GENERALUL ADJUTANT
Paul (Pavel) TEODORESCU
(1888 – 1981)
VOCAŢIA CREATIVITĂŢII

EX PONTO

GENERALUL ADJUTANT

PAUL (PAVEL) TEODORESCU

(1888 – 1981) –

VOCAŢIA CREATIVITĂŢII

UNIVERSITATEA „OVIDIUS” DIN CONSTANŢA

SERVICIUL ISTORIC AL ARMATEI

ARHIEPISCOPIA RÂMNICULUI

LIGA NAVALĂ ROMÂNĂ

GENERALUL ADJUTANT PAUL (PAVEL) TEODORESCU (1888 – 1981) – VOCAŢIA CREATIVITĂŢII

125 ani de la naştere

Coordonatori:

Prof. univ. dr. Valentin Ciorbea

P.S. dr. Emilian Lovişteanu

Comandor dr. Marian Moşneagu

La pregătirea volumului pentru tipar şi-au adus aportul: masterand Flavia Alexandra Petrov și studenta Sibel Jindi – Alexandru de la Facultatea de Istorie şi Ştiinţe Politice a Universităţii Ovidius din Constanţa

© Reproducerea sub orice formă a lucrării fără acordul autorilor
intră sub incidența legii

„Muncă, realizare, armata, patria.”

„Pentru mine nimic, totul pentru aproapele nostru.”

„Am satisfacţia că am lăsat şi eu, prin realizările mele, folosite şi astăzi,
o mică dâră de progres pentru ţara mea şi că,
în decursul vicisitudinilor vieţii mele am păstrat intact caracterul meu:
demn, corect şi integru care nu s-a plecat decât în faţa conştiinţei
şi niciodată în faţa oamenilor cât de puternici ar fi ei.”

General adjutant Paul (Pavel) Teodorescu

CUPRINS

Argument 10
Secțiunea I – Omagii 15
Secțiunea II – Generalul Paul (Pavel) Teodorescu în viziunea cercetătorilor și lumina izvoarelor istorice 25
Petre OTU - Interbelicul militar 27
Valentin CIORBEA, Flavia Alexandra PETROV - Activitatea militară a generalului adjutant Paul (Pavel) Teodorescu în aprecierile șefilor ierarhici 40
Aurel PENTELESCU - Generalul Adjutant Paul Teodorescu 62
Valentin MARIN - Un destin în furtuna istoriei - Generalul adjutant în rezervă Paul Teodorescu 68
Valentin CIORBEA, Emanuela OPREA- Generalul Adjutant Paul (Pavel) Teodorescu – Personalitate plurivalentă a Armatei Române 74
Stoica LASCU - „Rezumatele istorice" ale locotenentului Paul Teodorescu, ofițer-instructor între anii 1911-1914 106
Felicia ȚUCĂ, Cornel ȚUCĂ - Colonelul Teodorescu Paul, Comandantul Regimentului Gardă nr. 6 „Mihai Viteazul" (28 iulie 1929-1 noiembrie 1932) 117
Ion GIURCĂ - Generalul Paul Teodorescu - Promotor al ştiinţei şi artei militare în România 133
Luminița GIURGIU- Activitatea Locotenent-Colonelului Paul Teodorescu în cadrul consiliului superior al aeronauticii 146
Teodora GIURGIU – Învățământul superior militar într-un nou local 153
Marian NENCESCU- Generalul Paul Teodorescu, „ctitor" al monumentului eroilor aerului 162
Marian MOŞNEAGU- Progresele aviaţiei şi marinei în perioada ministeriatului generalului Paul Teodorescu 169
Andreea ATANASIU-CROITORU - Din cuvântările generalului adjutant Paul Teodorescu, ministrul aerului şi marinei 187
Alin SPÂNU- Generalul Paul Teodorescu și Yachtul „Luceafărul" – O șaradă cu iz penal (1942 – 1944) 204
Valentin CIORBEA, Emanuela OPREA - generalul – colonel (R) Paul Teodorescu, contribuţie la istoria aeronauticei 211
Valentin CIORBEA, Emanuela OPREA - Generalul Paul (Pavel) Teodorescu (1888-1981) - Teza de doctorat 241
Valentin CIORBEA, Emanuela OPREA - Memoriile generalului – colonel Paul (Pavel) Teodorescu (1888 - 1981) 247
Valentin CIORBEA - Carol al II-lea (1883 – 1953) versus generalul Paul Teodorescu (1888 – 1981) 285

Valentin CIORBEA, Emanuela OPREA - Generalul Paul (Pavel) Teodorescu – Testamentul. Omagiul colaboratorilor şi subordonaţilor la ceremonialul de înhumare 292
Victor NEGHINĂ - Pentru a supravieţui, generalul Paul Teodorescu a făcut pungi de hârtie 309
Emanuela OPREA - Generalul Paul Teodorescu, mărturisitor şi ctitor de biserici .. 313
Emanuel Bădescu - Generalul Paul Teodorescu 319
Valentin CIORBEA, Flavia Alexandra PETROV, Sibel JINDI – ALEXANDRU- Generalul Paul (Pavel) Teodorescu în arhivele C.N.S.A.S. 325
Valentin CIORBEA, Sibel JINDI-ALEXANDRU - Generalul Paul (Pavel) Teodorescu – Omagiu colaboratorilor şi prietenilor 354
Secţiunea III Addenda 369
III. 1 DOCUMENTE 371
2 noiembrie 1939. Adresa Ministerului Aerului şi Marinei către Ministerul Afacerilor Străine referitoare la deschiderea la Paris a biroului de transporturi 373
11 decembrie1939. Adresa Ministerului Aerului şi Marinei prin care se făcea cunoscut demersul generalului Paul (Pavel) Teodorescu pe lângă Ministrul Cultelor şi Artelor în urma căreia s-a aprobat ca Sfântul Locaş să fie manastire a aviatorilor şi marinarilor 375
14 decembrie 1939. Adresa Mitropoliei Olteniei către Mănăstirea Dintr-un Lemn prin care se făcea cunoscută decizia ca în Sfântul Locaş să se facă rugăciuni pentru aviatori şi marinari 376
22 ianuarie 1940. Scrisoarea de donaţie a Ministerului Aerului şi Marinei prin care se acorda suma de 300.000 lei pentru promovarea cărţilot cu tematică de marină, aviaţie şi antiaeriană 377
22 ianuarie 1941. Proces-verbal ce confirmă că majoritatea lucrărilor de restaurare la Mănăstirea Dintr-un Lemn au fost făcute de generalul Paul (Pavel) Teodorescu 378
15 august 1948. Scrisoarea Patriarhului Iustinian către generalul Paul (Pavel) Teodorescu prin care îi aduce mulţumiri pentru zidirea bisericii cu hramul „Sf. Teodosia“ în comuna Joiţa, judeţul Ilfov 379
13 octombrie 1965. Documentul ce atestă acordarea „Ordinului Naţional Legiunea de Onoare“ de către Franţa 380
2 august 1966. Documentul ce atestă acordarea „Ordinului Naţional Legiunea de Onoare“ generalului Paul (Pavel) Teodorescu de către Franţa 384
20 iunie 1975. Cuvântarea de răspuns a generalului adjutant Paul (Pavel) Teodorescu către aviatorii şi marinarii care l-au sărbătorit la Casa Centrală a Armată 382
28 iunie 1975. Pergamentul acordat generalului Paul (Pavel) Teodorescu cu prilejul împlinirii vârstei de 87 de ani şi documentul care îl descrie 386
28 iunie 1976. Pergamentul acordat generalului Paul (Pavel) Teodorescu cu prilejul împlinirii vârstei de 86 de ani şi documentul care îl descrie 390
8 februarie 1977. Adresa către Episcopia Râmnicului şi Memoriul generalului Paul (Pavel) Teodorescu cu privire la lucrări executate la Mănăstirea Dintr-un Lemn 392
iunie-septembrie 1980. Inventar cu donaţiile făcute de generalul Paul (Pavel) Teodorescu Mănăstirii Dintr-un Lemn pentru a fi păstrate în Camera Memorială ... 401

Nedatată. Scrisoarea generalului Paul (Pavel) Teodorescu către Sorbona, referitoare la susținerea tezei de doctorat (traducere după documentul holograf) 414
27 iunie 1981. Scrisoarea lui Mihai Bădescu către stareța Mănăstirii Dintr-un Lemn referitoare la realizarea „Monumentului eroilor aerului“ 416
27 iulie 1981. Scrisoarea locotenentului-colonel Serge Lamblin către familia generalului Paul (Pavel) Teodorescu cu prilejul comemorării (parastasul) din 28 iulie 1981 419
III. 2 IMAGINI FOTOGRAFICE 421

ARGUMENT

La Mănăstirea Dintr-un Lemn, de care s-a simțit atât de legat sufletește începând cu 1938 și până la sfârșitul vieții, survenit la începutul anului 1981, unde venea constant în pelerinaj pentru rugăciune și a da pe măsura generozității sale sprijin maicilor, iar în ultima parte pentru a-și pregăti, în stânga bisericuței de lemn, la umbra falnicilor stejari, locul de veci, generalul adjutant Paul (Pavel) Teodorescu continuă să fie venerat și pomenit cu căldură de soborul Sfântului locaș. Aici, în Palatul Brâncovenesc, i se păstrează cu pioșenie camera memorială și donațiile făcute.

Cu deferență, maicile vorbesc pelerinilor despre realizările ilustrului general în complexul monahal. De altfel, încă de la intrare, vizitatorii citesc cu interes plăcile puse pe clopotniță; admiră stranele cu însemnele marinărești din bisericuța de lemn și cea de zid, toate constituind mărturii ale eforturilor generalului Paul (Pavel) Teodorescu de a uni în eternitate Sfânta mănăstire cu Aviația și Marina, categorii de forțe armate pe care le-a dezvoltat cu devoțiune și responsabilitate patriotică, în calitate de ministru al Aerului și Marinei (1937-1940). An de an, de Sfinții Petru și Pavel, și așa va fi în perenitate, i se ține o slujbă de pomenire.

Dacă, iubite cititor, vei poposi la mănăstire și vei avea prilejul de a sta de vorbă cu maica stareță stavroforă Emanuela Oprea despre îndrăgitul general, pe care l-a cunoscut încă din perioada sa de noviciat și la căpătâiul căruia a stat în ultimele clipe de viață, pe care venerabilul ostaș a părăsit-o cu zâmbetul pe buze, îți va spune cu o convingere care te va cutremura: ***„Generalul este aici, este cu noi”.***

Mărețele sale realizări l-au proiectat pe Paul (Pavel) Teodorescu în istorie ca personalitate plurivalentă, de prim rang a elitei Armatei Române. De-a lungul vieții sale de militar activ, în importantele funcții de decizie, dar și în rezervă și retragere, ținta existenței sale a fost, cum le-a declarat membrilor familiei: ***Am făcut să se facă****.*

Multe și frumoase sunt împlinirile sale. Cum nota unul dintre apropiații săi colaboratori, generalul Paul (Pavel) Teodorescu: ***„a zidit, a reconstruit și a ridicat din temelii case, cazărmi, biserici, silozuri, școli, fabrici de avioane, construcții navale, etc. A scris cărți care la vremea lor au fost de mare folos întregului corp ofițeresc al armatei. Dar mai presus de toate, și de orice, prin îndemnul său, prin cuvântul său, prin faptele sale, prin exemplul său, atât în momentele luminoase ale vieții sale, cât și în acele clipe de grea cumpănă, când ființa și sufletul său au fost puse la nedrepte încercări, zic, a format în jurul său discipoli-oameni”.***

Între marile sale izbânzi admirate în București, deși puțini mai știu că i se datorează ridicarea lor, sunt campusul Universității Naționale de Apărare „Carol I" și Statuia aviatorilor.

Cariera militară excepțională i s-a intersectat cu activitatea prințului Carol, moștenitorul tronului, și ulterior și din poziția de rege al României. Numirea sa în funcții de mare răspundere se datorează regelui, care îl prețuia și îl respecta, Carol susținând proiectele inițiate de Paul (Pavel) Teodorescu. Chiar dacă nu se realiza o apropiere între cei doi, calitățile de militar ale lui Paul (Pavel) Teodorescu, apreciate la superlativ de șefii săi ierarhici, îl promovau indubitabil între cele mai valoroase cadre ale armatei.

Cu o educație patriotică solidă primită în familie de la tatăl său, ofițer de cavalerie, participant la Războiul de Independență, de la profesorii săi din școlile militare, dar și prin studiu individual sistematic, a înțeles rolul ***Armatei, Bisericii*** *și* ***Școlii*** *în istoria românilor, considerând cele trei instituții „pilonii pe care s-a fundamentat România". Lor li s-a dedicat cu devotament, pasiune și energie nemărginită.*

Îmbrățișând cariera militară a privit ***Armata*** *ca principala forță apărătoare a ființei naționale românești. I-a dăruit muncă perseverentă, idei reformatoare și programe, creând un nou cadru de progres a două categorii de forță: Aviația și Marina.*

Experiența de front dobândită în cel de-al doilea război balcanic și în Primul Război Mondial, cunoștințele acumulate în școlile superioare de război din București și Paris, i-au conturat necesitatea unei noi doctrine militare, „corespunzătoare spiritului neamului și frontierelor naționale", la elaborarea căreia, prin cărțile și ideile sale, și-a adus aportul.

A reformat actul de comandă și pregătirea militară, cadrul vieții ostășești și camaraderești la regimentul de Gardă „Mihai Viteazul", transformându-l în unitate de elită a armatei, admirat nu numai pe plan național, dar și internațional.

Școlii, *cu rol multiplu în progresul țării, i s-a dedicat cu ardoare. Pe lângă construirea campusului Școlii Superioare de Război, astăzi Universitatea Națională de Apărare „Carol I", a inițiat o reformă de modernizare stimulativă a procesului de învățământ superior militar. Cinci lucrări de specialitate și o teză de doctorat în istorie pregătită la Sorbona au fost apreciate nu numai de corpul ofițeresc, dar și de Academia Română și Academia Oamenilor de Știință, care l-au ales ca membru corespondent, respectiv membru titular, creația științifică înscriindu-se în domeniul studiului și al cunoașterii.*

A înțeles rolul ***Bisericii Ortodoxe*** *strămoșești în istoria noastră din perspectivă complexă și multiplă: spiritual, educativ, cultural, economic, politic, militar și istoric. Ca recunoaștere și atașament creativ, generalul Paul (Pavel) Teodorescu n-a precupețit energie și resurse proprii ajutând efectiv la repararea mai multor biserici, a ctitorit biserica din comuna Joița (Ilfov), a inițiat și organizat ample lucrări de restaurare și*

modernizare a Mănăstirii Dintr-un Lemn, „spre a nu lăsa prăpădirii Sfântul locaș de închinăciune și slava Domnului”.

Viața sa nu a fost lipsită de „perioade întunecate”, cum le-a apreciat, de nedreptăți, de greutăți și lipsuri financiare. Nimic nu l-a doborât, ci mai mult l-au întărit, continuând să mai împlinească ceva spre folosul comunității. Spre sfârșitul vieții s-a bucurat de aprecierea publică a colaboratorilor și prietenilor, de recunoașterea unor instituții, cum n-a avut parte nici un general într-o perioadă dificilă pe care o traversa poporul român în anii ‘80 ai secolului trecut.

A fost conștient de tot ceea ce a realizat, dar le-a privit cu modestie: ***„Am satisfacția netă că am lăsat și eu, prin realizările mele, folosite și astăzi, o mică dâră de progres pentru țara mea și că, în decursul vicisitudinilor vieții am păstrat intact caracterul meu: demn, corect și integru, care nu s-a plecat decât în fața conștiinței și niciodată în fața oamenilor cât de puternici vor fi fost”.***

*

După 1989 numele și activitatea generalului adjutant Paul (Pavel) Teodorescu a intrat în atenția cercetătorilor și a unor instituții. La Universitatea Națională de Apărare „Carol I” portretul i-a fost așezat în galeria comandanților iar un amfiteatru îi poartă numele. TVR i-a dedicat un film iar Academia Română l-a repus în 1990, post-mortem, în drepturile academice și i-a gravat numele pe placa memorială dezvelită pe 4 aprilie 2013 spre neuitarea dramei membrilor ilustrei instituții afectată de totalitarismul comunist. La Arhiepiscopia Râmnicului a fost omagiat în cadrul simpozionului ***Istorie, Spiritualitate și Eroism****, desfășurat pe 21 octombrie 2011. Cercetători de prestigiu i-au studiat personalitatea și realizările.*

Volumul de față, apărut sub egida reunită a Universității „Ovidius” din Constanța, Arhiepiscopia Râmnicului, Serviciul Istoric al Armatei și Ligii Navale Române, prilejuit de împlinirea a 125 de ani de la nașterea sa, se alătură onorantelor preocupări pentru recuperarea și aducerea personalității sale în atenția și cunoașterea generațiilor de astăzi.

Cartea noastră se deschide cu omagiile instituțiilor pe care le-a onorat și cărora le-a stimulat progresul prin activitatea sa ingenioasă: Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, Statul Major al Forțelor Navale, Statul Major al Forțelor Aeriene și Arhiepiscopia Râmnicului.

Poposind asupra studiilor, rod al strădaniilor altruiste ale distinșilor colaboratori, care au răspuns cu entuziasm invitației noastre, stimatului cititor i se va oferi „zăbavă” cu folos, cum spunea cronicarul, de a cunoaște viața și activitatea unui re-

marcabil militar, animat de patriotismul creator și cultul realizărilor măreţe. Documentele istorice și setul de fotografii întregesc cunoașterea personalității complexe a generalului adjutant Paul (Pavel) Teodorescu.

Tuturor celor prezenți în volum, care prin munca lor entuziastă au făcut posibilă împlinirea proiectului ***GENERALUL ADJUTANT PAUL (PAVEL) TEODORESCU (1888-1981) – VOCAȚIA CREATIVITĂȚII****, le prezentăm gratitudinea și respectul nostru nemărginit. În ce ne privește, mărturisim că hotărâtor în inițierea și finalizarea proiectului a fost binecuvântarea și susținerea Prea Sfințitului Dr. Emilian Lovișteanu, episcop vicar al Arhiepiscopiei Râmnicului, de care m-am atașat spiritual încă din anii studenției sale la Universitatea „Ovidius" din Constanța. Sprijin total, încurajări și interes continuu am primit de la maica stareță stavroforă Emanuela Oprea, preocupată ca sufletul generalului care tânjește după recunoaștere să fie readus în atenția opiniei publice. Gânduri curate și mulțumiri adresăm maicii Tecla Fuioagă pentru facilitarea documentării și rugile la „Icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului" pentru ca noi să izbutim.*

La finalul ***Argumentului*** *credem că ni se potrivesc și nouă, celor ce și-au înscris numele între coautori, participanților la sesiunea științifică și lansarea volumului pe 28 iunie 2013 la Așezământul Pastoral-Cultural „Sfântul Ierarh Calinic" de la Arhiepiscopia Râmnicului, precum și la slujba de pomenire din 29 iunie de la Mănăstirea Dintr-un Lemn, cuvintele rostite de generalul Paul (Pavel) Teodorescu, adresate într-un moment aniversar celor prezenți:* ***„Bucuria mea este cu atât mai mare cu cât văd atâția valoroși participanți care au venit să mă sărbătorească. Și eu cred în sinceritatea dragostei lor, căci nimeni nu a venit aici obligat sau urmărind vreun interes sau vreun avantaj, acum când nu mai sunt nimic".***

29 aprilie 2013
Constanța

Prof. univ. dr.
Valentin Ciorbea

SECȚIUNEA I
OMAGII

ROMÂNIA
MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE

Universitatea Națională de Apărare "Carol I"
Str. Panduri nr. 68 – 72, sector 5, București

GENERALUL ADJUTANT PAUL TEODORESCU
Profesor şi comandant al Şcolii Superioare de Război

Comemorarea a 125 de ani de la naşterea generalului adjutant Paul Teodorescu, îmi oferă prilejul şi onoarea de a omagia pe unul dintre remarcabilii profesori ai Şcolii Superioare de Război, ale cărei tradiții sunt azi continuate de către Universitatea Națională de Apărare „Carol I".

Absolvent al Şcolii Superioare de Război din Bucureşti (1919), Şcolii Superioare de Război din Paris (1920), doctorand la Sorbona (1932-1936), membru corespondent al Academiei Române în anul 1938, autor a numeroase studii şi lucrări fundamentale în domeniul ştiinței militare, a întrunit condițiile şi calitățile necesare ca profesor şi comandant al celei mai înalte şi prestigioase instituții de învățământ militar din România, de atunci şi de astăzi.

În anul 1921, concomitent cu îndeplinirea atribuțiilor în cadrul Secției 3 Instrucție din Marele Stat Major, a îndeplinit şi funcția de profesor ajutor la Şcoala Superioară de Război, unde, împreună cu locotenent-colonel Țupa Romulus au predat cursul de „Tactică generală". De asemenea, a elaborat lucrarea „Divizia. Războiul de mişcare. Teme şi soluții", un „curs de tactică generală aplicată în care se tratează toate fazele luptei defensive şi ofensive". Activitatea ca profesor la Şcoala Superioară de Război a continuat până la 1 iulie 1923, când a fost mutat pe o altă funcție la Inspectoratul General al Aeronauticii. A revenit la Şcoala Superioară de Război la 1 decembrie 1936, când a fost numit comandant al instituției, calitate în care şi-a adus o contribuție importantă la instaurarea unui spirit modern în învățământ, pe linie organizatorică şi administrativă, la inițierea proiectării şi construcției, începând cu primăvara anului 1937, a actualului local al Universității Naționale de Apărare „Carol I". Are meritul de a fi inițiat, în anul 1937, apariția Buletinului Şcolii Superioare de Război, într-o instituție pe care o considera „organ oficial de înaltă cultură militară al Marelui Stat Major", unde găseşte „un câmp intens de activitate pentru puterea sa de muncă, pricepere şi toate însuşirile sale de realizator". A considerat Buletinul ca un mijloc „de a răspândi în armată cunoştințele militare

superioare; a procura ofițerilor de toate armele o bază de pregătire în vederea comandei și conducerii marilor unități și în vederea alegerii ofițerilor de stat major", aspect valabil și în prezent, când Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I" îndeplinește aceeași menire, cu extindere către domenii științifice conexe din țară și străinătate.

De asemenea, a avut meritul de a fi introdus o nouă metodologie în privința admiterii în Școala Superioară de Război, susținând ideea eliminării „temelor ghicitori" și a „soluțiilor tip", pe considerentul că „știința militară respinge orice ghicitoare, după cum ea neagă formulele fixe".

Deși a rămas în această funcție doar până la 4 septembrie 1937, numele generalului Paul Teodorescu este legat de procesul de modernizare a învățământului și de realizarea noului local al Școlii Superioare de Război, inaugurat la 6 decembrie 1937, în prezența regelui Carol al II lea, prilej cu care, cel considerat ctitor al noilor construcții a rostit o amplă evocare istorică asupra instituției.

Universitatea Națională de Apărare „Carol I" cinstește memoria fostului profesor și comandant: tabloul cu portretul său este expus în Galeria comandanților, numele său este gravat pe placa de marmură destinată comandanților, un amfiteatru îi poartă numele, iar în bibliotecă se regăsesc lucrările elaborate și Buletinele Școlii Superioare de Război, editate și prefațate de către inițiator.

Aniversarea a 125 de ani de existență a Universității Naționale de Apărare „Carol I", în anul 2014, va fi cu siguranță un moment în care instituția noastră va omagia personalitatea profesorului și comandantului – general adjutant Paul Teodorescu.

COMANDANTUL (RECTORUL)
UNIVERSITĂȚII NAȚIONALE DE APĂRARE "CAROL I"
General – locotenent
prof.univ.dr. Teodor FRUNZETI

STATUL MAJOR AL FORŢELOR NAVALE

Omagiul Statului Major al Forţelor Navale cu prilejul împlinirii a 125 de ani de la naşterea generalului adjutant Paul (Pavel) Teodorescu, ministrul Aerului si Marinei (30 martie 1938 – 11 mai 1940)

În devenirea istorică a Marinei Române, generalul adjutant Paul (Pavel) Teodorescu, personalitate de elită a Armatei Române, cu realizări de excepţie în plan militar, ştiinţific şi în importante sectoare economice în deceniile patru şi cinci ale secolului trecut, şi-a pus pregnant amprenta spiritului sau extrem de creativ şi inventiv. Referitor la acestea Contraamiralul Horia Macellariu, martor la destinul cu urcuşuri şi coborâşuri al acestuia, subaltern şi sprijin la bine şi la greu, spunea în ianuarie 1981, în cuvântarea din cadrul ceremonialului ce a precedat înhumarea generalului adjutant: *"Desăvârşit militar, apreciat de subalterni, camarazi şi şefi, patriot intransigent, credincios în Dumnezeu, şi-a servit Ţara şi Neamul cu eroism şi dezinteresare, dăruindu-se fără preget onoarei şi demnităţii naţionale. Destinul îl aşează în puncte de mare răspundere, cărora le-a făcut faţă, cu un excepţional curaj şi cu o experienţă puţin comună. Comportarea sa în armată a fost, în ansamblu o epopee, ştiind să se ridice cu spiritul la nivelul gravelor evenimente, pe care le-a cunoscut şi le-a înfruntat. [...] Marina română se poate mândri ca avea, în trecutul ei un asemenea şef ... ".*

Graţie competenţei profesionale, spiritului de sacrificiu şi ataşamentului faţă de cariera militară , în perioada 1936 – 1940 a ocupat funcţii de mare răspundere, şi anume cele de director al Şcoli Superioare de Război, subsecretar de stat la Ministerul Apărării Naţionale şi apoi ministrul Aerului şi Marinei.

Ilustrând cele de mai sus, aşa după cum chiar generalul adjutant Paul Teodorescu a afirmat pe 8 septembrie 1938, cu prilejul botezului motonavei „Transilvania", a şalupelor „Albatros" şi „Pescăruşul" şi a bazei navale a Societăţii „Salvamar", printre dezideratele care i-au jalonat activitatea, cu impact asupra dezvoltării Marinei Române, s-au numărat: rolul deosebit de important al educării poporului român în spiritul iubirii faţă de mare; necesitatea unei politici navale proprii a României; utilizarea în scopuri economice a căilor de comunicaţie reprezentate de Marea Neagră şi de fluviul Dunărea; dezvoltarea industriei maritime româneşti.

Răspunzând acestor deziderate, prin *Directiva* Şcolii Superioare de Război pentru anul 1936/1937 de reorientare şi restructurare a învăţământului superior militar, generalul adjutant Paul (Pavel) Teodorescu ia o decizie importantă, şi anume aceea de separare şi reorganizare a *Secţiei Marină* de celelalte două secţii, a Armatei de Uscat şi Aeronauticii şi Şcoala Superioară de Intendenţă, în scopul de a da o mai mare dezvoltare cursurilor specifice de marină.

A fost primul dintre miniştrii Aerului şi Marinei care a alcătuit un program de construcţii navale, creând fondul marinei cu care s-a reorganizat Şantierul Naval de la Galaţi. Ulterior în acest şantier s-a construit prima nava de război, puitorul de mine „Amiral Murgescu", lansat la apa la 14 iunie 1939, şi s-a plătit construcţia navei-şcoală „Mircea II", sosită în ţară la 17 mai 1939. De asemenea, s-au asamblat tot la Galaţi, submarinele „Marsuinul" şi „Rechinul" şi s-au construit numeroase nave comerciale.

În aceeaşi calitate, de ministru al Aerului şi Marinei, ambarcat pe distrugătorul „Regina Maria" a reprezentat guvernul român la Sulina, la coborârea pavilionului Comisiei Europene a Dunării şi ridicarea pavilionului României, marcă a suveranităţii naţionale teritoriale.

O altă realizare, de mare importanță pentru economia țării, a fost aceea a construirii în porturi, cu tehnicienii Marinei, a numeroase silozuri pentru depozitarea grânelor.

Periodic, generalul adjutant Paul (Pavel) Teodorescu susținea public conferințe pe diverse teme. Una dintre acestea s-a intitulat "*Marina militară în actualul război*", prezentată în amfiteatrul Școlii Superioare de Război, la 18 februarie 1940, în care a evidențiat misiunile Marinei, progresele realizate de aceasta, precum și direcțiile de dezvoltare viitoare. Apreciat de personalitățile Ligii Navale Române pentru sprijinirea Marinei, la 25 ianuarie 1942 a fost ales membru în Comitetul Central al Ligii.

Pentru memoria culturală navală, este bine să nu uităm un alt crez care i-a călăuzit activitatea, după cum singur spunea: *„Marina noastră, atât militară cât și comercială, trebuie să fie o marină puternică în care să bată un singur suflet și un singur gând. Ea trebuie să devină o îmbărbătare, o școală de supremă energie, o școală de camaraderie și sacrificiu, care să servească de pildă întregii națiuni"*.

Trecerea în revistă a principalelor sale preocupări legate de Marina Română nu se poate încheia fără menționarea vocației sale de ctitor, manifestată cu deosebire în restaurarea Mănăstirii Dintr-un Lemn, denumită *mănăstirea aviatorilor și a marinarilor* de către Ministerul Cultelor de atunci, drept recunoștință pentru munca de consolidare și refacere a ansamblului monahal, efectuată în principal de către soldații meseriași din aviație și marină.

Manifestându-și respectul și prinosul de recunoștință pentru tot ceea ce a făcut pentru Marina Română, sunt profund convins că marinarii militari vor ști întotdeauna să depună o floare și să aprindă o lumânare la mormântul generalului adjutant Paul (Pavel) Teodorescu de la Mănăstirea Dintr-un Lemn, loc de închinare și pomenire pentru marinari și aviatori.

ȘEFUL STAULUI MAJOR AL FORȚELOR NAVALE

Viceamiral

Dr. *Aurel POPA*

ROMÂNIA
MINISTERUL APĂRĂRII NAŢIONALE

Statul Major al Forţelor Aeriene

Despre importanţa elaborării unei lucrări dedicate generalului Paul Teodorescu

Istoria Forţelor Aeriene Române, ca de altfel întreaga istorie militară românească, are încă destule pete albe atunci când vine vorba despre cunoaşterea marilor personalităţi care i-au modelat destinul.

De exemplu, în istoriografia noastră nu există nicio biografie a celor care, în dificilii ani 1930 ai secolului trecut, au condus aeronautica militară şi au dezvoltat-o suficient de mult încât să transforme România într-o putere aeriană regională. Ca o încununare a acestor eforturi, s-a simţit nevoia înfiinţării Subsecretariatului de Stat al Aerului (1932), iar din 1936, printr-o uniune firească cu marina, a Ministerului Aerului şi Marinei.

Nu ne putem imagina nici măcar o simplă discuţie despre istoria acelor vremuri fără să ne vină în minte Radu Irimescu, Nicolae Caranfil sau Paul Teodorescu. Dar nicăieri, în nicio bibliotecă, nu putem găsi un volum care să le fie dedicat.

Iată de ce, apariţia unei cărţi despre personalitatea şi activitatea generalului Paul Teodorescu, fost Ministru al Aerului şi Marinei în anii 1938-1940, este un eveniment fericit. Iar colectivul care ne propune biografia sa, format din specialişti de excepţie, reprezintă o garanţie că vom putea citi o lucrare echilibrată şi profundă.

Trebuie spus că de multă vreme se simţea nevoia redescoperirii celui care a condus două structuri ale armatei noastre chiar în anii premergători intrării României în cel de-al Doilea Război Mondial.

Ştim că, încă din momentul în care şi-a început cariera de ofiţer, a impresionat prin seriozitate şi competenţă. Mai târziu, numirea sa în funcţii de cea mai mare importanţă a părut firească. Când, în anii 1936-1937, Paul Teodorescu a fost şef al Şcolii Superioare de Război, el s-a ridicat la înălţimea aşteptărilor. Printre realizările sale se numără şi ridicarea actualei clădiri a Academiei Militare. Ulterior, în perioada noiembrie 1937 - martie 1938, a îndeplinit funcţia de subsecretar de stat în cadrul Ministerului Apărării Naţionale.

Începând cu luna martie a anului 1938, situaţia internaţională s-a deteriorat cu rapiditate. Numirea în funcţia de ministru al Aerului şi Marinei a generalului Paul Teodorescu a fost un atu pentru România.

Principala problemă pe care a trebuit s-o rezolve a fost legată de înzestrarea aeronauticii. Şi generalul Paul Teodorescu, împreună cu echipa sa, au stimulat dezvoltarea producţiei naţionale prin transformarea celei mai performante uzine constructoare de avioane din ţară, I.A.R. Braşov, în regie autonomă în subordinea Ministerului Aerului şi Marinei.

De asemenea, ministrul Paul Teodorescu a fost suficient de realist încât să încurajeze completarea înzestrării cu avioane performante obţinute din importuri. Când, în vara anului 1941, România a intrat în cel de-al Doilea Război Mondial, piloţii români au avut la dispoziţie nu numai avioane fabricate în ţară, aşa cum au fost I.A.R.-80, I.A.R.-39 şi Savoia-Marchetti 79B (bimotor de bombardament, fabricat în licenţă la Braşov), dar şi Hawker *Hurricane*, Messerschmitt 109, Bristol *Blenheim* sau Heinkel 111, aparate de zbor care erau considerate ca fiind printre cele mai bune din lume.

Aviatorii nu l-au uitat niciodată pe Paul Teodorescu. În fiecare an, împreună cu camarazii din Marina Militară, ei merg la Mănăstirea dintr-un Lemn, unde se reculeg la mormântul fostului ministru. În acest sfânt lăcaş, mai mult decât oriunde în altă parte, spiritul generalului Teodorescu ne aminteşte despre măreţia tradiţiilor noastre militare şi ne inspiră.

ŞEFUL STATULUI MAJOR AL FORŢELOR AERIENE

General-locotenent Dr. CÂRNU Fănică

ARHIEPISCOPIA RÂMNICULUI

240178, Râmnicu-Vâlcea, jud. Vâlcea, str. Episcopiei nr. 1, Tel.: 004/0250/731.170; 004/0250/738.821;
Tel./fax: 004/0250/734.952; http: www.arhiram.ro; e-mail: secretariat@arhiram.ro

UN NEAM DE VOIEVOZI ŞI DE CTITORI

Orice om care vine pe lume, la un moment dat are nevoie de „restaurare" a sufletului şi a trupului. De asemenea, orice ctitorie, mănăstire sau biserică parohială în decursul istoriei are nevoie de restaurare şi consolidare.

Mănăstirea Dintr-un Lemn din Arhiepiscopia Râmnicului, Judeţul Vâlcea în istoria ei multiseculară (întemeiată în veacul al XVII-lea) a traversat diverse etape, unele prielnice altele de încercare.

În jurul Icoanei Maicii Domnului (secolul al XVI-lea), făcătoare de minuni, ierarhii, monahiile, voievozii şi toţi cei binevoitori au păstrat şi înnoit aşezământul monahal de la Dintr-un Lemn.

Vocaţia românilor de ctitori de biserici şi mănăstiri nu s-a stins, încât astăzi avem bucuria existenţei multor „Cetăţi ale credinţei".

Ctitori cunoscuţi ai Mănăstirii Dintr-un Lemn, începând de la Voievodul Matei Basarab (1632-1654), Vornicul Preda Brâncoveanu (1636-1655), Voievodul Şerban Cantacuzino (1678 - 1688), Sfântul Voievod Martir Constantin Brâncoveanu (1688 - 1714), Voievodul Ştefan Cantacuzino (1714 - 1716), Generalul Paul Teodorescu (n. 1888 - † 1981), Ministrul al Aerului şi Marinei între anii 1938-1940, Arhiepiscopul Gherasim Cristea (n.1914), Domnul Constantin Mugur Isărescu, Guvernatorul României, precum şi Maicile Stareţe, maicile şi binefăcătorii au contribuit la păstrarea şi înveşmântarea sfintei mănăstiri ocrotită de Maica Domnului nostru Iisus Hristos.

Se împlinesc anul acesta, 150 de ani de la *Secularizarea averilor mănăstireşti* (1863-2013) de către Domnitorul Alexandru Ioan Cuza, secularizare care a afectat şi Mănăstirea Dintr-un Lemn.

Tot anul acesta comemorăm 125 de ani de la naşterea Generalului Paul Teodorescu (1888 - 2013), unul dintre ctitorii principali ai Mănăstirii Dintr-un Lemn.

Bun român, iubitor de Biserică şi ţară, Generalul Paul Teodorescu a fost Ministru Aerului şi Marinei între anii (1938 - 1940).

Vizitând Mănăstirea Dintr-un Lemn în anul 1938, a fost primit cu multă dragoste de maica stareţă de atunci Paisia Vasilescu (stareţă între anii 1920 - 1966) şi a constatat că aşezământul monahal se află într-o stare avansată de degradare. De aceea i-a iniţiativa de a restaura şi consolida cu spijinul şi pe cheltuiala Ministerului, biserica, Palatul brâncovenesc şi chilile, deci întreg ansamblu monahal. Atât de harnic şi darnic a fost Generalul Paul Teodorescu, încât s-a ocupat şi de stranele din lemn pentru biserica mănăstirii.

Ca recunoştinţă pentru ajutorul acordat, Mănăstirea Dintr-un Lemn a devenit „ocrotitoare a aviatorilor şi a marinarilor, altar sfânt pentru închinare, cinstire şi pomenire", după cum reiese şi de pe plăcile comemorative aşezate pe zidurile clopotniţei.

După lucrările efectuate sub conducerea Generalului Paul Teodorescu, s-a sfinţit mănăstirea la data de 01 octombrie 1942 în prezenţa sa, de către Mitropolitul Nifon Craioveanu. Generalul a desfăşurat şi activităţi social-filatropice şi de susţinere a educaţiei, ajutând multe şcoli, biserici, spitale, cantine pentru copiii şi săraci.

O dată cu instaurarea regimului comunist în România, Generalul Paul Teodorescu a avut mult de suferit, încât se retrage la ctitoria sa, Mănăstirea Dintr-un Lemn, unde este îngrijit de maica stareţă Epiharia Diaconeasa, vieţuind în liniştea, rugăciunea şi armonia cântării monahale până la data de 17 ianuarie, 1981. A fost înmormântat cu mare cinste şi recunoştinţă lângă bisericuţa din lemn a mănăstirii. An de an, reprezentanţii Ministerului Apărării Naţionale, de la aviaţie şi marină, vin la Mănăstirea Dintr-un Lemn pentru a-l comemora pe vrednicul de pomenire ctitor, Generalul Paul Teodorescu.

În semn de cinstire şi recunoştinţă, Sfânta Mănăstire prin Maica Stareţă Emanuela Oprea, cu binecuvântarea Înaltpreasfinţitului Părinte Gherasim, Arhiepiscopul Râmnicului a organizat la Palatul brâncovenesc un muzeu în care se păstrează obiecte din patrimoniul Generalului – ctitor, Paul Teodorescu.

Ne bucurăm că astăzi este păstrată şi cinstită memoria Generalului Paul Teodorescu şi prin contribuţia şi dragostea Domnului Prof. Univ. Dr. Valentin Ciorbea de la Universitatea Ovidius – Constanţa.

Domnia sa, mi-a fost profesor în anii studenţiei şi actualmente fiind Episcop Vicar la Râmnic, am avut prilejul să-l invit şi să viziteze Mănăstirea Dintr-un Lemn, moment în care s-a deschis dragostea de a evidenţia personalitatea şi activitatea Generalului Paul Teodorescu.

Astfel, binecuvântăm apariţia acestui volum închinat Generalului Paul Teodorescu, lucrare îngrijită de Domnul Valentin Ciorbea şi lansată în cadrul Simpozionului dedicat

marelui ctitor şi binefăcător al neamului românesc, desfăşurat la Centrul Eparhial al Arhiepiscopiei Râmnicului între 28-29 iunie.

Felicită şi binecuvântăm pe autorii, ostenitorii aviaţiei şi marinei militare şi civile, precum şi pe toţi ctitorii şi iubitorii de Biserică, armată şi neam.

†Dr. Emilian Lovişteanul

Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Râmnicului

SECȚIUNEA II

GENERALUL PAUL (PAVEL) TEODORESCU ÎN VIZIUNEA CERCETĂTORILOR ȘI LUMINA IZVOARELOR ISTORICE

INTERBELICUL MILITAR

Petre OTU[*]

Perioada dintre cele două războaie mondiale, îndeobşte denumită interbelică, a reprezentat o temă predilectă de studiu pentru istoricii români şi străini, istoriografia fiind extrem de bogată. Perspectivele de analiză au fost, însă, diferite, astfel că aria controverselor este destul de largă[1]. Fără a intra în detalii privind dezbaterea istoriografică, mai veche sau mai nouă, reţinem că o parte din specialişti, văd în anii interbelici o perioadă fastă, poate cea mai fastă din istoria naţională, citată adeseori ca reper şi ca model. Adepţii acestei orientări accentuează semnificaţiile cu totul deosebite ale realizării statului naţional unitar, în anul de graţie 1918, democratismul vieţii politice, materializat, în primul rând, în Constituţia din 1923, evoluţia extraordinară pe planul culturii, România fiind sincronă cu tendinţele europene în domeniu, progresele evidente pe tărâm economic etc.

Alţi specialişti apreciază că perioada interbelică nu trebuie idealizată, tabloul realităţilor fiind departe de a fi perfect. Printre argumentele aduse în discuţie, de această tabără, să-i spunem hipercriticistă, se remarcă: democraţia de faţadă, derapajele democratice fiind relativ frecvente; politica economică fără orizont a principalelor partide, ceea ce a generat chiar involuţii în diverse ramuri, cum ar fi agricultura; nivelul de trai scăzut al majorităţii populaţiei, circa 80 % lucrând în agricultură; analfabetismul ridicat; infrastructura deficitară etc.

În istoriogr afie, există şi o orientare care încearcă să păstreze un anumit echilibru între aceste două tendinţe. Fără a minimaliza marile disfuncţionalităţi din viaţa societăţii româneşti în anii dintre cele două războaie mondiale, se subliniază progresul evident pe multiple planuri, care, sintetic, s-ar putea rezuma la faptul că în acea perioadă, tendinţa ei de evoluţie a fost spre modernitate, România făcând saltul de la ţară agrară la cea de agrar-industrială.

În ceea ce ne priveşte, am optat, în cercetările de până acum, pentru această ultimă manieră de analiză, punctând atât marile realizări în diferite domenii, incontestabile după opinia noastră, cât şi neîmplinirile, nu puţine de altfel.

---

[*] Cercetător dr. Institutul pentru Studii Politice de Apărare şi Istorie Militară.

1 Pentru această amplă dezbatere a se vedea, între altele, Mihail Manoilescu, *Rostul şi destinul burgheziei româneşti*, 1942; *Dezvoltare şi modernizare în România interbelică.1919-1939, Culegere de studii*, coordonatori: Vasile Puşcaş, Vasile Vesa, Editura Politică, Bucureşti, 1988; *Istoria Românilor, vol VIII, România întregită (1918-1940*), coordonator: Ioan Scurtu, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2003; Ioan Agrigoroaiei (coordonator), *România interbelică în paradigmă europeană. Studii*, Editura Universităţii „Alexandru Ion Cuza", Iaşi, 2005; Bogdan Murgescu, *România şi Europa.Acumularea decalajelor economice*, Polirom, Iaşi, 2010; Lucian Boia, *Capcanele istoriei. Elita intelectuală românească între 1930 şi 1950*, Editura Humanitas, Bucureşti, 2011; Idem, *De ce este România altfel?*, Editura Humanitas, Bucureşti, 2012; Gheorghe Iacob (editor), *Modernizarea României (1859-1939).Legislaţie şi strategie economică*, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza", Iaşi, 2012 etc.

Problematica militară se circumscrie aceloraşi caracteristici ale evoluţiei generale a societăţii româneşti interbelice, armata română nefăcând notă discordantă, nici pe planul realizărilor, nici pe cel al minusurilor şi neîmplinirilor.

Fără îndoială, aspectele militare ale României Mari erau cu totul altele decât cele ale „vechiului regat", ale României Mici, antebelice. Statul naţional unitar român era, între cele 28 de state ale Europei din acel timp (inclusiv Uniunea Sovietică pe segmentul european), a zecea ţară sub raportul suprafeţei şi a opta după numărul populaţiei[2]. În mod concret, România avea acum o suprafaţă de 295 049 km^2 (faţă de 137 000 km^2 înainte de 1918) şi o populaţie de 18 052 896 locuitori (în 1930), faţă de aproximativ 7 250 000 locuitori în 1913. În regiunea centrală şi est europeană, exceptând Uniunea Sovietică, România era depăşită, la suprafaţă şi populaţie, doar de Polonia. În aceste condiţii potenţialul militar românesc a crescut considerabil, ceea ce a creat premise pentru edificarea unui sistem defensiv eficient. Astfel, spre exemplu, efectivul mobilizabil a urcat la 3,4-3,5 milioane de persoane, aproape dublu faţă de perioada antebelică[3].

Prin urmare, România a devenit un actor mult mai important pe eşichierul european faţă de perioada anterioară, lucru reflectat şi de structura vecinătăţilor. Statul român nu se mai găsea prins între două imperii rivale (austro-ungar şi rus), ci avea, din nou, cu excepţia Uniunii Sovietice, vecini mai mici, cu un potenţial asemănător sau chiar mai redus, ceea ce asigura din punct de vedere teoretic un raport de forţe convenabil în cazul unor eventuale agresiuni.

Cu toate acestea „problemul militar românesc", aşa cum era cunoscută poziţia geostrategică a României în literatura de specialitate a epocii, se prezenta foarte complicată. Analizele specialiştilor militari evidenţiau faptul că nici un segment de frontieră nu era sigur, dar cel mai probabil, statul român putea să fie atacat din trei direcţii - est, vest şi sud. Dacă pe „fronturile" de vest şi sud, armata română putea respinge prin forţe proprii o eventuală agresiune, declanşată, fie separat, fie concomitent de Ungaria şi Bulgaria, intrarea în acţiune a Uniunii Sovietice, pe frontul de est, reprezenta o problemă insolubilă sub raport militar. Aceasta a fost, de fapt, cea mai mare provocare pe plan strategic la care a trebuit să facă faţă structurile militare specializate.

Soluţia la care s-a recurs a fost edificarea unui sistem de alianţe regionale care să descurajeze orice încercare de revizuire a reglementărilor Conferinţei de pace de la Paris din 1919, care stabilise o nouă ordine politică şi teritorială. Astfel, la începutul perioadei s-a parafat alianţa cu Polonia (3 martie 1921) şi s-a creat Mica Înţelegere (1920-1921), din care au făcut parte România, Cehoslovacia şi Regatul sârbo-croato-sloven (din anul 1929 Iugoslavia). Mai târziu, respectiv la 9 februarie 1934, s-a constituit Înţelegerea Balcanică, parteneri fiind România, Iugoslavia, Grecia şi Turcia[4].

2 *Enciclopedia României*, I, 1940, p. 134.

3 *Ibidem*, p. 699.

4 Pentru sistemul alianţelor militare româneşti interbelice a se vedea, între altele: Take Ionescu, *La Petite Entente*, Bucureşti, 1922; Constantin Xeni, *Take Ionescu*, ediţia a 2-a, Bucureşti, 2002; Florin Codrescu, *La Petite Entente*, tom I, Paris, 1930; Eliza Campus, *Mica Înţelegere*, Bucureşti, 1968 (ediţia a II-a, Bucureşti, 1997); Eliza Campus, Înţelegerea Balcanică, Bucureşti, 1972; Milan Vanku, *Mica Înţelegere şi politica externă a Iugoslaviei.1920-1938*, Bucureşti, 1979; Dumitru Tuţu, *Alianţe militare ale României (1921-1939)*, în „Probleme de politică externă a României 1918-1940", vol. 2, Bucureşti, 1977, p.108-162;

Alianţele regionale de mai sus aveau în Franţa principalul sprijin politic şi militar, Parisul fiind vital interesat să existe în istmul ponto-baltic o reţea de state aliate care să exercite o presiune la frontierele orientale ale Germaniei şi în acelaşi timp, să prevină, pe cât posibil, o înţelegere germano-sovietică[5].

În toată perioada interbelică, alianţele au reprezentat pilonul extern cel mai important al sistemului militar românesc, prevederile lor părând să reprezinte o pavăză sigură în faţa oricărei agresiuni. Pe direcţia strategică din est, ce a constituit „coşmarul" planificatorilor români, intra în funcţiune alianţa cu Polonia. Unei eventuale acţiuni ofensive a Ungariei i se opunea forţa reunită a Micii Antante, iar la sud Antanta Balcanică descuraja orice intenţie revizionistă din partea Bulgariei. Cu toate acestea, evoluţia evenimentelor a fost de aşa natură, încât alianţele regionale s-au destrămat una câte una, astfel încât România s-a trezit complet izolată în vara anului 1940, urmând a se bizui doar pe forţa sa proprie. Dar, întrebarea care s-a pus atunci, dar şi în istoriografia ulterioară era aceea dacă forţa proprie se dovedea suficientă pentru a salvgarda integritatea teritorială a ţării?

La această întrebare fundamentală, vom încerca să răspundem succint în paginile următoare prin evidenţierea liniilor directoare ale politicii militare româneşti şi a caracteristicilor principale ale armatei.

Armata română trecuse, în anii 1916-1918, prin cel mai sever examen din istoria sa, iar comportarea ei a avut o evoluţie sinuoasă. În toamna anului 1916, organismul militar românesc s-a dovedit insuficient pregătit pentru a face faţă rigorilor unui război de o asemenea amploare şi complexitate. Prin urmare, campania declanşată la mijlocul lunii august 1916, a fost o succesiune de eşecuri, unele mai dureroase decât altele. Oltenia, Muntenia şi Dobrogea au fost ocupate de Puterile Centrale, frontul stabilizându-se, la începutul anului 1917, pe aliniamentul general Dunăre-Siretul Inferior-Carpaţii Orientali. Acest front era apărat, în principal, de armatele ruse, singura mare unitate română activă fiind Armata 2, comandată de generalul Alexandru Averescu şi dizlocată în munţii Vrancei[6].

Nicolae Dascălu, *Relaţii româno-polone în perioada interbelică (1919-1939)*, Bucureşti, 1991; Mihai Retegan, În balanţa forţelor. Alianţe militare româneşti interbelice, Bucureşti, 1997; Alexandru Osca, Gheorghe Nicolescu, *Criza în Balcani. Tratate, convenţii militare şi protocoale secrete (1934-1939)*, Editura Vlasie, Pitesti, 1994; Florin Anghel, *Construirea sistemului „Cordon Sanitaire". Relaţii româno-polone. 1919-1926*, Cluj-Napoca, 2003. Daniel Hrenciuc, *Romania şi Polonia 1918-1931. Relaţii politice, diplomatice şi militare,* Rădăuţi, 2003; Idem, *România şi Polonia.1932-1939.Relaţii politice şi diplomatice*, Suceava, 2005 etc.

5 Pentru detalii Maria Georgescu, *România, Franţa şi securitatea europeană în anii '20. Speranţe şi iluzii*, Editura Militară, Bucureşti, 2004; Jean Nouzille, *La politique de cooperation militaire française dans l'Est et le Sud-Est europeen*, în „Batir un nouvelle securité. La cooperation militaire entre la France et les Etats d'Europe centrale et orientale de 1919 à 1929", Paris, 2001; Traian Sandu*, La Roumanie dans les dispositifs français de securité en Europe centrale-orientale (1919-1933*), în Idem, p. 467-483 etc.

6 Detalii în General D. Iliescu, *Documente privitoare la Războiul pentru întregirea României. Discurs rostit în şedinţa Senatului de la 13 iunie 1924*, Imprimeria Statului, Bucureşti, 1924; *General Henri Berthelot and Romania. Memoires and Correspondance 1916-1919*, edited, with a biographical introduction, by Glenn Torrey, East European Monographs, Boulder, 1987; col. dr. Ion Giurcă, *1917. Reorganizarea armatei române*, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, Bucureşti, 1999; Glenn Torrey, *Romania and World War I. A Collection of Studies*, The Center for Rumanian Studies, Iaşi, Oxford,

După un proces intens de reorganizare, desfăşurat şi cu sprijinul Misiunii militare franceze, conduse de generalul Henri Mathias Berthelot, armata română a avut o contribuţie decisivă la obţinerea marilor victorii din vara anului 1917, de la Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz. Dar aceste victorii n-au putut fi valorificate, întrucât evenimentele din Rusia au dus, în cele din urmă, la disoluţia întregului front oriental. România s-a văzut să încheie mai întâi armistiţiul la Focşani (9 decembrie 1917) şi, apoi, pacea de la Bucureşti (24 aprilie/ 7 mai 1918), ieşind din război. A reintrat în conflict, la 9 noiembrie 1918, contribuind apoi la respingerea agresiunilor din est şi vest, care atentau la unirea înfăptuită prin actele de la Chişinău, Cernăuţi şi Alba Iulia.

Făurirea statului naţional unitar român nu a fost, aşadar, opera armatei române, dar contribuţia ei a fost un factor de mare importanţă. Sfârşitul fericit al războiului mondial, împlinirea idealului naţional au creat, evident, o stare de mulţumire, de satisfacţie în rândul opiniei publice şi al armatei. Pe acest fond, reflexia critică, dezbaterea serioasă şi responsabilă asupra erorilor, insucceselor, lipsurilor, laşităţilor etc. manifestate, individual sau colectiv, în anii 1916-1919 a fost palidă. S-a mers pe principiul inutilităţii aducerii în prim plan a faptelor şi evenimentelor deplorabile din timpul războiului, din moment ce totul s-a terminat cum nu se putea mai bine.

Singura încercare mai serioasă de dezvăluire a stărilor negative de lucruri din anii războiului a aparţinut lui Alexandru Averescu, acesta publicând o serie de articole în presă, adunate apoi în volum sub titlul „Răspunderile”[7]. Ele au avut un mare ecou, dar n-au fost suficiente pentru a realiza o masă critică, aptă să declanşeze o dezbatere naţională privind responsabilităţile în pregătirea şi ducerea Războiului de reîntregire. Să mai adăugăm şi faptul că odată ajuns la guvernare în fruntea formaţiunii sale, Liga (Partidul) Poporului, Alexandru Averescu a uitat cu totul de răspunderile şi vinovăţiile trecutului recent[8].

Referitor la acest aspect, generalul de divizie N. Mihăescu, scria în amintirile sale că „trebuie să încetăm de a ne înşela singuri prin ascunderea greşelilor şi defecţiunilor noastre din ultima campanie; căci dacă în războiul cel mare aceste greşeli şi defecţiuni au putut fi atenuate în parte de marii noştri aliaţi prin sfârşitul fericit al războiului, nu putem şti ce rezultat ne-ar putea rezerva destinul într-un viitor război pe care am fi siliţi să-l întreprindem singuri bazaţi pe propriile noastre mijloace, fără sprijinul şi concursul aliaţilor noştri”[9].

Experienţa Primului Război Mondial nu a fost, însă, eludată, învăţămintele sale fiind obiect de preocupare pentru teoreticienii militari români. Ei au sesizat natura deosebită a confruntării din anii 1914-1918, faptul că el a impus principiul „naţiunii armate”. „În forma lui modernă - se sublinia într-un studiu al Marelui Stat Major din

Portland, 1999; Petre Otu, *Mareşalul Alexandru Averescu. Militarul, omul politic, legenda,* Editura Militară, Bucureşti, 2005; Idem, *Mareşalul Constantin Prezan, Vocaţia datoriei*, Editura Militară, Bucureşti, 2008 etc.

7 General Averescu, *Răspunderile*, Bucureşti, 1918.

8 Detalii în Petre Otu, *Mareşalul Alexandru Averescu, Militarul, omul politic, legenda*,.... p.153-172.

9 General de divizie N. Mihăiescu, *Amintiri şi învăţăminte din războiul de întregire a neamului 1916-1919*, Editura ziarului “Universul”, Bucureşti, 1936, p. 147.

primii ani postbelici - războiul nu va mai putea fi dus numai de armată; ea va pune la contribuţie spontan, continuu şi total, cu sau fără voinţa poporului, totalitatea mijloacelor unei naţiuni şi ca urmare, cu cât aceasta va fi mai din timp şi mai complet pregătită să se apere, cu atât izbânda se va obţine mai repede, cu mai puţine sacrificii în vieţi şi bani - şi cu mai mari rezultate”[10].

La rândul său, generalul Nicolae Alevra aprecia că principiul naţiunii armate însemna „coordonarea din vreme cu adâncă pricepere şi destoinicie a tuturor forţelor naţiunii în vederea colaborării lor viitoare, crearea unei industrii naţionale de apărare, punerea ţării să lupte cu mijloacele ei proprii în orice situaţie politică şi cu orice vrăjmaş. Războiul de mâine va fi în special un război de materiale şi de uzură”[11].

Şi *Enciclopedia României* reţinea faptul că „Astăzi se trăieşte concepţia integrală a Naţiunii Armate, confirmată prin faptul că războaiele moderne reclamă punerea în funcţiune a tuturor forţelor şi a tuturor mijloacelor de care dispune o ţară”[12].

Conceptul „naţiunii armate” analizat de teoreticienii militari ai epocii, presupunea realizarea multor elemente: pregătirea militară a întregii populaţii masculine valide; echiparea operativă a teritoriului naţional; dezvoltarea infrastructurii rutiere şi feroviare; crearea unei industrii de apărare, capabilă să asigure producerea în ţară a armamentului şi tehnicii de luptă etc.[13] Dar coloana vertebrală, osatura acestei concepţii era reprezentată de armată.

Principiul teoretizat de gânditorii militari a fost larg acceptat de spectrul politic românesc, de opinia publică. Însă, materializarea lui a întârziat foarte mult, astfel că la începutul celui de-al Doilea Război Mondial, se adoptaseră foarte puţine măsuri şi acelea mai mult de ordin legislativ. Din rândul acestora menţionăm adoptarea de către Parlament, în aprilie 1933, a Legii asupra organizării naţiunii şi teritoriului pentru timp de război care sintetiza, într-o manieră specifică, principalele idei ale timpului[14]. Potrivit actului normativ susţinerea efortului de apărare presupunea: organizarea forţelor militare; orientarea opiniei publice; dezvoltarea industriei, agriculturii şi comerţului în legătură cu nevoile apărării naţionale; organizarea şi dezvoltarea tuturor mijloacelor de comunicaţii şi transport; pregătirea preregimentară a tinerilor de la vârsta de 19 ani la 21 de ani; organizarea defensivă a teritoriului.

Singura idee pusă în practică a fost pregătirea premilitară (preregimentară) a tinerilor de 18, 19 şi 20 de ani[15]. Potrivit legii adoptate de Parlament, în aprilie 1934, durata pregătirii era fixată la 40-50 şedinţe anual, desfăşurate, de regulă, în zilele de sărbătoare, la care se adăuga o concentrare anuală de 4-7 zile.

Activitatea era organizată de Inspectoratul Pregătirii Premilitare, organism subordonat Inspectoratului General al Comandamentelor Teritoriale. În fiecare judeţ s-au creat subinspectorate, iar în plase şi comune, centre şi, respectiv, subcentre de pregătire.

10 Arhivele Militare Naţionale, fond 948, dosar nr.28, f.509.

11 General Alevra, *Organizarea armatei după război*, Bucureşti, p.3.

12 *Enciclopedia României*, vol.1, Bucureşti, 1940, p.698.

13 A se vedea Petre Otu, Teofil Oroian, Ion Emil, *Personalităţi ale gândirii militare româneşti*, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, Bucureşti, vol.1/1997, vol.2/2001.

14 „Monitorul oficial” nr.29 din 27 aprilie 1933.

15 *Ibidem*, nr.107 din 11 mai 1934 (Legea nr.83 pentru pregătirea premilitară a tineretului).

Personalul instructor provenea din rândul ofiţerilor şi subofiţerilor activi şi de rezervă, iar programul de pregătire era de aşa manieră alcătuit încât să-l familiarizeze pe tânăr cu problematica serviciului militar activ.

Cel mai important element al sistemului militar românesc interbelic a fost armata, misiunea ei fiind statuată în Constituţia din 1923[16]. Titlul V al Legii fundamentale se referea la organizarea puterii armate. Şeful statului (regele) era „capul puterii armate", el conferind gradele militare. Articolul 123 stabilea înfiinţarea unui consiliu superior al apărării ţării care avea drept sarcină să se îngrijească „de măsurile necesare pentru organizarea apărării naţionale". Constituţia stipula că toţi cetăţenii români, fără deosebire de origină etnică, limbă sau religie, fac parte din unul din elementele puterii armate, care, la rândul ei, se compunea din armata activă, rezerva şi miliţiile.

Într-o primă etapă, care se întinde până în anul 1924, s-au luat măsuri pentru redimensionarea forţelor militare la scara ţării reîntregite, trecerea lor de la starea de război la cea de pace, adoptarea unei legislaţii care să ţină cont de învăţămintele reieşite din desfăşurarea primei conflagraţii mondiale şi noua configuraţie politico teritorială a statului român etc. Astfel, în luna iunie 1919 a fost creat Consiliul Superior al Armatei „organul permanent pentru organizarea, pregătirea de război şi conducerea operativă a armatei"[17]. El era format din experţi şi teoreticieni militari şi avea sarcina de a identifica modalităţile şi mijloacele prin care să se pună de acord organizarea armatei române cu „noile mijloace de luptă apărute, cu exigenţele câmpului de luptă modern". Noua structură înlocuia, în mod practic, Comitetul inspectorilor generali ce a funcţionat în perioada antebelică.

În vara aceluiaşi an s-au înfiinţat trei inspectorate de armată[18]. Potrivit regulamentului de funcţionare, adoptat în luna septembrie 1922, inspectoratele funcţionau sub directa autoritate a regelui şi a ministrului de resort, inspectorii fiind destinaţi să comande armate în timp de război. La pace inspectorii de armată supravegheau pregătirea de luptă a comandamentelor şi trupelor din regiunea de responsabilitate, elaborau planurile de operaţie ale structurilor subordonate şi conduceau aplicaţiile şi manevrele lor[19] .

Tot în anul 1919, a fost înfiinţat Comandamentul trupelor de comunicaţii, subordonat Inspectoratului tehnic al geniului, care avea în subordine o brigadă de căi ferate şi pontonieri şi una de specialităţi (tracţiune automobilă, proiectoare, telefonie, telegrafie, hidrologie, fotografie etc.)[20]. În iunie 1920, ca o expresie a adâncirii caracterului tehnic al structurilor militare, s-a creat Direcţia 11 tehnică şi Comitetul tehnic al materialelor de război[21].

Între timp, după campania împotriva Republicii Ungare a Sfaturilor, a început

16 *Ibidem*, nr.282 din 29 martie 1923.

17 „Monitorul oastei", partea regulamentară, nr.26, din 26 iunie 1919, p.206.

18 *Ibidem*, p.207; Cele trei inspectorate realizau următoarea grupare - Inspectoratul I, cu reşedinţa la Bucureşti, cuprindea circumscripţiile teritoriale ale corpurilor 1,2 şi 5 armată; Inspectoratul II, aflat la Iaşi, îşi exercita autoritatea asupra corpurilor 3 şi 4; Inspectoratul III, la Sibiu, avea în subordine corpurile 6 şi 7. În 1922 numărul inspectoratelor a fost ridicat la cinci, adăugându-se inspectoratele generale ale marinei şi aeronauticii. Ulterior, s-a mai înfiinţat şi un Inspectorat al trupelor de jandarmi, acest gen de armă fiind în structura armatei.

19 „Monitorul oficial" nr.123 din 6 septembrie 1922.

20 „Monitorul oastei", partea regulamentară, nr.50 din 7 noiembrie 1919, p.301-302.

21 *Ibidem*, partea oficială, nr.39 din 21 iulie 1920, p.1869-1870.

demobilizarea armatei române. La 18 martie 1920 Marele Cartier General a fost desfiinţat, rămânând active, până la 1 aprilie 1921, Comandamentul trupelor de vest (pentru Transilvania) şi Comandamentul trupelor de est (pentru Basarabia).

Pe baza prevederilor constituţionale, Parlamentul a adoptat, la 14 martie 1924, Legea privind înfiinţarea „Consiliului Superior al Apărării Ţării" cu misiunea de a examina, coordona şi soluţiona toate chestiunile relative la apărarea naţională[22]. Noul organism politico-militar avea ca preşedinte pe primul ministru, iar ca membri pe titularii departamentelor: apărării naţionale, interne, externe, finanţe, lucrărilor publice, industriei şi comerţului, agriculturii şi domeniilor, muncii, sănătăţii şi ocrotirilor sociale. Şeful Marelui Stat Major era secretarul consiliului, iar Consiliul Superior al Armatei avea rol consultativ. Legea mai stipula că pe lângă Consiliul Superior al Apărării Ţării funcţiona un secretariat permanent, condus de un ofiţer numit prin decret regal. Secretariatul se găsea în organigrama Marelui Stat Major. Hotărârile Consiliului erau obligatorii şi angajau, după confirmarea de către guvern, răspunderea titularului ministerului respectiv.

Crearea acestui organism a reprezentat un pas important în exercitarea actului de conducere a forţelor armate, dar el nu a fost scutit de unele lacune. În primul rând compunerea lui se confunda în mare măsură cu guvernul, lipsind doar câţiva miniştri la instrucţiunii publice, culte, justiţie. În al doilea rând, activitatea consiliului nu a avut o continuitate firească datorită deselor remanieri guvernamentale şi schimbări de guvern, fapt care a dus la abandonarea multor proiecte. În al treilea rând deşi armata constituia elementul principal al apărării ţării, ea nu era reprezentată în consiliu decât de titularul departamentului care putea fi şi o persoană civilă. În pofida acestor disfuncţionalităţi, Consiliul Superior al Apărării Ţării a avut un rol pozitiv, el adoptând, cu deosebire în deceniul al patrulea, o serie de măsuri pentru întărirea capacităţii de apărare.

Sintetizând preocupările din primii ani postbelici, Parlamentul a adoptat, la 23 iunie 1924, „Legea relativă la organizarea armatei", document care a stat la baza sistemului militar românesc interbelic. Potrivit actului normativ, serviciul militar era obligatoriu pentru toţi cetăţenii ţării de sex masculin, începând cu 21 de ani. El avea o durată de 29 de ani, împărţită în trei mari etape - activitate; rezervă; miliţie[23] . Toţi tinerii care până la data de 31 decembrie a fiecărui an împlinesc 19 ani, erau înscrişi în controalele cercului de recrutare în circumscripţia căruia îşi au domiciliul. Până la 21 de ani împliniţi, aceşti tineri erau la dispoziţiunea ministerului de război, pentru pregătirea lor preregimentară.

Militarii până la vârsta de 41 de ani, respectiv cei aflaţi sub arme, completare şi rezervă, formau armata activă, ce acţiona pe front. Miliţiile erau destinate, în timp de pace, să asigure ordinea publică în ţară, iar în timp de război aveau misiunea să facă siguranţa spatelui armatei de operaţii.

Teritoriul României se împărţea din punct de vedere al comandamentului armatei, în şapte regiuni militare, corespunzătoare celor şapte corpuri de armată, regiuni care se stabileau prin înalt decret, după resursele de recrutare, nevoile de mobilizare şi în legătură cu împărţirea administrativă a ţării. La rândul ei, fiecare regiune militară se

22 „Monitorul oficial" nr.282 din 29 martie 1923.

23 „Monitorul oficial" nr. 134 din 24 iunie 1924 (Legea nr. 137 relativă la organizarea armatei, promulgată prin Decretul nr. 2064/23 iunie, 1924)

subdiviza în cercuri de recrutare. Două sau mai multe corpuri de armată, împreună cu alte unităţi şi formaţiuni de servicii se grupau în inspectorate generale de armată, însărcinate cu supravegherea pregătirii de război din toate punctele de vedere. Legea din anul 1924 a rămas, practic, în vigoare până la finalul perioadei, actele normative ulterioare aducând puţine modificări[24].

Dacă pe plan legislativ şi organizatoric, măsurile întreprinse în primii ani postbelici au fost corespunzătoare, în domeniul înzestrării cu armament şi tehnică de luptă modernă acestea au fost insuficiente sau chiar au lipsit, astfel că armata română a rămas cu materialul folosit în timpul războiului, care s-a uzat moral şi fizic.

O a doua etapă în evoluţia organismului militar românesc se întinde pe parcursul a circa unui deceniu, până către jumătatea deceniului al patrulea. A fost un răstimp în care s-au făcut eforturi pe plan legislativ şi organizatoric pentru întărirea capacităţii de apărare, dar acestea s-au dovedit insuficiente pentru a se putea vorbi de o modernizare efectivă a armatei române[25]. Legea din 1932, punea un mai mare accent pe genurile de arme tehnice (transmisiuni, pionieri, pontonieri, tracţiune automobilă etc.). S-a preconizat, între altele, crearea unei brigăzi de transmisiuni, pionieri şi comunicaţii, precum şi a uneia de tancuri (care de luptă în terminologia epocii). Ultima s-a înfiinţat abia în octombrie 1939[26].

Aviaţia, armă nouă care a suscitat discuţii aprinse între teoreticienii militari şi-a consolidat structurile organizatorice. La 1 mai 1931 a intrat în vigoare legea privind constituirea „Fondului Naţional al Aviaţiei", prin care se urmărea asigurarea de fonduri pentru achiziţionarea de avioane şi armament. În zilele de 18-19 aprilie 1932, Senatul şi Camera Deputaţilor au adoptat Legea privind organizarea Aeronauticii (aviaţia şi apărarea antiaeriană) şi înfiinţarea Subsecretariatului de Stat al Aerului.

Potrivit acestui document, pe lângă Ministerul Apărării Naţionale se înfiinţa un Subsecretariat de Stat al Aerului, care avea scopul să conducă şi să administreze, în mod unitar, toate mijloacele aeriene şi antiaeriene. El avea în subordine aeronautica militară, aviaţia civilă, Institutul Meteorologic Central, Direcţia Tehnică, Direcţia Aeronautică, Serviciul Administrativ, Serviciul Sanitar. Legea era apreciată ca un pas înainte pe calea dezvoltării acestei arme, dar efectele ei au constat mai mult în sporirea lanţului birocratic, prin crearea a numeroase comandamente, direcţii, servicii şi birouri.

Cât priveşte marina română, compusă din două mari unităţi operative - Divizia de Mare şi Divizia de Dunăre - a avut alocate fonduri mici, astfel că programele din această perioadă, în special cel din 1929 (al şaselea document de acest gen din istoria marinei) nu au fost transpuse în practică .

Către jumătatea deceniului al patrulea, pe fondul creşterii tensiunilor din viaţa

24 Este vorba de „Legea relativă la organizarea armatei" din 30 aprilie 1930, „Legea relativă la modificarea legii de organizare a armatei" din 28 aprilie 1932 şi „Legea relativă la stabilirea cadrelor şi efectivelor armatei" din 9 mai 1932.

25 *Apărarea naţională şi parlamentul României*, vol.2, Editura Militară, Bucureşti, 1994.

26 Detalii despre evoluţia armei tancurilor în General de divizie Ion Gâdiuţă, colonel dr. Dumitru Dobre, *Divizia blindată „România Mare*", Editura Militară, Bucureşti, 1997, p.21-92; Colonel dr. Florea Petrişor, dr. Cornel Ţucă, dr. George Ungureanu (coordonatori), *Armata română şi evoluţia armei tancurilor. Documente (1919-1945*), Editura Universităţii din Piteşti, Piteşti, 2012, p. 9-193.

internaţională, situaţia armatei române genera îngrijorări în rândul autorităţilor şi al opiniei publice. Analizele arătau că în destule domenii existau neajunsuri serioase, ceea ce se răsfrângea asupra stării ei de operativitate. Armamentul şi muniţia aflate în dotarea armatei române erau, în bună măsură, uzate fizic şi moral. În plus, exista o mare varietate de modele, eforturile şi măsurile întreprinse pentru unificarea lor soldându-se cu rezultate mediocre. Astfel, trupele de uscat dispuneau de patru tipuri de arme pentru infanterie, patru modele de tunuri de câmp, şase de obuziere, trei de tunuri de asediu, două de tunuri de munte etc. Cu o situaţie asemănătoare se confrunta şi aeronautica, unde se puteau întâlni 25 de tipuri de avioane şi peste 15 de motoare. Într-un memoriu semnat de generalul V. Hentzescu privind starea şi perspectivele aeronauticii se aprecia că ea seamănă „cu un muzeu demn de a rivaliza cu o expoziţie perfect organizată”[27].

Starea echipării unităţilor şi marilor unităţi era şi ea precară, lipsurile cifrându-se la 25-75% pentru micul echipament; 40-50% pentru îmbrăcăminte; 25-60% pentru marele echipament; 8-37% obiecte de cazarmament. În aceeaşi parametri se găsea şi cazarea trupei, clădirile existente fiind lipsite de multe din dotările strict necesare.

Pregătirea cadrelor şi instruirea trupelor resimţeau din greu lipsa fondurilor şi a unei strategii coerente. Existau deficite însemnate la ofiţerii inferiori, în special la infanterie şi artilerie, iar concentrările celor de rezervă se efectuau în mică măsură. Cât priveşte instruirea trupei s-a recurs masiv şi constant, mai ales în timpul crizei economice din anii 1929-1932, la procedeul „concediilor bugetare”; procentul celor neinstruiţi ajungând la 30% sau chiar la 50%, aşa cum s-a întâmplat în 1932.

Semnificativă este aprecierea ministrului Franţei în România, Puaux, conţinută într-un document trimis lui Jean Paul Boncour la 17 aprilie 1933. Diplomatul francez scria că „armata română trebuie să fie considerată ca fiind de o valoare aproape nulă, în ceea ce priveşte armamentul, muniţiile, aviaţia şi organizarea eventuală a unei industrii de război”[28].

Această stare de lucruri se datora, în mare măsură, subfinanţării armatei, procedeu la care au recurs toate guvernele de după război. Spre exemplu, în perioada 1920-1932, media sumelor alocate armatei din bugetul general al statului a fost de 13,79% cu mult în urma altor ţări europene cum ar fi Polonia – 33,7%; Italia – 29,3%, Franţa – 26%, Bulgaria – 23%, Iugoslavia – 22,7%; Cehoslovacia – 18,2%[29]. Alocaţiile bugetare departe de necesităţi erau repartizate deficitar, cele mai mari sume mergând la cheltuieli de întreţinere şi nu la cele de înzestrare. De exemplu, în 1921 numai 1,40% din sumele alocate erau destinate pentru dotare, iar zece ani mai târziu, procentul pe hârtie a ajuns la 15%, dar achiziţiile de armament au fost sistate datorită marilor greutăţi economice provocate de criză.

În condiţiile înrăutăţirii considerabile a climatului internaţional, România risca să devină victima sigură a tendinţelor revizioniste şi revanşarde. Prin urmare pregătirile militare s-au accelerat, apărarea ţării devenind un domeniu prioritar al activităţii

27 Arhivele Naţionale Istorice Centrale, fond Casa Regală-Carol II, dosar nr.71/1932, f.7.

28 Apud Cristophe Midan, *Carol al II-lea şi teroarea istoriei 1930-1940*, Editura Militară, Bucureşti, 2008, p.54.

29 *Istoria militară a poporului român*, vol.VI, Editura Militară, Bucureşti, 1989, p.173; A se vedea şi Dan Rădulescu, *Buget militar şi statu-quo în 1922-1933*, “Revista de Istorie Militară”, nr 5/1991, p. 8.

guvernamentale. Măsurile luate au accelerat procesul de modernizare a armatei române, dar disfuncţionalităţile congenitale, genetice am putea spunem ce urcă mult în timp, nu au putut fi lichidate. Au fost, însă, şi iniţiative care au reprezentat un impediment în funcţionarea organismului militar. Este şi cazul administraţiei militare centrale, care s-a diversificat, creîndu-se trei departamente.

La 14 noiembrie 1936, s-a înfiinţat Ministerul Aerului şi Marinei, prin contopirea Subsecretariatului de Stat al Aerului cu Inspectoratul General al Marinei[30]. Următorul pas l-a reprezentat crearea, la 15 octombrie 1938, a Ministerului Înzestrării Armatei[31]. Întrucât existau mai multe departamente care se ocupau de apărarea ţării s-a creat Comitetul de Coordonare a Apărării Ţării, compus din premier, miniştrii apărării naţionale, aerului şi marinei, înzestrării armatei şi şeful Marelui Stat Major. Hotărârile comitetului erau aduse la îndeplinire de Marele Stat Major. Existenţa a trei departamente în domeniul administraţiei centrale militare, justificată de iniţiatori drept o soluţie care să impulsioneze dezvoltarea categoriilor de forţe armate, a sporit, în fapt, aparatul birocratic şi a îngreunat actul de conducere.

Necesitatea îmbunătăţirii dotării armatei române a impus constituirea, prin Decretul-lege nr.2329 din 27 mai 1937, a „Delegaţiei interministeriale pentru înzestrarea armatei". Acest organism era condus de primul ministru şi avea în componenţă pe miniştrii apărării naţionale, finanţelor, aerului şi marinei, industriei şi comerţului[32].

Revigorarea economică şi sporirea încordării internaţionale au determinat alocarea de fonduri mult mai mari pentru apărarea ţării. Acest lucru s-a realizat atât prin bugetul general al statului, cât şi prin credite extraordinare sau fonduri speciale. Astfel, pe lângă Fondul Naţional al Aviaţiei, în noiembrie 1934, s-a constituit Fondul Apărării Naţionale. Acesta urma să fie alimentat, în principal din resurse financiare extrabugetare şi era destinat finanţării procesului de înzestrare al armatei. Începând din anul financiar 1935/1936, Fondul Apărării Naţionale a figurat separat în bugetele armatei, suma pentru anul 1937/1938 ridicându-se la 15 209 000 000 lei.

De asemenea, la 24 septembrie 1938 s-a adoptat Legea pentru înfiinţarea Fondului Naţional al Marinei, care era destinat finanţării lucrărilor maritime - porturi, baze navale, canale, apărarea coastelor, cumpărări de nave etc .

Concomitent au fost acordate noi facilităţi industriei autohtone de apărare, prin Decretul-lege nr.2733 din 10 iulie 1937, mărindu-se avansul de la 20% la 40% la încheierea contractelor de armament. Acest fapt a imprimat un ritm viu de dezvoltare a producţiei proprii de armament, muniţie şi tehnică de luptă. Concomitent, au sporit comenzile din ţări cum sunt Cehoslovacia, Franţa, Italia etc.

La 27 aprilie 1935, Consiliul Superior al Apărării Ţării a aprobat planul general de înzestrare a ţării, eşalonat pe zece ani, suma totală ridicându-se la 28 971 957 907 lei.

30 „Monitorul oficial" nr.266 din 14 noiembrie 1936, p.9625-9660.

31 *Ibidem* nr. 252 din 30 octombrie 1938, p.9521.

32 Pentru problematica înzestrării a se vedea lucrările: *Înzestrarea Armatei Române în perioada interbelică. Documente, vol. I. 1919-1930*, volum coordonat de general de corp de armată Decebal Ilina, general de divizie Ion Gâdiuţă, Editura Academiei Tehnice Militare, Bucureşti, 2000; Înzestrarea armatei române în perioada interbelică. Documente, vol.II, 1931-1935, Editura Centrului Tehnico-Editorial al Armatei, Bucureşti, 2008.

S-au făcut progrese însemnate în privinţa pregătirii şi echipării operative a teritoriului, trecându-se, în sfârşit, de la faza de proiect la cea de activitate efectivă. La 24 aprilie 1934 a fost aprobat „Studiul echipării frontului de vest în vederea mobilizării preventive", document care a fost valabil până în 1936. La 5 martie 1937, Consiliul Superior al Apărării Ţării a aprobat proiectul „Organizarea permanentă defensivă a Frontului de vest" pe baza căruia s-au desfăşurat lucrările de fortificare a graniţei de vest, eforturile canalizându-se spre „închiderea" celor două porţi – Mureşul şi Someşul, prin construirea de puncte şi centre de rezistenţă, şanţuri antitanc, reţele de sârmă ghimpată etc.

Opţiunea pentru fortificarea graniţei de vest s-a conturat pe fondul apropierii dintre Moscova, Paris şi Praga. În mai 1935 Franţa şi Cehoslovacia au încheiat tratate de asistenţă mutuală cu Uniunea Sovietică, ţara care, în plus, îşi manifesta disponibilitatea de a acţiona pentru crearea unui sistem al securităţii colective în Europa.

În consecinţă, diplomaţia românească a apreciat că Uniunea Sovietică nu mai reprezenta un pericol pentru România. Marele Stat Major s-a conformat acestei orientări hotărând să-şi direcţioneze forţele şi mijloacele spre apărarea frontierei de vest. Apreciem, însă, că diplomaţia românească n-a sesizat jocul dublu al Moscovei, care vedea în securitatea colectivă doar o modalitate de atingere a intereselor sale de expansiune spre vest. Consecinţa directă a fost că frontiera pe Nistru a rămas neacoperită. În 1940 prima lovitură a venit din partea Uniunii Sovietice, ultimatumul sovietic găsind armata română fără fortificaţiile necesare în partea de est a ţării[33].

Din punct de vedere organizatoric, modificările au fost modeste, ele vizând doar unele genuri de armă, cum ar fi cavaleria şi trupele de munte[34].

În deceniul al patrulea al secolului al XX-lea, armata română s-a confruntat şi cu gusturile şi capriciile regelui Carol al II-lea, dincolo de corupţia practicată pe scară largă în beneficiul propriu. El era pasionat de decoraţii şi iubea parada şi spectacolul oferit de armată în asemenea ocazii. Grigore Gafencu oferă amănunte semnificative referitoare la acest aspect al personalităţii suveranului. „În fiecare lună, scria ilustrul diplomat în Însemnările sale politice, inventează câte o nouă decoraţie. După «Virtutea Aeronautică», care are numeroase medalii şi cruci şi subtile subdiviziuni între decoraţii civile şi militare, de timp de pace şi de timp de război, s-a înfiinţat «Pour le Mérite», o decoraţie specială pentru anumite fapte şi merite privitoare direct la persoana regelui"[35]. Erau, în total, 15 decoraţii, cele mai multe militare, fapt ce l-a determinat pe Grigore Gafencu să constate amar: „Şi când te gândeşti că Franţa nu are decât «Legiunea de Onoare»"[36].

Regele Carol al II-lea era pasionat nu numai de decoraţii, ci şi de uniforme. „Armata noastră – notează acelaşi Grigore Gafencu – şi-a schimbat cu desăvârşire înfăţişarea.

33 Pentru raporturile dintre Bucureşti şi Moscova a se vedea: *Relaţii româno-sovietice. Documente, vol.II, 1935-1941,* responsabil de volum: Costin Ionescu, Editura Fundaţiei Culturale Române, Bucureşti, 2003.

34 În 1936, numărul diviziilor de cavalerie s-a redus de la patru la trei, iar în structura lor s-au introdus elemente motorizate. În toamna anului 1939 s-a creat Corpul de cavalerie, care subordona cele patru divizii, cea de la Cluj, Divizia 4 s-a reînfiinţat în acelaşi an; (*Istoria cavaleriei române*, Editura Academiei de Înalte Studii Militare Bucureşti, 1998, p.213); În 1936 din cele două divizii de vânători de munte s-au format trei brigăzi independente; o a patra a fost creată în 1939 (Colonel Gheorghe Suman, colonel Vasile Pricop *Istoria vânătorilor de munte*, Editura Militară, 1998, p.78-80).

35 Grigore Gafencu, *Însemnări politice*, Bucureşti, 1991, p. 147.

36 *Ibidem*.

Şepci ca la ruşi şi ca la japonezi. Culori violete. Uniforme de toate felurile: avem regimente de englezi, de suedezi, de germani din vremea imperiului”[37]

Legat de acest aspect, el relata discuţia cu doi diplomaţi polonezi, ce au rămas uimiţi de parada de la 10 mai. „O revistă de Music Hall – scrie Grigore Gafencu, redând impresiile celor doi – uniforme ciudate, multicolore, neobişnuite, în afară de tradiţia şi de datinile armatei noastre, în opoziţie, de asemeni, cu simplicitatea şi uniformitatea cerute de necesităţile războiului. Iar în spatele armatei de paradă, împodobită cu atâtea zorzoane netrebuincioase, armata de luptă care lipseşte de toate”[38].

Cele scrise de Gafencu reflectă, fără doar şi poate, o realitate tristă a unei perioade, altminteri fastă, atât pentru armată, cât pentru întreaga societate românească, aşa cum spuneam la început. Lipsurile şi disfuncţionalităţile din sistemul militar românesc îşi aveau cauza primară şi am zice fundamentală, în starea generală de dezvoltare a ţării, în evoluţia contradictorie şi sinuoasă spre modernitate a societăţii româneşti. Dar, în acelaşi timp, multe din ele erau şi expresia unui mananagent pe alocuri defectuos al liderilor politici şi militari, nu numai din perioada interbelică, care au apreciat că armata este o „haină pentru vremea rea”, iar necesităţile ei se impun satisfăcute doar în momente de pericol iminent. De aceea, Grigore Gafencu sublinia cerinţa că „trebuie să avem şi o ţară demnă de o armată bună. O ţară care să aibă necontenit grija materială pentru armament, grijă morală pentru ostaşi. O ţară în care interesele personale să nu înăbuşe devotamentul pentru cauza publică şi în care avântul să nu pară nefolositor, entuziasmul inoportun şi vitejia demodată. Vrem o armată vitează într-o ţară vitează”[39].

Desigur, prin această apreciere, exprimată cu plasticitate de către Gafencu, nu se dorea o militarizare a societăţii româneşti, transformarea ei într-o imensă cazarmă, o postură specifică, în general, regimurilor dictatoriale. Or, România interbelică a rămas, cu excepţia anilor 1938-1940, când a funcţionat regimul de autoritate monarhică a lui Carol al II-lea, o societate democratică, în pofida scăderilor şi imperfecţiunilor manifestate pe parcurs. Armata a avut funcţii bine definite în legislaţia naţională şi militarii nu au depăşit, de regulă, cadrul stabilit. Ea s-a păstrat de-a lungul anilor interbelici şi, în general, în toată existenţa sa, în limitele constituţionale; militarii, mă refer la corpul de cadre profesionalizat, nu au reprezentat o castă, ci mai mult o elită, înţeleasă în sens tehnic.

Implicarea lor în politica de guvernare s-a realizat pe termen scurt şi fără a produce schimbări majore în viaţa societăţii[40]. Aşa au stat lucrurile şi în perioada dintre cele două războaie mondiale, când au funcţionat şi guverne conduse de generalii Constantin Coandă (24 octombrie - 29 noiembrie 1918); Arthur Văitoianu (27 septembrie - 28 noiembrie 1919); Alexandru Averescu (13 martie 1920 - 13 decembrie1921); Alexandru

37 *Ibidem*.

38 *Ibidem*, p. 147-148.

39 „Timpul”, nr. 5, 11 mai 1937.

40 Precizări din perspectivă sociologică în *Armată şi Societate. Culegere de texte de Sociologie militară*, volum coordonat de: Ionel Nicu Sava, Gheorghe Tibil, Marian Zulean, Editura Info -Team, Bucureşti, 1998; Dr. Gheorghe Diaconescu, Floarea Şerban, Nicolae Pavel, *Controlul democratic asupra Armatei în România*, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 1996.

Averescu (30 martie 1926-4 iunie 1927). De precizat este faptul că Alexandru Averescu a condus guvernele în calitate de om politic, de şef de partid, el părăsind corpul cadrelor active încă din anul 1918.

Se mai impune şi observaţia că politica de guvernare a ţinut cont de necesităţile armatei într-un mod inegal; în perioadele de pace resursele au fost îndreptate spre domeniile civile, iar în timp de conflict sau tensiune s-a realizat o cursă contracronometru, fără eficienţa scontată. Perioada interbelică a confirmat din plin această trăsătură. Un deceniu şi jumătate după încheierea războiului, armata a fost obiectul declaraţiilor de bune intenţii din partea factorilor politici, dar fără ca necesităţile ei să fie împlinite de o manieră satisfăcătoare. Acest fapt a generat rămâneri în urmă, acumularea şi amplificarea unor neajunsuri.

De la jumătatea deceniului, eforturile pe plan militar sunt consistente, fără a putea, însă, să redreseze lipsurile congenitale de care suferea armata. Prin urmare, la începutul celui de-al Doilea Război Mondial, organismul militar românesc păstra aceleaşi caracteristici avute şi în perioadele anterioare - efective numeroase, dotare cu armament, muniţie şi tehnică de luptă insuficientă, un corp de cadre inegal pregătit, infrastructură pentru apărare modestă etc. Pe această bază, performanţele pe teatrele de acţiuni militare ale marii conflagraţii din anii 1939-1945, au fost în concordanţă cu posibilităţile statului român şi cu starea ei de operativitate, ajustată printr-o serie de măsuri de ultim moment. Chiar dacă modest în comparaţie cu marii actori internaţionali, potenţialul statului român, în primul rând armata, a fost un element care a avut o anumită pondere în ansamblul desfăşurărilor politico-militare din anii 1939-1945.

ACTIVITATEA MILITARĂ A GENERALULUI ADJUTANT PAUL (PAVEL) TEODORESCU ÎN APRECIERILE ŞEFILOR IERARHICI

Prof. univ. dr.Valentin CIORBEA
Flavia Alexandra PETROV[*]

Oglinda evoluţiei unui cadru militar pe parcursul carierei sale, iar în unele cazuri şi după trecerea în rezervă, era concretizată la începutul secolului XX, când şi-a început activitatea şi sublocotenentul Paul (Pavel) Teodorescu, între coperţile unui dosar, denumit **Memoriu**, a căror file sporea cu notările anuale, întocmite de comandanţii nemijlociţi şi supranotate de şefi ierarhici. Dosarul îl însoţea pe ofiţer în unităţile în care îşi desfăşura activitatea, iar după pensionare era preluat de Arhivele militare. Astăzi aceste valoroase izvoare istorice sunt păstrate cu grijă de către Serviciul Istoric al Armatei.

Conform cerinţelor unui tipizat, comandantul ofiţerului avea obligaţia de a-i surprinde trăsăturile psiho - morale, pregătirea şi educaţia, comportamentul în unitate şi în afara ei, utilizarea timpului liber, situaţia materială, ţinuta şi modul de prezentare ş.a.

Valoarea notărilor anuale, dincolo de datele privind avansările, mutările, decoraţiile primite ş.a., este dată de capacitatea comandanţilor nemijlociţi de a aprecia corect şi cu bună credinţă activitatea militară, posibilitatea de evoluţie ş.a., ale sublocotenentului.

Pentru cercetătorul care se preocupă de activitatea unor personalităţi militare, **Memoriul** este izvorul istoric de primă valoare pe care trebuie să-l studieze.

Generalul Paul (Pavel) Teodorescu şi-a început cariera militară la 2 iulie 1908 cu gradul de sublocotenent în Regimentul 16 Suceava şi şi-a încheiat-o la 8 septembrie 1940 cu gradul de general de divizie, când şi-a dat demisia din Armată.

Pe parcursul celor 32 de ani de activitate preponderent militară în diferite unităţi, de la comandant de pluton până la cea de ministru, Paul (Pavel) Teodorescu a fost notat şi supranotat de şefii săi extrem de elogios.

Parcurgând extrasele din **Memoriu**, distinsul cititor poate cunoaşte personalitatea excepţională a generalului Paul (Pavel) Teodorescu pe parcursul carierei sale militare, creative şi eficiente.

FOAIE MATRICOLĂ

1. STAREA CIVILĂ LA ÎNCEPUTUL CARIEREI

Numele şi prenumele Teodorescu Gh. Paul
Cel din urmă domiciliu la Bacău plasa – jud. Bacău
- Născut la 28 VI 1888 în Bacău plasa – jud. Bacău
- Fiul lui Gh. Teodorecu şi al Antonetei

Starea civilă - Domiciliaţi la Bacău plasa- jud. Bacău
- Însurat cu.....

[*] Masterand în cadrul Facultăţii de Istorie şi Ştiinţe Politice, Universitatea „Ovidius“.

- Atunci domiciliaţi în plasa jud.....
- Copii.....

2. **SCHIMBĂRI ÎN STAREA CIVILĂ ÎN CURSUL CARIEREI**
3. **CAMPANII – RANE – ACTE DE BRAVURĂ SAU CURAJ**

(în timp de război sau timp de pace)

- Campania 1913
- Campania 1916-1918, 1918-1921
- 20. VI. 1913 mobilizat R. 5 Inf. I. D. 4751
- 31. VIII. 1913 demobilizat R. 5. Inf. I. D. 5141
- 15. VIII. 1916 mobilizat R. 11. Inf. I. D. 2784
- 1. VII. 1918 demobilizat Şc. Trag. a Infant. I.D. 1010/1918
- 28. X. 1918 mobilizat Şc. Trag. a Infant. I.D. 3179
- 1. IX. 1921 demobilizat Detaşat C.N.A. Fr. I.D. 879

4. **SERVICII SPECIALE: MISIUNI – ÎNSĂRCINĂRI (în afara ser viciilor obişnuite); Modul de îndeplinire**

ŞCOLI ŞI CURSURI ABSOLVITE

- Şcoala militară de Inf. Şi Cavalerie
- Şcoala Specială a Infanteriei
- Şcoala de Război Bucureşti (1 an)
- Şcoala de Război Paris (1 an)
- Cursul formaţiunii pentru gradul de colonel

5. **RECOMPENSE – DECORAŢIUNI**

(Motivele sau cauzele în care au fost primite)

1. Medalia jubiliară „Carol 1”/ Brevet nr. 68/1906
2. „Avântul Ţării 1913” – I.D. No 3611
3. „Coroana României” ofiţer I.D. No 4768/1922

„Crucea Comemorativă” I.D. No 1774/1918
Medalia „Victoria” I.D. No 3390/1921
„Steaua României” ofiţer I.D. No 3781/1924

SERVICII ŞI DIVERSE POZIŢIUNI				
Campaniile de trupă şi serviciile în care s-a executat serviciul	Diferite poziţiuni	Grade şi punctări	Datele înaintărilor în grad, numirile în funcţiuni şi ale diferitelor funcţiuni	Numărul Înaltului Decret sau ordin în baza căruia s-a făcut mutaţiile
Şcoala milit. de Infanterie	Elev an I	Elev	1906 sept. 6	D. M. 382
„ „	Promovat an II	Capor.	1907 iulie 1	
Reg. Suceava No 16 Inf.	Avansat	Sublocot.	1908 iulie 1	I.D.No 2051/1908
Şc. T.T.R.	Ataşat	„ „	1909 martie 1	Ord. No 2 No 21096
Reg. Suceava No 16 Inf.		„ „	1909 Oct. 1	
Şc. Spec. A Inf.	Ataşat	„ „	1910 Oct. 1	D.M. 367/1910
Şc. Milit. Infanterie	„ „	„ „	1911 Oct. 1	

„ „	Înaintat	Locotenent	1911 Oct. 1	I.D. No
Reg. Vlasco No 5 Inf.	Mutat	„ „	1913. X. 1	
Ataşat M.R. (Div I şi Comp III Arm.)	Mutat	„ „	1.IX.1915	
„ „	Înaintat	Căpitan	1.IV.1916	
Reg. 11 Inf. Siret	Mobilizat	„ „	15.VIII.1916	
Grup. Apărării Dunării	„ „	„ „	14.IX.1916	
Divizia a 10-a	„ „	„ „	28.X.1916	
Ministerul de Război	„ „	„ „	26.VII.1917	
„ „	„ „	Maior	1.IX.1917	
Regimentul Vânătorii de Munte	„ „	„ „	1.IV.1918	
Şc. De Trag. a Infanteriei	„ „	„ „	20.VI.1918	I.D. No 1524/1918
„ „	Demobilizat	„ „	1.VIII.1918	I.D.No 1010/1918
„ „	Mobilizat	„ „	28.X.1918	I.D. No 3179/1918
Reg. Vânătorii de Munte	„ „	„ „	11.XI.1918	O. zi. No 42
Şcoala Superioară de Război	„ „	„ „	1.III.1919	
Divizia 16 a	„ „	„ „	1.VIII.1919	I.D. No 4728
Şcoala Sup. Război (Paris)	„ „	„ „	1.IX.1920	
Corpul 14 Arm. (francez)	„ „	„ „	1.IX.1920	
„ „	Demobilizat	„ „	1.IV.1921	
Marele Stat Major	Activitate	Maior	1.IX.1921	I.D. No 4267
M.R. (Insp. Aeronautic)	Mutat	Lt. col.	1.VII.1923	M.R. (ser pers) 13.493/1923
„ „	„ „	„ „	31.VII.1923	I.D. No 4154
Reg. 9 Vânători	Mutat	„ „	1.X.1926	I.D.No 3196/1926
Reg. 23 Inf.	Din R. 9.V.	„ „	1.IV.1928	I.D. No 762/1928
Reg. 6 Inf.	Din R. 23.I.	„ „	6.XI.1928	Ord. T.M.R. 39694/1928
„ „		Colonel	10.V.1929	I.D. No 1451/1929 O.zi. 660/1929
„ „	Luat comanda Reg. 6 Inf.		1.VIII.1929	Ord. M.R. 23489/1924 O.zi 1880/1929

,, ,,	Rămas definitiv comandant al R.6 Inf.	,, ,,	1.X.1929	I.D. No 3237/1929 M. Of. No 216/1929
Marele Stat Major	Numit ataşat militar în Franţa fiind arondat şi în Belgia şi Spania	colonel	1.XI.1932	Înalta aprobare M.S. Regelui pe referatul nr. 902 din 28.VII.1932
Belgia şi Spania	IV			
,, ,,	,, ,,	,, ,,	1.XII.1936	Mutat Director la Şc. S.R.
,, ,,	Înaintat	G. Brig.	1.II.1937	I.D. 111/1937
,, ,,		,, ,,	4.IX.1937	Numit subsecretar la M.A.N. D.M. 3111/937
Divizia No 1 Gardă	Numit col. Div. 1 Gardă	General Brig.	2 iunie 1940	(Indescifrabil)
Divizia No 1 Gardă	Înaintat	G-ral Div.	8.VI.1940	,, ,,
Divizia 1. Gardă	Activ	G-ral Div.	29.VII.1940	
			8.IX.1940	Demisionează din armată fiind repartizat ca ofiţer de rezv. Al M. St. M. I.D. 3186/1940 O.zi 425/1940
,, ,,	,, ,,	General de Corp Armată Adjutant rezervă	15.II.1945	Înălţat la gradul de general de Corp Armată. Adjutant rezervă Conf. I.D. 633 publicat M. Of. 54/7.III.1945 Cu vechime 18 iulie 1942
Marele Stat Major	Gl Corp Armată Adjutant rezervă	Numit „A la Suité" în Reg. Gardă „Mihai Viteazul" conform I.D. No 634 din 28.II.1945 publicat în M. Of. No 54 7 III 1945	28.II.1945	Ordin de zi No 1249 din 17.III.1945
C.T. Bucureşti	,,	înscris control	28.II.1945	Ord. Zi 19/1945

1948, luna Mai, ziua 14
CERCUL TERIT. BUCUREŞTI

FOAIE DE SĂNĂTATE ŞI ABSENŢE LA SERVICIU

Boale, concedii de boală, de interese, de repaos şi permisii

Anul	Corpul de trupă sau serviciu	DATA	NATURA	DURATA	De cine au fost acordate	MOTIVUL
1910	R. 16 Inf.	17.IV	permisie	8 zile	Comandant Reg.	Interese personale
1923	M. St. M.	1.VIII	Repaus	30 zile	M. St. M.	repaus
1926	Insp. 9 val Aeronautic	26.VI	Repaus	30 zile	Insp. Gol. Aer	Concediu vară
1928 „	Reg. 231 „ „	5.VIII.1928 10.X.1928	Concediu permisie	25 zile 5 zile	Cdt. Regt. „ „	Repaus Interese personale
1931	Rg. M.V.	15 iulie - 15 aug	concediu	30 zile	Brigada mixtă	Concediu de vară

„12 octombrie 1908*: Ofiţer nou ieşit anul acesta. Educaţia sa militară pare f. îngrijită. Purtare excelentă. Caracter serios şi devotat. Sper că regimentul va profita de bunele sentimente de care este animat pentru a-l pregăti ca instructor şi comandant de pluton. Cunoscând calităţile de care este înzestrat prezic că va deveni un bun ofiţer*." (sic.)

Comandantul brigadei general Cotescu

Memoriul calificativ al sublocotenentului Teodorescu Pavel, de la 1 noiembrie 1908 la 31 octombrie 1909

I. Aptitudini fizice: Prezentare – Ţinută, Aspect fizic – Starea sănătăţii – Rezistenţa campanie – Călărie Scrimă – Trageri cu armele:

„*Se prezintă admirabil. Ţinută îngrijită şi câte o dată îşi permite să iasă din regulament. Foarte sănătos şi rezistent. Îi place călăria şi încalecă bine. Trage cu puşca bine şi cu bicicleta umblă binişor*".

II. Capacitate:

„*Este inteligent. Format ca judecată cu foarte mult bun simţ. Metodic şi ordonat în toate ocaziunile. Are spirit de observare. Cultură generală are şi şi-o întreţine. Citeşte mult, pricepe şi se manifestă. Instrucţia militară o posedă relativ poziţiei gradului său, dar lucrează pentru a se distinge. Îşi iubeşte cariera. Cu siguranţă că va fi un bun ofiţer de camp...*"

* În aceeaşi foaie calificativă, în 1918, generalul Aslan comandantul Corpului 3 Armată i-a apreciat activitatea căpitanului Paul Teodorescu.

III. Aptitudini militare: (în conducerea trupelor pe teren) Ochiul terenului – Concepţiune – Iniţiativă – Prevedere – Hotărâre – Voinţă – Energie – Temperament – Uniunea comandată şi conducerea ei în exerciţii de manevre în marş, Staţionarea, serviciul de siguranţă şi lupte, cu datele și faptele doveditoare:

„(...) *mai ales că factorii principali nu-i lipsesc, astfel: concepţiune, iniţiativă. Prevedere, noţiunea timpului şi a împrejurărilor, voinţă, energie etc., pe toate le are şi le întrebuinţează cu succes în interiorul instituţiei. Şefii lui direcţi vorbesc foarte elogios*."

IV. Educaţiune militară:

„*Disciplinat din sentiment, având la bază o bună educaţie. Are bun simţ dezvoltat, ambiţios, autoritar şi blând cu inferiorii, cuviincios şi foarte decent cu superiorii. Dotat cu un curaj sufletesc mare. Bun camarad. Are o conduită ireproşabilă.*

Este activ şi-şi întrebuinţează toată puterea de marcă pentru binele serviciului. Se ocupă mult şi pasionat cu educaţia şi instrucţia soldaţilor. Întruneşte toate condiţiunile ofiţerului eminent."

Comandantul Regimentului Suceava nr. 16.

Memoriu calificativ al sublocotenentului Teodorescu P. pe anul 1909

„*Inteligent cu bună judecată. Are bun simţ. Ordonat şi metodic lucrează pentru îndeplinirea serviciului şi executarea ordinelor. Are bună memorie. Observă cu atenţiune în jurul său. Cultura generală făcută în liceu şi Şcoala de Ofiţeri caută a şi-o completa cetind cărţi şi reviste. Instrucţia militară asemenea fiind atent la ce se face în şcoală, în regiment pentru acesta. Cunoaşte regulamentele armei sale şi le aplică bine în instrucţia trupei ce comandă. Se apleacă la studiu. A luat parte la focul de război şi-a îndeplinit bine însărcinările ce a avut. A luat parte la conferinţele militare ţinute în corp. Conferinţe nu a ţinut. Ia parte la convorbiri.*

Ochiul campului în formare. Concepţiune vioaie. Cu bune manifestări de iniţiativă. Concepţiune vioaie. Cu prevedere de urmare ce va decurge din ce face. Este prevăzător şi hotărât. Lucrează cu ştiinţă. Stăruitor şi energic în orice ocazie. Temperament vioi. În primul an a comandat plutonul său bine în exerciţii şi manevre de garnizoană. A comandat şi instruit ca ofiţer instructor al companiei de la Şcoala de tineri cu termen redus de la 1 martie la 1 octombrie 1909 şi la plecare a fost bine apreciat şi notat."

Comandantul Regimentului Suceava 16, Lt. colonel Gafencu

Memoriu calificativ al sublocotenentului Teodorescu Pavel, de la 1 septembrie 1909 până la 31 octombrie 1910

Note şi relatări generale: „*Talie înaltă. Bine conformat. Absolvent al Şcolii de ofiţeri. Avere personală n-are şi din solda lui plăteşte internatul la pension al unei surori. Este neînsurat şi trăieşte cumpătat din cauză că dă o parte din soldă pentru familie. Trăieşte retras într-un cerc bun al societăţii, unde prin calităţile lui este iubit şi face*

o figură frumoasă. Datorii nu are şi nu contractează. Cărţi nu joacă.

Aptitudini fizice. *Se prezintă admirabil cu ţinută foarte îngrijită şi aspect plăcut. Este sănătos, voinic şi foarte rezistent. Călăreşte bine şi pasionat. Trage bine cu arma.*

Capacităţi. *Este foarte inteligent şi cu multă judecată. Amabil şi cu mult bun simţ. Ordonat şi metodic în toate ocaziunile. Citeşte şi se ocupă serios pentru a-şi completa instrucţiunea sa generală. Îşi iubeşte cariera şi-şi cunoaşte bine arma care şi-a ales-o. are înclinări pentru studiu. Citeşte hărţile şi-şi dă seama perfect de bine în aplicaţiile cele de foc de război. În convorbirile cu camarazii asupra diferitelor subiecte militare, dă dovezi de mult fond.*

Educaţiune militară: *disciplinat în puterea cuvântului cu mult simţ al datoriei. Sever şi drept cu inferiorii, cuviincios şi demn cu superiorii. Prea bun camarad şi cu mult bun simţ al onoarei. Dotat de natură cu mult curaj civic. Îşi asumă fără şovăire răspunderea faptelor sale. Cu o conduită ireproşabilă atât în serviciu cât şi în societate.*

Îndeplinirea serviciului: *activ şi cu multă putere de muncă. Nu ezită de a executa cu precizie şi la timp ordinele ce i se dau. Face parte din campania 4 (căpitan Holban) şi în cele mai grele ocaziuni ale serviciului, acest ofiţer îşi asumă răspunderea. Se ocupă de bunul trai al soldatului şi prin felul său de a se purta este iubit atât de şefi cât şi de inferiorii săi.*

Caracterizare şi propuneri: *Ofiţer eminent în puterea cuvântului şi graţie calităţilor sale se va menţine şi va aduce foloase instituţiei. De aceea îl propun pentru avansare la alegere".*

Comandantul Regimentului Suceava nr. 16

Foaie calificativă (de la 1 noiembrie până la 31 octombrie 1911)

„Ianuarie 1912. Sublocotenent Teodorescu P. a fost ataşat la Şcoala din octombrie 1911[*] pe baza bunelor rezultate ce a dobândit la terminarea Şcolii Speciale de Infanterie. Este înaintat curând, la alegere.

Mă refer la excelentele note ce i s-au dat la corp, pe care le merită, pe cât am putut constata până acum.

Notele şi referinţele comandantului de batalion sunt elogioase. Are foarte bune însuşiri, are caracter şi doreşte a lucra din ce în ce mai bine. Foarte disciplinat. Instruieşte cu metodă şi cu energie pe elevii săi. Am credinţă că rezultatele vor fi bune. "

Comandantul Şc. Militare de Inf. Colonel Mladin

Octombrie 1912. Sublocotenentul Teodorescu Pavel este cap de pluton la o campanie de elevi şi profesor de regulamente.

(sic) ofiţerul are temperament de soldat energic, foarte conştiincios şi activ cu judecată sigură, cu iniţiativă, hotărâre, metodă, tact şi amabilitate.

[*] Şcoalele Militare de Infanterie.

Foarte bun şi priceput instructor şi educator având zel, stăruinţă şi mult devotament, lucrează în tăcere, metodic, se ocupă îndeaproape de plutonul său, şi se îngrijeşte sub toate raporturile de elevii săi; de aceea şi rezultatele ce dobândeşte sunt foarte bune. Foarte serios şi cumpănit, ofiţerul studiază stăruitor pentru a-şi îmbogăţii cunoştinţele solide. Am deplină încredere că va fi un element de valoare şi în Şcoala Sup. de Război, pe care va putea urma în cele mai bune condiţiuni.

În aplicaţiuni şi manevre a dovedit reale şi sigure aptitudini militare: are iniţiativă, hotărâre şi bună pricepere. Educaţiune militară şi generală foarte bune, mult bun simţ, modestie, tact, caracter bun şi leal, foarte bun camarad, apreciat şi iubit. Îndeplineşte serviciul în mod elogios şi rezultatele ce dobândeşte sunt foarte bune. Ofiţer de încredere care se va distinge totdeauna. Am credinţa, justificată prin realele însuşiri ce posedă, că va înainta printre excepţionali."

Colonel Mladin

Foaia calificativă pe anul 1913 (pe timpul campaniei din Bulgaria)

„*Locot. Teodorescu Paul a fost detaşat pe timpul campaniei din Bulgaria de la Şcoala Militară de Infanterie şi i s-a încredinţat comanda Campaniei 12*[*]*. Pe tot timpul acestei campanii a fost foarte rezistent şi sănătos.*

În comanda campaniei încredinţată a dat dovezi că este un ofiţer eminent. Are frumoase aptitudini militare care i-au atras numai laude. Cu o inteligenţă vie, plin de iniţiativă şi cu o mare putere de muncă şi a străda*niilor fără margini: acest ofiţer şi-a condus compania sa într-un mod foarte lăudabil, prin toate împrejurările prin care a trecut.*

A pus o deosebită grijă pentru bunul trai al oamenilor şi pentru îngrijirea sănătăţii lor, mai ales prin împrejurările grele prin care au trecut cu combaterea epidemiei de holeră.

Pentru toate serviciile ce a adus acestui regiment am propus pe un tablou special spre a fi decorat cu Ordinul Coroana României cl. V.

În ce priveşte avansarea sa pe viitor, îl cred foarte apt pentru a înainta în mod excepţional, fiind un ofiţer cu însuşiri militare eminente."

Comandantul Regimentului Vlaşca 5

Octombrie 1913

*„**Aptitudini fizice**: Excelent sub toate privirile.*

***Capacitate**: Înţelege şi judecă foarte bine. Are mult spirit de ordine. Cultura specială a armei este foarte dezvoltată.*

***Aptitudini militare**: Ochiul la teren bine format. Iniţiativă superioară. Lucrează cu energie lăudabilă în orice împrejurare.*

***Educaţiune militară**: Disciplina sa este exemplară. Cu inferiorii este sever, dar drept. Conduita sa morală şi militară este ireproşabilă şi foarte demnă.*

[*] Subunitate din Regimentul Vlaşca 5.

Îndeplinirea serviciului*: Avânt la mobilizare şi în expediţiunea din Bulgaria. Comandă Compania a XII-a, a fost de o activitate şi energie cu totul superioară.*

Însuşirile sale militare şi aptitudinile cu care este înzestrat, unite cu devotamentul ce a pus în toate chestiunile de serviciu fac ca locotenentul Teodorescu Paul să fie un ofiţer care se distinge în mod deosebit.

Caracterizare*: rezistenţa de care a dat probe la oboseală şi la îndeplinirea tuturor ordinelor de operaţiuni; promptitudinea cu care s-a achitat de toate sarcinile sale, în fine, modul superior şi lăudabil cum serveşte, unite cu calităţile sale militare distincte, toate acestea mă îndreptăţesc a caracteriza pe acest ofiţer că poate înainta la „excepţional" fiind un element distins şi de viitor sub toate raporturile. Am menţionat propunerea pentru decoraţie*."

Comandantul Brigadei VII Infanterie, general de brigadă (indescifrabil).

Foaie calificativă pe anul 1915 (de la 1 noiembrie 1914 până la 31 octombrie 1915)

„1915. Sănătos. Rezistent. Poate face campanie. Călăreşte f. bine. Inteligent. Doreşte a se instrui. A adunat multe cunoştinţe, cum rar se întâlneşte la un tânăr ofiţer. A reuşit cu bune condiţiuni la Şcoala de Război: Are şi o f. bună cultură generală.

.....

Întrebuinţat în serviciul de Stat Major al Companiei de armă în recunoaşteri pe frontieră, pretutinderea a dat dovezi de hărnicie şi zel.

Este desăvârşit pregătit pentru comanda oricărei companie. Va fi un distins comandant de companie.

Capacitatea sa, aptitudinile sale militare, priceperea şi devotamentul cu care îndeplineşte toate datoriile, distinsele sale însuşiri morale, fac din lt. Teodorescu un ofiţer cu merite cu totul deosebite şi care merită a înainta la excepţional la gradul de căpitan".

Comandantul Corpului 3 Armată, general (indescifrabil)

Foaie calificativă pe anul 1916 (de la 1 aprilie 1916 până la 14 august 1916)

a) „Se găseşte în cele mai bune condiţiuni fizice spre a face mai multe campanii. Talie înaltă, fizic plăcut, ager şi mlădios, încalecă tot atât de bine ca un ofiţer de cavalerie. Iubeşte calul şi-l îngrijeşte bine.

b) Ofiţer care nu pierde nici o clipă spre a-ţi oferi cunoştinţe militare. A fost admis la Şcoala de Război şi promite a deveni un element tot atât de folositor în statul major, după cum a fost la regiment.

c) Comandă cu o deosebită pricepere şi destoinicie unitatea sa. Instructor şi conducător de trupă de valoare. Este creat a fi militar şi consacră cu drag carierei sale actuale şi celei viitoare tot timpul de care dispune. Energic, obţine ascultarea subalternilor lui în mod natural prin ale sale calităţi sufleteşti şi intelectuale. Este tipul şefului militar.

d) Disciplinat. Purtare exemplară. Frecventează elita societăţii militare şi civile.“
Comandantul regimentului Siret 11. Colonel (indescifrabil)

„1918[*]. Pe lângă serviciul pe care îl face la corp, căpitanul Teodorescu îndeplineşte şi funcţia de adjutant al subsemnatului. Menţin şi confirm în totul eminentele note ale acestui distins ofiţer.

Rar mi s-a întâmplat să cunosc la un tânăr ofiţer calităţi mai serioase decât la acest ofiţer, o mai mare dragoste pentru cariera sa, o mai multă constanţă în îndeplinirea tuturor datoriilor sale.

Inteligent prin muncă statornică a dobândit bogate cunoştinţe militare ceea ce i-a înlesnit intrarea în Şcoala de Război.

Eminent educator şi instructor conduce cu multă îndemânare trupa în teren.

Caracter hotărât şi leal este înzestrat cu frumoase însuşiri morale.

Aduce cele mai mari bune servicii în statul major al Corpului 3 Armată.

Bazat pe capacitatea şi educaţiunea acestui ofiţer sunt convins că îşi va face un loc de frunte în armată.“

Comandant Corp 3 Armată general (indescifrabil)

Foaie calificativă pe anul 1916 (de la 14 noiembrie 1916 la 1 ianuarie 1917)

„Căpitanul Teodorescu Paul a îndeplinit pe timpul cât subsemnatul a comandat Grupul Apărării Dunării serviciul de ofiţer de stat major la cartierul acestui comandant.

Ofiţer cu calităţi deosebite. Devotat serviciului. Foarte muncitor şi energic. A adus servicii reale atât lucrărilor de birou, cât şi în lucrări exterioare. Merită a înainta la excepţional.” Comandantul Grupului Apărării Dunării. General Iancovescu

Foaie calificativă pe 1916 (de la 10 noiembrie 1916 la 15 septembrie 1917)

„De la 10 noiembrie la 29 decembrie 1916 a fost în serviciul de Stat Major al Grupului Apărării Dunării la biroul de operaţii. A fost întrebuinţat în luptele de pe Neajlov şi Argeş, pe care le-a executat cu multă destoinicie, pricepere, energie şi promptitudine.

În seara de 30 noiembrie a fost trimis la podurile militare de pe apa Buzăului de la Mânza şi Găvăneşti pentru a lua dispoziţiuni de trecerea trupelor şi coloanelor pe malul stâng al Buzăului, după care să procedeze la ridicarea podurilor. Graţie măsurilor luate, în noaptea de 30 şi în zilele de 1 şi 2 decembrie au trecut toate trupele şi coloanele Grupului Apărării Dunării şi coloane din toate diviziile armatei.

După trecerea tuturor prin măsurile luate amândouă podurile au fost salvate. De la 29 decembrie – 26 iulie a fost şeful biroului de informaţii al Diviziei 10a.

De la 26 iulie şi 15 septembrie îndeplineşte serviciul de şef de cabinet al Ministrului de Război, cu multă pricepere, tact şi destoinicie.

Îl propun la înaintare în mod excepţional la înaintare la gradul de maior".

Ministru, general de divizie Iancovescu.

Foaia calificativă pe anul 1918 (De la 12 noiembrie până la 26.II.1919)

„*E sănătos şi are toate calităţile fizice cerute unui ofiţer de vânători de munte. Călăreşte bine. Ofiţer foarte distins şi de care n-am avut decât să mă laud în tot timpul cât a servit în regiment. Are o cultură militară dezvoltată şi prin trecerea sa prin Şcoala de Război va deveni un ofiţer eminent.*

Educaţiunea şi pregătirea profesională o are foarte bună. Este ajutat de o creaţie foarte bună şi de o cultură generală dezvoltată. Serviciul şi l-a îndeplinit cât se poate de bine. A comandat cu mult tact şi energie Batalionul II în tot timpul cât a fost în serviciul de pază al Bucureştilor. Foarte conştiincios şi cinstit mi-a fost de cel mai mare ajutor cât timp a înlocuit pe titularul ca ajutor de corp.

E un ofiţer dintre cei mai distinşi. Cu ocazia unui consiliu de onoare şi-a arătat spiritul de echitate şi de camaraderie".

Comand. Reg. Vânători de Munte Lt. col. Carol, Principe al României."

Foaie calificativă. Pe anul 1918 – 19
(De la 1 noiembrie 1918 – până la 31 martie 1919)

„E detaşat la Şcoala de Război. Completându-şi acolo cunoştinţele superioare militare va deveni un ofiţer eminent şi de care oricine se va putea mândri.

Are toate aptitudinile necesare să comande un regiment. Propun pe maiorul Teodorescu Paul la gradul de colonel".

Comand. Regiment Vânători de Munte Lt. col. Carol, Principe al României.

Foaie calificativă. Pe anul 1919
(De la 1 martie 1919 până la 1 noiembrie 1919)

„*Maiorul Teodorescu Paul a urmat anul I^iu al Şcolii Superioare de Război cu începere din 1 martie 1919 până la 1 nov. 1919 în cele mai frumoase condiţiuni. De o înfăţişare frumoas*ă*, sănătos, cu alese calităţi intelectuale maiorul Teodorescu are şi o educaţiune militară exemplară. La şcoală a profitat foarte mult din cele ce s-au predat în anul I^iu şi-a asimilat cunoştinţe profunde. Trimis la stagiu. Trei luni, în Serv. De Stat Major la Divizia 16 (în Ardeal) a obţinut, graţie cunoştinţelor sale, modului său de a se conduce etc. nota alăturată, care e o faimă prea bine necesitată de ofiţer.*

A terminat anul I^iu cu un prea frumos succes (al 2^a din 32) şi pe baza acestui

* La 1 august 1929 colonelul Paul Teodorescu a preluat comanda Regimentului de Gardă „Mihai Viteazul".

rezultat Şcoala l-a propus să fie admis, să fie trimis a urma în Franţa, cursul anului unic al Şc. de Război.

Alegerea s-a dovedit justă deoarece lucrările maiorului Teodorescu P. de la Şcoala de Război din Paris au fost, parte din ele, date şi reţinute ca model. Dotat cu cele mai frumoase însuşiri intelectuale şi sufleteşti; acest ofiţer e menit a avea cele mai înalte trepte ale erarhiei militare.

Am convingerea că va deveni un eminent ofiţer de Stat Major şi-un desăvârşit comandant superior. Pentru toate aceste calităţi caracterizez pe maiorul Teodorescu P. ca un element cu totul superior şi-l propun la înaintare, la exepţional"(sic.)

Comandantul Şc. Sup. Război colonel D. M. Constantinescu

NOTA MAIORULUI TEODORESCU DIN ARMATA ROMÂNĂ (PROMOŢIA 40-A ŞCOALEI DE RĂZBOI: ANUL 1919 – 1920)

„Excelent ofiţer, foarte cult, spirit precis şi foarte ordonat; judecă cu multă logică, are idei foarte juste pe care le expune cu claritate.

Sosit la şcoală cu oarecare întârziere, a urmat-o fără dificultate. Foarte muncitor a făcut un an de studiu cu mult profit. Foarte apt pentru serviciul de stat major.

Vorbeşte bine limba franceză."

General (ss) Debeney

Tradus după originalul aflat la Marele Stat Major – Secţia Adjuntaturei (Dosar special)

Şeful Secţiei Adjuntaturei
Colonel (indescifrabil)

3 februarie 1923

NOTELE MAIORULUI TEODORESCU DIN ARMATA ROMÂNĂ STAGIAR LA STATUL MAJOR AL CORPULUI 4 ARMATĂ

„Maiorul Teodorescu aflat la Statul Major al corpului 14 armată de mai bine de şase luni a fost repartizat la biroul 3 (Manevre, Instrucţie, Şcoli).

Excelenta impresie produsă de la început de ofiţer n-a făcut decât să se afirme în cursul stagiului.

Spirit foarte cultivat, inteligenţă ageră şi foarte vie, judecă foarte just, foarte muncitor, foarte dornic de a se instrui şi de a-şi completa în continuare cunoştinţele căpătate.

În cursul diferitelor recunoaşteri în Alpi, iarna şi vara s-a arătat mărşăluitor viguros şi tenace. Ţinută foarte îngrijită, om de societate perfect, tact desăvârşit. Din toate punctele de vedere, maiorul Teodorescu este un ofiţer de prim ordin."

15 iulie 1921

Tradusă după originalul aflat la Marele Stat Major – Secţia Adjuntaturei (Dosar special)

Şeful secţiei Adjuntaturei
Colonel (indescifrabil)

3 februarie 1921

Foaia calificativă. Pe anul 1921. Copii după notele de pe carnet
Nota M. St. Mj. – Secţia Adjuntaturei Dela 1.XI.1920 – 1.IV.1921

„Maiorul Teodorescu Paul face stagiul de stat major în Armata franceză; a absolvit cursurile Şcoalei de Război dela Paris cu elogii.

Atât comandantul Şcoalei de Război, cât şi toţi profesorii, sunt unanimi în a recunoaşte în maiorul român Teodorescu un element de mare valoare, ce face cinste ţării sale.

Ofiţer inteligent, cu educaţie foarte aleasă, cultură generală vastă, de o modestie rară, conduită ireproşabilă este prototipul ofiţerului de Stat Major care nu-şi atrage decât laude şi simpatia în orice serviciu şi-ar găsi.

A avut lucrări de Stat Major atât de apreciate încât au fost date ca exemplu, chiar ofiţerilor francezi din clasa sa. Ofiţer eminent sub toate raporturile menit a avea un splendid viitor în carieră. Trebuie neapărat la întoarcerea sa în ţară să fie trecut în cadrele profesorilor ale şcolii noastre de război; pentru a putea trage cel mai profit de vastele cunoştinţe dobândite la Paris.

Îl propun pentru înaintarea excepţională la gradul de lt. colonel şi-mi face o deosebită plăcere a-l susţine cu cea mai mare căldură fiind un ofiţer eminent de o valoare necontestabilă”.

Şef Sect. Adjut. Colonel (ss) I. Prodan

Nota ataşamentului militar din Franţa.
Dela 1 noiembrie 1920 – 31 octombrie 1921

„Maiorul Teodorescu Paul a continuat şi pe timpul stagiului de un an ce l-a făcut la St. Major al Corp. 14 de Armată Francez, să justifice notele strălucite ce le-a dobândit când urma cursurile Şcoalei de Război din Paris de la toţi profesorii şi toţi şefii săi ierarhi.

Dânsul a obţinut brevetul de stat major, cu cele mai mari elogii după un an de stagiu ca ofiţer de frunte din toate punctele de vedere. Zilnic, pe timpul stagiului său, la acel comandament francez, maiorul Teodorescu şi-a confirmat toate calităţile.

El a trecut prin toate birourile şi în special a lucrat în Div. 3^{a} (Manevre, Instrucţie,

Şcoli). Având o cultură generală şi militară foarte vastă el a continuat prin toate mijloacele şi printr-o muncă neobosită şă-şi mărească întruna cunoştinţele.

Maiorul Teodorescu este tipul ofiţerului distins de Stat Major căci el posedă pe lângă puterea de muncă şi capacităţile intelectuale şi calităţi fizice excepţionale care l-au pus în măsura să uimească pe şefii săi francezi în timpul recunoaşterilor ce le-au făcut ofiţerii Statului Major al C. 14 Arm. În Alpi."

Foaie calificativă, anul 1923 (1 noiembrie 1923 până la 31 octombrie 1923)

„*Din primele luni ale înfiinţării acestui inspectorat din prima zi am putut să constat că nota pe care i-au dat-o pe când comanda un batalion în R.M.V. (Regimentul de Vânători de Munte n.e.) s-a adeverit.*

A devenit un ofiţer eminent.

Ofiţer de Stat Major de o mare valoare, muncitor exemplar, bun camarad, educaţie militară şi civică perfectă, a fost ajutătorul meu cel mai nepreţuit şi cel mai ideal ce a-şi fi putut visa.

Graţie puterii sale de muncă şi adâncii sale priceperi, a putut ca în scurt timp ca şef de Stat Major să-mi organizeze tot serviciul la perfecţie.

În orice moment pot să razim complet pe el.

Într-un cuvânt este un ofiţer desăvârşit din toate punctele de vedere.

Împreună cu maiorul Ţupa a scris o lucrare de mare valoare „Lupta Diviziei", carte care ar trebui să fie nu în bibliotecă ci pe masa de lucru al cărui ofiţer care doreşte a se instrui.

Prin excelenţă îndeplineşte toate condiţiunile cerute de lege pentru înaintarea excepţională. Merită a înainta la excepţional."

Carol, Principe al României

Foaie calificativă. Pe anul 1924
(de la 1 noiembrie 1923 până la 31 octombrie 1924)

„*N-aşi avea mult de adăugat la notele mele de anul trecut.*

Cu acelaşi zel şi cu aceeaşi pricepere a continuat a mă secunda în organizarea acestui nou element al apărării naţionale.

În timpul misiunii în străinătate am putut aprecia şi mai mult valoarea sa. La aplicaţiile de M. St. M. cu comandanţii de armată mi-a dat ca şef de stat major sprijinul cel mai apreciabil.

A condus cu multă pricepere şi cu mult succes aplicaţiunile pe hartă făcute la inspectorat." Carol, Principe al României

Foaie calificativă. Pe anul 1925
(de la 1 noiembrie 1924 până la 31 octombrie 1925)

„A fost foarte bine apreciat de fostul principe moştenitor A.S.R. Principele Carol. Iată nota extrasă din carnetul A.S.R. Principele Carol.

«Şef de Stat Major ideal, colaborator fără pereche, n-am avut decât să mă laud de concursul nepreţuit pe care mi l-a dat la orice clipă. Timp de 3 ani de când colaborăm împreună la ceeaşi operă am învăţat să cunosc calităţile acestui eminent ofiţer. Am putut cunoaşte şi aprecia înalta valoare, cu multă judecată, putere de muncă.»

Fie la pregătire sau la concentrare, organizare, fie la pregătirea instrucţiei, a tinerilor, pe la discuţia cu şefii de corpuri, peste tot aceeaşi râvnă, acelaşi devotament fără preget.

Muncitor neobosit a condus la perfecţie serviciul de Stat Major. Merită cu prisosinţă înaintarea excepţională."

Inspect. gl. al aer. Gl. Rudeanu

Foaie calificativă. Pe anul 1927
(de la 10 noiembrie 1926 până la 31 octombrie 1927)

„Venit în comp. La 10.XI.1926 lt. colonel Teodorescu Paul a fost repartizat la comanda Bat. I/ 9.V. (Regimentul 9 Vânători n.n.)

.....

Deşi profesor la 2-3 şcoli şi-a alcătuit programul astfel încât, nu numai că instrucţia batalionului s-a desfăşurat conform programului corpului fără stânjenire, ba chiar mai mult a întrebuinţat în folosul unităţii sale ultimele clipe libere, preocupându-se în cel mai înalt grad de bunul trai al soldatului şi pregătirea sa sufletească. În acest scop a îmbogăţit bibliotecile unităţilor, tablourile alegorice materialul didactic şi-a făcut din şcolile batalionului adevărate şcoale în cari, soldatul în timpul liber poate căpăta singur cunoştinţe folositoare în chipul cel mai atrăgător.

Ceea ce îl înalţă însă şi mai mult este faptul că toate aceste îmbunătăţiri nu au fost făcute numai în cadrul batalionului, pentru a-l pune în relief, ci toate s-au făcut în cadrul regimentului.

A urmărit cu interes activitatea unităţilor în afara orelor de program, asigurând astfel buna întrebuinţare a reangajaţilor, înainte să sosească şi după plecarea ofiţerilor.

La şcoala ofiţerilor în corp şi la aplicaţiunile ce au avut loc pe hartă şi cu trupa în teren, s-a afirmat necontenit ca posedând temeinice cunoştinţe generale şi profesionale. Ele au fost deja valorificate atât prin lucrările sale, cunoscute şi apreciate de toţi ofiţerii, cât şi prin cursurile profesate cu măiestrie la Şcoala Superioară de Război şi altele.

Se ocupă de aproape de toţi subordonaţii săi, pe care îi cunoaşte, îi urmăreşte şi-i sfătuieşte. Dar insistă şi reuşeşte a obţine de la fiecare în parte maximum de randament util.

Lt. colonel Teodorescu şi-a îndeplinit în corp serviciul de ajutor, dar din grija continuă ce a arătat în cele mai mici detalii pentru bunul trai al soldatului, cazarea, hrana şi echipamentul lui, odihna trupei în orele de repaos, posibilităţile de a-*i oferi o destinaţie utilă în după amiezile libere şi sărbătoare, grija de cazarmă în general, diferite amenajări în scopul mai sus arătat, toate acestea mă îndreptăţesc a crede că ar fi un ideal ajutor şef de corp.*

Frumoasa sa pregătire intelectuală şi morală, necondiţionatul său devotament pentru binele instituţiei, îmi dau convingerea că este foarte bine pregătit pentru a instrui şi educa un corp ofiţeresc şi a comanda un regiment în prea bune condiţii.

Lt. colonel Teodorescu este fără îndoială un ofiţer de elită. Acreditat că întruneşte fără nici o îndoială toate însuşirile necesare unui bun comandant de regiment şi mai ales că prin felul său cu totul deosebit de a servi se distinge printre cei mai buni ofiţeri îl calific: merită a i se încredinţa comanda de regiment şi a înainta la gradul de colonel «la alegere».

Cu justă răsplată pentru realele servicii aduse corpului în cursul acestui an, propun a fi distins cu ordinul Steaua României clasa IV." (sic.)

Comandant Regim. 9 Vânători Regele Alexandru I al Sârbilor,
Croaţilor şi Slovenilor, colonel Berestean.

Foaie calificativă pe anul 1930
(De la 1 noiembrie 1929 până la 31 octombrie 1930)*

„Prin toată individualitatea sa, priceperea şi cunoştinţele sale cu mult entuziasm în serviciul oştirei pentru care este de un folos deosebit.

Regimentul ce comandă a ajuns din punct de vedere al instrucţiei, al ordinii, disciplinei şi demonstraţiei modul demn de urmat. Un colonel de valoare de care sunt convins că atunci când va avea vechimea va merita cu prisosinţă a fi admis la călătoria de comandament." (sic.)

Comand. Brig. a 4ª Inf. Colonel (ss indescifrabil)

„Colonelul Teodorescu Paul este un ofiţer care prin varietatea aptitudinilor sale ese din comun. Ca ofiţer de trupă a lăsat urme adânci prin toate regimentele ca pedagog, ca instructor al trupei şi profesor al ofiţerilor şi ca administrator de o rară abilitate şi corectitudine. În calitatea de instructor a C. II A. a îndeplinit funcţia de şef de stat major la o mare unitate compusă dintr-un C.A. şi un corp de cavalerie. Cu această ocazie a dovedit intense cunoştinţe de tactică generală, fiind colaborator de o nepreţuită valoare pentru comandament. Tot în această călătorie a ţinut 2 conferinţe asupra manierei infanteriei în atac şi apărare şi asupra aviaţiei într-o formă de o perfectă eleganţă şi claritate şi cu un fond care a arătat pregătirea sa în toate chestiunile profesionale.

Reg. de Gardă „Mihai Viteazul" este model din toate punctele de vedere. Pute-

rea de muncă rară, excesivă modestie, caracter leal, camarad ideal. Distins în înfăţişare, acte şi gesturi. Colonel de mare valoare. Mare în grad."

C.E.D. 4 I. 9al (ss indescifrabil.)

1.VII – 31 X 1930. *„Cu prilejul vizitei cazarmei Reg. 6 de gardă «Mihai Viteazul» am adunat îndatoriile realizate de colonelul Teodorescu atât ca gospodărire şi administraţie cât şi cu mijloace pentru înlesnirea instrucţiei trupei: poligon de trageri redus, instalaţie p. tragere asupra aeroplanelor, sala de transmisiuni etc. este un ofiţer care se ocupă cu activitate în unitate de unitatea ce o comandă şi care se bucură de mare prestigiu graţie reputaţiei sale prin valoarea sa militară" (sic).*

Comandantul CIII Armată general – adjutant (ss indescifrabil)

Nota de carnet de la 1 oct. 1930 – 31 oct. 1930

„Pe timpul manevrelor regale, colonelul Teodorescu Paul a îndeplinit funcţia de subşef de Stat Major la Direcţia manevrelor.

Energic, activ şi foarte priceput a fost de un real folos în primul rând prin reorganizarea serviciului în diferite secţii şi serviciu al Direcţiei Manevrei, iar în al doilea rând prin coordonarea lucrărilor referitoare la operaţiunile zilnice şi strângerea datelor stabilirei situaţiei de bază a fiecărei zile de manevră.

Prin felul său de se aplica la serviciu am putut constata în cele 5 zile de manevră pe deoparte temeinicirea pregătirei sale profesionale iar pe de alta energia, activitatea şi spirit de organizare neîntrecut.

În perioada de pregătire a manevrelor colonelul Teodorescu s-a ocupat cu întocmirea unei broşuri în legătură cu zona pe care se desfăşurau manevrele, broşură destinată a fi distribuită ataşaţilor militari şi persoanelor străine de armată care erau invitate la manevre. S-a achitat în mod ireproşabil de această însărcinara.

Pe baza constatărilor de mai sus apreciez pe colonelul Teodorescu P. ca un excelent ofiţer sub toate raporturile."

Şef de Stat Major la D. Manevrelor. General (ss) Dragomir

Foaie calificativă pe anul 1931
(de la 1 noiembrie 1930 până la 31 octombrie 1931)

„*Foarte bine dotat fiziceşte. Perfect sănătos. Posedă o cultură generală şi profesională remarcabilă. Cărţile şi programele ce a publicat formează doctrina de urmat în armată. Posedă o putere de muncă puţin obişnuită cu rezultate practice vădite. Caracter ostăşesc puternic. Modest şi plin de tact în toate împrejur*ările. Am inspectat Regimentul *de gardă la Şcoala de campanie, Şcoala soldaţilor şi Şcoala de batalion, constatând că instrucţia şi educaţia trupei şi a ofiţerilor este pusă pe temei foarte solid.*

În cazarmă predomină disciplina şi ordinea desăvârşită. A condus aplicaţiunea cu partidă dublă în atac şi apărare ca director. Concepţia perfectă, critica exerciţiului, sobră, judicioasă şi plină de învăţăminte.

La aplicaţiunea cu Brigada mixtă a comandat un detaşament cu două regimente în atac luând cele mai judicioase măsuri. La aplicaţiunile pe garnizoană a comandat regimentul său în exerciţiu de trecere a Argeşului, executând această trecere cu o disciplină şi-o ordine desăvârşită în desfăşurarea pentru ocuparea obiectivului ordonat a executat-o în mod desăvârşit. Regimentul său s-a remarcat în toate împrejurările ca perfect instruit, antrenat şi solid pregătit pentru război. Îşi iubeşte mult ofiţerii şi trupa şi este asemenea mult iubit şi respectat.

Mintea, sufletul şi trupul acestui comandant de elită lucrează fără preget pentru perfecţionarea vieţii ostăşeşti din regimentul său, care serveşte model pentru alte regimente. Posedă un spirit de analizare remarcabil. Îl caracterizez ca pe un ofiţer de mare valoare ostăşească şi de nădejde în împrejurări grele."

Comand. Brig. mixte de Gardă, general Ion Bădescu.

„Sunt demne de relevat convingerea şi interesul cu care acest excelent comandant de regiment conduce instrucţia corpului ofiţeresc şi a trupei. Demn şi corect în toate împrejurările. Preocupat de a menţine şi înalţa moralul subofiţerilor săi, pe care îi apreciază drept, cu o notă de bunăvoinţă.

Aplicaţiunile dirijate de el sunt impuse până la cele mai mici detalii, pe care le foloseşte ca învăţăminte, reliefate în critici scurte dar substanţiale.

Ca comandant în aplicaţiunile făcute cu trupele din garnizoană, a procedat energic şi a avut tot timpul conducerea operativă a acţiunii. În expunerea părerilor sale în aplicaţiuni pe hartă ale ofiţerilor din garnizoană este întotdeauna notă justă, nu este numai teoreticean, dar şi om de acţiune."

Comandantul Corp II Armată General Inspector, din Armată Adj. (ss indescifrabil)

Foaie calificativă pe anul 1932
(De la 1 noiembrie 1931 până la 31 octombrie 1932)

„Se bucură de o sănătate perfectă deşi fizicul său este pus la încercări şi oboseli grele. Fizicul său plăcut peste care se aşterne autoritatea sa intelectuală şi morală îi dau o mare prestanţă de nobleţe ostăşească. Gândeşte mult, vorbeşte rar şi numai atunci când trebuie. Caracter masiv, de o energie prodigioasă fără a fi impetuos. Posedă un spirit de creaţie şi de organizare puternic dezvoltat. Este animat în cel mai înalt grad de simţul răspunderii.

La Regimentul de Gardă M.V. a continuat anul acesta opera începută. Şcoala ofiţerilor a făcut-o în mod clasic învăţând pe fiecare toate principiile de luptă pe care apoi le-a aplicat în teren. Conferinţele ţinute cu caracter general profesional au atras chiar ofiţeri în afară de corp.

Instrucţia şi educaţia trupei au fost puse pe baze academice. Nu a fost ramură din instrucţia ostăşească care să nu fi fost analizată şi tălmăcită astfel că fiecare ostaş să-şi cunoască la perfecţie însărcinarea sa.

Regimentul său este perfect pregătit de război şi la aceeaşi înălţime străluceşte şi la paradă. Cazinoul Regimentului inaugurat anul acesta este o podoabă de arhitectură interioară în organizarea lui, este un mic ateneu unde marile valori, literare economice etc. vin şi dezvoltă interesante conferinţe. Organizarea, gospodăria, bunul trai al soldatului, înzestrarea cu toate mijloacele moderne de trageri, organizarea instrucţiei ofiţerilor şi trupei, educaţia fizică şi ostăşească, perfecţiunea aplicaţiilor în teren fac din R^tul^ de gardă o instituţie din cazarmă, un ajutor ostăşesc.

Necesitatea plecării ca ataşat militar coincide cu o abandonare a unei oferte ce putea avea urmări infinit de bune în infanteria noastră. Dacă mai rămânea încă putea să cristalizeze totul şi să închege mijloacele practice adaptate la nevoile noastre care puteau fi luate ca măsură pentru toţi.

Nu am întâlnit un spirit mai creator şi mai precis. Între concepţie şi execuţie este o clipă – se confundă. Este în adevăr o mândrie a armatei noastre. Colonelul Teodorescu Paul este un ofiţer de înaltă valoare intelectuală şi morală care îi dau o mare autoritate şi valoare ostăşească."

Colonel Brig. Mixte de Gardă, general Ion P. Bădescu

Foaie calificativă pe anul 1933 (de la 1.XI. – 31. X. 1933)

„*Ofiţer distins sub toate raporturile, a dovedit excepţionale calităţi în funcţiunea de ataşat militar în Franţa, Belgia şi Spania ca şi în trecut. Inteligent, muncitor, cu calităţi sufleteşti foarte frumoase îndreptăţesc bunele aprecieri pe care acest distins ofiţer le-a obţinut mai în toată cariera.*

Lucrările sale au fost totdeauna tratate ca o metodă şi competenţă deosebită şi cu un spirit de concepţiune superioară ce-l arată capabil să îmbrăţişeze nu numai probleme militare ci şi probleme de ordin politic şi social.

Buletinele sale lunare au fost totdeauna un izvor foarte serios de informaţii prin ajutorul cărora M.St.M. era pus în punct asupra tuturor chestiunilor ce se dezbăteau în capitalele principale europene.

Foarte bine introdus în cele mai înalte colectivităţi militare franceze a ştiut să-şi atragă simpatia lor prin pregătirea sa temeinică intelectuală. Un ofiţer de mare valoare care s-a distins şi ca ataşat militar aşa cum s-a distins şi în restul carierei sale. Pentru frumoasele însuşiri îl propun cu căldură a fi admis în călătorie de comandantul cerut *de L.I.S. pentru a fi admis la gradul de general şi la comanda de brigadă*."

(sic) Şeful Secţiei II Informaţii, general (ss indescifrabil).

Foaie calificativă pe anul 1934 (de la 1.XI.1933 – 31.X.1934).

„A continuat a îndeplini funcţiunea de ataşat militar la Paris, depunând acelaşi zel ca şi în trecut. Informaţiunile şi studiile sale au fost de un real folos M.St.M. Remarcabile au fost rapoartele sale informative lunare, cărora li s-a dat o extensiune foarte dezvoltată, satisfăcând toate dezideratele informative Secţiei a 2ª.

Cercurile înalte militare franceze ce le frecventa sunt pline de elogii la adresa sa, eminent ofiţer sub toate raporturile. Merită a fi admis la cursul de comandament."

Şeful Secţiei 2ª, colonel Mihail

„*Menţin elogioasele aprecieri. Colonelul Teodorescu Paul este unul din elementele cele mai distinse ale oştirii care trebuie să i se deschidă, cât mai repede, drumul către înaltele comandamente. Necesită a fi admis a urma cursul de comandament*."

Subşeful Marelui Stat Major, general (ss indescifrabil)

„*Menţin elogioasele note. Col. Teodorescu Paul a adus în calitate de ataşat militar reale servicii M.S.M. rapoartele sale fiind totdeauna pline de interes.*

Prin trecutul său admirabil şi cultura sa şi-a urmat o f. frumoasă situaţie la Paris. Caracter de elită. Merită admis la cursul de comandament."

Şeful marelui Stat Major, general Antonescu

Foaie calificativă. Pe anul 1935 (1 noiemb. 1934 – 31 octomb. 1935)

„A continuat a îndeplini funcţiunea de ataşat militar la Paris. Pe timpul până la 6 mai 1935 a fost notat după cum urmează: «În calitate de ataşat militar la Paris şi acreditat la Bruxelles a dezvoltat o activitate foarte intensă şi rodnică producând *M.St. Major informaţiuni preţioase asupra organizării şi metodelor de lucru la cursurile de comandament, centrele de instrucţie şi şcoala militară din Franţa şi Belgia. Informaţiunile procesate au fost de un real folos atât M.St. Major cât şi celorlalte autorităţi cărora au fost dezvoltate.*

Ofiţer de stat major distins colonel Teodorescu Paul, prin calităţile intelectuale şi morale excepţionale, pe care le are, reprezintă în mod strălucit armata noastră pe lângă armata franceză şi cea belgiană."

Subşeful M. St. Major, general de Divizie (ss) Ienescu

„*Ofiţer cu excelente aptitudini fizice şi militare. Prin cuprinsul şi modul cum sunt întocmite Buletinele şi Rapoartele informative, înaintate M.St. Major, - lucrări de un mare folos pentru instituţie, – se confirmă distinsele sale însuşiri intelectuale şi morale: o inteligenţă foarte vie, o judecată justă şi logică, o vastă şi temeinică cultură generală şi profesională un spirit clarvăzător al tuturor chestiunilor, un deosebit devotament pentru instituţie; precum şi o perfectă de legătură cu autorităţile militare franceze.*

Vechime în grad de la 10.V.1929. în concluzie colonelul Teodorescu Paul este unul dintre cei mai distinşi ofiţeri superiori ai oştirii. A fost admis să participe la cursul de comandant."

Şeful Diviziunei II M.St.M., general (ss indescifrabil)

Foaie calificativă pe anul 1936
(de la 1 noiembrie 1935 până la 31 octombrie 1936)

„Colonelul Teodorescu Paul a urmat anul acesta cursul de comandament pe care l-a absolvit în foarte bune condiţiuni.

La terminare a plecat la postul său la Paris unde a stat până la 7 octombrie când a venit din nou în ţară pentru a lua parte la manevrele regale.

Ca ataşat militar colonelul Teodorescu a continuat să-şi reprezinte cu aceeaşi rară distincţiune ca în trecut şi să aducă nepreţuite servicii M.St. Major cât şi Ministerului Apărării Naţionale prin informaţiunile sale sigure şi documentate în toate chestiunile care interesează apărarea naţională. Ofiţer eminent din toate punctele de vedere, înzestrat cu o bogată cultură generală şi profesională şi un spirit de creaţiune dezvoltat în cel mai înalt grad.

Mutat pe 1 oct. la Şcoala Superioară de Război colonelul Teodorescu găseşte aici câmp intens de activitate pentru puterea sa de muncă, pricepere şi toate însuşirile sale de organizator şi realizator.

Îndeplinind toate condiţiunile de capacitate şi stagiu, îl propun: merită să înainteze la gradul de general de brigadă."

Subşeful M. St. Major, general Dumitrescu

„*De acord cu elogioasele aprecieri ale Subşefului M.St. Major. Aprecierile mele din trecut le menţin şi bazat pe ele am cerut şi s-a aprobat ca col. Teodorescu să fie numit Directorul Şc. Sup. de Războiu.*

După cum îl cunosc, plin de calităţi intelectuale şi morale. Sunt sigur că în funcţia ce i s-a încredinţat va da roade frumoase de pe urma cărora instituţia noastră va avea de câştigat. Merită a înainta la gradul de general de brigadă."

Şeful Marelui Stat Major, general Samsonovici

Foaie calificativă pe anul 1937
(de la 1 noiembrie 1936 până la 31 octombrie 1937)

„Generalul Teodorescu Paul a comandat Şcoala Superioară de Război în condiţiuni din cele mai lăudabile.

Spirit de organizare şi de bun pedagog a dat un nou început învăţământului atât prin elementele de conduită, cât şi printr-o severă selectare a candidaţilor. O constantă

grijă de a ridica nivelul învăţământului în această înaltă instituţie dă dovada înţelegerii rolului ce are de jucat ofiţerul de Stat Major, atât ca auxiliar indispensabil sosit al comandantului, cât şi ca pregătire pentru înaltele comandamente.

A luat iniţiativă clădirei unui nou local demn de instituţia ce va adăposti, reuşind să treacă la realizarea acestui deziderat, care exprimat de atâtea ori de înaintaşii săi îşi aştepta încă omul.

În continuu la datorie, supraveghind şi îndrumând în activitatea lor pe profesori şi elevi, a reuşit să asigure instituţiei un tot mai mare ascendent moral.

Pentru această rodnică activitate depusă în conducerea Şcoalei nu am decât cuvinte de laudă şi propun a i se acorda «Meritul Cultural cl. I», dacă nu i s-a oferit însă"

General (ss indescifrabil)

Copie. Ministerul Apărării Naţionale. Cabinetul Ministrului. No. 702 din 22 iunie 1940. Corpul de Gardă.

La nr. 30 din 19.VI.1940. Am onoarea a vă face cunoscut că pe timpul de la 1.XI.1937 – 31.X.1938, dl. General de Div. Adj. Paul Teodorescu a fost MINISTRU D. O. Directorul de cabinet al M. A. M., colonel (ss) I.T. Ionescu- Mangu.

Foaie calificativă pe anul 1940, de la 2 iunie 1940 până la 8 septembrie 1940

„*Generalul de Divizie Paul Teodorescu a comandat Divizia I Gardă de la 2 iunie 1940 până la 8 septembrie în condiţiuni şi cu rezultate de toată lauda. A depus eforturi mari şi serioase în părţile pentru înzestrarea Diviziei cu totul ceea ce avea.*

Cu stăruinţe şi intervenţiile lui a reuşit să formeze o Divizie pregătită pentru război.

.....

Planul de apărare întocmit de generalul Teodorescu pentru Divizia sa a fost bun şi judicios întocmit iar propunerile făcute au fost juste, practice şi în raport cu misiunea şi aspectul terenului.

Este dotat cu o frumoasă pregătire şi bune aptitudini de comandant fapt cunoscut cu ocazia deselor inspecţii ce am făcut.

Nu mă pronunţ în ceea ce priveşte caracterul său întrucât l-am avut pentru puţin timp sub comandă şi nici nu cunosc în mod precis atitudinea care a avut-o în desfăşurarea evenimentelor din noaptea de 5/6 septembrie a.c. de asemenea nu cunosc nici motivele demisiei sale din armată. Din punct de vedere al cunoştinţelor generalul Teodorescu a fost un f. bun comandant de M. U."

Comandantul Corpului de Gardă, general D. Coroamă.

GENERALUL ADJUTANT PAUL TEODORESCU[1]

Comandor (r) dr. Aurel PENTELESCU[*]

Proeminenta personalitate a generalului adjutant Paul Teodorescu este greu de cuprins în doar câteva pagini evocatoare. În prima jumătate a secolului al XX-lea, a fost unul dintre cei mai apreciaţi ofiţeri ai Armatei Române. A servit în cadrele active ale armatei de la 1 septembrie 1906 până la 8 septembrie 1940, când a demisionat.

Născut la Bacău, la 28 iunie 1888, după ce a urmat Liceul militar de la Iaşi, în septembrie 1905 a intrat elev la Şcoala militară de infanterie şi cavalerie, pe care a absolvit-o în iulie 1908, acordându-i-se gradul de sublocotenent. Apoi a îndeplinit timp de trei ani funcţia de comandant de pluton la Regimentul 16 Infanterie Suceava, unde a fost apreciat ca un ofiţer cult (cunoştea limbile franceză şi germană), bine pregătit, metodic şi ordonat în toate ocaziile, ambiţios şi autoritar, demn, respectuos. În septembrie 1910 a fost detaşat pentru perfecţionare la Şcoala specială de infanterie, unde a obţinut rezultate remarcabile (media 8,18), fiind clasificat al doilea şi înaintat la gradul de locotenent la alegere. Ca urmare, din octombrie 1911 a fost mutat la Şcoala militară de infanterie, unde a îndeplinit funcţia de comandant de pluton elevi şi profesor de regulamente militare, fiind apreciat elogios de toţi şefii săi. A participat la campania din anul 1913 cu Regimentul 5 Infanterie Vlaşca, în funcţia de comandant de companie, distingându-se în împrejurările grele ale combaterii epidemiei de holeră. A fost decorat cu Ordinul „Coroana României" clasa a V-a şi apreciat ca ofiţer cu însuşiri militare eminente. La 1 aprilie 1916 a fost înaintat la gradul de căpitan.

În timpul campaniei din 1916-1918 a îndeplinit funcţii în statul major la Grupul Apărarea Dunării şi apoi în cadrul Diviziei 10 Infanterie, dovedind cu prisosinţă calităţi morale şi militare de ofiţer de nădejde. A fost întrebuinţat în serviciul exterior cu transmiterea de ordine şi recunoaşteri în luptele de la Neajlov şi Argeş, pe care le-a executat cu promptitudine, energie şi pricepere. Ca urmare, în perioada 29 decembrie 1916 – 26 iulie 1917 a fost numit şeful biroului de informaţii al Diviziei 10 Infanterie, iar de la 26 iulie la 15 septembrie 1917 a îndeplinit funcţia de şef de cabinet al ministrului de război, generalul Constantin Iancovescu. La 1 septembrie 1917 a fost înaintat în mod excepţional la gradul de maior. În perioada aprilie 1918 – februarie 1919 a fost ajutor al comandantului la Regimentul Vânători de Munte, unde principele Carol al României (viitorul Rege Carol al II-lea) era comandant. Acesta l-a apreciat elogios, precizând că i-a fost de cel mai mare ajutor cât timp l-a înlocuit la comanda regimentului şi l-a propus să fie înaintat la excepţional la gradul de locotenent-colonel, grad pe care îl va dobândi mai târziu, la 23 mai 1923.

1 Articol apărut în „Revista de Istorie Militară", nr. 1 – 2 (69 – 70), 2002, p. 84.

* Comisia Militară de Istorie Română.

La 1 martie 1919 a fost detaşat ca ofiţer elev (student) la Şcoala Superioară de Război, unde reuşise la examenele de admitere încă din anul 1914 (în perioada 1914-1918, cursurile Şcolii Superioare de Război din Bucureşti au fost întrerupte). A absolvit anul I la1 noiembrie 1919, fiind clasificat al doilea din 32 de ofiţeri. Pe baza acestui rezultat, a fost propus şi admis a urma cursurile Şcolii Superioare de Război din Paris, timp de un an (promoţia a 40-a, 1919-1920), pe care le-a absolvit, fiind clasificat al doilea. A fost apreciat drept un ofiţer excelent, foarte cult, spirit precis şi foarte ordonat, cu idei logice, clare, deosebit de apt pentru serviciul de stat major. A avut lucrări de curs (de stat major) atât de apreciate de profesori, încât au fost date drept exemplu colegilor din promoţia sa şi chiar elevilor din promoţiile imediat următoare. După absolvirea Şcolii Superioare de Război din Paris, a urmat un stagiu (pentru brevetarea ca ofiţer de stat major) la Corpul 14 Armată (francez) cu garnizoana la Lyon, lucrând în cadrul Biroului 3 (manevre, instrucţie, şcoli). În cadrul acestei mari unităţi militare franceze s-a evidenţiat în toate însărcinările primite, fiind apreciat elogios, inclusiv în cursul diferitelor recunoaşteri, iarna şi vara, în Munţii Alpi, unde s-a dovedit un mărşăluitor viguros, tenace şi un ofiţer de stat major de excepţie.

Înapoiat în ţară, în perioada 1921-1923, a activat în Marele Stat Major, Secţia Instrucţie, îndeplinind şi funcţia de profesor la cursul de tactică generală la Şcoala Superioară de Război din Bucureşti. Împreună cu locotenent-colonelul Romulus Ţupa, profesor la aceeaşi şcoală, timp de mai mulţi ani a desfăşurat o activitate ştiinţifică şi didactică intensă. Obiectivul îl constituia cristalizarea unei doctrine de luptă specifice Armatei Române, corespunzătoare spiritului neamului şi frontierelor naţionale, având un caracter ofensiv. Noua doctrină nu se mai afla sub influenţa doctrinei franceze din Primul Război Mondial, cea a războiului de poziţie, inoperantă în condiţiile noi, postbelice. Lucrarea acestora *„Divizia în războiul de mişcare. Teme şi soluţiuni”* (2 vol., p. 700, 1923) a constituit un început în conceperea doctrinei care a dominat regulamentele militare elaborate după anul 1930 şi cu care, deşi provizorii, s-a intrat în vâltoarea acţiunilor militare din campania anului 1941.

La 23 mai 1923 a fost înaintat la gradul de locotenent-colonel la excepţional şi mutat şef de stat major la Inspectoratul General al Aeronauticii, unde principele Carol era comandant. Din nou, acesta l-a apreciat elogios pe durata celor trei ani de activitate petrecută împreună. La cererea sa, după ce, în perioada 23 ianuarie – 1 octombrie 1926, a îndeplinit funcţia de subşef de stat major la amintitul Inspectorat (inspector general al Aeronauticii fiind generalul Rudeanu), a fost mutat la Regimentul 9 Vânători, comandant de batalion. Ulterior, în perioada 1 aprilie – 6 noiembrie 1928, a fost comandant de batalion la Regimentul 23 Infanterie, unde s-a remarcat prin calităţile sale de ofiţer de stat major şi excelent pedagog. Împlinise deja 40 de ani.

Apoi a fost mutat la Regimentul 6 Infanterie „Mihai Viteazul” de Gardă, unde, în august 1929, a fost numit comandant, după ce la 10 mai, acel an, a fost avansat colonel. În perioada august 1929 – noiembrie 1932, când s-a aflat la comanda Regimentelor 6 Infanterie, a reuşit să facă din acest regiment o unitate model pe armată sub raportul instrucţiei militare, ordinii şi disciplinei, educaţiei civice şi patriotice, al administraţiei (cabinet medical, baie cu duşuri pentru soldaţi, popotă trupă cu hrană consistentă etc.).

Avea să spună: „Cea mai mare satisfacţie în cariera mea (militară – n.n.) a fost determinată de cele realizate la Regimentul «Mihai Viteazul» de Gardă”.

În perioada ce a urmat a fost ataşat militar în Franţa (1 noiembrie 1932 – 1 decembrie 1936), cu sediul la Paris, fiind acreditat şi în Belgia şi Spania. Şi în această însărcinare a dovedit calităţi de excepţie. Buletinele sale lunare şi rapoartele informative au fost întotdeauna bine apreciate de Marele Stat Major al Armatei Române. Era temeinic informat cu tot ce se dezbătea, ca politică generală şi politică militară, în marile capitale europene. A ştiut să-şi atragă simpatia celor mai înalte autorităţi militare franceze, impresionând prin cultura sa vastă şi competenţă diplomatică. Şefii săi din ţară i-au apreciat în termeni elogioşi activitatea, interesele României şi, respectiv, ale armatei sale fiind foarte bine reprezentate la Paris, Bruxelles şi Madrid.

De remarcat că, în anii cât a fost ataşat militar la Paris, la sugestia savantului Nicolae Iorga, a audiat cursuri de istorie la Sorbona şi a redactat teza de doctorat „L'opinion publique européenne sur la guerre de l'Indépendance de la Roumanie de 1877-1878 (Opinia publică europeană despre Războiul de Independenţă al României din 1877-1878)”, depusă în anul 1936 la Universitatea Sorbona pentru obţinerea titlului de doctor în istorie, dar nesusţinută public. Cele 3 067 de fişe pe baza cărora şi-a redactat teza de doctorat se află în fondul Manuscrise la Biblioteca Academiei Române. Ele pot constitui un strălucit exemplu de muncă ştiinţifică riguroasă, cu ipoteze de cercetare dintre cele mai interesante.

Venit definitiv în ţară, la 1 decembrie 1936, a fost numit comandant (rector) al Şcolii Superioare de Război din Bucureşti (clădirea din actualul bulevard Nicolae Bălcescu, vizavi de Sala Dalles). A fost avansat general de brigadă la 1 februarie 1937 şi numit adjutant regal. Prin spiritul său de iniţiativă, a regenerat întregul sistem de învăţământ în instituţia pe care o conducea. Mai mult, a iniţiat şi a militat neobosit pentru construirea unui local modern, spaţios şi dotat cu cele necesare, pentru Şcoala Superioară de Război (azi Academia de Înalte Studii Militare din Şoseaua Panduri), inaugurat la 6 decembrie 1939, în prezenţa Regelui Carol al II-lea, a Marelui Voievod de Alba Iulia, Mihai, a membrilor guvernului şi a conducerii Armatei Române. Eforturile pe care le-a depus pentru edificarea acestei clădiri, concepţia sa generală după care au fost alcătuite planurile, construcţia (Magna Aula, săli de studiu, biblioteca, muzeu, amfiteatre, restaurant, apartamente pentru profesori şi studenţi etc.) îl situează de-a pururi ca principal, de fapt, unic ctitor.

În perioada 4 septembrie – 31 octombrie 1937 a îndeplinit funcţia de subsecretar de stat în Ministerul Apărării Naţionale. De la 1 noiembrie 1937 la 2 iunie 1940 a fost ministru al Aerului şi Marinei, înaltă funcţie în care, în pofida multor greutăţi ale perioadei istorice respective (vertiginoasa pregătire a Europei pentru iminenta conflagraţie, izolarea politică a României etc.) a izbutit să asigure pregătirea pentru război îndeosebi a aviaţiei, dotarea acesteia cu avioane de luptă moderne, produse în ţară – în concepţie proprie (avionul de vânătoare I.A.R. 80), sau sub licenţă – precum şi din import.

La 2 iunie 1940 a fost numit comandant al Diviziei 1 Infanterie, de gardă, iar la 8 iunie, acelaşi an, era înaintat la gradul de general de divizie. După data de 15 august

1940, Divizia 1 Gardă a schimbat în sectorul Giurgiu-Olteniţa Divizia 4 Infanterie, planul de apărare a zonei fiind temeinic întocmit în raport cu misiunea, posibilităţile şi condiţiile terenului (apărarea pe Dunăre etc.). În noaptea de 5 spre 6 septembrie 1940 a fost chemat de Regele Carol al II-lea împreună cu alţi demnitari /adjutanţi regali), spre a fi consultat asupra ultimatumului dat de generalul Ion Antonescu, privind abdicarea şi părăsirea ţării. A sfătuit pe rege să nu abdice, angajându-se să-l aresteze pe generalul Ion Antonescu şi să restabilească ordinea în ţară prin măsuri drastice. La 8 septembrie 1940 a demisionat din cadrele active ale armatei, fiind repartizat ca ofiţer de rezervă la Marele Stat Major. A fost arestat la domiciliu şi păzit de jandarmi în perioada 6 septembrie 1940 – 4 februarie 1941, când a fost eliberat. La 15 februarie 1945 a fost înaintat, în rezervă, la gradul de general de corp de armată cu vechimea promoţiei sale, 18 iulie 1942. În februarie 1945 a primit comanda onorifică („à la suite") şi dreptul de a purta uniforma militară în Regimentul „Mihai Viteazul" de gardă. Cu aceasta, practic, s-a încheiat activitatea sa ca militar de carieră, stat majorist de excepţie şi gânditor militar deosebit.

Documentele din arhive reţin, cu destule detalii şi aprecieri elogioase, multe din înfăptuirile sale în cei 32 de ani de ofiţer activ al Armatei Române. În 1939, ca ministru al Aerului şi Marinei, a rezolvat complet problema locuinţelor la Fabrica de Avioane I.A.R. Braşov, care avea un mare număr de lucrători (peste 3 000), cumpărând un teren de 17 ha lângă fabrică, unde a construit un cartier de locuinţe. Tot în anul 1939, la propunerea profesorului Gh. Ionescu-Sineşti, ministrul Agriculturii, a primit însărcinarea de a construi 76 de silozuri pentru grâne pe traseul căii ferate Bucureşti-Feteşti-Constanţa, realizare de importanţă naţională. La încheierea ministeriatului său, construise deja 38 de silozuri, aflate în funcţiune, restul fiind în construcţie avansată.

Remarcabil este şi faptul că Sesiunea generală a Academiei Române pentru anul 1938, în şedinţa sa din 27 mai, l-a proclamat membru corespondent la secţiunea ştiinţifică, la propunerea savantului Emil Racoviţă. I se recunoşteau astfel meritele sale ştiinţifice, constând în lucrări de tactică generală, tactica aviaţiei ş.a., tipărite şi intrate în patrimoniul gândirii militare româneşti. A fost membru corespondent al Academiei Române până la 9 iunie 1948, când Decretul Prezidiului Marii Adunări Naţionale, privitor la reorganizarea Academiei Române i-a anulat această calitate. Aceeaşi decizie nedreaptă a fost luată împotriva a peste 90 de mari savanţi în viaţă fiind, precum C. Rădulescu-Motru, Gheorghe I. Brătianu, Dumitru Caracostea ş.a. A fost repus, post-mortem, în drepturi academice prin hotărârea Adunării Generale a Academiei Române din anul 1990.

O pagină necunoscută din viaţa şi activitatea generalului adjutant Paul Teodorescu priveşte suferinţele ce a îndurat după 23 august 1944, din partea regimului comunist instaurat în România la indicaţia şi cu sprijinul, inclusiv militar, al Moscovei. Mai întâi a avut loc monitorizarea activităţii sale, apoi deposedarea de averea ce deţinea, inclusiv anularea drepturilor legale de pensie, apoi arestarea şi întemniţarea sa vreme de peste cinci ani. Între altele, în *Nota informativă* din 9 februarie 1945, aflată la fondul arhivistic al Ministerului de Război, Secţia a II-a Informaţii (Direcţia Arhivelor Istorice Centrale), se arăta: *„Un alt general cu o activitate categoric subversivă este generalul Paul Teodorescu, care este cu atât mai important, cu cât i se cunoaşte valoarea personală,*

concepţia şi ingeniozitatea organizatorică. Generalul Paul Teodorescu are în jurul său majoritatea ofiţerilor ieşiţi din armată şi popularitatea sa, unită cu legătura ce are în afara graniţelor cu ex-regele Carol II, îl pune pe primul plan. Trebuie însărcinat un organ informativ special cu urmărirea sa."

În vara anului 1948 a fost deposedat de ferma sa agricolă ce deţinea în comuna Joiţa, judeţul Ilfov, cu un teren de 25 ha. Pe 15 ha cultivase orez cu rezultate agricole excepţionale, întrucât dispunea de toate maşinile şi uneltele necesare, inclusiv o maşină casnică de decorticat, sistem românesc «Botvinic»". Cele 15 ha, cu toate acareturile, au fost declarate de utilitate publică şi expropriate în favoarea statului.

Tot în anul 1948 i s-a anulat dreptul la pensie militară de serviciu în baza Legii nr. 102/1948 pentru motivul că „a fost ministru al Aerului şi Marinei sub guvernele reacţionare".

În după-amiaza zilei de 18 decembrie 1948, generalul adjutant Paul Teodorescu a fost arestat de către organele Securităţii din Timişoara, împreună cu Victor Tarangul, în timp ce se îndreptau cu un autoturism spre frontiera cu Iugoslavia, primul pentru a ajunge la Paris, în căutarea celor doi fii ai săi (copii naturali din anii activităţii sale la Paris, generalul Paul Teodorescu nefiind vreodată căsătorit), al doilea la încercarea de a ajunge la Roma. Asupra generalului Paul Teodorescu s-a găsit suma de 215 dolari S.U.A. Prin sentinţa nr. 1 649 din 28 octombrie 1949, generalul adjutant Paul Teodorescu a fost condamnat de Tribunalul Militar Timişoara la 2 ani închisoare şi 2 ani interdicţie corecţională pentru delictul de acte preparatorii la trecerea frauduloasă a frontierei de stat şi la 3 ani închisoare şi 3 ani interdicţie corecţională pentru deţinerea de valută S.U.A. În anul 1950, pedeapsa a fost majorată la 5 ani închisoare corecţională (Decizia nr. 2 204 din 19 iulie 1950). Ca urmare, a fost deţinut în penitenciarul Aiud de la 19 decembrie 1948 până la 28 martie 1954. Delictele pentru care a fost condamnat s-au amnistiat prin Decretul nr. 421/1955.

În timp ce se afla în închisoare, locuinţa sa din Bucureşti (Aleea Sergent Gh. Militaru nr. 8) a fost confiscată de Sfatul Popular al Capitalei. La fel, cele 10 ha teren ce-i mai rămăseseră în comuna Joiţa, împreună cu locuinţa aflată în acea comună (casă cu etaj, cu trei camere şi dependinţe) au intrat în posesia Sfatului Popular din localitate.

La 20 decembrie 1956, după ieşirea din închisoare, generalul adjutant Paul Teodorescu a fost repus în dreptul de pensie militară de serviciu, pentru ca la 1 ianuarie 1960 acest drept să fie anulat în baza H.C.M. nr. 1 619/1959, deoarece „a fost subsecretar de stat şi ministru în perioada 1937-1940, ataşat militar la Paris în perioada 1932-1936 şi a fost expropriat". La contestaţiile repetate pe care le-a făcut, generalul adjutant Paul Teodorescu a primit răspuns nefavorabil. Organele financiare militare au propus şefilor ierarhici, de fiecare dată, în temeiul deciziilor oficiale, menţinerea hotărârii de decădere din dreptul de pensie, întrucât „contestatarul, prin activitatea şi comportarea sa nu a susţinut interesele clasei muncitoare, după cum afirmă, ci interesele burgheziei şi moşierimii din perioada respectivă (înainte de 23 august 1944 – n.n.)".

Semnificativă pentru spiritul de corp şi judecata sa înţeleaptă este rezoluţia pusă pe un astfel de raport al organelor financiare ale Armatei de către ministrul Forţelor

Armate, generalul-colonel Ion Ioniţă: „29.04.1954. Tov. General Cetină. Acest om la vârsta de 76 ani, fără familie, fără nici un alt ajutor nu are din ce trăi. Apreciez că mai trebuie văzută situaţia sa. Dacă nu îl vom pune în drepturile de pensie, cel puţin să i se acorde un ajutor social". La 1 august 1964, în baza H.C.M. nr. 598/1964, ce a abrogat H.C.M. nr. 1.619/1959, generalul adjutant Paul Teodorescu a fost repus în dreptul de pensie (800 lei lunar) pentru 35 de ani serviţi în cadrele active ale armatei. În baza unor acte normative ulterioare, cuantumul pensiei militare de serviciu a fost majorat (H.C.M. nr. 2.797/1966).

În luna mai 1980, însoţit de bunii săi prieteni şi camarazi – contraamiralul Horia Macellariu şi comandorul aviator Ion Popescu-Oiţă – generalul adjutant Paul Teodorescu s-a deplasat de la Bucureşti la Mănăstirea Dintr-un Lemn, jud. Vâlcea, unde a hotărât să se retragă. Este de subliniat faptul că, în calitatea sa de ministru al Aerului şi Marinei, cât şi ulterior, a contribuit la consolidarea şi dezvoltarea acestei ctitorii a domnului Neagoe Basarab, reuşind să o declare oficial ca fiind „Biserica Aviatorilor şi Marinarilor". Drept urmare, a avut loc consemnarea pe mari plăci de bronz a tuturor militarilor aviatori şi marinari care s-au jertfit pentru „întregirea Neamului Românesc".

Acesta avea să fie ultimul său drum, întrucât în dimineaţa zilei de 17 ianuarie 1981, în vârstă de 93 ani, vegheat de măicuţele sfântului lăcaş, rectitorit de el, generalul adjutant Paul Teodorescu a trecut la odihna veşnică. A fost înmormântat cu ceremonialul militar adecvat în cimitirul maicilor de la Mănăstirea Dintr-un Lemn, undeva în partea vestică, aproape de intrarea în bisericuţa din lemn a cimitirului. Pe marmura albă a mormântului său a fost scris de jur împrejur, mai puţin în partea inferioară: „Trăiască în veci în graniţele străbune/ ROMÂNIA/ făurită eroic de bravul şi înţeleptul ei popor"; deasupra crucii săpate în marmură, în arcade: „Călăuziţi de flacăra vie a/ conştiinţei naţionale/ apăraţi şi ridicaţi mereu mai sus/ frumoasa Ţară strămoşească"; apoi, sub cruce: „Aici odihneşte fratele nostru/ PAUL/ care cu pioasă recunoştinţă a cinstit/ amintirea voastră, cei adormiţi întru/ Domnul, ctitori şi veghetori ai acestui/ Sfânt lăcaş, precum şi smerita osîndire/ a celor de acum închinată izbăvirii lui/ de la pieire spre a-l încredinţa pilduitor/ viitoarelor generaţii ca nestemată din/ scumpa zestre a Neamului Românesc.// RĂMÂI CU BINE/ VEGHIND VEŞNIC IUBITA MEA ŢARĂ".

Este lesne de înţeles că înscrisul de pe marmura tombală s-a făcut sub încuviinţarea generalului adjutant Paul Teodorescu, rămânând peste veac un vibrant mesaj către ostaşii Armatei Române şi, deopotrivă, pentru măicuţele Sfântului lăcaş, Mănăstirea Dintr-un Lemn, la reclădirea căruia cel trecut la odihna veşnică a osârdit.

S-au împlinit, la începutul acestui an, mai bine de două decenii de la veşnicirea celui care a fost – personalitate de primă mărime a Armatei Române – generalul adjutant Paul Teodorescu, căruia îi aducem un pios omagiu.

UN DESTIN ÎN FURTUNA ISTORIEI
- GENERALUL ADJUTANT ÎN REZERVĂ PAUL TEODORESCU-

Col. (r.) dr. Valentin MARIN[*]

Personalitate de elită a armatei române, generalul de corp de armată adjutant în rezervă Paul Teodorescu, s-a distins, în zbuciumatul secol al XX-lea, nu numai printr-o carieră militară de excepție, dar și printr-o remarcabilă activitate științifică care i-au adus consacrarea prin alegerea sa, la data de 27 mai 1838, în calitate de membru corespondent al Academiei Române (secția științifică).

Generalul Paul Teodorescu s-a născut la data de 28 iunie 1888 în orașul Bacău și a decedat la data de 17 ianuarie 1981, la Râmnicu Vâlcea. După ce a urmat Liceul militar la Iași, în anul 1905 a fost admis ca elev la Școala militară de infanterie și cavalerie, pe care a absolvit-o în anul 1908, cu gradul de sublocotenent.

Cariera militară a generalului Paul Teodorescu este prezentată, în detaliu, în memoriul său original în care se găsesc și aprecierile comandanților pe care i-a avut de-a lungul timpului și, în sinteză, într-o notă biografică, dactilografiată dar nesemnată, care se află în fondul de microfilme al Serviciului Istoric al Armatei[1], pe care o prezentăm mai jos, astfel:

a) Studii:

Școala militară de infanterie și cavalerie, (1906-1911); Școala specială a infanteriei, (1910-1911); Școala Superioară de Război, în țară și la Paris, (1919-1921); Stagiu în Statul Major al armatei franceze, la Corpul 14 Armată, Lyon, (1921-1922).

b) Grade militare: *sublocotenent – 1 iulie 1908; locotenent – 1 octombrie 1911; căpitan – 1 aprilie 1916; maior – 1 septembrie 1917; locotenent-colonel – 1 iulie 1923; colonel – 10 mai 1929; general de brigadă – 1 februarie 1937; general de divizie – 8 iunie 1940; general de corp de armată adjutant în rezervă – 15 noiembrie 1945.*

c) Funcții mai importante:

- în gradul de sublocotenent și locotenent – instructor și profesor la trupă și la Școala Militară de Infanterie;

- în gradul de căpitan și maior – funcții pe linie de comandă la trupă, în Statul Major, profesor la Școala Superioară de Război și adjutant al Principelui Nicolae;

- în gradul de locotenent-colonel – diverse funcții la trupă. Profesor la Școala

* Secretar al Diviziei de Istoria Științei a Comitetului Român de Istoria și Filosofia Științei al Academiei Române; secretar de redacție al revistei NOEMA a CRIFST și redactor-șef al revistelor STUDII ȘI COMUNICĂRI/DIS și COLUMNA. Într-o primă formă, articolul cu titlul de mai sus a fost publicat în revista DOCUMENT – Buletinul Arhivelor Militare Române, anul VI, nr. 1 (19)/2003, p. 33 - 35.

1 Arhiva Serviciului Istoric al Armatei, *fond Microfilme*, F. II. 3. 1161, c. 217-218.

Superioară de război, șef de stat major al Inspectoratului General al Aeronauticii și director al cursului de maiori;

- în gradul de colonel – comandant al Regimentului de gardă „Mihai Viteazul”, profesor la Școala Superioară de Război, atașat militar la Paris și Director al Școlii Superioare de Război;

- în gradul de general – subsecretar de stat la Ministerul Apărării Naționale și ministru al Aerului și Marinei[2].

Încă de la începutul carierei sale militare s-a dovedit a fi o fire ambițioasă, înclinată spre însușirea cunoștințelor militare și de specialitate ceea ce i-a atras prețuirea comandanților săi. Iată cum a fost caracterizat în anul 1909 de comandantul Regimentului 16 infanterie Suceava, locotenent-colonelul I. Gafencu[3]:

Extras din Memoriul calificativ pe anul 1909:

La capitolul 4: Servicii speciale – misiuni – însărcinări

De la 1 martie la 1 octombrie 1909 a fost detașat la Școala tinerilor cu termen redus ca ofițer instructor al companiei, unde s-a achitat bine și conștiincios de această însărcinare.

La capitolul 5: Recompense – Decorațiuni

Are medalia jubiliară „Carol I”.

La capitolul 8: Note și relațiuni generale (din nota comandantului școlii pentru perioada respectivă)

Talie potrivită. Conformație normală și zveltă. Absolvent al liceului civil și Școalei de ofițeri. Titluri nu are. Funcțiuni nu a îndeplinit. Scrieri nu a publicat. Nu a prezentat studii. Avere nu are. Nu este însurat. Afară de serviciu se ocupă cu citirea de cărți și reviste cu dorința de a-și spori cunoștințele. Trăiește în bune relațiuni cu camarazii și societatea. Talente nu a arătat până acum. Defecte și pasiuni nu are. În anul acesta a fost detașat la Școala tinerilor cu termen redus și ca ofițer instructor al companiei elevilor s-a achitat bine și conștiincios cu bune recomandațiuni.

La capitolul *„Însușirile ofițerului întemeiate pe fapte”*, același comandant avea să facă următoarele aprecieri:

I. Aptitudini fizice:

Se prezintă bine. Ținută demnă și corectă. Aspectul fizic plăcut și bine dezvoltat. Sănătos. Este destul de rezistent pentru a face campanie. Călărește binișor. Scrima cu sabia și floreta o face bine. Trage bine cu arma și revolverul.

II. Capacitate:

Inteligent. Cu bună judecată. Are bun simț. Ordonat și metodic, lucrează pentru îndeplinirea serviciului și executarea ordinelor. Are bună memorie. Observă cu atențiune în jurul său. Cultura generală făcută în liceu și Școala de ofițeri caută a și-o completa citind cărți și reviste. Instrucția militară – asemenea, fiind atent la ce se face ca școală în regiment, pentru aceasta. Cunoaște regulamentele armei sale și le aplică bine în instrucția trupei ce comandă. Se aplică la studiu. A luat parte la jocul de război și a îndeplinit bine însărcinările ce a avut. A luat parte

2 *Ibidem.*

3 Arhiva Serviciului Istoric al Armatei, *Memoriul original al generalului Paul Teodorescu*, f. 10-11.

la conferințele militare ținute la corp. Conferințe nu a ținut. Ia parte la convorbiri.

III. Aptitudini militare:

Ochiul câmpului în formare. Concepțiunea vioaie cu bune manifestări de inițiativă. Cu prevedere de urmarea ce va decurge din ce face. Este prevăzător și energic în orice ocazie. Temperament vioi. În primul an a comandat plutonul său bine în exerciții și manevre la garnizoană. A comandat și instruit ca ofițer instructor al companiei din Școală a tinerilor cu termen redus de la 1 martie la 1 octombrie 1909 și la plecare a fost bine apreciat și notat.

IV. Educațiunea militară:

Este disciplinat. Are simțul datoriei. Comandă inferiorilor cu băgare de seamă dar cu autoritate. Bun camarad. Înțelege bine simțul onoarei. Curajos. Împinge curajul răspunderii până acolo că întrece câteodată în discuțiuni limita permisă față de bătrânețe sau superioritate în grad a persoanei cu care discută. Spiritul militar bine îndreptat. Devotat carierei. Dacă va continua să-și completeze cunoștințele va fi dintre cei destinați a înainta la alegere. Nu solicită. Cu demnitate. Moral în conduită. Integru. Se poartă bine.

V. Îndeplinirea serviciului:

Este activ. Cu multă putere de muncă. Disciplinat, educațiunea și instrucțiunea plutonului ce a comandat la Școala tinerilor cu termen redus. A lucrat enorm pentru formarea de grade bune în compania unde face serviciu. Îngrijește bine de soldați și materialului dat asupra plutonului ce comandă.

În aprecierile de serviciu din anii următori, la capitolul *„Note și relațiuni generale”* sunt consemnate următoarele aspecte care scot în relief calitățile umane ale ofițerului, aflat la primii pași ai carierei militare, astfel*: „/.../ Avere personală nu are și din solda sa este nevoit să-și ajute surorile. Este neînsurat. Trăiește foarte retras în cercul camarazilor, iar prin felul său de a fi poate face o frumoasă figură în societate. Datorii nu face. Cărți nu joacă”*[4]. Același aspect reiese și din aprecierile din anul 1910, în care se consemnează printre altele: *„/.../ Avere personală n-are și din solda lui plătește internatul la pension al unei surori. Este neînsurat și trăiește cumpătat din cauză că dă o bună parte din solda sa pentru familie. Trăiește retras, într-un cerc bun al societății, unde prin calitățile lui este iubit și face o figură frumoasă. Datorii n-are și nici nu contractează. Cărți nu joacă”*[5].

În timpul campaniei din anii 1916 – 1918 a îndeplinit diverse misiuni la statul major al Grupului Apărării Dunării sau în cadrul Diviziei 10 Infanterie pe care le-a executat cu zel, promptitudine și pricepere, fiind înaintat în mod excepțional în gradul de maior (1 septembrie 1917)[6]. În perioada imediat următoare, respectiv, aprilie 1918 – februarie 1919 a îndeplinit funcția de ajutor al comandantului la Regimentul de vânători de munte, înlocuindu-l o vreme pe comandantul acestei unități, principele Carol al României, care l-a propus să fie înaintat la excepțional la gradul următor, de locotenent-colonel.

4 *Ibidem,* f. 13.

5 *Ibidem,* f. 14.

6 Comandor (r.) dr. Aurel Pentelescu, *„Generalul adjutant Paul Teodorescu”,* în *„Revista de Istorie Militară”*, nr. 1/2002, p. 79.

De altfel, în memoriul original al generalului Paul Teodorescu se află patru foi calificative semnate de locotenent-colonelul Carol, Principe al României. În prima dintre acestea, întocmită pentru perioada 15 august – 1 aprilie 1918, după ce sunt înfățișate principalele fapte de arme și misiuni îndeplinite de cel notat, se spune: */.../ Din primăvara 1918 și până la demobilizare e la R.V.M.* (Regimentul Vânători de Munte – n.n.) *unde îndeplinește cu multă competență funcțiunea de ajutor. N-a fost rănit. E decorat cu Steaua României cu spade în gradul de cavaler"*[7]. În ce-a de-a doua, Principele Carol, consemnează: *„/.../ Serviciul și l-a îndeplinit cât se poate de bine. A comandat cu mult tact și energie Batalionul II în tot timpul cât a fost în serviciul de pază al Bucureștilor. Foarte conștiincios și cinstit mi-a fost de cel mai mare ajutor cât timp a înlocuit pe titularul ca ajutor de corp. E un ofițer dintre cei mai distinși. Cu ocazia unui consiliu de onoare și-a arătat spiritul de echitate și de camaraderie"*[8]; în cea de-a treia, întocmită pentru perioada 1 noiembrie 1918 – 31 martie 1919, întărește cele spuse anterior și concluzionează: *„/.../ E detașat la școala de război. Completându-și acolo cunoștințele superioare militare va deveni un ofițer eminent și de care oștirea se va putea mândri. Are toate aptitudinile necesare să comande un regiment. Propun pe maiorul Teodorescu Paul la înaintarea excepțională la gradul de locotenent-colonel"*[9].

Aceste aprecieri elogioase sunt scrise personal, semnate și autentificate de către Comandantul Regimentului Vânători de Munte, locotenent-colonel Carol, Principe al României.

Instituțiile militare pe care le-a absolvit, atât în țară cât și în străinătate, precum și funcțiile militare pe care le-a îndeplinit au confirmat și au completat aceste calități deosebite, chiar dacă în timpul unei cariere militare de excepție, nu au lipsit și unele aprecieri defavorabile la adresa sa.

Elocventă, în acest sens, este și aprecierea de pe timpul când a urmat cursurile Școlii Superioare de Război din Paris sau din vremea când și-a efectuat stagiul la Statul Major al Corpului 14 Armată (francez), în care se spune: *„/.../ Excelenta impresie produsă de la început de acest ofițer n-a făcut decât să se afirme în cursul stagiului. Spirit foarte cultivat, inteligență ageră și foarte vie, judecă foarte just, foarte muncitor, foarte dornic de a se instrui și de a-și completa în continuu cunoștințele căpătate. În cursul diferitelor recunoașteri în Alpi, iarna și vara s-a arătat mărșăluitor viguros și tenace. Ținuta foarte îngrijită, om de societate perfect, tact desăvârșit. Din toate punctele de vedere, maiorul Teodorescu este un ofițer de prim ordin. 15 iulie 1921"*[10].

La terminarea acestei școli a sosit în țară și din acest moment începe o adevărată perioadă de creație în domeniul științei militare, materializată în numeroase conferințe ținute la catedra Școlii Superioare de Război, fiind adeptul cristalizării unei doctrine specifice Armatei Române, cu un pronunțat caracter ofensiv, care să corespundă noilor realități ale vremii. Această perioadă, până în anul 1940, a fost poate cea mai prolifică din cariera sa. Acum sunt realizate marile lucrări, precum: *„Divizia în războiul de*

7 Arhiva Serviciului Istoric al Armatei, *Memoriul original al generalului Paul Teodorescu*, f. 25.
8 *Ibidem,* f. 28.
9 *Ibidem,* f. 29.
10 *Ibidem,* f. 34.

mișcare. Teme și soluțiuni", două volume, 1923, în colaborare cu locotenent-colonelul Romulus Țupa; *„Ce trebuie să știe orice ofițer din tactica generală"* (1929) – lucrare distinsă de Academia Română cu premiul „Gheorghe Lazăr" pe anul 1932; *„Întrebuințarea jandarmeriei teritoriale și operative în război"* (1932).

În perioada octombrie 1929 – septembrie 1932 a fost membru în Comitetul de Direcție al Revistei Infanteriei și a îndeplinit funcția de redactor permanent al acestei reviste în perioada iulie 1929 – septembrie 1932. Această activitate redacțională este desfășurată în paralel cu funcția de comandant al Regimentului 6 Infanterie de Gardă „Mihai Viteazul" și este mai puțin cunoscută. Îl găsim în paginile revistei ca director al concursurilor de tragere cu armamentul de infanterie care se executau anual[11]. Se pare că singura lucrare publicată sub semnătura colonelului Paul Teodorescu este un necrolog al fostului colaborator și prieten al său, colonelul Țupa Romulus, care a decedat la data de 18 octombrie 1930[12].

În scurtul răstimp în care a fost comandant al unității amintite mai sus, a reușit să facă din acest regiment o unitate de elită a armatei sub toate aspectele: instrucție, ordine și disciplină, educație patriotică și civică, administrativ (cabinet medical, baie cu dușuri pentru soldați, popotă trupă cu hrană consistentă etc.)[13].

În cariera sa militară a urmat apoi o perioadă (1932 – 1936) în care a îndeplinit funcția de atașat militar în Franța, fiind acreditat în Belgia și în Spania. În această funcție a făcut dovada înaltelor sale calități, astfel că buletinele lunare și rapoartele informative întocmite cu acest prilej și în care prezenta noutățile europene în domeniul politic și militar au fost apreciate de Marele Stat Major al Armatei Române. Se pare că pe timpul atașaturii, la sugestia savantului Nicolae Iorga, a audiat cursuri de istorie la Sorbona și a redactat o teză de doctorat cu titlul „Opinia publică europeană despre războiul de independență al României din 1877 – 1878", dar care nu a fost susținută public[14].

La venirea în țară se deschide un nou capitol în viața și cariera sa. Are cele mai mari satisfacții fiind numit comandant al Școlii Superioare de Război (1 decembrie 1936), instituție căreia îi construiește un local nou (actuala Universitate Națională de Apărare „Carol I") și pe care o dotează cu săli de studiu, bibliotecă, muzeu, amfiteatre, restaurant, apartamente pentru profesori și studenți, precum și alte facilități, apoi subsecretar de stat în Ministerul Apărării Naționale sau ministru al Aerului și Marinei (1 noiembrie 1937 – 2 iunie 1940).

Tot în această perioadă primește recunoașterea și consacrarea științifică, fiind ales membru corespondent al Academiei Române, la data de 27 mai 1938 (secția științifică), la propunerea savantului Emil Racoviță.

Calvarul său a început în anul 1940 când a fost silit să-și dea demisia din armată și arestat la domiciliu din ordinul generalului Ion Antonescu ca apoi, să primească

11 *„Revista Infanteriei"*, nr. 331/1929 – 345/1930.

12 *Ibidem*, nr. 345/1930, f. 112-118.

13 Comandor (r.) dr. Aurel Pentelescu, *„Generalul adjutant Paul Teodorescu",* în *„Revista de Istorie Militară"*, nr. 1/2002, p. 80.

14 *Ibidem*, p.81.

lovitura de grație în anul 1948 când a fost exclus dintre membrii corespondenți ai Academiei Române, printr-un decret al Prezidiului Marii Adunări Naționale.

În perioada 1948 – 1954 a îndurat supliciul penitenciarului din Aiud și i-a fost confiscată întreaga avere pe care o poseda, iar după ieșirea din închisoare a fost privat de singurul mijloc de subzistență pe care îl mai avea – derizoria pensie militară de serviciu.

În anul 1964, printr-o hotărâre a Consiliului de Miniștri a fost repus în dreptul de pensie, iar în anul 1990, prin hotărârea Adunării Generale a Academiei Române a fost repus, post mortem, în drepturile academice.

Acestea au fost doar o parte din avatarurile unei personalități de elită a armatei române pe care *„Istoria Militară a Poporului Român”* se grăbește să o îngroape în anul 1953[15], cu mult mai devreme decât s-a produs în realitate[16].

15 ***, *Istoria Militară a Poporului Român*, Editura Militară, București, vol. VI, 1989, p. 249.

16 Comandor (r.) dr. Aurel Pentelescu, *art. cit.*

GENERALUL ADJUTANT PAUL (PAVEL) TEODORESCU – PERSONALITATE PLURIVALENTĂ A ARMATEI ROMÂNE[1]

Prof. univ. dr. Valentin CIORBEA[*]
Maica Stareţă Stavroforă Emanuela OPREA[*]

„Nu am întâlnit un spirit mai creator şi mai precis.
Între concepţie şi execuţie este o clipă – se confundă.
***Este în adevăr o mândrie a armatei noastre*”.**
Generalul Ion Bădescu, *Despre generalul Paul Pavel Teodorescu*

***„O ascensiune mai mare şi mai rapidă, nici nu se putea*”.**
Paul Teodorescu, *Memorii*

Între generalii de elită ai Armatei României, care şi-au afirmat personalitatea plurivalentă în perioada interbelică, generalul Paul (Pavel) Teodorescu ocupă un loc special.[**] Chiar şi simpla enumerare a principalelor funcţii îndeplinite şi contribuţiilor aduse ca profesor şi comandant al Şcolii Superioare de Război, iniţiator al construcţiei noului campus pentru învăţământul superior militar, diplomat, subsecretar de stat la Ministerul Apărării Naţionale, ministrul Aerului şi Marinei, cofondator, după Primul Război Mondial, al noii doctrine militare a României, considerat al treilea ctitor al Mănăstirii Dintr-un Lemn, la care s-a adăugat o activitate ştiinţifică rodnică recunoscută

1 Varianta revăzută și completată a studiului apărut în revista „Document”, anul XIV, nr. 3 (53), 2011, pp. 46-64.

* Universitatea „Ovidius” Constanţa.

* Mănăstirea Dintr-un Lemn.

** Decizia de a cerceta activitatea generalului Paul (Pavel) Teodorescu am luat-o în timpul unui scurt pelerinaj făcut la Mănăstirea Dintr-un Lemn, la începutul lunii august 2010. Vizitând Palatul Brâncovenesc din complexul monahal, am avut surpriza să constat că maicile i-au amenajat generalului o cameră memorială, care păstrează pe lângă obiecte ce i-au aparţinut și manuscrise inedite, precum *Memoriile* și teza sa de doctorat. Ulterior aveam să descopăr și alte documente. Cuvintele atât de convingătoare ale maicii stareță stavroforă Emanuela Oprea, că „sufletul generalului tânjește după recunoaștere“, ne-au determinat să trecem, de îndată, la căutarea și strângerea de surse istorice privind activitatea ilustrului militar. Sprijinul prompt acordat de domnul comandor dr. Marian Moșneagu, șeful Serviciului Istoric al Armatei și dr. Luminița Giurgiu, din cadrul aceleiași instituții, cărora li s-au alăturat cu generozitate dr. Silviu Moldovan și drd. Iulia Moldovan de la Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității (C.N.S.A.S.), s-a dovedit decisiv pentru a intra în posesia copiilor după documentele esențiale privind viața și activitatea generalului Paul (Pavel) Teodorescu: *Memorialul* și dosarele de urmărire. Și pe această cale, le exprimăm întreaga noastră gratitudine. Pentru iconografia pusă la dispoziție, mulțumirile noastre se îndreaptă către domnul locotenent-colonel Constantin Lupu, director al Muzeului Militar Național „Ferdinand, I“ și doamna Carla Duță, expert în cadrul aceleiași instituții.

prin acordarea premiului „Gheorghe Lazăr" de către Academia Română, care l-a ales membru corespondent şi Academia Oamenilor de Ştiinţă ca titular, îl îndreptăţesc să i se cunoască, dar mai ales să i se recunoască activitatea de către generaţiile de astăzi, cu precădere de tinerii ofiţeri, dornici să-şi aleagă un model în carieră.

Cercetări efectuate pe diverse surse ne-au relevat că recunoaşterea activităţii şi meritelor generalului Paul (Pavel) Teodorescu a traversat mai multe etape. Dacă aprecierile şefilor sunt aproape unanime privind personalitatea excepţională a ofiţerului, de la mijlocul deceniului patru al secolului XX, activitatea sa creativă devine publică, aprecierile în presă fiind elogioase. După demisia din armată la 8 septembrie 1940, ca protest faţă de măsurile luate de generalul Ion Antonescu, personalitatea generalului a fost mai puţin vizibilă. Urmărit şi condamnat de regimul comunist, considerat un element reacţionar deosebit de periculos prin capacităţile sale organizatorice şi de influenţă, a fost anchetat şi închis. Despre Paul (Pavel) Teodorescu nu s-a scris în ţară mulţi ani nimic. Istorici străini precum Arthur Gould Lee şi Andreas Hillgruber îi menţionează numele în evenimentele din 5-6 septembrie 1940, care au dus la prăbuşirea regimului carlist.[2] Istoricul Al. Gh. Savu, în monografia *Dictatura regală (1938-1940)*, publicată în anul 1970 îl plasează pe generalul Paul (Pavel) Teodorescu printre carliştii din armată care au acţionat pentru revenirea lui Carol pe tron. În calitate de comandant al Regimentului de Gardă l-a aşteptat cu un detaşament la Băneasa pe 7 iunie 1930 şi împreună cu o subunitate condusă de colonelul Gabriel Marinescu l-a protejat şi condus spre Cotroceni. Prezenţa în diverse guverne a generalului Paul (Pavel) Teodorescu este explicată de Al. Gh. Savu prin faptul că era „om de încredere al regelui" şi reprezentant al Palatului. De asemenea, este subliniată şi poziţia generalului în evenimentele din septembrie 1940 cerându-i lui Carol al II-lea „să ia măsurile necesare pentru a-l înlătura pe Antonescu şi a zdrobi bandele necesare".[3]

În memoriile sale, generalul menţionează că „prin contribuţia adusă de aviaţie şi marină, înzestrate şi pregătite de mine" în Campania din Vest în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial[4], după cum o atestă lucrarea „România în războiul antihitlerist", se recunosc indirect meritele sale. De asemenea, includerea sa într-o lucrare dedicată cutezătorilor români de către V. Firoiu releva publicului românesc o latură a personalităţii sale, cea de alpinist.[5] Semnalăm faptul că istoricii Mircea Muşat şi Ion Ardeleanu l-au prezentat într-una din lucrările lor, apărută în 1988, pe generalul Paul (Pavel) Teodorescu în cadrul guvernelor din care a făcut parte ca om de încredere al Regelui Carol al II-lea.[6] În volumul VI al *Istoriei militare a poporului român* s-a menţionat, de asemenea, că a primit premiul Academiei Române. După 1989, numele şi activitatea generalului este punctată în câteva lucrări.[7] Un articol bine documentat intitulat *Generalul adjutant Paul Teodorescu*, scris

2 A. Simion, *Ultimele zile ale domniei lui Carol al II-lea. Agonia unui regim*, în „Magazin istoric", an 2, nr. 4, aprilie 1968, p. 84.

3 Al. Gh. Savu, *Dictatura regală (1938-1940)*, Editura Politică, Bucureşti, 1970, p. 153; 451.

4 *Memoriile generalului colonel Paul Teodorescu (1888-1981)*, (manuscris păstrat de Mănăstirea Dintr-un Lemn), p. 8.

5 V. Firoiu, *Povestiri despre cutezători*, Editura Ion Creangă, Bucureşti, 1975, p. 28.

6 Vezi Mircea Muşat, Ion Ardeleanu, *România după Marea Unire*, vol. II, partea a II-a, noiembrie 1933 – septembrie 1940, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1988, p. 745 şi urm.

7 Vezi general-locotenent Mircea Agapie, maior Dănuţ Mircea Chiriac, maior Constantin Hlihor, maior Ion

de comandorul (r) Aurel Pentelescu aduce pentru prima dată în atenţia cititorilor, dar şi a cercetătorilor reperele biografice şi personalitatea „de primă mărime a Armatei Române”, iar colonelul (r) Dr. Valentin Marin a realizat un portret al personalităţii generalului din perspectiva *Memoriului* său, apreciindu-l, pe bună dreptate ca o personalitate „de elită a armatei române”.[8]

Suntem, aşadar, la începutul cercetărilor privind viaţa şi activitatea generalului Paul (Pavel) Teodorescu, iar studiul de faţă se doreşte a fi un impuls pentru cercetări viitoare.

Cercetarea noastră are ca principale surse de documentare *Dosarul personal* (*Memoriul*) generalului păstrat de Arhivele Militare Române[9], dosarele de urmărire aflate în Arhivele C.N.S.A.S.[10], *Memoriile generalului-colonel Paul Teodorescu – 1889-1981*, teza de doctorat: *L'opinion publique en Europe sur la Guerre Romanine de 1877-1878 pour L'Independence*, depusă la Sorbona în anul 1936, documente inedite păstrate la Mănăstirea Dintr-un Lemn, cum s-a precizat mai sus, la care s-au adăugat, desigur, şi alte surse istorice.

Generalul Paul (Pavel) Teodorescu s-a născut la 28 iunie 1888 la Bacău în familia unui ofiţer de carieră, participant la Războiul de Independenţă[11]. Mama era descendentă din ilustrele familii Sturdza şi Rosetti, care pe lângă domnitori au dat ţării numeroase

Emil, *De la Şcoala Superioară de Război la Academia de Înalte Studii Militare. Comandanţi. Profesori. Absolvenţi (1889-1996)*, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, 1995, p. 161-164; Ion Mamina, Ioan Scurtu, *Guverne şi guvernanţi (1916-1938)*, Casa de Editură, Presă şi Impresariat, Bucureşti, 1996, p. 2-46. Lucian Predescu, *Enciclopedia Cugetarea. Material românesc: oameni şi înfăptuiri*, Editura Vestala, Bucureşti, 1999, p. 842. Rasofora Tecla Fuioagă, rasofora Teodora Barac, *Monografia Mănăstirii Dintr-un Lemn*, Editura Măiastra, Târgu Jiu, 2009, p. 51-56; *Diplomaţi militari, 1859-2009. In memoriam*, Editura Medno, Bucureşti, 2009, p. 115-119; Andrei Nicolescu, Lenuţa Nicolescu, Ion Pătroi, Alesandru Duţu, Alexandra Oşca, *Ataşaţii militari transmit*..., vol. V (1930-1940). (Coordonatorul seriei: Gheorghe Nicolescu), Editura Nagard, Lugoj, 2009, p. 137-193; Maria Georgescu, căpitan Christophe Midan, *Les attaches militaires français en Roumanie et Roumains en France (1860-1940)*, Edition Militaires, Bucureşti, 2003, p. 193-197; Valentin Ciorbea, *The army corps general, dr. Paul (Pavel) Teodorescu a complex personality of the Romanian army*, in "Military Science Universe", volume 2: Defense Studies, Geopolitics and Military Strategy, April, 14-15, 2011, Bucharest, p. 322-329.

8 Comandor (r) Aurel Pentelescu, *Generalul adjutant Paul Teodorescu*, în „Revista de istorie militară”, nr. 1-2 (69-70), 2002, p. 84; locotenent colonel dr. Valentin Marin, *Un destin în furtuna istoriei – general adjutant în rezervă Paul Teodorescu*, în „Buletinul Arhivelor Militare Române. Document”, anul VI, nr. 1 (19), 2003, pp. 33-35.

9 Arhivele Militare Române (A.M.R.), Fond Direcţia Cadre şi Învăţământ, dosar nr. crt. 15.785/1974. (*Passim*).

10 Arhiva Consiliului Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii (C.N.S.A.S.), dosarele I. 25934; P. 14933. (*Passim*).

11 Căpitanul de cavalerie Gheorghe Teodorescu, de sorginte dintr-o „familie energică de moşneni olteni”, din care s-au ridicat preoţi, militari şi profesori, a fost obligat să părăsească armata întrucât s-a implicat în acţiunea de protest al unui grup de ofiţeri care au făcut „o demonstraţie, un fel de răscoală, arătând printr-un memoriu adresat regelui, şeful suprem al armatei, nemulţumirea lor de a fi comandaţi de străini de arma lor, cerându-i să revină asupra hotărârii luate”. Regele a luat măsuri severe împotriva celor care protestaseră faţă de numirea ca inspector al Cavaleriei a unui infanterist. Ofiţerii superiori au fost obligaţi să părăsească armata, iar celorlalţi li s-a blocat avansarea în grad până la pensie. Decizia l-a determinat pe căpitanul Gheorghe Teodorescu să se retragă din armată şi să se dedice apiculturii, (*Memoriile generalului-colonel Paul Teodorescu – 1888-1981*), p. 13.

personalităţi. A primit de la părinţi, alături de fraţii şi surorile sale[12], o educaţie aleasă privind modul de comportament în toate împrejurările. De la tată, relatează viitorul general, „ascultam lecţii înflăcărate de patriotism cu exemple din istoria ţării noastre şi, în special, din Războiul de Independenţă, pe care le-a pus în practică, trimiţându-ne pe toţi cei patru în Primul Război Mondial”.[13]

Tânărul Paul (Pavel) Teodorescu a urmat cursurile Liceului Militar din Iaşi. După absolvire s-a înscris la Şcoala de Infanterie, la 6 septembrie 1906. La încheierea cursurilor a fost avansat, la 1 iulie 1908, sublocotenent şi repartizat la cerere alături de alţi colegi în cadrul Regimentului 16 „Suceava”, dislocat la Fălticeni pe funcţia de comandant de pluton.

Prima caracterizare de serviciu făcută tânărului ofiţer, pentru anul 1908/1909 de activitate, aparţine comandantului de regiment, din care citãm în continuare: „Conformaţie normală şi zvelt. Rezistent, sănătos şi călăreşte binişor. Cu bună judecată în formaţiune. Concepţiune destul de vioaie şi o bună tendinţă de iniţiativă. Foarte demn şi moral. Drept în sensul revendicărilor lui, dar nu întotdeauna logic. Are curajul răspunderii, al opiniei şi exprimării personale, în sensul că altă soluţie, chiar a bătrânilor şi superiorilor nu pare a fi bună /…/ Cunoaşte puţin limba franceză şi germană, cât se învaţă în şcoală. Se ocupă de construcţii militare, regulamente, reviste. Biciclist. Cu bune maniere, abnegat, devotat şi conştiincios. Cu spirit de a vorbi /…/ Susceptibil de acte de bravură. Bun comandant de pluton şi-a instruit bine, deşi puţin timp, recruţii (Sic!). Este propus pentru a fi detaşat la Şcoala tinerilor cu termen redus. Cred că va aduce bune servicii /…/ Trăieşte în armonie în corp şi societate. Sociabil. Cu bune sentimente de camaraderie. Întrebuinţează bine timpul liber”.[14] La rândul său, comandantul Brigăzii nr. 16 l-a notat, intuindu-i evoluţia: „Cunoscând calităţile cu care este înzestrat, prezic că va deveni un bun ofiţer”.[15]

Între 1 martie şi 1 octombrie 1909 a fost detaşat la Ploieşti ca ofiţer instructor la Compania Şcolii tinerilor cu termen redus, absolvenţi de liceu cu bacalaureat, pregătiţi pentru a deveni ofiţeri de rezervă. Cum reiese din aprecieri, în noua însărcinare „s-a achitat bine şi conştiincios cu bune recomandaţiuni”, după cum reieşea din informarea comandantului Şcolii.[16]

Evoluţia şi realizările tânărului ofiţer s-au reflectat în „Memoriul calificativ pe

12 Familia Teodorescu a avut şase copii: Gheorghe (general), Dumitru (agronom), Paul (Pavel) - (ministru), Virginia, soră geamănă cu Paul (Pavel), (profesoară şi directoare de liceu), Maria-Clemansa (licenţiată a Academiei Comerciale şi a Facultăţii de Drept), Eugen (locotenent-colonel). După naşterea gemenilor, părinţii i-au botezat Paul şi Virginia, inspiraţi de numele personajelor principale din romanul scriitorului francez Jacques-Henri Bernardin de Saint-Pierre, foarte citit în acea perioadă în Moldova. La starea civilă funcţionarul nu a admis actul de botez pentru băiat, pe motiv că numele nu ar fi românesc şi a cerut părinţilor să aleagă între Pavel şi Petru. S-a optat pentru Pavel. În actele civile viitorul general a fost înscris Pavel Teodorescu. Cu timpul s-a impus numele de Paul Teodorescu. *Ibidem*, p. 14; Deşi generalul a preferat să fie numit Paul, prenume cu care şi-a semnat şi opera ştiinţifică, pentru a respecta adevărul vom utiliza în studiul de faţă ambele nume.

13 A.M.R., Fond Direcţia Cadre şi Învăţământ, dosar nr. crt. 15.785/1974, f. 9.

14 *Ibidem*, f. 11.

15 *Ibidem*, f. 18.

16 *Ibidem*.

anul 1909" întocmit de comandantul Regimentului 16 infanterie, din care selectăm: „Se prezintă bine. Ţinută demnă şi corectă. Aspectul fizic plăcut şi bine dezvoltat. Sănătos. Este destul de rezistent pentru a face compania. Călăreşte binişor. Scrima cu sabia şi floreta o face bine. Trage bine cu arma şi revolverul. Inteligent. Cu bună judecată. Are bun simţ. Ordonat şi metodic lucrează pentru îndeplinirea serviciului şi executarea ordinelor. Are bună memorie. Observă cu atenţie în jurul său. Cultura generală făcută în Liceu şi Şcoala de Ofiţeri, caută a şi-o completa citind cărţi şi reviste. Instrucţia militară asemenea fiind atent la ce se face ca şcoală în regiment pentru aceasta. Cunoaşte regulamentele armei sale şi le aplică bine în instrucţia trupei ce comandă. Se apleacă la studiu. A luat parte la jocul de război şi-a îndeplinit bine însărcinările ce a avut. A luat parte la conferinţele militare ţinute în corp. Conferinţe nu a ţinut. Ia parte la convorbiri. Ochiul câmpului în formare. Concepţiune vioaie, cu bune manifestări de iniţiativă. Cu prevederea de a urmări ce va decurge din ce face. Este prevăzător şi hotărât. Lucrează cu voinţă. Stăruitor şi energic în orice ocazie. Temperament vioi. În primul an a comandat plutonul său bine în exerciţii şi manevre de garnizoană. A comandat şi instruit ca ofiţer instructor al Companiei Şcoala de tineri cu termen redus de la 1 martie la 1 octombrie 1909 şi la plecare a fost bine apreciat şi notat. Este disciplinat. Are simţul datoriei. Comandă inferiorilor cu băgare de seamă, dar cu autoritate. Bun camarad. Înţelege bine simţul onoarei. Curajos /…/ Spirit militar bine îndreptat. Devotat carierei. Dacă va continua să-şi completeze cunoştinţele, va fi destinat din cei destinaţi a înainta la alegere. Nu solicită. Cu demnitate. Moral în conduită. Integru. Se poartă bine. Este activ. Cu multă putere de muncă /…/ Îngrijeşte bine de soldaţi şi materialul dat asupra plutonului ce comandă" (Sic!).[17]

La 28 septembrie 1910 a fost detaşat la Şcoala Specială de Infanterie, pentru a urma un curs de perfecţionare, pe care l-a absolvit cu media 8,18, clasificându-se al doilea din promoţie. Rezultatele obţinute îl determină pe comandantul Regimentului 16 „Suceava" să-l aprecieze şi să propună: „Ofiţer eminent în puterea cuvântului şi graţie calităţilor sale mari se va menţine şi va aduce foloase instituţiei. De aceea îl propun pentru avansare la alegere".[18]

Avansat locotenent, a fost mutat în octombrie 1911 la Şcoala Militară de Infanterie pe funcţia de comandant de pluton în Compania de elevi şi profesor de regulamente. Şi aceste sarcini le-a îndeplinit cu rezultate foarte bune. Timpul liber şi l-a dedicat pregătirii pentru examenul de admitere în Şcoala Superioară de Război. Mai mult, după cum mărturiseşte în *Memorii*, „timpul meu liber a fost întrebuinţat şi pentru studierea elevilor mei din punct de vedere: temperamental, caracter, educaţie, tendinţe de viitor, precum şi pentru cultura mea generală şi cărţi militare, în special istorie militară, războaie napoleoniene, teatru, călătorii în ţară şi străinătate, care au mărit câmpul meu de cunoştinţe, baza carierei mele".[19] În baza notelor de apreciere ale comandantului său de companie şi de batalion, comandantul Şcolii de Infanterie concluziona că locotenentul Paul (Pavel) Teodorescu „le merită cu prisosinţă /…/ ofiţerul are un temperament de

17 *Ibidem*, f. 11 şi urm.
18 *Ibidem*, f. 19.
19 *Memorii*, p. 52.

soldat energic, foarte conştiincios şi activ, cu judecata sigură, cu iniţiativă, hotărâre, metodă, tact şi autoritate. Foarte bun şi priceput instructor şi educator, având fel, stăruinţă şi mult devotement. Lucrează în tăcere, metodic, se ocupă îndeaproape de plutonul său şi îngrijeşte sub toate raporturile de elevii săi. De aceea şi rezultatele ce dobândeşte sunt foarte bune. Foarte serios şi cumpănit, ofiţerul studiază stăruitor pentru a-şi îmbogăţii cunoştinţele solide ce a dobândit în Şcoala Specială a Armei. Are deplina încredere că va fi un element de valoare şi în Şcoala Superioară de Război, pe care ar putea-o urma în cele mai bune condiţiuni. În aplicaţiuni şi manevre a dovedit reale şi sigure aptitudini militare: are iniţiativă, hotărâre şi bună pricepere. Educaţiune militară şi generală foarte bune. Mult bun simţ, modestie, tact, caracter bun şi leal, foarte bun camarad, apreciat şi iubit. Îndeplineşte serviciul în mod elogios şi rezultatele ce dobândeşte anual, foarte bune. Ofiţer de încredere, care se va distinge totdeauna. Am credinţa, justificată prin realele însuşiri ce posedă, că va putea înainta printre excepţionali" (Sic!)[20].

Pe timpul campaniei din anul 1913 din Bulgaria, a comandat Compania 12 din Regimentul nr. 5 „Vlaşca", remarcându-se din nou prin calităţile sale. Comandantul regimentului îl aprecia: „ofiţer eminent, cu frumoase aptitudini militare care i-au atras numai laude. Cu o inteligenţă vie, plin de iniţiativă şi cu mare putere de muncă şi o stăruinţă fără margini, acest ofiţer şi-a condus compania sa într-un mod foarte lăudabil, prin toate împrejurările prin care a trecut. A pus o deosebită grijă pentru bunul trai al oamenilor şi pentru îngrijirea sănătăţii lor, mai ales prin împrejurările grele prin care au trecut cu combaterea epidemiei de holeră. Pentru toate serviciile ce a adus acestui regiment am propus pe un tablou special, spre a fi decorat cu ordinul „Coroana României" cl. a V-a. În ce priveşte avansarea sa pe viitor, îl cred foarte apt pentru a înainta în mod excepţional, fiind un ofiţer cu însuşiri militare eminente".[21]

Comandantul Brigăzii 7 Infanterie nota în calitate de şef ierarhic pe locotenentul Paul (Pavel) Teodorescu: „Având la mobilizare şi în expediţiunea din Bulgaria comanda Companiei a XII-a, a fost de o activitate şi energie cu totul superioară. Însuşirile sale militare şi aptitudinile cu care este înzestrat, unite cu devotamentul ce a dat în toate cestiunile de serviciu fac ca locotenentul Teodorescu Paul să fie un ofiţer care se distinge în mod excepţional. Rezistenţa de care dă dovadă la oboseală şi la îndeplinirea tuturor ordinelor de operaţiune, promptitudinea cu care s-a achitat în toate sarcinile sale, în fine, modul superior şi lăudabil cum serveşte, având cu calităţile sale militare distinse, toate acestea, mă îndreptăţesc a caracteriza pe acest ofiţer ce poate înainta «excepţional» fiind un element distins şi de viitor sub toate proporţiile. Am menţinut propunerea pentru decoraţiune."[22] (Sic!)

În anul 1914 a reuşit în bune condiţii la Şcoala Superioară de Război. Se remarcă în misiuni din cadrul Statului Major al armei în recunoaşteri pe frontieră, „pretutindeni a dat dovezi de pricepere, hărnicie şi zel"[23], motive pentru care putea fi avansat la excepţional, la gradul de căpitan.

20 A.M.R., *loc. cit*., f. 21-22.
21 *Ibidem*, f. 23.
22 *Ibidem*.
23 *Ibidem*, f. 25.

În anii Primului Război Mondial a îndeplinit diferite funcţii în cadrul Regimentului 11 Infanterie „Siret”, la Grupul Apărării Dunării, Divizia 10 şi Ministerul de Război.

O perioadă a fost aghiotant al generalului Mihai Aslan, militar „de o inteligenţă rară cu vastă cultură şi un caracter exemplar, dar fără noroc”[24], după cum a notat după 54 de ani de la acea perioadă în *Memoriile* sale. Căpitanul Paul (Pavel) Teodorescu susţine că în momentul în care generalul Mihai Aslan a preluat comanda Armatei a 3-a, „nu a mai putut modifica nimic din planul de luptă găsit, care avea multe defecte, dintre care cel mai important lipsa unui pod peste Dunăre care să poată face legătura între trupele române de la sudul Dunării – Turtucaia – cu cele de la nordul Dunării”.[25]

În dosarul personal al generalului Paul (Pavel) Teodorescu, în „Foaia calificativă” (1 aprilie 1916-14 august 1916) a fost inclusă şi aprecierea pe anul 1918 a comandantului Corpului 3 Armată pe care o redăm în continuare întrucât constituie o reconfirmare puternică a personalităţii deosebite a căpitanului Paul (Pavel) Teodorescu: „Pe lângă serviciul pe care îl făcea în corp – scrie generalul Mihai Aslan – căpitanul Teodorescu împlineşte şi funcţia de adjutant al subsemnatului. Menţin şi confirm în totul eminentele note ale acestui distins ofiţer. Rar mi s-a întâmplat să cunosc la un tânăr ofiţer o mai mare dragoste pentru cariera sa, mai multă constanţă în îndeplinirea tuturor datoriilor sale. Inteligent prin munca stăruitoare a dobândit bogate cunoştinţe militare, ceea ce i-a înlesnit intrarea în Şcoala de Război. Eminent educator şi instructor conduce cu multă îndemânare trupa pe teren. Caracter hotărât şi leal este înzestrat cu frumoase însuşiri morale. Aduce cele mai bune servicii la Statul Major al Corpului 3 Armată. Bazat pe capacitatea şi educaţiunea acestui ofiţer, sunt convins că-şi va face un loc de frunte în armată”.[26]

După destituirea generalului Aslan, comanda Grupului Apărării Dunării a fost preluată de generalul Constantin Iancovescu. Căpitanului Paul (Pavel) Teodorescu i s-a încredinţat Biroul Operaţii al acestei mari unităţi pe care l-a condus „cu pricepere şi destoinicie”.[27] A primit misiuni de transmitere a ordinelor şi a efectuat recunoaşteri pe

24 *Memorii*, p. 52.

25 *Ibidem*; generalul Aslan „a dat ideea solitară ca Divizia din sudul Dunării să se pună imediat în marş şi să atace forţele bulgaro-germane, angajate la trecerea Dunării”. (*Ibidem*). Generalul Paul (Pavel) Teodorescu face referire la Divizia 9 Infanterie. Ordinul dat de generalul Aslan se referă la „Grupul de Est” şi Divizia 9. Deşi hotărârea „făcea proba unei aprecieri realiste a situaţiei”, vizând concentrarea efortului pe apărarea Sectorului Turtucaia, nu a putut fi îndeplinită, datorită distanţelor lungi care trebuiau străbătute, circa 100 km de unităţi rămase pentru atacarea flancului drept al trupelor bulgaro-germane. (*Istoria militară a poporului roman. Vol. V. Evoluţia organismului militar românesc de la cucerirea Independenţei de stat până la înfăptuirea Marii Uniri din 1918. România în anii Primului Război Mondial,* Editura Militară, Bucureşti, 1988, p. 424-425). Considerat vinovat de dezastrul de la Turtucaia, generalul Mihai Aslan a fost destituit şi surghiunit la Podul Iloaiei. Paul (Pavel) Teodorescu mărturiseşte că l-a vizitat de câteva ori, găsindu-l „amărât, dar nu descurajat”. Mai mult era încrezător în victorie şi în unirea Transilvaniei şi Basarabiei. La înmormântarea sa, la cimitirul Bellu, Paul (Pavel) Teodorescu a rostit o scurtă alocuţiune în care a reamintit aprecierile şefului Statului Major al Armatei bulgare referitoare la ordinul generalului Mihai Aslan de a concentra efortul apărării pe Turtucaia: „Trimiterea diviziei române de către generalul Aslan contra flancului drept al armatei noastre (bulgare), a fost singura operaţie valabilă. Dacă divizia română ar fi sosit la timp, armata noastră ar fi suferit cel mai mare dezastru”. (*Memorii*, p. 53).

26 A.M.R., *loc*. *cit*., f. 26.

27 *Memorii*, p. 98.

timpul luptelor de pe Neajlov şi Argeş, „pe care le-a executat cu multă destoinicie, pricepere, energie şi promptitudine”.[28] Din ordinul generalului Constantin Iancovescu, căpitanul Paul (Pavel) Teodorescu a format o unitate din militarii care se retrăgeau în dezordine, „pentru a salva ce mai era de salvat”.[29] Această subunitate organizată „mai mult de cavalerie şi ceva infanterie adunată cu greu”, a ajuns la râul Buzău. Măsurile luate în noaptea de 30 noiembrie şi în zilele de 1 şi 2 decembrie au asigurat trecerea trupelor Grupului Apărării Dunării şi a celorlalte coloane de militari care se retrăgeau în Moldova. După încheierea misiunii, căpitanul Teodorescu a salvat şi podurile militare de la Mârza şi Găvăneşti.

În perioada 29 decembrie 1916-26 iulie 1917 a condus Biroul Informaţii al Diviziei 10 Infanterie, iar de la 26 iulie la 15 septembrie 1917, a fost şeful de cabinet al generalului Constantin Iancovescu, ministrul Apărării Naţionale. După cum reiese din aprecierea acestuia, căpitanul Paul (Pavel) Teodorescu şi-a îndeplinit serviciul „cu multă pricepere, tact şi destoinicie”, motiv pentru care l-a propus pe tânărul său colaborator să fie înaintat la gradul de maior, care i-a fost acordat la 1 septembrie 1917. La 1 aprilie 1918 a fost mutat la Regimentul Vânători de Munte, comandat de locotenent-colonelul Carol, Principele moştenitor al României, „unde îndeplineşte cu multă competenţă funcţiunea de ajutor”, după cum s-a consemnat în foaia calificativă semnată de comandantul unităţii.[30]

Într-o apreciere ulterioară referitoare la activitatea maiorului Paul (Pavel) Teodorescu între 12 noiembrie 1918-26 februarie 1919, Principele Carol a scris: „Este sănătos şi are toate calităţile fizice cerute unui ofiţer de vânători de munte. Călăreşte foarte bine. Ofiţer foarte distins şi de care n-am avut decât să mă laud în tot timpul cât a servit în regiment. Are o cultură militară foarte dezvoltată şi prin intrarea sa la Şcoala de Război va deveni un ofiţer eminent. Educaţiunea şi pregătirea profesională o are foarte bună. Este ajutat de o creaţie foarte bună şi de o cultură generală foarte dezvoltată. Serviciul şi l-a îndeplinit cât se poate de bine. A comandat cu mult tact şi energie Batalionul II în tot timpul cât a fost în serviciul de pază al Bucureştilor. Foarte conştiincios şi cinstit, mi-a fost de cel mai mare ajutor cât timp a înlocuit pe titularul ca ajutor de corp. E un ofiţer din cei mai distinşi. Cu ocazia unui consiliu şi-a arătat spiritul de echitate şi de camaraderie”.[31]

O nouă notare semnată de Principele Carol referitoare la activitatea maiorului Paul (Pavel) Teodorescu (1 noiembrie 1918-31 martie 1919) reia câteva din aprecierile de mai sus. În plus se consemna: „E detaşat la Şcoala de Război. Completându-şi acolo cunoştinţele superioare militare va deveni un ofiţer eminent /…/ Are aptitudinile necesare să comande un regiment. Propun pe maiorul Teodorescu Paul la înaintarea excepţională la gradul de lt. colonel”.[32]

Deşi reuşise la Şcoala de Război încă din 1914, pregătirea şi intrarea Armatei Române în război nu au mai permis seriei din care a făcut parte şi maiorul Paul (Pavel)

28 A.M.R., *loc. cit.*, f. 29.
29 *Memorii*, p. 54.
30 A.M.R., *loc. cit.*, f. 30.
31 *Ibidem*, f. 30.
32 *Ibidem*, f. 34.

Teodorescu să participe la cursuri. Prestigioasa instituţie şi-a reluat procesul de învăţământ la 1 octombrie 1918, cu anul II, promoţia a 25-a, care efectuase primul an şcolar în perioada 1913/1914 la Liceul Militar din Iaşi[33]. Maiorul Paul (Pavel) Teodorescu a făcut parte din cea de-a 26-a promoţie cu care s-au reluat cursurile la 1 martie 1919 la Bucureşti[34]. După cinci luni de cursuri „a profitat foarte mult de cele ce s-au predat în anul I şi a asimilat cunoştinţe profunde", scria comandantul Şcolii Superioare de război, colonelul D. Constantinescu , adăugând că „acest ofiţer este menit a urca cele mai înalte trepte ale ierarhiei militare".[35]

Ofiţerii-cursanţi au fost trimişi să facă practică la diverse divizii. Maiorul Paul (Pavel) Teodorescu a efectuat, între 1 august 1919 până la 1 noiembrie 1919, stagiul la Statul Major al Diviziei 16 Infanterie, la Birourile de Operaţii, Informaţii şi Servicii.

Şeful de Stat Major al Diviziei 16 va scrie despre maiorul Paul (Pavel) Teodorescu: „Un ofiţer de o înfăţişare desăvârşită atât în serviciu, cât şi în afară de acesta. Un bărbat cu caracter şi voinţă puternică, de o natură energică, conştiinţă de scop, având o privire clară pentru întregul. A arătat în toate împrejurările avute excelente cunoştinţe a tuturor prescripţiunilor şi regulamentelor şi a priceput a le potrivi corespunzător în situaţiuni concrete. În toate instrucţiunile tactice şi operative clară şi neobişnuită privire militară şi multă ştiinţă practică, care se arată clar în deosebi în timpul serviciului ca şef al Biroului de operaţii. În acest scurt timp am obţinut impresiunea că acest ofiţer, militariseşte ex. (sic!) Extraordinar de capabil, foarte iniţiativ, de un caracter desăvârşit, conştiincios, /…/ o achiziţiune pentru Statul Major şi după studii, mai departe, în întrebuinţarea practică poate fi atras pentru exercitarea celor mai dificile misiuni independente cu succes".[36]

A terminat anul I, „cu un prea frumos succes" (al 2-lea din 32) şi pe baza acestui rezultat conducerea Şcolii Superioare de Război a propus să fie trimis în Franţa pentru cursurile anului unic al Şcolii de Război din Franţa.[37]A plecat la Paris împreună cu colegul său maiorul Romulus Ţupa, primul clasificat, pentru a urma cursurile Şcolii Superioare de Război a Franţei, promoţia 40 (1919-1920). Datorită întârzierilor „multiplelor formalităţi române şi a căilor ferate deteriorate de război în toată Europa" cei doi ofiţeri au ajuns la Paris cu două săptămâni întârziere.[38] Peste ani avea să aprecieze Şcoala Superioară de Război de la Paris ca „un aşezământ cu mare prestigiu în lumea întreagă, căci în afara ofiţerilor francezi îi urmau cursurile, pe baza unei selecţii dintre cele mai riguroase, ofiţeri din toate armatele de pe întinsul pământului, pentru specializare ulterioară."[39]

33 Locotenent-colonel dr. Ion Emil, *100 de ani. Şcoala Superioară de Război din România – contribuţii la dezvoltarea ştiinţei şi artei militare româneşti (1889-1989)*, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, Bucureşti, 1999, p. 21-22.

34 General-locotenent Mircea Agapie, maior Dănuţ Mircea Chiriac, maior Constantin Hlihor, maior Ion Emil, *op. cit*., p. 182.

35 A.M.R., *loc. cit*., f. 34.

36 *Ibidem*, f. 35.

37 *Ibidem*, f. 36.

38 *Memorii*, p. 60.

39 Apud V. Firoiu, *op. cit*., p. 8.

În *Memorii*, generalul Paul (Pavel) Teodorescu a redat foarte succinct, dar elocvent, într-un pasaj atmosfera de la prestigioasa instituţie franceză: „Profesorii şi elevii erau din cei cu mulţi ani de război; lucrările tactice se făceau pe teren sau acasă; aproape toate soluţiile erau primite dacă erau bine justificate; discuţiile erau libere, chiar prea libere, contra părerilor profesorilor, dar respectuoase; soluţiile argumentate cu exemple trăite pe front şi reuşite aveau câştig de cauză. Lucrările noastre acasă, unde aveam mai mult timp de reflectat, au fost cotate cu bine şi foarte bine, unele chiar citite în clasă. Am regretat pierderea lor cu prilejul naţionalizării." (Sic!).[40]

După primul an de studii, generalul Debeney l-a apreciat pe maiorul Paul (Pavel) Teodorescu ca: „excelent ofiţer, foarte cult, spirit precis şi foarte ordonat. Judecă cu multă logică, are idei foarte juste pe care le expune cu claritate. Sosit în şcoală cu oarecare întârziere a urmat-o fără dificultate. Foarte muncitor a făcut un an de studii cu mult profit. Foarte apt pentru serviciul de Stat Major. Vorbeşte bine limba franceză".[41]

Din cei 30 de ofiţeri cursanţi străini, numai cei doi ofiţeri români au fost opriţi în Statul Major francez pentru stagiul de practică de un an. Maiorul Paul (Pavel) Teodorescu a fost repartizat la Statul Major al Corpului 14 Armată dislocat la Lyon, unde a lucrat mai mult în Biroul 3 (Manevre, Instrucţie, Şcoli). După şase luni de activitate în marea unitate franceză a fost notat astfel: „Excelentă impresie produsă de la început de acest ofiţer n-a făcut decât să se afirme în cursul stagiului. Spirit foarte cultivat, inteligenţă ageră şi foarte vie, judecă foarte just, foarte muncitor, foarte dornic de a se instrui şi de a-şi completa în continuu cunoştinţele căpătate. În cursul diferitelor recunoaşteri în Alpi, iarna şi vara, s-a arătat mărşăluitor, viguros şi tenace. Ţinută foarte îngrijită, om de societate perfect, tact desăvârşit. După toate punctele de vedere, maiorul Teodorescu este un ofiţer de prim ordin. 15 iulie 1921".[42]

În timpul stagiului efectuat în cadrul Corpului 14, maiorul Paul (Pavel) Teodorescu a participat, împreună cu trei ofiţeri francezi la o ascensiune pe Mont-Blanc (4 810 m)[43], între temele practice fiind cuprinsă şi explorarea Munţilor Alpi. Cutezător, bazându-se pe experienţa alpinistică dobândită în Munţii Carpaţi, maiorul Paul (Pavel) Teodorescu nu a pregetat să se alăture grupului francez format din doi ofiţeri experimentaţi şi un ghid, deşi nu dispunea de un echipament adecvat şi nu efectuase antrenamente. După un parcurs greu şi epuizant, Mont-Blanc-ul a fost cucerit numai de ofiţerul român şi ghidul însoţitor. Clubul Alpin Francez i-a acordat lui Paul (Pavel) Teodorescu o diplomă ce atestă extraordinara sa ascensiune.[44] La terminarea cusurilor, după medie s-a clasat întâiul, dar în tradiția Școlii de Război A Franței, șef de promoție putea fi numai un ofiţer francez, astfel a fost trecut pe locul doi, realitate recunoscută ulterior de generalul Henri Mathias Berthelot. Rezultatele deosebite obţinute în Franţa i-au adus propunerea, făcută întâi de ataşatul militar al României în Franţa, de a fi înaintat, în mod excepţional, la gradul de locotenent-colonel, recomandare menţinută de generalul Alexandru Gorsky, superiorul său.[45]

40 *Memorii*, p. 62.
41 A.M.R., *loc. cit.*, f. 37.
42 *Ibidem*.
43 V. Firoiu, *op. cit.*, p. 27-28.
44 *Memorii*, p. 63.
45 A.M.R., *loc. cit.*, f. 37.

Revenit în ţară a fost încadrat la Marele Stat Major, Secţia III Instrucţie, „unde a dat dovadă netăgăduită de o mare putere de muncă şi de solide şi temeinice cunoştinţe”.[46] Concomitent, împreună cu „prietenul Ţupa”, a început să predea cursul de *Tactică generală* la Şcoala Superioară de Război, începând cu promoţia a 29-a. Solidele cunoştinţe teoretice şi practice dobândite atât în ţară, cât mai ales în Franţa, experienţa de război, realităţile existente în Armata României, i-au determinat pe cei doi ofiţeri, locotenent-colonel Romulus Ţupa din Artilerie şi maior Paul (Pavel) Teodorescu din Infanterie să-şi asume importanta misiune de a implementa o nouă doctrină militară, după modelul celei franceze, corespunzătoare realităţilor geopolitice ale României Mari şi experienţei războiului.

Peste ani, generalul Paul (Pavel) Teodorescu scria în *Memorii* despre acest moment: „Sub supravegherea profesorilor titulari (el şi colegul său Romulus Ţupa erau profesori „adjutori” – s.n.) am introdus în armata noastră doctrina franceză care s-a acoperit de glorie în Al Doilea Război Mondial”.[47] În esenţă, cum s-a remarcat ulterior şi într-o lucrare memorialistică, cei doi ofiţeri „au pornit la o muncă neobosită cu înţelegere adâncă pentru a ne scoate grabnic de sub influenţa războiului de stabilizare şi a da armatei noastre doctrina corespunzătoare spiritului neamului şi frontierelor naţionale”.[48] Împreună cu locotenent-colonelul Romulus Ţupa a publicat *Divizia. Războiul de mişcare*, *Teme şi soluţiuni în două volume*[49]. Cei doi autori precizau că lucrarea „este un curs de tactică generală aplicată în care se tratează toate fazele luptei ofensive şi defensive”. Publicarea celor două volume a avut un dublu scop, pe de o parte de a „informa pe camarazi asupra întrebuinţării moderne a tuturor armelor pe câmpul de luptă şi arăta modul cel mai practic pentru însuşirea şi aplicarea principiilor tactice. Concluziile generale ce se desprind din această lucrare se pot grupa în trei mari idei călăuzitoare: principii, organizare şi instrucţie”[50]. Cele două volume au constituit „punctul de plecare spre doctrina care domină regulamentele noastre de astăzi”[51], se sublinia în *Cartea amintirilor absolvenţilor*.

La 1 iulie 1923, Paul (Pavel) Teodorescu a fost înaintat la gradul de locotenent-colonel la excepţional, fiind mutat pe postul de şef de Stat Major la Inspectoratul General al Aeronauticii, comandat de Principele Carol. După câteva luni de activitate, Principele Carol îi aprecia activitatea: „Din prima zi am putut să constat că nota care i-am dat-o pe când comanda în R.M.V. (Regimentul Vânători de Munte – n.n.) s-a adeverit. A devenit un ofiţer eminent. Ofiţer de Stat Major de o mare valoare, muncitor exemplar, bun

46 *Ibidem*.

47 *Memorii*, p. 63.

48 *De la Şcoala Superioară de Război la Academia de Înalte Studii Militare. Cartea amintirilor absolvenţilor. 100 de promoţii (1889-1995). Texte selectate* (Ediţie îngrijită, note, repere cronologice şi addenda de general-maior Mircea Agapie, colonel Aurel Pentelescu, maior Ion Emil), Editura Academia de Înalte Studii Militare, Bucureşti, 1995, p. 96.

49 Lt. col. Ţupa Romulus din Artilerie, lt. col. Teodorescu P. din Infanterie, brevetaţi ai Şcolii Superioare de Război-Paris, *Divizia. Războiul de mişcare*, *Teme şi soluţiuni, vol. I şi II. Hărţi şi crochiuri*, Tiparul Cultura Naţională, Bucureşti, f.a.

50 *Ibidem*, vol. II, p. 226.

51 *Cartea amintirii absolvenţilor,* p. 127.

camarad, educaţie militară şi civică perfectă, mi-a fost ajutorul cel mai nepreţuit şi cel mai ideal ce a-şi fi putut visa. Graţie puterii sale de muncă şi adâncii sale priceperi, a putut în acest timp, ca şef de Stat Major, să-mi organizeze tot serviciul la perfecţie. În orice moment pot să mă razim complet pe el. Într-un cuvânt este un ofiţer desăvârşit din toate punctele de vedere. Împreună cu maiorul Ţupa a scris o lucrare de mare valoare *Lupta Diviziei*, carte care va trebui să fie nu în bibliotecă, ci pe masa de lucru al oricărui ofiţer care doreşte a se instrui. Prin excelenţă îndeplineşte condiţiunile cerute de lege pentru înaintare la excepţional. Merită a înainta la excepţional".[52]

Într-un carnet de însemnări prinţul moştenitor scria despre principalul său colaborator: „Şef de Stat Major, colaborator fără pereche, n-am avut decât să mă laud de concursul nepreţuit pe care mi l-a dat la orice clipă. Timp de 3 ani de când colaborăm împreună la aceeaşi operă am învăţat să cunosc calităţile acestui eminent ofiţer. Am putut cunoaşte şi aprecia înalta valoare ... (nedescifrabil), puterea de muncă. Fie la pregătirea sau la concentrarea în garnizoane, fie la pregătirea instrucţiei, a temelor, fie la conducerea discuţiilor cu şefii de corpuri, peste tot aceeaşi râvnă, acelaşi devotament fără preget. Muncitor neobosit a condus la perfecţiune Serviciul de Stat Major. Merită cu prisosinţă înaintarea excepţională".[53]

În anul 1923, s-a consituit din inițiativa locotenent-colonelului Paul Teodorescu, Comitetul de inițiativă și organizare, prezidat de principele Carol, pentru ridicarea unui monument pentru a reprezenta „Sacrificiul aviatorilor și victoria Aviației". S-au adunat fonduri, s-a procurat terenul și s-a deschis un concurs de machete cu premii. Monumentul realizat după macheta sculptoriței Lidia Kotzebue a fost inaugurat la 20 iulie 1935, constituind „o nouă contribuție de mare valoare a locotenent-colonelului Paul Teodorescu".[54]

După părăsirea ţării de către Carol şi renunţarea la poziţia de prinţ moştenitor, act acceptat de Parlamentul României la 4 ianuarie 1926, la nivelul Inspectoratului Aeronauticii s-a schimbat conducerea. Paul (Pavel) Teodorescu a fost trecut, la 23 ianuarie 1926, pe funcţia de subşef de Stat Major în cadrul aceleeaşi unităţi. Noul inspector general, generalul Rudeanu şi şeful de Stat Major, generalul Sârbu i-au adus acuze că şi-a neglijat funcţia şi s-au ocupat de întocmirea unui raport privind activitatea sa în cadrul Inspectoratului Aeronauticii. Adresându-se ministrului Apărării Naţionale, considerându-se nedreptăţit de notarea de serviciu defavorabilă, s-a ordonat efectuarea unei cercetări în urma căreia cei doi şefi, generalul Rudeanu şi generalul Sârbu au recunoscut că locotenent-colonelul Paul (Pavel) Teodorescu merita să fie propus şi admis pe tabelul de înaintare în grad.

De la 1 octombrie 1926, locotenent-colonelul Paul (Pavel) Teodorescu a fost încadrat în ordinea de bătaie a Regimentului 9 Vânători, pe funcţia de comandant de batalion, pe care a îndeplinit-o până la 1 septembrie 1927, când a devenit director al Cursului de pregătire al căpitanilor admişi să susţină examenul de maior care funcţiona la Făgăraş.

52 *A.M.R, loc. cit*., f. 44.

53 *Ibidem*, f. 46.

54 Din *Pergamentul oferit domnului general colonel în rezervă Paul Teodorescu* de către aviatorii și marinarii care au fost sub comanda sa. (Document păstrat la Mănăstirea Dintr-un Lemn).

Directorul cursului, care îl cunoştea din timpul războiului şi din perioada când comandase un batalion din Regimentul Vânători de Munte, avea să scrie în foaia calificativă: „A supravegheat executarea şi a exercitat în mare parte atribuţiunile Directorului cursului. A ţinut nouă conferinţe de aeronautică studiate şi prezentate în cele mai moderne şi sugestive condiţiuni de interes, metodă şi profit /…/ Locotenent-colonelul Teodorescu Paul este o probă a ofiţerilor de stat major deopotrivă ca şi a comandanţilor de trupă /…/ a dezvoltat trei şedinţe de tactică magistrale care au pus în primul plan pe distinsul elev al Şcoalei /…/ A condus două exerciţii cu trupe în teren. A colaborat, în fine, intens la activitatea didactică şi de conducere a cursului. Om şi ofiţer de cea mai superioară calitate, dotat de la natură cu inteligenţă vie, limpede şi ponderată /…/ Pentru excepţionalele calităţi îl propun pentru înaintare la alegere în gradul de colonel şi comandă de regiment sau orice însărcinare de mare răspundere intelectuală în armată (şef al Secţiei Instrucţiei la M.St.M, Director de Studii la S. Sup. Război, şef de Stat Major de C.A., ataşat militar)”.[55]

În cursul lunii decembrie 1927, locotenent-colonelul Paul (Pavel) Teodorescu a fost anchetat de o comisie formată de generalii Jujescu şi Nicolae Teodor. I s-au imputat două fapte. Mai întâi că ar fi pus la dispoziţia unui comisar regal diverse documente şi în al doilea rând că „a căutat să întrebuinţeze pentru educaţia trupei un manifest din 1877 pe care l-a tipărit în sute de exemplare denaturându-l”.[56]

Începând cu 1 aprilie 1928, locotenent-colonelul Paul (Pavel) Teodorescu a fost mutat în cadrul Regimentului 23 Infanterie. Comandantul acestei unităţi i-a făcut o caracterizare amplă locotenent-colonelului Paul (Pavel) Teodorescu din care selectăm: „Deşi sub povara acuzaţiunilor ce i s-au adus, activitatea lt. col. Teodorescu în cadrul regimentului a atins o înălţime nebănuită. Foarte inteligent, priceput, cult, cu o voinţă de fier şi un ataşament de unitatea sa, ceea ce rar mi-a fost dat să văd, rezultate obţinute sunt ... (nedescifrabil) din cele mai bune /…/ În comanda batalionului s-a afirmat ca adânc cunoscător al ofiţerului şi soldatului şi ocupându-se de toţi foarte de aproape cu o nuanţă de severitate constantă, dar în fond foarte puternic legat sufleteşte de toţi subordonaţii săi şi acordând serviciului toate zilele sale libere, a impresionat batalionul său, nota personalităţii sale: metodă, preciziune şi necontenit în progres. A continuat şi în acest an cu aceiaşi aviditate asigurarea bunului trai al trupei şi înzestrarea batalionului cu un bogat material didactic menit a uşura greutăţile întâmpinate în instrucţia trupei din cauza lipsei mijloacelor materiale. Sala „Maior Vîrtejanu” care a servit de model şi celorlalte batalioane a făcut obiectul serioasei atenţiuni tuturor şefilor ierarhici, ce au văzut-o cu ocazia inspecţiunilor /…/ Merită a i se încredinţa comanda de regiment şi a înainta la gradul de colonel la alegere /…/ La subperioada instrucţiei batalionului, în calitatea de Director, a organizat şi condus foarte bine exerciţii în teren cu batalionul, exerciţii care au avut ca rezultat instruirea în mod perfect a batalionului şi din care mai ales ofiţerii, au tras învăţăminte netăgăduite şi foarte profitabile /…/ Încă de la prezentare l-am însărcinat cu conducerea şcoalei reangajaţilor, la care a pus multă muncă, dragoste şi pricepere, căci întrebuinţând metode pedagogice intuitive practice, a reuşit

55 *A.M.R. loc. cit.*, f. 47.
56 *Ibidem*, f. 51.

ca în scurt timp, Şcoala să dea rezultate bune /…/ Toate acestea dovedesc cu prisosinţă că lt. colonelul Teodorescu posedă prea bune aptitudini pentru comanda şi conducerea în teren a unui regiment şi detaşament şi că este foarte capabil de a instrui şi educa un corp ofiţeresc /…/ Este foarte bun camarad şi foarte iubit de toţi. Este bine pătruns de simţământul onoarei, are curajul răspunderii, este cu totul devotat carierei şi foarte bun patriot. Este real, demn, moral şi integru în toată accepţiunea cuvântului şi de o modestie care-i măreşte şi mai mult valoarea ca ostaş şi om. Are maniere cu totul alese şi este respectat de toţi intelectualii oraşului. Duce viaţă ordonată, conduită foarte bună, execută bine ordinele. Este foarte sincer şi drept /…/ Etate 40 ani, este lt. colonel de la 23 mai 1923. Nu are avere. Faţă cu însuşirile sale intelectuale şi morale de care a făcut probă în tot timpul carierei sale de ostaş, promite a ajunge la cele mai înalte grade ale ierarhiei militare".[57] (Sic!)

La 6 noiembrie 1928 a fost mutat ajutor şef de corp la Regimentul 6 de Gardă. Din luna mai a fost avansat la gradul de colonel, iar în august 1929 este numit la comanda acestei unităţi cunoscută mai ales sub numele *Regimentul de Gardă „Mihai Viteazul"*. În scurt timp şi-a pus amprenta stilului propriu de comandă pe întreaga activitate a regimentului. A înfiinţat un poligon de tragere redusă, a introdus instrucţia pentru trageri asupra aeroplanelor, a organizat sala de transmisiuni ş.a.

Concomitent a finalizat lucrarea: *Ce trebuie să ştie orice ofiţer din Tactica generală*, publicată în 1929, pentru care Academia Română i-a acordat premiul „Gheorghe Lazăr".[58] Scrisă într-un stil direct şi concis, cartea punea la îndemâna cititorului interesat cunoştinţe esenţiale grupate în două părţi, Partea I-a, *Ofensiva. Bătălia. Lupta şi fazele ei* şi Partea a II-a, *Defensiva. Bătălia. Lupta şi fazele ei.*[59]

Comandantul Diviziei 4 Infanterie scrie în foaia calificativă referitor la activitatea colonelului Paul (Pavel) Teodorescu de la 1 noiembrie 1929 până la 31 octombrie 1930: „Colonelul Teodorescu Paul este un ofiţer care prin varietatea aptitudinilor sale, iese din comun. Ca ofiţer de trupă, a lăsat urme adânci prin toate regimentele pe unde a trecut ca organizator, ca pedagog, ca instructor al trupei şi profesor al ofiţerilor şi ca administrator de o rară abilitate şi corectitudine. În călătoria de instrucţie a C II A a îndeplinit funcţia de şef de Stat Major la o mare unitate compusă dintr-un CA (Corp de Armată – n.n.) şi un corp cavalerie. Cu această ocazie a dovedit intense cunoştinţe în tactica generală, fiind un colaborator de o nepreţuită valoare pentru comandament. Tot în această călătorie a ţinut 2 conferinţe asupra manevrei infanteriei în atac şi apărare şi asupra aviaţiei într-o formă de perfectă eleganţă şi claritate şi cu un fond care a arătat pregătirea sa în toate chestiunile profesionale.

Regimentul de Gardă „Mihai Viteazul" este model din toate punctele de vedere. Putere de muncă rară; excesivă modestie; caracter leal; camarad ideal. Distins în înfăţişare, acte şi gesturi. Colonel de mare valoare".[60] (Sic!)

57 *Ibidem*, f. 51-56.

58 *Istoria militară a poporului român. Vol. VI. Evoluţia sistemului militar naţional în anii 1919-1944*, Editura Militară, Bucureşti, 1989, p. 192.

59 Lt. colonel Teodorescu Paul, *Ce trebuie să ştie orice ofiţer din Tactica generală. Cu 5 crochiuri şi 20 figuri anexă)*, Luceafărul S.A., Institutul de Arte Grafice, Bucureşti, f.a., (*passim*).

60 A.M.R., *loc. cit*., f. 58.

Colonelul Paul (Pavel) Teodorescu şi-a dovedit calităţile şi cunoştinţele militare deosebite şi pe parcursul desfăşurării „manevrelor regale" din octombrie 1930, în cadrul cărora a îndeplinit funcţia de subşef de Stat Major la Direcţia Manevrelor. Generalul Dragomir, şeful de Stat Major l-a apreciat elogios: „Energic, activ şi foarte priceput, a fost de un real folos în primul rând prin organizarea serviciului în diferite secţii şi servicii ale Direcţiunii Manevrei, iar în al doilea rând prin coordonarea lucrărilor la operaţiunile zilnice şi strângerea datelor în vederea stabilirii situaţiei de bază a fiecărei zile de manevră. Prin zelul său de a se aplica la serviciu am putut constata în cele 5 zile de manevră, pe deoparte, temeinicia pregătirii sale profesionale, iar pe de altă parte energia, activitatea şi spirit de organizare neîntrecut. În perioada de pregătire a manevrelor, colonelul Teodorescu s-a ocupat cu întocmirea unei broşuri în legătură cu zona pe care se desfăşurau manevrele, material destinat a fi distribuit ataşaţilor militari şi persoanelor străine de armată care erau invitaţi la manevre. S-a achitat în mod ireproşabil şi de această însărcinare. Pe baza constatărilor de mai sus, apreciez pe colonelul Teodorescu P. ca un excelent ofiţer sub toate raporturile". [61] (Sic!)

Comandantul Brigăzii Mixte de Gardă, generalul Ion Bădescu, scria în foaia calificativă despre activitatea subordonatului său în perioada 2 noiembrie 1930-31 octombrie 1931: „Foarte bine dotat fiziceşte. Perfect sănătos. Posedă o cultură generală şi profesională remarcabilă. Cărţile şi programele ce a publicat formează doctrina de urmat în armată. Posedă o putere de muncă puţin obişnuită cu rezultate practice vădite. Caracter ostăşesc puternic. Modest şi plin de tact în toate împrejurările. Am inspectat Regimentul de Gardă la Şcoala de Companie, Şcoala gradaţilor şi Şcoala de batalion, constatând că instrucţia şi educaţia trupei şi a ofiţerilor este pusă pe temei foarte solid. În cazarmă predomină o disciplină şi o ordine desăvârşită. A condus aplicaţiunea cu partidă dublă, în atac şi apărare, ca director. Concepţie perfectă, critica exerciţiului sobră, judicioasă şi plină de învăţăminte. În operaţiunea cu Brigada Mixtă a comandat un detaşament cu două regimente în atac luând cele mai judicioase manevre. În aplicaţiunea de garnizoană a comandat regimentul său în exerciţiu de trecere a Argeşului, executând această trecere cu o disciplină şi o ordine desăvârşită, iar desfăşurarea pentru ocuparea obiectivului ordonat a executat în mod desăvârşit. Regimentul său s-a remarcat în toate împrejurările ca perfect instruit, antrenat şi solid pregătit pentru război.

Îşi iubeşte mult ofiţerii şi trupa şi este asemenea iubit şi respectat. Mintea, sufletul şi braţul acestui comandant de elită lucrează fără preget pentru perfecţionarea vieţii ostăşeşti din regimentul său, care serveşte ca model pentru celelalte regimente. Posedă un spirit de organizare remarcabil. Îl caracterizez ca pe un ofiţer superior de mare valoare ostăşească şi de nădejde în împrejurări grele". [62]

În anul următor de activitate (1 noiembrie 1931-31 octombrie 1932), generalul Ion Bădescu a surprins şi alte calităţi ale colonelului Paul (Pavel) Teodorescu: „Se bucură de o sănătate perfectă, deşi fizicul său este pus la încercări şi oboseli grele. Fizicul său plăcut peste care se aşterne autoritatea sa intelectuală şi morală îi dau o mare prestanţă de nobleţe ostăşească. Gândeşte mult, vorbeşte rar şi numai atunci

61 *Ibidem*, f. 59.

62 *Ibidem*, f. 62.

când trebuie. Caracter masiv, de o energie prodigioasă fără a fi impetuos. Posedă un spirit de creaţie şi organizare puternic dezvoltat. Este animat în cel mai înalt grad de simţul răspunderii. La Regimentul de gardă M.V. („Mihai Viteazul" – n.n.) a continuat anul acesta opera începută. Şcoala ofiţerilor a făcut în mod clasic învăţând pe fiecare toate principiile de luptă pe care apoi le-a aplicat în teren. Conferinţele ţinute cu caracter general profesional au atras chiar ofiţeri în afară de corp. Instrucţia şi educaţia trupei au fost puse pe baze academice. Nu a fost ramură din instituţia ostăşească care să fi fost analizată şi tălmăcită astfel ca fiecare ostaş să-şi cunoască la perfecţie însărcinarea sa. Regimentul său este perfect pregătit de război şi la aceeaşi înălţime străluceşte şi la paradă.

Cazinoul Regimentului inaugurat anul acesta este o podoabă de arhitectură interioară, iar organizarea lui este un mic ateneu unde marile valori literare, economice etc. vin şi dezvoltă interesante conferinţe. Organizarea, gospodărirea, bunul trai al soldatului, înzestrarea cu toate mijloacele moderne de tragere, organizarea instrucţiunii ofiţerilor şi trupei, educaţia fizică şi ostăşească, perfecţionarea aplicaţiunilor în teren fac Regimentul de Gardă o instituţie, iar din cazarmă un altar ostăşesc. Necesitatea plecării ca ataşat militar a colonelului Teodorescu coincide cu o abandonare a unei opere ce putea avea urmări infinit de bune în infanteria noastră. Dacă mai rămânea încă, putea să cristalizeze totul şi să închege mijloacele practice adaptate la nevoile noastre care puteau fi luate ca norme pentru toţi. Nu am întâlnit un spirit mai creator şi mai precis. Între concepţie şi execuţie este o clipă – se confundă. Este în adevăr o mândrie a armatei noastre. Colonelul Teodorescu Paul este un ofiţer de înaltă valoare intelectuală şi morală care îi dau o mare autoritate şi valoare ostăşească".[63]

Experienţa creativă la comanda Regimentului de Gardă a concretizat-o într-o nouă carte pe care a intitulat-o *Instrucţia într-un regiment de infanterie*[64]. Lucrarea a fost dedicată de colonelul Paul (Pavel) Teodorescu „ofiţerilor Regimentului de Gardă, care cu pricepere, zel şi devotament au practicat această instrucţie"[65]. În 1932 a mai dat publicităţii volumul Întrebuinţarea Jandarmeriei teritoriale şi operative în război[66]. Scopul cărţii, după cum mărturisea autorul ei „este de a atrage atenţiunea asupra unor probleme rămase încă în întuneric. Prin studiul ei suntem siguri că se va ajunge la concluzia cunoaşterii întrebuinţării Jandarmeriei pe câmpul de luptă, a colaborării strânse ce trebuie să existe între ea şi celelalte arme şi a pregătirii ei temeinice pentru război"[67]. Generalul Dumitrescu, inspectorul general al Jandarmeriei, care a prefaţat cartea, scria că autorul ei, colonelul Paul (Pavel) Teodorescu „dă astăzi la lumină un studiu complet şi clar asupra întrebuinţării Jandarmeriei teritoriale şi operative în război. Expunerea succintă şi clară este în măsură a informa şi ajuta pe orice comandant militar în utilizarea trupelor de poliţie ce va avea la îndemână în război iar rezolvarea justă şi precisă

63 *Ibidem*, f. 63.

64 Colonel Paul Teodorescu, comandantul Regimentului de Gardă, *Instrucţia într-un regiment de infanterie*, Tipografia „Lzupta", str. General Budişteanu, nr. 8, 1931.

65 *Ibidem*, p. 4.

66 Colonel Paul Teodorescu, Întrebuinţarea Jandarmeriei teritoriale şi operative în război (8 aplicaţiuni, 2 hărţi, una schiţă), f.e., f.a., 1932.

67 *Ibidem*, p. 6.

a problemelor puse, problemele ce vizează toate situaţiunile de război, dă ofiţerilor de jandarmi cel mai bun mijloc de pregătire”[68].

Începând cu 1 noiembrie 1932, colonelul Paul (Pavel) Teodorescu a fost numit ataşat militar în Franţa, fiind acreditat şi în Belgia şi Spania.[69] A depus o activitate susţinută şi, ca de obicei, extrem de eficientă, recomandându-se ca unul dintre cei mai străluciţi ataşaţi militari. Aşa cum s-a remarcat, buletinele şi rapoartele informative au reprezentat „une source sérieuse d’informations générale et de la politique militaire dans les capitales européennes. Sa formation proffessionnelle et intelectuelle remarquable, ses qualités morales lui on facilité l’acces dans les milieux militaires francaise”.[70] Stau mărturie aprecierile din dosarul său personal: „Lucrările sale au fost totdeauna tratate cu o metodă şi competenţă desăvârşită şi cu un spirit de concepţiune superioară ce îl arată capabil să îmbrăţişeze nu numai probleme militare ci şi probleme de ordin politic şi social. Buletinele sale lunare au fost totdeauna un izvor foarte serios de informaţii prin ajutorul cărora M.St.M. era pus la punct asupra tuturor chestiunilor ce se dezbăteau în capitalele europene. Foarte bine introdus la cele mai înalte autorităţi militare franceze, a ştiut să îşi atragă simpatia lor prin pregătirea sa temeinică intelectuală. În concluzie un ofiţer de foarte mare valoare care s-a distins şi ca ataşat militar aşa cum s-a distins şi în restul carierei sale”.[71]

Şeful Marelui Stat Major, generalul de divizie Constantin Lăzărescu îl supranota subliniind între altele: „Reprezintă în Franţa interesele oştirii, fala ţării, în chipul cel mai elogios”.[72] Conchide că poate fi admis la cursul de comandant care îi deschidea şansa avansării la gradul de general.

Activitatea sa din perioada 1 noiembrie 1933-31 octombrie 1934 o aflăm din altă foaie calificativă. Şeful Secţiei a 2-a din Marele Stat Major scria despre colonelul Paul (Pavel) Teodorescu: „A continuat a îndeplini funcţiunea de ataşat militar la Paris, depunând acelaşi zel ca şi în trecut. Informaţiunile şi studiile sale au fost de un real folos M.St.M. Remarcabile au fost rapoartele sale informative lunare cărora li s-a dat o extensiune foarte dezvoltată, satisfăcând toate deziderateleinformative Secţiei a 2-a”. Cercurile militare franceze aveau numai elogii la adresa sa.[73] Generalul Ion Antonescu, şeful Marelui Stat Major, nota în foaia calificativă a colonelului Paul (Pavel) Teodorescu: „Menţin elogioasele note. Col. Teodorescu Paul a adus în calitatea de ataşat militar real serviciu M.S.M., rapoartele sale fiind întotdeauna pline de interes. Prin trecutul său admirabil şi cultura sa şi-a urmat o foarte frumoasă situaţie la Paris. Caracter de elită. Merită a fi admis la cursul de comandant”.[74] La nivelul Marelui Stat

68 *Ibidem*, p. 3.

69 *Diplomaţi militari 1859-2009. In memoriam*, Editura Medro, 2009, p. 115-119.

70 Maria Georgescu, capitaine Christophe Midan, *op*. *cit*, p. 195.

71 *Ibidem*, f. 65; Vezi spre exemplu „Buletinul informativ” nr. 12 pe luna decembrie 1934 referitor la Franţa structurat pe: Situaţia politică internă; Situaţia politică externă; Armată. (Andrei Nicolescu, Lenuţa Nicolescu, Alesandru Duţu, Alexandru Oşca, *Ataşaţii militari transmit… (1930-1940)*. Vol. V, (coordonatorul seriei: Gheorghe Nicolescu, Editura Nagard, Lugoj, 2009, p. 169 şi urm).

72 A.M.R., *loc*. *cit*., f. 65.

73 *Ibidem*, f. 66.

74 *Ibidem*.

Major au fost apreciate în mod deosebit informaţiile „preţioase asupra organizării şi metodele de lucru la cursurile de comandament, centrele de instrucţie şi şcoalele militare din Franţa şi Belgia”.[75]

Şeful Marelui Stat Major, generalul Nicolae Samsonovici supranotează activitatea colonelului Paul (Pavel) Teodorescu: „De acord cu aprecierile elogioase ale şefilor săi direcţi pe care le merită cu prisosinţă. În funcţia de ataşat militar la Paris ce o îndeplineşte cu pricepere şi tact deosebit, a adus reale servicii armatei noastre graţie trecerii de care se bucură la M.St.M. francez şi Consiliul Superior de Război. Anul acesta am fost de trei ori în Franţa şi de fiecare dată generalii cu care col. Teodorescu P., este în contact de serviciu nu au pregetat a-l lăuda şi a-l aprecia ca pe un element distins. Cunosc de mult pe col. Teodorescu Paul, este un ofiţer superior care face mândrie armatei noastre. Am convingerea deplină că va ajunge în fruntea comandamentelor, graţie calităţilor sale de cultură profesională, cultură generală şi caracterului întreg cu care este înzestrat”.[76] În cursul anului 1936 a urmat Cursul de Comandament, pe care „l-a absolvit în foarte bune condiţiuni”.[77]

A revenit din misiunea diplomatică de la Paris şi la 1 decembrie 1936 este numit la comanda Şcolii Superioare de Război, unde „găseşte aici câmp intens de activitate pentru puterea sa de muncă, priceperea şi toate însuşirile sale de realizator”.[78] A fost avansat la gradul de general de brigadă la 1 februarie 1937. Din foaia calificativă, ce acoperă activitatea din perioada 1 noiembrie 1936-31 octombrie 1937, aflăm că „Generalul Teodorescu Paul a comandat Şcoala Superioară de Război în condiţiuni din cele mai lăudabile. Spirit de organizare şi de bun pedagog a dat un nou impuls învăţământului atât prin recrutarea elementelor de conducere, cât şi printr-o severă selecţie a candidaţilor”. A ridicat nivelul învăţământului „ca dovadă a înţelegerii rolului ce are de jucat ofiţerul de stat major, atât ca auxiliar al comandantului, cât şi ca pregătire pentru înaltele comandamente. A luat iniţiativa clădirii unui nou local, demn de instituţia ce va adăposti, reuşind să treacă la realizarea acestui deziderat care, exprimat de atâtea ori de înaintaşii săi, îşi aştepta încă omul. În continuu la datorie, supraveghind şi îndrumând în activitatea lor pe profesori şi elevi, a reuşit să asigure instituţiei un tot mai mare ascendent moral. Pentru această rodnică activitate depusă la conducerea Şcolii nu am decât cuvinte de laudă şi propun a i se acorda «Meritul cultural cl. I.» dacă nu i s-a acordat încă”.[79]

Perioada, cât a deţinut efectiv funcţia de director al Şcolii Superioare de Război (începând cu data de 4 septembrie 1937 a fost numit subsecretar de stat pe lângă Ministerul Apărării Naţionale) a fost suficientă generalului Paul (Pavel) Teodorescu să-şi etaleze capacităţile sale creative şi eficiente. Concret, şi-a centrat activitatea pe două direcţii esenţiale, dar complementare: emiterea unei *Directive* privind învăţământul militar superior pentru anul 1936/1937 şi fixarea rolului Şcolii Superioare de Război în formarea ofiţerilor[80] precum şi construirea unui local nou prestigioasei instituţii.

75 *Ibidem*, f. 67.
76 *Ibidem*.
77 *Ibidem*, f. 69.
78 *Ibidem*, f. 67.
79 *Ibidem*, f. 70.
80 Şcoala Superioară de Război şi Şcoala Superioară de Intendenţă. Anul şcolar 1936/1937, *Directive*, Directorul Şcolii Superioare de Război, general-adjutant Paul Teodorescu, f.e., f.a.

Pe parcursul a 148 de pagini[81], directorul Şcolii Superioare de Război, generalul Paul (Pavel) Teodorescu reorienta şi restructura învăţământul superior militar. Într-un stil concis, documentul aducea precizări privind concepţia care trebuia să stea la baza procesului didactic, rolul corpului profesoral, al ofiţerilor cursanţi, modalităţile de notare, conţinutul programelor, conferinţele (cursurile) stabilite, numărul de ore ş.a.

Doctrina după care se orienta învăţământul pleca de la „*situaţia noastră* geopolitică şi *posibilităţile noastre*" care impuneau „războiul de mişcare". Învăţământul „se va inspira din experienţa războiului de mişcare şi din progresele aduse de tehnica modernă în ştiinţa militară". Procesul de predare-învăţare trebuia să aibă „acelaşi caracter practic, aplicativ şi dinamic, care se găseşte la baza tuturor acţiunilor de război".[82] Chiar dacă elemente de tehnică modernă nu intraseră în dotarea unităţilor, Şcoala Superioară de Război „are obligaţia să deschidă orizonturi noi şi să se găsească totdeauna cu un pas înaintea prezentului".[83]

Directiva punea un accent deosebit pe statutul corpului didactic. Profesorii aveau obligaţia „să menţină şi să alimenteze atmosfera morală şi intelectuală a Şcolii. Constituind un model de conştiinciozitate, de înaltă conştiinţă patriotică trebuie să răspândească cu generozitate şi cu metodă cunoştinţele necesare". Preocuparea permanentă a profesorilor trebuia să utilizeze realizarea a trei obiective precise: „formarea caracterului ofiţerilor; dezvoltarea personalităţii acestora; practicarea unei metode simple pentru rezolvarea problemelor tactice"[84].

O decizie importantă adusă de *Directivă* a fost separarea şi reorganizarea *Secţiei Marină* de celelalte două secţii, a Armatei de Uscat şi Aeronauticii şi Şcoala Superioară de Intendenţă. După cum se preciza în document, măsura s-a impus „pentru a se putea da o mare dezvoltare cursurilor de specialitate completate cu un curs de mijloace şi tactica armatei de uscat şi aeronauticii"[85].

Indubitabil, emiterea *Directivei* se înscrie ca un moment deosebit pentru Şcoala Superioară de Război, documentul fiind cea mai clară dovadă că autorul ei, generalul Paul (Pavel) Teodorescu, avea o concepţie modernă privind locul şi rolul acestei instituţii de învăţământ militar superior, ancorată în cerinţele şi provocările viitorului „găsindu-se întotdeauna în cercetări cu un pas înaintea prezentului"[86].

După cum a mărturisit-o în alocuţiunea ţinută la 1 noiembrie 1937, la solemnitatea punerii pietrei fundamentale, scopul construirii unui nou local, într-o concepţie modernă pentru Şcoala Superioară de Război era de a asigura „cele mai bune condiţiuni de spaţiu, aer, lumină, linişte şi perspectivă", ideea s-a cristalizat în mintea sa încă din 1933: „Într-o seară de toamnă a anului 1933 – mărturisea generalul – am avut intuiţia

81 *Directiva* este structurată după cum urmează: I. *Introducere*; II. *Bazele învăţământului*: A. *Doctrina*; B. Învăţământul; C. *Profesorii*; D. *Notarea ofiţerilor*; E. Întocmirea programelor; F. *Predarea cursurilor*; G. *Diverse*; *Partea I-a – Şcoala Superioară de Război. Secţia de Uscat şi Aeronautică*; *Partea a II-a – Secţia Marină*; *Partea a III-a – Şcoala Superioară de Intendenţă* (passim).

82 *Ibidem*, p. 6.

83 *Ibidem*, p. 7.

84 *Ibidem*, p. 8.

85 *Ibidem*, p. 12.

86 *Istoricul* Şcolii Superioare de Război, p. 312

clară că o nouă construcţie pentru Şcoala de Război era posibilă /.../ Viitorul local va adăposti toate şcolile şi cursurile care alcătuiesc învăţământul superior în armată, realizându-se o perfectă unitate de doctrină şi de înaltă camaraderie”[87].

Generalul Paul (Pavel) Teodorescu a înţeles că este nevoie să se construiască un campus complex, astfel încât noile localuri să privească viitorul atât din punct de vedere al confortului, al cerinţelor didactice, cât şi din punct de vedere estetic, practic etc.[88] şi a ales ca loc Dealul Ţăcăliei din Cartierul Cotroceni, unde în 1821 îşi aşezase tabăra Tudor Vladimirescu. A intervenit la Regele Carol al II-lea pentru ca terenul ce aparţinea Azilului „Elena Doamna” să fie trecut în proprietatea Ministerului Apărării Naţionale. Nu a pregetat a merge şi a cere parlamentarilor sprijinul şi, astfel, în martie 1937, Adunarea Deputaţilor şi Senatului au votat „Legea pentru autorizarea construirii localurilor necesare Şcoalei Superioare de Război”, punându-se la dispoziţia Ministerului Apărării Naţionale un credit extraordinar de 120 000 000 lei.

Împreună cu arhitecţii Duiliu Marcu, Negoescu şi Tănăsescu, s-a gândit şi a realizat un proiect arhitectural care urma să includă nu numai spaţiile de învăţământ, ci şi locuinţe pentru profesori şi cursanţi „considerând că opera socială ce se face pentru ofiţeri era de egală importanţă ca şi şcoala propriu-zis, neputându-se despărţi una de cealaltă”.[89] Generalul Paul (Pavel) Teodorescu a urmărit să îmbunătăţească în mod radical condiţiile de viaţă ale ofiţerilor cursanţi nevoiţi să facă faţă vieţii prea scumpe din Bucureşti în comparaţie cu solda primită. Comandantul Şcolii Superioare de Război conta pe creşterea calităţii candidaţilor la admitere.

Lucrările au început în cursul lunii martie 1937 „sub directa priveghere a lui Paul Teodorescu general adjutant”.[90] Obţine materiale de construcţie la preţuri convenabile. Prin intervenţii directe la Ministerul de Finanţe, generalului Paul (Pavel) Teodorescu i s-au acordat scutiri de taxe la unele materiale provenite din ţară şi străinătate. Tot pentru a realiza economii s-a creat un atelier de mobilier şcolar încadrat prin aprobarea Marelui Stat Major cu 150 de tâmplari detaşaţi pe şantier de la diverse unităţi, reuşindu-se reducerea cheltuielilor cu 46 milioane lei. De la Ministerul Agriculturii şi Domeniilor şi de la Primăria Bucureşti s-a procurat gratuit lemnul necesar.

La 1 noiembrie 1937 a avut loc „solemnitatea zidirii actului de fundaţie pentru localul principal”,[91] în prezența membrilor guvernului, a comandanților oștirii, a absolvenților și comandanților Școlii Superioare de Războ. Din poziţia de Subsecretar de Stat la Ministerul Apărării Naţionale, generalul Paul (Pavel) Teodorescu a rostit o alocuţiune în care a subliniat: „Viitorul local va servi în cele mai bune condiţiuni la pregătirea căpeteniilor de oşti şi a ofiţerilor de stat major. Viitorul local va reprezenta formula modernă a războiului: unic, total şi integral prin formarea elementelor necesare statului major tactic, tehnic şi economic. Viitorul local va iradia ştiinţa militară în toată armata şi va străjui de pe Dealul Pandurilor asupra ţării aşa cum străjuieşte ca o Acropolă asupra

87 Apud General-locotenent Mircea Agapie ș.a., *De la Şcoala Superioară de Război*, p. 163.
88 *Istoricul* Şcolii Superioare de Război, p. 427.
89 *Ibidem,* p. 308.
90 *Ibidem*.
91 *Ibidem.*

capitalei. Viitorul local completat cu anexele pentru locuinţele ofiţerilor va forma un aşezământ de cultură, demn de o Românie Mare şi de o naţiune în plină ascensiune. Viitorul local prin poziţia dominantă, prin perspectiva şi stilul ei măreţ, va fi o podoabă a Bucureştilor, cu care generaţiile viitoare se vor mândri.[92] Ministrul Apărării Naţionale, generalul Constantin Ilasievici l-a felicitat pe generalul Paul (Pavel) Teodorescu pentru alegerea locului „pentru acest palat care, prin liniile lui sobre, dar măreţe, va constitui o podoabă în întreaga ţară".[93] Inaugurarea noilor clădiri ale Şcolii Superioare de Război a avut loc la 6 decembrie 1939. Prezent la manifestare, Carol al II-lea avea să noteze în însemnările sale: „Localul e, într-adevăr, o minune, corespunzând nevoilor şi unei concepţii moderne civilizate a ce trebuie să fie o astfel de instituţie. Efortul ce l-a făcut Paul Teodorescu este absolut spre toată lauda şi merită mulţumirile cele mai calde din partea tuturor".[94]

Nemulţumit de situaţia corpului ofiţerilor superiori şi generalilor, Regele Carol al II-lea şi-a propus reformarea acestuia, vizând în principal introducerea altor norme privind înaintarea în grad. Pentru a duce la îndeplinire schimbările preconizate a mizat pe generalul Constantin Ilasevici, pe care l-a numit la conducerea Ministerului Apărării Naţionale şi pe generalul Paul (Pavel) Teodorescu, care a preluat postul de subsecretar de Stat, „cu misiunea specială de a munci la această redresare morală atât de indispensabilă oştirii".[95]

Numirea celor doi generali cu origini sociale modeste, pe cele mai importante funcţii din Ministerul Apărării Naţionale, a fost primită cu încredere de o parte a presei. Bunăoară, ziarul „Adevărul", din 7 septembrie 1937, scria despre instalarea celor doi generali pe noile funcţii că „nu poate fără a da ghes să iasă în public entuziasmul nostru".[96]

Perioada cât a îndeplinit funcţia de Subsecretar de Stat, (4 septembrie-31 octombrie 1937), a fost dedicată restructurării corpului ofiţerilor şi generalilor. Este mereu în preajma Regelui Carol al II-lea. În însemnările sale zilnice, Carol al II-lea scrie în ziua de miercuri, 22 septembrie: „Cu Teodorescu discutam situaţia Armatei, a cărei stare morală e şi mai proastă decât credeam, lăbărţirea şi necinstea au devenit extreme".[97]

După „manevrele regale", se dorea „marea mişcare ce trebuia realizată în Armată, în primul rând scăderea cu 2, 3 ani a limitei de vârstă a activităţii cadrelor şi pensionarea".[98] Legislaţia propusă de Ministerul Apărării Naţionale, referitoare la înaintarea în grad, a provocat atacuri vehemente „împotriva lui (Paul) Teodorescu, cunoscut ca omul meu de încredere".[99] Proiectul actului normativ a fost retras, obţinându-se totuşi o scădere a limitei de vârstă a pensionării generalilor, „care a provocat o oarecare întinerire a cadrelor vechi".[100]

92 *Ibidem,* p. 438

93 *Ibidem,* p. 308.

94 *Regele Carol al II-lea. Însemnări zilnice. 1937-1951, Vol. 2. 13 martie – 15 decembrie 1939*, Editura Scripta, Bucureşti, 2003, p. 297.

95 *Idem*, vol. I, *11 martie 1937-4 septembrie 1938*. *(Caietele 1-6)*, Ediţie îngrijită, note, glosar, indici, Viorica Moisuc, Nicolae Răuş. Cuvânt înainte Ioan Scurtu, Editura Scripta, 2001, p. 110.

96 Arhiva C.N.S.A.S., dosar J-259348. f. 4.

97 *Regele Carol al II-lea*, p. 121.

98 *Ibidem*, p. 129-130

99 *Ibidem*, p. 130

100 *Ibidem*.

Pentru activitatea depusă în calitate de subsecretar de Stat, generalul Constantin Ilasievici l-a notat elogios: „Ofiţer cu concepţii înalte. Clare, suple. Ferm în luarea hotărârilor şi tenace în executarea lor. La muncă neîntrecut. Am avut ocaziunea a constata aceste însuşiri în noile orientări a unor importante chestiuni care privesc încadrarea Armatei, pregătirea şi înzestrarea ei. Caracter cristalizat în cea mai frumoasă formă. Se degajă uşor de lucruri mici sau interese de persoană, pentru a-şi pune tot sufletul în binele oştirii, pe care o iubeşte cu un înflăcărat patriotism. A păstrat comanda Şcolii Superioare de Război până la terminarea anului şcolar. Cu un puternic spirit creator, a abordat greutăţile cele mai mari reuşind a dota şcoala cu cel mai impresionant edificiu. Cu o pregătire profesională desăvârşită, participând de la 1930 la toate «manevrele» mari în cartierul M.S. Regele, a adus armatei contribuţia sa experimentală. Caracterizându-l ca pe un distins şef al Oştirii, nu fac decât să relev ceea ce activitatea sa i-a confirmat-o pe deplin în tot decursul frumoasei sale cariere. Are stagiul de brigadă. Îl propun pentru gradul de general de divizie şi comanda acelei unităţi”.[101]

Deşi îl apreciază pentru activitatea desfăşurată la comanda Şcolii Superioare de Război, generalul de divizie Ioan Sichitiu, şeful Marelui Stat Major, considera că „frumoasele calităţi le cred întunecate de activitatea desfăşurată în funcţionarea de subsecretar de stat /... / prin încurajarea unor elemente prea tinere pentru a judeca cu destulă pricepere consecinţele unor măsuri care au zdruncinat atât de mult spiritul corpului nostru ofiţeresc”.[102]

Cu toate consideraţiile şi nemulţumirile privind activitatea sa reformatoare la Ministerul Apărării Naţionale, Regele Carol al II-lea îl aprecia în mod deosebit. Pentru a linişti spiritele, monarhul l-a promovat pe apropiatul său titular la Ministerul Aerului şi Marinei, cu rol major în reorganizarea Marinei şi Aviaţiei, a sectoarelor economice conexe legate de dotarea celor două sectoare. Numirea generalului Paul (Pavel) Teodorescu în fruntea Ministerului Aerului şi Marinei „a produs o vie impresie în toate cercurile aviatice din Capitală”, noul ministru fiind apreciat ca persoana capabilă să facă „să înceteze odată pentru totdeauna dezordinea şi lipsa de moralitate atât în Ministerul Aerului, cât şi în Comandamentul Forţelor Aeriene”.[103]

Între 1 noiembrie 1937-2 iunie 1940, generalul de divizie adjutant Paul Teodorescu a deţinut funcţia de ministru. A fost, după cum o arată datele, perioada cea mai prolifică şi dinamică a Ministerului Aerului şi Marinei şi a tuturor sectoarelor din subordine. Nu au lipsit critici şi cârcoteli la adresa activităţii sale. Graţie sprijinului acordat de Carol al II-lea, „el a stat nemişcat pe poziţie îndeplinind misiunea ce-i fusese încredinţată: înarmarea aviaţiei”.[104]

În domeniul naval, între altele, s-au reorganizat Şantierul Naval de la Galaţi, astfel că „o parte din programul nostru naval se poate executa aici, cu personal românesc, şi din materiale care, într-o anumită măsură, se vor procura din ţară”.[105] La Galaţi s-a construit nava port-mine „Amiral Murgescu”, s-au executat reparaţii la

101 A.M.R., *loc. cit.*, f. 70

102 *Ibidem*.

103 Arhiva C.N.S.A.S., dosar I-259348, f. 4.

104 *Ibidem*, f. 189.

105 *Realizările Ministerului Aerului şi Marinei de la înfiinţare şi până azi, 20 iulie 1939*, p. 36.

navele fluviale şi maritime. Experienţa câştigată a permis, ulterior, asamblarea submarinelor „Rechinul" şi „Marsuinul". La şantierul „Blohm & Wass" din Hamburg s-a construit nava-şcoală „Mircea" pentru instruirea practică a elevilor şi studenţilor, care îmbrăţişează cariera de marinar, precum şi pentru reprezentare internaţională.[106] Ministerul Aerului şi Marinei a acordat o atenţie majoră în fabricile din ţară producţiei muniţiei necesară armatei.

Datorită înţelegerii necesităţii propunerii făcute de profesorul Ionescu-Siseşti, titularul Ministerului Agriculturii, de a realiza în ţară o reţea de 76 de silozuri moderne, generalul Paul (Pavel) Teodorescu s-a implicat în realizarea planului iniţiind şi actul normativ aprobat la 25 august 1938. La plecarea din Minister în 1940, erau date în folosinţă 38 de silozuri, celelalte fiind în diverse stadii de construcţie.

Pentru rezolvarea problemei locuinţelor salariaţilor Fabricii de Avioane I.A.R. Braşov, a cumpărat din fondurile ministerului un teren de 17 ha, pe care s-a ridicat cvartalul de locuinţe. În satul Joiţa (azi judeţul Giurgiu), unde a deţinut o casă, câteva terenuri, o orezărie, a iniţiat lucrări de reparare a şcolii, a podurilor, a introdus electricitatea, i-a sprijinit constant pe sătenii săraci şi a ridicat o biserică.

Concomitent cu aceste activităţi diverse şi solicitante, generalul Paul (Pavel) Teodorescu a reuşit să-şi finalizeze teza de doctorat cu tema: *Opinia publică din Europa asupra războiului român din 1877-1878 pentru independenţă*. Ideea de a face cercetări pe un asemenea subiect i-a fost sugerată de profesorul Nicolae Iorga. În *Prefaţa* tezei, autorul mărturiseşte: „Marele nostru istoric de renume mondial, Nicolae Iorga, dornic de a vedea îmbogăţită bibliografia războiului nostru de independenţă şi-a exprimat dorinţa ca ataşaţii militari să facă cercetările în ţările în care sunt acreditaţi, referitoare la războiul turco-român. Această idee m-a incitat să abordez calea spinoasă a cercetării, care m-a condus către opinia publică europeană referitoare la războiul nostru pentru libertate".[107]

Teza a fost depusă la Sorbona, comisia oficială formată din reputaţi profesionişti şi oameni de ştiinţă, Pierre Renouvin[108] preşedinte, Emmanuel de Martonne[109] şi Louis Eisenmann,[110] membri, au acceptat lucrarea, rezultatul cercetărilor minuţioase în bibliotecile din Paris, Viena, Berlin, Londra, Madrid, Roma, Budapesta şi Bruxelles. A beneficiat de accesul la bogata bibliotecă personală a lui Baidoff.[111] Autorul a fost consiliat şi de profesorul Nicolae Iorga. Stau mărturie a efortului său de documentare cele 3067 de fişe depuse în anul 1966 în fondul Manuscrise al Academiei Române, „strălucit exemplu de muncă ştiinţifică riguroasă, cu ipoteze de cercetare din cele mai interesante".[112] Teza nu a putut fi susţinută public datorită importantelor funcţii

106 Valentin Ciorbea, *Istoricul navelor-şcoală „Mircea". Volumul II. N.Ş. „Mircea"*, Editura Academiei Navale „Mircea cel Bătrân", Constanţa, 1999, p. 20.

107 Colonel Aid de Camp, P. Teodorescu, membre corespondent de L' Academie de Bucarest, membre de L' Academie Roumaine des Sciens de Bucarest, *L'opinion publique en Europe sur la Guerre Roumaine de 1877-1878 pour L'Independece*, Paris, 1936, p. 1 (Manuscris păstrat la Mănăstirea Dintr-un Lemn).

108 Pierre Renouvin (1893-1955) – reputat profesor în domeniul Relaţii Internaţionale la Sorbona.

109 Emmanuel de Martonne (1893-1975) - geograf şi pedagog. La Conferinţa de Pace de la Paris din 1919 a făcut parte din comisia care a trasat frontierele României şi ale Poloniei.

110 Louis Eisenmann (1869-1937) – istoric şi profesor de studii slave la Universităţile din Dijon şi Sorbona.

111 Baidoff – personalitate încă neidentificată.

112 Comandor (r) dr. Aurel Pentelescu, *op.cit*., p. 50.

deținute după revenirea în țară, războiul, schimbarea regimului politic, anii de detenție și reticența autorităților față de deplasările românilor în străinătate nu i-au permis să se deplaseze la Paris. În 1978, și-a anunțat apropiații că intenționează să-și susțină public teza de doctorat. La 92 de ani a redactat o scrisoare în limba franceză către Sorbona în care sublinia că „subiectul pe care l-am abordat în teză nu și-a pierdut actualitatea. Îmi exprim mândria legitimă de a deveni doctor în istorie la vârsta de 92 de ani și în același timp fiind decanul de vârstă al celor cărora, în ultimii ani, li s-a conferit titlul de doctori". Venerabilul general subliniază că „am ținut să îndeplinesc această acțiune morală ca să fie un exemplu pentru generațiile viitoare".[113]

Rezultatele sale științifice nu au rămas neremarcate, recunoașterea venind de la cel mai înalt for ştiinţific al ţării. Academia Română, în şedinţa din 27 mai 1938, l-a ales pe generalul Paul (Pavel) Teodorescu ca membru corespondent la Secţia Ştiinţifică. Discursul de prezentare a fost rostit de academicianul Emil Racoviţă, care a subliniat că este în tradiția Academiei să aleagă dintre membrii săi cel puțin un militar ca membru titular și un corespondent, decizie prin care „Se face vădită dragostea și recunoștința Academiei pentru Oastea țării. Apoi nevoia de a avea printre noi specialiști în științele militare se impune din ce în ce mai puternic, dat fiind că în aceste vremi toate puterile ştiinţifice, deci şi ale Academiei, trebuie să fie mobilizate în slujba ostășească, trebuie să colaboreze la deslegarea problemelor puse de apărarea națională".[114]

După cum aprecia Emil Racoviţă, candidatul era „unul din cei mai tineri şi mai destoinici ofiţeri generali". După ce îi prezintă activitatea militară şi funcţiile îndeplinite, Emil Racoviţă se opreşte asupra cercetărilor şi publicaţiilor generalului Paul (Pavel) Teodorescu.[115] Lucrarea Întrebuinţarea Jandarmeriei teritoriale şi operative de război, „un adevărat tratat de 244 p., cu schiţe şi hărţi", este considerată de către Emil Racoviţă ca abordând „un subiect care nu fusese tratat la noi cu atenţia pe care o merită". Un „alt tratat de 494 p." – *Instrucţia într-un regiment de infanterie* este „rodul încercărilor şi experimentelor sale de comandant al Regimentului de Gardă".[116]

Conferinţele ţinute în 1927 la Cursul de Ofiţeri Superiori, publicate sub titlul *Ce trebuie să ştie orice ofiţer din tactica generală*, 200 p., cu schiţe şi figuri, i-a adus autorului premiul Academiei, fiind „un manual precis şi concis, alcătuit ca şi volumele precedente cu acelaşi foarte bun sistem didactic în ştiinţele positive, de a pleca de la cazuri concrete şi numai apoi la lămuririle generalizărilor doctrinare. Succesul meritat al acestui manual o dovedeşte faptul că a fost nevoie de două ediţii până acum".[117] *Divizia. Războiul de mişcare*, în două volume, 367 p., cu hărţi şi schiţe, publicată în colaborare, a fost apreciat de generalul C. Chiriţescu ca o lucrare de „o mare şi netăgăduită valoare practică".[118]

În baza argumentelor expuse mai sus, academicianul Emil Racoviţă considera că Academia Română este îndreptăţită de a supune membrilor săi „propunerea de a chema

113 Scrisoare olografă păstrată la Mănăstirea Dintr-un Lemn.
114 „Analele Academiei Române", tom 58, şedinţele din 1937-1938, p. 160.
115 *Ibidem*.
116 *Ibidem*.
117 *Ibidem*, p. 161.
118 *Ibidem*.

printre noi pe generalul Paul Teodorescu, care printre alte calităţi mai are şi pe aceea de a fi un eminent cunoscător al Aviaţiei, minunată fiică a spiritului creator omenesc, care e destinată să îndeplinească un rol atât de covârşitor în ştiinţă şi apărarea naţională”.[119]

Înţelegând rolul multiplu al Bisericii Ortodoxe în istoria românilor din punct de vedere „spiritual, educativ, cultural, economic, politic, militar, istoric”, generalul Paul (Pavel) Teodorescu şi-a manifestat recunoştinţa, după cum mărturiseşte în *Memorii*, „în măsura modestelor mele posibilităţi, să ajut efectiv, contribuind la repararea mai multor biserici din comunele Fundeni, Toamna şi Joiţa (Ilfov), Sfinţii Împăraţi (Bacău) şi la restaurarea din temelie a Mănăstirii Dintr-un Lemn (com. Frînceşti, jud. Vîlcea), ctitoria marelui domnitor şi creştin Matei Basarab”.[120]

Între 1938-1940, prin grija atentă şi eficientă a generalului Paul (Pavel) Teodorescu s-au realizat ample lucrări de restaurare a Mănăstirii Dintr-un Lemn, devenind „după Matei Basarab (1632-1654) şi Constantin Brâncoveanu (1688-1714) al treilea ctitor al acestui aşezământ monahal”.[121] Restaurarea a durat mai bine de doi ani şi a fost realizată în principal „cu soldaţi meseriaşi din aviaţie şi marină şi mijloace băneşti personale”.[122] Au participat benevol mulţi locuitori din comuna Frânceşti, jud. Vâlcea, pe raza căreia se află mănăstirea.

Cele două biserici, Palatul Brâncovenesc, clopotniţa, zidurile de incintă şi chiliile măicuţelor s-au consolidat şi refăcut. Cu piatră de râu s-a pavat incinta mănăstirii, s-au amenajat parcurile cu trandafiri şi arbori exotici ornamentali. S-au restaurant cele două fântâni. Condiţiile de cazare, hrănire ş.a. au fost radical îmbunătăţite. Aleea de intrare s-a pietruit şi delimitat cu dale de beton. Domeniile mănăstirii au fost împrejmuite. S-au plantat pomi fructiferi, tei şi brazi. Moara mănăstirii a fost refăcută, i s-a montat şi un dinam „care producea curent electric, asigurând iluminarea mănăstirii”.[123] Lucrările s-au finalizat în 1942, prin grija contraamiralului N. Păiş, Subsecretar de Stat al Marinei şi a generalului de escadră aviator Gh. Jienescu, Subsecretar de Stat al Ministerului Aerului.

La 1 octombrie 1942, lucrările de reînnoire şi înfrumuseţare ale ansamblului monahal au fost sfinţite de către Prea Sfinţitul Nifon, mitropolit al Olteniei. Între personalităţile prezente s-a aflat şi iniţiatorul rectitoririi locaşului monahal, generalul Paul (Pavel) Teodorescu.[124] Un act oficial întocmit a prevăzut organizarea în cadrul mănăstirii a serviciilor religioase de pomenire ale eroilor aviatori de Sf. Ilie (20 iulie) şi eroilor marinari de Sf. Maria (15 august), patronii celor două categorii de forţe. Timp de aproape zece ani, detaşamente formate din reprezentanţi de la soldaţi la general, respectiv amiral, au asistat la serviciile religioase.

Periodic, generalul Paul (Pavel) Teodorescu obişnuia să susţină public conferinţe pe diverse teme. Astfel, la 18 februarie 1940, în amfiteatrul Şcolii Superioare de Război,

119 *Ibidem*.

120 *Memorii*, p. 68.

121 Rasofora Tecla Fuioagă, rasofora Teodosia Barac, *Monografia Mănăstirii Dintr-un Lemn*, Editura Măiastra, Târgu-Jiu, 2009, p. 53.

122 *Ibidem*.

123 *Ibidem*, p. 56.

124 *Sfinţirea Mănăstirii Dintr-un Lemn a marinarilor şi aviatorilor*, în „Marea Noastră”, septembrie-octombrie 1942, p. 2.

a prezentat sub auspiciile Societăţii Scriitorilor Militari Români, în faţa unei numeroase asistenţe formate din personalităţi militare, conferinţa *Marina militară în actualul război*, evidenţiind „misiunile Marinei, progresele realizate de Marina Română şi dezvoltarea ei viitoare în cadrul înzestrării armatei noastre”.[125]

Poziţia generalului Paul (Pavel) Teodorescu în cadrul guvernului a devenit incomodă pentru o parte din miniştrii şi anumite cercuri. A fost acuzat că „face cu de la sine putere” diverse proiecte, astfel că ministrul de Finanţe, Mitiţă Constantinescu i-a blocat finanţările. A intrat pe fir şi Constantin Argetoianu, consilier regal, care a prezentat monarhului opinia că „rămânând generalul Paul Teodorescu la conducerea Aerului şi Marinei se compromite întregul guvern faţă de toată ţara”.[126] În cadrul remanierii guvernamentale din 11 mai 1940, între cei care şi-au părăsit postul, cum decisese Carol al II-lea, s-a aflat şi generalul Paul (Pavel) Teodorescu.[127]

La 2 iunie 1940 a fost numit comandant al Diviziei 1 Gardă, funcţie pe care a deţinut-o până la data de 8 septembrie 1940. Pe 8 iunie a fost avansat la gradul de general de divizie.

Plecarea generalului Paul (Pavel) Teodorescu de la conducerea Ministerului Aerului şi Marinei a suscitat numeroase comentarii în mediile militare, cum se consemna în dosarul său de urmărire. Astfel, „la o masă între prieteni”, generalul Gabriel Marinescu, ar fi afirmat că el şi generalul Paul (Pavel) Teodorescu sunt ţinuţi de Carol al II-lea ca o rezervă şi îi „va chema la posturi înalte şi grea răspundere când nevoile superioare ale ţării, vor face absolută nevoie de prezenţa lor la conducere”.[128]

Generalul Paul (Pavel) Teodorescu a trecut imediat la pregătirea Diviziei 1 Gardă pentru război, cu atât mai mult cu cât a înlocuit Divizia 4 în sectorul Giurgiu-Olteniţa. Planul şi propunerile „au fost foarte practice şi în raport cu misiunile şi aspectul terenului”.[129]

În cadrul evenimentelor dramatice care au dus la prăbuşirea regimului carlist, la începutul lunii septembrie 1940, numele generalului Paul (Pavel) Teodorescu reapare, Regele dorind, după depunerea jurământului de către Ion Antonescu ca preşedinte al Consiliului de Miniştri, cu puteri dictatoriale, să-l numească la conducerea Armatei pe apropiatul său. Ion Antonescu a refuzat, motivând că „unităţile nu îl vor urma”.[130] Când Ion Antonescu i-a cerut Regelui Carol al II-lea să abdice, între generalii chemaţi de monarh spre a se consulta s-a aflat şi Paul (Pavel) Teodorescu, care şi-ar fi exprimat părerea „că se poate rezista”.[131] Conform istoricului german Andreas Hillgruber, generalii Paul (Pavel) Teodorescu şi Gheorghe Mihail s-ar fi oferit să-l aresteze pe Ion Antonescu şi să restabilească ordinea în ţară.[132]

125 Arhiva C.N.S.A.S., dosar J-259348, f. 93.

126 *Ibidem*.

127 Mircea Muşat, Ion Ardeleanu, *op. cit.*, p. 1081.

128 Arhiva C.N.S.A.S., *loc. cit.*, f. 111.

129 A.M.R., *loc. cit.*, f. 72.

130 *Regele Carol al II-lea al României. Însemnări zilnice. 1937-1951. Volumul III 15 decembrie 1939-7 septembrie 1940 (Caietele 11-11A)*, p. 300.

131 *Ibidem*, p. 302.

132 A. Simion, *Ultimele zile ale domniei lui Carol al II-lea. Agonia unui regim*, în „Magazin Istoric”, an 2, nr. 4, aprilie 1968, p. 84.

Considerat de generalul Ion Antonescu om al Regelui Carol al II-lea, generalul Paul (Pavel) Teodorescu este arestat la domiciliu din ordinul acestuia, păzit permanent de trei jandarmi între 6 septembrie şi 4 februarie 1941. Indignat şi nemulţumit, convins că nu va putea colabora cu Ion Antonescu, la 8 septembrie 1941 a demisionat din Armată. A dus o viaţă mai retrasă, răspunzând însă unor invitaţii de a participa la activităţi publice.

Generalul Paul (Pavel) Teodorescu a participat la 25 ianuarie 1942 la adunarea generală extraordinară pentru alegerea Comitetului Central al Ligii Navale Române, a cărui membru a fost ales. Pe 1 februarie 1942, în prima şedinţă a noului Comitet Central, pentru desemnarea preşedintelui şi a vicepreşedintelui Ligii Navale, la propunerea contraamiralului N. Păiş, generalul Paul (Pavel) Teodorescu a fost ales pentru prezidarea întrunirii, ca semn de recunoştinţă şi preţuire întrucât „a sprijinit şi ajutat atât de mult marina şi Liga. D-sale i se datoreşte avântul Ligii în propaganda ce face pentru marină, deoarece a subvenţionat-o din bugetul statului, şi astfel centrala Ligii a putut să facă faţă misiunii ei ce are de îndeplinit în ţara noastră”.[133] A mulţumit pentru alegerea ca membru în Comitetul Central, asigurând conducerea Ligii Navale că şi în viitor va sprijini activitatea acesteia. „Marina e mult mai apreciată în prezent, ca până acum, datorită propagandei Ligii. Marina e factor de progres al menţinerii, iar marina noastră a făcut dovada, chiar în actualul război, de împlinirea datoriei, prin vitejia repurtată pe Dunăre şi în Marea Neagră”, a subliniat cu acest prilej generalul Paul (Pavel) Teodorescu.[134]

Viaţa nu i-a fost liniştită. A fost trimis în judecată în 1942 la Înalta Curte de Casaţie, „privitor la restituirea sumei de 26 140 037, cheltuieli pentru reparaţiuni şi transformări aduse Yachtului Regal «Luceafărul», fără bază legală”.[135] Procesul s-a prelungit până în 1944. A fost scos „de pe rol ca neavând obiect, fără nici o sancţiune penală, cum voia generalul răzbunător”.[136]

Continuă supravegherea sa de către Serviciul Secret. La 14 mai 1943, într-o notă se menţiona că sătenii din comuna Joiţa afirmau că „depune o atenţie deosebită faţă de prizonierii ruşi ce îi sunt atribuiţi pentru lucru, luând chiar masa cu ei odată pe săptămână, ceea ce este comentat defavorabil”.[137]

După 23 august 1944, a solicitat comanda unei unităţi pe Frontul de Vest preşedinţilor Consiliului de Miniştrii, generalii Sănătescu şi Rădescu. I s-a promis rezolvarea pozitivă a cererii, dar cei doi nu şi-au respectat cuvântul faţă de colegul lor.

Singura reparaţie morală ce i s-a făcut distinsului militar a fost avansarea, la 15 februarie 1945, la gradul de general de corp de armată în rezervă. La propunerea ministrului Apărării Naţionale, generalul de corp de armată Ion Negulescu, prin Decretul nr. 634 publicat în Monitorul Oficial nr. 54 din 7 martie 1945 generalului de corp de armată adjutant (r) Paul Teodorescu i se acordă titlul „À la suite” în Regimentul de Gardă „Mihai Viteazul”. A continuat să activeze în Academia Română, unde la 24

133 Vezi „Marea Noastră”, an XI, nr. 1-2, ianuarie-februarie 1942, p. 47-48.

134 *Ibidem*.

135 Arhiva C.N.S.A.S., dosar J-259, nr. 348, f. 179-180.

136 *Memorii*, p. 78.

137 Arhiva C.N.S.A.S., *loc. cit*., f. 142.

ianuarie 1946 a ţinut o conferinţă despre acţiunile Armatei Române în cel de-al Doilea Război Mondial, o analiză de pionierat.

Rămâne în atenţia Direcţiei Generale a Siguranţei Statului. Într-o notă se preciza că „după 23 august 1944, a trecut din nou la acţiune, înscriindu-se în P.N.Ţ. – Maniu. Graţie personalităţii sale, numitul a grupat în jurul său majoritatea ofiţerilor ieşiţi din armată, bucurându-se de popularitate crescândă şi menţinând în plus legătura în afara graniţelor cu ex-regele Carol II pe primul plan. Este cunoscut ca un om cu valoare personală foarte ridicată, fiind dotat cu concepţii şi ingeniozitate organizatorică. Este în bune legături cu g-ralul C. Constantinescu-Klaps. A activat în M.N.R. (Mişcarea Naţională de Rezistenţă – n.n). Este bun prieten cu g-ralul Rădescu. Este un cunoscut reacţionar. A fost în bune raporturi de prietenie cu g-ralul Aldea Aurel. De asemenea numitul este cunoscut pentru activitatea sa subversivă, ca având legături cu elemente ce au activat în forţele grupării subversive”.[138] Generalul Paul (Pavel) Teodorescu „duce muncă de lămurire în rândul ofiţerilor din cadrul disponibil, sfătuindu-i pe aceştia să nu se integreze în regim şi să nu reintre în armată, deoarece războiul este la uşă şi regimul se va prăbuşi”.[139]

Într-o altă notă, datată 6 octombrie 1947, se sublinia că „Este unul din cei mai reacţionari ofiţeri de marină[140], fiind în acelaşi timp şi periculos, prin valoarea concepţiilor şi ingeniozitatea organizatorică de care este capabil şi pentru că are popularitate şi legătură cu ex-regele Carol II. A fost în bune relaţiuni de prietenie cu Horia Măcelariu. Se crede chiar că a mai păstrat legătura cu el şi după dispariţia acestuia.[141] După venirea la cârma ţării a guvernului dr. Groza, a cultivat şi mai mult legăturile cu vârfurile reacţionare, luând contact cu generalul Aldea pentru a sprijini M.N.R.-ul”.[142] (Sic!)

Organele noului regim nu s-au limitat numai la supraveghere şi percheziţii. Bunurile deţinute în comuna Joiţa, o casă, o fermă modernă unde producea orez şi câteva terenuri i-au fost confiscate. Dezamăgit de situaţie, de percheziţiile repetate, de posibilitatea implicării într-un proces legat de monarhie, s-a decis să părăsească ţara, după o discuţie pe stradă cu un individ care pretindea că îl cunoaşte demult. În noaptea de 18/19 decembrie 1948 a fost arestat de Securitate în Timişoara.

În prima declaraţie, datată 10 ianuarie 1949, pe care a dat-o la anchetă, generalul Paul (Pavel) Teodorescu, a precizat motivele deciziei sale: „Am luat hotărârea de a pleca din ţară din cauza următorilor factori care m-au zdrobit sufleteşte şi anume: expropierea a 13 ha, pământ din comuna Joiţa, jud. Ilfov, cu locuinţa şi toate acareturile de pe el, tăierea pensiei pe baza art. 4 şi mai presus de toate ameninţarea libertăţii, domiciliul fiind percheziţionat în trei rânduri, ultima dată în noaptea de 27 octombrie 1948 /.../ Ceea ce a contribuit la luarea hotărârii mele a fost, pe lângă starea sufletească anterioară, faptul că am aflat că ultima mea urmărire s-ar datora implicării mele într-un proces al Palatului. Acest

138 *Ibidem*, f. 190.

139 *Ibidem*, f. 198.

140 Generalul Paul (Pavel) Teodorescu nu a fost, cum s-a putut constata, ofiţer de marină.

141 Horia Măcellariu (1894-1989), contraamiral a fost condamnat la 2 noiembrie 1948 la muncă silnică pe viaţă. (Pentru activitatea lui Horia Măcellariu vezi Nicolae C. Petrescu, *Contraamiralul Horia Macellariu „Gloria – dulce şi amară povară”*, Editura şi Tipografia Europroduct, Piteşti, 2005.

142 Arhiva C.N.S.A.S., *loc. cit*., f. 256.

lucru îl deţin de la dl. col. în rezervă Cazacu Constantin, Str. P. Maior (?) din Bucureşti, care a auzit într-o familie că profesoara de engleză a unui director de la Preşedinţie a spus că generalul Teodorescu P. urmează să fie arestat, figurând în capul unei liste de mai multe persoane implicate în procesul Palatului".[143] Cu ocazia unei audienţe la Procuratura Militară Generală, după ieşirea din detenţie „a arătat că hotărârea de a pleca în Franţa a fost determinată şi de faptul că nu mai ştia nimic despre situaţia celor doi fii ai săi rezultaţi dintr-o legătură cu o cetăţeană de origine franceză în timpul cât a stat la Paris. Ulterior, a aflat că un fiu a decedat în timpul celui de Al Doilea Război Mondial, iar despre celălalt fiu a prezentat o scrisoare primită în luna septembrie 1957 din partea unui general din armata franceză pe care-l rugase să-l caute şi să-i comunice adresa, din conţinutul căreia rezultă că fiul său nu a putut fi identificat".[144]

După cum a relatat în declaraţie, prin intermediari şi-a procurat acte false, cu nume evreiesc, cu speranţa că se va putea ataşa unui grup de evrei ce doreau să emigreze, alt intermediar a făcut cunoştinţă cu inginerul Virgil Tarangul, interesat să plece la Roma, unde se stabilise un frate întrucât nu avea serviciu. Banii necesari trecerii frontierei (acte, plata călăuzei, valută pentru cheltuieli) i-a obţinut din vânzarea locuinţei din Bacău şi a producţiei din ferma de orez de la Joiţa.

Împreună cu inginerul Virgil Tarangul, a fost trimis în judecată pentru „acte preparatorii la delictul de trecere frauduloasă a frontierei" şi „deţinerea de mijloace de plată străine".[145] Avocatul generalului a pledat pentru o pedeapsă minimă, cu acordarea de circumstanţe atenuante, dat fiind că inculpatul a fost sincer şi a mărturisit fapta".[146]

Pe timpul procesului, inculpaţii au afirmat că au renunţat de a mai pleca din ţară întrucât şi-au dat seama că „trecerea întâmpină prea multe greutăţi".[147] Instanţa a respins desistarea mărturisită de inculpaţi. La 28 octombrie 1949, Tribunalul Militar din Timişoara l-a condamnat pe generalul Paul (Pavel) Teodorescu pentru „delictul de acte preparatorii la trecerea frauduloasă a frontierei" la 2 ani închisoare corecţională şi 2 ani interdicţie corecţională, cu suspendarea drepturilor civile. Pentru deţinerea de valută, cealaltă acuzare, la 3 ani închisoare corecţională şi 3 ani interdicţie corecţională cu suspendarea drepturilor civile şi câte 50 000 lei amendă corecţională. Instanţa a decis ca fiecare din cei doi inculpaţi să execute pedeapsa cea mai mare de 3 ani închisoare corecţională, 3 ani interdicţie corecţională şi să plătească 50 000 lei amendă corecţională şi 10 000 lei cheltuieli de judecată.

Prin intermediul avocatului său, generalul Paul (Pavel) Teodorescu a solicitat la 25 aprilie 1950 casarea sentinţei, invocând mai multe încălcări ale legislaţiei. Parchetul Militar a făcut recurs şi la 3 iunie 1950 Tribunalul Militar i-a majorat pedeapsa la 5 ani închisoare corecţională. A urmat o nouă condamnare la 22 februarie 1951 la 3 ani închisoare corecţională şi 161 230 lei amendă pentru delictul de neretrocedare către Banca de Stat a valutei deţinute. Deşi se afla în Penitenciarul

143 Arhiva C.N.S.A.S., dosar P-14933, f. 23, 26.
144 A.M.R., *loc. cit*., f. 73 şi urm.
145 Arhiva C.N.S.A.S., dosar P-14933, f. 50.
146 *Ibidem*, f. 82.
147 *Ibidem*, f. 83.

de la Aiud, Judecătoria Populară II Bucureşti l-a condamnat la o lună închisoare corecţională şi 10 000 lei amendă pentru că nu s-a prezentat la verificarea de către organele de miliţie a autoturismului său.[148]

Faţă de sentinţa din 22 februarie 1951, generalul a depus contestaţie, pe care Tribunalul Militar i-a respins-o la 25 aprilie 1952. Aceeaşi instanţă i-a contopit pedepsele la 7 mai 1953, generalul Paul (Pavel) Teodorescu fiind obligat să execute 5 ani închisoare şi să plătească o amendă de 220 250 lei.[149] Pe timpul detenţiei este urmărit în continuare. Dintr-o notă aflăm că generalul Paul (Pavel) Teodorescu „duce acţiune de instigare în rândul deţinuţilor şi caută să ţină treaz moralul spunând că în curând situaţia în ţară se va schimba prin ajutorul armat al puterilor Apusene".[150] Peste ani avea să scrie că în Penitenciarul de la Aiud s-a considerat „din proprie iniţiativă, un laborant şi zilnic am observat, am învăţat şi am tras concluzii personale referitoare la mijloacele celebrei instituţii de «ridicare» şi «reabilitare», referitor la starea jalnică, stare fizică şi psihică la care ajunseseră toţi împricinaţii, despre care am rămas, pentru unii, cu o impresie admirativă, pentru alţii cu o decepţie completă."[151] Generalul Ion T. Ionescu-Buzău, veteran din cele două războaie mondiale, arestat după 23 august 1944 a consemnat că: „La Aiud am stat o vreme cu D-sa în aceeași celulă. Acest interval a fost pentru mine și ceilalți din celulă o mare recreație și reconfortare pentru că d-l general Paul Teodorescu ne organizase zilnic un program agreabil și ne pusese la o frumoasă contribuție de gândire, spre a mai uita sau ameliora din rigorile regimului în care trăim".[152]

A fost eliberat din închisoare la 28 martie 1954. Fără pensie şi locuinţa care îi fusese confiscată, generalul Paul (Pavel) Teodorescu a trecut printr-o perioadă deosebit de grea. I s-a acordat într-un imobil din Bucureşti, din str. Aviator Drossu nr. 27, o cameră de 7 m „igrasioasă, întunecoasă şi fără sobă".[153]

A deschis un proces pentru recuperarea bunurilor personale. Instanţa i-a dat sentinţă favorabilă, recâştigând mobila confiscată, „deşi practic nu mi s-a dat absolut nimic, nici o pernă", cum scria în *Memorii*.[154] Adresându-se Academiei pentru a fi repus în drepturi, cererea i-a fost respinsă. Reabilitarea ca membru-corespondent s-a făcut post-mortem, la 3 iulie 1990.

Aflând de greutăţile în care se zbătea generalul Paul (Pavel) Teodorescu, generalul Leontin Sălăjan, ministrul Forţelor Armate, „m-a scos din mizeria în care trăiam, dându-mi un apartament în Drumul Taberei".[155]

Fiindu-i amnistiată condamnarea prin Decretul nr. 44/1955, a fost repus în drept de pensie la 20 decembrie 1956. La 1 ianuarie i s-a anulat din nou pensia militară, pe motive că a deţinut funcţii importante înainte de 23 august 1944. Pentru a supravieţui

148 *Ibidem*, f. 73 şi urm.
149 *Ibidem*, f. 184.
150 *Ibidem*, dosar J-259348, f. 311.
151 *Memorii*, p. 92.
152 Generalul Ion I. Ionescu-Buzău, *Cuvinte de omagiere a generalului Paul Teodorescu*, în *Omagii generalului Paul Teodorescu*, (Păstrat la Mănăstirea Dintr-un Lemn).
153 *Memorii*, p. 79.
154 *Ibidem*.
155 *Ibidem*, f. 80.

a lucrat la cooperativele de confecţionat pungi de hârtie de la Patriarhie şi Episcopia Râmnicului.[156]

Adresându-se Ministerului Forţelor Armate pentru a-şi reprimi pensia, Sectorul de Pensii din minister a propus „menţinerea hotărârii de decădere din dreptul la pensie a generalului lt. rezervă Teodorescu Paul, deoarece contestatarul prin activitatea şi comportarea sa nu a susţinut interesul clasei muncitoare, după cum afirmă, ci interesele burgheziei şi moşierimii din perioada respectivă". La 29 iunie 1961 i s-a comunicat că pensia i-a fost anulată.[157]

La 10 martie 1963 a adresat conducerii armatei un nou raport pentru a-şi redobândi pensia. Deşi Şeful Direcţiei Financiare şi Control din Ministerul Forţelor Armate a propus să se menţină hotărârea de decădere din dreptul de pensie, ministrul Forţelor Armate, generalul Ion Ioniţă, a scris pe raport către generalul Catină următoarea rezoluţie: „Acest om la vârsta de 76 de ani, fără familie, fără nici un alt ajutor nu are din ce mai trăi. Apreciez că mai trebuie revăzută situaţia sa. Dacă nu îl vom pune la drepturile sale de pensie, cel puţin să i se acorde un ajutor social".[158] I s-a stabilit o pensie de 800 lei. A făcut un nou raport, solicitând să i se ia în calcul şi gradul de general-locotenent. După aşteptări, la 1 ianuarie 1967 i s-a acordat o pensie de 1 814 lei, cu precizarea că putea fi majorată numai prin decret al Consiliului de Stat.

Ultimii ani din viaţă i-a dedicat scrierii memoriilor şi vizitelor la Mănăstirea Dintr-un Lemn, unde a continuat să le aducă măicuţelor mici cadouri şi să se implice în diverse munci. În 1974, la vârsta de 86 de ani, timp de o lună (28 septembrie – 28 octombrie) a făcut o călătorie instructivă cu maşina şi trenul pe traseul Bucureşti-Budapesta-Viena-Liuz-Salzburg-Paris-Stuttgart. A revăzut cu multă plăcere capitala Franţei, având cuvinte de laudă la adresa clădirii Ambasadei Române, despre care a notat într-un carnet de însemnări cu jurnalul călătoriei că este „cea mai frumoasă din toate ambasadele, dar în acelaşi timp şi cea mai invidiată".[159] Colaboratorii şi prietenii apropiaţi i-au fost aproape şi l-au sărbătorit începând cu 1975 aproape anual. Şi-a dorit mult şi a intervenit la diverse foruri pentru a convinge să se definitiveze poavazarea clădirii principale a Universităţii Naţionale de Apărare „Carol I" cu două care alegorice – trei cai înaripaţi purtând simbolul instituţiei „Victoria" care să exprime „voinţă, dinamism, avânt". Timp de doi ani au fost expuse machete, dar nu s-a finalizat printr-o realizare originală ceea ce făcea din clădire „o arhitectură statică, fără viaţă, fără cap".[160] Memoriile şi le-a încheiat aproape de vârsta de 91 de ani, în care avea să scrie: „Nu mă plâng, dar o ideologie (comunistă – n.n.) care se bazează pe dreptate, egalitate, muncă răsplătită etc., trebuie să practice anumite principii, altminteri ele nu au nici o valoare. În cazul meu, realitatea este de partea mea. Eu am dat totul, muncă, energie, pricepere, realizări importante ca: Academia Militară, silozuri, cartier muncitoresc etc. spre binele poporului, economii de peste 4 miliarde lei, în timp ce statul, nu numai că nu mi-a dat nimic, dar mi-a luat toate

156 A.M.R., *loc. cit*., f. 73 şi urm.

157 *Ibidem*.

158 *Ibidem*.

159 *O frumoasă şi instructivă călătorie la vârsta de 86 de ani în Europa, între 28.09.1974-28.101974.* Jurnalul excursiei păstrat la Mănăstirea Dintr-un Lemn.

160 General-colonel (r) Paul Teodorescu, *Contribuţie la istoria Aeronauticii*, (Manuscris), p. 65.

agonisirile cinstite /.../ Am satisfacţia că am lăsat şi eu, prin realizările mele, folosite şi astăzi, o mică dâră de progres pentru ţara mea şi că, în decursul vicisitudinilor lungii mele vieţi, am păstrat intact caracterul meu: demn, corect şi integru care nu s-a plecat decât în faţa conştiinţei şi niciodată în faţa oamenilor cât de puternici ar fi ei."[161] A avut mulţumirea să constate că în lucrarea *România în războiul antihitlerist* meritele sale au fost recunoscute, iar publicistul V. Firoiu, i-a făcut publică ascensiunea pe Mont-Blanc, cum am prezentat mai sus.

De-a lungul carierei sale, generalul Paul (Pavel) Teodorescu a fost recompensat prin medalii şi ordine acordate de statul român şi francez: Medalia Jubiliară „Carol I" (1906), Medalia „Elanul Ţării" (1913), Crucea Comemorativă de Război 1916-1918 (1918), Ordinul „Coroana României" (1922), Medalia „Victoria" (1921), „Steaua României" (1924). Franţa i-a acordat pentru contribuţia la întărirea relaţiilor româno-franceze „Legiunea de Onoare" în grad de Cavaler, Ofiţer şi Comandor.[162]

Generalul Paul (Pavel) Teodorescu s-a stins din viaţă la 17 ianuarie 1981, la Mănăstirea Dintr-un Lemn, înconjurat de măicuţele sfântului lăcaş de care s-a simţit profund legat spiritual. A fost înmormântat cu onoruri militare în cimitirul mănăstirii, lângă biserica de lemn.

Viaţa şi activitatea generalului Paul (Pavel) Teodorescu, aşa cum reiese din izvoarele istorice, ne relevă o personalitate de excepţie a Armatei Române, cu capacităţi creative şi organizatorice ieşite din comun. În toate funcţiile îndeplinite pe linie de comandă, ca membru al Guvernului şi diplomat militar, Paul (Pavel) Teodorescu şi-a pus pregnant amprenta creativă, primind din partea şefilor aprecieri din cele mai elogioase. Contribuţiile sale ştiinţifice, care au avut un rol major în implementarea noii Doctrine militare a României după Primul Război Mondial, i-au adus recunoaşterea celor mai înalte foruri ştiinţifice ale ţării.

Este în afară de orice îndoială că generalul Paul (Pavel) Teodorescu a fost un apropiat al lui Carol al II-lea, unul din principalii săi oameni de încredere, ceea ce i-a adus promovare pe importante funcţii guvernamentale, unde şi-a dovedit din nou eficienţa. Realizările efectuate din iniţiativa şi sub conducerea sa sunt admirate şi utilizate şi astăzi, dacă avem în vedere campusul Universităţii Naţionale de Apărare „Carol I" şi Statuia Aviatorilor.

După 23 august 1944 s-a implicat în mişcarea de rezistenţă împotriva regimului comunist. A fost condamnat şi privat de drepturi civile perioade lungi de timp.

Ataşamentul faţă de Biserica Ortodoxă l-a concretizat în eforturile pentru construcţia bisericii din comuna Joiţa, pentru care Patriarhia Română i-a adresat o scrisoare de mulţunire, recunoscându-i vocaţia de ctitor, reparaţiile făcute şi la celelalte biserici, dar mai ales pentru efortul reînoirii Mănăstirii Dintr-un Lemn, Sfântul lăcaş devenind loc de închinare şi pomenire pentru marinari şi aviatori.

161 *Memorii*, p. 80-82.
162 A.M.R., *loc. cit*., f. 4; *Diplomaţi militari*, p. 119.

„REZUMATELE ISTORICE" ALE LOCOTENENTULUI PAUL TEODORESCU, OFIȚER-INSTRUCTOR ÎNTRE ANII 1911-1914

Conf. univ. dr. Stoica LASCU[*]

În anul 1911, după terminarea – „clasificat al doilea"[1] – a Şcolii Speciale de Infanterie de la Ploieşti, proaspătul înaintat la gradul de locotenent Paul Teodorescu este mutat „de la Regimentul 16 Infanterie la şcoala pregătitoare de ofiţeri de infanterie de la Bucureşti"[2].

Aici a fost numit ofiţer-instructor la Plutonul 2 Elevi, din Campania a 4-a. Potrivit însemnărilor sale memorialistice, „Programul de instrucţie practică fiind de 4 ore (2-6), iar cel de cursuri teoretice de la 8 la 12, rămânând 4 ore libere dimineaţa şi alte 4 ore după programul 2-6, arhisuficient pentru a mă ocupa de mine. În afară de acest rezultat, cel mai important, timpul meu liber a fost întrebuinţat şi pentru studierea elevilor mei din punct de vedere temperamental, caracter, educaţie, tendinţe de viitor, precum şi pentru cultura mea generală şi cărţi militare, în special istoria militară, războaiele napoleoniene (subl.n.), teatru, călătorii în ţară şi străinătate care au mărit câmpul meu de cunoştinţe, baza carierei mele".

Viitorul general va îndeplini funcţiunea – care, cum se vede din aceste însemnări, l-a avantajat în dezvoltarea personalităţii – de ofiţer-instructor, timp de trei ani. Biblioteca Mănăstirii „Dintr-un Lemn" posedă – între alte mărturii de patrimoniu aparţinând fostului ministru al Aerului şi Marinei, din perioada 1938-1940 – şi un volum (mai multe caiete legate) (*Nr.* [inv.] *292/1981*), cartonat, pe a cărei copertă este inscripţionat *Lt.-Colonel Paul Teodorescu, Rezumate istorice*. Pe un soi de pagină de titlu, este scris, cu creion albastru: *Bucureşti. Lt. Paul Teodorescu. 1913-914*, respectiv (cu creion negru): „La vârsta de 24-25 de ani, a scris, în rezumat, Perioada de Istorie Veche şi Perioada de Istorie Napoleoniană, cu cele mai importante bătălii – un volum de 404[3] pagini şi 75 de schiţe, reprezentând un efort colosal (*sic!*) pentru citirea a zeci şi [zeci de] cărţi diferite.

Această lucrare a [fost] folosită în înţelegerea Tacticei şi Strategiei ofiţerilor noştri, pentru reuşita lor victorioasă, în războaiele noastre strălucite (*sic!*), cu începere de la Independenţă".

---

* Conf. univ. dr., Universitatea „Ovidius" din Constanţa (Facultatea de Istorie şi Ştiinţe Politice).

1 *Apud* Valentin Ciorbea /Prof. univ. dr./, Emanuela Oprea /Maica Stareță Stavroforă/, *Memoriile generalului-colonel dr. Paul (Pavel) Teodorescu (1888-1981)*, în „Document", XV, nr. 1 (55), 2012, p. 88 (întreg materialul memorialistic: pp. 81-95).

2 Despre împrejurările înfiinţării şi conţinutul activităţii acesteia – *Ibidem*, pp. 85-86, 88-89.

3 În fapt, sunt 347 pp. scrise, restul fiind file albe.

* * *

Rezumatele respective sunt conspecte (nu sunt menţionate sursele bibliografice), comentate, ce-i serveau tânărului pedagog militar la catedră, în educaţia viitorilor ofiţeri.

Conţinutul rezumativ al lor este:

„Împărţirea Istoriei

1)	Perioada veche (Greacă Romană)		1500 a.c.-395 d.c.
2)	,,	Veacului de mijloc	395-1453
3)	,,	Modernă	1453-1789
4)	,,	Contemporană	1789-

Perioada Veche (pp.1-69)
Grecii (pp. 1-2).
Macedonia (p. 2).
Armata Greacă-Macedoneană (pp. 3-4): Recrutarea. Organizarea. Armamentul. Formaţiuni. Instrucţie. Comandament: „Buna direcţiune politică, admirabila situaţie socială, legătura acestora cu armata, influenţa lor asupra ei, precum şi straşnica educaţiune dată cetăţenilor, creè o armată bună, care ajunge la perfecţiune sub Alexandru" (p. 3). Evenimente militare (pp. 5-10). Campania din anul 334. Campania din anul 333. Campania din anul 332. Învăţăminte (pp. 10-22).
Romanii (p. 23): Regatul-753. Republica-509. Împărăţia-31. Armata Romană (pp. 28-31): Recrutarea. Organizarea. Armament. Formaţiuni. Instrucţiunea şi Educaţiunea. Comandamentul. Mobilizare. Armata Cartagineză (p. 31). Evenimente militare (pp. 31). Planul romanilor. Planul Cartaginezilor. Campania Anului 218. Campania din 217. Campania Anului 216. Campaniile 215-202. Învăţăminte (pp. 39-51).
Cucerirea Galiei (p. 52). Cesar (64-44): Primul triumvirat (aici şi despre: despre Galia – n.n.: Triburi. Organizarea Socială. Organizarea armatei). Războiul Galo-Roman (pp. 55-50). Învăţăminte (pp. 60-69).
Evul Mediu (395-1453) (pp. 70-80)
Istoria modernă (1453-1789) (pp. 80-90)
(Consideraţii generale /pp. 80-83)/: Descoperirile geografice. Invenţiile ştiinţifice. Armata permanentă. Renaşterea. Reforma religioasă.
Perioada până la G. Adolf (pp. 83-85): Infanteria. Cavaleria. Perioada lui Gustav Adolf până la revoluţie (pp. 85-88): Armata. Evenimente Politice şi Militare (pp. 89-90).
Campaniile Napoleoniene (pp. 91)
Istoria Contemporană /Consideraţii/ (p. 92)
Cauzele Revoluţiei Franceze (pp. 92-94). Războaiele Republicei cu Iª Cualiţiune a puterilor Eu. (1793-1795). Armata: Infanteria, Cavaleria, Artileria, Unităţi organice, Subsistenţa, Tactica.

Camp. lui Napoleon 1796-97 (cu 20 crochiuri color) (pp. 101-142).

Campania din 1806 (Coaliţia IVª) 8 O-brie–8 N-brie (o lună) (pp. 143-155) (cu 4 crochiuri color). Cauze. Armata. Teatrul de război. Teatrul de operaţie. Baza de operaţie. Plan de operaţie. Bătălia dela Iena-Auerstädt. Consideraţiuni asupra campaniei 1806 (pp. 152-155). Asemănări între 1805 şi 1806 (p. 155): Aliaţii. Franţa.

Campania din 1809. 8 Aprilie-9 Iulie (3 Luni) (Coaliţia Vª) (pp. 156-178; cinci crochiuri color).

Cauze. Teatrul de operaţii. Forţele beligeranţilor. Plan de operaţie: Austria, Franţa. Descrierea Campaniei. Consideraţiuni asupra Operaţiunilor din jurul Ratisbonei. Teatre secundare. Urmărirea. Bătălia de la Wagram: 5 Iulie, 6 Iulie. Consideraţiuni. Retragerea. Consideraţiuni asupra operaţiunilor de la Ratisbona până la sfârşitul Campaniei (pp. 177-178).

Campania din 1812 (23 Iunie-11 Decembre. Trecerea Niemenului) (pp. 179-205; patru crochiuri color).

Situaţia Generală: Cauze. Teatru de Operaţii. Baza de Operaţii. Linii de Operaţii. Forţe: Franţa, Rusia. Plan de Operaţii: Franţa, Rusia. Mersul Operaţiunilor: 10 Iulie, La 24 Iulie, La 28 Iulie, 10 August, 16 August. Borodino (pp. 188-192). Consideraţiuni asupra Acestei Bătălii: Atacul de uzură. Atacul nivăluitor. Atacul Principal. Condiţiuni strategice. Condiţiuni tactice. Consideraţiuni asupra Operaţiunilor până la Moscova (pp. 193-205). Situaţia Generală.

Campania din 1814 (Coaliţia VIIª) (pp. 205-227 [207]).

Cauze. Forţe: Franţa, Aliaţii. Plan de operaţii: [Aliaţii], Franţa. Trecerea Rinului. Consideraţiuni asupra Operaţiunilor până la Rothière: Aliaţii, Napoleon [Franţa]. Manevrele de la Montmirail şi Champaubert (11-13 Februarie) contra lui Blücher. Consideraţiuni. Operaţiunile contra lui Schwartzenberg: Manevra de la Monterau. Consideraţiuni asupra Manevrei de la Monterau. Operaţiunile contra lui Blücher: Manevra de la Lâon-Arcis sur Aube. Consideraţiuni. Consideraţiuni Generale.

Bătălia Napolioniană (pp. 228 [208]-232 [212]). 2 feluri de bătălii. Pregătirea bătăliei: 1) Concentrare forţelor pe câmpul de operaţiuni. 2) Întrunirea forţelor pentru bătălie. 3) Pregătirea materialului de bătălie. 4) Sistemul de bătălie. Plan de bătălie. 5) Inversarea sistemului format de inamic.

Ruina Imperiului. Căderea lui Napoleon (pp. 233 [213]-235[215]).

Urmările Revoluţiei Franceze.

Partea IIª. Secolul al XIX-lea (pp. 235 [215]

Statele Europei între 1815-1830: Franţa. Germania. Anglia, Italia, Spania şi Portugalia. Grecia, România.

Revoluţia din 1830.

Revoluţia din 1848. Urmările ei (pp. 220-222).

În Italia.

În Germania.

În Austria.

Muntenia şi Moldova.
Războiul din Crimeia.
Unitatea Italiei (1860-1870).
Unitatea Germaniei (1864-1871) (pp. 223-224).
Campania 1866 (23 Iunie şi 26 Iulie).
Cauze.
Armata: Prusia. Austria: Organizare, Armament, Comandament. Cadre. Instrucţie. Teatrul de Operaţiune. Planuri de Campanie: Prusia, Austria. Mersul Operaţiunilor. Luptele de pe Iser, Münghenggrâz Podol, Turnau (26 şi 27 Iunie). Luptele pe Elba, Trautenau, Nachod şi Skalitz. Observaţiuni şi Învăţăminte relative la Operaţiunile de pe Iser şi Elba.
Bătălia de la Sadowa 3 Iulie. Retragerea către Viena. Observaţiuni şi Învăţăminte dela 30 Iunie până la Retragere. Operaţiunile din Italia: Italia, Austria. Planuri de Campanie: Austria. Teatru de Operaţie în Italia: Linii strategice naturale, Linii strategice artificiale, Puncte strategice, Concentrarea.
Bătălia de la Custozza. Operaţiunile în Hanovra şi pe Main. Apărarea Tirolului: Observaţiuni. Operaţii pe Mare.
Bătălia de la Lissa. Observaţiuni şi Învăţăminte Generale.
Campania din 1870-71 (15 Iulie /70/-10 Mai 1871) (p. 257)
Cauze. Organizarea Militară: Prusia. Franţa. Armament, Comandamente, Cadre şi Instrucţie, Teatrul de Operaţie. Planul de Campanie: Prusia, Franţa. Mobilizarea, Concentrarea şi gruparea Forţelor, Efective. Acoperirea Frontierilor.
Mersul Operaţiunilor. Invadarea Armatei IIIª în Alsacia.
Bătălia de la Wissembourg 4 August. Bătălia de la Fr-Woerth (6 August).
Invadarea în Lorena. Bătălia Forbach-Spicheren (6 August).
Observaţiuni relativ la Invadarea în Alsacia şi Lorena (pp. 242-245).
Bătălia de la Rezonville. Observaţiuni.
Operaţiunile Armatei III şi IV contra Armatei de Châlons.
Operaţiunile de la Sedan spre Paris.
Observaţiuni Generale pe Teatrul Principal.
Războiul în Provincii. Armatele Naţionale.
1) Operaţiunile de pe Loira. Corpul XV.
2) Operaţiunile de la Nord.
3) Operaţiunile de la Est.
Operaţiunile pe Mare.
Pacea.
Campania 1877-78 (p. 310)
Cauze.
[România]: Efectiv, Armament, Concentrarea României.
Rusia: Armament.
Turcia: Armament.
Declararea Războiului la 12 Aprilie.

I.Trecerea Balcanilor. Respingerea Detaşamentului Gurko.

II.Operaţiunile din Quadrilater.

III.Operaţiunile Armatei de Vest.

Bătălia Iª de la Plevna 8 Iulie: Observaţiuni.

Bătălia IIª de la Plevna 18 Iulie: Consideraţiuni asupra Bătălii IIª.

Consideraţiuni asupra Operaţiunilor Armatei Ruse (pp. 322-325).

Atacul Pasului Şipka de către Suleiman Paşa.

Ocupaţiunile din Cadrilater. Luptele dela Iazlar, Karamankioi, Kacilievo şi Sinankioi. Trecerea Armatei Române (p. 328).

Pregătirea (titlu de paragraf neterminat; sunt lăsate două pagini goale, nescrise – n.n.). Bătălia a IIIª dela Plevna: Pregătirea. Ziua de 30 August: Atacul, Aripa Dreaptă, La Centru, La Aripa Stângă. Ziua de 31 August: La aripa dreaptă, La centru, La aripa stângă. Observaţiuni.

În luna lui Octombrie. În luna Noembrie. În ziua de 28 Noembrie.

Bătălia de la Smârdan 12-13 Ianuarie. La (titlu de paragraf neterminat; sunt lăsate două pagini goale, nescrise – n.n.).

Campania din 904 (p. 346).

Cauze.

Organizarea Armatei: Japonia. Rusia. Pregătirea politică, morală, profesională: „Bună şi completă la Japonezi. Lipseşte cu desăvârşire la Ruşi" (p. 40 – *sic!*). Elemente Strategice: Teatrul de Operaţiuni, Plan de Operaţiune: [Japonia], Rusia. Mobilizarea. Concentrarea şi Desfăşurarea strategiei.

Operaţiunile Ar.I.II. şi IV Jap. până la 4 Iunie (p. /354/404).

Armata Iª.

* * *

Cu titlu de exemplu, excerptele de mai jos pot ilustra atât metoda de lucru a locotenentului-instructor Paul Teodorescu, ce impune prin rigurozitate şi conciziune, cât şi, parţial, cunoaşterea, din partea tânărului ofiţer, a unor posibile modele militare – Alexandru cel Mare detaşându-se. De asemenea, este de relevat propensiunea acestuia pentru ilustrarea cauzelor unei acţiuni militare (sau politico-militare), observaţiile personale emise în acest sens, precum şi unele conotaţii prezenteiste.

„Locuită [Macedonia] tot de un trib grecesc (*sic!*), devine cunoscută sub Filip al II-lea (360 în.Chr.), care bătu şi supuse toate statele greceşti în scopul de a face o Grecie Mare. După moartea lui Filip urmează fiul său Alexandru care prin expediţia sa în Asia răspândeşte cultura greacă în tot orientul. Acţiunea sa este războinică dar şi civilizatoare. După moartea lui Alexandru, luptele interne reîncep, statele se despart, slăbesc şi în mod fatal cad sub suzeranitatea Romanilor (146 în.Chr.)" (p. 2)

„Pentru dezrobirea fraţilor greci din Asia Mică de sub jugul Perşilor şi mai ales împins de dorul gloriei şi ambiţiunei, Alexandru Macedon porneşte războiu lui Darius" (p. 5).

„Darius părăseşte Syria, trece masivul Amamus (?), şi cade pe liniile de comunicaţie a lui Alexandru. El ocupă o poziţie pe malul drept al Priarului (?) lângă Issus trimiţând

un detaşament în munţi care să cadă pe flancul drept al Macedonenilor, intenţia sa de a împinge armata lui Alexandru către mare, a o învălui şi distruge.

Excelenta concepţie strategică cade însă într'un desavantaj tactic, acela de a nu-şi putea desfăşura forţele din cauza spaţiului restrâns.

Alexandru aflând de această manevră strategică a Perşilor fără a perde nici un moment se repede asupra armatei inamice având presimţirea că acţiunea tactică întreprinsă de valoroasa sa armată va repara situaţiunea strategică critică în care se găseà.

Într'adevăr cu toată dificultatea ce întâmpină de a urmà un singur drum, reuşeşte să execute un marş repede şi hotărât.

Eşit în câmpie îşi dispune forţele ca şi la Granic. Un detaşament îi apără flancul ameninţat de atacul învăluitor persan.

Înainte de pronunţarea acestui atac, Alexandru atacă de front şi cu aripa sa dreaptă având de rezultat înfrângerea inamicului pe care îl distruge cu desăvârşire printr'o urmărire viguroasă" (pp. 8-9).

Pe larg (pp. 10-22): Învăţăminte.

„Campaniile descrise ne oferă învăţăminte de ordin strategic şi tactic.

Cunoscute fiind cele trei mari principii strategice (libertatea de acţiune, economisirea forţelor, acţiunea şi reacţiunea) precum şi elementele de strategie (mobilizare, concentrare, zonă de operaţie, zonă de concentrare, linii de operaţiii, comunicaţii etc.) vom vedea că toate acestea au fost concepute de Alexandru şi respectate, formându-i necontenit grija de căpetenie.

I.Strategie.

1).Libertatea de acţiune. Lăsareà celor 4 taxii (?) în Macedonia pentru a-i asigura spatele, înaintareà sub protecţia unei antegărzi care culege informaţiuni, acoperirea înainte prin detaşamente puternice în timpul când se reorganizează (după Granic), precum şi atunci când rămâne în cartuire de iarnă (la Gordum), apărarea liniilor de comunicaţii, organizarea unei tabere întărită (la Gaugamela) în caz de retragere, în fine luarea tuturor acestor precauţiuni care dă timpul şi spaţiul necesar, îi garantează libertatea de acţiune pentru atingerea scopului dorit.

Alexandru îşi asigură acest principiu, înainte chiar de începerea războiului, printr'o *pregătire politică* (toate sublinierile *italice* de mai jos aparţin autorului acestor rânduri – n.n.) aceea de a îmbrăcà acţiunea lui sub forma unei revendicări naţionale (*sic!*), care de fapt nu se datorea de cât dorinţei de glorie şi mărire.

Această formă sub care Alexandru a ştiut să prezinte acţiunea sa tocmai când popoarele grece se războiau între ele, când din cauza ambiţiunei lor (limitate) aveau ură pe el şi statul său, îi dă libertatea de a întreprinde nesupărat ceea ce dorea.

Dar acţiunea sa politică, dând drepturi imediate popoarelor cucerite, libertate celor subjugaţi, atrăgând simpatia celorlalte, *nu ajută în mod indirect acest mare principiu?*

Scopul imediat erau resursele, formarea noilor baze de operaţii, reorganizarea, dar toate acestea duceau la câştigarea libertăţei de a acţionà.

Prin urmare *geniul lui Alexandru concepe un principiu strategic nemuritor*, în

toată vigoarea lui fizică (măsurile luate cu armata), morală (Ideia naţională) şi intelectuală (Politica. Partea conducătoare).

2). Principiul acţiunei şi reacţiunei. Acest principiu cere în mod imperios zdrobirea factorilor de rezistenţă ai inamicului adică: a) distrugerea armatei adverse; b) ocuparea teritoriului, pentru a tăia resursele de reorganizare şi rezistenţă (în folosul atăcatorului); c) impunerea voinţei. De fapt distrugerea inamicului este totul căci acest factor de rezistenţă viu, zdrobit, aduce după sine ocuparea teritoriului şi în urmă primirea voinţei impusă. Deci obiectivul prim şi principal trebue să fie armata inamică.

Într'adevăr după stabilirea unei baze de operaţiuni, Alexandru fără nici o esitare îşi alege ca obiectiv prim armata inamică pe care o şi atacă imediat după trecerea sa (la Granic). Dar acest obiectiv nu-i pentru dânsul şi cel principal pentru că *nu caută distrugerea lui* nu face urmărire. Obiectivul principal pare a fi ocuparea teritoriului (Lydia, Siria) condiţionat de necesitatea cererei bazelor de operaţii, bineînţeles este un caz din cele excepţionale impusă de împrejurarea timpului când lipsea o organizare a sistemului de aprovizionare. Totuşi gândul zdrobirei inamicului îl munceşte mereu dovadă bătăliile următoare (Issus, Gaugamela, Arbela – *sic!* – etc).

3).Principiul economisirei forţelor aduce superioritate asupra inamicului. Elementele sale sânt: masă multă, pe spaţiu strâns în timpul cel mai scurt cu ocazia unei bătălii şi din contra împrăştierea forţelor în spaţiu înainte de bătălie care în mod indirect dă putere acestui principiu.

Alexandru respectă în totul acest principiu însă în limitele posibilităţei acelor timpuri.

Elementul – timp – cel mai principal în acest principiu pentru câştigarea superiorităţei faţă de inamic, din cauza formaţiunilor greoaie, a lipsei de manevre, nu putea să aibă influenţa de azi.

Cu toate acestea principiul e respectat cu credinţă.

Întrebuinţarea unei părţi mici, strict necesară, pentru păzirea trecătorilor în munţi, pentru acoperirea liniilor de comunicaţie, păstrarea majorităţei forţelor mereu la îndemână, *nu înseamnă economisirea forţelor?* (subl.n.) Dar ocuparea litoralului mărei, tendinţa unei întinderi cât mai mari de alungul mărei, ocuparea teritoriului cucerit, întreruperea campaniilor iarna, ce însemnă *de cât mijlocul indirect ce satisface principiul enunţat dejà?*

Aceste trei principii sânt *rezultatul unei concepţiuni specifice datorită omului genial Alexandru Macedon* (subl.n.). Că geniale au fost este că a rămas *neschimbate, nestrămutate până în ziua de azi* că formează izvorul de inspiraţie a celor lalţi mari generali. Ele îşi ajung perfecţiunea mai târziu când toţi factorii care concură la acţiunile militare se perfecţionează.

În ceea ce priveşte celelalte elemente strategice se găsesc în toată acţiunea lui militară.

Ofensiva e caracterizată printr'un scop positiv şi bine determinat (Cucerire, mărire, cultură) printr'un sentiment de superioritate şi iniţiativă (armata naţională plină de idealuri) printr'o mobilitate şi repiziciune datorită organizărei, formaţiunilor, armamentului perfecţionat.

Alexandru îşi concentrează armata în Macedonia. Alege ca linii de operaţie cele mai scurte spre inamic, câştigând prin aceasta timp, acoperindu-şi de altă parte în mod normal liniile sale de retragere barând direcţia de înaintare a inamicului. Înainte de bătălia de la Granic nu-şi crează nici o bază de operaţie, care i-ar fi răpit timpul, necesar inamicului a se pregăti de război, în schimb însă şi-a îngrijit luându-şi aproviziuni pentru o lună. După victorie îşi alege o bază de operaţii pe malul mării, stabilind comunicaţiile pe mare cu Macedonia.

Se îngrijeşte mereu de apărarea acestor linii de comunicaţii fie prin armată, fie prin încheerea de tractate de alianţă, sau prin câştigarea simpatiilor cu populaţiile ce vine în contact.

Aşa se explică că întinzându-şi liniile de comunicaţie aşa de mult, că mai târziu perzând comunicaţia cu marea (baza maritimă) el poate găsi resursele necesare de trai.

Înainte de bătălia de la Issus printr'o mişcare învăluitoare a inamicului liniile sale de comunicaţie sunt ameninţate. Această greşeală strategică izvorâtă din aceaşi dorinţă ca a inamicului este reparată printr'o acţiune tactică. Văzându-se periclitat, profită de spaţiul restrâns pe care inamicul trebuia să se desfăşoare şi fără a mai perde timp îl atacă. Un caz tipic când acţiunea tactică salvează o criză strategică; se cere pentru aceasta armată calitativă (*sic!*) şi bine condusă.

Alexandru nu face totdeauna urmărire, sigur când mijloacele nu-i permit lungirea de comunicaţii. La Issus când se găseşte tocmai lângă baza maritimă face urmărire, cea ce dovedeşte că lipsa de aprovizionări l-a făcut să se oprească în celelalte rânduri.

Iar când liniile de comunicaţii se lungeau prea mult, când din cauza inamicului numeros şi a populaţiei ostile situaţia sa nu este sigură el îşi organizează o bază întărită care să-i servească la retragere.

II.Tactice

Alexandru aduce la perfecţiune armata greacă.

Disciplina, instrucţiunea şi educaţiunea infiltrate în armata sa o face victorioasă în atâtea rânduri chiar când se găseşte în dezavantaj strategic (Issus) sau în inferioritate numerică (Gaugamela, Arbela – *sic!* –).

Prin urmare armată calitativă nu cantitativă.

Din falanga greoaie greacă care nu permitea mobilitate şi manevră, el face o falangă mai uşoară bazat pe întrebuinţarea simultană a celor două arme şi pe independenţa atacurilor.

Dispozitivul de luptă este pe o singură linie, cu aripa dreaptă totdeauna înainte eşalonată, pentru a putea învălui cu alte cuvinte ordinea lineară oblică.

În acest dizpozitiv de luptă se vede o judicioasă întrebuinţare a armelor cu rol bine definit aşa:

Infanteria uşoară (Peltasii) şi cavaleria uşoară cea mai mobilă dintre arme este aşezată la aripa ofensivă (dreaptă) acea care are nevoie de mişcare, care manevrează.

Cavaleria grea dispusă tot la aripa ofensivă, condus de ideia că pe lângă viteză acestui atac învăluitor îi trebuie şi forţă, rezistenţă.

Infanteria grea se găseşte la centru, pentru a menţine frontul inamic, la început are rolul defensiv, dacă atacul învăluitor a reuşit ia ofensiva, dacă n'a reuşit se menţine pe poziţie pentru susţinerea retragerei. Avem deci trei eşaloane (Peltasii, Caval.grea, inf. grea), eşalonul al 3-lea este infanteria grea care formează un fel de rezervă. Aripa stângă (cavalerie uşoară) prin învăluirea flancului drept inamic completează atacul decisiv dat de aripa dreaptă, grăbind distrugerea inamicului.

Această întrebuinţare judicioasă a armelor se vede şi în marş. Când la Issus e nevoit să meargă pe un singur drum-defileu, pune infanteria grea în cap având nevoie de rezistenţă, şi lasă cavaleria în coadă neavând teren de acţiune.

El modifică dizpozitivul de luptă şi de marş nu numai după teren dar şi după situaţia inamicului. La Gaugamela dispozitivul său devine mai adânc, având două linii. Şi dacă ţinem socoteală de frontul inamic atât de restrâns în această bătălie ne putem da seamă de importanţa acestei linii menită pe de o parte să spargă frontul inamic prin lovituri de valuri în adâncime, iar pe de alta să facă faţă învăluirilor inerente fronturilor lungi.

Pe câmpul de luptă Alexandru manevrează la fel, întotdeauna cu aripa dreaptă înainte din cauza dispunerii armelor în dispozitivul său de luptă (cele mai mobile la aripa dreapta). Manevra lui destul de accentuată nu are caracterul deplin ofensiv şi nu totdeauna recurge la ofensivă. Nu are caracter vizibil ofensiv pentru că îşi ţine cavaleria sa legată de inf. grea prin infanteria mijlocie, nu face urmărie.

Am zis că nu întotdeauna recurge la ofensivă; din descrierea bătăliei de la Gaugamela reese că a stat într'o poziţie defensivă şi tocmai după ce cavaleria inamică prin înaintare a rupt frontul atunci a luat ofensiva pătrunzând prin spărtura făcută. De altminteri mai judicios nu putea să facă dat fiind superioritatea numerică inamică precum şi terenul deschis. I se cerea în asemenea împrejurare puţină aşteptare.

Raidul făcut de Alex. în toată Asia este datorat nu numai calităţilor vitejeşti, ci şi a celor de bun organizator, diplomat, civilizator şi om politic.

Pentru – rezultatul fericit – toate acestea trebuesc să meargă mână în mână.

Înfrângerea lui Darius se datoreşte armatei lui, a celei turme de mercenari, nedisciplinată, needucată, neinstruită, într'un cuvânt armatei străine, nelegată cu sufletul de idealurile naţionale (*sic!*), incapabilă de spiritul de sacrificiu atât de firesc armatelor proprii".

Învăţăminte, după bătăliile dintre romani şi cartaginezi, în cursul războaielor punice (campaniile din anii 218, 217, 216, 215-202): „Aceste campanii ne dau învăţăminte strategice şi tactice. Bineînţeles cele strategice sunt cele mai principale, *căci ele ne folosesc şi astăzi*; cele tactice nu ne mai servesc de cât ca cunoştinţe pentru a stabili evoluţia felului de lupte (influenţată de armament, formaţiuni, instrucţiuni etc).

Ceea ce s'a văzut la Alexandru în concepţia operaţiunilor se vede şi la Anibal.

După datele istorice Alex. ne apare mult mai abil de cât Anibal. E şi una din cauzele care îl face să reuşească.

Principiile mari libertatea de acţiune, economia forţelor şi acţiune şi reacţiune se găsesc sub aceeaşi stare embrionară. Ele au existat, că aşa s'or fi numit pe atunci nimeni

nu ne poate spune, cert e că precauţiunile luate asigurau aceste principii. Aşa: pregătirea politică înainte de a plecà, lăsarea unei armate în Spania pentru a apăra liniile de comunicaţie şi a menţine această legătură politică pe tot timpul campaniei cu Cartagina, întrebuinţarea Cavaleriei Nicomide înainte, pregătirea politică după câştigarea bătăliilor, îi asigurà libertatea de acţiune în scopul propus" (pp. 39-40); „amândoi conducătorii în aceste campanii sunt foarte buni generali. Planurile adoptate de ei sunt judicioase. Reuşeşte Cesar pentru că are armată superioară ca calitate, încercată în războaie, foarte disciplinată şi hotărâtă. Graţie calităţii armatei sale reuşeşte în toate acţiunile tactice.

Vergentorix cu toate că manevrează destul bine *nu reuşeşte pentru că armata sa este o adunătură prost organizată, nedisciplinată şi neinstruită*.

Afară de asta asupra conducerei influenţează Confederaţiunile, susţinând să se facă (războiul) *lupta pe terenul-proprietate pe care trebue să-l apere şi să nu-l lase în mâna inamicului*. V. a fost nevoit să cedeze mereu cerinţilor făcute de popoarele Confederate, legându-se de pământul lor, în loc să se ducă acolo unde nevoia strategică şi tactică îl chemà" (pp. 67-69).

„În istoria militară perioada evului mediu şi veche e cunoscută sub numele de: perioada armelor albe iar Perioada modernă şi contemporană sub numele de perioada armelor de foc. Aceasta din urmă se împarte în: 1) Perioada până la Gustav-Adolf. 2) De la Gustav Adolf până la revoluţie. 3) Perioada lui Napoleon. 4) Perioada actuală (pulbere fără fum, arme cu tragere repede)" (pp. 82-83).

„Consideraţiuni generale. Napoleon reuşeşte pentru că: (ştie) să-şi aleagă teatrul de operaţiune decisiv, are un singur scop distrugerea armatei inamice, urmăreşte pentru a căpăta fructul moral sau material. Această Campanie (din 1805 – n.n.) este caracterizată printr'o manevră strategică învăluitoare al cărei scop este nu ameninţarea (ca la aliaţi) ci distrugerea lor.

Principiile: economisirea forţelor, acţiune şi reacţiune şi libertatea de acţiune sunt asigurate în mod indiscutabil pe câmpul de bătălie ca şi pe teatrul de operaţii.

Lucru ce s'a văzut foarte bine la Austerlitz. Această bătălie este de typ normal adică izbirea riguroasă la maximum de forţe pe frontul adversar pentru a produce o desorganizare locală care să antreneze tot frontul. Această izbire este atacul principal.

Deşi în urma acestei bătălii aliaţii mai dispun de o mulţime de trupe (130.000) răspândiţi la care se mai putea adăugà 160.000 Prusaci, efectul moral produs de dezastrul de la Austerlitz este aşa de mare încât Împăratul Francisc se gândeşte la pace pe care o închee la 26 D-brie la Schönbrun" (pp. 141-142).

Campania din 1812

„De la 1809-1812 Napoleon stăpâneşte întreaga Europă afară de Rusia. Imperiul său se mărgineşte acum şi cu Turcia care se găseşte într'o mare ignoranţă. O parte din ţări nu sunt supuse ci aliate. În definitiv Napoleon este pe punctul de a înfiinţa un imperiu universal. Impus de ambiţii şi de glorie încearcă şi acest lucru *fără să-şi dea seama că-şi va găsi peirea lui*" (p. 180).

Campania din 1814

„După Leipzig, Aliaţii pun condiţii grele şi ruşinoase de pace lui Napoleon. Acesta nevoind să primească doreşte cu ori ce preţ a continuà războiul" (p. 206)

Urmările Revoluţiei Franceze

„Revoluţia a desfiinţat guvernul despotic şi clasele sociale, ea a proclamat suveranitatea naţională, egalitatea în faţa dreptului natural, libertatea politică, religioasă, intelectuală şi economică. Această stare, prin scrieri şi războaele duse de N. s'a transmis în toate statele. Semnalul acestei stări, pentru îmbunătăţirea vieţei începu după 1815 cu Spania şi Italia unde apăsarea era mai mare, apoi în Austria şi Germania.

În urma unor agitaţii, de jumătate de secol, guvernele despotice au fost învinse în toată Europa, fiind înlocuite cu guverne constituţionale, pe baza principiului suveranităţii naţionale.

Revoluţia a desvoltat conştiinţa naţională, care a dat naştere la întemeierea statelor naţionale (Italieni, Germani, Români).

Ea a adus schimbări în viaţa economică a popoarelor.

Blocul continental a silit pe Francezi şi alte popoare a se aplica la industrie ceea ce a adus multe invenţiuni (puterea vaporului în navigaţie)".

Campania din 904 (conspect neterminat).

Cauze. „Ura de rasă. Tendinţa Rusiei de a-şi deschide la ocean un drum pe mare; fiind în imposibilitate de a-şi putea deschide drumul pe la Constantinopol. Stăpânirea portului Vladivostok din cauza îngheţului (100 zile pe an) nu satisfăcea nevoile Rusiei. Din această cauză în 1895 Rusia folosindu-se de Războiul Japono-Chinez, prin tratatul de la Simonoseki, să renunţe la peninsula Liaodung".

COLONELUL TEODORESCU PAUL, COMANDANTUL REGIMENTULUI GARDĂ NR. 6 „MIHAI VITEAZUL” (28 IULIE 1929-1 NOIEMBRIE 1932)

Felicia ŢUCĂ*
dr. Cornel ŢUCĂ*

Regimentul nr.6 infanterie „Mihai Viteazul”, a primit în rândurile lui, începând cu 6 noiembrie 1928, în Cazarma Malmaison din Bucureşti, ca „ajutor de şef de corp” pe locotenent-colonelul Teodorescu Paul**. Proaspăt sosit în regiment, noul ajutor de comandant a parcurs rapid perioada acomodării cu dublul specific al acestuia: unitate de luptă şi, în acelaşi timp, de gardă; fiind în această perioadă avansat, la 10 mai 1929, la gradul de colonel.

Comandantul regimentului, colonelul Manoilescu, a apreciat activitatea desfăşurată de „ajutorul” lui în termeni elogioşi, care au avut drept argumente solide în sprijinul lor munca, caracterul, pasiunea şi excepţionala pregătire profesională a acestuia.

Colonelul Teodorescu Paul a fost prezentat ca un ofiţer cu o înfăţişare plăcută, sănătos, rezistent, având o ţinută corectă şi îngrijită, prestanţă în faţa trupei şi aptitudini militare ireproşabile. Acesta a dovedit calităţi speciale în a „concepe şi conduce foarte bine în teren”, fiind energic, cu o voinţă, perseverenţă, prevedere şi o putere de muncă cum rar se întâlneşte. În continuarea notării, comandantul regimentului a reliefat caracterul frumos şi deschis al ajutorului său, dublat de o cultură generală şi profesională foarte accentuată, fiind un „excelent ofiţer de stat major şi autor a mai multor lucrări militare, disciplinat, cu autoritate şi prestigiu”. Latura morală a fost şi ea fixată în aceiaşi termeni: „Bun camarad, sincer, drept şi cu mult tact. Bun patriot. Simţul onoarei şi al demnităţii fără nicio scădere. Perfectă moralitate, integru, modest, conduită ireproşabilă”.

La rândul lui, comandantul Brigăzii 4 infanterie, colonelul Ilcuşu Ioan, şi-a însuşit aceste aprecieri şi le-a înscris în Foaia calificativă pentru perioada 1 noiembrie 1928-31 octombrie 1929 a colonelului Teodorescu Paul[1].

Principalele realizări în funcţia de ajutor au fost evidenţiate chiar de către comandantul său, care a notat, în acest sens, că s-a achitat în mod ireproşabil de sarcinile avute, dovedind a fi un excelent gospodar şi reuşind nu după mult timp de la sosirea în

* Centrul de Studii şi Păstrare a Arhivelor Militare Istorice Piteşti.

** Conform notării colonelului Manoilescu, comandantul din acea perioadă a regimentului. Funcţia este similară astăzi cu aceea de „locţiitor”. De asemenea, semnalăm că prenumele înscris în Foaia calificativă a anului 1928-1929 este de: „Pavel”, iar cel din foile matricole pentru anii 1929-1932 este „Paul”.

1 Centrul de Studii şi Păstrare a Arhivelor Militare Istorice Piteşti, fond Direcţia cadre şi învăţământ (în continuare: D.C.I), 1974, dosar nr. 15785 bis, f.56-57.

unitate, cu prea puţine mijloace, a „reface întreaga cazarmă a regimentului”, punând în stare de funcţionare lumina electrică, instalaţiile de apă şi canalizare şi atelierele corpului. De asemenea, acesta a mai organizat „bucătării sistematice”, spălătoare şi băi pentru trupă, dar şi un excelent poligon de tragere redusă în curtea regimentului[2].

În funcţia de ajutor de comandant, în ziua de 8 mai 1929, locotenent-colonelul Teodorescu Paul a participat la solemnitatea predării drapelelor de luptă şi primirea celor noi de către unităţile militare ale Corpului 2 armată din Bucureşti. Ceremonia s-a desfăşurat pe platoul Cotroceni, la ea asistând M.S.Regele Mihai I, A.S.R. Principele Regent Nicolae, M.S.Regina Maria, A.S.R.Principesa Mamă, ministrul de război etc.

Trupele au fost trecute în revistă de către Rege şi membrii familiei regale, după care au defilat prin faţa acestora în formaţia „coloane de plutoane”.[3] Regimentul nr. 6 infanterie „Mihai Viteazul” făcea parte din cadrul Brigăzii 4 infanterie din compunerea Diviziei 4 infanterie.

La 28 iulie 1929, colonelul Teodorescu Paul a fost numit comandantul regimentului. Referitor la această numire trebuie semnalate înscrisurile din Foaia matricolă, potrivit cărora acesta a îndeplinit între 1 august-30 septembrie 1929 funcţia în calitate de netitular (împuternicit); fiind numit „definitiv” comandant titular începând cu 1 octombrie 1929.[4]

În fruntea regimentului, noul comandant participă la aplicaţiile şi manevrele din toamna anului 1929. La începutul lunii septembrie, acesta a condus exerciţiul de mobilizare al regimentului, asigurând concentrarea rezerviştilor (contingentele 1920-1926) alături de trupa aflată sub arme (contingentele 1927-1929) şi rechiziţiile prevăzute, efectuând apoi deplasarea pe zona de concentrare.[5]

Imediat după numirea în funcţie ca titular, între 4-10 octombrie 1929, colonelul Teodorescu P. a condus concentrarea, dislocarea pe zonă şi pregătirea de luptă a ofiţerilor de rezervă din ştatul de mobilizare al regimentului. Programele întocmite special de acesta pentru pregătirea concentraţilor cuprindeau: instrucţia tehnică şi de luptă individuală şi a grupei de infanterie, separat de mitraliere, trageri şi desfăşurarea „serviciului în campanie” al regimentului.[6]

Despre desfăşurarea pregătirii de luptă în regiment şi comportarea acestuia în cele două aplicaţii, colonelul Ilcuşu I. a consemnat că organizarea şi conducerea instrucţiei în regiment de către colonelul Teodorescu P. s-a făcut cu multă îndemânare, interesantă pentru subalternii săi şi obţinând rezultate reale. A scris în notare: „conduce foarte bine regimentul în teren, execută serviciul de arbitraj cu mult folos pentru executanţi, a expus la manevre foarte clar şi instructiv întrebuinţarea aviaţiei la eşalonul diviziei”; concluzionând: „venit la regiment a schimbat cu totul aspectul cazărmii care, acum, poate fi dată de exemplu şi a pus pe baze foarte solide instrucţia în general şi îndeosebi aceea a tragerii”.[7]

2 *Ibidem*, f.56.

3 *Loc.cit.*, Colecţia registre istorice şi jurnale de operaţiuni nr.1 (în continuare: R.I.J.O.-1), dosar nr. 1862, f.34.

4 *Loc.cit.*, fond D.C.I., 1974, dosar nr.15785 bis, f.56.

[Datele sunt înscrise în Foaia calificativă pe anul 1928/1929 de către colonelul Ilcuşu Ioan].

5 *Loc.cit.*, fond Regimentul 6 infanterie, dosar nr. 513, f.15-17.

6 *Ibidem*, f.109-112.

7 *Loc.cit.*, fond D.C.I., 1974, dosar nr. 15785 bis, f. 57.

Pentru a treia oară în aceeaşi toamnă, între 29 octombrie-1 noiembrie 1929, regimentul a luat parte la aplicaţia de instrucţie a Diviziei 4 infanterie. Tema: ieşirea în zona de concentrare, marşul, ocuparea poziţiilor de luptă, atacul şi organizarea noii poziţii ocupate. La această aplicaţie regimentul a fost comandat „operativ" pe teren de locotenent-colonelul Ionescu Gr., iar colonelul Teodorescu Paul a făcut parte din Serviciul de arbitraj al aplicaţiei, condus de către generalul Păltineanu Anastase, dar a fost şi şeful Grupului nr.1. Activitatea regimentului a constat în concentrarea şi cartiruirea (noaptea 29/30 octombrie la Bragadiru, apoi ocuparea în zorii zilei următoare, poziţiei de atac, forţarea unui curs de apă în zona Glagoveanul şi ocuparea pădurii Manoleasa. La 1 noiembrie, regimentul a fost adus în Bucureşti pentru „nevoile garnizoanei".[8]

Comandantul Diviziei 4 infanterie, generalul Dumitrescu Toma, a apreciat activitatea colonelului Teodorescu P. pe timpul concentrării Diviziei, notând că acesta „a comandat foarte bine regiment şi brigadă, a executat foarte bine însărcinările de arbitraj şi a expus cu competenţă deosebită acţiunea aviaţiei în cadrul acţiunii Diviziei". Comandantul Corpului 2 armată, generalul Panaitescu, despre aceeaşi aplicaţie a notat referitor la colonelul Teodorescu P. că: „în calitate de comandant al Regimentului l-am văzut în teren apreciind foarte just situaţiile şi trăgând concluzii foarte folositoare pentru toţi ofiţerii din corp".[9]

Din punctul de vedere al instrucţiunilor bugetare ale ministerului, începând cu 7 februarie 1929 şi până la sfârşitul anului 1932, regimentul a fost trecut de la „regiment de infanterie de tip A" la unul „de tip B".[10]

Pregătirea de luptă a regimentului pe care-l comanda a constituit pentru colonelul Teodorescu Paul preocuparea sa prioritară. În întregul interval al exercitării acestei comenzi, a asigurat planificarea şi desfăşurarea instrucţiei pe categorii specifice, cu perioade şi subperioade distincte: individuală, grupă, pluton, companie etc. Instrucţia regimentului a fost în general structurată procentual, astfel:

- educaţia morală: 7,5%;
- educaţia fizică: 7,5%;
- instrucţia tehnică: 17,5%;
- cunoaşterea armamentului: 5%;
- instrucţia tragerii: 32,5%;
- instrucţia de luptă: 17,5%;
- instrucţia „serviciului interior": 2,5%;
- instrucţia „serviciului în garnizoană": 1,25%;
- cunoaşterea prevederilor „Codului justiţiei militare": 1,25%;
- alfabetizarea neştiutorilor de carte, denumită în programe: „Şcoala de carte": 7,5%.[11]

În funcţie de comandamentele vremii, procentajul uneia sau alteia dintre

8 *Loc. cit.*, Colecţia Armata română în războiul antihitlerist (în continuare: A.R.R.A.), fond nr. 509, dosar nr.10, f.120-121.

9 *Loc.cit*., fond D.C.I., 1974, dosar nr. 15785 bis, f.57.

10 *Loc.cit.*, Colecţia R.I.J.O.-1, dosar nr. 1862, f.30,55.

11 *Loc.cit.*, fond Regimentul 6 infanterie, dosar nr. 549, f.1-70.

categoriile de instrucţie s-a mărit sau micşorat în timp. Dar, în ansamblul lor, acestea au constituit acel întreg ce a permis colonelului Teodorescu Paul să creeze din Regimentul nr.6 infanterie „Mihai Viteazul" unul de elită al armatei române. Legat de acest obiectiv prioritar al comenzii exercitate, însuşi colonelul Teodorescu Paul a spus în repetate rânduri: „Cea mai mare satisfacţie în cariera mea a fost determinată de cele realizate în Regimentul «Mihai Viteazul»".[12]

De altfel, despre ceea ce a reuşit colonelul Teodorescu Paul să realizeze, prin complexa activitate desfăşurată în cadrul regimentului, ne permitem să-l citãm – considerând-o una dintre cele mai elocvente caracterizări ale acestei munci titanice – pe unul dintre colaboratorii săi apropiaţi, locotenent-colonelul Mastacan Grigore.[13]

„În adevăr atât pentru trupă, cât şi pentru subofiţeri şi ofiţeri s-au realizat transformări structurale din toate punctele de vedere, modernizând: instrucţia, viaţa de cazarmă şi educaţia după cele mai avansate principii şi norme de cultură şi civilizaţie. /.../Subofiţerii şi ostaşii cu T.R.[14] au fost formaţi şi consideraţi ca fiind ajutoarele cele mai de preţ ale ofiţerilor /.../. Ofiţerilor li s-a acordat o atenţie, o consideraţie şi o încredere, încât fiecare devenea un vultur înaripat, capabili să abordeze cele mai îndrăzneţe năzuinţe, capabili să treacă probele cele mai grele, căpătând o încredere şi o voinţă de a realiza şi de a reuşi oricând şi în orice împrejurare."

Dacă aceste aprecieri pot fi interpretate ca subiective, exacerbate de scurgerea timpului şi emoţia inerentă momentului comemorativ al pronunţării lor, înscrisurile şi concluziile comandanţilor colonelului Teodorescu Paul, notate în foile matricole ale acestuia, nu mai pot fi interpretate astfel sau considerate ca lipsite de obiectivitate. Astfel, comandantul Brigăzii 4 infanterie, colonelul Ilcuşu Ioan, a notat în 1930: „Regimentul ce comandă a ajuns din punct de vedere al instrucţiei, al ordinii, disciplinei şi administraţiei model demn de văzut." În acelaşi an, generalul Stângaciu Ioan, comandantul Diviziei 4 infanterie, a apreciat că Regimentul de gardă „Mihai Viteazul" este „model din toate punctele de vedere"; iar generalul Manu, comandantul Corpului 2 armată, a scris: „Cu prilejul vizitei cazărmii... am admirat înfăptuirile realizate... atât ca gospodărie şi administraţie, cât şi ca mijloace pentru înlesnirea instrucţiei trupei: poligon de tragere... pentru trageri asupra aeroplanelor, sală de transmisiuni etc.."[15]

Aceleaşi elogioase aprecieri relative la organizarea şi conducerea pregătirii de luptă a regimentului de către colonelul Teodorescu Paul le găsim înscrise şi-n foile calificative ale acestuia din anii următori. În anul 1931, generalul Bădescu Ion, comandantul Brigăzii mixte de gardă, a apreciat, după inspecţia efectuată regimentului, că: „instrucţia şi educaţia trupei şi a ofiţerilor este pusă pe temei foarte solid"; iar în cazarmă „predomină o disciplină şi o ordine desăvârşită." Regimentul fiind remarcat „ca perfect instruit, antrenat şi solid pregătit pentru război". În continuarea frumoaselor notări privitoare la regiment, a consemnat despre comandantul acestuia: „Mintea,

12 *Loc. cit.*, fond. Direcţia pentru cultură, dosar nr.18, anul 1991, f.153. [Aprecierile au fost extrase din „Cuvântarea omagială ţinută de locotenent-colonelul Mastacan Grigore, la 21 februarie1981, în Biserica Boteanu-Bucureşti].

13 *Ibidem*, f.153-154.

14 T.R.= termen redus.

15 *Loc.cit.*,fond D.C.I., 1974, dosar nr. 15785 bis, f. 58-59.

sufletul şi braţul acestui comandant de elită lucrează fără preget pentru perfecţiunea vieţii ostăşeşti din Regimentul său, care serveşte de model pentru celelalte regimente". În acelaşi an, generalul Merişoreanu, inspector general de armată, la rândul lui, a scris: „Cu ocazia inspecţiei ce am făcut... mi s-a prezentat un exerciţiu în teren prea bine organizat... Cu această ocazie am asistat la critica făcută de col. Teodorescu, documentată pe principliile moderne ale războiului".[16]

Aprecierea şi evidenţierea activităţii de comandant a colonelului Teodorescu Paul sunt neschimbate şi pentru anul 1932. Generalul Bădescu Ion, comandantul Brigăzii mixte de gardă, a notat că „Şcoala ofiţerilor" a fost organizată şi s-a desfăşurat cu scopul de a învăţa pe fiecare toate principiile de luptă, pe care apoi le-a aplicat în teren; iar „instrucţia şi educaţia trupei a fost pusă pe baze academice". Notarea a reliefat faptul că: „nu a fost ramură din instrucţia ostăşească care să nu fi fost analizată şi tălmăcită" pentru ca fiecare ostaş să-şi cunoască la perfecţie însărcinarea sa; concluzionând: „Regimentul său este perfect pregătit de război şi la aceeaşi înălţime străluceşte şi la paradă". Referindu-se la realizările anului 1932, acelaşi general a mai subliniat încă una: „Cazinoul Regimentului inaugurat anul acesta este o podoabă de arhitectură interioară, iar organizarea lui este a unui mic ateneu unde marile valori literare, economice etc. vin să-şi dezvolte interesante conferinţe". Impresionat de construcţia realizată de colonelul Teodorescu P., generalul Bădescu I. a lăsat pentru posteritate notarea: „Organizarea, gospodăria, bunul trai al soldatului, înzestrarea cu toate mijloacele moderne de tragere, organizarea instrucţiei ofiţerilor şi trupei, educaţia fizică şi ostăşească, perfecţiunea aplicaţiilor în teren fac din Regimentul de gardă o instituţie, iar din cazarmă un altar ostăşesc".[17]

În faţa acestor excepţionale aprecieri, generalului Manu, Comandantul Corpului 2 armată, nu i-a mai rămas decât soluţia adeziunii: „Ofiţer, comandant şi om de elită, descris foarte just de comandantul brigăzii."[18]

Toată această paletă variată de notări favorabile îşi reflectă confirmările adevărurilor înscrise nu numai în rezultatele pregătirii de luptă şi de gardă ale regimentului, dar şi în starea şi practica disciplinară a ostaşilor săi.

Analiza numerică a dezertărilor ostaşilor din Regimentul „Mihai Viteazul", perioada anilor 1929-1932, se constituie într-un alt argument ilustrativ al muncii educative a colonelului Teodorescu Paul. Astfel, la 16 iunie 1929, regimentul a raportat un număr de 30 de dezertori, pentru ca numai după circa cinci luni de la venirea lui la comandă, 16 decembrie 1929, numărul dezertorilor să scadă la 12.

Apoi, ca o stranie coincidenţă, numărul acestora s-a redus, la 15 decembrie 1930 şi 1 iulie 1931, la câte cinci; pentru a se înregistra la sfârşitul anului 1931 un număr de patru dezertări.

Statistica anului 1932 a înregistrat o stare disciplinară, în acest sens, excepţională: numai doi dezertori pentru intervalul 1 ianuarie-30 iunie 1932 şi niciun dezertor până la sfârşitul anului.[19]

16 *Ibidem*, f. 60-62.

17 *Ibidem*, f. 63-64 [Sublinierea a fost făcută de autorul notării].

18 *Ibidem*, f.63.

19 *Loc.cit.*, fond Regimentul 6 infanterie, dosar nr. 516, f.2, 7, 14, 33, 34, 36 şi dosar nr. 607, f.14-17.

Pregătirea de luptă-instrucţia specifică - a întregului corp al regimentului, efectuată sub conducerea permanentă a colonelului Teodorescu P., a fost dublată de efectuarea practică, cu ieşirea pe teren, a unor aplicaţii de amploare.

Prezentarea desfăşurării pe teren a acestor aplicaţii o considerăm nerelevantă pentru tema prezentului articol. Dar, pentru cei interesaţi, consemnăm sursa documentară în cauză[20].

În continuare, ne vom rezuma numai la evidenţierea, din cuprinsul foilor calificative, înscrisurilor, celor care au condus respectivele aplicaţii, cu referiri directe la activităţile desfăşurate de colonelul Teodorescu Paul în acele zile.

Astfel, generalul Stângaciu Ioan, comandantul Diviziei 4 infanterie, a notat în anul 1930 despre comandantul Regimentului „Mihai Viteazul" că, în Călătoria de instrucţie a Corpului 2 armată, acesta a „îndeplinit funcţia de şef de stat major la o mare unitate compusă dintr-un corp de armată şi un corp de cavalerie" şi a dovedit „întinse cunoştinţe în tactica generală, fiind un colaborator de-o nepreţuită valoare pentru comandament". Din aceeaşi notare, rezultă că, cu această ocazie, colonelul Teodorescu P. a ţinut participanţilor două conferinţe în legătură cu manevra infanteriei în atac şi apărare şi asupra aviaţiei. Aceste conferinţe au fost susţinute „într-o formă de-o perfectă eleganţă şi claritate şi cu un fond care a arătat pregătirea sa în toate chestiunile profesionale".[21]

În aceeaşi toamnă a anului 1930, colonelul Teodorescu Paul a luat parte la Manevrele regale, unde a îndeplinit funcţia de subşef de Stat major la Direcţia manevrelor.

Şeful Statului major al Direcţiei manevrelor, generalul Dragomir, a apreciat activitatea acestuia în termenii: „a fost de un real folos, în primul rând prin organizarea serviciului în diferite secţii şi servicii ale Direcţiunii Manevrei; iar în al doilea rând prin coordonarea lucrărilor referitoare la operaţiunile zilnice şi strângerea datelor". Acelaşi general, a evidenţiat iniţiativa colonelului Teodorescu P. de a întocmi o broşură referitoare la zona desfăşurării manevrelor, distribuită ataşaţilor militari şi invitaţilor. La rândul lui, directorul Manevrelor regale, generalul H. Cihoski, a consemnat, cu referire directă: „În manevrele regale din 1930 a lucrat permanent la Direcţia manevrelor, unde a lăsat urme adânci ale priceperii şi activităţii sale".[22]

Aplicaţiile la care au participat colonelul Teodorescu Paul şi regimentul condus de el în anul 1931 au primit aceleaşi aprecieri favorabile. Referindu-se la una dintre acestea, comandantul Brigăzii mixte de gardă, generalul Bădescu Ion, a notat în legătură cu aplicaţia pe Garnizoana Bucureşti cu tema forţarea râului Argeş, că trecerea acestuia s-a făcut „cu o disciplină şi o ordine desăvârşită, iar desfăşurarea pentru ocuparea obiectivului ordonat a executat-o în mod desăvârşit."[23] Pentru anul 1932, notarea comandantului Corpului 2 armată, generalul Manu, a fost lapidară, rezumându-se: „la Manevrele regale din anul acesta a îndeplinit o însărcinare de multă încredere pe lângă persoana M.S.Regelui"(Carol al II-lea)[24].

20 *Loc.cit.*, Colecţia A.R.R.A., fond nr. 509, dosar nr.10, f. 120-121, 158-160, 180-195.

21 *Loc.cit.*, fond D.C.I., 1974, dosar nr. 15785 bis, f.58.

22 *Ibidem*, f.60.

23 *Ibidem*, f.61.

24 *Ibidem*, f.63.

În perioada exercitării comenzii regimentului, colonelul Teodorescu Paul a întocmit şi dăruit armatei 3 lucrări de mare interes. În acest sens, voi cita titlurile acestora aşa cum le-a consemnat însuşi autorul la 1 noiembrie 1978.

„Pe timpul când am comandat acest regiment, am publicat, cu aprobarea Marelui Stat Major, pentru interesul întregii armate, următoarele:

a) Instrucţia într-un regiment, ca rezultat al experienţei dobândite în cei 4 ani de comandă.

b) Întrebuinţarea jandarmilor în operaţiuni, prin care am dat o nouă orientare pregătirii lor ca luptători pe front.

c) Tactica Generală: Ce trebuie să ştie orice ofiţer, lucrare care a fost premiată de Academia Română cu premiul de Stat «Gh. Lazăr», cu aprecierea următoare:

«Cartea col. Teodorescu Paul desfăşoară lupta modernă a Diviziei şi urmăreşte până la sfârşit toate fazele luptei, cu un neîntrecut spirit de judecată, logică şi competinţă, într-un stil ales şi curat românesc»".[25]

* * *

Misiunea regimentului în perioada analizată nu s-a redus numai la pregătirea efectivelor pentru luptă. Regimentul a asigurat – în acelaşi timp – gărzile destinate a păzi importante obiective şi a participat, în diferite structuri organizatorice (pluton, companie, detaşament, etc.), la desfăşurarea a numeroase activităţi comemorative, ceremonii şi altele.

Cu mici modificări, în intervalul dintre luarea comenzii regimentului şi sfârşitul anului 1930, colonelul Teodorescu Paul a organizat pregătirea, din efectivele regimentului comandat, gărzilor destinate a asigura paza Palatului regal Victoria, Palatului regal Cotroceni şi Palatului princiar Kiseleff, precum şi a celor de la Mormântul Eroului Necunoscut. Pe lista obiectivelor păzite mai apar până în luna ianuarie 1930 şi locuinţele regenţilor: I.P.S.S.Patriarhul şi Sărăţeanu, clădirii T.F.F. (telegraful sau telegrafia fără fir) şi Fortul Popeşti.

Subliniem faptul că, paza acestor palate nu a fost lăsată exclusiv numai în seama gărzilor date de către Regimentul „Mihai Viteazul". Acesta asigura gărzile respective împreună cu celelalte unităţi din Bucureşti. Gărzile date lunar de către regimentul comandat de colonelul Teodorescu Paul nu erau în zile succesive şi nici simultan pentru mai multe obiective în aceeaşi zi. Pentru exemplificare, redăm în continuare repartiţia gărzilor date de regiment în două luni diferite din anul 1930.[26]

În luna februarie, gărzile date de regiment au fost în zilele de: 1, 3, 5 şi 9 la Palatul regal Cotroceni; în zilele de: 7, 11, 13, şi 15 la Palatul regal Victoria; în zilele de: 17, 19, 21 şi 23 la Palatul princiar Kiseleff şi în zilele de: 4, 18, 25 şi 27 la Mormântul Eroului Necunoscut. Pentru locuinţele regenţilor, clădirii T.F.F. şi Fortului Popeşti gărzile date de regiment au fost zilnice (acestea dându-se zilnic pentru întreaga perioadă sus nominalizată). În luna iulie, gărzile date de regiment au fost în zilele de: 2, 6, 8, 10, 12 şi 16 la Palatul regal Cotroceni; în zilele de: 4, 14 şi 24 la Palatul regal Victoria; în zilele

25 *Loc.cit.*, fond Direcţia pntru cultură, dosar nr. 18, anul 1991, f. 128.

26 *Loc. cit*, fond Regimentul 6 infanterie, dosar nr. 532, f.27, 195 şi fond Divizia 4 infanterie, dosar 555, f.67,82,109,143,183.

de: 18, 20, 22, 26 şi 28 la Palatul princiar Kiseleff şi în zilele de: 21, 23, 25, 27 şi 30 la Mormântul Eroului Necunoscut.

Componenţa gărzilor destinate pazei respectivelor obiective a fost, în general, următoarea:

- pentru Palatul regal Cotroceni: 1 ofiţer, 2 sergenţi, 1 caporal, 1 gornist, 20 soldaţi şi 2 soldaţi plantoane;
- pentru Palatul regal Victoria: 1 ofiţer, 1 sergent, 1 caporal, 1 gornist, 21 soldaţi şi 2 soldaţi plantoane;
- pentru Palatul princiar Kiseleff: 1 „reangajat" (subofiţer), 1 caporal, 1 gornist, 12 soldaţi şi 2 soldaţi plantoane;
- pentru Mormântul Eroului Necunoscut: 1 reangajat, 1 caporal, 1 gornist şi 15 soldaţi;
- pentru locuinţele regenţilor: 1 caporal şi 3 soldaţi;
- pentru clădirea T.F.F.: 1 caporal şi 6 soldaţi;
- pentru Fortul Popeşti: 1 sergent, 1 caporal şi 8 soldaţi.[27]

Drumurile gărzilor de la cazarmă spre obiectivele de pază şi, apoi, înapoi erau întotdeauna însoţite de către muzica regimentului. Dacă, din motive obiective, aceasta era indisponibilă, gărzile erau însoţite de muzicile altor unităţi din Bucureşti. De altfel, muzica Regimentului 6 „Mihai Viteazul", nu în puţine ocazii, a asigurat la rândul ei, itinerariile gărzilor altor unităţi din garnizoană. Trebuie menţionat faptul că muzicile destinate însoţirii gărzilor palatelor regale, indiferent de componenţa lor numerică, trebuiau să includă cel puţin un număr de 6 gornişti (denumiţi uneori fie „trompeţi", fie „cornişti"). Muzicile destinate însoţirii gărzilor celorlalte obiective nu cuprindeau trompeţi.[28]

Gărzile care asigurau paza obiectivelor, deja consemnate, trebuiau să se schimbe toate, zilnic, la ora 11^{00} . Însă, înainte de a lua în primire paza obiectivului repartizat, gărzile se prezentau la Comenduirea Pieţii (garnizoanei) Bucureşti pentru „inspecţie". Excepţie au făcut gărzile destinate pazei Palatului regal Cotroceni, care se deplasau din cazarmă direct la acest obiectiv. Ofiţerii care comandau aceste gărzi trebuiau să fie îmbrăcaţi „curat şi în ţinută regulamentară, fiind tunşi şi raşi" şi înarmaţi cu un revolver. Trupa ce compunea gărzile trebuia să aibă ţinuta „cât se poate de îngrijită şi de curată" şi era înarmată cu puşti. Atât ofiţerii cât şi trupa trebuiau să aibă asupra lor un încărcător complet la cartuşieră. Gărzile, în fiecare seară erau scoase la orele 20^{00} şi duse la Corpul de gardă[29]. Mai evidenţiem un lucru important, în alegerea componenţei gărzilor respective, colonelul Teodorescu Paul a fost obligat de reglementările în vigoare să ţină cont de cerinţa ca oamenii destinaţi acestora să fie, fără excepţie, numai „de naţionalitate română". Această cerinţă era făcută în condiţiile în care regimentul, în perioada respectivă, avea în compunerea lui militari de naţionalităţi diferite: germani, unguri, evrei, turci etc..[30]

27 *Loc.cit.*, Regimentul 6 infanterie, dosar nr. 532, f.27, 28, 77, 78, 115, 116, 194, 195 şi fond Divizia 4 infanterie, dosar nr.555, f.67, 82, 109, 148, 183.

28 *Loc.cit.*, Regimentul 6 infanterie, dosar nr. 532, f.26 şi dosar nr. 564, f.2.

29 *Ibidem*, dosar nr.532, f.26.

30 *Ibidem*, dosar nr. 516, f.2,7, 14, 33, 34.

La începutul lunii iunie 1930, în strânsă legătură cu pregătirea urcării pe tron a lui Carol al II-lea, colonelul Teodorescu P. şi regimentul său au fost obligaţi să adopte măsuri speciale de pază şi întărire a gărzilor. Prima dintre acestea, a fost luată începând cu ziua de 6 iunie 1930. La acea dată, regimentul a instalat o gardă zilnică formată din 40 de militari, conduşi de un căpitan ajutat de un ofiţer subaltern (sublocotenent sau locotenent), pentru paza clădirii Senatului (de pe Bulevardul Elisabeta).[31]

În ziua următoare, Corpul 2 armată a ordonat trupelor din subordine, în special celor din Bucureşti, adoptarea unor „măsuri de ordine în vederea promulgării executării puterilor Regale din ziua de 8 iunie 1930 şi Proclamării A.S.R.Principele Carol ca Rege al României”.[32] Conformându-se, în zilele de 8 şi 9 iunie 1930 colonelul Teodorescu Paul a pregătit în cadrul regimentului „o unitate de alarmă cu ofiţerii necesari, gata a ieşi la ordin”. De asemenea, tot în acest interval de timp, toate gărzile date de regiment pentru executarea misiunilor de pază au avut „efectiv dublu”.[33]

Zilele următoare au trecut fără înregistrarea antrenării efectivelor gărzilor regimentului în incidente. La puţin timp după urcarea pe tron a lui Carol al II-lea gărzile destinate Palatului Victoria au fost în permanenţă însoţite, însă, în capul formaţiei, în drumul lor de la şi spre cazarmă, de muzica militară. De asemenea, în zilele de duminică şi în cele de sărbători naţionale şi religioase, gărzile au fost conduse şi cu drapelul regimentului. Tot în acele zile, muzica regimentului a susţinut în curtea Palatului Victoria câte un microconcert, de la 3 bucăţi muzicale în sus.[34]

La 18 iunie 1930, prin raportul înaintat de către ministrul armatei, generalul Condeescu Nicolae, şi şeful Marelui Stat Major, generalul Samsonovici Nicolae, s-a propus regelui schimbarea denumirii Regimentului „Mihai Viteazul” nr. 6 în Regimentul de Gardă „Mihai Viteazul” nr.6. Motivarea propunerii în cauză: „Asemenea denumiri au fost purtate în toate armatele mari, pentru sporirea fastului care trebuie să înconjoare pe suveran, precum şi pentru a distinge şi stimula eroismul unor regimente”. Motivul propunerii a fost justificat astfel:

„Este purtătorul numelui Domnitorului care a realizat cel dintâi Întregirea tuturor Românilor. Este unul dintre cele mai vechi regimente de infanterie, numărând 58 de ani de la înfiinţarea sa”.[35]

Regele Carol al II-lea, prin Înaltul Decret nr. 2192 din 19 iunie 1930, a decretat: «Regimentul „Mihai Viteazul” nr.6 va purta de azi înainte numirea **Regimentul de Gardă „Mihai Viteazul” nr.6**».[36]

De la data de 30 iunie 1930, toate gărzile destinate palatelor şi Mormântului Eroului Necunoscut s-au schimbat la ora 18^{00}, în loc de ora 11^{00}. Apoi, de la 5 iulie 1930, garda dată de regiment pentru Palatul Victoria a fost compusă din 24 de soldaţi (în loc

31 *Ibidem*, dosar nr. 532, f.162.

32 *Loc.cit.*, Colecţia R.I.J.O.-1, dosar nr. 1862, f.65.

33 *Loc.cit.*, fond Regimentul 6 infanterie, dosar nr. 532, f.164-166.

34 *Ibidem*, f. 169-170.

35 *Loc.cit.*, Colecţia Înalte Decrete Regale, dosar nr. 116, anul 1930, f. 212.

36 *Ibidem*, f. 213 [Semnalăm faptul că atât pe Raportul, cât şi pe Înaltul Decret în cauză Regele a tăiat cu două linii paralele, în tuş negru, cuvintele: „nr.6”. Cu toate acestea, numărul de ordine al regimentului a fost păstrat în continuare].

de 21); iar din ziua de 25 august 1930 acesta nu a mai destinat gărzi pentru Mormântul Eroului Necunoscut.[37]

Din ianuarie 1931, în baza ordinului ministrului, regimentul a dat gărzi numai pentru Palatul regal Victoria. Componenţa gărzilor a fost modificată la: 1 ofiţer, 1 sergent, 1 caporal, 1 trompet, 9 soldaţi şi 3 soldaţi plantoane. Astfel, regimentul a asigurat garda la palat, spre exemplu, în luna ianuarie 1931 în zilele de: 2, 5, 8, 12, 16, 22, 25 şi 28; iar în luna martie în zilele de: 1, 3, 6, 9, 12, 15, 18, 21, 25, 28 şi 31.[38] În restul zilelor, ca şi în perioada anterioară, gărzile au fost date de unităţi din Bucureşti.

Muzica destinată însoţirii gărzilor Palatului Victoria a cuprins cel puţin 8 trompeţi; executând în curtea acestuia numai marşuri regulamentare. Ţinuta trupei ce compunea gărzile trebuia să fie „din cea nouă, cât se poate de îngrijită şi de curată, neadmiţându-se oamenii cu îmbrăcămintea murdară şi ruptă". Ofiţerii, la rândul lor, trebuiau să fie îmbrăcaţi „curat şi în ţinuta regulamentară, fiind tunşi şi raşi". Schimbarea gărzilor a fost modificată din nou, începând cu luna martie 1931, la ora: 11^{00}; iar în fiecare seară, la ora 20^{00}, gărzile erau scoase de către ofiţer în faţa Corpului de gardă. Aici, trompeţii cântau „câteva note de retragere" şi gărzile erau apoi conduse în Corpul de gardă. Santinelele, ziua şi noaptea, se plimbau prin faţa gheretelor proprii numai „în pas cadenţat şi regulamentar"; iar pe timp geros puteau întrebuinţa capelele numai între orele 20^{00} -7^{00} în „nici un caz în timpul zilei".[39]

Colonelul Teodorescu Paul a urmărit în permanenţă, cât timp a fost la comanda regimentului, să asigure militarilor rămaşi în cazarmă petrecerea zilelor de duminică şi de sărbători (naţionale sau religioase) într-o manieră festivă. Astfel, în aceste zile, el a organizat o serie de serbări, menite să „cultive sentimentele naţionale şi patriotice, prin scurte cuvântări, coruri, declamaţii şi dansuri naţionale", militarilor rămaşi în cazarmă. În plus, nu de puţine ori, au fost proiectate acestora filme artistice şi „jurnale de actualităţi".[40]

Cunoscuta înclinaţie a regelui Carol al II-lea spre organizarea şi desfăşurarea cu fast a sărbătoririi unor evenimente, a impus angajarea unor unităţi militare într-un program de pregătire specific acestui scop. Drept urmare, la 21 mai 1931 a fost înfiinţată în Bucureşti Brigada mixtă de gardă, formată din regimentele de gardă: 2 şi 9 vânători şi 6 „Mihai Viteazul" şi Regimentul de escortă regală. De la această dată, respectivele unităţi militare au ieşit din compunerea Diviziei 4 infanterie, fiind subordonate direct Corpului 2 armată.[41]

În întreaga perioadă a exercitării comenzii regimentului, colonelul Teodorescu Paul s-a achitat cu brio şi de greaua misiune a instruirii specifice organizării şi controlului militarilor destinaţi serviciului de gardă al obiectivelor primite în pază. Din documentele accesate, rezultă că şi această misiune a fost primită, tratată şi executată de către colonelul Teodorescu Paul cu acelaşi simţ de răspundere şi

37 *Loc.cit.*, fond Regimentul 6 infanterie, dosar nr. 532, f. 211, 217, 262.
38 *Ibidem*, dosar nr. 564, f.21 şi dosar nr. 565, f.34.
39 *Ibidem*, dosar nr. 564, f.1, 20, 21, 105.
40 *Ibidem*, dosar nr. 516, f.14-18.
41 *Loc.cit.*, Colecţia R.I.J.O.-1, dosar nr. 1862, f.82.

profesionalism ca şi cea legată de instrucţia de luptă a regimentului.

* * *

Ultima parte a articolului evidenţiază unele evenimente semnificative la care au participat colonelul Teodorescu Paul şi militarii regimentului comandat de el. La aceste evenimente au participat colonelul Teodorescu P. singur sau numai însoţit de câţiva ofiţeri şi/sau detaşamente reprezentative, ofiţeri şi/sau subunităţi din regiment sau regimentul în întregul său. Menţionăm, de la bun început, că selectarea evenimentelor ce vor fi prezentate conţine incontestabil un grad relativ de subiectivism. De aceea, dacă din multitudinea acestora cititorul nu va întâlni evidenţiate unele bine cunoscute lui, nu înseamnă că respectivele evenimente au fost mai puţin importante, ele doar ne-ncadrându-se în grila noastră, subiectivă, de selecţie.

În urma accesării documentelor cu trimitere la aceste evenimente am constatat existenţa a două mari categorii: permanente, adică desfăşurate cu ritmicitate anuală: sărbătorile naţionale şi religioase importante, asigurarea ordinii pe timpul desfăşurării alegerilor (parlamentare, judeţene, urbane şi comunale), ceremonialele depunerii jurământului militar şi lăsării la vatră a contingentelor de militari, onorurile date la înmormântarea cadrelor militare şi a unor civili (demnitari ai statului sau deţinători de ordine militare pentru fapte de armă); precum şi ocazionale: vizita unor înalte personalităţi şi delegaţii politice şi/sau militare străine.

În consecinţă, cât mai rezumativ posibil, doar ca o punctare a desfăşurării lor, prezentăm pentru început participarea la evenimentele cu caracter permanent.

Fiecare an începea cu aducerea la cunoştinţa întregului corp de ofiţeri şi trupei regimentului a conţinutului Ordinului de zi pe armată al Regelui, urmat, fireşte de cel al ministrului. În aceeaşi zi, 1 ianuarie, în cadrul dispozitivului de paradă, o „companie de onoare, cu drapelul, muzica şi corniştii regimentului", având pe colonelul Teodorescu P. la flancul drept, participa la oficierea unui Te-Deum la Sfânta Patriarhie. După încheierea serviciului religios, trupele, aliniate în faţa Patriarhiei, erau trecute în revistă de Rege, după care defilau prin faţa acestuia şi suitei însoţitoare.[42]

Apoi, în ordine cronologică, a urmat participarea la „serbarea Botezului Dlui Isus Christos şi a Binecuvântării apelor", în ziua de 6 ianuarie. Ceremonia începea la ora 11^{00} la Biserica Zlătari, în prezenţa M.S.Regelui Mihai I (1929 şi 1930) şi Carol al II-lea (1931-1932), A.S.R. Principele Nicolae (Înalt Regent: 1929-1930), membrilor Familiei regale, demnitari, generali etc.. Regimentul „Mihai Viteazul" a participat, în cadrul dispozitivului de paradă, cu efectivul unui batalion (300 oameni), organizat pe trei companii şi un pluton mitraliere, fiecare companie a două plutoane a câte 3 grupe (8 oameni) fiecare. În cadrul dispozitivului de paradă, colonelul Paul Teodorescu a comandat coloana formată din batalionul regimentului şi dintr-un batalion dat de Regimentul 21 infanterie. Ofiţerii regimentului, care nu se regăseau în formaţia „de front", asistau şi ei la ceremonie. După slujba religioasă, trupele erau trecute în revistă de către Rege şi, apoi, defilau prin faţa Înaltei asistenţe. Urma deplasarea pe cheiul Dâmboviţei, unde

42 *Loc.cit*, Regimentul 6 infanterie, dosar nr. 565, f.223.

I.P.S.S. Patriarhul „în bubuitul a 101 lovituri de tun" arunca Crucea în apă. După recuperarea acesteia din apă, pe coloane, trupele se-ntorceau în cazărmi.[43]

În mod excepţional, în ziua de 6 ianuarie 1932, după finalizarea ceremoniei specifice, Carol al II-lea însoţit de A.S.R.Marele Voievod Mihai I, Regina–Mamă, Arhiducele Anton, Arhiducesa Ileana, ministrul armatei, şeful Marelui stat major, generali şi ofiţeri superiori s-au deplasat în cazarma Regimentului de gardă „Mihai Viteazul" unde au inaugurat Cazinoul, Sala de aplicaţiuni şi Muzeul acestuia. Colonelul Teodorescu Paul a primit Înaltele aprecieri pentru aceste realizări. Cu această ocazie „a avut loc şi serbarea Pomului de Crăciun", la care au luat parte şi ofiţerii regimentelor Escortă regală şi 2 Pionieri gardă (pentru o faţă regală se putea sărbători Crăciunul şi la Bobotează!!).[44]

Urmau, în aceeaşi ordine cronologică, dar diferite ca zile calendaristice, de la an la an, participarea la oficierea „Prohodului din Vinerea Mare" (vineri) şi a Slujbei de Înviere „Sfintele Paşti" (sâmbătă noaptea). De regulă, în Vinerea Mare regimentul era prezent la ora 19^{00}, alături de alte trupe, în curtea Sfintei Patriarhii printr-un pluton (40 oameni şi 2 cornişti) condus de un ofiţer inferior, iar în interiorul acesteia prin comandantul şi ofiţerii săi superiori. La Slujba de Înviere, regimentul era prezent în acelaşi loc, dar de la ora 23^{30}, cu o „companie de onoare, cu drapelul, muzica şi cornistii", împreună cu comandantul şi ofiţerii superiori participanţi.[45]

Urma, în cursul lunii aprilie, în zile diferite de la an la an, ceremonia depunerii jurământului militar de către contingentele nou venite în regiment. Efectivele ce urmau a depune „Jurământul de credinţă" erau adunate în locul stabilit „grupate pe religiuni": ortodocşi, catolici, protestanţi, mahomedani, calvini, mozaici, reformaţi, greco-catolici. În dispozitiv erau prezente muzica şi drapelul regimentului. Ceremonia începea, după o trecere în revistă, prin efectuarea serviciului religios pe confesiuni. După aceasta, se efectua depunerea jurământului, pe grupurile existente, obligatoriu în „limba română"; iar după finalizarea lui, generalul cel mai înalt în grad participant la ceremonie ţinea o scurtă cuvântare despre importanţa acestuia. La final, urma defilarea întregului dispozitiv.[46]

Dintre toate evenimentele permanente, cea mai importantă a fost Ziua de 10 mai. Pentru perioada 1929-1932, la 10 mai s-a sărbătorit în acelaşi timp aniversarea: „Proclamării Regatului (1881)", „Proclamării Independenţei (1877)" şi „Unirii tuturor Românilor (1859/1918)." Însă, înaintea desfăşurării Paradei militare, în ziua de 8 mai, anual, unităţile participante la aceasta erau trecute în revistă, pe platoul, Cotroceni de Rege (Mihai I: 1929-1930, Carol al II-lea: 1931-1932) şi Înalta suită însoţitoare, după care, apoi, defilau prin faţa acestora.

În Ziua de 10 mai, anual, sărbătorirea a început printr-un Te-Deum la Patriarhie şi o şedinţă festivă la Camera Deputaţilor. Dar, punctul de greutate al manifestărilor, a fost întotdeauna Parada militară. În cadrul acesteia, ocupând locul 6 în dispozitivul militar general, colonelul Teodorescu Paul şi batalionul constituit din militarii Regimentului

43 *Loc.cit*., Colecţia R.I.J.O.-1, dosar nr. 1862, f.29; fond Divizia 4 infanterie, dosar nr. 574, f. 74-75 şi fond Regimentul 6 infanterie, dosar nr. 565, f.8.

44 *Loc.cit*., Regimentul 6 infanterie, dosar nr. 606, f.17.

45 *Ibidem*, dosar nr. 565, f.82.

46 *Loc. cit.*, fond Divizia 4 infanterie, dosar nr. 574, f. 123-128.

„Mihai Viteazul" (aproximativ 300 de oameni) au fost întotdeauna trecuţi în revistă de Rege, după care au defilat în formaţie „coloane pe plutoane" prin faţa acestuia, membrilor Familiei regale, demnitarilor, invitaţilor etc.. Seara, în cadrul aceloraşi manifestări, un detaşament din cadrul regimentului, alături de cele ale altor unităţi, a participat la „Retragerea cu torţe".[47]

Tot anual (1929-1932), colonelul Teodorescu P. şi subunităţi din regimentul comandat (nivel companie – de regulă) au participat la ceremonialul specific comemorării Zilei Eroilor, dând gărzi care au prezentat onorul la diferite cimitire din Bucureşti.[48]

În perioada aceloraşi ani, colonelul Teodorescu Paul şi subunităţi din regimentul comandat, împreună sau fără acesta, au participat, dând onorul militar, la înmormântarea unor generali, ofiţeri sau subofiţeri, precum şi demnitari sau civili decoraţi cu ordine sau medalii militare pentru „fapte de armă".[49] Nu putem omite participarea colonelului Teodorescu Paul la oficierea serviciilor religioase ţinute în Bucureşti, cu ocazia înmormântării la Paris, în memoria generalilor francezi Jofre (7 ianuarie 1931, la Biserica Mihai-Vodă şi Biserica Catolică) şi Berthelot H. (31 ianuarie 1931, la Biserica Mihai-Vodă).[50]

Prezentarea onorului pe timpul vizitelor la sosire sau plecare şi asigurarea pazei imobilelor în care au fost cazaţi înalţii demnitari sau delegaţiile politice şi/sau militare sosite în ţară au constituit participarea la evenimentele ocazionale.

Între 22-23 mai 1929, gărzi de onoare din partea Regimentului „Mihai Viteazul", conduse de comandantul acestuia, au participat la activităţi specifice de protocol pe timpul desfăşurării lucrărilor Conferinţei şefilor statelor majore ale armatelor statelor din Mica Înţelegere, întruniţi la Bucureşti. La 25 mai 1930, un detaşament format din 150 militari (fără arme) din cadrul regimentului a asigurat „ordinea publică la Stadionul O.N.E.F.Bucureşti" la meciul de fotbal dintre naţionalele României şi Greciei; iar în ziua de 27 mai 1930, o companie (80 oameni) de onoare, cu drapelul, muzica şi corniştii regimentului au prezentat onorul la Palatul regal Victoria, cu ocazia primirii în audienţă a noului trimis extraordinar plenipotenţiar al Norvegiei.[51]

La 14 iunie 1930, la ora 9^{10}, pe peronul Gării de Nord o companie de onoare, cu drapelul şi muzica regimentului, sub comanda colonelului Teodorescu P., au prezentat onorul generalului francez Gouraud la coborârea din tren. De aici, muzica regimentului s-a deplasat la Palatul regal Victoria unde, împreună cu cea a Regimentului 9 vânători, au întâmpinat (ora 12^{00}) Înaltul oaspete cu intonarea Imnului francez, cu prilejul primirii acestuia în audienţă de Carol al II-lea. În ziua următoare, 15 iunie, colonelul Teodorescu P. a participat la Mormântul Eroului Necunoscut la ceremonia depunerii unei coroane de flori din partea generalului francez. După încheierea depunerii, generalul Gouraud şi întreaga asistenţă s-au deplasat pentru a vizita cazarma Regimentului „Mihai Viteazul".

47 *Loc. cit.*, Colecţia R.I.J.O.-1, dosar nr. 1862, f.34; fond Divizia 4 infanterie, dosar nr. 574, f.152-159, 164-166 şi fond Regimentul 6 infanterie, dosar nr. 606, f.22.

48 *Loc. cit.,* fond Regimentul 6 infanterie, dosar nr. 532, f.151.

49 *Ibidem*, dosar nr. 532, f.14, 17, 20, 84, 86, 103, 111 şi altele.

50 *Ibidem*, dosar nr.565, f.20,32.

51 *Ibidem*, dosar nr. 532, f. 130, 144.

La sosirea oaspeţilor în cazarmă, colonelul Teodorescu Paul a prezentat raportul, iar muzica regimentului a intonat Imnul Franţei. Apoi, întregul regiment a fost trecut în revistă, după care a defilat „în formaţie de revistă" prin faţa generalilor instalaţi pe o estradă. Întreaga suită a vizitat:

- Poligonul de tragere redusă, unde o grupă a executat o şedinţă de tragere de luptă;

- Poligonul de grenade, unde o echipă de „grenadieri" a executat o şedinţă de aruncare a grenadelor la 30 şi 60 de metri;

- Poligonul tragere antiaeriană, unde o grupă a executat un exerciţiu de ochire antiaeriană;

- Sala de teatru, unde orchestra şi corul regimentului au cântat din nou Imnul francez;

- în cele din urmă: bucătăria, o sală de mese şi un dormitor al trupei.[52] Referindu-se la această vizită, la 1 noiembrie 1978, colonelul Teodorescu P. a scris: „Regimentul a fost vizitat şi de eroul general Gouraud, care timp de 14 ani a fost Guvernatorul Parisului" şi care a consemnat în cartea de aur a acestuia: „Regimentul 6 Mihai Viteazul este unul din regimentele cele mai frumoase din Europa"; iar „Despre faima acestui regiment, generalul Gouraud a scris un articol elogios şi în revista franceză Excelsior".[53]

În ziua de 20 iunie 1930, o companie, drapelul şi muzica regimentului au fost la Palatul regal Victoria pentru a prezenta onorul, la venire şi plecare, noului trimis extraordinar şi ministrul plenipotenţiar al Letoniei, cu ocazia primirii în audienţă de Carol al II-lea.[54] Cazarma regimentului a fost vizitată în ziua de 21 iulie 1930 şi de către o delegaţie de 46 ofiţeri cehi. După ce au fost primiţi de comandantul regimentului, aceştia s-au bucurat de un program de vizită asemănător cu cel rezervat generalului francez.[55]

La invitaţia lui Carol al II-lea, Alteţele Imperiale, Principele şi Principesa Japoniei au efectuat o vizită în România, între 23-25 ianuarie 1931, ca „oaspeţi" ai acestuia. După ce au fost întâmpinaţi la sosire de o gardă de onoare, Înalţii oaspeţi au fost conduşi spre reşedinţa rezervată lor, Casa „Blank" (str. Dionisie, nr.9). Aici, Regimentul „Mihai Viteazul" a dat o gardă permanentă, comandată de un ofiţer şi compusă dintr-un reangajat, un trompet şi 10 oameni, dispusă pe două posturi. Garda regimentului a asigurat paza imobilului în zilele de 23/24 ianuarie şi 25/26 ianuarie 1931, câte 24 ore, începând cu ora 12^{00}. Între orele 8^{00}-20^{00} garda a fost condusă de ofiţer; iar între orele 20^{00}-8^{00} de către reangajat. În ziua de 23 ianuarie 1931, colonelul Paul Teodorescu a fost comandantul detaşamentului de onoare de la Mormântul Eroului Necunoscut pe timpul desfăşurării ceremonialului depunerii unei coroane. Detaşamentul de onoare a fost compus dintr-o companie (100 oameni) şi corniştii Regimentului 6 „Mihai Viteazul"; un escadron (100 oameni), cu drapelul Regimentului escortă regală; muzica Regimentului de jandarmi; o „baterie pe jos" din Regimentul 2 artilerie şi „o escadrilă pe jos" din Flotila de luptă. La sosirea Alteţelor Sale Imperiale, Principele şi Principesa Japoniei şi regelui Carol al II-lea, colonelul Teodorescu P. a prezentat acestora onorul. După depunerea coroanei de flori,

52 *Loc.cit.*, fond Divizia 4 infanterie, dosar nr. 574, f.190-191.

53 *Loc.cit.*, fond Direcţia pentru cultură, dosar nr. 18, anul 1991, f.128.

54 *Loc.cit.*, fond Regimentul 6 infanterie, dosar nr. 532, f.183.

55 *Loc.cit.*, fond Divizia 4 infanterie, dosar nr. 574, f.210-213.

din partea oaspeţilor japonezi, aceştia au trecut în revistă Detaşamentul de onoare, timp în care muzica a intonat Imnul Japoniei.[56] Subunităţi ale regimentului au asigurat onorul şefilor statelor majore ale armatelor din Mica Înţelegere, întruniţi la Bucureşti, care la 11 mai 1931 au parafat Convenţia unică militară. Apoi, în ziua de 27 septembrie 1931, colonelul Teodorescu Paul, după o temeinică pregătire, cu regimentul său a dat pe Stadionul O.N.A.F. „o serbare sportivo-militară" menită „a face cunoscut marelui public ceea ce se lucrează într-un corp de trupă".La această serbare au fost prezenţi regele Carol al II-lea, Principele Nicolae, Marele Voievod Mihai I, principii de Hohenzolern (Iosef, Frantz şi Frideric), membrii guvernului, ataşaţi militari, detaşamente reprezentând toate unităţile din Bucureşti şi un numeros public.

Sub conducerea comandantului lor, ofiţerii şi trupa Regimentului 6 „Mihai Viteazul" au prezentat în faţa asistenţei: un ansamblu de gimnastică suedeză, exerciţii de atletică uşoară, antrenament fizic de toate categoriile, instrucţie tehnică şi au încheiat printr-un exerciţiu de luptă cu toate mijloacele auxiliare (gaze, aviaţie, etc.). Demonstraţia a înregistrat un succes deplin.[57] La 5 noiembrie 1931, o companie de onoare, muzica şi drapelul regimentului, având la flancul drept pe comandantul său, au dat onorul pe peronul Gării Cotroceni Principelui Suediei. Invitat de Carol al II-lea, pe timpul vizitei efectuate în ţara noastră de Înaltul oaspete, regimentul a asigurat, cu prilejul unor evenimente protocolare, subunităţi de onoare.[58]

Anul 1932 a înregistrat vizitarea cazărmii regimentului de către o serie de personalităţi militare şi civile din ţară şi străinătate. Astfel, în ziua de 19 aprilie Eduard White, preşedintele F.I.D.A.C., a vizitat cazarma şi a asistat la un scurt program sportiv-militar; pe 13 mai, generalul Brailly a vizitat regimentul „din punct de vedere administrativ" şi pe 14 mai s-a consemnat vizita mareşalului Prezan. În ziua de 23 iulie s-a desfăşurat vizita Marelui Voievod Mihai I, căruia i s-a prezentat un program demonstrativ şi care, personal, a executat „tragere redusă la poligon şi aruncare cu grenada". O delegaţie a Parlamentului român, condusă de preşedintele Camerei Deputaţilor, Ştefan Ciceo Pop, a efectuat o vizită regimentului în ziua de 27 august 1932. Cu această ocazie, colonelul Teodorescu P. a prezentat parlamentarilor, cu efective ale regimentului, un program sportiv-militar şi i-a condus prin cazarmă. La finalul vizitei, aceştia „au plecat profund impresionaţi şi foarte mulţumiţi de progresele realizate de Regiment din punct de vedere al pregătirii militare a ostaşilor..., cât şi din punct de vedere al îmbunătăţirii şi întreţinerii localului".[59]

Continuând tradiţia prezentării unor exerciţii demonstrative, colonelul Teodorescu P. a executat cu regimentul său, în ziua de 17 mai 1932, pe Câmpul Ghencea o astfel de reprezentare în faţa detaşamentelor de recruţi din unităţile bucureştene. În faţa asistenţei, regimentul a redat acestora „imaginea asupra atacului şi apărării în legătură cu celelalte arme", iar pe de altă parte a urmărit reducerea „la minimum posibil cheltuielilor ce necesită materializarea exerciţiului prin contribuţia tuturor corpurilor din garnizoană".[60]

56 *Loc.cit*., fond Regimentul 6 infanterie, dosar nr. 565, f.25-28.
57 *Ibidem*, dosar nr. 516, f.11.
58 *Ibidem*, dosar nr.565, f.179.
59 *Ibidem*, dosar nr. 607, f.21-23, 25, 29.
60 Ibidem, dosar nr. 606, f.55.

Între 23-25 septembrie 1932, Regimentul 6 „Mihai Viteazul" şi colonelul Teodorescu Paul, fără exagerare, au fost în permanenta atenţie a generalului Douglas Mac Arthur, şeful Statului Major al armatei americane, aflat în vizită în ţara noastră. Astfel, în ziua de 23 septembrie, începând cu ora 9^{00}, regimentul a primit vizita acestuia. După un protocol cunoscut, asemănător primirii generalului francez în iunie 1930, oaspetelui i-a fost prezentat mai întâi un program sportiv-militar şi apoi cazarma. La finalul vizitei, acesta a rămas „profund impresionat". În după-amiaza aceleiaşi zile, în prezenţa regelui Carol al II-lea şi a numeroşi demnitari militari şi civili, generalului Mac Arthur, i-a fost prezentată, pe stadionul O.N.E.F., de regiment o amplă serbare sportivă-militară. În ziua următoare 24 septembrie, regimentul a participat la o aplicaţie în teren la Dragomireşti, unde a fost prezent şi generalul american.

La 25 septembrie, regimentul a reluat, pe acelaşi stadion, serbarea sportivo-militară dată cu două zile înainte, dar – acum - în prezenţa „unui public numeros".[61]

Despre această manifestare, Teodorescu Paul a scris la 1 noiembrie 1978: „În scop educativ, am reconstituit în 1932, cu tot efectivul Regimentului, cca. 1500 oameni (ofiţeri şi trupă), pe terenul sportiv A.N.E.F. (str. Izvor), Bătălia de la Şelimăr, dată de Mihai Viteazul, cu succes răsunător...". Menţionând în continuare: „Această reprezentare s-a repetat şi pentru distinsul general american Mac Arthur, ..., în vizită, în ţara noastră. El a aflat, pentru prima dată, de drepturile României, asupra Ardealului şi luptele duse cu multe secole înainte, pentru întregirea neamului românesc."[62]

În legătură cu aceasta, după terminarea grandioasei reeditări a bătăliei de la Şelimbăr, generalul american ar fi spus: „acum îmi dau seama că Ardealul nu a fost răpit de la unguri în 1918..., ci el era al Românilor şi că doar atunci s-a realipit la România".[63]

Cu aceste ultime relatări, încheiem succinta prezentare a diversităţii activităţilor desfăşurate de colonelul Teodorescu Paul în perioada cât a comandat Regimentul de Gardă nr. 6 „Mihai Viteazul".

61 *Ibidem*, dosar 607, f.33-35.

62 *Loc.cit.*, fond Direcţia pentru cultură, dosar nr. 18, anul 1991, f.128.

63 *Ibidem*, f. 153.

GENERALUL PAUL TEODORESCU
PROMOTOR AL ŞTIINŢEI ŞI ARTEI MILITARE ÎN ROMÂNIA

Prof.univ.dr. Ion GIURCĂ[*]

Personalitatea generalului Paul Teodorescu[1] are o componentă care se impune a fi relevată la adevărata dimensiune, ca o cerinţă a adevărului istoric şi obiectivităţii prezentării vieţii şi activităţii unui militar, care a avut o carieră strălucită, favorizată de calităţile sale intelectuale şi morale, cât şi de relaţia specială cu Carol al II-lea după anul 1930, în contextul sprijinului direct acordat revenirii pe tron, în condiţii de legalitate discutabile, a celui care renunţase la coroana României în anul 1926.

Preocupat de cunoaşterea cât mai profundă a fenomenului militar naţional şi universal, a dobândit cunoştinţele generale şi de specialitate la un nivel care depăşea pe cel al altor ofiţeri, fiind repartizat instructor şi profesor în diferite instituţii de învăţământ militar, ajungând comandant al Şcolii Superioare de Război, unde a iniţiat şi desfăşurat o bună activitate ştiinţifică îmbinată cu cea de ctitor al unui nou local al instituţiei pe care o conducea, în care azi funcţionează actuala Universitate Naţională de Apărare "Carol I". Activitatea ştiinţifică i-a fost recunoscută de către cei cărora le-a transmis cunoştinţe, în calitatea de profesor, de către şefii ierarhici, dar şi, cel mai important, de către Academia Oamenilor de Ştiinţă al carei membru corespondent a fost ales la 21 decembrie 1935, pentru ca la 20 decembrie 1936 să fie primit în rândurile membrilor titulari. Academia Română, care i-a acordat premiul „Gheorghe Lazăr" şi l-a ales, la 27 mai 1938, membru corespondent. Aflat în dizgraţia generalului Ion Antonescu, şi-a dat demisia din armată, la 8 septembrie 1941, ieşind practic din viaţa publică, încetând activitatea pe linie ştiinţifică şi publicistică. Cu siguranţă, în pofida atitudinii sale procarliste, ar fi putut fi utilizat şi valorificat în domeniul pregătirii şi perfecţionării pregătirii cadrelor în Şcoala Superioară de Război, având în vedere nivelul de pregătire şi viziunea sa prospectivă şi predictivă în privinţa războiului modern. Cazul generalului Paul Teodorescu este tipic în privinţa tratamentului aplicat personalităţilor în regimurile autoritare şi dictatoriale, în contextul unor evaluări subiective, politizate, a activităţilor anterioare, în care criteriul fidelităţii necondiţionate şi încrederii este preferat celui al valorii şi valorizării oamenilor.

[*] Universitatea Hyperion, Bucureşti.

1 Pe larg în: Comandor (r) Aurel Pentelescu, *Generalul adjutant Paul Teodorescu,* în, Revista de istorie militară, nr.1/2002; Locotenent- colonel dr. Valentin Marin, *Un destin în furtuna istoriei. Generalul adjutant în rezervă Paul Teodorescu,* în, Document, Buletinul Arhivelor Militare Române, nr. 1(19)/2003, p.33-35; Prof.univ.dr. Valentin Ciorbea, Emanuela Oprea, *Generalul de corp de armată dr. Paul (Pavel) Teodorescu-personalitate plurivalentă a armatei române,* în, Document, nr.3 (53)/2011, p.46-64; *Memoriile generalului Paul (Pavel) Teodorescu (1888-1981),* în, Document, nr.1 (55)/2012, p.81-95; *Generalul Paul (Pavel) Teodorescu-teza de doctorat,* în, Document, nr.2 (56)/2012, p.38-40; *Generalul Paul(Pavel) Teodorescu-testamentul. Omagiul colaboratorilor şi subordonaţilor,* în, Document, nr.3(57)/2012, p.69-76

Activitatea ştiinţifică a generalului Paul Teodorescu a cunoscut o evoluţie în plan calitativ, care a fost inconstantă şi cu abordări diferite în timp, în acord cu funcţiile îndeplinite. O privire generală asupra activităţii sale în acest domeniu evidenţiază un aspect interesant, poate chiar unic în rândul militarilor care în acea perioadă s-au dedicat studiului ştiinţei şi artei militare. A abordat în lucrări ample, în studii publicate şi conferinţe susţinute, domeniul teoretic şi acţiunea tuturor categoriilor de forţe ale armatelor: trupe de uscat, aviaţia şi marina, militară şi comercială, pevizionând, de cele mai multe ori corect, locul şi rolul lor în războiul modern, aşa cum era considerat în epoca sa.

Până în 1938 preocuparea ştiinţifică a lui Paul Teodorescu a fost axată pe problematica ştiinţei şi artei militare în general, cu referire la trupele de uscat în special. Aceasta decurgea, firesc, din funcţiile îndeplinite în cadrul acestei categorii de forţe armate, cât şi din sarcinile pe linie de învăţământ pe care le-a îndeplinit în diferite instituţii, inclusiv în Şcoala Superioară de Război. Prima lucrare elaborată este o colaborare cu locotenentul-colonel Romulus Ţupa, ofiţer de artilerie, cu care fusese coleg la Şcoala Superioară de Război de la Paris, realizată la îndemnul generalului Constantin Cristescu, dat în anul 1921 după întoarcerea de la studiile şi practica efectuată în Franţa şi numirea lor ca profesori ajutori la Şcoala Superioară de Război din Bucureşti. Având în responsabilitate predarea cursului de *Tactica generală,* cei doi ofiţeri trebuiau să introducă în armata română doctrina militară franceză, pe care o studiase, care era la mare vogă în epocă, având în vedere afinitatea româno-franceză, cât şi prestigiul de care această armată se bucura pe fondul victoriei împotriva armatei germane. În urma susţinerii acestui curs, a rezultat prima lucrare, *Divizia în mişcare. Teme şi soluţii,* apărută în anul 1922, pe care generalul Constantin Cristescu o considera a fi „*...opera lor- unica la noi în felul ei- nu numai că-şi atinge scopul propus, dar încă ea umple un gol simţit cu atât mai mult cu cât, din diferite împrejurări, metoda aplicativă, singura care poate desăvârşi instrucţia ofiţerului în mod temeinic, n-a atins înca în armata noastră, nivelul impus de experienţa ultimului război."*[22] Lucrarea, elaborată în două volume, era structurată pe câteva capitole, în care erau abordate pe larg aspecte teoretice şi practic-aplicative referitoare la: organizarea diviziei şi a statului major; marş, staţionare, siguranţă; lupta ofensivă şi de apărare. Toate aspectele erau abordate şi tratate în detaliu, având două componente: aspectul teoretic şi teme practice de rezolvare a unor situaţii pe hartă. Este cat se poate de evident că lucrarea este una exclusiv didactică, dar aspectele teoretice erau valabile şi utile pentru orice ofiţer, iar temele practice abordate puteau constitui un model sau o variantă care putea fi utilizată creator de către comandamentele de divizie sau corp de armată în procesul de pregatire, în special pentru conceperea manevrelor în toată tipologia şi diversitatea lor. Cel care prefaţa lucrarea o recomanda cu deplină convingere corpului ofiţerilor, căci „*numai studiul chestiunilor de felul celor cuprinse în această lucrare, ne duce la încrederea ce trebuie să avem în puterile noastre".*[33] Numit şef de stat major la Inspectoratul General al Aeronauticii, locotenentul-colonel Paul Teodorescu şi-a întrerupt activitatea didactica şi, aparent, cea de elaborare a unor lucrări de ştiinţă şi artă militară. A urmat o perioada de 6

2 Lt. Col. Ţupa Romulus, Maior Teodorescu P., *Divizia în războiul de mişcare. Teme şi soluţii,* Tiparul Cultura Naţională, Bucureşti, f.a., p.III.

3 *Ibidem,* p.IV.

ani în care s-a confruntat cu diverse probleme pe linie de serviciu, reuşind să revină într-o poziţie acceptabilă nivelului său de pregătire în anul 1929, când a fost numit comandant al Regimentului de Garda „*Mihai Viteazul”*. Surpriza a fost apariţia în acelaţi an a lucrării *Ce trebuie să ştie orice ofiţer din tactica generală,* care cuprindea două parţi, dedicate celor două forme de luptă de bază, ofensiva şi apărarea, cu referire directă la lupta şi fazele ei. Lucrarea era, în fapt, o punere în pagină şi în actualitate a cursului de *Tactica generală* pe care îl predase la „Cursul pregătitor pentru ofiţerii superiori”, apărută din necesitatea, conform mărturisirii scrise a autorului, editării unei lucrări care să cuprindă „*ciclul de cunoştinţe de tactică generală, absolut indispensabil tuturor executanţilor, ofiţeri combatanţi şi asimilaţi, de toate gradele, armele şi serviciile, pentru conducerea unităţii(serviciului) lor, în cele mai bune condiţii pe câmpul de luptă”*.[44] Elaborarea unei asemenea lucrări, după cele scrise de autor la îndemnul cursanţilor, era o necesitate izvorată din experienţa Primului Război Mondial, care a demonstrat că fiecare participant la lupta armată trebuie să înţeleagă ansamblul luptei şi cerinţele ei, pentru a-şi putea îndeplini în cele mai bune condiţii misiunile încredinţate. Aspectele teoretice şi practice sunt abordate în detaliu, cu referire la formele de luptă de bază- ofensiva şi apărarea, cu trecerea la acţiune în contact sau în afara contactului cu inamicul, cât şi la retragere, formă de acţiune specifică apărării în condiţii deosebite, când inamicul era net superior pe o direcţie, sau atunci când situaţia de ansamblu o impunea, pentru evitarea încercuirii şi a pierderilor inutile. Abordarea teoretica şi soluţiile practice propuse aveau la bază experienţa războiului, trăită sau reflectată în lucrările studiate şi utilizate, unele prevederi ale regulamentelor în vigoare, referitoare la caracteristicile luptei în toate fazele sale, locul şi rolul fiecărei arme, cooperarea şi colaborarea între acestea, avându-se în vedere principiile luptei consacrate şi validate de război. Aspectele concrete din ducerea luptei sunt prezentate şi analizate pentru eşalonul divizie, primul în ierarhia structurilor militare care la acea dată dispunea de toate armele şi serviciile, fapt ce asigura înţelegerea tehnicii luptei moderne, aplicarea reală a principiilor şi procedeelor care stăteau la baza întrebuinţării tuturor armelor pe câmpul de luptă. Întreaga abordare a problematicii tacticii generale este dominată de ideea caracterului întrunit şi integrat al luptei la eşalonul divizie, concepţie valabila şi azi, raportată la organizarea şi mijloacele la dispoziţie. Lucrarea elaborată viza ca beneficiari o masă largă a ofiţerilor, în special a celor din comandamente- regiment, divizie, corp de armată, acolo unde se concepea şi se conducea lupta în toate formele sale , în situaţii ipotetice, concepute corect şi judicios, astfel încât armata să răspundă prompt şi eficient cerinţelor, atunci când situaţia o impunea. Valoarea ştiinţifică şi practică a lucrării a fost recunoscută şi de către Academia Română, care i-a conferit premiul „*Gheorghe Lazar”,* iar în anul 1938, în propunerea pentru alegerea lui Paul Todorescu ca membru corespondent al acestei prestigioase instituţii ştiinţifice, dr. Emil Racoviţă scria: „ *Lucrarea, premiată de Academia noastră, este un manual precis şi concis, alcătuit ca şi volumele precedente cu acelaşi foarte bun sistem didactic, în ştiinţele pozitive, de a pleca de la cazuri concrete şi numai apoi la lămuririle generalizărilor doctrinale. Succesul meritat al acestui manual o dovedeşte faptul că a fost nevoie de două ediţii până acum”*.[5]

4 Locotenent-colonel Teodorescu Paul, *Ce trebuie să ştie orice ofiţer din tactica generală,* Luceafarul SA, Institut de Arte Grafice, Bucureşti, 1929, p.7.

5 Apud, *Analele Academiei Române,* tom 58, Şedinţele din 1937-1938, p.161.

În anul 1930 colonelul Paul Teodorescu s-a implicat nemijlocit în acţiunile care au favorizat uzurparea de către Carol Caraiman a tronului fiului său Mihai, drept pentru care s-a bucurat timp de 10 ani de avantaje conferite de relaţia specială pe care a avut-o cu regele Carol al II-lea. Indiferent de această relaţie, proaspatul colonel era recunoscut prin harnicia sa şi preocuparea de a realiza lucruri trainice, care să dăinuie peste veacuri. Între acestea şi cele legate de răspândirea cunoştinţelor în domeniul ştiinţelor şi artei militare. O dovada în acest sens este scrierea şi apariţia în anul 1931 a lucrării *Instrucţia într-un regiment de infanterie,* care s-a bucurat de o bună primire în cadrul armatei, constituind un îndreptar util comandanţilor de unităţi şi subunităţi din această armă. Deşi în general problema era reglementată şi într-o oarecare măsură aplicată, autorul arăta în introducere că instrucţia regimentară este „*subiect foarte cunoscut nouă tuturor, dar care faţă de varietatea categoriilor de instrucţie de astăzi, a numeroaselor specialităţi de pregatit, a diferitelor elemente de instruit, a timpului scurt şi a greutăţilor inerente unor mijloace restrânse, reclamă încă multă meditaţiune, pentru ca rezultatele ce urmărim, să fie cu adevarat dobândite"*[6].

Autorul lucrării considera că problema instrucţiei într-un regiment de infanterie nu trebuia privită strict din punctul de vedere al întocmirii programului, deoarece ele constituie doar un mijloc cu ajutorul căruia comandantul unităţii îşi asigura desfăşurarea instrucţiei. Elaborarea programelor de instrucţie trebuia precedată, după aprecierea autorului, de o reflecţie „ *asupra modului cum trebuie să fie concepută şi organizată instrucţia, pe baza regulamentelor, a directivelor trimise de autorităţile superioare şi a situaţiei locale a* fiecărui *regiment"*[7]. Concepţia sa asupra întocmirii programelor de pregătire este clar exprimată, având la bază o rigurozitate aproape matematică, arătând în acest sens că planificarea trebuia realizată „ *prin tabele analitice corespunzatoare fiecărei specialităţi sau element de instruit, afectarea unui procent de lucru după importanţa fiecărei categorii de instrucţie, repartiţia cea mai convenabilă în timp a materiilor de predat, coordonarea tuturor categoriilor de instrucţie, raţionalizarea şi standardizarea muncii, adoptarea de metode practice, pentru fiecare caz în parte, astfel încât instrucţia, în ansamblul ei, să formeze un tot armonic şi echilibrat care, aplicat apoi cu energie, să dea soldaţi complet instruiţi şi unităţi cu reale aptitudini pe câmpul de luptă"*[8]. Este scos în evidenţă locul şi rolul comandantului în elaborarea concepţiei de organizare şi planificare a instrucţiei, subliniindu-se o idee care rămâne de actualitate: „ *Comandantul care nu şi-a exprimat sub nici o formă gândirea şi voinţa sa, a scăpat de la început instrucţia regimentului din mână, şi prin aceasta a abdicat în favoarea comandanţilor de batalion şi companie, care cu toată străduinţa lor, fără orientarea şi personalitatea şefului, vor face o instrucţie lipsită de coeziune, de omogenitate şi armonie"*[9]. Conceptia sa în privinţa locului şi rolului comandantului în instrucţia regimentului avea o deviză, exprimată diferit, preluată din literatura militară franceză:

6 Colonel Paul Teodorescu, *Instrucţia* într-*un regiment de infanterie,* Tipografia „Lupta", N. Stroilă, Str. General Budişteanu, Bucureşti, 1931, p.5.

7 *Ibidem.*

8 *Ibidem,* p.5-6.

9 *Ibidem.*

„Regimentul este colonelul”(Mareşal Ferdinand Foch) sau „Regimentul este imaginea colonelului”(General Bonal). Este evidentă o supraevaluare a locului şi rolului comandantului de regiment în domeniul abordat, în condiţiile în care este cunoscut că prin consultarea subordonaţilor, discutarea unor puncte de vedere exprimate de către aceştia nu încalcă sau diminua aplicarea principiului comenzii şi conducerii unice.

În anul 1932 era publicată sub semnatura colonelului Paul Teodorescu lucrarea Întrebuinţarea jandarmeriei teritoriale şi operative în război, prefaţată de către generalul Constantin Dimitrescu, Inspectorul General al Jandarmeriei, prieten al autorului şi, evident, un alt favorit al regelui Carol al II-lea. Ca beneficiar direct al lucrarii, mai marele jandarmilor scria despre noua apariţie editorială: „*Expunerea succintă şi clară, este în măsură a informa şi ajuta pe orice comandant militar, în utilizarea trupelor de poliţie ce va avea la îndemână în război, iar rezolvarea justă şi precisă a problemelor puse, probleme ce vizează toate situaţiile importante de război, dă ofiţerilor de jandarmi, cel mai bun mijloc de pregătire”.*[10] În cuvântul înainte autorul lucrării aduce un elogiu jandarmeriei din unele state europene, inclusiv din ţara noastră, cu referire la confrumtările militare din secolul al XIX-lea şi din perioada Primului Război Mondial, evidenţiind virtuţile, rezultatele şi eficienţa acesteia, cât şi limitele acţiunilor sale, precizând că „*misiunea principală a jandarmeriei nu este de a lupta, ci organizarea poliţiei în zona de luptă şi în spatele frontului, precum şi justiţia pretorală”.*[11] Lucrarea a fost elaborată pe baza unei bibliografii sumare, utilizate pentru abordările teoretice, conţinutul sau este rezultatul experienţei şi concluziilor rezultate din manevrele executate, având şi expertiza unor ofiţeri din jandarmerie: colonel Iulian Marinescu, maior Constantin Tobescu şi maior Ariton Virgiliu. Aşa cum rezultă din prefaţa şi conţinutul lucrării, întrebuinţarea jandarmeriei operative „*este studiată pe cazuri concrete, în cadrul marilor unităţi, în special divizia, şi în toate fazele de luptă, pentru a se putea arăta astfel modul cum unităţile de poliţie trebuie să acţioneze şi aportul ce fiecare din ele trebuie să aducă, în profitul marilor unităţi pe langă care lucrează”*[12]. Autorul lucrării are meritul de a fi încadrat, teoretic şi acţional, întrebuinţarea jandarmeriei operative în acţiunea unităţilor şi marilor unităţi din trupele de uscat, în formele de luptă de bază, în diferite momente ale confruntării armate. Pentru fiecare caz în parte erau prezentate modele de teme, cu toate documentele pe care structurile de conducere şi execuţie trebuiau să le întocmească succesiv sau simultan, în conformitate cu cerinţele legale, regulamentare şi specifice fiecărei situaţii din cazurile analizate.

Convins de necesitatea unei asemenea lucrări pentru structurile armatei şi jandarmeriei, autorul făcea un stăruitor apel la ofiţerii din toate armele „*să sacrifice câteva ore de studiu, pentru a adauga la cunoştinţele lor militare şi pe cele ale jandarmeriei, precum şi la camarazii ofiţeri din jandarmerie, carora le revine datoria de a stăpâni toate problemele jandarmereşti, în cele mai mici detalii, de a le dezbate pe toate feţele, şi de a face noi investigaţii în domeniul acestei tactici, numai şi numai pentru desavârşirea*

10 Colonel Paul Teodorescu, Întrebuinţarea jandarmeriei teritoriale şi operative în război, Şcoala Superioară de Război, 1932, p.3.

11 *Ibidem,* p.5.

12 *Ibidem,* p.6.

pregătirii lor, la înalta chemare ce au"[13]. Lucrarea este, după aprecierea noastră, utilă şi în prezent, ca material bibliografic şi orientativ pentru jandarmerie şi trupele de uscat, având în vedere că abordează situaţii şi cazuri specifice stării de pace, criză şi război, în acord cu cadrul normativ al epocii, ale principiilor generale de întrebuinţare a acestei arme, valabile şi în condiţiile de la începutul mileniului III.

Anul 1932 a marcat un nou moment semnificativ în viaţa şi activitatea colonelului Paul Teodorescu, numirea ca ataşat militar în Franţa, unde a desfăşurat şi o laborioasă activitate ştiinţifică[14], concretizată în elaborarea unei teze de doctorat, cu tema *Opinia publică în Europa despre războiul român din 1877-1878 pentru independenţa,* finalizată în anul 1936, fără a fi susţinută public, datorită încheierii misiunii la Paris, revenirii în ţară, unde a fost numit , începând cu 1 noiembrie, în acelaşi an, Director al Şcolii Superioare de Război. Aşa cum rezultă dintr-un studiu al prof. univ. dr. Valentin Ciorbea, teza de doctorat a fost elaborată la sugestia lui Nicolare Iorga, care „şi-a exprimat dorinţa ca ataşaţii militari să facă cercetari, în ţările în care sunt acreditaţi, referitoare la războiul turco-român"[15].

La conducerea Şcolii Superioare de Război, colonelul, apoi generalul Paul Teodorescu a impus o nouă doctrină a învăţământului militar superior, a pus accent pe cercetarea ştiinţifică în acord cu cerinţele situaţiei de atunci, cu elementele de noutate apărute în ştiinţa şi arta militară, în special a războiului de mişcare. Are meritul de a fi iniţiat, începând cu anul 1937, apariţia *Buletinului Şcolii Superioare de Război,* în baza aprobării obţinute prin Ordinul nr. 2872 al şefului Marelui Stat Major, generalul de corp de armată Nicolae Samsonovici, emis la 23 ianuarie 1937, într-o instituţie pe care o considera „*organ oficial de înaltă cultură militară al Marelui Stat Major"*[16], unde, dupa propria-i mărturisire „*găseşte aici un câmp intens de activitate pentru puterea sa de muncă, pricepere şi toate însuşirile sale de realizator"*[17]. Iniţiativa editării Buletinului Şcolii Superioare de Război a fost determinată, aşa cum rezultă din cuvântul înainte la primul numar apărut, cât si cerinţele din Regulamentul Şcolii Superioare de Război „*de a răspândi în armată cunoştinţele militare superioare;a procura ofiţerilor de toate armele o bază de pregătire în vederea comandei şi conducerii marilor unităţi şi în vederea alegerii ofiţerilor de stat-major"*[18]. Dezideratele prevăzute în Regulamentul Şcolii Superioare de Război puteau fi îndeplinite şi prin publicarea cunoştinţelor militare, prin care se putea asigura „*difuzarea noilor idei, mult mai rapid, ea având loc în acelaşi timp cu predarea cursurilor în Şcoala; ţinerea la curent a comandamentelor cu un material intelectual oficial, verificat prin numeroase dezbateri, foarte necesar documentării lor, pentru aplicarea doctrinei în armată; stabilirea unei comunităţi de vederi între comandamente şi ofiţerii de stat-major, ceea ce contribuie de la început la o încredere*

13 *Ibidem.*

14 Pe larg în, Prof.univ.dr. Valentin Ciorbea, Emanuela Oprea, *Generalul Paul(Pavel)Teodorescu-teza de doctorat,* în, *Document,* Buletinul Arhivelor Militare, nr.2(56), 2012, p. 38-40.

15 *Ibidem*, p.38.

16 *Buletin*, nr.1, aprilie şi mai 1937, Anul I, p.5.

17 Andrei Nicolescu, Lenuţa Nicolescu, Alesandru Duţu, Alexandru Oşca, *Ataşaţii militari transmit(1930-1940),* vol.V, Editura Nagard, Lugoj, 2009, p.67.

18 Buletin, *op.cit.,*p.5.

reciprocă şi la o colaborare mult mai fructuoasă"[19]. În cuvântul înainte la primul numar al Buletinului, directorul Şcolii Superioare de Război arăta că „ *fiecare buletin va cuprinde conferinţele şi aplicaţiunile cele mai importante despre un anumit subiect, de exemplu: defensiva, ofensiva, aviaţia, mijloacele mecanizate, cavaleria, infanteria, artileria, geniul, etc., pentru a putea fi astfel urmărite mai cu uşurinţa"*[20]. Este discutabilă, în raport cu locul şi rolul unei publicaţii, cerinţa că în tratarea subiectelor „*se va ţine seama în primul rând de regulamentele în vigoare care, fiind întocmite sau aprobate de către Marele Stat Major, trebuiesc aplicate şi pentru aceasta foarte bine cunoscute"*[21]. Prin această cerinţă, evident subiectivă, se considera că instituţia care elabora şi edita buletinul va „*contribui la formarea unităţii de doctrină în armată, care este scopul superior urmărit atât de autorităţile care au elaborat regulamentele, cât şi de către Şcoala Superioară de Război"*[22]. Primul număr al buletinului, în acord cu ideea elaborării şi editării exprimate, a fost dedicat temei *Divizia în defensivă,* în care erau abordate aspectele teoretice în cadrul unei conferinţe, cât şi a celor practice, prin prezentarea unei *Aplicaţiuni de tactică generala nr.1,* care cuprindea două părţi: *aplicaţiunea de tactica armelor* (infanterie, artilerie, aeronautică, geniu) şi *aplicaţiuni de servicii* (organizarea materială a apărării şi serviciul intendenţei). Tematica de bază a buletinului este rodul activităţii cadrelor didactice din Şcoala Superioară de Război, fără ca acestea să fie nominalizate, aşa cum s-a întâmplat şi în numerele care au urmat, aspect pe care îl apreciem ca incorect din perspectiva cunoaşterii, atunci şi acum, a contribuţiei diferitelor persoane la elaborarea unor studii în domeniu. Interesant de subliniat este că buletinul cuprinde şi un studiu intitulat *Mijloace noi de transmisiuni în războiul modern,* cu menţiunea „ *comunicare facută de un ofiţer elev"*[23]*,* deosebit de interesantă, cel puţin din punctul de vedere al mijloacelor de legătură şi comunicare prezentate, între care şi televiziunea, despre care se aprecia că „*nu a ajuns la o realizare utilizabilă pentru armată"*[24].

Unul dintre numerele Buletinului Şcolii Superioare de Război, apărut sub coordonarea lui Paul Teodorescu în anul 1937, pe care l-a prefaţat, a abordat pe larg aspectele teoretice referitoare la motorizare şi mecanizare. În cuvântul introductiv generalul Paul Teodorescu îşi expunea punctul de vedere asupra acestor două aspecte reale în privinţa construcţiei şi întrebuinţării trupelor de uscat. Constatrea era că „În ultimii zece ani tehnica şi industria au pus la dispoziţia armatelor moderne, noi mijloace în măsură să modifice sensibil structura şi caracteristicile acestora. Astfel motorul, introdus în operaţiuni încă din timpul marelui război mondial, a continuat să progreseze în putere şi fineţe si s-a consacrat definitiv în cadrul armatelor terestre sub cele două forme generale: camionul şi carul de luptă. În acelaşi timp motorul a cucerit domeniul aerului, deschizând prin aviaţie noi perspective operaţiunilor militare"[25]. Era exprimată ideea că

19 *Ibidem,* f.5-6.
20 *Ibidem,* p.6.
21 *Ibidem.*
22 *Ibidem.*
23 *Ibidem,* p.353.
24 *Ibidem,* p. 374.
25 Şcoala Superioară de Război, *Buletinul Nr.3-4,* Tipografia Şcolii Superioare de Război, Bucureşti, 1937, p.5.

industria era într-o căutare permanentă pentru diversificarea şi creşterea puterii motorului, în scopuri economice şi comerciale, subliniindu-se ca progresele înregistrate vor fi folosite în caz de război ca mijloace de distrugere. Se făcea o distincţie categorică între mijloacele de manevră şi mijloacele de luptă, având la bază motorul, apreciindu-se că „*primele transportă până în câmpul de luptă armament şi luptători care acţionează apoi după regulile obişnuite; ultimele sunt arme de foc sub cuirasa în care personalul se instalează pentru a lupta"*[26].

Punctul de vedere exprimat în legătură cu motorizarea şi mecanizarea este interesant, raportat la perioada când a fost adus în atenţie, considerându-se că „ *Motorizarea şi mecanizarea în domeniul teoretic au făcut şi fac obiectul a numeroase discuţii şi controverse, nu numai în publicaţiile militare, dar şi în presă; păreri şi sisteme foarte diferite sunt propuse, ajungându-se la formula exclusivă a unei armate moderne motorizate şi mecanizate"*[27]. Adept al realismului şi pragmatismului moderat, generalul Paul Teodorescu arăta în acel cadru că „ În domeniul practic însă, problemele sunt încă în continuă evoluţie, atât în ceea ce priveşte materialul cât şi organizarea marilor unităţi. Aceasta evoluţie este lentă din cauza greutăţilor materiale precum şi din cauza grijei constante de a verifica un sistem nou prin experienţă. Astfel ideea motorizării şi mecanizării integrale a unei armate, apare în practică ca o imposibilitate, chiar pentru ţările cu mari resurse financiare şi industriale. În cadrul marilor armate naţionale, formula medie pare a fi aceea către care se îndreaptă marile puteri occidentale"[28]. În privinţa României autorul cuvântului înainte considera, corect şi realist, că problema motorizării şi mecanizării trebuia pusă de la început pe planul posibilităţilor reale, astfel ca acest aspect de construcţie şi dotare a trupelor de uscat trebuia examinată în ordinea urgenţei necesităţilor.

Sintetizând conţinutul celor prezentate în acel număr al buletinului, cititorul era avertizat şi înştiinţat că „*nu urmărim îndeosebi să analizăm diferite teze şi sisteme teoretice, ci mai mult să scoatem în evidenţă posibilităţile noi pe care le poate da motorizarea şi mecanizarea, în formele actuale cunoscute şi consecinţele ce pot rezulta pe câmpul de bătălie. Deci studiul nostru, nu constituie decât o lămurire a acestor posibilităţi la un anumit moment, fără pretenţia de a oferi cititorilor soluţii într-o problemă de o avengură şi complexitate atât de mare"*[29]. Parcurgerea conţinutului buletinului oferă posibilitatea de a descoperi ineditul abordării sub aspect istoric, tehnic şi militar, prezentarea elementelor de noutate în evoluţia ştiinţei şi artei militare, cu referire la toate armele, specialităţile şi serviciile din trupele de uscat, în contextul motorizării şi mecanizării unităţilor şi marilor unităţi, subliniindu-se dependenţa dotării armatei de nivelul resurselor materiale şi financiare, al dezvoltării industriei în domenii de vârf , capabilă să asigure cel puţin parţial nevoile, din perspectiva posibilităţii confruntării cu un adversar bine dotat cu asemenea mijloace de transport şi luptă.

Viziunea generalului Paul Teodorescu asupra Ştiinţei militare este exprimată într-un număr al Buletinului Şcolii Superioare de Război, dedicat examenului de admitere

26 *Ibidem.*
27 *Ibidem,* p.6.
28 *Ibidem.*
29 *Ibidem.*

în instituţia de învăţământ superior pe care o conducea, în care arăta că „ *astăzi ştiinţa militară nu poate fi văzută numai prin prisma tacticii şi strategiei de odinioară, ci prin a tuturor ştiinţelor care au contribuit la schimbarea formei lor, a tehnicii şi a procedeelor de luptă"*[30]. Plecând de la această viziune asupra studiului şi cunoaşterii domeniului militar, considera că cei care se pregăteau pentru intrarea în Şcoala Superioară de Război „ *trebuie să aibă în vedere acest criteriu de bază, şi să caute a corespunde cerinţelor unei ştiinţe atât de complexe în structura ei atât de bogată în răspunderi grele când este vorba de aplicaţiune"*[31]. Insistenţa asupra unei pregătiri corespunzatoare, anterioare începerii studiilor în Şcoala Superioară de Război era determinată de constatarea, mai veche şi recentă, că rezultatele slabe ale unor ofiţeri-elevi pe timpul studiilor era determinată şi de pregătirea iniţială superficială. Directorul Şcolii Superioare de Război atrăgea atenţia că pentru examenul de admitere *temele ghicitori* şi *soluţiile tip* sunt cu totul excluse, deoarece, scria el „Ştiinţa militară respinge orice ghicitoare, după cum ea neagă formulele fixe"[32]. În acord cu această concepţie, era transmis viitorilor candidaţi pentru admitere în Şcoala Superioară de Război că în viitor vor fi acceptate „ *orice soluţii care vor respecta principiile ştiinţifice ale tacticii, bunul simţ şi dreapta judecată; deci dorim soluţii, nu numai o soluţie care iese cu totul din vederile învăţământului nostru, bazat pe supleţe, creaţie şi personalitate"*[33].

Generalul Paul Teodorescu a rămas în funcţia de director al Şcolii Superioare de Război doar până la 4 septembrie 1937, dată la care a fost numit subsecretar de stat la Ministerul Apărării Naţionale, pentru ca la 1 noiembrie să fie instalat în funcţia de ministru al Aerului şi Marinei. În anul 1938 avut privilegiul şi şansa de a fi ales membru corespondent al Academiei Române, în locul vacant rămas după decesul generalului Scarlat Panaitescu. Funcţia pe care o îndeplinea, lucrările elaborate şi publicate, relaţia apropiată cu Nicolae Iorga, cel care îl îndemnase să elaboreze o teză de doctorat la Paris, dar care era şi profesor la Şcoala Superioară de Război, au fost factori favorizanţi în alegerea sa pentru a reprezenta armata în acest prestigios for ştiintific. În şedinţa din 27 mai 1938 alegerea sa ca membru corespondent al Academiei Române, în cadrul Secţiei Ştiinţifice, a fost inclusă pe ordinea de zi, propunerea fiind prezentată de către reputatul explorator şi om de ştiinţă care a pus bazele biospeologiei în ţara noastră - dr. Emil Racoviţă.

La începutul discursului sau dr. Emil Racoviţă a arătat că: „În numele Secţiei Ştiinţifice, am cinstea de a supune aprobării D-voastre numirea ca membru corespondent a d-lui general Paul Teodorescu în locul lăsat liber de jelita moarte a generalului Scarlat Panaitescu. De la înfiinţarea Academiei s-a asezat buna şi fireasca datină ca armata noastră să fie reprezentată cel puţin de un membru activ şi un membru corespondent. Prin această tradiţie, care ne e scumpă tuturor, se face vadită dragostea şi recunoştinţa Academiei pentru oastea Ţarii. Apoi nevoia de a avea printre noi specialişti în ştiinţele militare se impune din ce în ce mai puternic, dar fiind că în aceste vremi toate puterile ştiinţifice, deci

30 *Buletinul Şcolii Superioare de Război,* Nr.2, iunie- iulie 1937 , p.5.

31 *Ibidem.*

32 *Ibidem,* p.6.

33 *Ibidem.*

şi ale Academiei, trebuie să fie mobilizate în slujba obştească, trebuie să colaboreze la dezlegarea problemelor puse de apărarea naţională”[34]. Vorbitorul a prezentat cariera militară a generalului, a trecut în revistă lucrările elaborate de către candidat, referindu-se la câteva, considerate ca cele mai valoroase. Referitor la lucrarea *Instructia într-un regiment de infanterie*, dr. Emil Racoviţă aprecia că aceasta era „*fructul încercărilor şi experienţelor sale de comandant al Regimentului de Gardă. Cititorii vor găsi în această carte un soi de preţios program analitic pentru activităţile şefului şi ofiţerilor cărora s-au încredinţat instrucţia, atât de bogată astăzi în specializări şi în arme deosebite, precum şi formarea sufletească a unităţii războinice ce trebuie să constituie regimentul”*[35]. Referitor la o alta lucrare- *Ce trebuie să ştie orice ofiţer din tactica generală,* lucrare care fusese premiata de către Academia Română, se făceau aprecieri pozitive, la care ne-am referit şi în paginile anterioare. O apreciere elogioasă era adusă şi lucrării *Divizia în războiul de mişcare*, un titlu inexact formulat în propunerea prezentată de către dr. Emil Racoviţă, despre care s-a spus că „*Pusă pe temelie solidă- aceea a studiului de cazuri concrete şi urmărind, cu multă metodă, conducerea divizie i- marea unitate elementară- înzestrată cu mijloace moderne de conducere şi de luptă, lucrarea prezintă o mare şi netăgăduită valoare practică care mă autorizează: pe de o parte, să îndemn pe autori de a o duce până la capăt, pentru binele oştirii, iar pe de altă parte, să o recomand corpului ofiţeresc cu deplina convingere, că numai studiul chestiunilor de felul celor cuprinse în această lucrare, ne duce la încrederea ce trebuie să avem în puterile noastre”*[36].

Discursul dr. Emil Racoviţă s-a încheiat printr-o pledoarie pentru acceptarea generalului Paul Teodorescu ca membru corespondent al Academiei Române, arătând că printre alte calităţi mai are şi pe aceea de a fi „*un eminent cunoscător al aviaţiei, minunata fiică a spiritului creator omenesc, care e destinată să îndeplinească un rol atât de covârşitor în ştiinţa şi în apărarea naţională”*[37]. Propunerea a fost supusă la vot cu bile, din cele 26 de voturi exprimate 23 au fost pentru, iar 3 împotrivă.

Ca ministru al Aerului şi Marinei, generalul Paul P. Teodorescu a elaborat şi susţinut conferinţe cu teme legate de marina militară şi comercială română. Astfel, la 18 februarie 1940, a prezentat în aula Şcolii Superioare de Război comunicarea *Marina militară în actualul război,* pe parcursul căreia a pus accent pe aspecte referitoare la „*misiunile marinei, progresele realizate de Marina Română şi dezvoltarea ei viitoare în cadrul înzestrării armatei noastre”*[38]. Comunicarea a fost tipărită sub egida Ligii Navale Române sub titlul „*Rostul marinei în viaţa naţiunii,”*[39] fiind o pledoarie pentru componenta navală militară şi comercială a ţării, văzută ca ceva foarte necesar existenţei naţionale. Abordând problema dezvoltării marinei române, autorul face o prezentare a unui „*Plan naval”*, care avea în vedere fabricarea unor categorii de nave în ţară, dând

34 *Analele Academiei Române,* tom 58, Şedinţele din 1937-1938, p.160.

35 *Ibidem,* p. 160-161.

36 *Ibidem.*

37 *Ibidem.*

38 Apud, Prof.univ.dr. Valentin Ciorbea, Emanuela Oprea, *Generalul de corp de armată dr. Paul(Pavel) Teodorescu-personalitate plurivalentă a armatei române,* în *Document,* nr.3(53)/2011, p.58.

39 General adjutant Paul Teodorescu, *Rostul marinei* în *viaţa naţiunii,* Institutul de arte grafice “Marvan”,S.A.R., Bucureşti, p.1-15.

exemplu şantierul naval de la Galaţi, unde se se trecuse la realizarea de nave maritime şi fluviale, alături de care cunoştea o dezvoltare impetuasă a arsenalele de reparaţii. Este abordată problema formării personalului necesar tuturor specialităţilor din marină, fiind subliniată importanţa intrării în dotarea marinei a navei-şcoală „*Mircea*". Se sublinia necesitatea ca în cadrul marinei să fie dezvoltate specialităţile geniu de marină, infanteria marină şi artileria de coastă, destinate apărării Deltei şi Litoralului. O infrastructură specială pentru marină era strict necesară, acesta vizând porturi, zone lacustre pentru adăpostirea şi mascarea navelor, spaţii de cazare, ateliere de reparaţii şi întreţinere. Planul naval era proiectat pentru 14 ani, necesita fonduri de 12 miliarde lei asigurate din surse guvernamentale şi donaţii. Raportat la comerţul exterior al României, se aprecia că pe mare transportam 25% din material cu nave proprii, iar 75% cu nave străine, ceea ce genera pierderi de 10 miliarde lei în devize. Generalul Paul Teodorescu prezenta calcule economice în privinţa transporturilor navale, demonstrând şi faptul că viteza comercială era mai mare pe apă decât pe calea ferată, concluzionând că „*Marina este o instituţie dintre cele mai mănoase şi utile."*[40] Din expunere rezultă dificultăţile în formarea personalului necesar marinei militare şi comerciale, având în vedere sacrificiul pe care trebuia să-l facă personalul marinei, asemănător cu a celor din aviaţie, pentru ca „în schimb să nu aibă plăcerea avionului, pe lângă beţia zborului, de a vedea zarea frumoasă, de a vedea norii care par nişte gheţari de colorit foarte variat, foarte frumos, fiindcă în submarin e întuneric complet."*[41]* Problema serviciilor portuare era abordată din perspectiva dezvoltării porturilor Constanţa şi Taşaul, unde trebuia continuată realizarea cheiurilor specializate pe produse de export–import, clădiri pentru cazarea personalului, dispensare, clădiri pentru burse, s.a. La data susţinerii expunerii accentul era pus pe dezvoltarea porturilor Constanţa şi Giurgiu. O ultimă problemă adusă în atenţie era cea a dezvoltării Institutului Meteorologic şi Aerofotogrametric, necesare pentru aviaţie şi marină, fiind stimulată în acest scop cercetarea ştiinţifică, recompensată prin premii acordate de către Academia Română cu fonduri de la Ministerul Aerului şi Marinei. Deşi expunerea pare a fi un bilanţ al realizărilor şi o prezentare de proiecte, în realitate ea exprimă viziunea autorului în privinţa dezvoltării şi întrebuinţării unor forţe şi mijloace care să asigure dezvoltarea şi apărarea ţării, în condiţiile în care Europa era bântuită de război, care scotea în evidenţă limitele noastre în domenii de vârf ale mijloacelor de transport şi de luptă în spaţiul maritim, fluvial şi aerian.

Dacă în anul 1940 generalul Paul Teodorescu şi-a concentrat atenţia asupra problemelor marinei române, un an mai tarziu, deja la 3 săptămâni după intrarea României în războiul pentru eliberarea Bucovinei şi Basarabiei, aborda problema aviaţiei într-o conferinţă susţinută la Academia Română în ziua de 4 iulie 1941. Se pare că a fost ultima ieşire publică pe linia preocupărilor ştiinţifice ale generalului, atunci în rezervă. Comunicarea cu titlul *Probleme actuale ale aviaţiei,* pleca de la ideea că „*Avionul împreună cu autoblindatul şi submarinul sunt cele trei mijloace de luptă moderne. Avionul însă întruneşte viteza şi masa, ca arma cavaleriei, duce lupta corp la corp ca infanteria,*

40 *Ibidem*, p.14.
41 *Ibidem,* p.15.

înlocuieşte artileria şi transportă paraşutiştii".[42] Chiar dacă aprecierile sunt exagerate, era o realitate a vremii că aviaţia schimbase radical acţiunile în teatrele de operaţii terestre şi terestro-maritime, datorită dezvoltării cantitative şi calitative, a capacităţii de a acţiona din şi în toate mediile (uscat, aer, apă). Comunicarea avea ca punct principal de abordare aspectele de organizare şi pregătire, sub toate aspectele, a acestei categorii de forţe armate, care, prin efectivele sale, ajunsese la nivelul unor armate aeriene. Referindu-se la dezvoltarea aviaţiei în general, în cazul României în special, Paul Teodorescu a scos în evidenţă problemele care trebuiau avute în vedere, considerate de către pesimişti ca imposibil a fi rezolvate. Prima problemă era *procurarea fondurilor,* astfel că, se considera, numai statele cu mijloace financiare corespunzătoare puteau să-şi asigure o aviaţie suficientă. Calculul financiar expus pleca de la ideea că pentru o mie de avioane, inclusiv infrastructură şi personal, era nevoie de 40 miliarde lei. Autorul avea în vedere că durata de viaţă a avioanelor era de circa 5 ani, astfel că în acest interval de timp suma trebuia repetată pentru a menţine în permanenţă o dotare şi capacitate corespunzătoare de reacţie. *Găsirea devizelor* era cel de al doilea aspect abordat, acestea fiind necesare în principal pentru achiziţionarea materiilor prime din străinătate, pentru aceasta fiind nevoie de un export corespunzator şi o balanţă de plăţi excedentară, lucru dificil de realizat pentru un stat care nu dispunea de o industrie dezvoltată pentru valorificarea materiilor prime interne sau importate. *Formarea personalului* presupunea costuri ridicate având în vedere durata mare de pregătire a personalului necesar aviaţiei-3 ani, estimându-se că pentru pregătirea unui pilot era necesară suma de 12 milioane lei, la care se adăugau sumele necesare pentru pregătirea şi plata personalului tehnic necesar întreţinerii avioanelor şcoală. Cea mai grea şi dificilă problemă era considerată *fabricarea în ţară a materialului de aviaţie*, având în vedere complexitatea produsului, diversitatea tipurilor de avioane necesare: de recunoaştere, observare, vânătoare şi bombardament. Asigurarea materiilor prime necesare procesului de fabricaţie era o problemă dificilă, datorată atât costurilor ridicate, restricţiilor impuse de către unele state, cât şi condiţionărilor de natură politică şi militară. Deşi România dispunea de resurse petrolifere şi instalatii de prelucrare a ţiţeiului, se aprecia că instalaţiile din ţară asigurau abia 30-35% din necesarul de benzină şi lubrifianţi pentru aviaţie. Infrastructura şi echiparea teritoriului pentru nevoile aviaţiei impunea realizarea, în continuare, de clădiri, hangare, terenuri de aterizare, ale căror costuri erau estimate la circa 4 miliarde lei. În sfârşit, se avea în vedere că pregătirea de luptă a piloţilor, activi şi de rezervă, a personalului care constituia echipajele, impunea alocarea unor sume importante. Concluziile expuse în finalul conferinţei erau următoarele: o armată modernă nu poate fi concepută fără o aviaţie modernă; doctrina aviaţiei a adus mari perturbaţii în organizarea militară a statelor; aviaţia este foarte greu de realizat şi costisitoare, posibilitatea dezvoltării acestei categorii de forţe fiind determinată de potenţialul material, industrial, financiar şi moral al unei ţări. Previzionând viitorul aviaţiei, Paul Teodorescu aprecia că „În curând va apare pe câmpul de luptă întrebuinţarea în masă a avioanelor stratosferice şi a fortăreţelor zburătoare. Aviaţia va fi elementul hotărâtor al victoriei finale şi instrumentul care va menţine pacea"[43]. Anii

42 *Universul,* nr.183, 10 iulie 1941.

43 *Ibidem.*

care au urmat şi prezentul confirmă în mare parte ceea ce generalul Paul Teodorescu intuia la acea dată, dovadă a cunoaşterii fenomenului şi realităţilor din acest domeniu de vârf al realizărilor umanităţii. Comunicarea prezentată la Academia Română în vara anului 1941 pare să fi fost ultima manifestare în plan ştiinţific şi public a generalului Paul Teodorescu. Războiul, izolarea sa pe toate planurile, datorită atitudinii ostile a conducătorului statului, oarecum justificată dacă avem în vedere atitudinea adoptată la 4 septembrie 1940, când a facut parte din grupul care s-a exprimat în ideea arestării generalului Ion Antonescu şi rămânerii regelui Carol al II-lea pe tronul României, a facut ca unul din generalii valoroşi ai armatei române să fie scos definitiv din viaţa publică şi ştiinţifică la vârsta de doar 52 de ani. După încheierea războiului, situaţia generalului Paul Teodorescu s-a înrăutăţit sub toate aspectele. Între altele, în anul 1948, printr-un decret al prezidiului Marii Adunări Naţionale, a fost exclus din rândurile membrilor corespondenţi ai Academiei. Reparaţia morală s-a făcut în anul 1990, când, la 3 iulie, a fost repus în drepturi. Era deja târziu, generalul îşi dormea somnul de veci la Mănăstirea Frânceşti, acolo unde şi-a găsit liniştea în ultimii ani ai vieţii.

O privire critică asupra activităţii ştiinţifice a generalului Paul Teodorescu scoate în evidenţă caracterul conjunctural al acesteia, existenţa discontinuităţii în acest domeniu de activitate, ceea ce ne determină să apreciem că implicarea sa în studiu şi creaţie în domeniul ştiinţei şi artei militare a fost conjuncturală, pragmatică, dar, în acelaşi timp, utilă domeniului în care a fost numit să lucreze. Se remarcă faptul că generalul Paul Teodorescu este printre puţinii militari de rang înalt care a abordat în studiile sale problematica tuturor categoriilor de forţe armate, a tratat complet şi complex apectele legate de crearea şi întrebuinţarea aviaţiei şi marinei, atât pentru nevoile militare cât şi comerciale, demonstrând că avea o viziune şi o deschidere spre o concepţie unitară, pragmatică, eficientă şi profitabilă a oricărei construcţii de sistem pe termen scurt , mediu şi lung. Din tot ceea ce a scris generalul Paul Teodorescu, se degajă o orientare spre latura practică a abordării problematicii, din perspectiva prevederilor legale, regulamentelor militare şi a directivelor eşaloanelor superioare pe linia pregătirii teoretice şi practice a comandamentelor şi trupelor. Poate acesta este şi motivul pentru care nu s-a regăsit niciodată, nu a fost citat sau prezentat ca făcând parte din rândul celor care au marcat aşa numita gândire militară românească.

Generalul Paul Teodorescu face parte din categoria militarilor de elită ai armatei noastre din prima jumatate a secolului al XX-lea, dar, o implicare exagerată în evenimentele din anul 1930, o legatură strânsă cu regele Carol al II-lea, considerat a fi făcut parte din camarila regală, l-au pus într-o lumină defavorabilă şi , în cele din urmă, a avut o soartă dintre cele mai nefaste, chiar în condiţiile în care faptele încriminate erau lipsite de orice fundament real.

ACTIVITATEA LOCOTENENT-COLONELULUI PAUL TEODORESCU ÎN CADRUL CONSILIULUI SUPERIOR AL AERONAUTICII

Dr. Luminiţa GIURGIU[*]

În atenţia factorilor de decizie politică şi militară a stat, pe lângă alte probleme referitoare la sistemul Apărării Naţionale, şi dezvoltarea unei arme nou apărute la începutul secolului XX – aviaţia. Aceasta a fost unul din factorii care au determinat schimbări radicale în ceea ce priveşte doctrina militară interbelică.

„Un factor important în evoluţia politicii aeriene a ţării l-a reprezentat poziţia geografică, faptul că România se găsea la o răscruce de căi aeriene, de importanţă deosebită. Astfel, la nivelul ţării se întretăiau liniile aeriene care veneau de la Marea Baltică şi Polonia şi făceau legătura cu sudul Balcanilor, iar cele din apusul Europei se întâlneau cu traseele din est, cu toate căile lor prelungite către Extremul Orient. Prin poziţia sa geografică, ţara noastră reprezenta o adevărată placă turnantă a legăturilor aeriene civile dintre nord-sud şi est-vest, iar din punct de vedere militar deţinea un loc important în zona Balcanilor”[1].

Legile care au reglementat domeniul Aeronauticii au fost promulgate în anul 1913 şi 1932. Prima *Lege pentru organizarea Aeronauticii Militare*[2] stabilea că Serviciul de Aeronautică Militară cuprindea două secţiuni „1) Secţiunea de Aviaţie, care se ocupă în special de tot ce este referitor la aeroplane şi alte asemenea aparate de zburat şi 2) Secţiunea de Aerostaţie în ale cărei atribuţii intră tot ce este privitor la baloane în genere” (art. 1), făcea parte din Ministerul de Război şi se subordona Inspectorului General al Geniului, care „în acelaşi timp este şi inspectorul general al acestui serviciu” (art. 3).

După trecerea a circa 10 ani, prin Înaltul Decret Regal nr. 2057 din 23 iunie 1924 se crea funcţia de Inspector General al Aeronauticii „cu atribuţiile şi drepturile unui inspector general de armată” (art. 1). Garnizoana de reşedinţă era stabilită la Bucureşti. În subordine avea Direcţia Superioară a Aeronauticii, Direcţia Aviaţiei Civile[3] şi Direcţia Meteorologică[4].

---

[*] Seviciul Istoric al Armatei. Redactor şef al revistei Document. Buletinul Arhivelor Militare Române şi al Calendarul Tradiţiilor Militare.

1 Marin Sîlea, *Aeronautica militară română* în *perioada anilor 1930-1940,* Editura Universităţii Naţionale de Apărare „Carol I”, Bucureşti, 2007, p. 51.

2 Legea a fost promulgată la 1 aprilie 1913.

3 Aviaţia Civilă a fost înfiinţată în anul 1920, în subordinea Ministerului Comunicaţiilor; din 1923 a funcţionat în cadrul Ministerului de Războiu.

4 Prin Înaltul Decret Regal nr. 792 a fost promulgată *Legea pentru trecerea Institutului Meteorologic Central al României de la Ministerul Agriculturii* şi *Domeniilor parte la Ministerul Instrucţiunii* şi *parte la Ministerul de Război*. De la 1 ianuarie 1924, Observatorul Astronomic şi cel de Fizică a Globului au trecut la Ministerul Instrucţiunii, iar Serviciul Meteorologic la Ministerul de Război. Actul normativ a fost

Primul program de dezvoltare a aeronauticii – *Memoriu relativ la înfiinţarea şi organizarea Forţei Aeriene*[5] – a fost întocmit în anul 1924. Generalul Gheorghe Rujinschi sublinia calitatea aviaţiei de a furniza informaţii privind „unde este inamicul; de ce forţe dispune şi care este compunerea lor; în ce direcţie se îndreaptă aceste forţe şi care ar fi intenţiile lor" şi aceasta pentru că „pătrunde adânc, oricând, îndărătul frontului inamic şi până în inima ţării duşmane; îmbrăţişează cu vederea un câmp neasemănat mai întins decât orice alt mijloc de observaţie; observă la verticală şi fotografiază orice detaliu însemnat din câmpul sau ţară inamică; transmite imediat prin T.F.F.[6] informaţiile culese şi observaţiile făcute". În felul acesta comandanţii pot „să se bucure de libertatea de acţiune, orice surprindere fiind exclusă; să acţioneze sau să reacţioneze la timp în vederea hotărârii luate; să-şi economisească forţele întrebuinţând din ele numai strictul necesar şi putând păstra rezerva care aruncată în cumpănă în ceasul din urmă va hotărî victoria"[7].

Inspectorul general al Aeronauticii concluziona că, dacă până atunci forţele inamice puteau fi lovite numai la distanţa unei bătăi a tunurilor, progresul aviaţiei permitea atacarea lor chiar în interiorul teritoriului ţării respective.

Numirea Prinţului Carol în funcţia de Inspector General al Aeronauticii a coincis în mod fericit, am spune noi, cu alocarea celui mai mare credit alocat aviaţiei militare pentru înzestrare de 420 000 000 lei[8] .

Înaltul Decret Regal nr. 3983 din 31 decembrie 1925[9] stabilea că Inspectorului General al Aeronauticii i se subordonează Direcţia Superioară a Aeronauticii (cu Arsenalul Aeronauticii, Depozitul Central de Materiale Aeronautic şi Depozitul de Muniţii al Aeronauticii), Comandamentul Trupelor de Aeronautică (cu Grupul 1 Aviaţie Recunoaştere – Iaşi, Grupul 2 Aviaţie Recunoaştere – Cluj, Grupul 3 Aviaţie recunoaştere – Galaţi, Flotila de Luptă – Pipera, Grupul de Aviaţie pentru Marină – Constanţa, Grupul de Aerostaţie – Pantelimon şi Regimentul de Artilerie Antiaeriană – Bucureşti) şi Comandamentul Şcolilor şi al Centrului de Instrucţie al Aeronauticii (cu Şcolile Pregătitoare şi Speciale ale Aeronauticii – Bucureşti, Şcolile de Pilotaj şi Antrenament – Tecuci, Centrul de Instrucţie al Aeronauticii – Băneasa, Şcoala Tehnică a Aeronauticii – Mediaş şi Şcoala de Tragere şi Bombardament – Constanţa).

Inspectoratul General al Aeronauticii, ca organ de comandament şi administraţie, în exercitarea atribuţiilor sale era ajutat de un Stat Major, un Serviciu de Intendenţă şi de un Serviciu Sanitar.

Locotenent-colonelul Paul Teodorescu a fost şeful de Stat Major al Inspectoratului General al Aeronauticii[10] şi în această calitate a participat la şedinţele Comitetului

publicat în „Monitorul Oficial" nr. 50 din 6 martie 1924.

5 Arhivele Militare Române (în continuare A.M.R.), Fond microfilme, rola F.II.3.518, cd. 364-370.

6 Telegrafie fără fir.

7 A.M.R., Fond microfilme, rola F.II.3.518, cd. 364.

8 Pe larg vezi Valeriu Avram, *Istoria aviaţiei militare române 1910-2010*, Editura Scrib, Bucureşti, 2010.

9 Publicat în „Monitorul Oficial" nr. 14 din 19 ianuarie 1926.

10 La 1 iulie 1923, Paul Teodorescu a fost înaintat la gradul de locotenent-colonel la excepţional, fiind numit şef de Stat Major la Inspectoratul General al Aeronauticii, comandat de Principele Carol. După părăsirea

Consultativ al Aeronauticii, exprimându-şi opiniile, uneori divergente, faţă de problematica pusă în discuţie.

Considerăm oportună prezentarea, în ordine cronologică, a temelor abordate, cu precizarea poziţiei lui Paul Teodorescu acolo unde este cazul.

Şedinţele Comitetului Consultativ al Aeronauticii desfăşurate în anul 1925[11] au analizat comanda a 30 de avioane „Potez XV" şi dotarea lor cu mitraliere de calibru 7,70 mm, precum şi a 15 avioane de şcoală „Morane" (16 ianuarie)[12]; firmele „cu o reputaţie cunoscută" care trebuie avute în vedere pentru dotarea cu avioane de recunoaştere, bombardament şi hidroavioane; organizarea şi dotarea a 7 companii de aerostaţie corespunzătoare celor şapte corpuri de armată şi dotarea artileriei antiaeriene (6 martie)[13]; proiectul Legii Aeronauticii; dotarea cu armament a Regimentului Artilerie Antiaeriană şi alocarea sumei de 45 000 000 lei din bugetul ordinar pentru achiziţionarea de tunuri şi piese de schimb şi aparate de ochire pentru Artileria Antiaeriană (6-16 aprilie)[14]; formularea răspunsurilor la Ordinul Ministerului de Război nr. 82/1925 privind firmele furnizoare de avioane de vânătoare, recunoaştere, bombardament şi hidroavioane (29 aprilie)[15]; oportunitatea achiziţionării de avioane cu motoare de 450 HP sau 300 HP (30 aprilie)[16]; achiziţionarea de avioane de vânătoare „Fokker DXI" şi contactarea guvernelor francez şi italian pentru o contra ofertă de livrare imediată a 50 de avioane (2 mai)[17]; procurarea armamentului pentru Artileria Antiaeriană din fondurile puse la dispoziţie prin bugetul ordinar pe anul 1925 (7 mai)[18]; ofertele firmelor producătoare de avioane de vânătoare cu motoare de 300 HP şi 450 HP (14 mai)[19]; ofertele firmelor străine pentru construirea unor fabrici în România care să producă motoare şi celule (13-14 iulie)[20]; înfiinţarea în cadrul Inspectoratului General al Aeronauticii a Comandamentului Trupelor de Aeronautică şi a Comandamentului Şcolilor şi Centrului de Instrucţie al Aeronauticii (3 noiembrie)[21]; dotarea şcolilor de pilotaj şi antrenament şi utilizarea creditului disponibil pe anii 1924-1925 (14 decembrie)[22], precum şi propunerea Societăţii de Transport

ţării de către acesta şi renunţarea la poziţia de prinţ moştenitor, la 4 ianuarie 1926, la nivelul Inspectoratului General al Aeronauticii a fost schimbată conducerea, locotenent-colonelul Paul Teodorescu fiind trecut, la 23 ianuarie 1926, pe funcţia de subşef de Stat Major în cadrul aceleiaşi unităţi. Noul Inspector General, generalul Rudeanu şi şeful de Stat Major, generalul Sârbu, l-au acuzat că şi-a neglijat îndatoririle de serviciu, acuze care s-au dovedit nefondate (vezi pe larg Prof. univ. dr. Valentin Ciorbea, Maica Stareţă Stavroforă Emanuela Oprea *Generalul de corp de armată dr. Paul (Pavel) Teodorescu – personalitate plurivalentă a Armatei Române* în revista „Document" – Buletinul Arhivelor Militare Române, nr. 3(53)/2011, pp. 44-64.

11 A.M.R., Fond Inspectoratul General al Aeronauticii, dosar nr. crt. 36, ff. 1-31.

12 În anul 1924, principele moştenitor Carol, în calitatea sa de Inspector General al Aeronauticii, şi locotenent-colonelul Paul Teodorescu au făcut vizite oficiale în Franţa, Anglia şi Olanda pentru a se documenta asupra progreselor aviaţiei în ţările respective.

13 A.M.R., Fond Inspectoratul General al Aeronauticii, dosar nr. crt. 36, ff. 3-6.

14 *Ibidem*, ff. 8-12.

15 *Ibidem*, ff. 13-14.

16 *Ibidem*, f. 16.

17 *Ibidem*, f. 18.

18 *Ibidem*, f. 19.

19 *Ibidem*, f. 21.

20 *Ibidem*, ff. 26-27.

21 *Ibidem*, f. 25.

22 *Ibidem*, f. 28.

Constanţa de construire a hidroavionului „Getta” şi fabricarea bombei de aviaţie invenţia căpitanului Maniţiu (15 decembrie)[23].

Şedinţele Comitetului Consultativ al Aeronauticii desfăşurate în anul 1926[24] au analizat indemnizaţia acordată personalului navigant şi a primelor pentru meseriaşi, precum şi achiziţionarea avioanelor de şcoală terestre şi hidroavioane (16 februarie)[25]; caracteristicile avioanelor pentru şcoală, achiziţionarea unui număr minim de avioane pentru Şcoala de Pilotaj şi destinaţia celor 69 motoare „Jaguar” rămase în urma lichidării contractului „Siskin-Armstrong” (6 martie)[26]; solicitarea reprezentantului Firmei „Fokker” relativ la motoarele celor 50 de avioane furnizate în anul 1925 (16 iunie)[27]; stabilirea numărului şi tipului de mitraliere cu care să fie dotate avioanele „Spad 61” furnizate de Franţa; propunerea Societăţii „I.A.R.” de producere a unor avioane de şcoală, precum şi oferta Firmei „Fokker” din 11 iunie, modificată prin telegrama din 28 iunie, relativă la litigiul ivit la recepţia celor 50 de avioane contractate (28 iunie)[28]; condiţiile privind recepţia avioanelor „Spad 61” din lemn (7 iulie)[29].

La 16 noiembrie, Comitetul Consultativ al Aeronauticii a analizat posibilitatea sporirii performanţelor avioanelor „Spad 61” şi rezultatul „arbitrajului dat de Serviciul Tehnic Francez în litigiul intervenit între Ministerul de Război şi Casa Blériot”[30].

Faţă de avizul[31] dat privind coeficienţii de siguranţă şi achiziţionarea de aparate, locotenent-colonelul Paul Teodorescu şi-a exprimat rezerva, pe care o redăm în integralitate: „Fac opinie separată pentru chestiunea II-a[32] din procesul verbal nr. 7. Nu sunt de părere ca întărirea avionului să se facă pe socoteala noastră, pentru următoarele motive: 1) Dintre toate avioanele, avionul «Spad» a fost cel mai scump plătit, aproape dublu, un avion revenind la 4 000 000 lei. Trebuia, prin urmare, ca cel puţin să fi fost construit în condiţii ireproşabile.

2) Casa Blériot este în defect faţă de noi fiindcă, pe deoparte nu a respectat contractul şi caietul de sarcini, iar pe de alta, aparatul care va rezulta chiar după întărire, nu este un aparat de război, deoarece lui trebuie să i se impună un anumit regim de zbor care va putea fi respectat în zborul de pace, nu însă şi în război, în lupta reală aeriană.

De drept, ar trebui ca acest aparat să fie respins, aşa cum s-a procedat, pentru aceleaşi motive, şi cu aparatul «Siskin»[33].

23 *Ibidem*, ff. 30-31.
24 *Ibidem*, ff. 33-52.
25 *Ibidem*, ff. 33-34.
26 *Ibidem*, ff. 35-36.
27 *Ibidem*, ff. 37-38.
28 *Ibidem*, ff. 39-42.
29 *Ibidem*, ff. 43-44.
30 *Ibidem*, ff. 46-47.
31 Aprobat de ministrul Apărării Naţionale, generalul Ludovic Mircescu (a deţinut această demnitate între 30 martie 1926-4 iunie 1927).
32 „Chestiunea a II-a. Dacă urmează a se plăti sau nu suplimentul de cheltuială ce va necesita întărirea planurilor avionului Spad 61. Comitetul este de părere că da”. (A.M.R., Fond Inspectoratul General al Aeronauticii, dosar nr. crt. 36, f. 47).
33 În epocă s-a considerat că Prinţul Carol ar fi intervenit, obţinând foloase personale, pentru achiziţionarea acestor tipuri de avioane produse de Firma „Armstrong”, considerate prototip.

În niciun caz, conştiinţa mea nu-mi îngăduie să admit ca tot noi să plătim greşelile şi reaua credinţă a unei Case.

Reamintesc că avionului «Potez XV», care nu a îndeplinit condiţiile caietului de sarcini, la recepţia din 1925, i s-a impus penalităţi, Casa Potez fiind obligată să micşoreze preţul şi să restituie suma de 10 000 000 lei.

Cazul avionului «Spad» este, cel puţin, tot aşa de grav; atunci de ce să i se aplice o altă măsură?

Ce va zice Casa Potez?

Sunt informat că polonezii au obţinut o scădere de preţ, la acelaşi avion «Spad» pentru nu s-au îndeplinit condiţiile caietului de sarcini.

Nu am putea obţine şi noi, cum am obţinut de altminteri şi pentru avionul «Potez»?

3) Se creează un precedent care ne va costa mult, atât pentru această comandă, cât şi pentru alte comenzi. Să presupunem că încercarea statică, prevăzută la punctul 4[34] din acelaşi proces verbal, indicat mai sus, aparatul nu va satisface condiţiile; nu vom fi angajaţi prin dispoziţia ce tinde a se lua, să plătim şi alte întăriri, până ce, în fine, aparatul va da rezultatele dorite?

4) Din punct de vedere material pierdem, primind un avion care nu este la înălţime, cel puţin să nu pierdem şi din punct de vedere moral, lăsând să se acrediteze versiunea că Românul primeşte orice fel de material şi că plăteşte bine chiar şi atunci când contractele nu sunt respectate”[35].

La 16 noiembrie, Comitetul Consultativ al Aeronauticii a discutat comenzile ce urmau să fie date Societăţii „I.A.R.” în anul 1927 şi a decis să fie comandate 50 de avioane de şcoală, fără precizarea tipului, 43 de avioane de recunoaştere în locul celor de vânătoare şi „c) Comitetul este de părere a se mai comanda şi un număr de 7 avioane de bombardament de noapte, fără a se specifica tipul” [36].

Locotenent-colonelul Paul Teodorescu consemnează „Subsemnatul fac opinie separată pentru avioanele de la punctul c (subliniere în text – n.n.), 1) Fiindcă nu văd aducerea avioanelor gros-porteur în aeronautica noastră înainte de a fi realizat aviaţia de informaţii şi vânătoare strict necesară.

Până atunci bombardamentul de noapte poate fi executat cu avioanele de bombardament de zi.

2) Fiindcă pregătirea actuală (hangare, personal tehnic, navigant etc.) nu este favorabilă aducerii acestor avioane.

3) Fiindcă sunt prea scumpe. Cu preţul unui asemenea avion se pot cumpăra 3-4 avioane de informaţii şi bombardament de zi şi când se va distruge un gros-porteur vom fi lipsiţi de alte 3-4 avioane, ceea ce este foarte mult pentru noi”[37].

În şedinţa din 23 noiembrie Comitetul Consultativ al Aeronauticii a dezbătut

34 „Chestiunea IV-a. Coeficientul de siguranţă al avionului în cazul III, se va admite aşa cum l-a găsit arbitrajul francez sau nu? Comitetul rămâne la aceiaşi părere cu opinia guvernului francez, adică la coeficientul 2 sau în apropiere de 2, însă nu inferior lui 1,9” (A.M.R., Fond Inspectoratul General al Aeronauticii, dosar nr. crt. 36, f. 47).

35 A.M.R., Fond Inspectoratul General al Aeronauticii, dosar nr. crt. 36, f. 48.

36 *Ibidem*, f. 51.

37 *Ibidem*.

tipul avioanelor de recunoaştere şi bombardament de zi de interes pentru ţara noastră, recomandând achiziţia avioanelor „Potez 25.XIV" şi „Bréguet 19". În ceea ce priveşte „b) Avionul Potez 25.XIV va fi considerat ca aparat de observaţie şi recunoaştere de corp de armată, dintre care cel puţin 16 din aceste aparate să aibă tot echipamentul complet pentru bombardamentul de zi".[38]

Locotenent-colonelul Paul Teodorescu face „opinie separată pentru avionul de la punctul b (subliniere în text – n.n.), care trebuie să fie în acelaşi timp şi pentru recunoaşterile de armată, neavând în prezent niciun aparat din această categorie şi armata noastră având nevoie de asemenea aparate de la ora 0 a mobilizării".[39]

În anul 1928, ministrul Apărării Naţionale, generalul Paul Angelescu[40], în calitate de membru al Consiliului Superior al Apărării Ţării, aprecia că „astăzi aviaţia noastră este înzestrată cu avioane moderne[41] şi ultimele comenzi făcute, aduc în parcul nostru, ultimul cuvânt al avionului şi în special al motorului, fiindcă am comandat motoare cu răcire prin aer. În ceea ce priveşte celula, pot face cunoscut că, încă din 1927, s-a pus chestiunea schimbării celulei din lemn în celulă mixtă, trecându-se la celula din lemn şi metal şi anul acesta, 1928, s-au comandat avioane metalice... relativ la rezerva de motoare încă din anul 1926, Aeronautica Română a înscris în programul său, ca pentru avioanele de şcoală să avem 3 motoare de rezervă şi pentru avioanele de război 1,5-2 motoare de rezervă. Cele trei motoare de rezervă pentru avioanele de şcoală s-au realizat; iar rezerva motoarelor pentru avioanele de război este pe cale de realizare

În anul în curs (1928 – n.n.) au fost comandate primele hidroavioane, completate şi armate avioanele în serviciu, achiziţionate piesele de schimb, toate aparatele respective, cu accesoriile întrebuinţării lor în război, telegrafie fără fir la bord, bombe, aparate fotografice etc."[42]

Pe lângă aceasta a fost stabilită doctrina aviatică „în raport cu ideile cele mai moderne, în vigoare la puterile din apus şi s-au tipărit toate regulamentele în număr de 12, ale Aviaţiei Române".[43]

Prin *Legea aeronauticii*, din anul 1932, a fost înfiinţat Subsecretariatul de Stat al

38 *Ibidem*, f. 52.

39 *Ibidem*.

40 Angelescu Paul (n. 27 septembrie 1872 - m. ?); sublocotenent - 15 iulie 1892, general de brigadă - 1 aprilie 1917, general de corp de armată - 31 martie 1933; a participat la bătălia de la Mărăşeşti; ministru de Război în guvernele Barbu Ştirbei (4 – 21 iunie 1927), Ion I.C. Brătianu (22 iunie - 23 noiembrie 1927), Vintilă Brătianu (24 noiembrie 1927 - 10 noiembrie 1928). După Primul Război Mondial a mai îndeplinit funcţiile de şef al Casei Militare Regale şi inspector general de armată.

41 Pentru dotarea optimă, Direcţia Aeronautică a Ministerului de Război aprecia că, în anul 1924, era necesar să fie achiziţionate prin licitaţie internaţională 40 avioane de vânătoare cu un loc, 30 avioane de vânătoare cu 2 locuri şi 60 avioane de bombardament cu 2 locuri. Ministerele de Finanţe, de Război şi Industriei au hotărât ca în limita sumei de 420 000 000 lei să fie achiziţionate: „a) Casa «Armstrong» din Londra să predea 60 avioane «Siskin» complete, 10 motoare «Jaguar» de rezervă şi piesele de schimb, în valoare de 5% din totalul comenzii ... b) Casa «Potez», din Paris, să predea 120 de avioane «HenryPotez» tip 15, complete, cu preţul unitar de 169 900 franci, plus piesele de schimb 5% din valoarea totală ... c) Casa «Lorraine Dietrich» să predea 201 motoare complete la preţul unitar de 72 500 franci, iar piesele de schimb pentru o valoare de 656 400 franci ..."

42 Arhivele Naţionale Istorice Centrale, Fond Preşedinţia Consiliului de Miniştri, dosar nr. crt. 41/1929, f. 28.

43 Ibidem.

Aerului, cu misiunea de coordonare a întregii Aeronautici Militare şi Civile, care a funcţionat până la 14 noiembrie 1936, când a fost înfiinţat Ministerul Aerului şi Marinei.[44]

Analizând activitatea desfăşurată se putea concluziona „cu toate că viziunea unanimă a factorilor politici era una pozitivă asupra necesităţilor de dotare şi înzestrare a armatei, în general, şi a aviaţiei, în special, dificultăţile financiar-economice, inclusiv recesiunea mondială din anii 1929-1933 şi-au pus amprenta asupra organismelor îndrituite cu asigurarea capacităţii de apărare a ţării”.[45]

44 Între 1 noiembrie 1937 şi 2 iunie 1940, generalul de divizie adjutant Paul Teodorescu a deţinut funcţia de ministru al Aerului şi Marinei.

45 Marin Sîlea, *Op. cit.*, p. 53.

ÎNVĂŢĂMÂNTUL SUPERIOR MILITAR ÎNTR-UN NOU LOCAL

Dr. Teodora GIURGIU[*]

În fondul de arhivă creat de Direcţia Domeniilor Militare au fost regăsite documente inedite referitoare la construcţia noului local al Şcolii Superioare de Război, care reflectă efortul autorităţilor militare pentru realizarea grandiosului proiect. Sunt cuprinse date despre licitaţiile organizate pentru atribuirea contractului în vederea executării construcţiei şi costul lucrărilor.

În continuare vom prezenta cronologic în funcţie de dosarele de arhivă constituite pe anii 1936-1937 şi 1939, considerate de interes, corespondenţa legată de ridicarea edificiului şi documentele care au stat la baza finalizării lucrărilor.

Pentru vânzarea terenului şi clădirilor Şcolii de Război[1], cât şi pentru alte construcţii suplimentare s-au organizat mai multe licitaţii de către Ministerul Apărării Naţionale, Camera Biroului de Informaţii[2], respectiv Camera Biroului de Licitaţii: în ziua de 17 martie 1937, ora 10[3]; 9 aprilie 1937, ora 10[4]; 12 mai 1937, ora 10[5]; 16 iunie 1937, ora 10[6]; 23 iulie 1937, ora 9[7]; 29 decembrie 1937, ora 10.30[8]; 19 aprilie 1938, ora 17[9]; 2 aprilie 1940, 17.30[10].

La 14 aprilie 1937 a fost înaintat de Ministerul Finanţelor – Oficiul Central de Licitaţii referatul nr. 50178 din 9 aprilie 1937, Ministerului Apărării Naţionale – Direcţia a XII-a Construcţii şi Domenii Militare care cuprindea evaluarea terenului şi clădirilor Şcolii Superioare de Război astfel: terenul[11] în suprafaţă de circa 6 542 m.p. la o valoare de 91 596 680 lei; imobilele[12] de pe acest teren: 6 253 797 lei rezultând

---

[*] Serviciul Istoric al Armatei. Redactor la Revista Document. Buletinul Arhivelor Militare Române şi al Calendarului Tradiţiilor Militare.

1 Cu sediul în Bucureşti, b-dul I.C. Brătianu, nr. 19.

2 Din Piaţa Valter Mărăcineanu.

3 Arhivele Militare Române (în continuare A.M.R.), Fond Direcţia Domenii Militare, dosar nr. crt. 766/1936, f. 2.

4 *Ibidem*, f. 14.

5 *Ibidem*, f. 27.

6 *Ibidem*, f. 46.

7 *Ibidem*, f. 61.

8 *Ibidem*, f. 95.

9 *Ibidem*, f. 101.

10 *Ibidem*, f. 142.

11 „(...) situat pe artera cea mai principală a Bucureştiului şi cu persective de a i se mări valoarea prin prelungirea străzii din faţa hotelului Excelsior evalaut la 14 000 lei/m.p. revine o valoare totală de: 6 542,62x14 000=91 596 680". (A.M.R., Fond Direcţia Domenii Militare, dosar nr. crt. 766/1936, f. 31).

12 „Imobilele de pe acest teren de construcţie veche de peste 25 ani o parte din ele prezentând urme de uzură şi igrasie au valorile următoare: a) Corpul principal unde se fac actualmente cursurile şcolii însemnat pe planul de situaţie cu litera (C), compus din parter şi două etaje construcţie din cărămidă cu pereţi groşi

un total de 97 850 477 lei[13].

La 18 iunie 1937 directorul Şcolii Superioare de Război, generalul adjutant Paul Teodorescu trimetea Direcţiei Domeniilor cererea Băncii „Leo Bernstein" cu solicitarea de a-i fi precizată suma necesară pentru construcţia noului local[14]. Banca era interesată de teren, intenţionând să formeze un grup de cumpărători sau eventual o societate.

Prin referatul nr. 798 din 5 august 1937 directorul Domeniilor Militare raporta că până la acea dată s-au ţinut cinci licitaţii publice la care nu s-a prezentat nici un concurent. Banca „Leo Bernstein" oferea 12 000 lei pe m.p., însă Ministerul de Finanţe stabilise ca preţ minim 14 000 lei pe m.p. Astfel, se propunea ca oferta băncii să nu fie admisă[15].

Cu adresa nr. 7778 din 23 martie 1938, Şcoala Superioară de Război s-a adresat Direcţiei a XII-a Domenii Militare înaintând adresa Primăriei Municipiului Bucureşti nr. 253/7884/1938, semnată de primarul Iulian Petcu, referitoare la faptul că terenul şcolii era liber la vânzare, cu servituţile de expropriere pentru str. I. Brătianu şi aceea care va despărţi terenul şcolii de Ministerul de Interne[16].

Adresa mai conţinea informaţii despre: scoaterea terenului din zona rezervată pentru Ministerul de Interne, care a fost hotărâtă de municipiu în urma hotărârii ministrului de Interne Armand Călinescu[17], pusă pe adresa Ministerului Apărării Naţionale nr.

însă planurile de separaţie între etaje cu grinzi de fier, reparat cu parchete în bibliotecă, cancelarii etc. iar părţi din săli cu duşumea are o valoare de 6 000 lei m.p. deci având circa 604,54 m.p.x6 000 lei=3 627 240 lei. b) Corpul însemnat pe planul de situaţie cu literele H I K construcţie parter, (vagon) cu o suprafaţă de circa 150,48 m.p. faţă de cum se prezintă are o valoare de 900 lei m.p. deci 150,48x900=135 412 lei. c) Corpul însemnat în plan cu litera (L) construcţie de cărămidă cu pereţi solizi fost manej actualmente transformat în garaj, faţă de cum se prezintă, ca construcţie veche are valoare de 1 200 lei m.p. deci la suprafaţa de construcţie circa 342 m.p.x1 200=410 400 lei. d) Corpul însemnat cu litera (H) în plan, construcţie de zidărie cu partea centrală mai înaltă cu peste 3 m. pentru lumină, construit pentru grajduri, apoi o parte din el amenajat ca dormitor pentru soldaţi, iar în urmă transformat în magazii, parte din construcţie păstrată bine o parte pe alocuri deteriorată are valoarea generală de 1 100 lei m.p. deci la circa 681,95 m.p.x1 100 lei m.p.=750 145 lei. e) Corpul însemnat pe plan cu litera (P) actualmente cameră de locuit; (N) fostă magazie azi transformată în cameră în suprafaţă de circa 88 m.p.x700 lei m.p.=61 600 lei. Sopronul din lemn însemnat cu litera (O) în planul de situaţie circa 38 m.p.x150 lei=5 700 lei. f) Corpul însemnat cu litera (M) construcţie de cărămidă cu ferme, separat în camere de locuit cu o suprafaţă de circa 61 m.p. construcţie veche peste 25 ani valorează 1.000 lei m.p.=61 000 lei. g) Tipografia construcţie de cărămidă cu pardoseală de beton brut valorează 1 000 lei m.p. la circa 134,40 m.p.=134 400 lei. h) Corpul însemnat cu litera (E) actualmente folosit ca sală de mese 43 m.p.x900 lei=338 700 lei. i) Corpul însemnat cu litera (D) compus din parter şi etaj cu valoarea de 2 200 lei m.p. revine la circa 123 m.p. j) Corpul însemnat cu litera (A) parter şi etaj folosit ca serviciu medical, sală de scrimă şi locuinţe are valoare de 2 500 lei m.p. suprafaţă de 296 m.p.=740 000 lei. Corpul însemnat cu litera (B) construcţie simplă parter folosit ca frizerie cu suprafaţă de circa 31 m.p.x600 lei=18 600 lei". (A.M.R., Fond Direcţia Domenii Militare, dosar nr. crt. 766/1936, f. 31-32).

13 A.M.R., Fond Direcţia Domenii Militare, dosar nr. crt. 766/1936, f. 30-32.

14 *Ibidem*, f. 68.

15 *Ibidem*, f. 80.

16 *Ibidem*, f. 107.

17 Călinescu, Armand (1893-1939, n. Piteşti), om politic român. Unul dintre liderii Partidului Naţional-Ţărănesc. De mai multe ori ministru şi prim-ministru (mart.-sept. 1939). Promotor al politicii tradiţionale de menţinere şi dezvoltare a legăturilor cu Marea Britanie şi cu Franţa, inclusiv cu statele din Mica Antantă şi Înţelegerea Balcanică. Unul dintre colaboratorii apropiaţi ai Regelui Carol II. Apărător consecvent al independenţei şi integrităţii teritoriale a României. Adversar al Germaniei hitleriste şi al agenturii ei din

3326/1938. Ministerului de Interne i s-a prevăzut o stradă de separare între terenul lui şi proprietatea şcolii, care ocupa teritoriul din ambele proprietăţi şi le deschidea faţade noi. De asemenea, se preciza că dosarul urma să fie trimis Sectorului 1 pentru a se obţine aprobarea primarului, apoi era trimis prin Ministerul de Interne, la Consiliul Tehnic Superior, al cărui aviz conform urma să fie sancţionat cu Înalt Decret Regal[18].

Cu adresa nr. 655 din 21 mai 1938 Şcoala Superioară de Război a informat Direcţia Domeniilor Militare că din adresa nr. 16506 din 18 mai 1938 a Primăriei Municipiului Bucureşti rezulta că planul de sistematizare a terenului din b-dul Brătianu a fost sancţionat cu Înaltul Decret Regal nr. 1614 din 19 aprilie 1938[19].

Cu adresa nr. 630 din 18 mai 1938 Şcoala Superioară de Război s-a adresat Direcţiei a XII-a Domenii Militare comunicând că Primăria Municipiului Bucureşti cu nr. 253/788 din 12 martie, în urma aprobării Ministerului de Interne, a stabilit limitele locului pe care şcoala le posedă în b-dul Brătianu nr. 19 (după noul plan de sistematizare) şi pe care era liberă să-l vândă. Prin propunerea municipiului se expropria din terenul şcolii circa 2 000 m.p. Se solicita ca această problemă să fie supusă contenciosului acestui minister pentru a se vedea dacă nu era cazul să se ceară o despăgubire pentru terenul expropriat[20].

Prin Legea publicată în Monitorul Oficial nr. 69 din 24 martie 1937, ministerul a fost autorizat să construiască un nou local pentru Şcoala Superioară de Război, iar vechiul sediu al şcolii din b-dul Brătianu nr. 19 să fie vândut spre a se obţine fonduri pentru construcţia noului local.

Pentru vinderea localului vechi s-au ţinut licitaţii la care nu s-a prezentat niciun concurent. Oferta Băncii „Leo Bernstein" nu a fost admisă, fiind sub evaluarea Oficiului Central. Şcoala de Război a arătat că valoarea terenurilor a crescut şi propunea a se încerca vinderea vechiului local al şcolii şi organizarea unei noi licitaţii, care a fost aprobată[21].

Cu adresa nr. 5989 din 27 februarie 1940 Şcoala Superioară de Război a trimis Direcţiei Domenii Militare notificarea că preţul terenului în capitală s-a ridicat vertiginos – ajungând la triplu – faţă de anul precedent. Pentru acest motiv şi pentru faptul că localul şi terenul şcolii era ipotecat Casei Generale de Depuneri şi Consemnaţiuni pentru suma de 100 milioane lei se dorea, având în vedere preţurile neobişnuit de ridicate, vinderea terenului în asemenea condiţii încât să se realizeze pentru şcoala un beneficiu cât mai ridicat. În acelaşi timp, se dorea să fie anunţată şi direcţiunea şcolii în eventualitatea unei tranzacţii[22].

La licitaţia din 29 iulie 1937 s-au prezentat următorii concurenţi: Întreprinderile Generale Tehnice Inginer Tiberiu Eremie SA., care se obligau să execute lucrările din caietul de sarcini şi cu un spor de 10,45% asupra preţurilor unitare din deviz[23]; inginerul Emil Prager[24] care se obliga a executa şi preda lucrările din caietul de sarcini şi cu sporul

România – Garda de Fier – împotriva căreia a adoptat măsuri represive; asasinat de legionari (sept. 1939).

18 A.M.R., Fond Direcţia Domenii Militare, dosar nr. crt. 766/1936, f. 108.

19 *Ibidem*, f. 115.

20 *Ibidem*, f. 131.

21 *Ibidem*, f. 144.

22 *Ibidem*, f. 145.

23 Idem, dosar nr. crt. 775/1937, f. 11.

24 Prager, Emil (1888-1985, n. Bucureşti), inginer constructor român. Realizări importante, concretizate

de 9,80% asupra preţurilor unitare din deviz[25]; inginerul Gheorghe Ignat care se obliga să execute toate condiţiile caietului de sarcini şi cu sporul de 12,80% asupra preţurilor unitare ale devizului[26]; inginerul A. Ioanovici care oferea un spor de 13,35% peste preţurile devizului întocmit pentru această lucrare[27]; inginerul Mihai Gheorghiu care se obliga a executa şi preda lucrarea la lotul I pentru Şcoala Superioară de Război în toate condiţiile caietului de sarcini şi cu sporul de 10,05% la preţurile unitate din deviz[28].

Printr-o adresă emisă la 3 august 1937 inginerul Emil Prager mulţumea Direcţiei Domeniilor Militare pentru aprobarea pe care i-au dat-o ca urmare a licitaţiei din 29 iulie, pentru lucrările lotului I la Şcoala Superioară de Război şi preciza că a luat toate măsurile pentru începerea lucrărilor şi anunţa reducerea sporului de 6% peste preţurile devizului[29].

Reducerea cu majorarea de 6% asupra devizului antreprizei Prager a fost cerută Direcţiei a XII-a Domenii Militare de directorul Şcolii Superioare de Război, generalul adjutant Paul Teodorescu cu adresa nr. 2017 din 10 august 1937[30].

Consiliul de Miniştri[31] în şedinţa din 22 septembrie 1937, luând în deliberare referatul generalului de divizie adjutant Constantin Ilasievici[32], ministrul Apărării Naţionale, sub nr. 6522/159 din 1937 şi având în vedere motivele expuse a decis[33]: „aprobă licitaţia mărginită, ţinută la M.A.N. în ziua de 29 iulie 1937, pentru lucrările de construcţia necesare Şcolii Superioare de Război, în valoare de lei 32 000 000, asupra d-nului ing. E. Prager, cu sporul de 6% peste preţurile unitare ale devizului şi autorizează M.A.N. să încheie contract cu d-nul ing. E. Prager pentru executarea acestor lucrări. Plata sumei de 33 920 000 lei, în care se cuprinde şi sporul rezultat la licitaţie, se va face din creditul de 120 000 000 lei, deschis prin legea publicată în Monitorul Oficial nr. 69/1937, pentru construcţia Şcolii de Război. D-nii miniştri de finanţe şi al apărării naţionale sunt însărcinaţi cu executarea dispoziţiilor din prezentul jurnal”[34].

Între Ministerul Apărării Naţionale, Direcţia Domenii şi Cazarmament, Inspectoratul General al Geniului şi ing. Emil Prager a fost semnat contractul cu nr. 7651 din 11 octombrie 1937[35].

în numeroase şi variate tipuri de construcţii civile şi industriale (Biblioteca Universitară din Iaşi, Spitalul Elias din Bucureşti, termocentrale, silozuri de cereale, căi ferate ş.a.). Iniţiator al mecanizării şantierelor de construcţii în România (1929) şi al metodelor industriale în execuţia betonului armat (1938). Lucrări: „Betonul armat în România”.

25 A.M.R., Fond Direcţia Domenii Militare, dosar nr. crt. 775/1937, f. 12.

26 *Ibidem*, f. 13.

27 *Ibidem*, f. 14.

28 *Ibidem*, f. 15.

29 *Ibidem*, f. 23.

30 *Ibidem*, f. 25.

31 Ion Inculeţ, generalul de divizie adjutant Constantin Ilasievici, Mircea Cancicov, Valeriu Pop, Radu Irimescu, dr. I. Costinescu şi Mihail Negură.

32 Ilasievici, Constantin (1890-1955, n. Dorohoi), general român. Şef al Casei Militare Regale (1931-1937). Ministru al Apărării Naţionale (septembrie-decembrie 1937). Comandant al Armatei IV (1939-1940). Arestat (1950), a murit în timpul procesului, la spitalul Penitenciarului Văcăreşti.

33 Jurnalul nr. 2771 al Consiliului de Miniştri publicat în Monitorul Oficial nr. 242 din 20 octombrie 1937.

34 A.M.R., Fond Direcţia Domenii Militare, dosar nr. crt. 775/1937, f. 70.

35 *Ibidem*, ff. 80-82; 345-346.

Valoarea stabilită prin contract pentru executarea lucrărilor de construcţie a imobilului Şcolii Superioare de Război din Bucureşti era de 32 000 000 lei. Lucrările urmau să se efectueze în conformitate cu planurile, devizele şi în condiţiile prescrise în dosarul special realizat pentru licitaţie şi care cuprindea: planul general de situaţie; planurile de execuţie; antemăsurătoarea şi devizul estimativ; caietul de sarcini special al Serviciului Contencios. Ministerul îşi rezerva dreptul de a lua toate măsurile de natură administrativă la orice abatere a ing. Emil Prager de la obligaţiile contractuale în cazurile de rea conducere sau întârziere a lucrărilor, confiscarea garanţiei, în ceea ce privea procedura de urmat pentru punerea în regie a lucrărilor şi executarea lor în contul acestuia.

După devize valoarea contractului a fost de 33 920 000 lei.

Pentru executarea contractului ing. Emil Prager garanta cu suma de 3 397 700 lei depusă înainte de încheierea contractului în recipisele Casei de Depuneri şi Consemnaţiuni.

Începerea lucrărilor urma să aibă loc imediat după semnarea contractului. Terminarea completă a lucrărilor era programată pentru 15 noiembrie 1937 când se preda şi recepţiona provizoriu, recepţia definitivă urmând să se facă după un an de la cea provizorie, în cazul când lucrarea nu se preda complet terminată până la data de 15 noiembrie 1937[36].

Contractul mai stabilea că taxele şi impozitele rezultate de încheierea şi executarea contractului cădeau în sarcina ing. Emil Prager; procedura în caz de neîndeplinire a oricăror clauze; în ce condiţii se putea modifica contractul; soluţionarea diferendelor.

Prin referatul nr. 1979 din 3 decembrie 1937 a directorului Domeniilor Militare se solicita aprobarea unei prelungiri de termen până la 1 mai 1938 a contractului nr. 7651 deoarece lucrările nu au putut fi terminate[37].

Printr-o adresa semnată, la 30 mai 1938, de ing. Emil Prager acesta solicita Direcţiei Domeniilor Militare să dispună efectuarea recepţiei provizorii a lucrărilor pe ziua de 1 iunie, data contractuală a terminării lor[38]

Situaţia definitivă a lucrărilor executate la Şcoala Superioară de Război, lotul I era în valoare de 4 389 357 lei[39].

Prin procesul-verbal încheiat la 28 iunie 1938[40] care se referea la recepţia provizorie

36 Ing. Emil Prager era obligat să plătească ministerului câte 15 000 lei pentru fiecare zi de lucru întârziere. Aplicarea acestei din urmă penalităţi dura maximum 15 zile, după care timp ministerul proceda la punerea în regie a lucrărilor în contul antreprenorului conf. art. 83 şi următorii din caietul de sarcini de la 17/3/937 partea I şi reţinând la lichidarea definitivă valoarea sumelor fixate mai sus, deosebit de alte daune eventuale. Daunele aplicate ca penalitate antreprenorului curgeau de plin drept în favoarea ministerului, fără somaţie, judecată sau punere în întârziere, prin simpla expirare a termenelor de executarea sau predarea lucrărilor şi independent de faptul că lucrarea va fi sau nu terminată tot de ing. Emil Prager. Amenzile şi despăgbirile cuvenite ministerului în împrejurările de mai sus, se reţineau din garanţii, situaţii provizorii sau definitive şi la neajungere întreprinzătorul era urmărit în orice fel de avere personală.

37 A.M.R., Fond Direcţia Domenii Militare, dosar nr. crt. 775/1937, f. 115.

38 *Ibidem*, f. 175.

39 *Ibidem*, f. 188.

40 Din comisie au făcut parte: colonelul (r) D. Nicolau – controlor Ministerul Apărării Naţionale, Direcţia Domeniilor Militare, colonelul Const. Constantin – Şcoala Superioară de Război, colonelul M. Trotonghi – delegatul Ministerului Apărării Naţionale şi arhitectul I. Călinescu – delegatul Oficiului Central de Licitaţii conform ordinului ministerului nr. 6542 din 18 iunie 1938.

a lucrărilor executate de ing. Emil Prager clădirea Scolii de Război era compusă din subsol, parter, etaj I, II, III, III şi jumătate şi IV şi IV jumătate. Clădirile executate erau cele prevăzute în contractul nr. 7651 din 11 octombrie 1937. Ele erau aşezate conform planului general de situaţie aprobat de minister şi executate întocmai, după cum se prevedea în planurile anexate dosarului de execuţie şi devizele aprobate de minister şi semnate de întreprinzător. În ceea ce privea modificările aduse în timpul executării lor, acestea erau justificate şi motivate prin ordinele date la timp de către autorităţile în drept şi trecute în registrul de ordine către întreprinzător[41]. Procesul-verbal mai cuprindea şi date despre fiecare clădire în parte şi constatările făcute de comisie[42]. Având în vedere că lucrările erau în general executate în bune condiţii, comisia a fost de părere că ele se puteau considera primite provizoriu, cu condiţia ca în timpul anului de întreţinere, întreprinzătorul să aducă la îndeplinire toate observaţiile menţionate în procesul-verbal. Anul de întreţinere începea la data fixată de la începutul procesului-verbal.

Printr-un referat semnat de şeful Biroului 2 din 29 iulie 1938 se preciza că Întreprinderea inginer Prager a înaintat situaţia definitivă a lucrărilor executate la Şcoala Superioară de Război (lotul I) în valoare de lei 29 116 191 lei. După verificarea tehnică aceasta a rămas neschimbată. Costul lucrărilor după deviz era de 32 000 000 lei, iar sub deviz era de 2 883 809 lei. Printre lucrările executate figurau şi cele neprevăzute în valoare de lei 6 956 631, care se acopereau din economiile şi nestimatele din devizul iniţial. Lucrările neprevăzute au rezultat din adaptarea construcţiei la teren şi din erorile de calcul ale devizului iniţial, care s-a întocmit fără a se face o măsurătoare prealabilă aşa cum se obişnuia[43].

Consiliul de Miniştri a luat în considerare referatul preşedintelui său şi ministru al Apărării Naţionale ad-interim nr. 16741 din 28 august 1939 şi a decis să aprobe asupra firmei ing. Emil Prager executarea lucrărilor suplimentare necesare la Şcoala Superioară de Război în valoare de 2 544 000 lei. Aceste lucrări se executau ca supliment la contractul nr. 9246/1938, încheiat cu ing. Prager şi cu preţul unitar din deviz. Plata sumei de 2 544 000 se făcea din creditul de 50 000 000 deschis cu Înalt Decretul nr. 1856/1939[44].

41 A.M.R., Fond Direcţia Domenii Militare, dosar nr. crt. 775/1937, f. 190.

42 „Art. 2 din deviz – beton în fundaţii. Executat bine. Art. 3 din deviz – strat de beton de 10 cm.gr. Idem. Art. 5 beton armat în cadre cu 350 kg. Ciment. Bine executat. Art. 6 beton armat cu 300 kg. Ciment. Idem. Art. 7 din deviz. Fier rotund în beton armat admise bune pe baza controlurilor făcute prin delegaţii supraveghetori. Art. 8 din deviz. Beton armat la parapetele balcoanelor, exceptând parapetele de la rampele scărilor încă neexecutate bine. Art. 10 din deviz. Buiandrugi, centuri, glafuri. Bine Art. 11 din deviz. Zidărie de cărămidă cu mortar de var bine executată. Art. 12 din deviz Zidărie de cărămidă cu mortar de ciment. Bine executată, parte, la stâlpii faţadelor, în execuţie. Art. 14 din deviz. Pereţi de cărămidă pe muche parţial neexistenţi fiind dărămaţi şi înlocuiţi cu ziduri de ½ cărămidă. Art. 19 din deviz. Căptuşitul canalelor de fum cu cărămidă refractară. Executată bine. Art. 20 din deviz. Tuburi de ciment la coşul boilerului. Bine. Art. 21 modificat. Izolaţie orizontală şi verticală la ziduri exterioare ale subsolului, executată bine cu carton gudronat. Art. 26 din deviz. Izolaţie orizontală sub ziduri. Bine cu plută. Art. 33 din deviz. Tuburi de fontă de scurgere, executate bine. Majoritatea lor executate cu tuburi de 130 mm. diam. Art. 34 din deviz. Tuburi din beton la scurgeri bine executate pe baza controlurilor făcute la timp de delegaţii M.A.N. însărcinaţi cu supravegherea lucrărilor. Art. 36 din deviz. Camera de control în externul clădirii. Bine executate." (A.M.R., Fond Direcţia Domenii Militare, dosar nr. crt. 775/1937, f. 190)

43 A.M.R., Fond Direcţia Domenii Militare, dosar nr. crt. 775/1937, f. 192.

44 *Ibidem*, f. 325.

Printr-un referat al preşedintelui Consiliului de Miniştri şi ministru Apărării Naţionale ad-interim şi al ministrului de Finanţe nr. 8237 din 23 iunie 1939 se cerea aprobarea executării unor lucrări de completare a pavilioanelor de locuinţe în valoare de 15 631 000 lei după deviz necesare localului Şcolii Superioare de Război pentru care se ţinuseră două licitaţii. La ultima licitaţie cea mai avantajoasă ofertă a fost depusă de arh. D. Săvulescu şi ing. Rizescu care se oferiseră să execute lucrările cu sporul de 7,80% lei peste preţul unitar al devizului. Oficiul Central de Licitaţii a dat aviz favorabil asupra acestei oferte cu adresa nr. 413/1939. Se solicita aprobarea acestei licitaţii şi semnarea jurnalului prin care se cerea adjudecarea licitaţiei şi angajarea cheltuielilor şi contractarea acestei lucrări. Suma totală de 15 631 000 lei necesară pentru aceste lucrări se plătea din creditul extraordinar de 120 000 000 lei deschis prin Înaltul Decret nr. 1421/1937 şi creditul extraordinar de 50 000 000 lei deschis prin Înaltul Decret Regal nr. 1856 din 4 mai 1939[45].

Prin jurnalul Consiliului de Miniştri a fost aprobat rezultatul licitaţiei ţinută de Ministerul Apărării Naţionale în ziua de 18 mai 1939 pentru completarea pavilioanelor cu locuinţe la localul Şcolii Superioare de Război în valoare de 14 500 000 lei după deviz cu sporul de 7,80% peste preţul unitar al devizului. Acoperirea sumei se făcea în conformitate cu referatul nr. 8237 din 23 iunie 1939[46].

Prin contractul semnat între Ministerul Apărării Naţionale reprezentat prin Armand Călinescu, preşedintele Consiliului de Miniştri şi ministru ad-interim al Apărării Naţionale şi arhit. D. Săvulescu şi ing. I. Rizescu conform ofertei înregistrată la nr. 2676 din 3 mai 1939 dată la licitaţia din 2 mai 1939 aprobată de Oficiul Central de Licitaţii cu nr. 413 din 27 mai 1939 şi Jurnalul Consiliului de Miniştri nr. 2071/1939 s-a decis completarea blocurilor de locuinţe ale Şcolii Superioare de Război în valoare de 14 500 000 lei după deviz[47].

Întreprinzătorul avea obligaţia să realizeze lucrările în conformitate cu planurile, devizele şi în condiţiile prescrise în dosarul special al acestei lucrări care a servit la licitaţie şi care era compus din următoarele acte: planul general de situaţie, planul de execuţie, antemăsurătoarea şi devizul; caietul de sarcini special[48].

După devize lucrările se ridicau la suma de 14 500 000 lei la care se adăuga sporul de 7,80% însumând 15 631 000 lei care se considera valoarea acestui contract.

Pentru executarea acestui contract arh. Săvulescu şi ing. Rizescu garantau cu suma de 1 570 000 lei depusă înainte de încheierea acestuia în recipisa Casei de Depuneri. Începerea acestei lucrări urma a avea loc imediat după semnarea contractului iar terminarea completă a lucrărilor era planificată la 1 octombrie 1939, când se preda provizoriu iar recepţia definitivă se făcea după un an[49].

45 Idem, dosar nr. crt. 1017/1939, f.n.

46 *Ibidem*.

47 *Ibidem*, f. 284.

48 *Ibidem*.

49 Arh. Săvulescu şi Rizescu erau obligaţi să plătească ministerului câte 1 000 lei pentru fiecare zi întârziere. Aplicarea acestei din urmă penalităţi dura maximum 15 zile, după care ministerul proceda la punerea în regie a lucrărilor în contul întreprinzătorului conf. art. 83 şi următorii din caietul de sarcini, partea I şi reţinând la lichidarea definitivă valoa rea sumelor fixate mai sus, deosebit de alte daune eventuale. Daunele aplicate ca penalitate întreprinzătorului curgeau de plin drept în favoarea ministerului, fără somaţie,

Între Ministerul Apărării Naţionale – Direcţia Domenii Militare reprezentat prin generalul de divizie Ioan Ilcuş şi arh. D. Savulescu şi ing. Rizescu conform ofertei înregistrată sub nr. 20169 şi 19933/1939 aprobată de Oficiul Central de Licitaţii cu nr. 201692/1939 şi Jurnalul Consiliului de Miniştri nr. 2690/1939 pentru 1 949 490 lei, adresa Oficiului Central de Licitaţii nr. 290590/1939 şi referatul nr. 22533/1939 pentru 1 216 489 lei s-a încheiat un contract pentru executarea lucrărilor neprevăzute la Pavilioanele A şi B de la Şcoala Superioară de Război în valoare de lei 3 165 979 lei după deviz. Întreprinzătorul se obliga să respecte planurile, devizele şi condiţiile prescrise în dosarul special al acestei lucrări şi care cuprindea: planul general de situaţie, planurile de execuţie, antemăsurătoarea şi devizul, caietul de sarcini special estimativ.[50]

Contractul cuprindea procedura de urmat în cazul constatării unor abateri ale întreprinzătorului în cazul încălcării contractului[51].

Valoarea contractului se ridica la suma de 3 165 979 lei. Pentru executarea acestui contract arh. Săvulescu şi ing. Rizescu garantau cu suma de 330 00 0 lei depusă înainte de încheierea contractului în recipisa Casei de Depuneri şi Consemnaţiuni[52].

Începerea lucrărilor urma să aibă loc imediat după semnarea contractului, iar terminarea lor era programată la 15 noiembrie 1939, când se predau provizoriu, iar recepţia definitivă se făcea după un an de la cea provizorie[53].

Contractul a fost redactat la 28 octombrie 1939[54].

Inaugurarea Şcolii Superioare de Război[55] a avut loc pe 7 decembrie 1939 în prezenţa Regelui Carol al II-lea care consemna în Însemnări zilnice: „[...] Efortul ce l-a făcut Paul Teodorescu este absolut spre toată lauda şi merită mulţumirile cele mai calde din partea tuturora.[...]” [56].

Consiliul de Miniştri luând în considerare referatul ministrului Apărării Naţionale nr. 36118 din 17 ianuarie 1940 a decis aprobarea executării lucrărilor de canale şi suplimentare pentru completarea blocurilor de locuinţe ale Şcolii Superioare de

judecată sau punere în întârziere, ci prin simpla expirare a termenelor de executarea sau predarea lucrărilor şi independent de faptul că lucrarea va fi sau nu terminată tot de întreprinzător. Amenzile şi despăgubirile cuvenite ministerului în împrejurările de mai sus, se reţineau din garanţii, situaţii provizorii sau definitive şi la neajungeri întreprinzătorul era urmărit în orice fel de avere personală.

50 A.M.R., Fond Direcţia Domenii Militare, dosar nr. crt. 1017/1939, f. 184.

51 *Ibidem*.

52 *Ibidem*.

53 Arh. Săvulescu şi Rizescu erau obligaţi să plătească ministerului câte 2 000 lei pentru fiecare zi întârziere. Aplicarea acestei din urmă penalităţi va dura maximum 15 zile, după care timp ministerul va proceda la punerea în regie a lucrărilor în contul întreprinzătorului conf. art. 83 şi următorii din caietul de sarcini, partea I şi reţinând la lichidarea definitivă valoarea sumelor fixate mai sus, deosebit de alte daune eventuale. Daunele aplicate ca penalitate întreprinzătorului curgeau de plin drept în favoarea ministerului, fără somaţie, judecată sau punere în întârziere, ci prin simpla expirare a termenelor de executarea sau predarea lucrărilor şi independent de faptul că lucrarea va fi sau nu terminată tot de întreprinzător. Amenzile şi despăgubirile cuvenite ministerului în împrejurările de mai sus, se vor reţine din garanţii, situaţii provizorii sau definitive şi la neajungeri întreprinzătorul era urmărit în orice fel de avere personală.

54 A.M.R., Fond Direcţia Domenii Militare, dosar nr. crt. 1017/1939, f. 185.

55 Vezi pe larg, Comandor (r.) dr. Aurel Pentelescu, *Festivitatea inaugurării* Şcolii *Superioare de Război din Bucureşti*, în „Document – Buletinul Arhivelor Militare Române”, an IV, nr. 2-4 (14-16)/2001, pp. 32-37.

56 *Ibidem*, p. 32.

Război în valoare de 3 437 319 lei după deviz asupra arh. D. Săvulescu şi ing. I. Rizescu[57].

Cheltuiala sumei de 3 437 319 lei se suporta din creditul extraordinar de 170 000 000 lei deschis prin Înaltul Decret Regal nr. 1421/1937[58].

Prin referatul 39943 din 20 februarie 1940 semnat de şeful Biroului 2, ltocotenentul-colonel Grig. Rădulescu în zilele de 9, 12, 13 şi 16 ianuarie 1940 s-a consemnat recepţia provizorie a lucrărilor de construcţie a blocurilor de locuinţe, executate de către Întreprinderea ing. Rizescu şi Săvulescu în noul local al Şcolii Superioare de Război[59].

În cuprinsul dosarelor studiate se regăsesc documente create până în anul 1940, creatorul probabil considerând că urmărirea problematicii legate de construcţia la noul sediu al Şcolii Superioare de Război este mai facilă dacă ele sunt organizate cronologic de la începerea până la finalizarea lucrărilor.

57 A.M.R., Fond Direcţia Domenii Militare, dosar nr. crt. 1017/1939, f. 245.
58 *Ibidem*.
59 *Ibidem*, f. 252.

GENERALUL PAUL TEODORESCU, „CTITOR" AL MONUMENTULUI EROILOR AERULUI

Dr. Marian NENCESCU[*]

La început a fost zborul . . .

Monumentul Eroilor Aerului „unul dintre cele mai frumoase monumente din Bucureşti[1], amplasat la intersecţia străzilor Arhitect Ion Mincu cu Bulevardul Aviatorilor, impresionează şi astăzi, la aproape opt decenii de la construcţie (a fost inaugurat la 20 iulie 1935) prin nobleţea şi elanul gestului statuar, prin mesajul ce îl transmite viitorimii despre eroismul aviatorilor români cazuţi la datorie, de la pionierii aeronauticii mondiale şi până în zilele noastre.

De altfel, de la inaugurare, Monumentul a trezit entuziastmul bucureştenilor, fapt consemnat pe larg şi unanim în presa vremii. Iată, de pildă o consemnare din revista „Realitatea ilustrată", datată iulie 1935: „Monumentul simbolizează avântul generos al omului, fără nici un gest egoist, cu o mare abnegaţie pentru cucerirea spaţiului. Este un prinos de recunoştiinţă adus acelora care s-au jertfit pentru idealul cel mai nobil: înfrângerea forţei care ne ţine pe pământ"[2].

Elementul central al monumentului îl reprezintă Zburătorul (sau Icarul, cum îl numeşte criticul de artă Mircea Ţoca)[3] ce domină actuala Piaţă a Aviatorilor, de la înălţimea obeliscului de aproape 15 metri, zvâcnind cu muşchii încordaţi către tările cerului. Doar eşarfa ce-l înconjoară de la brâu în jos pare să-l mai reţină pe pământ. Braţele întinse, cu trăsături puternice, sugerând forţă şi descriind o elipsă, constituie nucleul de forţă al compoziţiei. Pe soclul înalt de 2,5 metri sunt înfăţişate patru figuri alegorice ce par să se desprindă din pământ, urcând spre tării. Un bărbat ghemuit, cu chipul crispat şi umărul atârnând a neputinţă, este înconjurat de elemente ce indică o posibilă catastrofă: piese de motor sfărâmate, o cască rătăcită. Un altul ridică braţul drept, în semn de biruinţă. Cu totul, aceste figuri sugerează efortul pentru izbândă, întruchipată în Zburătorul de pe obelisc.

Istoria construirii acetui Monument, rolul şi contribuţia unora dintre „ctitori", comanditari, artişti plastici, meşteşugari sau simpli donatori care şi-au dat obolul subscriind câte o „cărămidă poştală", cu valoarea simbolică de 20 de lei, la întregirea sumei necesare acestei grandioase construcţii, este consemnată strict în acte şi documente de epocă, toate vorbind despre entuziastmul public, dublat de o rigoare specific militară, de a susţine şi finaliza acest vis materializat într-o realizare plastică şi arhitecturală de prestigiu. Între iniţiatorii

[*] Biblioteca Metropolitană Bucureşti

1 Silvia Colfescu, *Bucureşti, ghid turistic,istoric şi artistic*, Ed. Vremea, 2006, p. 99.

2 Colecţiile : *Universul, Realitatea ilustrată, Adevărul, Revista aeronautică*, 1935, Biblioteca Academiei Române.

3 Mircea Ţoca, *Şase decenii de artă plastică românească militantă*, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1981.

proiectului şi, până la un punct, „ctitorul" acestei idei generoase, îl întâlnim şi pe generalul Paul Teodorescu.

Un „Comitet restrâns", prea mic pentru un război atât de mare

Primii paşi privind construcţia Monumentului Eroilor Aerului au fost făcuţi de „Comitetul restrâns", constituit în 1923, sub patronajul Principelui Carol, viitorul rege al României, pe atunci Inspector (onorific) al Aeronauticii. Probabil, cu acordul regal, au început demersurile „pentru a da contur visurilor dătătoare de speranţe, anume ca monumentul să fie o **operă naţională** (s.n. – M.N.), care să reprezinte sacrificiul aviatorilor şi al Aviaţiei"[4].

Din acest Comitet iniţial, făceau parte, alături de Constantin Olănescu şi Mihai Ormolu (preşedinte şi, respectiv, vicepreşedinte al Ligii Aeronautice Române, şi din 1922 al Aeroclubului Regal Român), doctorul Ioan Cantacuzin (1863-1934), cunoscut amator de artă, dar şi doi militari, locotenent-colonelul medic Victor C. Atanasiu, pilot militar şi locotenent-colonelul Paul Teodorescu, la data respectivă profesor de tactică militară, specialitatea Tactica aviaţiei la Şcoala Superioară de Război. Componenţa acestui Comitet din care făcea parte inclusiv doctorul Cantacuzino, a cărui competenţă în materie de artă era incontestabilă, putea sugera o garanţie de imparţialitate în alegerea proiectului câştigător. Este de presupus că atragerea Lydiei Kotzebue, artist plastic provenit din mediile nobiliare, cu care se înrudea prin căsătorie, reprezintă o intervenţie, desigur dezinteresată, a profesorului Cantacuzino, înrudit cu principalele familii nobiliare ale vremii.

Pe de altă parte, cei doi militari prezenţi în Comitet, păreau să accentueze legătura directă dintre Armată, respectiv arma Aviaţie, şi unele cercuri filo-carliste ce acţionau în rândul cadrelor militare şi care-l vizau direct pe locotenent-colonelul Paul Teodorescu, fost aghiotant al Principelui Nicolae (1903-1977). De altfel, importante surse documentare[5] dar şi documete de ahivă invocate de istoricul Florin Şinca, îl indică pe locotenent-colonelul Paul Teodorescu drept membru al grupului de ofiţeri superiori din armată favorabili întoarcerii, respectiv *restaurării* monarhiei, prin persoana regelul Carol al-II lea. Din acest *club* exclusiv mai făceau parte colonelul Gavrilă Marinescu (comandantul Regimentului 9, viitor prefect al Poliţiei Capitalei), loctenet-colonelul Nicolae Tătăranu (ataşat militar la Paris), Puiu Dumitrescu, Nicolae Gatoski, ş.a.[6]

Prezenţa locotenent-colonelului Paul Teodorescu în acest Comitet restrâns pentru ridicarea Monumentului Eroilor Aerului, pare să indice interesul cercurilor pro-carliste, pentru ca un astfel de demers să fie finalizat la termen şi în bune condiţii. Astfel se explică şi motivul pentru care rolul lui Paul Teodorescu, iniţial implicat în proiect, se va diminua oficial, fără însă a scădea din importanţă. Ca o dovadă în acest sens rămân

4 [Victor Atanasiu], *Monografia Monumentului Eroilor Aerului*, Bucureşti, Imprimeriile Adevărul, 1939, p.4.

5 V. Al. M. Stoenescu, *Istoria loviturilor de stat din România*, vol. II, P. Ţurlea, *Carol al-II-lea şi Camarila regală*, N. Cosma, *Din culisele Palatului Regal* şi I. Scurtu şi Gh. Buzatu, *Istoria românilor în secolul XX, 1918-1948.*

6 Florin Şinca, *Generalul Gabriel Marinescu, poliţistul regelui Carol al-II lea*, Bucureşti, RCR Editorial, 2013, p. 87 şi urm.

mărturiile personale ale generalului-colonel în rezervă Paul Teodorescu, consemnate în 1979 de colonelul de aviaţie Corneliu P. Vasiu, profesor la Academia Militară, reproduse într-un volum comemorativ[7]: „Pentru strângerea fondurilor nu au fost lansate liste e subscripţie, cum s-a procedat pentru alte monumente. Este drept că au fost unele instituţii care au donat unele sume de bani. Dar cea mai mare parte din sumele necesare au fost strânse de la aviatori şi cu concursul aviatorilor. Au contribuit cu sumele de bani din primele lor de zbor sau din soldele lunare, au evoluat în cadrul mitingurilor aeriene, au contribuit împreună cu soţiile lor la organizarea de baluri. Sumele ce s-au încasat au fost trecute în fondul pentru Monument".

O dovadă indirectă că lucrurile s-au prezentat aşa cum le semnalează Paul Teodorescu, o reprezintă şi mărturiile de epocă ale unuia dintre cei mai „acizi" memorialişti interbelici, Constantin Argetoianu[8]. Astfel, în Însemnările zilnice ale lui Argetoianu, numele generalului Teodorescu nu este în nici un fel asociat celebrei Camarile care controla ori se afla în spatele acţiunilor şi voinţei regelui Carol al-II lea. Mai mult, în acei ani, când s-au pus bazele unor averi colosale, nejustificate în raport cu meritele personale, generalul Paul Teodorescu, aflat în misiune la Paris, în calitate de ataşat aero şi naval, elabora, la sugestia profesorului Nicolae Iorga, lucrarea sa de doctorat susţinută la Universitatea Sorbona, cu titlul „L`oppinion publique europeene sur la Guerre de l`Independence de Roumanie de 1877 – 1878", pentru care a elaborat peste 3.000 de fişe cu date istorice şi a fost ales, în 1938, membru corespondent al Academiei Române.

Se poate spune, aşadar, că inclusiv între ofiţeri fideli cercurilor carliste, existau diferenţe nu doar de caracter, dar mai ales de nivel intelectual şi de mod de raportare la interesul public.

Dispute privind „paternitatea" Monumentului

Prima variantă (machetă), schematică, a viitorului Monument al Aerului, realizată de sculptoriţa Lydia Kotzebue (n. 1885, Sartov, Rusia, d. 1944, com. Moara Domnească, judeţul Ilfov, România), datează din iunie 1925. La acea dată, Comitetul restrâns decide ca machetele (sau după caz, simple fotografii ori schiţe ale proiectului), înscrise în concurs, să fie expuse la Ateneul Român, pentru ca publicul să ia cunoştiinţă de ele. Faţă de această expoziţie, cuprinzând un număr de 14 proiecte, cronicarul ziarului Universul, consemna, la 20 iunie 1925: „Din păcate, puţine dintre ele, prea puţine, au izbutit să exprime motivele dominante, caracterul impus de tema subiectului".

Deşi se înscriseseră în concurs mai mulţi artişti plastici consacraţi, precum Ion Faur Schmidt (1883-1934) Spiridon Georgescu (1864-1933), Ion Dumitriu-Bârlad (1890-1964) sau Cornel Medrea (1888-1964), proiectul Lydiei Kotzebue reţine atenţia, situânduse printre primele patru opţiuni ale juriului. Menţionăm că la data respectivă artista era stabilită la Bucureşti, unde deţinea un atelier de pictură, participând cu opere originale la Saloanele oficiale organizate de Ministerul Artelor, dar şi organizând expoziţii proprii, în Sala „Mozart", de pe Calea Victoriei. Din mărtuiriile fiului artistei, Rotislav Kotzebue, autentificate de Ioana Bogdan , valorificate publicistic de Emanuel

7 Corneliu P. Vasiu, *Eroilor Aerului. Scurt istoric al monumentului*, Ed. Militară, 1983, p. 32.

8 Constant Argetoianu, *Însemnări zilnice, vol.II, ianuari-iunie 1937.*

Bădescu şi Silviu N. Dragomir[9], una din lucrările artistei, intitulată „Sacagiul", fusese cumpărată de doctorul Ioan Cantacuzino, în vreme ce lucrarea „Femeie cu copilul la fântână" era reţinută de Regina Maria. Există informaţii că doctorul Cantacuzino mai comandase pentru Institutul de Bacteriologie, pe care-l conducea, alte două busturi, ale lui Pasteur şi Claude Bernard, iar pentru cavoul familiei de la Cimitirul Bellu, un bust propriu, astăzi dispărut. În acest fel, supoziţia că sculptoriţa se afla în graţile cercurilor monarhiste, se confirmă parţial.

Deşi concursul din 1925 nu desemnase un câştigător cert, Comitetul condus de această dată de Victor Atanasiu, decide în 1927 (prin adresa datată 22 februarie 1927)[10] să i încredinţeze doamnei Kotzebue spre execuţie lucrarea respectivă. Această decizie este reconfirmată la 11 iunie, acelaşi an, când Victor Atanasiu înaintează un Memoriu către Comitet, propunând să i se încredinţeze doamnei Lydia Kotzebue întrega lucrare, inclusiv modelarea Icarului şi a celor patru figuri de pe soclu, cu toate ornamentele incluse[11]. Comitetul ia cunoştiinţă cu acest prilej că „doamna sculptoră" se angajează în scris să execute lucrarea, iniţial în gips, să nu cedeze altcuiva parţial sau total proiectul, să supravegheze construcţia, inclusiv partea de piatră, să urmărească turnarea bronzului şi montarea figurilor şi să respecte toate obiecţiile ce le va face Comitetul[12].

Termenul de execuţie iniţial era de un an, sens în care d-na Kotzebue urma să primească suma de 800.000 lei, în patru tranşe, în funcţie de stadiul de execuţie. Cu rigoare *militară*, documentul invocat prevede inclusiv sancţiuni de natură pecuniară, pentru eventuale întârzieri, mergând până la restituirea sumelor acordate drept avans. Persoana de legătură urma să fie acelaşi Victor Atanasiu, care-şi ia angajamentul să facă şi toate demersurile administrative pentru demarearea lucrărilor, scutind-o astfel pe artistă de alergătură.

Este de semnalat că pe acest Angajament, datat 27 octombrie 1927, nu mai apare semnătura lui Paul Teodorescu, din partea Comitetului semnând domnii Ormolu, Cantacuzino, generalul Vasile Rudeanu, comandantul Aviaţiei şi evident doctorul Atanasiu şi Lydia Kotzebue. Încheierea Angajamentului este de-a dreptul triumfalistă: „Comitetul a aprobat macheta Monumentului Aviatorilor, ¼ mărime naturală pe care aţi prezentat-o (când? – n.n. M.N.). Adresându-vă felictări pentru frumoasa operă de artă concepută şi executată de dv., Comitetul vă roagă să primiţi ... etc... etc."[13]

Curând, a fost identificată şi o locaţie adecvată pentru a servi drept atelier, respectiv o clădire industrială aparţinând Uzinelor Malaxa, situată în zona Obor, şi care prezenta condiţii optime de lucru. La solicitarea Direcţiei Aeronauticii, atelierul respectiv a fost pus la dispoziţia artistei, astfel încât în toamna anului 1928 au demarat lucrăriile efective de construcţie a armăturii de lemn şi metal, peste care urma a se modela lutul. Doctorul Victor Atanasiu urmărea îndeaproape progresul lucrării, vizitind regulat

9 Silviu N. Dragomir, *Monumentul Aviatorilor şi victoriei aviaţiei*, În : *Cotidianul*, 6 februarie 1996, p.3 ; v. şi Cabinetul de stampe al Academiei Române, colecţia Lydia Kotzebue.

10 Emanuel Bădescu, *Monumentul Eroilor Aerului, file de dosar*. Extras În : Izvoare istorice, artă, cultură, societate, Ed. Speteanu, 2000.

11 *Ibidem* doc. 2.

12 *Ibidem* doc. 3.

13 *Ibidem*.

atelierul. Iată o confesiune a văduvei aviatorului, făcută peste ani colonelului Corneliu Vasiu: „Am mers cu soţul meu la Obor. Am văzut-o modelând pe Lydia, dar şi pe un alt sculptor, un bărbat. Statuia Icarului, deşi neterminată, mi se părea măreaţă. Îi spuneam soţului meu cât era de frumoasă, iar el încuviinţa fericit”[14].

În luna mai 1930, statuia era deja terminată şi turnată în gips, iar Lydia Kotzebue primea o scrisoare, de data aceasta semnată în numele Comitetului, de doctorul Ioan Cantacuzino, ce confirma, executarea în bune condiţii a machetei: „Vă comunicăm că Monumentul Eroilor Aerului pe care l-aţi făcut dvs. este luat în primire de V. Răşcanu[15], angajat de Comitet pentru a-l turna. Comitetul vă aduce laude pentru modul conştiincios şi precis al executării contractului şi pentru bunăvoinţa pe care aţi pus-o în timpul executării lui, mai cu seamă că aţi întâlnit atâtea obstacole de tot felul”[16].

Curând, a apărut şi zvonul, repetat insistent şi susţinut public de sculptorul Ion Jalea (1887-1983), că sculptoriţa Lydia Kotzebue nu avea capacitatea să asigure personal executarea unei asemenea lucrări, fiind nevoită să apeleze la serviciile unui sculptor mai tânăr, respectiv Iosif Fekete (1903-1979). Acesta avea în 1928 vârsta de 25 de ani şi a acceptat să execute, în compania Lydiei Kotzebue o serie de schiţe, proiecte de panoplii şi machete ale viitorului monument. Peste ani îşi va aminti cu plăcere de perioada când a lucrat la atelierul din Obor, mărturisindu-i ficei sale, Margareta, într-o scrisoare personală, următoarele: „Mă aşezam cu soldaţii lângă sobă, până îmi încălzeam mâinile şi ascultam vorbele lor. Cel mai adesea, soldaţii povesteau întâmplări de pe aerodrom. Soldaţii mă ajutau să pătrund într-un mediu nou pentru mine şi tot ce îmi vorbeau ei, imi era de folos. Doream şi puteam astfel să cunosc câte ceva despe cei pentru care se ridica Monumentul”[17].

În aceste mărturii nu găsim niciun cuvânt despre ipotetica asumare a paternităţi concepţiei grupului statuar, în totalitate sau parţial, aşa cum lasă de înţeles că ar fi stat lucrurile criticul de artă Mircea Ţoca, sedus de declaraţiile academicianului Ion Jalea. De altfel, până la sfîrşitul vieţii, Iosif Fekete, al cărui nume real era acela de Negrulea[18], nu îşi va revendica explicit paternitatea proiectului.

Sintetizând asupra acestei controverse, putem observa următoarele: 1) Lydia Kotzebue nu a fost contestată sub nici o formă în timpul vieţii drept autor al lucrării (a decedat la 13 iulie 1944, în urma unui cancer la gât, fiind înmormântată în biserica din comuna Moara Domnească, judeţul Ilfov, alături de soţul său, generalul rus Pavel Kotzebue); 2) La 30 septembrie 1935, Comitetul i-a adresat d-nei Kotzebue o scrisoare de mulţumire, reprodusă în facsimil de Emanuel Bădescu[19] din care citãm: „Acum, când Monumentul Eroilor Aerului s-a inaugurat în prezenţa M.S. Regelui, Comitetul de

14 *Ibidem* doc. 3.

15 Vasiu, *op. cit*. , p.40.

16 Vasile V. Răşcanu, patron al *Turnătoriei artistice de bronz* din Bucureşti, a lucrat cu principalii artişti ai epocii. În 1930, Turnătoria funcţiona ca o secţie a Uzinei tehnice de turnătorie Malaxa.

17 *Ibidem* doc. 3.

18 Mircea Ţoca, *Omagiu lui Iosif Fekete*, în: *Catalogul expoziţiei retrospective*, Oradea 1973, v. şi Hilda Hencz, *Bucureştiul maghiar, scurtă istorie a maghiarilor din Bucureşti de la începuturi şi până în prezent*, Ed. Biblioteca Bucureştilor, 2011, p. 134 şi urm.

19 Bădescu, *op.cit*. , p. 12.

iniţiativă apreciază că Domnia voastră aţi executat lucrarea la timp şi aţi urmăruit montarea până la ultima piesă de bronz de pe soclu"; 3) Mărturiile directe ale lui Victor Atanasiu, ale soţiei sale dar şi ale lui Iosif Fekete confirmă că Lydia Kotzebue a executat personal lucrarea; 4) Generalul Paul Teodorescu, membru al Comitetului, în cunoştiinţă de cauză asupra acestui subiect, nu a contestat niciodată paternitatea Lydiei Kotyebue asupra Monumentului şi nu s-a pronunţat faţă de zvonurile menţionate; 5) La ceremonia de inaugurare, din 20 iulie 1935, comandantul Aviaţiei, generalul Vasile Rudeanu a rostit, în prezenţa Regelui următoarele: „Monumentul este opera doamnei Kotzebue, soţia generalului Kotzebue".

Puţin despre „transparenţa" fondurilor

Un subiect ce apare frecvent în presa vremii, este acela legat de „transparenţa" utilizării fondurilor publice în vederea ridicării unor obiective de interes naţional. În acest sens, acuzaţiile şi mai ales bârfele la adresa unor persoane publice, de la Rege la Camarilă, privind deturnarea unor sume semnificative în interes personal, au făcut deliciul presei interbelice, dar şi al unor mărturii memorialistice[20]. Procedeul este de altfel destul de cunoscut: în lipsa fondurilor de la buget, se apela la unii potentaţi care, din interese personale, „sponsorizau" construcţiile respective, inclusiv pe comanditari. Pe de altă parte, se făcea apel la conştiinţa publică, erau emise liste de subscripţie, inclusiv aşa numitele „bilete cărămizi" sau erau organizate o serie de acţiuni caritabile în urma cărora se colectau sume considerabile. Chiar şi în lipsa unor dovezi concrete că „banii erau duşi cu camionul la Palat"[21], existau suspiciuni că persoanele însărcinate cu executarea unor astfel de lucrări profitau cu titlul privat, de o parte din sume[22].

Pornind de la afirmaţia lui Paul Teodorescu, anume că „sumele ce s-au încasat au fost trecute în fondul pentru Monument", este de presupuscă Lista publică, publicată de Victor Atanasiu în „Memoriul Monumentului Aerului"[23] este reală, în sensul că sumele încasate sub fomă de donaţii, contribuţii cu titlul privat, acţiuni caritabile, concursuri, inclusiv distribuirea de „cărămizi" ori cărţi poştale cu valoare, se regăsesc integral în costul Monumentului. În lipsa unor reacţi publice care să conteste aceste afirmaţii (intervalul dintre iulie 1935 şi 1939, când a fost publicat Memoriul lui Victor atanasiu era suficient pentru a expune şi proba astfel de acuzaţii – n.n. M.N.), apreciem că nu sunt motive de suspiciune în acest sens.

Meritul principal, chiar dacă nu este expus public, aparţine generalului Paul Teodorescu, cel care a reuşit cu tact şi rigoare militară să nu dezamăgească aşteptările Corpului Aviatorilor. Situaţia este sintetizată de generalul în rezervă de aviaţie Ghorghe Negrescu, care în *Amintirile* sale consemnează: „Monumentul a putut fi terminat cu fondurile rupte în 1934 din prima de zbor a piloţilor"[24]. Dealtfel, mai mult de o treime din suma oficială, de 3,83 milioane lei, cât a costat Monumentul, a fost asigurată cu

20 Ziarul *Universul,* nr. 199, an 52, 22 iulie 1935.
21 Argetoianu, *op. cit*. ,vol. II, p. 142.
22 Şinca, *op. cit*. , p. 197.
23 Vasiu, *op. cit*. , p. 40.
24 *Ibidem*.

contribuţia directă şi nemijlocită a aviatorilor, fapt ce singularizează acest Monument, inclusiv faţă de alte lucrări publice finalizate în aceeaşi perioadă.

În ce priveşte amplasarea, vom semnala că Monumentul Eroilor Aerului se încadrează în „Planul urbanistic şi de sistematizare al Capitalei", adoptat în 1935 de primarul Alexandru Donescu, primul document de acest gen din istoria Bucureştilor, fiind finalizat o dată cu Palatul Aro, Fundaţia Dalles, Facultatea de Drept, Palatul CFR, Biblioteca Academiei (aripa veche), inclusiv sediul Prefecturii Poliţiei Capitalei, de care s-a ocupat direct prefectul Gavrilă Marinescu, şi care a trezit cele mai multe suspiciuni de fraudă. O şansă nesperată face ca acest Monument să poată fi admirat şi astăzi într-o formă cvasi-identică celei originale, lipsindu-i din păcate *sigla regală* şi fiindu-i adăugată o placă ce o indică pe Lydia Kotzebue drept autor al proiectului.

Ca o concluzie, putem afirma că între „ctitorii" nevăzuţi dar direct implicaţi în ridicarea acestui Monument trebuie semnalat şi pe generalul Paul Teodorescu, figură emblematică a corpului militar românesc, om ce nu şi-a desminţit niciodată faima de ofiţer corect şi principial.

PROGRESELE AVIAŢIEI ŞI MARINEI ÎN PERIOADA MINISTERIATULUI GENERALULUI ADJUTANT PAUL TEODORESCU

Comandor dr. Marian MOŞNEAGU[*]

În perioada mandatului său de ministru al Aerului şi Marinei sub patru guverne - guvernele patriarhului Miron Cristea (30 martie 1938 - 1 februarie 1939, 1 februarie - 28 septembrie 1939), guvernul Constantin Argetoianu (28 septembrie - 23 noiembrie 1939) şi guvernul Gheorghe Tătărescu (24 noiembrie 1939 - 11 mai 1940), generalul adjutant Paul Teodorescu a reuşit să imprime evoluţiei celor două arme înfrăţite un spirit reformist, conferindu-le un statut privilegiat pe coordonatele pregătirii participării României la cel de-Al Doilea Război Mondial. Argumente în acest sens regăsim în documentele de arhivă, generalul Teodorescu fiind nu numai un militar de elită, provenit dintr-o familie de militari[1] ci şi un foarte bun diplomat şi comunicator. Astfel, multe din proiectele politicii navale şi aeriene ale României interbelice au fost evocate personal, într-o suită de conferinţe susţinute cu diferite ocazii.

Cei doi ani ai mandatului său au fost marcaţi de decizii şi înfăptuiri semnificative pentru viitorul Aviaţiei şi Marinei. Astfel, în anul 1938 a fost emis Decretul-lege pentru înfiinţarea *Fondului Naţional al Marinei* iar în anul 1939 a fost adoptat un **nou program naval**, conform căruia Marina Regală urma să fie dotată cu 180 de nave, cu un deplasament total de 70 054 tone şi o putere totală de 543 655 C.P[2]. Din cauza izbucnirii celui de-al Doilea Război Mondial, programul a fost diminuat considerabil.

Pe 14 iunie 1939 a fost lansat la apă, la Galaţi, puitorul de mine „Amiral Murgescu", prima navă de luptă de construcţie românească[3].

---

[*] Serviciul Istoric al Armatei.

1 Familia Gheorghe şi Antoaneta Teodorescu a avut şase copii: Gheorghe, colonel de infanterie, Dumitru, agronom, Paul (Pavel) general adjutant, ministru, Virginia, soră geamănă cu Paul, profesoară, maestră de lucru la Şcoala Profesională de Fete din Bacău, Maria-Clemansa, licenţiată a Academiei Comerciale şi a Facultăţii de Drept şi Eugen, locotenent-colonel de artilerie. Locotenent-colonelul Eugen Teodorescu s-a născut 24 decembrie 1897 la Râmnicu Sărat. A absolvit Şcoala Militară de Artilerie Iaşi (1917), Şcoala Specială de Artilerie Timişoara (1923), Şcoala de tragere a artileriei la Dadilov (1931, 1934) şi Şcoala de Ofiţeri Superiori Sibiu (1937). A participat la cele două războaie mondiale. Pe 31 octombrie 1943 a demisionat din armată. A avut doi fii, Mircea, medic, născut în 1928 şi Paul, născut în 1934. Generalul Pavel Teodorescu s-a născut pe 28 iunie 1888 la Bacău. A absolvit Şcoala Militară de Infanterie şi Cavalerie (1908), Şcoala Specială a Infanteriei (1910) şi Şcoala de Război Bucureşti şi Paris (1919). A participat la campania din Bulgaria din 1913 şi în Primul Război Mondial. Colonelul Gheorghe Teodorescu s-a născut pe 26 octombrie 1885 la Roman. A absolvit Şcoala Fiilor de Militari Iaşi (1907), Şcoala Militară de Infanterie Bucureşti (1909) şi Şcoala Specială de Infanterie (1912). A participat la campania din Bulgaria din 1913 şi Primul Război Mondial.

2 Petre George, Ion Bitoleanu, „*Tradiţii navale româneşti*", Editura Militară, Bucureşti, 1991, p. 229.

3 În 1937 au fost înfiinţate Şantierele române de construcţii navale de la Galaţi, realizare care a constituit

În anul 1940 au sosit din Marea Britanie vedetele torpiloare ,,Vijelia", ,,Viforul" şi ,,Viscolul".

În anul 1937, Direcţia Generală a Porturilor şi Comunicaţiilor pe Apă a prezentat Ministerului Aerului şi Marinei (M.A.M.) un memoriu cu privire la amenajarea Lacului Taşaul ca bază navală şi port comercial[4]. Ca justificare pentru crearea unui nou port militar, în prima parte a memoriului se preciza: *,,E de notorietate publică că ţara noastră exportă mărfuri voluminoase şi cu valoare relativ mică, care neputând suporta costul urcat al transportului pe uscat, sunt obligate a lua calea apei. Cu cât vom avea porturi mai multe şi mai bine utilate, economia naţională va profita deoarece produsele noastre vor obţine preţuri mai bune*".

Cu suma de 3,5 miliarde lei se estima amenajarea portului şi a bazei navale la Taşaul, comparativ cu circa 3 miliarde de lei cât ar fi necesitat sporirea capacităţii portului Constanţa, fără a rezolva problema adăpostirii navelor Marinei Regale. În aceste condiţii, M.A.M. a adoptat soluţia construirii unui port comercial modern şi totodată a unei baze navale pe Lacul Taşaul, cu anexa sa, Lacul Gargalâc[5]. În paralel, era susţinută ideea construirii unui canal care să unească portul Taşaul cu Dunărea ,,*pentru ca mărfurile din zona liberă să poată lua după nevoie fie calea mării, fie calea Dunării, spre Europa Centrală sau invers*". Acest imperativ se justifica atât din punct de vedere economic cât şi din cel militar[6].

Teama că proiectul ar fi afectat interesele naţionale, restricţiile impuse capitalurilor engleze, poziţia Angliei la Conferinţa dezarmării, situaţia incertă a Strâmtorilor şi opoziţia manifestată de Franţa au condus la amânarea punerii în aplicare a proiectului[7]. Lucrările au început în luna mai 1938, construcţia fiind eşalonată pe trei ani. Suprafaţa noului port urma să atingă 2 590 ha, mult mai mare decât cea a portului Constanţa (74 ha)[8]. Execuţia lucrării era proiectată în trei etape: construcţia avanportului, prin

un progres remarcabil al Marinei şi a potenţialului nostru industrial, care a facilitat satisfacerea nevoilor de dotare a Marinei Regale, punându-se în construcţie submarine şi diverse nave de suprafaţă.

4 De-a lungul anilor, au fost analizate mai multe ipoteze de amplasare a unei asemenea baze navale: Mangalia, Siutghiol, Techirghiol, Lacurile Razelm, cu derivaţiile Sinoe şi Babadag, Sulina, Lacul Tăbăcărie din Constanţa, propus şi ca bază navală pentru submarine, Sfântu Gheorghe şi Taşaul. Pe lângă faptul că ţărmul era stâncos, Mangalia prezenta dezavantajul strategic că era prea aproape de frontiera bulgară. Orientarea Lacului Taşaul (Est-Nord), plasarea la 24 km Nord de Constanţa şi înălţimile înconjurătoare care avantajau apărarea pe uscat şi cea antiaeriană, posibilitatea construirii unei rade exterioare portului prin instalarea unui dig derivat pe linia NS de la Capul Midia, au dat câştig de cauză acestuia.

5 Proiectul data de la începutul anului 1930. Astfel, la 13 februarie 1930, R. Goodden, ataşatul militar britanic la Bucureşti, a avut o discuţie pe această temă cu viceamiralul Vasile Scodrea, comandantul Marinei Militare între anii 1925-1934. Proiectul a fost susţinut ulterior atât de amiralul englez R.G.H. Henderson, al treilea lord naval al Amiralităţii cât şi de inginerul francez Wattier.

6 A.M.R., fond 1683, dosar nr. 1607, f. 6-7.

7 În luna ianuarie 1937, prin două memorii adresate Regelui Carol al II-lea, locotenent-comandorul Matila Costiescu Ghyka arăta că Amiralitatea britanică continua să fie interesată de realizarea planului Henderson. În aceste împrejurări, Regele a cerut M.A.M. să reanalizeze acest proiect, viceamiralul Ioan Bălănescu, comandantul Marinei Regale Române în perioada 1934-1937, efectuând în acest scop, în iulie 1937, o vizită de studii în Anglia.

8 Ion Ciupercă, „*Problema construirii unei baze navale în România (1919-1939)*", în „*România în faţa recunoaşterii unităţii naţionale. Repere*", Editura Universităţii ,,Alexandru Ioan Cuza", Iaşi, 1996, p. 89.

amenajarea digurilor de Nord şi de Sud; tăierea istmului şi intrarea în lac printr-un canal navigabil; construcţia cheurilor şi realizarea navigabilităţii pe întreaga suprafaţă a lacului. Concomitent, urma să se realizeze infrastructura portuară, cu clădiri, ateliere, comandamente, şcoli etc.

Solemnitatea punerii pietrei de temelie a noului port, care urma să se numească Portul ,,Carol al II-lea", a avut loc la 15 august 1939, de Ziua Marinei. Noua bază navală, a cărei amenajare era estimată la 3,5 miliarde lei, urma să îndeplinească atât funcţii militare cât şi civile. Portul făcea parte dintr-un sistem de lucrări care urma ,,*să facă posibilă atragerea spre România a curenţilor comerciali ai Europei şi ai Extremului Orient*". Acest sistem de lucrări includea şi construcţia Canalului ,,Carol al II-lea" Taşaul-Cernavodă-Dunăre, menit să realizeze conexiunea cu reţeaua existentă şi proiectată în Europa Centrală, în special de către Germania şi realizarea legăturii cu Marea Baltică, prin Braţul Sfântu Gheorghe, respectiv prin râurile Prut, Nistru sau Vistula[9].

Suprafaţa bazinului portului comercial, proiectat pentru nave cu un pescaj de 10 metri, urma să fie de 130 ha, la care se adăugau 215 ha platforme portuare. Din păcate, cu cei 400 milioane lei alocaţi iniţial, nu s-a reuşit decât procurarea utilajelor, amenajarea carierelor, construirea a 32 km de cale ferată, 12 km de şosea, clădiri pentru personal şi amenajarea a 6.062 metri de diguri.

Izbucnirea celui de-al Doilea Război Mondial şi prăbuşirea regimului carlist au determinat sistarea, în anul 1939, a lucrărilor la sistemul Taşaul-Gargalâc-Tăbăcărie.

Abia sosită în ţară de la Hamburg, unde a fost construită, nava-şcoală „Mircea" a întreprins o lungă călătorie de instrucţie cu elevii Şcolii Navale, în Marea Mediterană, stârnind pretutindeni admiraţie[10].

Pe 16 februarie 1940 au mai intrat în dotare trei vedete torpiloare tip „Vosper", construite în Anglia, botezate „Vijelia", „Viforul" şi „Viscolul"[11].

O preocupare satisfăcută prin înfiinţarea Şcolilor a urmărit pregătirea personalului, astfel ca materialul disponibil să fie utilizat în cele mai bune condiţii[12]. Prin Î.D.R. nr. 3434 din 1 octombrie 1938 a fost înfiinţată Secţia Marinei Comerciale pe lângă Şcoala Navală iar Şcoala de Specialităţi a fost reorganizată, având Curs pregătitor, Şcoala de Submaiştri, Cursul de maiştri şi o Secţie a Marinei Comerciale Fluviale. De asemenea, a fost înfiinţat Cursul de Ofiţeri de Echipaje. În 1939 a fost înfiinţată Secţia Marinei în cadrul Şcolii Superioare de Război. Prin Î.D.R. nr. 3200 din 25 august 1939 a fost aprobat Regulamentul pentru funcţionarea Şcolii Secţiei Marinei Comerciale Fluviale pe lângă

9 *Ibidem*, p. 90.

10 Vezi, pe larg, Valentin Ciorbea, «*Istoricul navelor*-şcoală *„Mircea", vol. II Nava*-şcoală *„Mircea"*», Editura Academiei Navale „Mircea cel Bătrân", Constanţa, 1999.

11 Detalii în Nicolae C. Petrescu, *„Marina Română în războiul antisovietic. Sumbarine, vedete torpiloare, canoniere, torpiloare, baraje de mine, Comandamentul Portului şi Zonei Constanţa, remorchere dragoare şi hidroaviaţia, comandanţi"*, Editura şi Tipografia „Europroduct" Piteşti, 2008, p. 116-117.

12 Detalii în Prof. univ. dr. Ion Bitoleanu, maior dr. Valentin Ciorbea, asist. univ. Vasile Nazare, căpitan de rangul 2 Artur Odolbaşa, lector univ. Dominuţ Pădurean, căpitan de rangul 1 Petre Petrescu, asist. univ. Maria Petru, lector univ. George Şerban, «*Academia Navală „Mircea cel Bătrân. Tradiţii, prezent - perspective*"», coordonator Contraamiral Eugeniu Dumitrescu, Tipografia Marinei Militare, Constanţa, 1992.

Şcoala de Submaiştri Militari de Marină Constanţa, provizoriu pe exerciţiul 1938/1939 şi 1939/1940. Prin Î.D.R. nr. 2791 din 5 august 1938, a avut loc contopirea Şcolii de Aviaţie cu Şcoala de Marină în primul an de pregătire a elevilor-ofiţeri, desfiinţată prin Î.D.R. nr. 4198 din 22 noiembrie 1939.

O atenţie deosebită s-a acordat organizării bazelor navale[13], cu concursul Serviciului Administraţia Comercială a Porturilor şi Comunicaţiilor pe Apă (P.C.A.), a căror amenajare a fost începută iar coastele au fost dotate cu baterii de artilerie.

Marina Comercială, subordonată Ministerului Aerului şi Marinei, şi-a reînnoit în chip strălucit parcul său de vase, dispunând la intrarea României în război de 26 de nave maritime cu 58.204 tone registru net şi 963 de nave fluviale de Dunăre, cu 541.355 tone metrice. Motonavele de pasageri „Transilvania" şi „Basarabia", construite în Danemarca şi cele mixte „Sulina", „Cavarna", „Mangalia" şi „Balcic", opera şantierelor italiene, reprezentau tot ceea ce era mai perfecţionat în domeniul vaselor comerciale[14].

Serviciul Maritim Român şi-a reluat locul de frunte pe care îl avea înainte de Primul Război Mondial în Marea Neagră şi Arhipelag, deservind şi importante linii în Marea Mediterană, cu o linie de vapoare rapide şi luxoase. Şase vapoare de mare tonaj duceau avuţiile ţării în Orientul Apropiat, alte trei transportau cerealele, cheresteaua şi produsele autohtone spre Italia, Franţa şi Spania, iar două dintre cele mai noi unităţi ale flotei noastre circulau între Constanţa şi New York.

Economia şi apărarea naţională au găsit un puternic ajutor în acest serviciu, care executa transporturi de materiale necesare industriei şi înzestrării oştirii, fără ca să fim obligaţi să plătim devize companiilor străine de navigaţie. Motonava „Sulina" a efectuat două călătorii în America, pentru astfel de transporturi, realizând foarte mari economii statului.

Pentru adeverirea caracterului său de organ vital în viaţa economică a ţării, cu menirea de a conlucra cu celelalte organe pentru a proteja consumatorul român şi a favoriza producătorul naţional, Serviciul Maritim Român a contribuit la crearea de noi debuşee pentru plasarea mărfurilor, trimiţând navele sale în special spre acele porturi unde mărfurile româneşti puteau găsi convenienţă.

Navigaţia Fluvială Română a făcut şi ea însemnate progrese, prin renovarea parcului de vase, remorchere, şlepuri şi tancuri şi ameliorarea serviciului de pasageri şi mărfuri pe Dunăre[15].

Avântul impus de marea dezvoltare a Marinei a cerut substanţiale sacrificii materiale, dat fiind că navele sunt foarte costisitoare. Pentru a se crea o sursă de venituri destinate realizării programelor navale, în decembrie 1938 a fost înfiinţat „Fondul Naţional al Marinei".

13 Dr. Cornel Ţucă, «*Din nou despre Proiectul Taşaul*"», în „*Document. Buletinul Arhivelor Militare Române*", Anul XIII, nr. 1(47)/2010, p. 66-69.

14 Vezi „*Flota Maritimă Comercială Română* în *perioada interbelică (1918-1940)*", în Valentin Ciorbea, Carmen Atanasiu, „*Flota Maritimă Comercială Română.Un secol de istorie modernă (1895-1995)*", Editura Fundaţiei „Andrei Şaguna", Constanţa, 1995, p. 108-115.

15 „Marina în cei 10 ani de domnie a M.S. Regelui Carol al II-lea (1930-1940)", în „Marea Noastră", nr. 5/1940, p. 185-188.

Sub raportul propagandei şi răspândirii dragostei pentru Marină, în special în marea masă a tineretului, Liga Navală Regală Română, sub preşedinţia M.S. Regelui Carol al II-lea, a ajuns la realizări notabile, prin crearea de numeroase filiale, încurajarea sporturilor nautice şi instituirea de competiţii locale şi naţionale[16].

Cu un litoral maritim de 450 km şi cursul Dunării de peste 1000 km, România Mare avea în preajma izbucnirii celui de-Al Doilea Război Mondial o Marină militară şi comercială puternică, capabilă să răspundă marilor provocări ale campaniei.

Detalii privind programele navale şi aeronautice promovate şi susţinute de generalul adjutant Paul Teodorescu regăsim în conferinţele ţinute, la invitaţia Asociaţiei Scriitorilor Români, în calitate de membru de onoare al acesteia, în aula Şcolii Superioare de Război şi la postul naţional de radio, pe care le redăm integral.

REALIZĂRILE MINISTERULUI AERULUI ŞI MARINEI ÎN DOMENIUL MARINEI MILITARE ŞI COMERCIALE

„Aruncând o privire în trecut, conferenţiarul arată că în timpurile mai îndepărtate marina moldovenească a avut o perioadă de glorie, după care a urmat o perioadă de eclipsări totale.

Sub domnia Regelui Carol I, Marina Română renaşte, pentru ca în zilele noastre să treacă la o reînflorire şi la un progres care în curând îşi va arăta roadele sale. Cauza acestei perioade de progres şi regres nu se datorează oamenilor ci mediului ambiant al poporului nostru legat de pământul care-l ocroteşte şi mai puţin atraşi de apă.

Conducătorii şi precursorii apar în acest mediu ca nişte izolaţi, dar pentru noi Marina apare, nu cum s-a crezut până acum ca un lux, ci ca un element necesar existenţei naţionale.

S-a întocmit pentru aceasta un plan naval, care cuprinde vase de toate categoriile şi s-a găsit că trei sferturi din materialul existent ar putea face încă serviciul, cu condiţia să fie revizuite. Însă acest plan pentru a fi realizat are nevoie de un timp oarecare, din care cauză a fost împărţit în planuri de posibilităţi, la care s-a ţinut seamă că un minim de mijloace este necesar pentru a se putea realiza un lucru efectiv şi s-a ajuns astfel a se stabili că o categorie de vase nu se poate reprezenta printr-un singur vas, ci chiar unitatea cea mai mică are nevoie de mai multe atari exemplare.

Astfel, precum la armată cea mai mică unitate tactică trebuie să cunoască mai multe subunităţi similare (o companie are mai multe plutoane), tot aşa şi la Marină unitatea tactică minimă trebuie să aibă mai multe nave din aceeaşi categorie.

În privinţa fabricării acestui material s-a stabilit ca totul să se facă în ţară pentru a dezvolta, cât mai repede, o industrie de marină, dar evenimentele au constrâns ca acest plan să fie schimbat şi s-a recurs la două căi şi anume:

- Să se aducă din afară nave gata construite şi să se construiască nave la şantierele navale de la Galaţi. Se poate afirma că noua organizaţie a acestor şantiere constituie

16 Marius Bejan, „*Liga Navală Română. Scurtă istorie. Partea I: 1927-1949*”, Editura Modelism International, Bucureşti, 1999, p. 57-60.

pentru ţara noastră o epocă nouă, căci de câţiva ani cunoaştem şi o industrie de marină.

În afară de aceasta, s-au făcut renovări materialelor mai vechi la Arsenalul de reparaţii.

- Pentru ca industria noastră să fie şi mai completă se va mai trece încă şi o secţiune de fabricaţie a motoarelor Diesel.

În privinţa personalului, s-a adoptat aceeaşi metodă ca şi la Aviaţie, anume s-a făcut apel la organele străjerilor şi premilitarilor pentru a se face centre prin care să se formeze viitorul marinar.

S-a apelat, de asemenea, la sporturile nautice, ca pe întreg cuprinsul ţării să se dea naştere la o ambianţă de formare a spiritului marinăresc, iar rezultatele au fost din cele mai satisfăcătoare. Ca şi la Aviaţie, au fost multe cereri de voluntari şi mulţi candidaţi la şcoli.

În continuare, dl. ministru Paul Teodorescu înfăţişează auditoriului restul şcolilor de ofiţeri mecanici şi de specialişti de tot felul, precum şi a Centrului de la Mamaia, unde în timpul verii au fost invitaţi elevii Liceului Militar, pentru a se familiariza cu cariera de marinar şi s-au obţinut excelente rezultate.

Tot pentru pregătirea viitorilor ofiţeri de marină s-a subliniat aducerea în ţară a noului bric „Mircea", care după sosire a şi pornit într-o călătorie împrejurul Mediteranei. Această călătorie a dat bune rezultate pentru completarea cunoştinţelor profesionale ale elevilor.

În afară de aceasta, s-a creat, ca şi la Aviaţie, rezerva Marinei, aducând în cadrele Marinei tot personalul cu cunoştinţe, titluri şi brevete ce pot fi folosite la război în Marină.

Amintind de frumoasele rezultate ale instrucţiei unităţilor constatate la tragerile navale, dl. ministru arată că pentru completarea organizării Marinei Regale se impune necesitatea formării geniului şi infanteriei de marină, precum şi, de asemenea, se impune crearea unei baze navale, care nu este altceva decât un adăpost indispensabil navelor şi în timp de pace şi în timp de război. Baza navală pentru nave este acelaşi lucru ca şi garajul pentru deţinătorul unui autovehicul, ca şi hangarul pentru avioane etc. şi nu este de conceput să existe nave care să nu-şi aibă asigurat un adăpost.

În a doua parte, conferenţiarul se ocupă de marina comercială şi stabileşte precis importanţa pe care această ramură de activitate o are pentru ţara noastră. Cu ajutorul statisticilor arată că, din totalul comerţului nostru exterior, numai 13% se face pe uscat şi tot restul de 87% se face pe apă, dar din acestea din urmă numai 8% din transporturi sunt făcute cu mijloacele noastre.

Pentru a ne da şi mai bine seama de importanţa marinei comerciale, mai este de reţinut şi amănuntul că portul Constanţa se plasează în mijlocul porturilor mari. Este bine, de asemeni, să se ştie că un vas din cele noi ce intră în compunerea Marinei noastre are o capacitate de 5700 tone, adică 570 vagoane. Aceste vagoane ar forma circa 12 trenuri, iar costul vagoanelor este mult superior aceluia al unei nave.

În ceea ce priveşte iuţeala transportului, pe când trenurile merg cu 20 km/oră, sunt vase care merg cu o iuţeală de 20 - 50 km/oră.

Se constată, deci, că marina noastră comercială este o instituţie din cele mai

mănoase şi utile şi se compune din două categorii: de mare şi de Dunăre.

Planul pentru dezvoltarea marinei comerciale de mare şi Dunăre, astfel ca ea să fie ridicată la înălţimea nevoilor noastre, a şi început să fie pus în aplicare.

Noile nave S.M.R. „Sulina" şi „Cavarna" făcând parte din planul de dezvoltare, chiar de la venirea lor au fost puse pe linie, iar vaporul „Sulina" a şi făcut un transport în America.

Pentru a completa parcul nostru de vase de la mare, mai este nevoie de un număr de vase noi şi s-au luat toate măsurile ca aceste nave să fie construite chiar în şantierele noastre, sperând că nu va trece mult timp pentru ca acest plan să fie executat.

Materialul de la Dunăre nu a fost schimbat în aceeaşi măsură ca cel de la mare, dar acest material s-ar putea face mai uşor şi cu cheltuieli mai mici.

După ce învederează străduaniile depuse pentru formarea personalului, dl. ministru Paul Teodorescu arată că până acum nu era nici un mijloc de a salva o ambarcaţiune şi pentru a se pune capăt acestei situaţii s-a creat o Societate „SALVAMAR", care a dovedit suficient în ultimele săptămâni că ştie să fie de ajutor celor care au a întâmpina nenorociri pe mare.

Expunând în cadrul marinei comerciale şi militare rolul Direcţiei P.C.A. şi reliefând imperioasa nevoie care a dus la construirea portului Taşaul, conferenţiarul asigură că portul Constanţa nu va fi părăsit, ci se vor face o serie de îmbunătăţiri.

De asemenea, spune că singura soluţie trainică pentru a remedia enormele greutăţi ce se întâmpină pentru menţinerea nivelului de apă necesar la ieşirea din Dunăre în mare ar fi ca braţul Sulina să fie abandonat şi să se treacă la construirea braţului Sf. Gheorghe. Un pasaj interesant al conferinţei a fost acela referitor la silozuri, în care s-a arătat că ele vor fi de o importanţă capitală pentru ţara noastră şi, odată puse în funcţiune, vor înlesni valorificarea cerealelor şi ridicarea standardului produselor româneşti.

Conferenţiarul, urmând expunerea, subliniază însemnătatea Ligii Navale, a Institutului Meteorologic şi Aerofotogrametric, care contribuie prin activitatea lor însufleţită la ridicarea potenţialului aviaţiei şi marinei.

În afară de această activitate, spune domnul general Paul Teodorescu, se conlucrează şi cu alte cercuri, care sunt menite să dezvolte tehnica şi ştiinţa marină.

Ministerul a acordat premii la Academia Română pentru lucrările care tratează despre aviaţie şi marină şi, în general, nu s-a dat îndărăt pentru a ajuta orice fel de manifestare care vine să colaboreze la activitatea acesteia.

Pentru a putea urmări de aproape toate problemele, s-au căutat soluţiile cele mai bune. Progresul înregistrat într-un timp aşa de scurt este cât se poate de mulţumitor, a ceste realizări, însă sunt opera mai multor generaţii. Cu cât lucrul este de o durată mai lungă, cu atât trebuie început mai repede.

După părerea domnului ministru Paul Teodorescu, principalul este de a lucra asupra instrumentului om. Şi nu putem să ne plângem că, de câtva timp, nu se lucrează şi asupra acestuia prin străjerie şi alte instituţii, care au scopul de a perfecta pe om şi a-l face mai încrezător în puterile lui.

Noi am fost educaţi şi legănaţi de un vers al unui mare visător român: „Viitor de aur ţara noastră are/Şi prevăd prin secoli a ei înălţare". Această viziune a poetului

nostru Bolintineanu nu a fost însă văzută de el, care moare înainte de realizarea ei. A fost văzută de noi şi este de datoria noastră să perfectăm această educaţie şi plini de încredere, asemănător propovăduitorului din Biblie, să „Credem" căci numai aşa ne vom mântui"[17].

NAŢIUNEA ŞI RĂZBOIUL AERIAN

„În cadrul activităţii Asociaţiei Scriitorilor Militari Români, dl. general adjutant Paul Teodorescu, ministrul Aerului şi Marinei, distins membru al acestei asociaţii, a rostit în aula Şcolii Superioare de Război, una din acele prelegeri care depăşesc prin importanţa lor cadrul obişnuit al comunicărilor curente.

Domnia sa a vorbit despre rostul aviaţiei moderne în apărarea naţională.

Aducând un cald omagiu Asociaţiei Scriitorilor Militari Români pentru activitatea neîntreruptă ce o desfăşoară în viaţa naţională, arătând că aviaţia şi războiul aeronautic stăpânesc azi pretutindeni în cadrul cel mai înalt spiritul popoarelor.

Războiul aeronautic se întinde în toate părţile, înaintea şi înapoia frontului şi e cu atât mai primejdios cu cât toate naţiunile desfăşoară cea mai intensă activitate pentru dezvoltarea şi răspândirea lui. Aeronautica a devenit arma de temut care atacă toate energiile vitale ale unui stat.

Analizând organizarea aeronautică, spune că ea se împarte în compartimente variate, cuprinzând material şi personal care, armonizate între ele, să întărească într-un întreg potenţialul de energie al apărării ţării. Aeronautica şi marina sunt însă mult mai greu de organizat şi înzestrat, ele cerând mijloace mai mari şi tehnicieni mai mulţi pentru dezvoltarea şi întărirea lor.

Personalul trebuie să aibă o iscusinţă mai ascuţită şi moralul mai puternic decât chiar al armatei terestre. Planul de înzestrare, împărţit de la durata cea mai mică de 3 ani, încadrat în mijloace mici, mijlocii şi mari, trebuie întemeiat pe realitate, care însă în starea neprielnică în care ne găsim, întâmpină, ca de altfel pretutindeni, greutăţi în aplicare.

Materialul tehnic, aprovizionat în bună parte din ţară şi parte din străinătate, din pricina evenimentelor care ne înconjoară, se procură de asemenea cu multe greutăţi. Totuşi, putem spune că materialul nostru e modern şi în această privinţă putem privi cu încredere ameninţările progresului modern.

Nu ne interesează în primul rând cantitatea de material, ci importante sunt numărul unităţilor constituite, celulele vii organice, care alcătuiesc potenţialul energiilor morale şi profesionale.

PERSONALUL DIN AVIAŢIE

Punctul cardinal care dă în adevăr valoare armatei aeriene e personalul şi în această privinţă suntem pe calea cea bună. Am pornit pregătirea personalului cu paşi măsuraţi, de jos în sus şi rezultatul este îmbucurător. Pregătim mai întâi personal de rezervă şi din masa lui bogată selecţionăm personalul aeronautic de război. Ne-am adresat aşadar

17 A.M.R., Fond Ministerul Aerului şi Marinei, dosar nr. 2961, f. 55-58.

la straturile adânci ale naţiunii şi din mijlocul lor am recrutat elemente dintre cele bune. Tineretul nostru, pasionat, entuziast şi îndrăzneţ, a răspuns cu însufleţire la chemarea patriei. El a trecut la şcoli, la centre de instrucţie unde se pregăteşte temeinic pentru războiul modern. Teoreticianismul abstract a fost înlocuit cu aplicaţii practice. Românul e dornic să devină zburător, să înfrunte primejdiile iar autoritatea statului, pentru a atrage elemente cât mai bune, le-a creat un regim prielnic, moral şi material pentru dezvoltarea aptitudinilor şi înfruntarea riscurilor care le impune războiul tehnic.

Trecând apoi la organizarea artileriei antiaeriene, care intră în structura organică a Ministerului Aerului, arată în cuvinte limpezi şi convingătoare, că această armă de importanţă în apărarea naţională e constituită sistematic de la calibrul mic la cel mai mare.

Bateriile uşoare încă sunt mai costisitoare şi rezultatele mai puţin rodnice ca ale bateriilor grele, care sunt în adevăr mai puţin costisitoare şi produc efecte mai bune în desfăşurarea războiului modern.

Elementele de execuţie, de asemenea, se pregătesc mai uşor faţă de elementele de conducere care se pregătesc mai greu. Totuşi, astăzi, avem numărul cel mai mare de personal aeronautic şi antiaerian pe care l-am avut vreodată.

Pregătirea de război însă cere multe străduinţe mult mai mari pentru personalul aeronautic destinat a înfrunta riscul primejdiilor şi al descoperirilor tehnice care sunt necontenit în plină dezvoltare.

AVIATORUL DE RĂZBOI

Aviatorul de război trebuie să cunoască, când îşi ia zborul în vâltorile primejdiilor, toate specialităţile progresului modern şi în această privinţă centrele de instrucţie ale aeronauticii sunt înzestrate cu toate mijloacele pentru instruirea lor. Astăzi vrăjmaşii avionului au crescut şi aviatorul trebuie să fie pregătit a-i înfrunta printr-o solidă instrucţie pe toţi.

Analizând apoi mai departe cu o admirabilă claritate întregul inventar al instrumentelor aeronautice apoi trecând la organizarea apărării teritoriului naţional, spune că această problemă cere, faţă de întărirea fruntariilor şi apărarea izvoarelor de producţie ale ţării, străduinţe necurmate şi capitaluri imense. Cifrele pe care distinsul conferenţiar le menţionează sunt impresionante.

Numărul avioanelor nu e însă cel mai costisitor. Cheltuielile instalaţiilor, întreţinerea şi materialul, personalul sunt mari.

Amintind în legătură cu procurarea fondurilor pentru dezvoltarea aeronauticii, pe chestiunea timbrului de aviaţie, spune că prin marea organizare să se realizeze un fond cu mult mai sporit ca în anii trecuţi şi în curent se poate spune că pregătirea războiului care se anunţă sub auspiciile cele mai bune.

INVENTARUL

Inventarul de război, care se cifrează la mai multe zeci de miliarde, e desigur una din sarcinile grele pe care trebuie să le suporte ţara. S-a urmărit şi reuşit ca întreg

capitalul investit la apărarea naţională să aibă o temeinică bază de asigurare şi aceasta pentru că averea naţională are atâta valoare câtă străduinţă la apărarea şi conservarea ei.

Totuşi, pe lângă această întărire organică a ţării şi oştirii, se mai adaugă încă un alt postulat al apărării naţionale şi anume apărarea populaţiei civile, vitalitatea sacră a neamului, care trebuie pregătită şi în această privinţă s-au chemat la lucru toate elementele specializate din straturile adânci ale poporului.

Dar pe deasupra tuturor greutăţilor materiale, cel mai preţios factor al aeronauticii moderne este moralul.

Devotamentul ei e întotdeauna în raport cu riscurile pe care le înfruntă şi sacrificiile pe care le dăruieşte cu o nobilă dezinteresare morţii. Moralul aviatorului în războiul modern e hotărâtor în câştigarea biruinţei.

Românul, prin temperamentul şi iscusinţa lui, e un admirabil aviator. Toţi zburătorii noştri sunt îndoctrinaţi voluntari în aripile morţii. Caracterul, curajul, devotamentul sunt însuşiri care înalţă spiritul nostru aeronautic la culmi de admiraţie. Se lucrează în toate domeniile. Dar nici o urmă de oboseală nu apare în fiinţa zburătorilor noştri. Sunt gata oricând la sacrificii.

Potenţialul aeronautic de astăzi merge crescând şi poate înfrunta cu încredere orice primejdie.

Totuşi, spune conferenţiarul, se pare că abia în 1942, dacă războiul va continua - aviaţia va atinge în lume supremaţia sa.

Potenţialul nostru în comparaţie cu statele care ne înconjoară nu e întru nimic mai prejos. Avem calitatea spiritului şi materială.

Luminoasa înţelegere, limpede şi convingătoare, plină de pilde şi învăţăminte, a fost călduros ovaţionată de numerosul şi selectul auditoriu, plecând cu încrederea deplină că apărarea ţării e pe drumul cel bun al prevederii şi întăririi”[18].

CUM PREGĂTEŞTE MINISTERUL AERULUI ŞI MARINEI PERSONALUL SĂU

„Războiul actual a pus pe întâiul plan problema aviaţiei[19].

Într-adevăr, prin faptul că de câteva mii de ani popoarele au experimentat, studiat şi perfecţionat mijloacele de luptă terestre, pe de o parte, iar pe de alta prin alianţe, au stabilit echilibre de forţe, s-a ajuns la concluzia că pentru câştigarea unei victorii sunt necesare armamente şi soluţii noi.

Din acest motiv, încă de mai mulţi ani, toate ţările au căutat să dezvolte o armă nouă, aviaţia, care prin resursele ei imense, prin noutatea ei şi prin faptul că nu s-a ajuns încă la un plafon al perfecţionării, dă în mâna conducătorilor de armate posibilitatea de a întrebuinţa încă abilităţi şi de a pune adversarului probleme noi, care pot schimba faţa bătăliilor, chiar terestre.

Această problemă a preocupat în cel mai înalt grad şi pe conducătorii ţării noastre sub înaltul imbold şi clarvăzătoarea inteligenţă a Capului statului.

18 *Ibidem*, f. 67-69.

19 Conferinţă ţinută pe 13 februarie 1940.

Materialul ce se utilizează astăzi şi mai cu seamă cel ce se va utiliza chiar într-un viitor foarte apropiat, cere însă un personal şi numeros şi de bună calitate fizică şi intelectuală.

Avionul de război este astăzi o adevărată uzină şi o adevărată fortăreaţă zburătoare.

Pilotul de război şi întreg echipajul trebuie să zboare pe orice timp, pe distanţe enorme şi să utilizeze un armament şi delicat şi extrem de perfecţionat.

Iată de ce şi la noi problema formării personalului este de prim ordin.

Pentru motivul că personalul acesta trebuie să fie pe de o parte voluntar, iar pe de alta să fie atras în mod natural către aviaţie şi către zbor, s-a simţit şi la noi, ca şi pretutindeni, nevoia unei pregătiri adânci în masele mari ale publicului.

Această pregătire are ca scop să dezvolte în spiritul tineretului interes pentru aviaţie pentru ca, pe de o parte, un cât mai mare număr de tineri să îmbrăţişeze din pasiune şi convingere arta zborului iar pe altă parte, intelectualii din toate categoriile, adică inginerii, chimiştii, constructorii, juriştii, medicii etc. să se pună în curent cu diferitele probleme în legătură cu aviaţia şi să se ocupe încă de pe băncile şcolii cu această latură de activitate.

Acest lucru a determinat pe domnul ministru al Aerului şi Marinei, generalul-adjutant Paul Teodorescu, adânc cunoscător şi înţelegător al problemelor de aviaţie, ca în legătură cu marile instituţii de pregătire a tineretului - „Straja Ţării", Ministerul Educaţiei Naţionale şi Pregătirea Premilitară, să desfăşoare o mare ofensivă de cucerire pentru aviaţie a tineretului nostru.

Astfel privită problema, se schiţează din primul loc progresul de pregătire al personalului zburător.

Astfel, copilul de pe băncile şcolii primare, prin aeromodelism ia primul contact cu aviaţia. El în jocurile sale învaţă să construiască un mic avion şi începe să fie pasionat de rezultatele micului său aparat.

Paralel cu acest joc în şcoli, prin şezători şi prin cursurile de chimie şi fizică din liceu, pe de o parte, îşi călеşte sufletul la istoria atât de frumoasă şi atrăgătoare a faptelor de vitejie aviatică iar pe de altă parte, prin elementele ştiinţifice, vede şi se convinge că totul se sprijină pe ştiinţă şi nimic pe întâmplare sau empirism.

În acest scop, Ministerul Aerului şi Marinei în anul 1939, cu sprijinul atât de preţios al înaltei instituţii de îndrumare şi pregătire a tineretului nostru „Straja Ţării" şi cu concursul nepreţuit al Ministerului Educaţiei Naţionale, a organizat 166 de noi ateliere de aeromodelism faţă de 56 existente în 1938, iar în 1940 cu aceleaşi înalte sprijine, şi-a propus să aibă 20.000 elevi în aproape 600 cercuri.

Organizarea unui cerc de aeromodelism nu este lucru uşor. În primul rând trebuie formaţi instructori, pentru că elevul trebuie să construiască modele raţionale, după planuri bine definite, din material bine calculat, pentru ca modelul să zboare real şi să nu descurajeze pe copil în lucrarea sa.

De asemeni, elevul trebuie să se convingă de la început că nimic nu se poate face în aviaţie care să iasă în afară din ştiinţă, din programul general şi din disciplină.

Formarea instructorilor este destul de grea. Nu oricine poate fi instructor.

Instructorul trebuie să fie un bun lucrător manual, un bun pedagog şi animator.

„Straja Ţării" ne-a selecţionat şi dat aceste sute de persoane din toate colţurile ţării, dintre profesorii de la şcoli, care au fost aduşi cu multă cheltuială în Centrul de Aeromodele al Ministerului Aerului şi Marinei, în Bucureşti şi în Centrul de educaţie al „Străjii Ţării" la Breaza.

Aici, instructorii au construit ei înşuşi şi au primit educaţie de pedagog.

Cercurile străjereşti primează de la Ministerul Aerului şi Marinei prin „Straja Ţării", truse de unelte pentru lucru, material uşor de lemn, pânză şi cauciuc, planuri de construcţie şi broşuri cu instrucţiuni de lucru.

Pentru ca elevul să nu se plictisească, modelele se perfecţionează din ce în ce, pe măsură ca elevul se deprinde cu lucrul.

Pentru stimulent, Ministerul Aerului şi Marinei organizează anual concursuri regionale între elevi, cu premii în bani şi amintiri şi apoi modelele cele mai bune sunt prezentate la un concurs general pe ţară.

Cum se vede deci problema creării spiritului aviatic în tineret este o problemă şi grea şi costisitoare, însă Ministerul Aerului şi Marinei, înţelegător al marilor rezultate, nu se dă în lături de la orice sacrificiu şi cu un personal de conducere puţin, dar cu multă râvnă la muncă şi bunăvoinţă şi sub conducerea directă şi neobosită a ministrului însuşi, rezolvă pe teren acest deziderat naţional.

Perfecţionat până la vârsta adolescenţei, el are acum încredere într-o măsură oarecare în aparatele de plutit în spaţiu.

La această vârstă el păşeşte cu încredere, îndemnat şi dirijat de Ministerul Aerului şi Marinei şi de „Straja Ţării", către zborul fără motor.

Aici, pe aparate sigure, cu instructori perfecţi, elevul are primele senzaţii de nebănuită plăcere a zborului.

Planarea în spaţiu, pe planoare fără motor, dă elevului în afară de plăcere, încredere în sine, îi ascute simţurile, îi dezvoltă reflexele, îi perfecţionează atenţia şi îi călеşte curajul.

Planorul, în afară de faptul că leagă şi mai mult pe micul aeromodelist de cea mai elementară maşină zburătoare, dar chiar dacă nu devine aviator, se creează un cetăţean bine dezvoltat, cu simţurile echilibrate şi cu avânt bărbătesc, calităţi atât de necesare unui luptător cu viaţa.

În această idee, tinerii peste 18 ani sunt îndrumaţi către centrele de zbor fără motor. Nouă centre de zbor fără motor au funcţionar în anul trecut, iar anul acesta vor funcţiona 11.

Peste 600 de elevi au frecvent aceste centre în 1939, iar anul acesta alţi 600 vor învăţa planorismul.

Un mare număr de instructori s-au format pentru prima oară în anul 1939, astfel ca să poată avea şcolile în anul acesta.

Şi la planorism problema este grea şi costisitoare. Elevii trebuie aduşi în centre şi întreţinuţi cu hrană şi locuinţă. Materialul zburător deşi confecţionat cu ajutorul

elevilor, totuşi este foarte costisitor. Apoi plata instructorilor, a medicilor, a mijloacelor de transport, la care se adaugă hangare, ateliere, scule de lucru şi personal de conducere, arată ce eforturi este obligat Ministerul Aerului să facă.

În afară de aceasta, pentru stimulent elevii primesc şi o mică primă.

În alte ţări, planorismul a fost introdus obligatoriu la luarea examenului de bacalaureat. Apreciez că această măsură este foarte binevenită, căci prin ea nu numai că se formează un spirit aviatic, dar se formează şi un spirit bărbătesc în noile generaţii.

Şi la planorism sunt etape:

Astfel brevetul A se eliberează în urma unui simplu zbor planat, singur la bord, în linie dreaptă.

Brevetul B se obţine în urma unui zbor planat cu viraj.

Brevetul C se obţine în urma unui zbor plutit, pilotul fiind obligat ca, purtându-se pe curenţii aerieni cu abilitate, să poată câştiga înălţime şi apoi să execute, purtat de curenţi, mici evoluţii.

În sfârşit, brevetul D se eliberează acelora cu aptitudini speciale, reprezentând pe îndrăzneţul pilot de planor, care poate parcurge distanţe enorme, la înălţimi mari, folosind cu mult meşteşug curenţii de aer.

Planorismul pentru aviaţia propriu-zisă mai are un mare avantaj, şi anume formează simţurile care numai este nevoie să fie formate la zborul cu motor.

Un bun planorist ajunge pilot de zbor cu motor, într-un timp pe jumătate cât un elev care-şi începe formarea simţurilor direct pe avion.

De la planorism se trece la al treilea pas, şi cei scrupulos examinaţi fizic şi intelectual şi care doresc, trec la zborul cu motor.

În zborul cu motor se formează aviatorul propriu-zis. El are şi aici un ciclu de 3 etape.

Etapa I sunt cursurile teoretice, educaţia fizică şi controlul psihicului său, căci în ştiinţa modernă a aviaţiei, aviatorii trebuie să fie aleşi între aleşi.

Cei mai de seamă specialişti ai ţării cercetează cu băgare de seamă starea fizică şi psihică a fiecărui elev, prin lungi şi minuţioase studii.

Tot în acest timp elevului i se dau opţiunile teoretice necesare unui zburător începător.

Astfel, un viitor zburător trebuie să cunoască bine motorul, de asemenea bine întreaga maşină şi aparatele de zbor, geografia, citirea hărţilor şi, mai cu seamă, navigaţia aeriană.

De asemenea, încă din acest timp de pregătire teoretică, specialiştii clasează pe fiecare elev, după constituţia sa naturală, în pilot cu aptitudini de acrobat, de pilot de lungă cursă etc.

Din acest minut şi până la sfârşitul carierei sale de zburător, el este urmărit cu atenţie, pentru ca să i se dezvolte aptitudinile naturale numai în sensul lor firesc şi i se întreţine sănătatea, fără care nu poate fi aviator.

Al doilea ciclu este partea practică. De aici înainte instrucţia lui continuă la câmp. Acum, în mod raţional, ciclul teoretic scade şi zborul începe a-i lua locul.

Odată zburătorul format, i se dă un prim brevet, aşa numit de gradul I. Este prima satisfacţie pe care o are un aviator. El zboară singur, poate face o serie de evoluţii în aer pe un avion mic şi uşor de pilotat.

Pilotul însă nu poate părăsi aerodromul şi nici lua pasageri la bord.

De la această dată începe formarea pentru gradul II. În acest scop elevul, însoţit de instructor, învaţă navigaţia şi aterizarea în teren necunoscut.

El se perfecţionează din ce în ce în arta orientării, deci a navigaţiei, în cunoaşterea maşinii sale cât mai profund şi în cunoaşterea mijloacelor ajutătoare zborului, numite de specialişti protecţia navigaţiei aeriene.

Un pilot învaţă deci să cunoască un buletin meteorologic, să ştie ce-l aşteaptă în atmosferă şi deci cum trebuie să zboare, să ştie să-şi calculeze pe hartă un drum aerian şi să-l urmărească în mod perfect, să-şi cunoască bine motorul şi instrumentele de bord.

Este interesant de relevat că piloţilor li se cere o pregătire mult mai mică pentru a deveni stăpân pe cer decât în alte ţări, datorită unei uimitoare aplicaţii către zbor a poporului nostru.

După ce pilotul de gradul I şi-a însuşit toate aceste cunoştinţe şi instructorul de zbor se convinge că elevul poate să se deplaseze singur, după voinţă, din aeroport în aeroport, este prezentat la brevetul de gradul II.

Aceşti piloţi de gradul II îşi urmează anual, în mod obligatoriu, prin ordine de chemare şi dându-li-se importante prime de zbor, antrenamentul.

Trebuie ştiut că un pilot pentru a fi într-adevăr util este necesar să zboare continuu tot anul, iarna şi vara, pentru a-şi menţine vii reflexele şi cunoştinţele primite.

Dintre piloţii astfel formaţi, se aleg cei cu aptitudini deosebite şi care doresc să devină piloţi militari activi sau de rezervă.

Cei care doresc să devină activi intră în Şcoala militară de subofiţeri de la Tecuci sau în Şcoala militară de ofiţeri, după gradul lor de cultură. Cei ce doresc să devină piloţi militari de rezervă trec în centrele militare, unde sunt perfecţionaţi pe avioanele militare şi devin astfel susceptibili de a încadra unităţile militare la război.

Sute de elemente tinere şi-au găsit o carieră în aviaţia militară sau civilă şi mii de elevi au devenit benevol piloţi de rezervă. În acest scop, Ministerul Aerului şi Marinei, prin Direcţia Aeronauticii Comerciale, a creat trei şcoli de pilotaj particulare, cu concursul marelui public alcătuit în asociaţii aviatice şi federalizate în Federaţia Aeronautică Regală a României.

Piloţii se recrutează:

- la începutul toamnei se fixează numărul de piloţi necesari cadrelor active şi cadrelor de rezervă, se stabilesc condiţiile de sănătate, aptitudine şi cultură necesare; se ţin examene în toate colţurile ţării de comisii de aviatori reputaţi şi medici experimentaţi.

După examen se internează de trei ori numărul necesar cadrelor active în şcoli, pe socoteala Ministerului Aerului şi Marinei şi cu o contribuţie de circa 25% din partea asociaţiei. Se înţelege că actul patriotic al asociaţiilor este cu atât mai important cu cât contribuţia lor este mai mare.

În afară de aceasta, Ministerul Aerului şi Marinei dă internatelor tot cazarmamentul,

adică paturi, lenjerie de pat, precum şi toată vesela şi le-a organizat aeroporturi speciale, cu o modernă şi confortabilă infrastructură.

Timp de 4 luni, elevii din internate sunt pregătiţi metodic de specialişti pentru a primi cunoştinţele necesare.

Programa analitică întocmită până în cele mai mici detalii constituie baza instrucţiei.

Paralel, în 9 centre ale ţării, în special în centrele universitare, se înscriu un număr nelimitat de elevi, care doresc să devină piloţi de rezervă şi care urmează cursul de aceeaşi natură.

Pentru ca elementele cele mai bune să se îndrume către aviaţie, Ministerul Aerului şi Marinei dă, sub formă de prime de încurajare, importante sume de bani celor ce fac lucrări bune la diferite examene. Aceste prime sunt cam de 2000 lei lunar.

Şi aceste cursuri facultative durează tot 4 luni şi încep odată, însă nu în acelaşi loc, cu elevii destinaţi cadrelor active.

În luna aprilie sunt examenele aeriene, care aleg pe cei apţi în adevăr pentru zbor şi de aici înainte începe pregătirea zborului la câmp, aşa cum am arătat mai sus.

Piloţii noştri de rezervă civili sporesc repede, din an în an. Astfel, în 1938 numărul piloţilor din 1937 a fost dublat, iar în 1939 s-a dublat cel existent în 1938, în 1940 se completează numai necesarul înlocuirii celor prea vechi sau celor care deşi piloţi, au primit însărcinări cu caracter tehnic: mecanici de bord sau tereştri, ingineri etc. Nevoile aviaţiei militare sunt aproape împlinite cu piloţi rezervişti.

Iată contribuţia aeronauticii comerciale la pregătirea elementelor militare. Este mult, dar totuşi numai o mică etapă în formarea piloţilor de război.

Într-un articol viitor, vom arăta cum se pregăteşte acest pilot pentru a putea ajunge un mânuitor de uzină şi fortăreaţă zburătoare, de adevăraţi bolizi aerieni. Pentru edificare, este suficient să arătăm că avionului de vânătoare modern i se cere o viteză de peste 600 km la oră, adică un avion care ar merge la Constanţa în 20 minute, la Craiova în 25 minute, la Paris în 3 ore 20 minute.

Dar acestui pilot i se mai cere cunoaşterea unui motor de 1000 HP, motor cu a cărei putere se poate lumina un orăşel de provincie, care poate pune în funcţiune o importantă uzină etc.

Se mai cere unui bun pilot să ochească din astfel de viteză avioanele ce trec pe lângă el cu aceeaşi viteză şi să mai şi manevreze cu atenţie, temeritate şi, mai cu seamă, cu o mare abilitate.

Avioanele de bombardament merg cu 600 km la oră, poartă un tun, 5 - 8 mitraliere, 2 - 3000 kg bombe şi fac până la 6 - 7000 km fără escală.

Din aceste uriaşe fortăreţe zburătoare, personalul constituit în echipaje trebuie să ochească la astfel de viteze, de la înălţimi de peste 6000 metri, obiective mici terestre sau să se apere de atacuri de avion.

Echipajul de la bord trebuie să fie perfect pilot, perfect ochitor, perfect mecanic, perfect radiotelegrafist, perfect navigator.

Comandantul echipajului este un adevărat comandant de vapor: el primeşte ordinele în zbor, coordonează acţiunea echipajului lui, pe a echipajului cu toate

celelalte echipaje şi aceasta în plină luptă şi cu nevoi de hotărâri imediate.

Iată ce înseamnă formarea unui bun personal navigant militar.

Valoarea unui avion este de circa 12.000 lei şi cu rezervele sale, armament etc. se ridică la de trei ori suma aceasta. Deci se vede bine că un astfel de material nu poate fi dat pe mâna oricui şi că aviaţia este o armă extrem de costisitoare, dar în schimb o aviaţie mică, dar bine instruită şi bine dotată, apără o ţară, năzuinţele unui popor şi rodul muncii a generaţii întregi.

Suntem o ţară fericită căci avem în capul statului un rege, el însuşi aviator şi cunoscător al problemelor de aviaţie, avem un ministru perfect pus la punct, neîntrecut aviator şi neodihnit muncitor nu numai la birou, dar mai ales pe teren, căci aviaţia, cum spunea un glumeţ, este singura meserie ce nu se poate învăţa prin corespondenţă.

Avem un element uimitor de aplicat pentru aviaţie, iar din punct de vedere al combustibilului ne clasăm printre primele ţări din Europa.

Ne mai este necesară înţelegerea celor mulţi, pentru sprijinul moral şi material şi, având toate acestea, suntem siguri că vom avea cerul ţării noastre puternic străjuit împotriva oricărei invazii aeriene”[20].

AERONAUTICA ŞI MARINA ROMÂNĂ ÎN PLINĂ DEZVOLTARE[21]

„Domnul general adjutant Paul Teodorescu, ministrul Aerului şi Marinei a făcut un expozeu arătând că departamentul ce conduce este preocupat de realizarea a patru probleme: înzestrarea cu materialul necesar, formarea personalului, pregătirea de război şi înălţarea moralului armatei.

Pentru înzestrarea cu material s-a făcut un plan, stabilit pe o durată de timp mai mare, însă evenimentele externe neprevăzute au determinat ca timpul de execuţie al acestui plan să fie comprimat cât mai mult posibil.

Proiectul iniţial prevedea ca înzestrarea Aviaţiei şi Marinei să se facă prin cât mai multe comenzi date industriei noastre naţionale dar, din cauza împrejurărilor actuale şi pentru completarea nevoilor, s-au făcut comenzi industriei din străinătate.

Deşi ţara noastră este foarte bogată în materii prime, pentru a-şi procura anumite materiale ce-i lipsesc a apelat de asemenea în străinătate.

În ce priveşte lucrul în uzinele noastre de avioane se munceşte continuu în zilele de sărbătoare, peste orele obişnuite şi s-a izbutit chiar să se formeze două echipe în diferitele stabilimente.

Formarea personalului

A doua problemă tot atât de importantă, formarea personalului, trebuie realizată într-un timp cât mai scurt.

Este nevoie de foarte mulţi piloţi, bine pregătiţi, dar pentru aceasta sunt necesari

20 A.M.R., Fond Ministerul Aerului şi Marinei, dosar nr. 677, f. 49-55.

21 Declaraţiile generalului adjutant Paul Teodorescu, ministrul Aerului şi Marinei, făcute reprezentantului Radiojurnalului pe 3 februarie 1940.

mulţi instructori, multe avioane de diferite tipuri, terenuri de aterizaj, combustibil etc.

Formarea unui pilot perfect este complexă şi necesită timp mult; acelaşi lucru trebuie pentru instrucţia observatorilor şi a specialiştilor.

Au luat fiinţă şcoli în care se formează piloţi civili, ce trec apoi în rezerva aeronauticii, unde li se face instrucţia necesară pentru a ajunge piloţi de vânătoare, de bombardament; adevăratul pilot de astăzi trebuie să cunoască toate instrumentele de pe bord, să zboare fără vizibilitate şi pe orice timp.

Domnul ministru al Aerului şi Marinei face remarca îmbucurătoare că la şcolile de aviaţie s-au prezentat un număr de candidaţi cu mult mai mare decât acela cerut, deci s-a putut face o foarte bună selecţionare.

Pregătirea de război

În continuare, domnul ministru al Aerului şi Marinei arată că pentru o mai bună pregătire de război este nevoie ca toate echipajele să fie antrenate, ca să facă misiuni de război şi să formeze un tot omogen.

În acest scop s-a înfiinţat Şcoala de Pilotaj, care dă rezultate foarte bune.

Pregătirea morală

Cu privire la pregătirea morală se subliniază că aceasta este condiţia esenţială; s-ar putea spune chiar mai importantă decât problema înzestrării cu material de luptă.

Moralul ridicat este caracterizat prin voinţa de a rezista în orice împrejurări, iar aceasta este o virtute principală care asigură propăşirea unui popor.

Naţiunea trebuie educată în această direcţie iar rezultatele încep chiar de pe acum să se constate.

Marina de război şi comercială

Domnul ministru ale Aerului şi Marinei declară că aceeaşi intensă activitate este desfăşurată şi în domeniul Marinei.

În Marina de război s-au făcut îmbunătăţiri, s-a reînnoit materialul, aducându-se altul nou comandat în ţară şi în străinătate.

S-a ajuns la o industrie navală naţională, cu o producţie mare şi în continuă creştere.

La Constanţa, prin docul plutitor, care este ultima expresie a tehnicii în această direcţie, se repară atât vasele noastre, cât şi cele ce vin din străinătate, realizând astfel un venit apreciabil.

De asemenea, marina comercială a progresat mult, mărindu-se pavilionul nostru de vase comerciale cu cargoboturi noi, construite după cele mai moderne concepţii.

Pentru pregătirea personalului necesar Marinei, s-a reînfiinţat Şcoala Ofiţerilor de Marină de Rezervă, care funcţionează mai de mult.

Pregătirea de război în Marină prezintă multe dificultăţi, dintre care problema cea mai delicată este aceea formării echipajelor pentru submersibile.

Apărarea teritoriului

Ultimul capitol asupra căruia a făcut declaraţii domnul general adjutant Paul Teodorescu, priveşte apărarea teritoriului.

Pentru rezolvarea acestei importante probleme a elaborat o lege, care reglementează sistemele de apărare pasivă.

În centrele industriale s-au creat mijloace de apărare colectivă, la care contribuie toate industriile aflate în zona respectivă, sistem care reduce mult cheltuielile.

Formarea personalului necesar apărării antiaeriene cere o pregătire foarte amănunţită, datorită complexităţii aparatelor întrebuinţate.

Astăzi spatele frontului - spune domnul ministru al Aerului şi Marinei - încheindu-şi declaraţia, formează o altă armată, armata civilă, a cărei importanţă în timp de război este comparabilă cu aceea aflată în luptă”[22].

22 A.M.R., Fond Ministerul Aerului şi Marinei, dosar nr. 345, f. 99-103.

DIN CUVÂNTĂRILE GENERALULUI ADJUTANT PAUL TEODORESCU MINISTRUL AERULUI ŞI MARINEI

dr. Andreea ATANASIU-CROITORU[*]

Paul Teodorescu s-a născut la 28 iunie 1888, la Bacău şi a trecut în nefiinţă la 17 ianuarie 1981, la Mănăstirea dintr-un Lemn unde îşi doarme şi somnul de veci. General şi membru corespondent (din 1938) al Academiei Române, a deţinut funcţii importante în stat precum cea de comandant al Academiei Militare din Bucureşti (1936-1937), subsecretar de Stat la Ministerul Apărării Naţionale în guvernul Gheorghe Tătărescu (17 noiembrie-28 decembrie 1937), subsecretar de Stat la Ministerul Apărării Naţionale în guvernul Octavian Goga (28 decembrie 1937-10 februarie 1938), subsecretar de Stat la Ministerul Apărării Naţionale în guvernul Patriarhului Miron Cristea (10 februarie-30 martie 1938), ministrul Aerului şi Marinei în guvernul Patriarhului Miron Cristea (30 martie 1938-1 februarie 1939), ministrul Aerului şi Marinei în guvernul Patriarhului Miron Cristea (1 februarie-28 septembrie 1939), ministrul Aerului şi Marinei în guvernul Constantin Argetoianu (28 septembrie-23 noiembrie 1939), ministrul Aerului şi Marinei în guvernul Gheorghe Tătărescu (24 noiembrie 1939-11 mai 1940).

În calitatea sa de ministru al Aerului şi Marinei a luat parte activă la multe din realizările Marinei. Redăm în continuare câteva din cele mai relevante momente, precum şi discursurile pe care le-a ţinut la evenimente de maximă importanţă precum: botezul motonavei „Transilvania", a şalupelor „Albatros" şi „Pescăruşul" şi a bazei navale a Societăţii „Salvamar" care au avut loc de Ziua Marinei (8 septembrie 1938); ceremonia de sosire în ţară a navei-şcoală „Mircea" din 17 mai 1939; lansarea la apă a puitorului de mine „Amiral Murgescu" din 14 iunie 1939 şi aşezarea pietrei de temelie a portului militar Taşaul de Ziua Marinei (15 august 1939).

Ziua Marinei, 8 septembrie 1938. Botezul motonavei „Transilvania", a şalupelor „Albatros" şi „Pescăruşul" şi a bazei navale a Societăţii „Salvamar"

1938 a fost anul în care Ziua Marinei nu s-a mai sărbătorit la 15 august, aşa cum devenise deja tradiţie, ci, la 8 septembrie, de Naşterea Maicii Domnului. Trecerea în nefiinţă a Reginei Maria, la 18 iulie 1938, a impus, aşa cum era şi firesc, amânarea oricăror festivităţi.

Din cauza doliului cerut de pierderea reginei, s-a luat decizia ca lozinca sub care trebuiau să se desfăşoare festivităţile: „*Anii de bucurie au început*" să nu mai fie

[*] muzeograf/expert Patrimoniu Naval–Muzeul Marinei Române; lector universitar asociat–Facultatea de Istorie şi Ştiinţe Politice a Universităţii „Ovidius" Constanţa; andreea.maria.croitoru@gmail.com

arborată. Cu toate acestea, anul 1938 a fost decretat *anul înfăptuirilor,* iar în discursul ţinut cu prilejul Zilei Marinei, generalul adjutant Paul Teodorescu nu a ezitat să le enumere: „Centre de străjeri marinari; Expoziţie marinărească; Caravane nautice; Propaganda Ligii Navale Române; Crearea secţiei marinei comerciale pe lângă Şcoala Navală; Punerea la punct a monitoarelor şi distrugătoarelor; Începerea construcţiei navei-şcoală *Mircea*; Sosirea docului plutitor, Înzestrarea Serviciului Maritim Român cu motonavele *Transilvania*[1] şi *Basarabia*[2], a Serviciului Navigaţiei Fluviale Române, cu 2 tancuri petrolifere şi a portului Constanţa cu o dragă şi 3 remorchere; Punerea în serviciu a navei *Cetatea Albă*[3] pentru cabotaj; Românizarea gurilor Dunării; Începerea construcţiei portului Taşaul; Comanda în Italia a 4 cargoboate; Crearea unor industrii maritime prin înfiinţarea şantierelor de la Galaţi". Generalul Teodorescu nu a încheiat înainte de a anunţa un nou deziderat: „realizarea unui plan de finanţare, ca să se dea putinţa şi Marinei a trece mai accelerat la înfăptuirile viitoare, ca Aviaţia"[4].

Programul zilei a fost deschis de sosirea Majestăţii Sale, îmbrăcat în ţinută albă, de amiral, pe acordurile Imnului Regal, interpretat de fanfară. Navele au ridicat Marele Pavoaz cu salutul regulamentar executat de NMS „Regele Ferdinand"[5], în acelaşi moment, nava „Transilvania", având la bord o parte din invitaţi, a plecat din port spre larg. La coborârea din tren, regele a fost înâmpinat şi salutat de către generalul adjutant Paul Teodorescu, ministrul Aerului şi Marinei, de Nicolae Ottescu, rezident regal al Ţinutului Marea, amiralul Petre Bărbuneanu, comandantul Marinei Regale, generalul N. Macici, comandantul garnizoanei, prefectul judeţului colonelul I. Spirea.

Suveranul s-a urcat la bordul yachtului regal „Luceafărul"[6] unde a primit

1 Cea mai mare navă de pasageri românească. Construită la Copenhaga în 1938, a intrat în serviciu în acelaşi an pe linia Constanţa-Istanbul-Pireu-Alexandria-Tel Aviv-Salonic. Caracteristici: deplasament-7.077 t; dimensiuni-128,55x17,60x9,22 m; viteza-22 Noduri. Total echipaj şi pasageri: 562 persoane. A fost scoasă din uz în 1975 (Andreea Atanasiu-Croitoru, *„Lebedele" Mării Negre. „Transilvania" şi „Basarabia",* în „Magazin Istoric", anul XLV, serie nouă, nr. 4 (259), aprilie 2011, p. 80-83).

2 Motonavă de pasageri construită în Danemarca pentru SMR. Caracteristici: deplasament-6.850 t; dimensiuni-128,55x17,61x5,70 m; viteza-25 Noduri. Echipaj-146 persoane, pasageri-412 persoane. A executat curse regulate pe linia Constanţa-Alexandria-Haifa-Beirut-Pireu-Istanbul-Constanţa şi ocazional, croaziere în Marea Neagră. La sfârşitul războiului, conform prevederilor Convenţiei de Armistiţiu, s-a aflat printre navele care au fost predate URSS. A primit nunele „Ukraina" şi a intrat în Compania de Navigaţie de la Odessa (*Ibidem,* p. 80-83).

3 Pentru realizările NFR vezi Carmen Atanasiu, *Problema suveranităţii României la Dunăre* şi *„Navigaţia Fluvială Română" (1919-1945),* Bucureşti, 2003.

4 „Marea Noastră", anul VII – nr. 10, octombrie 1938, p. 375-376.

5 Distrugător construit între anii 1927-1930 împreună cu nava-soră „Regina Maria" în SN Pattison, Napoli. La data intrării în serviciu, erau cele mai moderne nave de luptă în Marea Neagră. Caracteristici: deplasament-1.540 t (2000 t în plină încărcătură); dimensiuni-101x9x3,5 m; turbine Parsons de 45.000 CP; viteză-37 Noduri. Artilerie: V/120 mm tragere centralizată; I/76 mm AA; II/37 mm AA, mitr. II/13,2 mm; 6 TLT/533 mm, posibilitatea de ambarcare a 40 de mine marine pe punte. A participat la al Doilea Război Mondial. După război au fost preluate de marina sovietică fiind restituite Marinei Române la 12 august 1951, care le-a utilizat cu indicativele D-21, D-22 până în 1959, când au fost casate şi dezmembrate. (Cam. fl.dr. Alexandru Mîrşu, dr. Andreea Atanasiu-Croitoru, cdor. dr. Ion Custură, cdor. Tiberiu Liviu Chodan, *De la Divizia de Mare la Flotă. 1896-2011. Monografie,* Editura CTEA, Bucureşti, 2011, p. 144-145. Se va cita în continuare *De la Divizia de Mare la Flotă*).

6 Yachtul a fost comandat de Lady Yule firmei Messrs John Brown & Co. Ltd din Clydebank în 1930 şi

raportul de la contraamiralul Victor Schmidt, secondat de comandorul Carol Prossinagg, comandantul bastimentului. Yachtul, purtând Marele Pavoaz şi Pavilionul Regal la catarg a ieşit în larg. Patru escadrile de hidroavioane au salutat yachtul la intrarea sa în careul navelor aflate deja în larg: canoniera „Ghiculescu", canoniera „Dumitrescu"[77], distrugătorul „Mărăşti"[8], submarinul „Delfinul"[9], motonava „Transilvania", nava-bază „Constanţa"[10] şi distrugătorul „Regele Ferdinand". De altfel, cel din urmă, a executat prin lovituri de tun, salutul către Majestatea Sa Regele. De la bordul yachtului regal au fost aruncate în apă ancore de flori şi a fost ţinută o slujbă de pomenire a marinarilor morţi, de către Patriarhul Miron Cristea şi IPS Gherontie, Episcop al Tomisului şi Durostorului. Momentul s-a încheiat prin cuvântarea comandantului Marinei Regale amiralul Petre Bărbuneanu.

„Luceafărul" şi „Transilvania" s-au întors în port. A urmează vizita regală la postul de salvare al Societăţii „Salvamar" (societatea pentru salvarea naufragiaţilor din apele

botezat „Nahlin". După ce a fost închiriat o vreme de regele Edward al VIII-lea al Marii Britanii, care l-a folosit pentru a-şi ascunde idila cu Wallis Simpson de ochii lumii, yachtul a fost cumpărat de guvernul român condus de Gheorghe Tătărescu şi dăruit regelui Carol al II-lea, cu numele schimbat în „Luceafărul". Caracteristici: lungime-89,365 m+bompresul de 5,947 m; lăţime-10.98; lăţime la borduri-5,70 m; pescaj-4,222 m; deplasament-2.147 t; viteza-17,5 Noduri; puterea maşinii-4.400 CP; echipaj-35 membri. În ianuarie 1999, yachtul purtând, de data aceasta numele „Libertatea", a părăsit definitiv România cu destinaţia Marea Britanie (Carmen Atanasiu, *Yacht Clubul Regal Român-scurtă istorie,* Editura Yacht Club Român, Bucureşti, 2010, p. 55-57).

7 Canoniere dragoare tip „Chiffone" construite în perioada 1916-1917, la Şantierul Naval Lorient, Franţa. Au fost 4 astfel de canoniere: „Lt-cdor Eugen Stihi", „Lt Remus Lepri", „Cpt Dumitrescu Constantin" şi „Slt Ghiculescu Ion". Caracteristici: lungime maximă-60,8 m; lăţime-6,90 m; deplasament-400 t; pescaj-2m; viteză-15 Noduri; putere efectivă totală-900 CP. Armament: 2 tunuri/100 mm; 2 mitraliere AA/13,2 mm, două tuburi lans-torpile; bombe antisubmarin (*De la Divizia de Mare la Flotă,* p. 142-143).

8 Distrugător clasificat iniţial, alături de distrugătorul „Mărăşeşti", ca „explorator" sau „contratorpilor". Au fost comandate de statul român la SN Pattison, Napoli, în 1914 dar au servit mai întâi în flota italiană sub numele de „Nibbio" şi „Sparviero". Au sosit la Constanţa la 1 iulie 1920. Caractersitici: deplasament-1.700 t; dimensiuni-94,36x9,47x3,50 m; turbine cu abur 45.000 CP; viteza-35 Noduri. Armament: IV/152 mm Armstrong, IV/76 mm Armstrongm 2 mitraliere/13,2 mm, 2 grupuri TLT binate de 450 mm. Au particpat la al Doilea Război Mondial. Sechestrate de sovietici în septembrie 1944, au fost restituite în octombrie 1945. Au servit în flota română cu numerele de bordaj D-1 şi D-2 şi, ulteior, D-11 şi D-12 până în 1961 când au fost dezmembrate (*Ibidem,* p. 141-142).

9 Primul submarin al Marinei Militare Române, construit în Italia la SN „Quarnaro" din Fiume şi intrat în serviciu în 1936. Principalele caracteristici: deplasament-650/900 t; dimensiuni-68,5x6x3,6 m; 2 motoare Diesel de 1.600 CP pentru navigaţia la suprafaţă; viteza-14,3 Noduri şi 2 motoare electrice pentru navigaţia în imersiune, viteza maximă-9,5 Noduri. Armament: un tun universal de 102 mm, o mitralieră AA şi 6 TLT cal 533 mm. A particpat la al Doilea Război Mondial. A fost ridicat ca pradă de război de marina sovietică şi retrocedat în 1945. A reintrat în serviciu cu inidcativul S-1 fiind folosit în procesul de pregătire de sprecialitate în forţele maritime. A fost casat şi dezmembrat în 1960 (*Ibidem,* p. 145).

10 Navă-bază de submarine a Marinei Militare construită la Fiume (Italia) şi intrată în serviciu la 20 iunie 1931. În perioada 1931-1936, folosită ca navă-şcoală, a efectuat marşuri de instrucţie cu elevii şi ofiţerii Şcolii Navale în Marea Neagră şi Marea Mediterană. Din 1936 a servit ca navă-bază pentru submarinul „Delfinul", iar din 1943, pentru submarinele „Rechinul" şi „Marsuinul" şi vedete torpiloare. Preluată de marina sovietică în 1944, a intrat în compunerea flotei URSS din Marea Neagră, primind numele „Bug". A fost casată în 1977 (Andreea Atanasiu-Croitoru, *Intrarea* în *serviciu a navei-bază „Constanţa" descrisă* în *Jurnalul Istoric al Diviziei de Mare,* în „Anuarul Muzeului Marinei Române – 2009", tom XII, Editura Muzeului Marinei Române Constanţa, 2009, p. 169-177).

teritoriale româneşti) şi la docul plutitor din Constanţa. S-au vizitat apoi, şalupele de slavare „Pescăruşul" şi „Albatros"[11] şi ale Societăţii „Salvamar", care, cu această ocazie au şi fost botezate de către Suveran.

A treia etapă a programului a prevăzut ambarcarea suitei regale la bordul motonavei „Transilvania", unde, regele a fost întâmpinat de contraamiralul (r) Cezar Boerescu, preşedintele Comitetului director al SMR şi de comandorul Alexandru Ştiubei, comandantul bastimentului. La bordul navei a fost oficiată o slujbă religioasă, după care ministrul Aerului şi Marinei, generalul adjutant Paul Teodorescu a dat citire actului de botez al motonavei „Transilvania", act semnat de rege, Marele Voievod Mihai şi membrii guvernului şi urmat de spargerea tradiţionalei sticle de şampanie de bordul vasului.

Discursul generalului adjutant Paul Teodorescu a fost cel care a succedat toate aceste momente:

„*SIRE,*

Înfiinţarea *Zilei Marinei* de către Majestatea Voastră a avut o înrâurire morală covârşitoare asupra desvoltării marinei militare şi comerciale.

Ea a însemnat nu numai dragostea şi grija ce Majestatea Voastră i-o poartă, dar şi prilej de enunţarea marilor principii călăuzitoare pentru propăşirea ei.

Din discursurile ţinute de Majestatea Voastră timp de 7 ani în atari împrejurări, se desprind în mod luminos, următoarele mari postulate:

- Poporul român trebuie să se intereseze mai mult de mare şi de ape în general, să le înţeleagă rostul în viaţa economică a ţării şi să se convingă că iubirea de mare şi spiritul de marinar sunt un factor de căpetenie în educaţia unei naţiuni.

- România trebuie să aibă o politică maritimă şi navală proprie ei, inspirată din interesele naţiunii.

- Marea Neagră şi Dunărea nu trebuie să fie considerate ca nişte linii de demarcaţii sau fruntarii, ci nişte imense comunicaţii de penetraţie în lume, prin care România să ducă toate bogăţiile ei şi să pulseze o viaţă economică din cele intense.

- Marina noastră, atât militară cât şi comercială, trebuie să fie o marină puternică în care să bată un singur suflet şi un singur gând. Ea trebuie să devină o îmbărbătare, o şcoală de supremă energie, o şcoală de camaraderie şi sacrificiu, care să servească de pildă întregei naţiuni.

- Marinarii, de toate categoriile, să fie adevăraţi marinari, adică oameni oţeliţi pe valurile vijelioase ale mărilor, animaţi de o singură pasiune: vasul lor şi călăuziţi de un singur spirit, acel de sacrificiu al bricului „Mircea".

- Industria maritimă trebui completată şi desvoltată pentru a obţine o reală independenţă de navigaţie.

---

11 Şalupe de salvare construite în SN „August-Pahele" Hamburg, Germania. Au fost ambarcaţiuni specializate, intrate în serviciu în 1937, cu ajutorul cărora şi-a început activitatea „Societatea de Salvare în apele teritoriale româneşti". Caracteristici: dimensiuni-16,75x4,20x4,20 m; viteză-10,5 Noduri; echipaj-8 marinari (C-dor (r) Anton Bejan-coord., cam. (r) Raymond Stănescu, c-dor. (r) Neculai Pădurariu, dr. Carmen Atanasiu, c-dor. (r) Ovidiu Ionescu, c-dor. (r) Paul Ionescu, *Dicţionar Enciclopedic de Marină,* I, Editura Societăţii Scriitorilor Militari, Bucureşti, 2006, p. 9. Se va cita în continuare *DEM,* I).

SIRE,

Aceste deziderate regale au format baza activităţii noastre şi au servit de îndreptar tuturor planurilor elaborate pentru înzestrarea celor două marini.

Dragostea atavică pe care Majestatea Voastră o are pentru Marină, grija adâncă ce i-o poartă încă de când era Comandantul ei, precum şi apelul călduros ce a făcut pentru stimularea tuturor energiilor, au găsit puternic răsunet în sufletele noastre, care au răspuns cu muncă, avânt şi devotament pentru înfăptuirea Marinei atât de scumpă Majestăţii Voastre şi atât de necesară existenţei României.

Astăzi, suntem în măsură să arătăm că în toate direcţiile s-au realizat începuturi demne de toată lauda, pline de speranţe pentru viitor.

Astfel: Centrele străjereşti de Marină, organizate de-a lungul diferitelor cursuri de apă din ţară; interesanta expoziţie a Marinei din Palatul Propagandei; caravanele de apă organizate de Comandantul străjerilor şi de Federaţia Nautică; înfiinţarea mai multor cluburi de sport nautic; numărul însemnat de colonii, de vizitatori de toate categoriile de şcoli, printre care trebuie citată Şcoala Pregătitoare de ofiţeri, la Mare sau Dunăre; propaganda Ligei Navale; au trezit un curent nou, în sânul naţiunii, pentru o mai mare dragoste şi interes de Mare, aşa cum a cerut Majestatea Voastră.

Strămutarea anului pregătitor al Marinei dela Bucureşti la Constanţa; creiarea pe lângă Şcoala Navală a Secţiei Marinei Comerciale, putându-se astfel înjgheba acea înfrăţire atât de dorită între Marina militară şi Marina comercială sau, după expresia însăşi a Majestăţii Voastre între Marina cu tunul şi Marina cu busola; cursul de iniţiere în Marinărie a 25 de elevi din liceele militare (clasa VI şi VII) din vara aceasta pentru pregătirea sufletească a viitorilor marinari; călătoria de 3 luni a celor trei ofiţeri de marină în Mediterana, cu un vas construit după concepţia lor; desele transporturi până în Marea Nordică sau Mediterana Orientală, a vaselor comerciale, instructiva călătorie a şcoalei navale în Marea Egee, Adriatică, Mediterană, ieşirile în larg ale vaselor de război pe orice vreme; întotdeauna cu un scop tactic; exerciţiile cari s'au executat pe mare în colaborare cu marina comercială şi cu hidroaviaţia; participarea ambelor marini la manevrele de toamnă din acest an; înseamnă formarea unui *suflet caracteristic al ei, al ei al valurilor, perpetuarea spiritului generos, plin de dragoste de iniţiativă, de disciplină şi de scarificiu al bricului „Mircea",* aşa cum l-a conceput Majestatea Voastră.

Sporirea calitativă a marinei militare prin repararea monitoarelor şi a distrugătoarelor; mărirea numărului de vase cu: nava-şcoală, menită să înlocuiască pe bătrânul bric *Mircea,* dar să-i păstreze mentalitatea şi educaţiunea marinărească, care a format generaţii de distinşi marinari; sosirea docului plutitor care ne va scuti pe viitor de acea mare şi durerosă servitute de a trimite vasele noastre spre îndocare în străinătate; dotarea SMR-ului cu motonava *Transilvania* care face mândria marinei noastre comerciale, urmate în cursul acestei luni, de un alt vas, *Basarabia*, tot aşa de frumos; dotarea NFR-ului cu 2 tancuri petrolifere; înzestrarea portului Constanţa cu 3 remorchere şi punerea în serviciu a primului vas de stat *Cetatea Albă*, pentru cabotaj, pe tot întinsul frontierei maritime, comanda a patru cargoboate, sunt, toate acestea realizări, cari vor da un nou avânt marinei noastre şi vor îndeplini una din dorinţele cele mai arzătoare ale Majestăţii Voastre, exprimată cândva în termenii următori: În sfârşit va licări la orizont acea

dorinţă a mea, care ştiu că este a tuturor marinarilor, ca în loc să facem marină pe uscat, să o facem pe mare.

Dezvoltarea generală a porturilor după un plan de sistematizare şi de utilare corespunzătoare cerinţelor economice ale ţării; realizările mai însemnate ca: bazinul de petrol de la Giurgiu, dispensarul de la T. Severin, postul de cherestea şi bazinul docului plutitor de la Constanţa; românizarea gurilor Dunării, care vine să dea un presitgiu ministerului Aerului şi Marinei şi o satisfacţie legitimă Direcţiei Generale a Porturilor şi Comunicaţiilor pe Apă, văzându-şi înfăptuit un organ tehnic şi de control, la Sulina, pentru care a luptat mai multe decenii; sunt atâtea elemente hotărâtoare de progres şi de civilizaţie.

Dar opera cea mai de seamă şi cea mai grandioasă prin proporţia lucrărilor ei uriaşe şi rolul covârşitor ce va juca în economic şi apărarea naţională, este portul Taşaul, a cărui construcţie a început, spre triumful deplin al luptei dusă de Majestatea Voastră, despre care S'a exprimat în termeni atât de viguroşi în 1933: *...Prima parte este acea faimoasă chestiune care tronează de câţiva ani de zile, pe care sunt convins, că Guvernul Meu îşi va da toate silinţele spre a o relua şi duce la bun sfârşit este chestiunea bazei navale, bază fără de care marina noastră nu poate să trăiască....*

Nimeni mai mult decât Majestatea Voastră nu are dreptul la o satisfacţie mai bine meritată de a vedea înfăptuindu-se una din cele mai vitale probleme ale marinei.

În fine, un punct capital de organizare, atât de reclamat de Majestatea Voastră, creiarea unei industrii marine, în ţară, care să dea toată independenţa de construire a vaselor, este în plină dezvoltare.

Pe lângă şantierele navale de la Turnu Severin, care construiesc vase comerciale, pe lângă arsenalul marinei, care, cu o utilare mai completă, ar putea construi vase de război de mic tonaj, s'au înfiinţat şantierele navale de la Galaţi, de mare anvergură, care au început să monteze submarinele noui comandate, şi care ar putea executa şi alte vase de război.

În concluzie, sub toate raporturile, regalele postulate au fost abordate.

Deşi foarte lăudabile şi suficient de multe, realizările obţinute nu constituiesc decât un început. Cale lungă mai este, dar nu disperăm. Efortul făcut până acum, rezultatele dobândite ca şi devotamentul tuturor colaboratorilor ministerului, sunt chezăşia cea mai sigură în îndeplinirea integrală a planului de dotare a marinei, aşa cum îl doreşte Majestatea Voastră pentru promovarea ţării noastre.

Se simte însă nevoia imperioasă a realizării unui plan de finanţare, care a fost propus de noi, sub diferite forme, admise în principiu de Majestatea Voastră.

SIRE,

Nu este fericire mai mare pentru toţi Românii, decât aceia de a avea la cârma ţării un mare Rege, clarvăzător la toate, înfăptuitor al operelor celor mai măreţe, ctitor al tuturor instituţiilor, făuritor de o altă Românie.

Astăzi, când am avut onoarea, spre bucuria tuturor marinarilor, şi deci şi a Majestăţii Voastre în care se sbate vânjos sângele unei ilustre familii de marinari, de a face bilanţul unei activităţi aşa de rodnice, rog respectuos pe Majestatea Voastră să-mi permită a-I aduce prinosul de adâncă recunoştinţă, din partea celor două marini, pentru

încurajarea, grija şi atenţiunea ce ne-a arătat-o, şi să recunoaştem solemn că Ţara datorează, marina sa modernă, numai Majestăţii Voastre.

În această zi de mare sărbătoare, comandanţi şi marinari de toate categoriile, din ţară, sau aflaţi dincolo de hotare, pe întinsul apelor, în luptă poate cu natura. Vă ridică din tot avântul lor sufletesc, un imn de slavă şi mărire, şi mai puternic decât sgomotul turbinelor lor, ei Vă strigă:

Să trăiţi Majestate, să trăiască Măria Sa Marele Voievod de Alba-Iulia !"

Ziua Marinei, din 8 septembrie 1938, a continuat cu un program de concursuri nautice[12].

17 mai 1939 – ceremonia de sosire în ţară a navei-şcoală „Mircea"

În cadrul primei consfătuiri a Ligii Navale Române, la data de 7 aprilie 1927, s-a pus problema creării unui fond pentru construcţia unei noi nave-şcoală cu vele, atât de necesară în practica marinărească, strângându-se în cele din urmă suma de 6 milioane de lei la care s-au adăugat 112 milioane lei din bugetul statului. Cu aceşti bani s-a plătit şantierului naval „Blohm und Voss" din Hamburg, Germania, construcţia noii nave-şcoală destinată pregătirii cadrelor de marină[13].

Revista „Marea Noastră", reprezentând ea însăşi o tradiţie, editată cu aceeaşi seriozitate şi atunci ca şi acum de Liga Navală Română a subliniat cu fidelitate importanţa evenimentului trăit cu entuziasm în urmă cu 70 de ani de martorii momentului solemn al sosirii navei-şcoală „Mircea" II în ţară:

„Iată cum s-a născut noul *Mircea* a cărui sosire în ţară o sărbătorim astăzi:

La 26 Ianuarie 1938 d. Ministru al Aerului şi Marinei, Radu Irimescu încheie contractul cu Şantierul Blohm & Voss din Hamburg pentru construirea acestei năvi în care prevedea termenul de livrare în Ianuarie 1939. Lucrările pe cală au început la 15 Aprilie 1938 şi lansarea navei a avut loc la 22 Septembrie 1938 cu mare solemnitate, la care au asistat membrii Legaţiei României din Berlin, oficialităţile civile, reprezentanţii militari şi ai Marinei Germane din Hamburg, ofiţerii delegaţi ai Marinei Regale, o companie de onoare germană, reprezentanţii Şantierului Blohm & Voss, 8 reprezentanţi ai Străjii Ţării şi un numeros public.

După cuvântarea entuziastă a d-lui Brabeţeanu botează nava în numele MS Regelui Carol al II-lea cu numele *Mircea* împodobit peste tot cu tricolorul românesc alunecă încet şi sigur în elementul său"[14]. Şi continuă articolul din „Marea Noastră": „De altfel, totul este prevăzut la bord pentru a corespunde scopului de navă-şcoală modernă: maşini

12 „Marea Noastră", anul VII – nr. 10, octombrie 1938, p. 379-384.

13 Georgeta Borandă, *Nave de luptă româneşti. Breviar,* în Ion Ionescu, Georgeta Borandă, Marian Moşneagu, *Noi contribuţii la istoria Marinei Militare Române,* Editura Muntenia&Leda, Constanţa, 2001, p. 186.

14 „Marea Noastră", anul VIII – nr. 6, iunie 1939, p. 140. În revistă se dau şi caracteristicile tehnice ale noi nave: lungimea navei fără bompres este de 73 metri şi lăţimea 12 metri. La un pescaj de 5 metri, deplasamentul ei comportă 1630 de tone, înzestrată cu 3 catarge complect invergate, posedă o suprafaţă de vele totală de 1750 de metri pătraţi şi cu motorul său Diesel de 520 de cai deţine o viteză de 9,5 noduri cu velele strânse. Pentru serviciile bordului nava mai posedă încă trei motoare Diesel de câte 60 de cai, în serviciul de staţiune un dinam de 60 kilovaţi şi pentru o noapte o baterie de acumulatori. Pe navă se pot ambarca: 15 ofiţeri, 28 maiştri şi submaiştri, 50 de marinari şi, în plus, 40 de ofiţeri elevi şi 100 de elevi.

auxiliare pe punte, servomotor pentru cârmă, vinţ de ancoră, cabestane etc. toate manevrate electric. Afară de aceasta se află la bord încălzire centrală şi toate instalaţiunile electrice de iluminat, ventilaţie şi chiar bucătării electrice.

De remarcat este ca noul *Mircea,* cu aprobarea MS Regelui, poartă la prova galionul reprezentat prin bustul primului voevod al nostru care şi-a împins hotarele până la *Marea cea mare*, al domnitorului Mircea cel Bătrân şi care a cunoscut cel dintâi perspectiva ieşirei noastre la larg"[15].

În dimineaţa zilei de 17 mai, la ora 9.00, nava-şcoală „Mircea", a sosit în ţară cu echipaj românesc, sub comanda comandorului August Roman, secondat de căpitanul Alexandru Martac, a intrat în port şi a acostat la dană. La ora 10.00, comandorul Aurel Negulescu, secretarul general al Ligii Navale Române, a adus la bord pavilionul de onoare oferit de Ligă. La 10.30, elevii Şcolii Navale şi aspiranţii s-au ambarcat pe navă, iar cei ai Şcolii de Specialităţi au rămas pe cheu. La 11.00 a început somenitatea, în prezenţa autorităţilor şi veteranilor care au comandat vechiul bric „Mircea".

Au luat cuvântul amiralul Petre Bărbuneanu, comandantul Marinei Regale, care a făcut o descriere a noi nave, viceamiralul Ioan Coandă, vice-preşedintele Ligii Navale Române, care a vorbit despre rolul LNR în realizarea noului „Mircea", generalul adjutant Paul Teodorescu şi viceamiralul Eustaţiu Sebastian. Ultimele două cuvântări le redăm mai jos:

Discursul generalului adjutant Paul Teodorescu:

„Eri, la Sullina s-a sărbătorit ridicarea pavilionului românesc, la gurile Dunării, eveniment de o importanţă capitală pentru prestigiul Ţării; astăzi sărbătorim sosirea bricului *Mircea,* la Constanţa, un alt eveniment însemnat, prin aportul ce va aduce în desvoltarea marinei româneşti.

Am ţinut ca intrarea bricului *Mircea* în rândurile navelor noastre să fie făcută în prezenţa gloriosului său predecesor, bricul *Mircea* de la 1882, şi a valoroşilor săi comandanţi, ca un omagiu de recunoştinţă pentru tot ce a prezentat, vasul şi echipajele lui, în decursul a mai bine de jumătate de veac, în marina noastră, ca pregătire profesională şi formarea unui spirit marinăresc.

Bricul *Mircea,* alăturea de fregata *Mircea* ne înfăţişează nu numai partea formală de pură comparaţie a unui vas ultra modern, ci înţelesul adânc al unui trecut bogat în fapte pilduitoare şi a unui viitor sigur de realizările lui.

Cele două nave fixează momentul a două mari epoci: Aceea a bătrânului bric *Mircea* - a marinei mari – care s-a deschis de curând plină de speranţe. Epoca bricului *Mircea* de la 1882 este acea a începutului marinei noastre, care, cu tot entuziasmul tinereţii ei a format echipaje curagioase, a pregătit cadre destoinice, a creiat marina comercială care a purtat cu o deosebită mândrie frumosul nostru tricolor, pe întinsul apelor şi a pus piatra solidă la temelia marinei moderne.

Această eră, de prosperitate şi înflorire, înscrie cea mai scumpă pagină din istoria Marinei Româneşti.

Epoca care se deschide a bricului *Mircea* nou va fi perioada de realizare a unei marine puternice atât militară cât şi comercială, conform planului propus aşa cum au în-

15 „Marea Noastră", anul VIII – nr. 6, iunie 1939, p. 140.

trezărit-o bătrânii marinari. Ea va însemna suveranitatea României pe apă şi mântuirea ei spre Marea Largă, cum a profeţit Mihail Kogălniceanu.

Începută sub auspiciile unei preţioase moşteniri, sub semnul înfăptuirilor de astăzi în lumina evenimentului de bun augur de la Sulina, această epocă trebuie privită cu toată încrederea. Ca şi era trecută, ea va şti să înscrie, suntem siguri, o pagină tot atât de glorioasă.

Domnilor,

De bună seamă, toţi cei de aci, şi cu noi, toată ţara se bucură de sporirea unităţilor noastre cu o navă, care umple un gol aşa de simţit în pregătirea personalului nostru navigant.

Unul însă dintre noi, acel care întruchipează epoca bătrânului bric *Mircea,* luptătorul pentru independenţă, căpitanul bricului din memorabila furtună de la 1888, comandantul Marinei de mai târziu, în care calitate, la 1914, alături de ministrul de Război de atunci, generalul Crăiniceanu, semnează un raport către Consiliul de miniştri pentru comanda unui nou bric *Mircea,* venerabilul decan de astăzi al amiralilor, d. amiral Eustaţiu, trebue să fie cel mai fericit văzându-şi gândul înfăptuit.

În aceste momente înălţătoare datori suntem să arătăm că factorul determinant în comanda acestei nave este Majestatea Sa Regele, Ctitorul marinei moderne, care se străduieşte cu Intuiţia Sa clarvăzătoare să dea României, Marina Militară şi Comercială, de care are ea nevoie, ca factor militar şi economic.

De asemenea, trebuie să citäm pe d. Irimescu, fostul ministru al Aerului şi Marinei, care a făcut comanda, întregul guvern care a pus la dispoziţie fondurile necesare de 120 de milioane cât şi toţi donatorii care au contribuit cu suma de 6 milioane.

Tuturor acestor mari români le aducem prinosul nostru de recunoştinţă.

Domnule Amiral,

Încredinţând acest vas Marinei, pe care cu dragoste şi pricepere o comandaţi, sunt sigur că prin dese exerciţii practice şi călătorii de studii, veţi face, ajutat de distinşii dv. subalterni şi emeriţii marinari, să se îndeplinească dorinţa Majestăţii Sale Regelui exprimată în neumărate rânduri, ca: spiritul bricului *Mircea,* generos, plin de dragoste, de avânt şi de sacrificii să se perpetueze în marina noastră, pentru prosperitatea şi slava ei.

Să trăiască Majestatea Sa Regele !

Să trăiască Marele Voievod Mihai !

Să trăiască Marina Militară şi Comercială !

TELEGRAMA TRIMISĂ MS REGELUI

S-a expediat MS Regelui următoarea telegramă:

Întruniţi pentru primirea navei şcoală ***Mircea*** *vechii marinari, laolaltă cu cei tineri, roagă respectuos, prin mine, pe Majestatea Voastră să binevoiască a primi asigurarea adâncei recunoştinţe ce simt că datoresc Înaltului Ctitor al nouei marine române, împreună cu reînnoirea legământului sacru că nu vom cruţa nicio jertfă pentru a răspunde cu larg prisos aşteptărilor Majestăţii Voastre şi Ţării*.

(ss) G-ral adj. Paul Teodorescu

Ministrul Aerului şi Marinei

La care MS Regele a binevoit să răspundă cu următoarele înălţătoare cuvinte:

Foarte fericit de intrarea în serviciu a Navei NS ***Mircea*** *fac cea mai caldă urare iubitei mele marine, că acest vas va corespunde chemării sale şi că odată cu numele, spiritul vechiului bric* ***Mircea*** *va fi trecut sfânt pe noua navă-şoală*.

CAROL R."[16]

Festivitatea s-a încheiat print-un banchet, care a avut loc în salonul de onoare al motonavei „Transilvania".

După urarea făcută de către generalul adjutant Paul Teodorescu, ministrul Aerului şi Marinei, pentru Majestatea Sa Regele Carol II, a luat cuvântul amiralul Eustaţiu Sebastian:

„Marina şi marinarii trecutului, devotaţi Regelui şi ţării, pătrunşi de spiritul *Mircea,* salută cu cea mai mare mulţumire sosirea în apele româneşti a nouei nave *Mircea.*

Marinarii prezentului să privească spre acei ai trecutului, să-i egaleze, să-i întreacă chiar, în drumul lor pe întinsul apelor. Spiritul *Mircea* să fie menţinut şi transmis din generaţie în generaţie în vecii vecilor.

Închinăm, domnule ministru, acest toast în sănătatea D-voastră Să trăiască domnul general Paul Teodorescu, ministrul marinei şi aerului"[17].

14 iunie 1939 – lansarea la apă a puitorului de mine „Amiral Murgescu"

Primul puitor de mine[18] construit în România la Şantierul Naval Galaţi cu material asigurat de Uzinele Metalurgice Reşiţa, a primit numele viceamiralului Ion Murgescu[19] şi a fost încadrat în grupul de nave miniere (nave civile amenajate ca puitoare de mine) al Forţei Navale Maritime.

În al Doilea Război Mondial împreună cu alte nave ale Forţelor Navale Maritime a participat la instalarea a 31 de baraje de mine contra navelor de suprafaţă şi submarinelor în apropierea coastei de NV a Mării Negre între Odessa şi Crimeea provocând pierderi de nave părţii sovietice. A participat la numeroase escortări de convoaie de aprovizionare a frontului terestru ce opera de-a lungul litoralului şi la operaţia de evacuare a Crimeei (1943-1944), fiind ultima navă de luptă care s-a retras de la Chersones având la bord 1.000 de militari români şi germani[20]. Pentru executarea exemplară a misiunilor de luptă, nava a fost citată de 11 ori prin Ordine de Zi pe Marina Militară, de 5 ori pe Armată

16 *Ibidem*, p. 143.

17 *Ibidem*.

18 Caracteristici: deplasament-838 t, motoare Diesel-1.800 CP, viteză-16 Nd.; dimensiuni-76,9x9,1x2,5 m. Artilerie: IIx102 mm naval şi AA; IVx27 mm; IIx20 mm; II mitraliere 13,2 mm; două aruncătoare de grenade Asm; mine 135 (Georgeta Borandă, *op. cit.,* p. 135-136).

19 Viceamiralul Ioan Murgescu (n. 1846, Buzău – m. 1913, Bucureşti) a fost primul ofiţer român care a comandat o navă românească de război în Marea Mediterană şi Marea Neagră pe timpul marşului pentru aducerea canonierei „Fulgerul" în ţară, de la Toulon la Galaţi, în perioada octombrie 1873–aprilie 1874. A luptat în Războiul de Independenţă (1877-1878). A fost comandant al Marinei în perioada 1874-1877; 1877-1879; 1888-1901 (*DEM,* I, p. 341).

20 Andreea Atanasiu-Croitoru, *Minări în al doilea război mondial. Din amintirile unui veteran de război: comandorul (r) Paul Ionescu,* în „Buletinul Muzeului Militar Naţional *Regele Ferdinand I*", serie nouă, nr. 9, Editura Alpha MDN, Bucureşti, 2011, p. 156-165.

şi de 2 ori de Comandamentul Flotei Germane, iar pavilionul navei a fost decorat cu ordinele de război „Coroana României" şi „Steaua României"[21].

La data întoarcerii armelor împotriva Germaniei, nava era disponibilă la Constanţa dar avea centura magnetică avariată în urma bombardamentelor din 11-21 august 1944[22].

Activitatea celui mai de seamă puitor românesc, „Amiral Murgescu", se încheie în septembrie 1944[23]. La 5 septembrie 1944, nava „Amiral Murgescu" a fost predată marinei sovietice unde a primit numele de „Amur" îndeplinind, după război, misiunea de navă-bază pentru mai multe categorii de forţe ale flotei[24]. Bastimentul nu a mai fost retrocedat, aşa cum s-a procedat ulterior, cu alte nave. Aflat în compunerea Flotei Maritime a URSS din Marea Neagră a îndeplinit, după război, diferite misiuni, printre care şi cea de navă-bază pentru mai multe categorii de forţe navale[25]. Puitorul a fost prima navă militară modernă construită în ţară la nivelul corespunzător tehnicii mondiale, prefigurând remarcabile realizări ulterioare de pe şantierele navale ale României după al Doilea Război Mondial. În 1988 nava a fost scoasă din evidenţa flotei sovietice şi dezmembrată[26].

Ne propunem însă, să rememorăm un moment frumos din viaţa acestui brav bastiment. Ziua lansării la apă. La numai o lună de la sosirea în ţară a navei-şcoală „Mircea", Marina se îmbogăţea cu o noua navă, de data aceasta construită integral în şantier naval românesc, cu material furnizat de uzine româneşti. Redăm în continuare cuvântarea ţinută cu prilejul lansării, de către generalul adjutant Paul Teodorescu, Ministrul Aerului şi Marinei:

„*SIRE*

Din grandioasele serbări dela 10 Mai şi dela 8 Iunie, când Naţiunea a trecut – cu succes – în faţa ţării şi a Regelui ei, două din cele mai importante probe de putere armată şi de formă morală, Majestatea Voastră asistă astăzi, la lansarea celei dintâi nave de răsboi, construită în ţară.

Lansarea primului vas de răsboi are pentru noi mai multe semnificaţii: Se arată măsura puterilor noastre în domeniul construcţiilor navale. Inginerul şi lucrătorul român se dovedeşte ca un bun constructor de vase de răsboi şi foarte adaptabil la o tehnică cu totul specială prea puţin cunoscută nouă.

Marina noastră începe să devină din ce în ce mai tare şi ca o consecinţă firească, moralul său devine din ce în ce mai ridicat.

21 Andreea Atanasiu-Croitoru, Tanţa Mândilă, Ion Rîşnoveanu, Florin Stan, Andrei Vochiţu, *Istoria Statului Major al Forţelor Navale Române. 1860-2010. Monografie,* coord. Olimpiu Manuel Glodarenco, Editura CTEA, Bucureşti, 2010, p. 185.

22 Georgeta Borandă, *op. cit.,* p. 136.

23 La 2 septembrie 1944, încă în rândurile flotei române, „Amiral Murgescu" a mai dus la capăt o misiune de luptă: escortat de 4 vânătoare de submarine sovietice, a condus un grup de 5 nave sovietice de la Odesa la Constanţa. (Andreea Atanasiu-Croitoru, *Operaţiunile de minare din al doilea război mondial în memoria veteranilor,* în *Retrăiri istorice în veacul XXI,* vol. V, *1941-2011. 70 de ani de la intrarea României în războiul de reîntregire naţională,* Editura Anca, 2012, p. 275-288).

24 *DEM*, I, p. 16.

25 Georgeta Borandă, *op. cit.,* p. 136.

26 Andreea Atanasiu-Croitoru, *Pagini de istoria Marinei Române,* Editura SITECH, Craiova, 2012, p. 228.

În sfârşit, Naţiunea, prin sporirea Marinei, cu mijloace capabile de apărare a litoralului, devine mai încrezătoare în puterile ei şi mai sigură de viitorul ei.

Caracteristic este, atât la noi, cât şi la străini, că sporirea marinei corespunde cu desvoltarea politică şi economică a ţărei.

Fără nici o excepţie toate neamurile cari au vrut să aibă un viitor, s'au îndreptat spre mare şi ocean.

O nouă glorioasă eră se deschide pentru marina română.

Secundat de d. preşedinte al Consiliului care este pătruns de importanţa apărării litoralului ca factor de pace şi de prosperitate economică; secundat de asemeni de d. ministru al finanţelor, care a găsit formula financiară cea mai practică, Majestatea Voastră poate să fie sigur că planul naval ce a elaborat cu atâta grijă şi dragoste pentru marinarii SĂI, va fi curând adus la îndeplinire."

Generalul Paul Teodorescu a evocat apoi figura amiralului Murgescu, al cărui nume urma să îl poarte bastimentul şi faptele lui din timpul războiului de Independenţă. Şi a continuat: „Actuala navă va fi urmată la scurt interval de alte nave de război şi peste câtva timp încă de altele.

Marina modernă română este în plină ascensiune, graţie Majestăţii Voastre, Înaltul ei Protector şi Ctitor.

Nu este marinar astăzi, care să nu ştie că marina modernă este opera Majestăţii Voastre, după cum nu este marinar care să nu-şi dea seama de jertfele pe care le face ţara cu înzestrarea ei".

Ziua Marinei, 15 august 1939. Aşezarea pietrei de temelie a portului militar Taşaul

La 15 august 1939 are loc un eveniment, considerat de contemporani, istoric. Prin Decret Regal, Carol al II-lea îl înscria pe Marele Voievod Mihai în cadrele ofiţerilor activi ai Marinei Regale, cu gradul de aspirant, repartizându-l la Depozitele Maritime de echipaje şi materiale, în statul major al distrugătorului „Regina Maria". Sub astfel de auspicii, Ziua Marinei avea să fie sărbătorită cu şi mai mult drag.

La ora 8.00, navele Marinei Regale Române, ambarcaţiunile Yacht Clubului Regal Român: „Crai Nou", „Crăiţa", „Hoinar", „Dor de val" ş.a. şi ale Salvamarului, încadrând yachtul regal „Luceafărul" au arborat Marele Pavoaz în sunetul saluturilor cu salve de tun.

La coborârea din tren, Regele şi Marele Voievod Mihai, îmbrăcat pentru prima dată în uniformă de ofiţer de Marină, au fost întâmpinaţi de Armand Călinescu, preşedintele Consiliului de miniştri, generalul adjutant Paul Teodorescu, ministrul Aerului şi Marinei, Nicolae Ottescu, rezident regal al Ţinutului Marea, amiralul Petre Bărbuneanu, comandantul Marinei Regale Române, generalul Cristescu, prefectul judeţului Constanţa şi generalul Teodor Nicolau, primarul municipiului care a oferit suveranului pâine şi sare.

Între timp, pe nava SMR „Dacia"[27], pe lângă ceilalţi invitaţi s-au ambarcat şi

27 Pasager construit în 1907 la SN „Chantiers et Ateliers de la Loire", Saint-Nazaire, Franţa. A funcţionat în perioada 1907-1944 când a fost cedat URSS. Caracteristici: 500 TDW; deplasament-4.515 t; lungime-108,26 m; lăţime-12,75 m; viteză-15 Noduri; echipaj-75 persoane; pasageri-300 persoane împărţite

toţi cei ce urmau să fie decoraţi de Regele Carol al II-lea cu „Virtutea maritimă”, iar pe yachtul regal „Luceafărul” s-au ambarcat personalităţile cu invitaţii speciale, precum şi Muzica Marinei Militare, care şi-a ocupat locul la pupa bastimentului. În momentul în care Suveranul, însoţit de Marele Voievod Mihai de Alba Iulia şi membrii guvernului, a urcat la bordul navei, a fost arborat pavilionul de comodor al Yacht Clubului Regal Român şi marca distinctivă a MS Regelui.

Momentul a fost urmat de discursul generalului adjutant Paul Teodorescu:

„Astăzi se sărbătoreşte de către Marina militară şi Marina comercială la bordul tuturor vaselor, ori unde s’ar afla acestea, în apele noastre sau departe în apele străine, Ziua Marinei.

S’a invocat spiritul ocrotitor al Sfintei şi Marei Maria, pentru a avea mereu în paza sa pe marinarii în primejdie. S’au slăvit eroii apelor cari, prin educaţia lor, mai mult decât a altora, făcută din curaj şi jertfă, au murit pentru ţară, nu numai pe apă, dar şi în aer ca aviatori şi la uscat ca simpli luptători tereştri.

În memoria lor ne-am recules cu pietate, în măreţia faptelor lor ne-am regăsit mai tari, mai hotărâţi.

Nu numai pe tărâmul înzestrării materiale a făcut Marina progrese, dar şi pe tărâmul sufletesc, al spiritului marinăresc şi al dragostei de ape, care a preocupat totdeauna pe Majestatea Voastră.

Anul acesta sporturile nautice au căpătat o amploare mult mai mare. După concursurile regionale, şi cel dela Bucureşti, care au stârnit mare un mare avânt şi interes, au urmat crucierele Constanţa-Istanbul, compuse din mai multe cutere, prevestitoare de mari succese în viitor. Călătoria bricului *Mircea* împrejurul Mediteranei unde tinerii marinari practică viitoarea lor meserie, plină de frumuseţe dar şi de riscuri, pe orice fel de vreme, toate acestea sunt dovada unei pregătiri sufleteşti de calitate superioară.

În regimul binefăcător de astăzi serbările acestea mai au şi un alt sens: ele nu sunt numai momente pur formale, amintitoare de lucruri trecute, ci prilej de atestare în faţa tuturor, de înfăptuiri prezente, prilej de enunţare a unor realizări de viitor.

Faţă de anul trecut, la aceiaşi dată, constatăm progrese categorice, care ne umplu inima de bucurie.

Astă toamnă, în Septembrie, a sosit vasul *Transilvania;* în luna Octombrie, vasul *Basarabia.* Ambele fac fală Marinei noastre comerciale.

În luna Aprilie a intrat în ţară bricul *Mircea,* de o importanţă capitală pentru formarea personalului navigant; în luna Mai a fost lansat puitorul de mine *Amiral Murgescu,* care va fi urmat în luna Octombrie de submarinul *Spătarul Milescu* şi foarte posibil, către sfârşitul anului, de submarinul *Mihnea Ciobanul* ambele contruite în şantierele navale de la Galaţi, care deşi tinere, prin rodnica lor activitate dau măsura geniului de creaţie românesc.

În luna Octombrie vor mai sosi trei vedete de mare din Anglia şi până la sfârşitul

pe clase: I, II III şi punte. Capacitate de transport: 1.500 oameni; 100 cai; 100 trăsuri; 20 camioane; 50 tunuri; 100 chesoane (Carmen Atansiu, *Marina Comercială Română. Nave istorice. Serviciul Maritim Român. 1895-1945,* în cdor. (r) Anton Bejan-coord., cam. (r) Raymond Stănescu, dr. Carmen Atanasiu, cdor. (r) Neculai Pădurariu, *Dicţionar Enciclopedic de Marină,* II, Editura SEMNE, Bucureşti, 2008, p. 236-239).

anului, două din cargoboatele comandate în Italia pentru marina comercială: *Sulina* şi *Cavarna*. În total aproape un vas pe lună ceea ce este un aevărat record. A dori mai mult ar fi o imposibilitate.

În momentul de faţă se perfectează contractele de trecerea comenzilor de submarine, vapoare şi vedete fluviale, la şantierele din Galaţi, comenzi de noui distrugătoare în Italia şi de noui baterii de artilerie de coastă şi de artilerie antiaeriană în Germania.

Deasemeni sperăm să putem anunţa curând o comandă de mai multe vase comerciale, în scopul de a mări parcul, atât de necesar transportului produselor noastre cu mijloace proprii, procentul de nouă la sută pentru o ţară exportatoare fiind ridicol.

Toate acestea dovedesc în mod neîndoios o stare de înflorire pe care Marina Română nu a cunoscut-o niciodată.

Planul naval elaborat cu atâta grije de Majestatea Voastră n'ar fi putut trece la realizare, dacă nu s'ar fi acordat fonduri, dacă nu s'ar fi alcătuit un judicios plan de finanţare. Este cazul să se ştie de către toată suflarea românească că în memorabilul Consiliu de la Sinaia, din Octombrie trecut, Majestatea Voastră, a creiat fondul Marinei, fond care de atunci, tot prin sugestiile Majestăţii Voastre, a fost dublat de d. Preşedinte al Consiliului şi de d. ministru de Finanţe.

Nu este astăzi marinar care să nu fie convins de rolul istoric jucat de Majestatea Voastră în creiarea Marinei moderne, după cum nu este marinar care să nu fie pătruns de cel mai adânc sentiment de recunoştinţă şi de gratitudine pentru tot ceea ce Majestatea Voastră a făcut pentru Marină şi pentru marinari.

Marina noastră comercială, prin desele călătorii făcute în străinătate pentru îndeplinirea menirii sale, era îndeobşte cunoscută pentru toate ţările. În schimb, marina militară era mai puţin sau aproape deloc cunoscută. Majestatea Voastră dorind să o pună şi pe ea în evidenţă, i-a dat în ultimul timp mai multe însărcinări, de care s'a achitat în mod cu totul elogios, dacă n'ar fi să se citeze decât participarea ei la încoronarea Regelui Angliei şi la funeraliile preşedintelui Ataturk, când a fost pusă în contact cu marinele cele mai mari atrăgându-şi laude prin ţinuta corectă, disciplina şi instrucţia sa.

De doi ani participă, tot prin sugestia Majestăţii Voastre, la manevrele Regale, practicând în cooperarea cu trupele terestre, toate cunoştinţele lor.

Cu material mereu în creştere, cu un moral ridicat şi cu astfel de pregătire profesională, marinarii Majestăţii Voastre, cărora le revine onoarea de a păzi apele care împresoară provincia cea mai bogată în vestigii romane, mărturii de necontestat ale originii noastre pe aceste meleaguri, vor şti să fie la înălţimea chemării lor, jertindu-şi viaţa pentru Neam şi Rege, cum au mai făcut şi în alte rânduri.

Spre deosebire de anii trecuţi, ziua de 15 August 1939, are pentru toţi marinarii o însemnătate şi mai mare. Majestatea Voastră, în dragostea ce o poartă Marinei, a ţinut să înscrie, cu gradul de aspirant, pe Măria Sa Mihai, Mare Voevod de Alba Iulia.

Astăzi, mai mult ca întotdeauna Majestatea Voastră a arătat Ţării şi lumii întregi încrederea pe care o acordă Marinei Sale, confiindu-i pe Fiul Său iubit şi cel mai scump Vlăstar al Ţării.

Acest înalt semn de atenţiune, de însemnătate deosebită pentru legătura indisolubilă dintre Regalitate şi Marină, a fost primit de marinari cu o vie satisfacţie.

Cu începere de astăzi, ofiţerii Marinei Regale primesc în mijlocul lor pe cel mai tânăr şi valoros Aspirant. Cu începere de astăzi, Măria Sa Aspirantul Mihai, Mare Voevod de Alba Iulia intră în compunerea statmajorului distrugătorului *Regina Maria* la bordul căruia, în Ianuarie 1938, a dovedit calităţi marinăreşti de cel mai înălţător exemplu.

MĂRIA TA,

Intrat în rândurile Marinei, toţi marinarii ţin să Vă exprime bucuria lor şi să Vă asigure că veţi fi înconjurat de cea mai devotată dragoste, de cea mai sinceră camaraderie. Ei îşi vor da toată silinţa să iniţieze pe Măria Ta în misterele artei marinăreşti, pentru ca atunci când împrejurările vor hotărî să-i puteţi comanda şi să-i duceţi la victorie, pentru apărarea Patriei şi a Tronului.

SIRE,

În aceste momente de înaltă însufleţire, depunem cu toţii, la picioarele Suveranului, Ctitor al Marinei moderne, toată gratitudinea, tot devotamentul şi toată dragostea noastră.

Să trăiţi Majestate! Să trăiască Măria Sa Aspirantul Mihai, Mare Voevod de Alba Iulia!”[28]

Festivitatea a continuat la bordul yachtului regal „Luceafărul” cu oficierea unui serviciu religios condus de PSS Episcopul Gherontie al Tomisului şi al Durostorului anturat de un sobor de preoţi şi acompaniat de corul Catedralei. În paralel, pe toate navele Marinei Regale au fost citite listele de eroi marinari căzuţi la datorie în războiul pentru întregirea neamului. La sfârşitul slijbei, o imensă ancoră de flori a fost aruncată în mare în semn de pios omagiu adus eroilor marinari. A urmat, apoi, un minut de reculegere marcat printr-o lovitură de tun. În timpul solemnităţii desfăşurate la bordul yachtului regal „Luceafărul” au evoluat pe deasupra careului format din navele de război, unităţi ale flotilei de hidroaviaţie.

După încheierea festivităţilor din port, Regele a pronit cu maşina spre portul Taşaul unde a fost întâmpinat de Armand Călinescu, preşedintele Consiliului de Miniştri, generalul adjutant Paul Teodorescu, ministrul Aerului şi Marinei, Nicolae Ottescu, rezident regal al Ţinutului Marea, viceamiralul Petre Bărbuneanu, comandantul Marinei Regale, Mihailopol, directorul general al PCA şi întregul personal de conducere al lucrărilor.

Generalul adjutant Paul Teodorescu a rostit cu acest prilej următorul discurs:

„Portul Constanţa conceput pentru satisfacerea nevoilor României de acum 50 de ani, s’a dovedit cu totul neîndestulător pentru nevoile economice şi militare ale României de astăzi.

Chiar dacă traficul comercial ar mai putea fi satisfăcut încă câtva timp, Marina Regală nu va avea niciodată posibilitatea de a găsi la Constanţa baza navală care să-i asigure existenţa.

În situaţia de astăzi de abia are loc. Ea trăeşte într’o promiscuitate de nedescris, alături de vasele comerciale naţionale sau străine, fără nici o aşezare statornică,

28 „Marea Noastră”, anul VIII – nr. 9, 1939, p. 231-233.

plimbându-se dela o dană la alta pentru a face loc vaselor care sosesc sau care pleacă.

Pentru a ieşi din acest impas, două soluţii s'au prezentat:

Mărirea portului Constanţa sau creiarea unui alt port.

Examinând această problemă mai de aproape, s'a constatat că prima soluţie ar fi costat cât şi a doua, fără ca totuşi să se fi putut obţine toate condiţiile unui nou port.

Proectele acestor două soluţii sunt prezentate Majestăţii Voastre, cu ocazia vizitei ce a făcut-o la Constanţa imediat după Restauraţie, Majestatea Voastră a răspuns hotărât: *Nu mărirea Constanţei. Ci un alt port.*

Studii numeroase s'au întreprins pentru alegerea locului cel mai propice, care să dea şi deplină satisfacţie atât dezvoltării viitoare a vieţii noastre economice, cât şi desvoltării Marinei.

După enunţarea multor păreri, care au oscilat în alegerea locului, între Mangalia şi lacul Razelm, s'a căzut de acord atât de noi, cât şi de străinii chemaţi să-şi dea avizul, amiralul englez Henderson şi inginerul francez Wattier, că cea mai bună aşezare o oferă lacul Taşaul.

Ani mulţi s-au scurs de atunci şi la lucru nu se mai trecea ceea ce a determinat pe Majestatea Voastră, care a acordat totdeauna o deosebită importanţă acestei utile realizări, să se exprime la Ziua Marinei din 1933, în termenii următori: *Prima parte este acea frumoasă chestiune care stagnează de câţiva ani de zile şi pe care cred că guvernul meu îşi va da toate silinţele spre a o relua şi duce la bun sfârşit, este chestiunea bazei navale, bază fără de care marina noastră nu poate să trăiască.*

Punerea în aplicare a dorinţei atât de arzătoare a Majestăţii Voastre a găsit un puternic sprijin în predecesorul meu, fostul Ministru al Aerului şi Marinei, d. Irimescu, care afectează suma de 150 milioane lei.

Dar nu este mai puţin adevărat că imboldul a venit de la Majestatea Voastră, că realizarea acestui port va fi numai datorită Majestăţii Voastre. De aceia aş îndrăzni să rog cu profund respect pe Majestatea Voastră de a-mi îngădui să emit ideia ca viitorul port să se numească *Carol al II-lea.*

Lucrările au început în mai 1938. Terminarea lor este în funcţie de fondurile ce se vor afecta; în nici un caz însă, înainte de 3 ani.

Realizarea portului, care va măsura în mărime 2.590 de hectare, faţă de 74 hectare ale Constanţei, este concepută în trei faze: a. Facerea anteportului, prin construcţia digului de Nord şi Sud, b. Tăierea istmului şi intrarea în lac printr'un canal navigabil; c. Construcţia cheiurilor şi navigabilitatea întregei suprafeţe a lacului.

Concomitent cu această ultimă fază va avea loc echiparea ţărmurilor cu tot ce este infra-structură: clădiri de tot felul, depozite, ateliere, comandamente, şcoli etc.

Până în prezent, din cauza fondurilor restrânse, în total 400 milioane, s'a realizat: utilajul necesar unei asemenea construcţii (macarale, drăgi, vagoane) s'a făcut amenajarea de cariere, s'au executat 32 kilometri de cale ferată şi 12 kilometri de şosea pentru aducerea materialelor, s'au construit clădiri pentru personalul de conducere şi lucrători, s'au întins diguri în lungime totală de 6.062 metri, care reprezintă un cubaj de circa 140 de metri cubi piatră. Aceste diguri, care formează lucrarea principală a fazei întâi, se vor dubla ca lungime până la sfârşitul anului.

Portul *Carol al II-lea* nu este singura lucrare de care are nevoie ţara în această regiune. El trebue complectat cu o serie de alte mari lucrări, care fac sistem. Ţara noastră, prin aşezarea ei geografică la răscrucea marilor drumuri ce coboară dela Nord la Sud şi dela West spre Est, trebue să se organizeze pentru a putea atrage spre ea, curenţii comerciali şi economici ai Europei şi Extremului Orient.

În consecinţă, ea trebue să facă o legătură spre West, cu Marea Nordului, printr'un canal Taşaul – Cernavodă – Dunăre – Canalurile Germane.

O altă legătură spre Nord, cu Marea Baltică, prin Braţul Sft. Gheorghe – Prut – Nistru sau Vistula.

Astfel organizată, România va cunoaşte una din înfloririle pe care nu le-a cunoscut niciodată vre-o ţară din centrul Europei.

Este tot acest plan, desigur, vast şi de durată, dar nu irealizabil. Este o operă prin care o naţiune afirmă în domeniul civilizaţiei creatoare şi naţiunea română, înzestrată cu atâtea calităţi de muncă, tenacitate şi spirit de organizare, va putea să o îndeplinească.

Cu o încredere nelimitată în capacitatea Majestăţii Voastre să aibă fericirea de a vedea cât de curând canalul *Carol II,* canalul Sft. Gheorghe şi navigabilitatea portului înfăptuită.

Să trăiţi Majestate! Trăiască Măria Sa Marele Voevod Mihai!"

După încheierea cuvântării, programul Zilei Marinei a continuat cu un dejun luat la bordul motonavei „Basarabia", o ieşire în larg cu vaporul „Dacia", pentru a urmări câteva manevre executate de submarinul „Delfinul" şi, desigur, binecunoscutele concursuri nautice.

GENERALUL PAUL TEODORESCU ŞI YACHTUL "LUCEAFĂRUL" – O ŞARADĂ CU IZ PENAL (1942 – 1944)

Alin SPÂNU[*]

Generalul Paul Teodorescu a fost un reprezentant al elitei militare autohtone în perioada interbelică, unde s-a afirmat în calitate de comandant al Regimentului de Gardă „Mihai Viteazu" (1929 – 1932), ataşat militar la Paris, Bruxelles şi Madrid (1932 – 1936), lider al Şcolii Superioare de Război (1936 – 1937), subsecretar de stat la Ministerul Apărării Naţionale (noiembrie 1937 – martie 1938) şi ministrul Aerului şi Marinei (martie 1938 – mai 1940)[1]. De asemenea, s-a afirmat şi ca om de ştiinţă, aureolat prin alegerea ca membru corespondent al Academiei Române (1938). Calităţile sale manageriale, vizibile prin acţiunile întreprinse şi rezultatele obţinute, au fost apreciate şi l-au propulsat spre vârfurile carierei militare. În a doua parte a anilor `30 regele Carol al II-lea a constatat necesitatea unei reforme profunde în rândurile armatei, în principal datorită unei gândiri învechite a cadrelor de comandă. La 15 august 1937, cu ocazia Zilei Marinei şi a serbărilor aferente, monarhul a observat că din punct de vedere moral situaţia armatei este „dezastruoasă din cauza carenţei şi mentalităţii moral deficitare a şefilor"[2]. Din acest motiv şeful statului şi-a propus aducerea în fruntea Ministerului Apărării a unui „tânăr, plin de energie şi cu mult prestigiu în armată"[3], cel mai indicat fiind, în opinia sa, generalul Paul Teodorescu.

După două săptămâni, la 2 septembrie 1937, suveranul a avut o discuţie cu premierul Gheorghe Tătărescu, cu ministrul Aerului şi Marinei, Radu Irimescu şi cu generalul Teodorescu despre preconizata reformă în armată. În context, Carol al II-lea a afirmat: „aşa cum merg lucrurile nu pot continua, cu şefi incapabili şi de mămăligă pe care-i avem. Trebuie o reformă a cadrelor şi o reformă a moralului, trebuie să înceteze acest spirit juridic şi să retrăiască oştirea o viaţă într-un spirit ostăşesc"[4]. Cu acest prilej, generalul a primit oferta de a fi numit subsecretar de stat la Ministerul Apărării „cu misiunea specială de a munci la această redresare morală atât de indispensabilă oştirii"[5]. A doua zi Carol al II-lea a fost informat de premier că generalul a condiţionat preluarea

[*] Centrul de Studii Euro-Atlantice, Bucureşti.

1 Pe larg despre viaţa şi activitatea generalului Paul Teodorescu, a se consulta: Aurel Pentelescu, *Generalul adjutant Paul Teodorescu*, în *Revista de Istorie Militară* nr. 1-2/2002, p. 79-84; Valentin Ciorbea, Emanuela Oprea, *Generalul de corp de armată dr. Paul (Pavel) Teodorescu – personalitate plurivalentă a armatei române*, în revista *Document* nr. 3/2011, p. 46-64; idem, *Memoriile generalului-colonel dr. Paul (Pavel) Teodorescu (1888-1981)*, în revista *Document* nr. 1/2012, p. 81-95; idem, *Generalul Paul (Pavel) Teodorescu – teza de doctorat,* în revista *Document* nr. 2/2012, p. 38-40; idem, *Generalul Paul (Pavel) Teodorescu – testamentul. Omagiul colaboratorilor şi subordonaţilor*, în revista *Document* nr. 3/2012, p. 69-76.

2 Carol al II-lea Între *datorie şi pasiune.* Însemnări *zilnice* (ediţie *îngrijită* de Marcel-Dumitru Ciucă *şi* Narcis-Dorin Ion), vol. 1, Editura Silex, Bucureşti, 1995, p. 210

3 *Ibidem.*

4 *Ibidem*, p. 216.

5 *Ibidem.*

funcției de „o oarecare garanție de continuitate”[6]. În urma unei discuții cu monarhul, la care s-au stabilit colaboratorii din departament și Marele Stat Major, Paul Teodorescu a acceptat preluarea portofoliului ministerial, fapt petrecut la 4 septembrie 1937. Imediat a fost anunțat un proiect de reformă, care a suscitat nemulțumiri la nivelul superior al oștirii, evidențiate prin atacuri fățișe la adresa actului normativ și, evident, față de susținătorii înnoirilor, generalii Constantin Ilasievici și Paul Teodorescu[7]. Acesta din urmă își va păstra postul până la 30 martie 1938, în guvernele conduse de Gheorghe Tătărescu (până în decembrie 1937), Octavian Goga (decembrie 1937 – februarie 1938) și patriarhul Miron Cristea (februarie – martie 1938). În al doilea guvern condus de capul Bisericii Ortodoxe Române generalul Teodorescu este numit ministrul Aerului și Marinei, o avansare dar, în același timp, o răspundere mai mare, având în vedere necesarul de înzestrare pentru cele două categorii de forțe, care necesitau mulți bani. La jumătatea anului 1938 Carol al II-lea a avut o discuție cu ministrul Teodorescu privind situația aeronauticii și a marinei și a concluzionat: „lipsurile sunt îngrozitoare și trebuie bani, mulți bani”[8]. Aceste discuții și aceleași concluzii vor avea loc în următorii doi ani, timp în care se vor analiza oferte, se vor încheia contracte de achiziții, atât de avioane cât și de nave și se vor pune bazele unei industrii naționale de armament. La 17 aprilie 1940 Carol al II-lea avea deja discuții cu factorii politici despre o remaniere guvernamentală în care – „spre marea mea părere de rău”[9] – intra și generalul Teodorescu. În guvernul format la 11 mai 1940 și condus de Gheorghe Tătărescu fostul ministru al Aerului și Marinei nu se mai regăsește, părăsind astfel ambientul politic. Numele său va reveni în discuțiile purtate de Carol al II-lea cu generalul Ion Antonescu în perioada 4 – 5 septembrie 1940 privind lipsa de reacție a comandanților militari față de manifestațiile sociale neautorizate și dezordinile provocate de legionari. Monarhul l-a propus pe generalul Teodorescu în fruntea unităților destinate să impună ordinea, însă generalul Antonescu a răspuns că „unitățile nu-l vor urma”[10]. După ce a primit propunerea de a abdica suveranul se consultă cu cei apropiați, iar generalii Gheorghe Mihail și Paul Teodorescu „sunt de părere că se poate rezista”[11], însă decizia finală a fost de a părăsi tronul și țara împreună cu amanta și multe bogății. A lăsat în urmă destule afaceri necurate, iar mulți dintre cei apropiați au trebuit să răspundă în fața legii, mai devreme sau mai târziu, pentru capriciile regale.

Unul dintre aceste cazuri, în care s-a deschis o acțiune penală în justiție, este cel al yachtului „Nahlin”, cumpărat în 1937 din Marea Britanie de către ataşatul naval, comandorul Gheorghe Dumitrescu[12], cu suma de 51.967.554 lei și înscris în Direcția

6 *Ibidem.*

7 *Ibidem*, p. 231: „Ca întotdeauna politica și-a vârât coada și cei nemulțumiți, când vrei să faci ordine, sunt legiune, au început să facă obstrucțiune împotriva instrumentului reformei”.

8 *Ibidem*, p. 277.

9 Carol al II-lea Între *datorie* şi *pasiune.* Însemnări *zilnice* (ediție *îngrijită* de Marcel-Dumitru Ciucă *şi* Narcis-Dorin Ion), vol. 2, Casa de Editură *şi* Presă „*Şansa*” SRL, Bucureşti, 1996, p. 147.

10 *Ibidem*, p. 255.

11 *Ibidem*, p. 257.

12 Contraamiral Gheorghe Dumitrescu (n. 16 octombrie 1888, București - d.?) a fost ataşat militar și naval la Londra, fiind acreditat ca ataşat naval și la Paris și Roma, în perioada 1935-1937. Pentru mai multe detalii a se consulta: Marian Moșneagu, *Dicționarul marinarilor români*, Editura Militară, București, 2008, p. 159-160.

Marinei Comerciale cu numele de „Luceafărul”. La cererea regelui Carol al II-lea, la 16 noiembrie 1938, comandorul Alexandru Bardescu[13], directorul Direcției Construcții Navale din Ministerul Aerului și Marinei, a cerut trimiterea navei în Italia pentru „reparații și amenajări generale”[14]. Pe referatul în cauză au semnat viceamiralul Petre Bărbuneanu[15], șeful Direcției Marinei din Ministrul Aerului și Marinei („De acord. Rog a se aproba”), contraamiralul Alexandru Gheorghiu[16], secretar general în Ministerul Aerului și Marinei („Rog a se aproba”) și ministrul Paul Teodorescu („Se aprobă”). Până la revenirea yachtului în țară acesta a fost trecut, prin Decretul-Lege nr. 4549/30 decembrie 1938, în lista navelor Marinei Regale, iar articolul 1 a prevăzut că „Luceafărul” este înscris ca proprietatea personală a regelui Carol al II-lea. Nava a fost reparată și modificată, statul român plătind 2,7 milioane de lire italiene la 26 mai 1939 și încă un milion de lire italiene la 14 august 1939. Ulterior, în urma verificărilor, s-a constatat că aceste contracte de plată au fost încheiate „cu paza formelor legale”[17], însă în privința costului lucrărilor efectuate și recepționate „nu se poate face astăzi [în 1941-n.n.] o apreciere”[18]. Cauza principală era aceea că de la București nu a fost trimis un specialist pentru a face recepția lucrărilor, acestea fiind constatate și aprobate de comandantul yachtului și secundul său.

După schimbarea regimului carlist și instaurarea guvernului Ion Antonescu (6 septembrie 1940) s-au luat măsuri de verificare și justificare a averilor, apoi s-au creat comisii de verificare a cheltuirii fondurilor publice, mai ales cele pentru înzestrare armatei. În context a fost deschis și cazul yachtului „Luceafărul”, proprietate a fostului suveran însă întreținut din bani publici. La 26 noiembrie 1941 Colegiul Prezidențial de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a emis Deciziunea nr. 1, prin care l-a obligat pe Carol al II-lea să plătească suma de 37.132.034 lei (26.419.780 lei pentru reparații și 10.713.254 lei pentru cheltuieli de personal și întreținere) către Ministerul Aerului și Marinei. În privința Decretului-Lege nr. 4549/30 decembrie 1938, acesta a fost considerat nelegal, deoarece „niciun text de lege nu permite înscrierea navelor particulare în Marina Regală pentru a fi întreținute de Stat”[19]. De asemenea, Colegiul a admis „în parte”[20] acțiunea introdusă de președintele ad-interim al Consiliului de Miniștri în numele și pentru Statul Român și l-a obligat pe fostul rege să lase „în deplină proprietate”[21] o serie de imobile și să plătească daune însumând suma de 194.613.773 lei.

13 Alexandru Bardescu (n. 8 decembrie 1892, Dorohoi - d.?) a deținut această funcție în perioada 1936 – 1941. Pentru mai multe detalii a se consulta: Marian Moșneagu, *op. cit.*, p. 44-47.

14 Arhivele Naționale Istorice Centrale (în continuare se va cita ANIC), fond Președinția Consiliului de Miniștri (în continuare se va cita PCM), dosar 87, f. 29.

15 Petre Bărbuneanu (n. 16 decembrie 1881, Zvorsca-Romanați-d.20 septembrie 1979, București). Pentru mai multe detalii a se consulta: Marian Moșneagu, *op. cit.*, p. 54-57.

16 Alexandru Gheorghiu (n. 21 septembrie 1890, București - d.14 iunie 1967, București) Pentru mai multe detalii a se consulta: Marian Moșneagu, *op. cit.*, p. 195-199.

17 ANIC, fond PCM, dosar 87, f. 29.

18 *Ibidem*.

19 *Ibidem*, f. 27.

20 *Ibidem*, f. 28.

21 *Ibidem*.

La 22 ianuarie 1942 Comisia pentru controlul fondurilor înzestrării armatei l-a audiat pe generalul Paul Teodorescu în calitate de martor privind yachtul „Luceafărul". Acesta a declarat că nava nu a fost întrebuințată doar în interesul particular al regelui, ci și în vizitele oficiale efectuate în străinătate. Au fost oferite ca exemple vizita regelui Carol al II-lea în Turcia și voiajul Marelui Voievod Mihai în Marea Britanie, la încoronarea regelui George al VI-lea. Generalul și-a asumat răspunderea de ministru al Marinei, calitate în care „am dispus repararea din fondurile ministerului"[22]. Un alt interogatoriu a avut loc la 23 februarie 1942 și a avut aceeași desfășurare ca cel anterior. Față de răspunsurile din ianuarie 1942, generalul Teodorescu a mai oferit două exemple în care yachtul „Luceafărul" a avut un rol oficial: vizita ministrului de externe polonez, colonelul Josef Beck, care a fost primit, la Galați, pe vas și manevrele regale din 1938, pe care suveranul le-a urmărit de la bordul navei. La următorul interogatoriu (27 iulie 1942) fostul ministru al Aerului și Marinei a fost acuzat pentru încheierea celor două contracte de plată, în valoare de 26.419.037 lei, cu șantierul naval Cantierii Riunitti dell`Adriatica din Triest pentru repararea yachtului. Generalul a răspuns că „era obligat"[23] să facă cheltuielile necesare cu întreținerea și utilizarea, la fel ca și cu celelalte nave ale marinei și și-a asumat singur această răspundere nefiind sugestionat de cineva[24]. Comisia pentru controlul fondurilor înzestrării armatei s-a reunit ultima dată în acest caz la 14 august 1942, constatând că Statul Român „apare ca păgubit fără justificare legală"[25] și ordonând trimiterea în judecata Colegiului Prezidențial a generalului Paul Teodorescu pentru a răspunde „civilmente de suma de lei 26.419.037"[26].

La 14 octombrie 1942, prin Citația nr. 1330, Comisia de Judecată a trimis o înștiințare către Președinția Consiliului de Miniștri (PCM) pentru a se prezenta la 2 noiembrie 1942 și a-și susține interesele în procesul „referitor la neregulile"[27] imputate generalului Teodorescu. Apropierea procesului a impus o anumită sincronizare a instituțiilor implicate, astfel că Subsecretariatul de Stat al Marinei (SSM), sub semnătura contraamiralului adjutant Nicolae Păiș[28], a trimis o notă informativă către președintele ad-interim al Consiliului de Miniștri, Mihai Antonescu, la 29 octombrie 1942. În notă se menționa că fostul rege Carol al II-lea a fost obligat de justiție să plătească suma de 194.613.773 lei, aici regăsindu-se și cei 26.419.037 lei imputați generalului Teodorescu. În final, SSM a cerut indicații cu privire „la atitudinea ce urmează a fi adoptată"[29] în proces. La 2 noiembrie 1942 a venit răspunsul de la PCM, care conține o rezoluție a lui Mihai Antonescu, des utilizată și interpretată în perioada următoare: „Dacă Statul este

22 *Ibidem*, f. 83.

23 *Ibidem*, f. 105.

24 *Ibidem*: „N-am primit nicio sugestie sau dispoziție la aceste reparații de la vreo persoană cu o situație mai înaltă ca a mea".

25 *Ibidem*, f. 29.

26 *Ibidem*, f. 30.

27 *Ibidem*, f. 2.

28 Nicolae Păiș (n. 11 iulie 1886, București - d.18 septembrie 1952, penitenciarul Sighet) a deținut funcția de ministru subsecretar de stat pentru Marină în perioada 1 aprilie 1941 – 19 februarie 1943. Pentru mai multe detalii a se consulta: Marian Moșneagu, *op. cit.*, p. 368-372.

29 ANIC, fond PCM, dosar 87, f. 26.

devenit proprietar al yachtului și este despăgubit, atunci nemaiavând prejudicii poate pune concluzii în sensul acoperirii. Dacă nu, să amâne până la reglementarea situației”[30].

Anul 1943 a început printr-un referat elaborat la 2 februarie de avocatul Romulus Ioan Fodor, cel care reprezenta PCM în procesul cu Paul Teodorescu. Acesta a afirmat că banii imputați fostului ministru al Aerului și Marinei pentru reparația yachtului „Luceafărul” au fost deturnați din Fondul Național al Aviației, care avea o altă destinație. Din acest motiv fostul ministru era acuzat că a săvârșit „o neregulă gestionară”[31], fapt care îl obliga să restituie, în solidar cu fostul suveran, suma păgubită. Avocatul Fodor a respins și obiecția avocatului Gruia, apărătorul generalului, că prin Decizia nr. 1/1942 fostul rege a fost condamnat să restituie suma în cauză, deoarece „despre lucru judecat nu poate fi vorba din lipsa identității persoanei”[32]. O altă obiecție a apărării a vizat inexistența prejudiciului, la care Fodor a arătat că leziunea constă „într-o daună politico-socială ocazionată în administrația publică”[33], care a creat nereguli, fie și de scurtă durată, în bugetul statului.

Procesul nu s-a judecat la data stabilită din cauza unei adrese de la cabinetul vicepreședintelui Consiliului de Miniștri, semnată de șeful de cabinet al lui Mihai Antonescu, prin care s-a autorizat amânarea dezbaterii până la soluționarea situației yachtului regal față de pretențiile statului, iar noul termen a devenit 15 martie 1943. În final avocatul Fodor a rugat forurile superioare să comunice adresele oficiale și motivele juridice care o susțin pentru „a nu fi expuși la surprize menite a dăuna apărării intereselor Statului”[34]. Oricum, la 3 februarie 1943, o adresă semnată de I. Rădulescu, șeful de cabinet al președintelui ad-interim al PCM și adresată contraamiralului Păiș menționează că situația yachtului nu s-a reglementat, „dar D-sa [Mihai Antonescu – n.n.] va soluționa această chestiune”[35]. Noul ministru subsecretar de stat al Marinei, generalul Nicolae Șova[36], a revenit cu o notă către Mihai Antonescu, la 18 aprilie 1943, informându-l că procesul a fost din nou amânat, până la 1 iunie 1943, însă Curtea a cerut imperativ ca la data respectivă să se arate „dacă s-a reglementat sau nu”[37] situația navei.

Avocatul Fodor a revenit cu un nou referat, la 17 septembrie 1943, deoarece peste 3 zile era programată o nouă înfățișare a părților, după amânarea din 1 iunie 1943. De data aceasta Fodor a anticipat că avocatul apărării poate obiecta că statul dispune de yacht, considerat „o valoare neasemuit superioară debitului urmărit”[38]. În aceste condiții Statul

30 *Ibidem*, f. 7.
31 *Ibidem*, f. 18.
32 *Ibidem*.
33 *Ibidem*.
34 *Ibidem*, f. 19.
35 *Ibidem*, f. 9.
36 Generalul Nicolae Șova (n. 9 noiembrie 1885, Poduri, Bacău – d. 2 martie 1966, București) a deținut funcția de subsecretar de stat al Marinei în perioada 19 februarie 1943-23 august 1944. Pentru mai multe detalii despre viața și activitatea sa a se consulta: Locotenent-colonel Eugen Ichim, *Generalul Nicolae Șova*, Editura Modelism, București, 1996; *Generalul Nicolae Șova,* în dr. Alesandru Duțu, Florica Dobre, *Drama generalilor români (1944-1964)*, Editura Enciclopedică, București, 1997, p. 258-262.
37 ANIC, fond PCM, dosar 87, f. 24.
38 *Ibidem*, f. 20.

nu mai avea nevoie de angajarea ca „responsabil solidar”[39] a generalului Teodorescu, cu excepția aspectului moral. Fodor a cerut indicații privind atitudinea viitoare și a propus amânarea procesului până la reglementarea situației pe cale administrativă, în spiritul rezoluției lui Mihai Antonescu din 2 noiembrie 1942.

Așa cum era de așteptat, la 20 septembrie 1943 procesul nu s-a putut judeca, iar Comisia a acordat un ultim termen pentru data de 2 noiembrie 1943. Generalul Șova s-a adresat lui Mihai Antonescu cu rugămintea de a reglementa această speță sau a da dispoziții avocatului Fodor „să ceară suspendarea acestui proces”[40], deoarece justiția nu va mai acorda un alt termen. La 27 septembrie 1943 de la cabinetul lui Mihai Antonescu a fost trimisă o adresă către Serviciul Contencios din PCM, în care s-a menționat acordul vicepremierului la propunerea generalului Șova „de a se cere autosuspendarea procesului”[41] dacă până la 2 noiembrie 1943 nu se stabilea situația yachtului. Cu o zi înainte de termenul fixat Serviciul Contencios a trimis vicepremierului o notă cu situația cazului. S-a menționat că suspendarea procesului era o măsură inedită, care nu se luase până atunci în niciunul dintre procesele cu foștii demnitari trimiși în judecată. De asemenea, o atare măsură nu ar conveni nici apărării, deoarece „ar fi să țină sub bănuială de gestiune neregulată”[42] un om care dorește cu orice preț să-și dovedească nevinovăția. Serviciul a propus vicepremierului să trimită o adresă Colegiului Prezidențial pentru a cere un termen de judecată mai îndepărtat, iar între timp să se soluționeze situația „Luceafărului”.

Lucrurile au evoluat în acest sens, astfel că ultimul termen al procesului a fost stabilit pentru 18 ianuarie 1944. La 6 noiembrie 1943 avocatul Fodor a întocmit un referat privind evoluția cazului și a propus ca inexistența prejudiciului, susținută de apărare, să fie contraargumentată cu faptul că „prejudiciul pentru stat există”[43]. Pe același material se află o rezoluție care arată încotro se îndrepta finalul acestui proces: „Dl. Fodor să refere asupra suspendării procesului în ipoteza că problema nu capătă o soluție administrativă până la 18 ianuarie 1944”[44]. Generalul Șova a revenit și el, la 17 decembrie 1943, informându-l pe Mihai Antonescu că Înaltul Colegiu Prezidențial a acordat „cu mare greutate”[45] o nouă înfățișare pentru 18 ianuarie 1944, după cele 5 amânări anterioare care n-au putut reglementa situația yachtului regal. În acest sens ministrul Marinei a cerut să i se comunice care va fi strategia față de generalul Teodorescu. Nici la 18 ianuarie 1944 lucrurile nu s-au finalizat, un nou termen fiind stabilit la 3 mai 1944. Serviciul Contencios a menționat, la 27 ianuarie 1944, că despăgubirile solicitate generalului Teodorescu din debitul fostului rege Carol al II-lea nu sunt dovedite a fi acoperite astfel că, teoretic, prejudiciul exista în continuare.

La 3 mai 1944 Înaltul Colegiu Prezidențial a luat act de Decretul-Lege nr. 234/21 aprilie 1944 prin care i-a fost suspendată activitatea și a dispus scoaterea de pe rol a procesului intentat generalului Paul Teodorescu până la noi dispoziții. Astfel s-a încheiat litigiul

39 *Ibidem*.
40 *Ibidem*, f. 11.
41 *Ibidem*, f. 12.
42 *Ibidem*, f. 110.
43 *Ibidem*, f. 111.
44 *Ibidem*.
45 *Ibidem*, f. 14.

între stat, reprezentat de PCM şi fostul ministru al Aerului şi Marinei, considerat vinovat de cheltuirea unor bani publici dintr-un fond în alt scop decât cel atribuit prin lege.

De la început procesul a părut mai degrabă o răzbunare împotriva celor apropiaţi de Carol al II-lea, unde generalul Teodorescu a deţinut un loc fruntaş. Este posibil ca generalul Ion Antonescu, o dată devenit Conducătorul Statului, să nu fi uitat că Teodorescu a fost singurul care l-a sfătuit pe Carol al II-lea să nu abdice şi să nu cedeze în faţa mişcărilor de stradă de la începutul lunii septembrie 1940. În şedinţa Consiliului de Miniştri din 18 septembrie 1940 s-a discutat, între altele, despre silozurile construite de Ministerul Aerului şi Marinei şi care trebuie trecute în administrarea Ministerului Economiei Naţionale, al Agriculturii sau al Comunicaţiilor. În context, premierul, generalul Antonescu, a afirmat: „N-are niciun rost ca ministrul Aerului, cum era generalul Teodorescu, în loc de avioane să construiască silozuri”[46]. Comandorul aviator Gheorghe Jienescu, subsecretar de stat la Ministerul Apărării Naţionale pentru Aer şi Marină, a continuat subiectul şi a menţionat că s-au cheltuit 750 de milioane lei şi până la data respectivă nu a fost finalizat decât un singur siloz. Două săptămâni mai târziu, în şedinţa Consiliului de Cabinet din 4 octombrie 1940, pe fondul unei discuţii despre situaţia aviaţiei naţionale, primul-ministru a avut o nouă ieşire la adresa fostului ministru al Aerului şi Marinei: „Dl. Paul Teodorescu în loc să dezvolte şcolile de aviaţie a dezvoltat o infinitate de chipuri de aparate, ca să le arate la 10 mai. Ne-am trezit azi cu piloţi neformaţi, dar cu avioane câte vrei, din care nu toate sunt bune pentru război”[47].

Pe parcursul procesului s-a observat cum atitudinea avocaţilor acuzării nu mai este atât de vehementă, iar Mihai Antonescu, al doilea om ca importanţă şi influenţă în guvern, a temporizat cât mai mult finalizarea actului juridic. De cealaltă parte generalul Paul Teodorescu a afişat de la începutul anchetei convingerea nevinovăţiei şi a susţinut acest punct de vedere pe tot parcursul procesului. Pe măsura desfăşurării acţiunii în justiţie şi a tergiversării soluţionării cazului, generalul a trecut de la o tactică defensivă la una ofensivă. În final, fără a i se demonstra vinovăţia în mod clar, procesul s-a încheiat cu o remiză, o formulă în care nimeni nu a pierdut, dar nici nu a câştigat. Statul a rămas cu yachtul „Luceafărul” şi bunurile mobile confiscate de la fostul rege Carol al II-lea pentru acoperirea prejudiciului creat în perioada 1938 – 1940, iar fostul ministru al Aerului şi Marinei a rămas cu onoarea nepătată, nefiind obligat să plătească nici un fel de daune.

Procesul s-a încheiat, însă liniştea generalului Teodorescu avea să fie de scurtă durată. După ascensiunea Partidului Comunist la putere acesta a fost, din nou, marginalizat şi, exploatându-i-se temerile, noile autorităţi represive au făcut tot posibilul pentru a-l trimite în universul concentraţionar. Vertical şi conştient de situaţia existentă, fostul ministru a suportat cu stoicism anii de privaţiuni, ulterior împăcându-se cu sine prin apropierea de lăcaşul de cult pe care l-a restaurat în anii `30, Mănăstirea Dintr-un Lemn, unde a decedat şi a dorit să fie înmormântat.

46 *Stenogramele şedinţelor Consiliului de Miniştri. Guvernarea Ion Antonescu*, *vol. I (septembrie – decembrie 1940)*, ediţie de documente întocmită de Marcel-Dumitru Ciucă, Aurelian Teodorescu, Bogdan-Florin Popovici, Bucureşti, 1997, p. 22.

47 *Ibidem*, p. 159.

GENERALUL – COLONEL (R) PAUL TEODORESCU, CONTRIBUŢIE LA ISTORIA AERONAUTICEI

Prof. univ. dr. Valentin CIORBEA
Maica Stareţă Stavroforă Emanuela OPREA

Noile cercetări efectuate în cursul lunii august 2012 la Mănăstirea Dintr-un Lemn ne-au oferit plăcut surpriza de a descoperi alte manuscrise inedite ce au aparţinut generalului Paul (Pavel) Teodorescu[1] pe care le-a donat Sfântului lăcaş pentru a fi păstrate în Camera memorială ce i se amenaja în Palatul Brâncovenesc. O atenţie specială şi un justificat interes ne-a atras *Contribuţie la Istoria Aeronauticei.*

Manuscrisul, inventariat sub numărul 329/1981, este dactilografiat, are 90 de pagini cuprinse între coperţi şnuruite cu bandă tricoloră. Generalul Paul (Pavel) Teodorescu şi-a structurat materialul, după *Cuvânt înainte*, pe 4 părţi, 9 capitole şi *Postprefaţă*.

Generalul mărturiseşte în *Cuvânt înainte* că realizarea lucrării a fost rezultatul invitaţiei ce i s-a adresat (autorul nu ne informează de către cine), „de a contribui la realizarea mult aşteptatei lucrări – Istoria Aeronauticei -, propunându-mi să descriu interesanta sa evoluţie în anii 1922 – 1940, pe care am trăit-o personal în mod intens."

Paul (Pavel) Teodorescu precizează că timp de circa 18 ani a parcurs în intervalul precizat trei perioade: 1. 1922 – 1926 a îndeplinit funcţia de şef de stat major al Aeronauticei; 2. 1926 – 1938 ca profesor de Tactică generală a Aeronauticei la Şcoala Superioară de Război şi şef de stat major la manevrele regale după revenirea lui Carol al II-lea în ţară; 3. 1938 – 1940 în calitatea de ministru, titular la Ministerul Aerului şi Marinei.

Partea I a manuscrisului este împărţită în 5 capitole, după cum urmează: I. *Primele începuturi de zbor* (p. 2 – 11); II. *Primele şcoli aeronautice* (p. 12 – 15); III. *Primele aviatoare române* (p. 16 – 21); IV. *Aeronautica în campania din 1913* (p. 22 – 25); V. *Aeronautica în Primul Război Mondial* (p. 26 – 28).

În pagini de sinteză generalul Paul (Pavel) Teodorescu prezintă cititorului cele mai semnificative momente din Istoria Aviaţiei începând cu „băşica rotundă" cu aer cald din 1818.

Pentru autor patru personalităţi au adus contribuţii deosebite în dezvoltarea aviaţiei româneşti şi mondiale: „trei inspiraţi mari inventatori Traian Vuia, Aurel Vlaicu, Henri Coandă, care cu inovaţiile lor au înscris cu litere de aur numele de român în palmaresul de creaţie şi dezvoltare a aeronauticei mondiale" (p. 4 – 5) cărora le-a alăturat şi Gogu Constantinescu, descoperitorul *Sonicităţii*. Generalul Paul Teodorescu reţine realizările din anul 1911 când 6 ofiţeri din arma Geniu au înfiinţat Şcoala de pilotaj iar avocatul Mihai Cerchez a organizat aerodromul de la Chitila. A fost anul în care a luat

1 Pentru viaţa şi activitatea generalului Paul (Pavel) Teodorescu, vezi articolele publicate în numerele 3 (53)/2011, pp. 46 – 84; 1 (55)/2012, pp. 81 – 95; 2 (56)/2012, pp. 38 – 40 şi numărul 3 (57)/2012, pp. 69 – 76.

fiinţă şi Aviaţia militară cu 4 avioane „Farmar” cumpărate de Ministerul de Război din Franţa cu scopul de a forma piloţi.

Capitolul al III-lea este dedicat primelor femei române aviatoare care s-au afirmat în perioada iterbelică. Îl vom reda mai jos integral. În capitolul IV generalul Paul (Pavel) Teodorescu punctează contribuţia Aeronauticei la campania din 1913, conchizând: „Aviaţia română de abia militarizată este prima din Europa (după Rusia) care execută misiuni militare pe câmpul de luptă” (p. 23). În următorul capitol, al V-lea, *Aeronautica în Primul Război Mondial* (p. 26 – 28) autorul punctează situaţia Aviaţiei militare şi pregătirea pentru misiuni de luptă. Apreciind aportul Aviaţiei la luptele din vara anului 1917, generalul Paul (Pavel) Teodorescu subliniază: „În timpul acestor două crâncene bătălii de circa 35 de zile, aviaţia română a desfăşurat o activitate supraomenească de zile şi nopţi, în multe misiuni şi informaţii: reglaj de artilerie, bombardament şi vânătoare, cu mari sacrificii de personal şi material, care-i fac cinste şi «a bine meritat de la patri»”.

Aducând în atenţia cititorilor paginile cele mai semnificative din *Contribuţie la Istoria Aeronauticei* (mai puţin capitolul IX – *Fapte istorice trăite – un dureros sfârşit* în care generalul Paul (Pavel) Teodorescu îl caracterizează pe Carol al II-lea. Acesta va face obiectul unui studiu distinct.

Nutrim speranţa că personalitatea plurivalentă a ilustrului general va fi şi mai bine cunoscută. Demersul este cu atât mai necesar cu cât într-o recentă lucrare. *S-a furat Aviaţia*, Braşov, 2011, semnată de Valeriu Avram, personalitatea generalului Paul (Pavel) Teodorescu este nedrept incriminată. Domnul V. A. îşi informează cititorii că generalul Paul (Pavel) Teodorescu „s-a opus achiziţionării şi fabricării în licenţă a unor motoare şi avioane din Germania şi Anglia, state care au fost de acord să doteze aviaţia noastră cu avioane modern, de ultimă generaţie. S-a opus fabricării în licenţă a avionului Spitfire, ceea ce spune totul despre acest ministru corupt, om de bază al Casei Regale.”(p, 88). Pe aceeaşi linie de aprecieri superficiale, fără a cita surse credibile, având în vedere izvoare istorice de primă mână, domnul V. A. continuă la pagina 197: „noul ministru – autorul face referire la activitatea generalului Paul (Pavel) Teodorescu ca titular la Ministrul Aerului şi Marinei – a făcut foarte puţin pentru a dezvolta aviaţia militară, el executând cu fidelitate ordinele regelui. S-a opus de mai multe ori unor iniţiative valoroase venite din partea subordonaţilor săi, spre exemplu n-a fost de accord pentru stabilirea unor relaţii de colaborare cu aeronautica germană extreme de performantă sau cu cea britanică”. Indubitabil, domnul V. A. nu cunoaşte personalitatea şi activitatea generalului Paul (Pavel) Teodorescu. Îi adresăm două întrebări: L-ar fi iertat generalul Ion Antonescu, devenit conducător al statului, pe generalul Paul (Pavel) Teodorescu, cunoscut ca un apropiat al regelui Carol al II-lea pe care n-a ezitat să-l aresteze la domiciliu după 6 septembrie 1940, dacă avea dovezi de corupţie făcute de acesta în domeniul aviaţiei? Să fi greşit oare cei 98 de semnatari, între primii fiind generalii aviatori Gheorghe Negrescu şi Aurel Niculescu, când au semnat Pergamentul oferit generalului Paul Teodorescu în ziua de 29 iunie 1975 în sala „Rotonda” a Cercului Militar Bucureşti, unde venerabilul militar era sărbătorit cu ocazia împlinirii vârstei de 87 de ani?

CAPITOLUL III[2]
Primele aviatoare române

Modeste, demne devotate şi îndrăgostite de zbor au fost la înălţimea calitativă a bărbaţilor aviatori. Într-adevăr, faptele vorbesc.

Cînd în anul 1911 sublocotenentul de geniu Stefan Protopopescu obţinea în România- Brevetul de pilot nr. 1, în acelaşi an românca Elena Carageani obţinea în Franţa-Brevetul de pilot, tot nr. 1.

Din punct de vedere curaj fizic, ele au depăşit curajul bărbaţilor, proba este făcută cu următoarele exemple:

- Aviatoarea Smaranda Brăescu, Brevet pilot obţinut în S.U.A. în 1932, record mondial absolut, salt cu paraşuta de la peste 7000 m, nerealizat de nici un bărbat, la acea vreme, apoi raidul emoţionant traversat: Bucureşti-Roma-Tripoli-Atena-Bucureşti, traversînd Marea Mediterană şi Adriatica.

Tot o demostraţie curajoasă este şi Marina Ştirbei (despre care se vorbeşte mai departe).

Din punct de vedere curaj etic, aviatoarele noastre au excelat de asemenea. Este suficient să reamintim două cazuri mai specifice ale aviatoarelor: Smaranda Brăescu şi Marina Ştirbei.

Smaranda Brăescu, pe lângă ampla sa activitate aviatică în ţară şi în străinătate, prin raiduri deosebite, prin propaganda pentru cunoaşterea ţării sale, mai presus de toate şi-a iubit ţara şi a fost o bună patriotă. Ea s-a bucurat de o mare simpatie în toate ţările pe unde trecea, mai ales în acele mai înaintate, în special în Anglia, predicând crezul sentimentului patriotic al românului, cu scopul de a face cunoscut patriotismul român. Îmbrăcată întotdeauna în costum naţional, ea trecea drept ambasadoarea aviaţiei româneşti.

Marina Ştirbei a dat de asemenea dovadă de mult curaj etic în raidul primejdios din Suedia[3].

Apoi toate aviatoarele s-au remarcat prin curajul etic ce-au arătat în lupta lor aprigă contra bărbaţilor, care susţineau că nu posedă însuşirile cerute unui bun aviator, totuşi ele au dovedit contrariu.

În ţara noastră faţă de numărul crescând al solicitatorilor s-au înfiinţat mai multe şcoli de pilotaj: Şcoala Mircea Cantacuzino condusă, după moartea lui într-un accident, de către agera directoare Ioana Cantacuzino, apoi şcolile ARPA, CFR, aerocluburile Prahova şi Braşov, de unde au ieşit treptat 35 de bune zburătoare, toate cu brevet de pilot. Toate cu devotament şi abnegaţie au contribuit la ridicarea tot mai sus a aripilor române.

Dintre aceste aviatoare am citat, din lipsă de spaţiu pe cele care s-au distins prin faptele lor meritorii.

---

2 Sublinierile aparţin generalului Paul Teodorescu.

3 Aviatoarea Irina Burnaia, brevet nr. 2/1934 a excelat prin interesantele şi curajoasele sale raiduri, în Africa, Asia, multe state europene şi întreaga ţară.

1. Marina Ştirbei, brevet nr. 6 în anul 1935 şi brevet militar, cu multă voinţă, ambiţie şi stăpânire de sine a realizat numeroase raiduri grele şi interesante în ţară precum şi în străinătate, ca exemplu, raidul din Suedia de unde s-a întors cu datele referitoare la escadrilele sanitare care au fost prezentate M.A.M. Aceasta dându-şi seama de importanţa lor, mai ales în preajma războiului, înfiinţează prima escadrilă sanitară, care intră în blocul de armament al aviaţiei, în iunie 1940, fiind preţuită de tot corpul sanitar.

Într-un memoriu Marina Ştirbei a insistant ca personalul navigant din această escadrilă să fie exclusiv feminin.

În toamna anului 1938, pentru prima dată în lume, femeile române au luat parte la manevrele militare. Cu acest prilej sînt mobilizate la manevrele de toamnă de la Galaţi, aviatoarele Marinele Ştirbei pilot pe avion sanitar, Mariana Drăgescu, Nadia Russo, Virginia Duţescu şi Irina Burnaia ca pilot de legătură. Cele 5 zburătoare, pentru prima oară au participat la operaţiuni, când au corespuns întrutotul misiunilor ce li se încredinţase. Prima escadrilă sanitară înfiinţată în 1940 a avut ca scop toate misiunile legate de domeniul sănătăţii: transportului de personal sanitar, medicamente, accidentaţi, iar mai târziu la declararea războiului în transporturile de răniţi gravi de pe terenuri inaccesibile avioanelor mari şi grele sau din apropierea primelor linii. Au fost astfel salvaţi cu aceste avioane cu brancarde pilotate de femei, sute de răniţi grav.

În afară de U.R.S.S., singură România a avut pe front femei piloţi însă numai în zboruri de pură salvare a răniţilor şi nu în aviaţia de luptă.

Această formaţie unică în acel timp atrage atenţia presei străine. Crucea Roşie internaţională de la Geneva trimite un delegat spre a le cunoaşte mai în deaproape şi activitatea lor.

Pentru comportarea destoinică li s-a conferit ordinul Virtutea aeronauticei de război cu spade, cu textul următor:

„Dorind a răsplăti meritele pilotei aviatoare..... din Escadrila sanitară..... (sic) pentru că de la începutul campaniei, pe orice vreme şi orice condiţiuni, de multe ori expuse la proiectilele inamice, a evacuat pe calea aerului răniţii gravi din primele linii, în zona interioară, salvând vieţi scumpe.”

2. Aviatoarea Mariana Drăgescu, brevet nr. 7/1935, admirabilă şi neegalată activitate aeriană în toate avioanele aeronauticei, numai pentru ridicarea cît mai sus a aripilor româneşti. Pilot stagiar în Escadrila sanitară în 1940, brevet, zbor fără vizibilitate, zboruri de transport al răniţilor; pilot de legătură şi sanitar 1944-1945 Cehoslovacia; pilot aerobază 1944-1949; instructor de zbor la şcoala pilotaj Ghimbav-Braşov 1950-1953. Peste 2000 ore de zbor.

Pentru activitatea sa aviatică a fost decorată cu Virtutea aeronautică de război, clasa crucei de aur, medalia aeronautică 1946 şi Steaua republicii cl. V în 1962 (omologare la clasa prima baretă Virtutea aeronautică 1945).

3.Aviatoarea Nadia Russo-Bosie, brevet nr. 9/1936, pilot sanitar în Escadrila sanitară, transporturi de răniţi, concursuri aviatice naţionale şi internaţionale. A

participat la concursul Micii Antante (România- Iugoslavia- Cehoslovacia) fiind singura femeie pilot şi singura la bord, pentru care a fost premiată de Comisia Congresului, iar din partea ţării a fost decorată cu Virtutea aeronauticei de pace 1939, cu următorul text:

„Dorind a răsplăti meritele D-nei Nadia Russo- de aviatoare şi în special pentru felul cum s-a comportat în concursul aerian a Micei Înţelegeri, în care a fost singura aviatoare din toate naţiunile, participantă."

Brevet zbor fără vizibilitate. Decorată cu Virtutea aeronautică de război, pentru numeroase transporturi de răniţi.

4. Aviatoarea Virginia Duţescu, brevet nr. 10/1936. Instructor de război la şcoala de pilotaj Streşnic-Ploieşti în 1939, brevet zbor fără vizibilitate. Multe zboruri la mitinguri, fiind cea mai bună acrobată aeriană. Pilot la Escadrila sanitară, transporturi de răniţi. Decorată cu: Virtutea aeronauticei de pace, pentru meritele sale ca acrobată aeriană şi cu Virtutea aeronauticei de război pentru transporturi de răniţi.

4. Aviatoarea Virginia Thomas, brevet nr. 10/1936, însoţitoare bord la sondele Lareş şi ca pilot sanitar la Escadrila sanitară 1940/1943. Decorată cu Virtutea aeronauticei de război pentru transport de răniţi de război.

6. Aviatoarea Eliza Vulcu, brevet nr. 25/1941, pilot de legătură şi sanitar Voluntară în Escadrila 113 legătură din Cehoslovacia 1944/1945.

7. Aviatoarea Stela Huţanu, brevet nr. 25/1942, pilot voluntar în Escadrila sanitară la transporturi de răniţi din Cehoslovacia.

În total, bravele aviatoare române au cinstit noua armă, primind medalii şi decoraţii. Ele însă n-au primit numai decoraţii, au plătit scump tributul de sânge, prin moartea a patru brevetate tinere: Victoria Comşa, Maria Iliescu, Maria Adam şi instructorul lor Evghenovici-Escadrila sanitară.

Încă de la începuturile aviaţiei s-a crezut că femeia nu trebuie să se urce în văzduh, deoarece înălţimile le-ar fi funestă. S-a crezut că pentru aviaţie este nevoie numai de bărbaţi şi oameni cu nervi şi reflexe puternice, ceea ce lipseşte în general femeilor şi moartea uneori tragică a aviatorului să nu devină un destin împărtăşit şi de fete. Femeile totuşi, au dezminţit acest lucru, ele s-au simţit atrase de aviaţie, mai ales într-o perioadă când aviatorii se numărau pe degete, în fiecare ţară, pe alocuri nici nu apăruse încă şi România dădea lumii cele dintâi aviatoare.

În 1911 Aeroclubul Franţei a acordat brevetul de pilot D-nei Elena Stoienescu Catargean, iar în 1913 doamnei Plagino.

Este greu de dat o tălmăcire precisă a acestui imbold, a acestei pasiuni, a acestei puternice chemări. Poate că secretul se găseşte în minunata diversitate de frumuseţi dorite de cei care zboară.

PARTEA II
CAPITOLUL VI
Aeronautica modernă

De la epoca romanţată a aeronauticei noastre bogată în invenţii de epopee ale lui Traian Vuia, Aurel Vlaicu şi Henri Coandă, precum şi de la noua organizare din 1923 a urmat perioada modernă a aeronauticei, care s-a dezvoltat, trecând de la o modestă direcţie în M.A.N., la un Inspectorat general al aeronauticei, apoi la un Subsecretariat de stat 1932, ca să atingă în 1936 cea mai înaltă treaptă organică, aceea de minister, la Ministerul Aviaţiei şi al Marinei.

Trecerea de la un rang la altul s-a făcut cu greutăţi multiple, dar şi cu îndreptăţite speranţe în viitorul apropiat.

Arătăm mai departe progresul înregistrat de fiecare din aceste trei faze evolutive.

A. Inspectoratul general al aeronauticei

Acest organism nou creat, fără tradiţii şi ascendenţă, a fost cel mai greu de realizat, din următoarele puncte de vedere:

1. Din punct de vedere administrativ-economic

Aeronautica avea un buget separat prevăzut în M.A.N. (direcţia 10-a) de unde s-a ridicat treptat sumele de care avea nevoie. Teoretic vorbind, totul era normal, practic însă, ea era la dispoziţia acestei direcţii, deoarece când reprezentantul oficial al aeronauticei se prezenta cu formele legale ca să ridice o sumă, din propriul său buget, i se răspundea negativ, sub formă de amînări, care dădeau naştere la întîrzieri dăunătoare bunului serviciu sau adeseori la discuţii de-a dreptul jignitoare, de felul ca: „nu mai avem bani, i-am dat la celelalte arme, care îi întrebuinţează cu folos şi nu ca voi care îi azvîrliţi în vînt, distrugînd avioanele şi omorînd oamenii". Astfel stînd situaţia, bineînţeles trebuia influenţa fostului principe Carol, Inspectorul general al aeronauticei, pentru a obţine dreptul legal.

2. Din punct de vedere psihic

Aeronautica deşi aureolată din timpul războiului pentru faptele sale unice de eroism, era acum după război considerată ca o armă ajutătoare, cu misiuni minore: recunoaşteri, reglaj de tir de artilerie şi nu ca infanterie şi artilerie, arme cu efect decisiv, şi ca atare denumită – drept – subarmă - ceea ce era socotit ca nedrept de către aviatorii aflaţi mereu între cele două focuri groaznice, unul din aer şi altul de pe pământ, cu rezultate decisive. Şi această nedreptate a fost mai tîrziu schimbată în ceea ce se merită-o armă -, care la lumina progresului spectacular de astăzi, ea s-ar putea numi o superarmă.

Se pare că denumirea de subarmă venea de la francezi, chiar de la mareşalul Foch, care susţinea că aviaţia este un instrument de sport şi nicidecum o armă militară.

3. Din punct de vedere intelectual

Aeronautica adresînd o cerere Secţiei a 6-a (învăţământ) din Marele Stat Major, pentru a înfiinţa o secţie pregătitoare de ofiţeri de stat major de aviaţie, foarte necesară încadrării marilor unităţi de aviaţie, în loc de aprobare, şeful secţiei învăţământ ne-a apostrofat zicându-ne: „Ce idee bizară! Cum dumneavoastră vreţi să faceţi din şoferi aerieni, ofiţeri brevetaţi de Stat Major?!! De când aţi luat contact cu Franţa aţi apucat-o razna de tot! Nemaiauzit, nemaipomenit o asemenea năstruşnică idee! Nu se aprobă."

Mult mai târziu cu un sprijin puternic s-a putut obţine aprobarea, dar cu mare pierdere de timp, în detrimentul învăţământului superior.

La aceste refuzuri jignitoare aviatorii nu s-au descurajat, ei mai trecuseră prin asemenea afronturi! Şi totuşi au avut dreptate, căci ideile strâmbe s-au schimbat în mod favorabil pentru aeronautică.

4. Din punct de vedere organizatoric

Cel mai urgent şi mai necesar punct de realizat a fost instrumentul de lucru însăşi al noului organism, adică Statul major al Inspectoratului general al aeronauticei. Acesta a fost organizat în condiţii optime de M.St.M. care ne-a dat ofiţeri destoinici şi îndrumări preţioase.

După distribuţia ofiţerilor la cele şase birouri cunoscute, am schiţat de comun acord, un program de lucru pentru formarea şi adaptarea noastră la noul serviciu cu ajutorul unei şcoli de informatică cuprinzînd:

- Însuşirea cât mai grabnică a cunoştiinţelor tehnice şi tactice de bază a aeronauticei.

- Înţelegerea caracterului aeronautic mai liber, mai avântat, mai dinamic, mai prompt - de a se sacrifica decât tereştrii.

- Frecventarea obligatorie a şcolii de instructaj pentru împlinirea lipsurilor de educaţie şi caracter specifice aeronauticilor.

Cunoştiinţele noastre despre aeronautică erau limitate, din puţin ce ne mai rămăsese de la cursul de aviaţie de la Şcoala superioară de război, ca foşti elevi, cu idei şi noţiuni de mult perimate. Sincer vorbind eram nişte simpli neofiţi în materie de aeronautică. Împinşi însă de nevoie şi ambiţie am fost luminaţi de o idee salutară, să improvizăm o şcoală, noi ca elevi, iar ca profesori, ofiţerii din direcţia aeronauticei şi ofiţerii din unităţile de aviaţie din Bucureşti. Şcoala avea zilnic şedinţe de ansamblu (cu toţi ofiţerii) şi şedinţe separate, numai cu ofiţerii birourilor. Şedinţele de ansamblu priveau pe toţi ofiţerii inspectoratului, iar cele separate numai pe şefii de birouri, pentru organizarea birourilor; unele dintre acestea erau referitoare la mobilizare şi la învăţământ aproape neexistente. Cu toate acestea s-a pus repede în ordine situaţia.

În cursul de şase luni durată, ne-am însuşit o parte din cunoştiineţele generale de bază, am pus în ordine lucrativă toate birourile, am vizitat toate unităţile aviatice din Bucureşti, ne-am pus în legătură cu traiul soldatului (hrană, îmbrăcăminte, sănătate, odihnă, dorinţe, propuneri etc.) pentru a cunoaşte bine spiritul personalului aeronautic.

5. Din punct de vedere informativ

După şase luni de instructaj ne-am simţit vrednici de a întocmi planul de organizare, care a fost apoi prezentat comandantului Inspectoratului, fostul principe Carol,

care după ce l-a ascultat cu atenţie aprobatorie a făcut următoarea justificată propunere: „Înainte de a-i da forma definitivă trebuie să facem o vizită-circuit în Italia – Franţa – Anglia – Belgia - Cehoslovacia cu scopul de a urmări evoluţia tehnică, precum şi doctrina de luptă a acestor ţări dictată de evoluţia rapidă a tehnicii contemporane". S-a aprobat această plecare, iar principele Carol era însoţit de un adjutant, generalul Condeescu, şeful de stat major al aeronauticei.

În timpul acestei călătorii am văzut mai multe fabrici, am luat parte la conferinţele ţinute pentru noi, în centrele de instrucţie de la Versailles şi Chalot, ni s-au dat cărţi, reviste şi prospecte de la fabricile cele mai utile nouă, pe care mai apoi la întoarcerea în ţară le-am dat fabricilor noastre. Am vizitat şi şcoala de ingineri aeronautică a generalului Duval fostul şef al aviaţiei franceze care ne-a oferit două locuri în şcoala sa pentru formarea de ingineri necesari la noi în ţară, neexistând pe atunci (1923) nici la politehnica din Bucureşti vreo şcoală de ingineri aeronautici. Ofiţerii români deveniţi ingineri din această şcoală s-a numărat 80, dintre care şi inventatorul Coandă, general Negrescu, general Nicolau etc.

La sfârşitul călătoriei noastre a avut loc Congresul Federaţiei Internaţionale de aeronautică la Paris, la care au participat 400 de mari reprezentanţi din mai multe ţări ale lumii. La masa oficială de închidere a Congresului a fost invitat şi grupul nostru şi împreună cu românii veniţi din ţară pentru Congres. Masa era prezidată de marele savant matematician Painlevé, în acelaşi timp şi preşedintele Consiliului de miniştrii. La masă s-au ţinut mai multe cuvântări. Fostul principe era programat penultimul. El vorbea puţin fără să citească. Când i-a venit rândul s-a sculat şi printre altele a spus că datorită dezvoltării tehnicei actuale vom putea zbura prin toate ţările şi vom cunoaşte alte popoare, ni le vom putea apropia, ne vom putea înţelege mai bine şi va fi atunci pace. Ţara românească fiind plasată la centrul Europei, la intersecţia drumurilor mari de la nord la sud şi de la vest la est (trasează spre cer simbolic aceste drumuri, cu mâinile larg deschise) - va susţine această legătură între popoare. Sala fremăta, aplauzele erau nesfârşite. Asistenţa cerea să i se bată vorbitorului - la Bas[4] -. După încetarea zgomotului asurzitor, asistenţa curioasă a întrebat „cine-i tânărul care a vorbit aşa de frumos". Se face linişte. Vorbeşte savantul matematician Painlevé. Acesta mulţumeşte călduros asistenţei pentru participarea şi aportul extrem de interesant adus dezvoltării aviaţiei mondiale de către Ţara Românească. Cu aceste rânduri amicale Congresul Internaţional se consideră închis până la o nouă întrunire cu subiecte noi de discutat. Străinii au fost încântaţi de atmosfera caldă a Congresului, românii şi mai încântaţi de succesul neaşteptat al fostului principe, în faţa celor 400 de străini de marcă.

La o lună din acest moment, programul nostru s-a despărţit, fostul principe pleacă, însoţit de adjutantul său, în misiune la Londra, pentru a reprezenta România la înmormântarea bătrînei regine a Angliei, iar eu, în ţară.

Întorcîndu-ne în ţară am adus la cunoştinţa ofiţerilor din statul major al aeronauticei, printr-o dare de seamă despre tot ce văzusem, precum şi concluziile la care ajunsesem, punând accentul pe cele două ţări mai mici Belgia şi Cehoslovacia,

4 Înseamnă bătăi ritmice şi puternice din palmă pentru a elogia pe cineva care se distinge pe timpul unei sărbătoriri.

ca mai apropiate nouă din punct de vedere financiar şi cu o tehnică dezvoltată.

6. Din punct de vedere etic

Aeronautica ieşise din primul război mondial cu remarcabil prestigiu, confirmat cifric de însuşi Marele stat major, după cum urmează: 8160 de ore de zbor, 400 lupte aeriene, 705 reglaje de tir de artilerie, 80 de misiuni de legătură cu infanteria şi 6 misiuni speciale, despre care s-a vorbit prea puţin.

A trebuit să aibă loc răsunătoarea bătălie de la Mărăşeşti pentru ca la rezultatul remarcabil, descris aci mai înainte, să se adauge şi faptele eroice evidenţiate de generalul Eremia Grigorescu, comandantul armatei a 1-a (Mărăşeşti), cu ordinul de zi nr. 96 din 12 aprilie 1917, în care se spune „În crâncenele lupte date în intervalul de la 24 iulie la 6 august 1917 un ajutor nepreţuit a fost dat de unităţile grupului 2 aeronautică."

Recunoaşteri de armate arătând mişcările dinapoi ale inamicului, recunoaşteri de sector, reglaje, fotografii, zboruri de vânătoare, ascensiuni permanente s-au executat cu un admirabil avânt.

Dar faptele care au stârnit admiraţia tuturor şi unde aţi arătat cel mai frumos spirit de sacrificiu sunt cele în cursul zborurilor pentru legătura cu infanteria, când fără a ţine seama de pericol, v-am văzut zburând la înălţimi foarte mici deasupra liniilor vrăjmaşe pentru a putea aduce ştiri preţioase în mijlocul întunericului cauzat de bombardamentul artileriei, atunci când în vuietul asurzitor nu vă vedeam decât pe voi, nu primeam decât de la voi ştiri că năvălitorii au fost stăviliţi, că valurile duşmane s-au sfărâmat şi dă înapoi şi totodată trei avioane inamice doborâte, sunt proba bărbăţiei aviatorilor în luptă.

Pentru toate acestea adus mulţumirile mele, comandantului de grup pentru priceperea cu care a condus lucrările aeronauticei; comandanţilor de escadrile, piloţilor şi observatorilor din aeroplan şi balon, pentru modul deosebit cum au lucrat cu escadrilele şi cu baloanele; pentru curajul admirabil şi spiritul de sacrificiu de care au dat dovadă, dispreţuind moartea; mecanicilor pentru bunul mers al avioanelor gata de zbor la orice moment.

„Prin mine ţara întreagă vă este recunoscătoare".

Este aici de remarcat faptul ilustrativ şi anume că aeronautica română, deşi mai slab dotată decât aceea a puternicului inamic, graţie însuşirilor sale de dibăcie rară, de moral robust şi curaj neînfricat, i-au triplat capacitatea de luptă, ajungând în final să învingă pe trufaşul vrăjmaş şi să contribuie în mod substanţial, cu toate celelalte arme, la împlinirea dorinţelor vii, nutrite de secole, de poporul român: „Unirea cea Mare, într-o Românie Liberă, Independentă şi Fericită."

CAPITOLUL VII

Crearea de şcoli, de fabrici şi de organizaţii de transporturi şi sporturi aeriene

Îndoctrinaţi şi documentaţi prin şedinţele de instructaj şi învăţămintele aduse din străinătate am trecut la actul cel mai important, lucrările de stat major - Planul de organizare - în care se reflectă spiritul de organizare, destoinicie, putere de muncă, originalitatea, voinţa şi mai presus de toate Caracterul ofiţerului: de stat major.

A. Crearea de şcoli

1. Şcoala pregătitoare de ofiţeri activi de aeronautică din Bucureşti

Până în anul 1924, ofiţerii de aviaţie se recrutau din toate armele: terestră şi marină. Candidaţii de vârstă respectivă, cunoştinţe, educaţie, promoţii clasificaţi diferit, dădeau naştere la multe inconveniente. La acestea se mai adăugau şi diferite uniforme, care făceau un amalgam ciudat colorat, curios pentru o uniformă militară.

Recrutarea directă tradiţională cu şefii de promoţii şi clasificare, foarte necesară la înaintări, era cea indicată. Ea a readus linişte şi mulţumire a întregului personal, rezultat foarte important, care nu se putea soluţiona în alt mod. Adoptarea ei de toate armatele o dovedeşte.

Pare-se că România este printre primele ţări care au practicat acest sistem: în anul 1924 Franţa recruta încă tineri din toate armele. Ar fi interesant să se afle prin ataşaţii noştrii militari din Italia, Franţa, Anglia, Germania în ce an au început recrutarea directă.

2. Şcoala pregătitoare de ofiţeri mecanici de aviaţie Mediaş. Exista o şcoală de subofiţeri, dar se simţea nevoia de personal calificat şi un control superior adecvat tehnicii dezvoltării tehnice. Am adus un mare serviciu armamentului de aviaţie a cărui viaţă a fost prelungită.

3. Şcoala pregătitoare de ofiţeri activi (A.A.) Bucureşti, care a încadrat multe unităţi de toate calibrele, care nu se putea prin artileria de cîmp.

4. Şcoala pregătitoare de ofiţeri de rezervă pentru aviaţie şi A.A. Bucureşti. Ofiţerii de rezervă de aviaţie au dat elemente foarte bune, doborând multe avioane. Înainte de 1923, ofiţerii rezervă de artilerie antiaeriană nu existau. Ei au umplut toate lipsurile, mai ales când numărul tunurilor se triplase, în regiunea petrolieră Prahova.

5. Şcoala de pilotaj de perfectare: zbor de noapte şi vânătoare în Buzău, tir aerian şi bombardament Mamaia.

6. Secţia de aviaţie, la şcoala superioară de război, pentru pregătirea ofiţerilor de stat major, necesară încadrării comandamentelor de aviaţie şi artilerie antiaeriană (A.A), mereu crescânde, care înainte nici nu existau.

7. Secţia de pregătire a doi ofiţeri anual, la politehnica de la Paris, condusă de generalul francez Duval, fost inspectorul general al aviaţiei franceze (politehnica noastră la acea dată nu avea o secţie de ingineri de aviatică). Mai târziu numărul elevilor de circa 80, deveneau diplomaţi din Franţa, întorcându-se în ţară au ridicat nivelul întreţinerii materialului aviatic de toate categoriile, iar o parte din ei au devenit profesori la secţia care se făcuse la politehnica noastră, care la rândul său a format nenumărate elemente, bine pregătiţi.

8. Şcoala de tir aerian şi bombardament Mamaia, unde se făceau exerciţii de tragere şi trupele terestre; ceea ce a constituit un mare interes pentru apărarea pasivă.

9. Şcoala de transmisiune, telemetrie, genometrie, foto aeriană, Bucureşti.

10. Şcoala de pilotaj pentru personalul necesar aviaţiei comerciale, datorită cărora s-au deschis mai multe linii în ţară şi străinătate.

11. Şcoala de piloţi pentru transport de pasageri şi transporturi comerciale.

12. Şcoli de pilotaj pentru femei în aceleaşi şcoli cu cele ale bărbaţilor, de la

aviaţia civilă şi militară, care au fost exemplare atât la manevrele mari de toamnă, cât şi în războiul cel de-al 2-lea mondial, în diverse misiuni, în special cele mai grele, cu escadrile sanitare.

13. Şcoala de pilotaj pentru personal hidroavioane Mamaia (Süed Ghiol) unde flotila de hidroavioane de la Mamaia îşi pregătea numărul de elemente de care avea nevoie.

14. Şcoala pregătitoare de lansare a paraşutiştilor. Cel dintâi turn de lansare cu paraşuta a fost ridicat la Pantelimon în anul 1923, iar prima lansare de la 600 m a fost efectuat de mecanicul de marină Eugen Sziclay, apoi a urmat o serie de paraşutişti dintre care celebra Smaranda Brăescu. În prezent turnul de lansare nou se zăreşte la 23 august.

B. Crearea de fabrici

1. S-a creat fabrica de avioane Industria Aeronautică Română (I.A.R.) la Braşov.

România nu avea o tehnică de aeronautică, dar la exemplul celorlalte ţări şi la imboldul unei tehnici care venea din Apus şi-a spus şi ea, că trebuie să aibă o tehnică a ei, care dă libertate de acţiune şi independenţă. Această idee conducătoare de mare importanţă ne-a determinat să punem în planul nostru de organizare mai multe fabrici, printre care, ca prim început Fabrica I.A.R. Ne dădeam însă seama că faţă de lipsurile noastre ca: materie primă, mână de lucru, calificare, ingineri, tehnicieni, scule, maşini, construcţii şi alte lipsuri inerente unei întreprinderi pretenţioasă, problema de realizat era mai mult decât grea. La aceasta se mai adaugă şi opoziţia, vigilenţa furnizorilor străini, foarte puternici, care-şi vedeau compromise afacerile mănoase. Cluburile, restaurantele, opinia publică desfăşurau o campanie susţinută contra noastră, ofiţeri de infanterie fără nici o cunoştinţă tehnică, dintr-o ţară unde până şi o baionetă, un fel de cuţit mai mare şi mai gros, se fabrica în străinătate, dar mai ales un motor. Se mai spunea în derâdere că inginerii români au inventat un motor uşor şi puternic din mămăligă?!

Durerea lor, de înţeles, era mare, dar şi voinţa noastră era mai mare.

Îndrăzneala noastră venea chiar de la început, care ne oferea condiţiuni favorabile de reuşită, prin următoarele avantaje:

a) Braşovul pe care l-am obţinut pentru aşezarea fabricii îndeplinea condiţiunile cele mai propice unei fabrici;

- Un oraş industrial, înaintat, cu locuitori bine educaţi, locuinţe confortabile, cu şcoli de toate categoriile, cu terenuri de sport şi unde se făceau multe excursii, regiunea fiind frumoasă care atrăgea atât pe intelectuali cât şi pe lucrători.

- Locul împrejurul fabricii nivelat de la natură, o adevărată masă de biliard, foarte adecvată pentru probele de încercare ale avioanelor ieşite din fabrică.

- Suprafaţa mare, pretabilă pentru instalarea unui cămin muncitoresc care a atras pe ingineri, tehnicieni şi lucrători toţi necesari fabricii.

- Aprovizionarea bogată şi variată pentru personalul fabricii.

- Angajarea locuitorilor calificaţi la Tecuci, avioanele Brandemburg (captură austro-ungară) cu scop de avion de şcoală la centrul de instrucţie Tecuci.

- În fine, bomba neaşteptată pentru furnizorii străini a fost luarea licenţei motorului

francez Gnome-Rhomses, care a asigurat construirea celor două uzine: motorul cu francezii, iar fuzelajul cu români, amândouă finanţate mai mult de capital străin, în lipsa pentru moment de cel naţional. Ambele uzine au început să lucreze în 1925. Situaţia financiară îmbunătăţindu-se, fabrica I.A.R. a devenit românească, în anul 1939 cu o denumire nouă „Regia Autonomă de Stat" cu o stare tehnică înfloritoare, dovadă avionul de vînătoare I.A.R.-80, viteza de drum circa 510 km/oră, plafon la 500 m. Ultimele trei tipuri de avioane fiind echipate cu motoare de concepţie şi construcţie românească - I.A.R. - 14, de 850 C.P., a fost o mare revelaţie a timpului. Iar din punct de vedere economic, trecând de la anii deficitari 1926-1937 la anii beneficiari, în 1938 cu 50.293.538 şi în 1940 cu 74.224.693, total general 125.518.231, după cum se specifică în răspunsul No. B 928 din 30 iulie 1940, al Comisiunei permanente de control al Regiei Autonome I.A.R.

b) Uzinele I.A.R. au construit diferite tipuri de avioane şi motoare de avion de concepţie proprie românească, de toate categoriile: de şcoală, antrenament, sport şi turism aerian, de observaţie, recunoaştere, bombardament, vânătoare. Dar realizarea remarcabilă a acestor uzine a fost avionul de vânătoare I.A.R.C.V.I. cu aripă joasă, conceput de inginerul savant Elie Carofoli, ajutat de un colectiv de ingineri şi tehnicieni din uzină[5]. Altă realizare vrednică de a fi menţionată este şi IAR14, IAR15, care pilotat de căpitanul Papană a atins plafonul de 11.631.[6] Această splendidă realizare a calificat elogios inteligenţa tehnică românească.

C. Ajutătoarea industriei

1. A comandat la „Societatea de transporturi Constanţa" (S.T.C.) hidroavioanele C.E.T.A. concepţie a inginerului Radu Stoika, primul hidroavion care a zburat în ţară la Constanţa, în anul 1925. Apoi, S.T.G. a primit o comandă de 4 hidroavioane: unul pentru înaerarea statică şi trei pentru Flotila de hidroavioane.

A ajutat la Fabrica de scule Tohan (lângă Braşov). S-au comandat scule şi accesorii pentru I.A.R.

2. La industria optică română „I.O.R." şi „Acta" s-au comandat aparate: fotografie, mitraliere fotografice şi cinematografice de bord, utilaj de laborator fotoaeriene, vizoare de bombardament etc.

3. La fabrica „Irving" cu licenţă americană S.U.A. s-a construit o fabrică română unde s-au confecţionat numărul necesat de paraşute şi costume de zbor pentru paraşutişti.

4. La întreprinderea Baniţiu s-au comandat pentru aviaţie: fuzee, paraşute luminoase şi diverse produse pirotehnice.[7]

În anul 1920 s-a înfiinţat prima linie internaţională Paris-Istambul cu escală la Bucureşti exploatată de compania franco română CIDNA şi mai tîrziu AIR FRANCE. Odată cu înfiinţarea acestei linii aerodromul Băneasa a devenit primul aeroport din România. Iar în anul 1923 direcţia aviaţiei civile din Ministerul de Război, devine una din direcţiile Inspectoratului General al Aviaţiei.

În anul 1925, aviaţia civilă a dat în exploatare prima linie aeriană internă Bucureşti-Galaţi, lungă de 185 km, după care s-a dezvoltat în continuare, atingînd în

5 Aripi Româneşti, pag. 79.

6 Aripi Româneşti, pag. 80.

7 Toate aceste date din lucrarea Aripi Româneşti, pag. 81.

1937, sub conducerea companiei LARES, un nivel apropiat de cel al companiilor de transport europene.[8]

D. Sporturile aeronautice[9]

Între 1920-1945 sporturile au progresat cu acelaş ritm ca transporturile conduse succesiv de următoarele organizaţii: Aeroclubul României 1923, Federaţia Aeronautică Română (FAR) 1937 şi Direcţia Aviaţiei Civile.

În acest răstimp toţi sportivii şi-au exprimat vocaţia lor, fiecare arătându-şi toată măestria, toată personalitatea. Astfel la:

a) Aeromodelism

Este suficient să reamintim pe profesorul Ion Stroescu cu experienţele sale ştiinţifice de zbor cu aeromodelele printre primele în ţara noastră; pe maestraşul Aurel Vlaicu cu demonstraţiile sale publice de zbor cu aeromodele în parcul Filaret; pe distinsul scriitor Victor Ion Popa, care ca elev de Liceu a construit şi a lansat câteva ingenioase aeromodele zburătoare.

b) Planorism, aici să nu uităm pe Valentin Popescu care a desfăşurat o activitate susţinută pentru prima lansare a zborului fără motor; pe Mihail Golescu, Gheorghe Brănescu, Vasile Scorţescu cu recorduri remarcabile.

c) Paraşutism, să ne reamintim de mecanicul de marină Eugen Sziclay inventator şi constructor, care a reuşit să execute un salt de la 600 m înălţime cu o paraşută de concepţie şi construcţie proprie; apoi pe celebra Smaranda Brăescu, care a bătut recordul mondial absolut de paraşutism, lansându-se de la 7233 m, la Sacramento (California); de cei doi piloţi civili Ionel Fernic, George Fernic şi Traian Dumitrescu remarcabili în vertiginoasele lor lansări; de asemenea să ne reamintim şi de atotuitatul Biju, primul nostru paraşutist care, după ce mulţi ani de-a rândul a distrat publicul cu lansările sale curajoase şi-a găsit moartea fără urmă în valurile Mării Negre la Constanţa în anul 1924, care din cauza vântului pe timpul lansării, şi-a schimbat direcţia spre adîncurile mării.

Şi în special pe bravul batalion paraşutişti, circa 1000 de luptători, comandat de comandor T. Teodoru, aduşi în grabă pe frontul Pipera-Otopeni pentru apărarea capitalei. Aceştia s-au luptat eroic pentru a căror fapte au fost decoraţi cu mai multe distincţiuni: comandantul batalionului cu Mihai Viteazu, şi foarte mulţi ofiţeri distinşi cu Coroana şi Steaua României, soldaţii cu Virtutea Militară.

Este de remarcat de asemenea, personalitatea inginerului maior Stefan Schovert, organizatorul paraşutiştilor în anul 1940, datorită căruia tinerii soldaţi s-au comportat excepţional în primul lor foc.

Inginerul paraşutist Schovert mai are şi marile merit de a fi construit o paraşută, care în miile de lansări efectuate n-a avut nici un accident, pentru care Federaţia Aeronautică Internaţională i-a decernat Diploma Paul Dissandier în 1951. Două din aceste paraşute se găsesc expuse în muzee: Muzeul Central al Armatei şi Muzeul tehnic din Parcul Libertăţii.

d) Zborul cu motor

Începe la noi cu anul 1911, când se efectuează primele raiduri de către primii

8 Din lucrarea Aripi Româneşti, pag. 96-97.

9 Din lucrarea Aripi Româneşti, pag. 98-99.

noştri piloţi: Vlaicu, sublocotenenţii Zorileanu, Protopopescu, Negrescu, N. Capşa, civilii: George Bibescu, Poly Vacas etc. şi de prima aviatoare românca Elena Stoenescu-Carageani, cu brevet din Franţa 1014, eliberat de federaţia Aeronautică Internaţională.

Cu anul 1913, raidurile devin mai numeroase fiind efectuate de ofiţerii: locotenent George Negel, Andrei Popovici, Constantin Fotescu, Alexandru Sturdza, locotenenţii Atanasie ..... (sic) Enescu, Gogu Mihăilescu, sublocotenenţii Ovidiu Ratescu, Mihai Savu şi alţi virtuoşi.

Dar raidurile nu s-au limitat aici ci au devenit din ce în ce mai numeroase şi mai lungi, mai grele, pe toate continentele, în care s-au remarcat aviatoarele femei: Marina Ştirbey, Irina Burnaia, Smaranda Brăescu, Nadia Russo etc. iar bărbaţii au fost: locotenenţii Constantin Gonte, Radu Pusescu, căpitan Romeo Popescu şi mai presus de toţi eminentul, ilustrul, unicul căpitan Gh. Bănciulescu, care în pofida infirmităţii sale cu proteze la ambele picioare, în urma unui accident aerian în munţii Cehoslovaciei, a continuat să efectueze, până la moarte, nenumărate raiduri de zeci de km în ţară, Europa, Africa, Asia Mică, - de multe ori singur la bord, dând dovadă de o voinţă şi energie neegalată de nimeni pe tot globul. Formidabila sa activitate aeronautică care a culminat cu strălucitul său raid de 13.000 km, în 72 ore de zbor în Africa de Nord şi Asia Mică (ultimul său zbor încheiat la 2 aprilie 1935) a lansat o flacără vie şi nepieritoare de voinţă inepuizabilă, de iubire de ţară, de viguros patriotism şi de o pildă exemplară pentru viitoarele generaţii ce va să vină.

În lumina faptelor de bravură a întregului nostru personal de navigant, feminin şi masculin, atât în timp de pace cât şi de război, asociaţii sportive, organizaţii oficiale etc. le-au fost acordate diferite atenţii ca: vase de argint, sume de bani, medalii, decoraţii sau citaţiuni pe ordin de zi, individuale sau globale.

Ministerul Aviaţiei, care era cel mai indicat le-a oferit următoarele distincţii:

- Plata jumătate, din costul unui avion, pentru cei care aveau tot antrenamentul de zbor efectuat la zi;

- Două premii în bani, în anul 1939, cupa aeroclubului Braşov, unul de 1900 km ruta Braşov-Tg. Mureş-Cernăuţi_Chişinău-Galaţi_Braşov şi al doilea de viteză 100 km, ambele de 60 mii lei, care au fost câştigate de aviatorul Marinescu Const.;

- Medalii şi decoraţii pentru concursuri în ţară sau străinătate oferite aviatoarelor şi aviatorilor;[10]

- Folosirea terenurilor de aterisaj de către rezervişti pentru antrenamentul lor la: Otopeni, Adunaţii-Copăceni, Tîrgşor (Ploeşti), Ziliştea (Buzău), Ghimbav (Braşov), Craiova;

- Folosirea hangarelor tot pentru rezervişti.

În definitiv atenţii substanţiale, iar scopul urmărit de toate organizaţiile de a forma un tineret curajos, sănătos, echilibrat, necesar societăţii a fost atins, dovada raidurile reuşite în ţări necunoscute şi greutăţile întâmpinate.

10 După cum se arată în textul acestei lucrări la pag. 43-45.

PARTEA III
CAPITOLUL VIII

Aeronautica în perioadele 1923-1926, 1930-1940
Subsecretariatul de stat al aeronauticei

Inspectoratul General al Aeronauticei creat la 1 aprilie 1923 devine Subsecretariat de Stat în anul 1932.

În intervalul de timp 1923-1926 cât a durat începutul aeronauticei moderne, a cărei activitate este descrisă în acest text la Partea II, cap. 6, pag. 29-35 şi Partea III, cap. VII, pag. 36-39.- La 1.I.1926 are loc, prin plecarea fostului principe Carol, o schimbare organică totală în conducerea Inspectoratului General Aeronautic: generalul de artilerie B. Rudeanu a fost numit comandantul Inspectoratului, iar generalul de artilerie Sîrbu, şeful de stat major al Inspectoratului, înlocuind pe lt. Colonel P. Teodorescu de infanterie, mutat în regimentul 9 de Vînători, dar opriţi încă două luni la Inspectorat pentru iniţierea noilor mutaţi. Din acest moment şi până în 1928 revenirea mea la aeronautică, adică circa 12 ani, am ţinut legătura cu aviaţia, ca profesor la cursul de aeronautică de la Şcoala Superioară de Război şi ca şef de stat major la manevrele mari de toamnă, când aviatorii au avut prilejul de a învăţa practic, pe teren, întrebuinţarea tactică a aviaţiei în fazele de luptă cele mai importante, atacul, apărarea,- care nu se puteau învăţa teoretic în clasă. În această situaţie nemaiavând contact cu aeronautica, cum avusesem în perioada precedentă 1923-1926, nu posed date care să contribuie eficient la alcătuirea Istoricului aeronauticei. Se poate afirma însă că din punct de vedere instructiv reuşitele splendide ale aeronauticei noastre în al 2-lea război mondial îşi trage sursa din cele zece manevre de toamnă.

Realizările înfăptuite în această perioadă vor fi desigur amplu descrise de şefii titulari care au condus aeronautica în acel interval de timp.

Ministerul Aviaţiei şi al Marinei

Subsecretariatul de Stat al aeronauticei, după o vieţuire fructuoasă de şase ani a fost ridicat la rangul de – minister – învestit cu aceleaşi drepturi şi răspunderi ca toate celelalte ministere.

La data de 17 septembrie 1940 generalul Antonescu Ion devenind – conducătorul statului român – dă un decret prin care prescria: „toţi foştii miniştrii din perioada anilor 1921-1940 să facă o dare de seamă în care să arate cum au întrebuinţat fondurile alocate departamentului fiecăruia". Expozeul trebuia să fie depus până la data de 1.XII.1940. Ministerele sânt obligate să pună la dispoziţia foştilor miniştri, dosarele de care au nevoie.

Această dare de seamă se referea la realizările obţinute şi de mine la fiecare compartiment al aeronauticei, după cum urmează:

1. Situaţia generală a aeronauticei

Situaţia generală a aeronauticei, din punct de vedere a forţei aeriene, la data de 1 aprilie 1938 când mi s-a încredinţat conducerea departamentului consta din 623 de avioane, dintre care 472 de război şi 160 de şcoală.

Acest material era parte perimat cu performanţe şi cu totul insuficient cerinţelor operative stabilite de Marele Stat Major pentru apărarea ţării. Fac această remarcă, fără nici un spirit de critică la adresa predecesorului meu, deoarece cu suma de 1.7 miliarde ce i-a fost alocată, faţă de 15 miliarde, cât reclama cea mai săracă înzestrare nu putea lăsa o situaţie mai bună, în special cu crescînda inflaţie generală.

2. Planul general de activitate

Un plan de activitate era greu de conceput din cauza lipsurilor băneşti; de asemenea din cauza inflaţiei care schimbase totul, chiar şi comenzile, de la o zi la alta; apoi situaţia noastră politică de neutralitate foarte suspectă, ca şi tranzacţiile rare ce se mai făceau la negru, erau imposibil de atins de finanţa românească. Totuşi unele chestiuni interne s-au putut realiza, ca:

- Organizarea administraţiei ministerului pe alte baze, mai practice: Regia autonomă I:A:R:; Porturi, Comunicaţii Apă (P.C.A.); Fondul Aviaţiei (timbrul aviaţiei) şi Fondul marinei, nou creat, similar cu al aviaţiei.
- Organizarea aviaţiei pe unităţi omogene.
- Ridicarea potenţialului industriei naţionale.
- Achiziţionarea pe materii prime locale.
- Sporirea personalului tehnic şi navigant de toate categoriile şi pregătirea lui în misiuni de tăzboi.
- Dotarea şi instruirea populaţiei pentru apărarea pasivă.
- Obţinerea unor acorduri avantajoase.
- Administrarea chibzuită şi cinstită a banului public.
- O restructurare a bunurilor aeronauticei.
- 3. Planul de înzestrare al aviaţiei

Acest plan era în funcţie de doi factori foarte importanţi:

- Unul impus de Marele Stat Major, care cerea pentru apărarea teritoriului ţării, de circa 3 mii km nu mai puţin de 5000 avioane, adică rotund suma de 125 miliarde lei şi
- Al doilea factor era în funcţie de situaţia financiară a ţării de numai 25 miliarde lei şi această nesigură, pe care nu se putea conta.

Factorul financiar şi durata de realizare au primat, în ciuda intereselor operative, şi în consecinţă M.S.M. sub presiunea evenimentelor a acceptat punerea în execuţie a ipotezei 32, circa 1000 de avioane până la data de 1 aprilie 1941.

Pe timpul lungilor dezbateri care au avut loc, s-au lămurit unele noţiuni confuze despre avion şi o unitate de aviaţie. Un avion este simplu şi ieftin, faţă de arsenalul de atribute necesare avionului ca să poată zbura şi lupta ca: personalul aferent şi de rezervă, armament (mitraliere, tunuri cu muniţiile lor, gloanţe şi proiectile) aparate de bord (foto, radio,...), echipament de zbor şi terestru, infrastructura (terenuri de zbor, balizaj, corturi), hangare, material rulant, ateliere mobile, maşini-unelte, piese de schimb, materii

prime, cantităţile enorme de combustibil, nenumărate accesorii, pierderi costisitoare de avioane şi personal etc.

Toate aceste atribute absolut necesare avionului în luptă reprezentau circa 2/3 din planul de finanţare, altfel zis, din sumele afectate s-ar fi putut achiziţiona 2750 de avioane faţă de numai 1000 de avioane în realitate.

La concepţia planului de înzestrare au contribuit cu toţii, conducători şi executanţi, la realizarea următoarelor deziderate:

- O proporţie judicioasă între aviaţiile de diferite categorii (informaţie, bombardament, vînătoare) dând prioritate bombardamentului şi vânătoarei de noapte;
- O dotare completă şi armonioasă, pe unităţi constituite de luptă;
- O realizare treptată pe ipoteze succesive, în funcţie de venituri;
- O omogenitate pe categorii de avioane;
- O ridi care a numărului de lucrători calificaţi;
- O sporire a randamentului de fabricaţie.

Tot în scopul unei calitative înzestrări s-au creat următoarele şcoli:

1. Şcoli pregătitoare de ofiţeri pentru toate specialităţile, la Boboc.

2. Şcoala pregătitoare de ofiţeri mecanici, la Mediaş, pe lângă Şcoala pregătitoare de subofiţeri mecanici care exista după primul război mondial. Ofiţerii şi subofiţerii acestor două şcoli au fost de mare folos pentru întreţinerea mai bună a materialului de aviaţie.

3. Şcoala pregătitoare de ofiţeri activi de artilerie antiaeriană (AA).

4. Şcoala pregătitoare de ofiţeri de rezervă de artilerie antiaeriană Bucureşti. Aceste două şcoli au împlinit un mare gol în dotarea şi pregătirea cadrelor de artilerie antiaeriană, a cărei importanţă crescuse foarte mult odată cu numărul ridicat al avioanelor.

5. Şcoli de pilotaj de perfecţionare, zbor de noapte şi vânătoare.

6. Şcoli de tir aerian şi bombardament la Tataia (reg. Constanţa).

7. Crearea unui regiment de geniu aeronautic, în aprilie 1938 la Bucureşti (Drumul Taberei), aeronautica fiind lipsită de specialiştii cei mai indispensabili pentru aeronautică.

8. Înfiinţarea centrului de instrucţii A.C.A. la data de 6.V.1938.

9. Crearea de multiple şcoli, în barăci din Drumul Taberei, care au dat cele mai satisfăcătoare rezultate, prezentând 2684 de specialişti (electiceni, radiotelegrafişti, hangarişti, şoferi mecanici, şoferi auto, şoferi caterpilori, pentru nivelat terenurile de sterisaj, camuflatori, constructori de linii balizaj, meteorologişti) angajaţi în unităţi, pe specialităţi.

În afară de un material bogat cu care au fost dotate aceste unităţi, s-au adus şi din America: material pentru 4 companii de nivelatori a terenurilor de sterisaj şi 37 maşini mari (tractoare, screpăre, gratere etc.).

Se poate spune fără lipsă de modestie că geniul aeronautic a contribuit într-o largă măsură la zborul ştiinţific.

4. Dificultăţi întâmpinate la:

- Planul de înzestrare era fixat şi toate măsurile luate pentru ipoteza nr. 15, care

trebuia să fie terminată la 1 aprilie 1940, iar a ipotezei nr. 32 la 1 aprilie 1941, totuşi ambele au avut de suferit întârzieri, provenite de:

Conjunctura de război, lipsa de devize şi lipsa de licenţe avantajoase ne-au obligat să oprim definitiv comenzile cu Anglia, Franţa, Belgia, Olanda, Germania şi Italia.

Din această cauză am adoptat un alt plan, denumit planul de posibilităţi cu date de plată trimestriale. Dar nici cu acest sistem nu s-au putut acoperi cifrele planului de posibilităţi, deci planul de înzestrare se găsea într-o situaţie din cele mai critice, deoarece realizarea sa avea nevoie, în primul rând de: materii prime, apoi de benzină, ulei şi cauciucuri.

- Aprovizionarea cu materii prime a dat loc la o adevărată luptă pentru achiziţionarea de aluminiu, de tetractilul de plumb pentru ridicarea indicelui octanic, precum şi la căutarea mijloacelor de transport pe apă, lipsă din cauza războiului. Acestea ne-a decis să deschidem linia română Constanţa - New York – (România nefiind intrată în război), care cu vase naţionale s-a transportat 1000 vagoane de materie primă, maşini unelte, aparate diferite. Dar, acest transport foarte rentabil pentru noi, care la dus, transporta mărfuri din Europa pentru America, n-a mai putut continua, fiindcă vaporul „Mangalia", încărcat legal tot cu materie primă, indispensabile fabricaţiei noastre, a fost suspectat şi obligat să se întoarcă sub ameninţarea flotei engleze.

- Aprovizionarea cu benzină

S-ar fi putut crede că aprovizionarea cu benzină, în ţara petrolului, a fost problema cea mai uşoară de soluţionat, pentru care nu trebuia să se facă nici cel mai mic efort. Realitatea era însă cu totul alta, fiindcă de-abia s-a putut stoca 4800 de vagoane, faţă de 12000 vagoane, necesarul unui an de pace şi de război, cauzele au fost următoarele: producţia de petrol în ţară scăzuse de la 9000 vagoane la 6000 vagoane, care şi acesta se exporta aproape în întregime: din această producţie nu se putea selecta decât 6000 vagoane benzină octanică de aviaţie, pe an; cantitatea de benzină necesară, pe an de pace (antrenament şi şcoli) era de circa 1000 vagoane (iar în timp de război şi pentru şcoli de circa 12000 vagoane, deci o cantitate dublă producţiei); tetractilul de plumb nu se putea aduce decât din America; la cantitatea de mai sus, se mai adăuga şi benzina auto, circa 3000 vagoane pe an, pentru materialul rulant al aviaţiei; stocarea unei asemenea cantităţi de benzină (1000 vagoane benzină pentru timp de pace şi 4800 vagoane pentru 5 luni de război) cu mari greutăţi s-a putut stoca o parte în rafinării, alta în depozitele ministerului, şi în 24 mii de butoaie, fabricate în acest scop.

- Aprovizionarea cu ulei

Cantitatea de ulei aferentă consumului de benzină a fost importată aproape în majoritate din America. Cauciucurile veneau de la firmele Dunlop şi Good Year Michelin.

5. Infrastructura a făcut obiectul unei atenţii deosebite, ştiut fiind că fără mijloace de conservare ca: hangare, ateliere, depozite etc., viaţa deja f. scurtă a avioanelor, s-ar scurta şi mai mult. De aceea, la suprafaţa existenţă s-a mai adăugat, între 1938-1940, încă 121 000 mp pentru: 28 pavilioane în suprafaţă de 17 805 mp (pentru 2 flotile, 3 grupuri de A.C.A., 2 şcoli militare şi 7 şcoli civile); 41 hangare în suprafaţă de 34 mii mp; 38 remize în suprafaţă de 34958 mp.; 7 depozite materiale în suprafaţă de 7600 mp.; 69 magazii de muniţii, în suprafaţă de 12767 mp; 7 ateliere piste în suprafaţă de

1860 mp; 11 garaje auto în suprafaţă de 5217 mp; 4 hale de montaj în suprafaţă de 7848; 252 terenuri de toate categoriile, dintre care 77 nivelate; şi 24000 butoaie de benzină în depozite mobile. Toatal circa 243 055 mp.

6. Situaţia generală la 11 mai 1940

a) Numărul avioanelor, în intervalul 1 aprilie 1938-12 mai 1940, s-a dublat aproape, trecând de la 632 avioane de război şi şcoală, la 1080 avioane de război şi şcoală de fabricaţie românească şi străină (din cele mai renumite, Blenheim, Hurrican, Heinkel, Messerschmidt şi Kant). În afară de numărul mare se mai adaugă calitatea lor net superioară celor din 1938, care erau acum perimate ca plafon şi viteză.

Formula românească, foarte reuşită, fabricate la I.A.R. atingea viteza de 500-550 km/oră.

b) Personalul pe specialităţi: Piloţii pentru aviaţia de informaţii au atins numărul de 1325 dintre care:

- 243 piloţi de vânătoare:
  - 190 formaţi pentru avionul de 500 km/oră, iar
  - 53 în şcoli de fomare
- 291 piloţi de bombardament (bimotorişti în general) dintre care:
  - 180 formaţi pe avioane moderne, iar
  - 111 în şcoli
- 289 piloţi de rezervă formaţi pe avioane moderne dintre care:
  -203 pentru informaţii
  -82 pentru vânătoare
  -4 pentru bombardament
-117 observatori
-218 ofiţeri radiotelegrafi
-239 mitralieri de bord.

c) Aviaţia comercială (fost aviaţia civilă) a contribuit într-o largă măsură la formarea personalului navigant, de toate categoriile. Cei 11500 elevi au fost trecuţi prin 225 şcoli de modelism, cei 520 de elevi prin 7 şcoli de zbor planat şi 540 de elevi prin 9 şcoli de zbor cu motor. Elevii, mitingurile şi raidurile au constituit un efort record pentru dezvoltarea aviaţiei. Total circa 1646 av. + 11500 av. civili.

6. Apărarea pasivă

Pentru dezvoltarea apărării pasive s-a decretat – Legea apărării active şi pasive a teritoriului din 3.IX.1939, care prevedea procurarea materialului de apărare antiaeriană a industriei izolate şi colective, precum şi obligativitatea populaţiei de a se instrui contra atacurilor aeriene şi a-şi procura o parte din materialul de protecţie (măşti). Comunele erau obligate să dea o cotă din bugetul lor, care s-a ridicat în intervalul 1938-1940 la suma de circa 65 milioane, care s-a întrebuinţat în felul următor:

- Pentru formarea personalului necesar de pândă şi alarmă a teritoriului,
- Pentru 1600 de ofiţeri şi trupă,
- Pentru încadrarea a 6890 ofiţeri şi trupă pregătiţi pentru paza industriilor în 21 de centre ca şi a armamentului automat necesar în acest scop,

- Pentru achiziţionarea a 2545 de arme automate vechi, dar reparate,
- Pentru 750000 măşti necesare lucrătorilo din fabrici,
- Pentru achiziţionarea de 50 % din materialul de protecţie al populaţiei.

8. Apărarea antiaeriană

Procurarea armamentului aerian s-a făcut de către Ministerul Înzestrării. Datoria Ministerului Aerului era de a crea unităţi, de a caza, de a echipa şi a forma cadrele respective.

Ministerul Înzestrării Armatei (M.I.A.) a adus 40 de baterii 75 Wikers, iar în anul 1940 trebuia să mai predea încă 21 baterii tunuri şi 25 baterii de mitraliere de 25 mm şi încă 16 baterii de tunuri vechi şi 12 baterii de mitraliere 13.2, model nou, adică un total de 37 baterii tunuri şi 37 baterii mitraliere, 2545 de arme automate vechi, dar reperate şi dotate cu aparate de ochire şi pivoţi de tragere antiaeriană. Încadrarea acestor armamente cerea: 636 ofiţeri activi, 254 ofiţeri de rezervă, 818 subofiţeri activi, 357 subofiţeri de rezervă, 16 ingineri electomecanici, 174 maeştri armurieri, 103 maeştri auto, 46 maeştri electicieni, 76 maeştri radiotelegrafişti, 1000 şoferi de maşini grele, toatl general 3462 cadre de toate categoriile. În cursul anului 1938 s-au pregătit 1745 cadre. Restul trebuia să fie format în 1940.

Pentru un singur an, 1938, în care timp a trebuit să se găsească elevi şi profesorii necesari să se creeze şcolile, acest rezultat reprezintă un efort necunoscut până în prezent, graţie numai organizării muncii în colaborare şi a exemplului datoriei împlinite cu abnegaţie, de către tot colectivul de conducere şi executare. Pentru a da o stabilitate acestui personal aşa de greu de realizat, s-a dat decretul nr. 2892 din 16 august 1938, prin care s-a creat Rezerva Aeronauticei, din care aveau să facă parte toţi cei ce deţineau un brevet de pilot, sau de orice specialitate tactică sau tehnică, interesând aeronautica. Această măsură a fost salutară pentru realizarea încadrării aeronauticei în timp de război.

9. Unităţi şi şcoli noi create

Dezvoltarea mereu crescândă a materialului de aeronautică şi a personalului corespunzător a necesitat crearea următoarelor unităţi şi şcoli:

-2 flotile de aviaţie
-3 grupuri de A.C.A.
-1 grup de antrenament
-1 regiment de geniu aeronautic
-5 şcoli de aviaţie
-1 şcoală de bimotorişti
-1 şcoală pregătitoare de ofiţeri A.C.A.
-1 centru de instrucţie A.C.A.
-1 poligon de tragere aerian
-6 poligoane de tragere terestră (glonţ şi talere)

10. Industria aeronautică

Industria aeronauticei se compunea din trei categorii şi anume: industrii principale, industrii anexe şi industrii auxiliare, care au înregistrat un progres lăudabil. Concepţia iniţială a dezvoltării industriei naţionale până la independenţă, ca şi greutăţile

survenite în aducerea unor materii fabricate din străinătate, din cauza războiului, au contribuit într-o largă măsură la progresul aviaţiei.

În acest scop, s-a sporit debitul de lucru a celor 3 fabrici principale I.A.R. (Braşov), S.E.T., I.C.A.R. (Bucureşti); crearea de industrii anexe pentru uzinarea întregului material necesar, pentru a nu mai fi tributari străinătăţii; folosirea marilor uzine din ţară, pentru industriile auxiliare, formula cea mai economică pentru a nu mai cheltui sume importante pentru fabrici speciale; construirea de celule şi motoare de concepţie românească; achiziţionare de materii prime, naţionalizare sub orice formă a industriei aviatice şi sporirea la maxim a mâinii de lucru calificată.

Măsurile luate susţinute de o executare perfectă au dus în cele 3 fabrici la următoarele rezultate:

a) Industriile principale, care au ajuns până la un debit de 300 avioane de război şi 200 avioane şcoală, pe an, debit care ar fi fost cu certitudine depăşit dacă greutăţile inerente ale războiului iminent nu ne-ar fi împiedicat.

Uzinele I.A.R., cele mai bine organizate cu maşini unelte moderne şi cu un personal tehnic bine pregătit, au realizat celule de concepţie românească foarte interesante, dintre care aceea a avionului de vânătoare cu 550 km la oră şi un plafon de la 10 km în 10 minute.

De asemenea un motor 1000 H.P., care deşi criticat apare în acele împrejurări ca salvatorul aviaţiei noastre.

Tot aici la fabrica I.A.R. Braşov s-a realizat şi oţelul suedez după formula suedeză, de o mare importanţă în fabricatele aviaţiei, operaţie condusă de ing. aviator Gheorghe Negrescu, realizare fructuoasă şi înălţătoare.

b) Industrii anexe

Opt fabrici lucrează de zor pentru înzestrarea aviaţiei, după cum urmează:

Forja Poldi pentru forjarea aliajelor uşoare, pentru arcuri de supape, pentru oţeluri speciale în ţagle, oţelari de construcţie semifabricate, oţeluri de matriţe, fără de care fabricaţia din ţară ar fi trebuit să înceteze din primele momente.

Fabrica Prerom, care fabrica aparate de precizie, care se aduceau din străinătate. Ea a produs toate aparatele de bord necesare avioanelor ca: termometre de ulei şi apă, manometre de ulei şi benzină, altimetre, barografe, tachimetre, vitezometre, variometre şi busole aeriene.

Fabrica Acta, plecând de la un atelier rudimentar ajunge să fabrice aparate foto automate, developense, cinema derivometre, vizoare, focoase de bombe şi altele, toate de resortul mecanicei optice de precizie.

Fabrica Semat a fabricat terenuri de aterisaj escamotabile, comenzi hidraulice de la flopsurietc., foarte delicat de construit, ce veneau înainte din Italia, Franţa, Olanda după construirea fabricii Semat au încetat de mai veni. La ce ar mai fi servit avioanele construite în ţară fără aceste trenuri de aterisaj, care măreau viteza avionului, element devenit aşa de important.

Fabrica Irving a fabricat paraşute, care se aduceau din America şi Japonia, foarte scumpe din cauza devizelor şi a distanţei. După muncă şi multe teste, materia primă –

mătasea – a fost realizată pe deplin de fabrica Sighişoara (Ardeal).

Fabrica de aluminiu de la Tîncăveni (Ardeal) a fabricat în ţară pentru prima oară aluminiu, după formula franceză a inginerului chimist Séail, din bauxită prea silicoasă asemănătoare bauxitei din Brazilia.

La data de 9 aprilie 1943 directorul fabricii de la Tîncăveni, Ion Miclescu declara că anul ce trecuse uzina văzuse curgînd primul aluminiu românesc.

Fabrica I.R.M.C. de bombe, a fabricat 28675 de bombe până în anul 1940, umplând un foarte mare gol, deoarece acestea nu se găseau la vânzare pe preţuri chiar foarte mari şi nici în străinătate.

Fabrica Maniţiu a organizat o secţie pentru încărcarea bombelor cu trotyl şi alta pentru rachete.

Fabrica I.E.R., s-a organizat pentru aparatele de radio şi cu for.

În afară de acestea, alte mici ateliere s-au creat şi dezvoltat pentru construcţia mitralierelor foto, pentru reperarea bombelor vechi şi pentru înoirea proiectoarelor, uzinarea de grupuri electogene etc.

c) Industrii auxiliare

Pentru o altă categorie de materiale s-a făcut apel la marile industrii executante, care cu utilajul şi tehnicitatea lor au reuşit un material de o calitate similară cu cea din străinătate, mai ieftină şi mai sigură, fiind realizate în ţara noastră. Astfel:

Societatea Jaguard a fabricat pânză pentru celulele de avion.

Societatea Sighişoara a fabricat cea mai fină şi mai rezistentă mătase pentru paraşute.

Industria silvică şi placfurn a fabricat placajul necesar, care se aducea înainte de 1938 din Letonia, Polonia şi Germania.

Industria forestieră a debitat lemnul de rezistenţă necesar avioanelor care se aduceau înainte, din Canada.

Societatea Malaxa, a produs ţevi de crom molibden pentru celulele metalice şi oţelurile speciale de scule.

Societatea Reşiţa a fabricat oţeluri speciale de forjă şi construcţie de motoare.

Societatea Nitrogen, a reuşit să producă alumină şi toate aliajele de aluminiu de bază metodei francezului Séail, mult mai adecvată bauxitelor, prea silicoase din ţara noastră. Această realizare la fabrica Tîncăveni (Ardeal), a fost capitală, dat fiind proporţia mare de aluminiu în construcţia avioanelor şi deci la un preţ mult mai ieftin de 25 %, în loc de 75%, dacă s-ar fi adus din străinătate, ceea ce contează enorm la preţul ridicat al avioanelor.

Fabricile Laromet, Farola, Metrom au fabricat piese de aramă, alamă şi bronzuri speciale.

Fabrica Banlok a produs cauciucuri şi anvelope, speciale pentru roţile de avioane.

Fabrica Photogen Vacuum şi Societatea Unirea n-au putut să-şi realizeze o fabrică de ulei, a căror producţie ar fi acoperit nevoile de ulei, datorită evenimentelor neprielnice.

Rafinăria Creditul Minier, de asemenea, s-a obligat să facă o instalaţie pentru fabricarea benzinei octanică, dar nu a reuşit din cauza evenimentelor. Totuşi era prescris

ca la sfârşitul anului 1940 să iasă prima cantitate de benzină octanică cu indicele 100, care ar fi fost cel mai înaintat pas în producţia benzinelor noastre.

Alte produse diverse au fost obţinute în ţară, cu concursul industriilor şi laboratoarelor existente, ca: lacuri, vopsele, emailuri (pentru protecţia pânzei, lemnului şi al materialelor) lichide anticorosive pentru protecţia piselor de motor, lichide pentru frâne şi amortizoare, lichide contra îngheţului apei, lichide contra incendiilor, cauciucuri pentru protecţia rezervoarelor de benzină (care se astupau singure după ce trecea glonţul, evitând astfel scurgerea benzinei şi a producerii incendiilor).

Înşiruirea arsenalului de atâtea cuvinte uluitoare, cantitatea ameţitoare de energie folosită pentru a realiza practic tot ce trebuie unei aviaţii puternice, ne arată evident abnegaţia, devotamentul şi iubirea de patrie a românului.

11. Restructurarea economică

Problema economică, în ajunul celui de-al 2-lea război mondiala fost pentru aviaţie una din cele mai dificile din existenţa sa şi cu atât mai grea cu cât timpul de pregătire era foarte scurt şi totodată handicapat de solicitări de pretutindeni, la care se mai adăuga şi ignoranţa totală a publicului, de ceea ce înseamnă o aviaţie. Socotind că avionul este totul, că materialul şi fabricarea lui nu costă prea scump, că în consecinţă cu „fondul timbru aviaţiei" se poate avea mii de avioane şi mii de piloţi, când în realitate, un avion cu pilot şi atributele aferente, în măsura de a îndeplini mai multe misiuni şi a zbura mii de km, are nevoie de teren de aterisaj, infrastructură, benzină, ulei, cauciucuri, piese de schimb, materii prime, aparate de bord, mitraliere, terenuri de aterisaj scumpe, proiectile, multiple laboratoare etc. Toate acestea costând de douăsprezece ori mai mult decât fondul aviaţiei adică pentru 1000 de avioane este nevoie de 25 miliarde lei. Prezentându-se în mod real acest calcul, nu mică le-a fost surprinderea.

Atunci intervenirea noastră curajoasă, pe lîngă Marele Stat Major, Consiliul de miniştri şi consiliul de coroană, a fost luată în considerare ca posibilă, în anul 1941. Dar de unde fonduri şi ce era de făcut până atunci?! O idee salvatoare, practicată la noi, că: situaţiile grele trebuie să fie tratate ca măsuri adecvate adică tari, ne-a sugerat ideea unei reforme curajoase, făcând o restructurare economică în fondurile noastre existente neatingând bugetul ordinar. Adică: Regia autonomă I.A.R.; reducerea preţurilor de la contractele încheiate de predecesori; terenurile de aterisaj. Anularea de contracte nefolositoare; construire gratuită cu mână militară. Economiile s-au ridicat la sume destul de însemnate care s-au întrebuinţat numai pentru nevoile aviaţiei.

S-a analizat pe rând toate fondurile:

- Fondul aviaţiei administrat de o comisie de 13 persoane, un director şi 12 membrii plătiţi lunar cu 200 mii lei, fără să efectueze un control eficient. Această comisie a fost redusă la 3 persoane, cele mai bine pregătite şi cu obligaţia de a exercita un control concret. Rezultatul a fost că suma de 800 milioane lei ce se încasa anual s-a ridicat, după măsurile luate, la 1 miliard 885 de milioane.

- Fabrica de avioane I.A.R. printr-o administraţie mai atentă şi o tehnică mai adecvată, a atins în anii 1938-1940, o economie de 124.515.000 faţă de anii deficitari din trecut.

- Micşorarea preţurilor la cele 245 de centrale, făcute de predecesori, a adus o economie de 380.605.086 milioane. Acest rezultat uluitor a fost adus la cunoştinţă, ca încurajatoare, tututror serviciilor şi unităţilor din minister printr-o scrisoare care începea: „Risipa banului public dovedeşte o lipsă de patriotism", care măsura luată a generat legea no. 1854 din 12.V.1938.

- Terenuri de aterisaj

Pe lângă numărul celor deja existente, Marele Stat Major a mai cerut încă 62 de terenuri pentru război, în diferite puncte ale ţării. Numai terenul, fără infrastructură şi aparatura respectică se cumpărau la preţuri fabuloase, cum a fost cel de la Pantelimon, cu sume de un milion. De ce fonduri trebuia să dispună statul român pentru ca să poată face faţă la toate nevoile întregului stat român, este greu de spus, i-ar fi trebuit sume astronomice, pe care bineînţeles nu le avea, şi totuşi cele 62 de terenuri, fiind absolut necesare pentru apărarea ţării trebuiau obţinute într-un fel.

Ajutat de distindul ministru de agronomie Ionescu-Siseşti, a acceptat ideea noastră, de a ne da cu totul provizoriu terenurile de care aveam nevoie în mod gratuit, s-a realizat o economie de cel puţin 60 milioane lei.

- Anularea contractului de 500 milioane lei, pentru o comandă de ţevi metalice, de diferite dimensiuni încheiată cu fabrica Laromet (Bucureştii Noi), care material era de neîntrebuinţat pentru costrucţia de aviaţie.

Totalul acestor patru economii la:

- Fondul, trimbrul aviaţiei	1.085.000.000
- Fabrica I.A.R. Braşov	124.515.000
- Micşorarea preţurilor la 245 contracte	80.605.086
- Terenuri de aterisaj	60.000.000
- Anularea contractului cu Fabr. Laromet	500.000.000
- Academia militară economie	362.200.08
	2.512.320.172

Aceste fonduri arătate mai sus au fost întrebuinţate numai pentru dezvoltarea aviaţiei.[11] În afară de aceste economii operate la fondurile existente ale ministerului s-au mai realizat încă două economii interesante la construcţia noului local al Academiei Militare şi la 76 de silozuri, cerute de guvern.

- Construirea Academiei Militare

Acest local era de o importanţă capitală pentru unicul şi cel mai înalt for militar, atunci când erau şcoli primare mult mai frumoase şi mai confortabile. Vechiul local nu dispunea pentru Şcoala Superioară de Război decât de 3 camere mici, unde lucrau înghesuiţi 60 de elevi. Un nou local de prestigiu se impunea, de la sine. Datorită însă acestui local neîncăpător, s-a putut construi monumentala clădire de astăzi, căci numai prin vinderea vechiului local, cu banii obţinuţi s-a putut ridica această clădire pe locul istoric unde au tăbăruit pandurii lui Tudor, acest grandios edificiu de astăzi al Academiei Militare, vizitat de străini, precum şi de români. Ideea care a generat acestă lucrare

11 Darea de seamă după situaţia aeronauticei 1923-1926 de lt. col. P. Teodorecu, Biblioteca Institutului de Istorie şi politică a C.C. de lîngă P.C.R.

a întâmpinat însă o mulţime de dificultăţi: lipsă de finanţe, lipsă de teren adecvat unei asemenea şcoli de mare importanţă militară.

Clădirea veche s-a vândut cu 165 milioane lei, Casei de depuneri, iar costul lucrării a fost ofertat la 500 milioane; terenul era o donaţie a domnitorului Carol I pentru Azilul fiicelor de militari. Totuşi aceste greutăţi enorme au fost învinse, prin voinţa fermă şi ambiţia nobilă de a reuşi. Adică cu economia de 362.200.086 obţinută prin mâna de lucru, efectuată de soldaţi, iar terenul pentru clădire, prin ajutorul devotatului ministru de finanţe Cancicov, care în locul terenului a dat o sumă de bani, în acţiuni petrolifere de stat.

În realitate economia a fost şi mai mare nemaipunându-se la cheltuieli gratuităţile oferite de ministerul de finanţe, prin scutirea de vamă obictelor aduse din străinătate, negăsindu-se în ţară.

Edificiul este compus din 3 blocuri, unul pentru şcoala propriu-zisă în axul străzii Ştirbei Vodă şi celelalte două perpendiculare celui dintâi, conţinînd 163 apartamente pentru profesori, ofiţerii elevi şi personalul administrativ (apartamentele au fost înlocuite mai tîrziu cu săli de studiu).

A mai fost o economie de 3 milioane predaţi atunci M.A.M. pentru două care alegorice (trei cai înaripaţi purtând o Victorie, simbolul acestei şcoli), care aşteaptă şi speră să fie ridicate pe blocul şcoală. Machetele lor au fost expuse mai bine de doi ani, dar au fost ridicate fără a mai fi repuse în original. Executarea lor este ţinută în evidenţă de 15 ani de când s-a atras atenţia că nu există nici o statuie a Victoriei în ţară (doar calea Victoriei) şi aşa cum apare clădirea de astăzi, nu are nimic din ale Victoriei, adică voinţă, dinamism, avânt, este o arhitectură statică, fără viaţă, fără scop, ceea ce l-a determinat pe marele Iorga s-o critice, cu drept cuvânt,: „Ce înseamnă aceste silozuri?!”

Clădirea a 76 silozuri

Acestea de asemenea au adus şi vor aduce mari economii. Grînele noastre de calitate erau foarte rău prezentate, fără faţă (expresie comercială), din cauza corpilor străini (alte seminţe, murdării, mucegaiuri) erau ocolite la vânzare, neapreciate şi prost vîndute, ceea ce micşora simţitor veniturile statului.

Guvernul a hotărât construirea a 76 silozuri propuse de Ministerul de agricultură, care a prezentat o schiţă de plan care prevedea locul acestor silozuri, mărimea lor şi categoria lor. S-a discutat asupra mijloacelor de finanţe. Ministerele de agricultură, finanţe şi transporturi (în care a intrat şi ministerul aviaţiei) au trebuit să facă propuneri. S-a propus „eterna poveste” financiară a „Societăţii pe acţiuni”.

În schimb s-a propus formula statală care avea numai avantaje, adică construcţia propriu-zisă care cuprindea 3 clădiri, una cu toate maşinile necesare pentru curăţitul tuturor felurilor de seminţe, alta pentru uzină şi a treia pentru personalul tehnic şi administrativ, a dispus să fie executate de Ministerul Aerului, fiindcă în organizarea acestui minister exista-Casa autonomă P.C.A. (porturi, comunicaţii, apă), cu un personal f. bine pregătit, în America.

S-a prins un moment comercial foarte bun, când fabricile din ţările intrate în război nu ştiau cum şi cît de repede să se debaraseze de maşinile lor, pentru a nu le pierde în război.

Fabricile din Elveţia, Germania şi Italia la care ne-am adresat ne-au oferit marfa lor cu condiţiile impuse de noi, adică: plata să fie făcută în 7 rate, din veniturile Casei autonome P.C.A., toate maşinile celor 76 de silozuri să fie transportate în România în 10 zile, Casele ofertante să garanteze deplasarea şi ajungerea în ţară la punctele indicate în contract. Ele au fost foarte serios construite şi-au rezistat foarte bine în special cele de-a lungul Dunării pe piloni de beton armat fără nici cea mai mică inflexiune. Cu sistemul de plată în rate totul s-a achitat; costul lor de circa 500 milioane a fost achitat şi de 30 de ani se găsesc în producţie aducînd frumoase venituri statului.

Şi fiindcă prin fabricarea acestor silozuri a venit vorba despre aviaţie, este acum momentul potrivit de a arăta rolul important al aviaţiei nu numai pentru România, ci pentru tot globul.

12. Importanţa activitate a aviaţiei

Îi găsim prezenţa ei binefăcătoare în toate manifestările de activitate umană, de ordin social, medical, agricol, economic, comercial, militar, ştiinţific şi civilizaţie.

Într-adevăr:

- Din punct de vedere social, aviaţia a micşorat incomensurabilele distanţe, a apropiat pe oameni, a făcut ca ei să se întâlnească, să se cunoască, să profite de civilizaţie înaintată.

- Din punct de vedere medical, se pot expedia rapid medicamentele necesare, se pot transporta medici emeriţi (cazurile cu totul grave, operaţii rare) salvând viaţa la cei care nu mai aveau nici o şansă de scăpare, fără transportul lor în timp util. De asemenea se fac călătorii îndepărtate şi dese, în scop de schimb de cunoştinţe şi prosperarea unei medici înaintate pentru o mai sănătoasă longevitate.

- Din punct de vedere agricol, prin distrugerea insectelor parazitare şi dăunătoare recoltelor, însămânţează ogoarele, stropeşte viile, udă culturile şi le apără de efectul dezastros al secetei.

- Din punct de vedere economic, transportă zilnic alimente şi mărfuri de toate categoriile, metale şi lemnărie de construcţie, piese fabricate şi nefabricate, petrol etc. aducând imense venituri ţării sau maşini foarte preţioase dezvoltării tehnicităţii noastre.

- Din punct de vedere militar, arta militară napoleoniană cu care genialul general a stăpânit Egiptul şi Europa a fost spulberată de un principiu nou şi simplu creat de aviaţie, care a înlocuit multiplele principii ale tehnicii şi strategiei napoleoniene cu unul singur şi atotputernic denumit – Escaladarea - cu care atacatorul, prin surpriză, îşi trimite grosul aviaţiei să zboare peste teritoriul ţării râvnite, iar cu restul să ocupe punctele cheie a acelei ţări, fără pierderi şi vărsări de sânge (exemplul cel mai uman de ocupaţie, Cehoslovacia).

- Din punct de vedere ştiinţific, datorită invenţiei universale – zborul cu reacţie – a genialului inventator român Coandă, aviaţia a pătruns în macrocosmos, ajungând să atragă şi să pasioneze pe cei mai mari oameni de ştiinţă şi să afle lucruri nebănuite, pentru începutul vieţii. Dar aceasta nu este totul, deoarece Aviaţia şi Ştiinţa nu şi-au spus ultimul cuvânt. Ambele caută să realizeze cheia de descifrat – imposibilul – ceea ce înainte nu era nici de gândit.

Ceea ce înainte era denumit infinitul necunoscut, aviaţia îl va traduce în finitul cunoscut, căci nu este logic atunci când ai ajuns aşa de aproape de sfârşit, să se termine altfel decât în plină victorie.

- Din punct de vedere geografic şi topografic succesul aviaţiei a fost îndeplinit, de asemenea.

- Din punct de vedere a raselor şi a civilizaţiilor, se poate întrevedea că tot cu ajutorul aviaţiei, care a reuşit dintr-un început să facă o apropiere binevointoare între oameni, să se realizaze o legătură mai strînsă şi mai susţinută între rase şi popoare, pe bază de libertate şi de dreptate, ambele fiind dorite de toată lumea.

Un fapt de relevat aici care merită să fie explicat în favoarea aeronauticei este următorul:

Se spune curent că aviaţia are o viaţă scurtă şi foarte costisitoare, dat fiind accidentele la care dă naştere atât materialul cât şi personalul.

Aparent aşa ar fi, dar la o analiză reală se poate constata că din toate armele, aviaţia este singura mănoasă şi productivă în timp de pace. Într-adevăr:

Pe cînd artileria de toate calibrele stă şi îmbătrâneşte în magazii, fără să producă ceva, aviaţia este singura care produce, lucrând zi şi noapte, atât la dusul cât şi la întorsul unei curse, producţie care se măreşte de mai multe ori decât marina – care din cauza vitezei ei mai mici este mai puţin solicitată. Ar fi foarte interesant să se calculeze comercial veniturile aduse de aviaţie în raport cu marina. Deşi transportul pe apă are reputaţia de a fi mai ieftin, în prezent, viteza avionului handicapează, volumul transportat în vapoare. În orice caz, armele statice în timp de pace nu produc absolut nimic, pe când avioanele incomparabil mai mult, deci învinuirea care se aduce aviaţiei este complet nedreaptă. Dacă mai ţinem seama de importanţa vitezei în anumite cazuri (ea primează), aviaţia merită laude cu prisosinţă, nicidecum învinuiri cu totul gratuite.

13. Ajutor social

Pentru buna stare psihică şi fizică a personalului nevigant s-a venit în ajutor, cu următoarele:

- Prima de zbor, participantă la pensie, dar nu s-a respectat în ţara noastră, deşi a fost considerată ca atare în toate ţările, dar la noi s-au făcut numeroase întâmpinări, fără să se obţină respectarea legii. Nedreptatea este cu atât mai neînţeleasă cu cât comportarea aviaţiei în ambele războaie mondiale a fost lăudate de lucrările oficiale ale timpului.

- Căminul de convalescenţă şi odihnă - Mănăstrirea „Dintr-un lemn” (Jud. Vîlcea) ctitoria credinciosului domnitor Matei Basarab, reconstruită în scop de refacere fizică a aviatorilor şi marinarilor accidentaţi sau epuizaţi. După terminarea restaurării acestui sfânt lăcaş, Ministerul Cultelor, ca răsplată şi atenţie adusă aviatorilor marinarilor, militari meseriaşi care au readus la viaţă muribundul lăcaş voevodal, a adăugat la numele bisericuţei şi pe acela militar de „Mănăstirea aviatorilor şi marinarilor”, împodobită cu plăci comemorative, purtând numele acelor care şi-au jertfit viaţa pentru Patrie, precum şi pe toţi acei meseriaşi, constructori, ingineri, care au contribuit la ridicarea vestitelor aripi româneşti. Din nefericire aceste plăci comemorative au fost date jos, în ciuda aprecierii aduse de publicul larg, care găsea ideea foarte patriotică, cu mult simţ educativ pentru noile generaţii.

- Cartierul muncitorilor de la Braşov, în suprafaţă de 17 hectare pentru meseriaşii de la fabrica de avioane I.A.R. Acest cartier prevedea locuinţe pentru lucrători – stil vilă – un etaj, baie, căldură, apă; cu şcoală, policlinică, precum şi sala de sport etc. Acest cartier avea două mari avantaje: primul, - meseriaşii erau cazaţi omeneşte, la 2-lea avantaj, confortul, care a atras lucrători bine calificaţi, numărul lor crescând de la circa 800 la circa 4000, aceasta repercutându-se asupra calităţii fabricanţiilor. Condiţia de admitere fiind – calificativul de lucrător bine calificat.

14. Legi

Pentru liniştea sufletească a personalului de toate categoriile, precizarea drepturilor fiecăruia şi îmbunătăţire situaţiei lor materiale, Ministerul Aerului şi Marinei a emis mai multe legi (Decretul pentru înfiinţarea regimentului de geniu aeronautic nr. 3358 din 3.XI.1938). Printre care citim cele mai importante:

- Decret pentru crearea Rezervei Aeronauticei nr. 2183 din 12.VIII.1939.
- Legea pentru reangajarea de sergenţi specialişti în aeronautică, nr. 2183 din 26.V.1939.
- Legea pentru confirmarea, recrutarea şi încadrarea cu ofiţeri de diferite arme şi specialişti nr. 3036 din 16.VIII.1939.
- Legea pentru organizarea corpului maeştrilor şi submaeştrilor militari nr. 427 din 12.II.1940.
- Decret pentru înfiinţarea Centrului de Instrucţie A.C.A. nr. 1725 din 6.V.1938.
- Legea pentru buna administrare a banului public şi a asociaţilor constituită cu participarea M.A.M. nr. 1854 din 12.V.1938.[12]
- Legea pentru acordarea drepturilor şi avantajelor personalului navigant accidentat înainte de 1 aprilie 1921, nr. 3141 din 3.IX.1938, care a însemnat repararea unei nedreptăţi regretabile, care a durat 17 ani.
- Legea pentru înfiinţarea „Fondului de despăgubiri al personalului aeronautic" nr. 5306 din 13.X.1928.
- Legea pentru modificarea legii Fondului Naţional al aviaţiei, nr. 3500 din 11.X.1938.
- Legea pentru modificarea legei Fondului Naţional al aviaţiei nr. 2319 din 5.VI.1939.
- Lege pentru încurajarea dezvoltării aviaţiei particulare, cu scopul formării şi antrenării unui cît mai mare număr de piloţi civili, nr. 2182 din 26.V.1939, care a dat remarcabile elemente în al 2-lea război mondial.
- Legea pentru înfiinţarea administraţiei comerciale a stabilimentelor industriale ale aeronauticei şi marinei regale (A.S.A.M.) nr. 2318 din 5:VI.1939.
- Lege pentru crearea Regiei Autonome I.A.R., nr. 3693 din 28.X.1938.
- Lege pentru sporirea fondului de dotaţie a Regiei Autonome IAR, nr. 3006.
- Lege pentru procurarea măştilor contra gaze de către toate autorităţile, institutele şi întreprinderile de stat şi particulare, nr. 267 din 26.I.1939.

12 Dare de seamă despre întrebuinţarea fondurilor, aflată în Biblioteca Institutului de Studii Istorice şi Social Politice depe lîngă C.C. al P.C.R.

- Lege pentru apărarea antiaeriană şi pasivă a teritoriului, nr. 938 din 3.III.1939.

În afară de aceste decrete şi legi, cu acelaşi scop s-au mai elaborat şi altele.

PARTEA IV
POST PREFAŢA

Am cunoscut în aeronautica română două perioade principale:

- Prima, denumită – Aeronautica romanţată – reprezentată prin cei trei inventatori universali Vuia, Vlaicu, Coandă.

- A doua, denumită aeronautica modernă, reprezentată prin comandanţii celor trei mari organizaţii moderne de bază: Inspectoratul general al aeronauticei, Subsecretariatul de Stat al Aeronauticei şi Ministerul de Aviaţie şi Marină, care au contribuit temeinic, prin organizarea şi activitatea lor susţinută, la dezvoltarea treptată a aeronauticei şi la crearea zborului ştiinţific.

Toate aceste începuturi şi realizări sunt descrise în două dări de seamă, după cum urmează:

1. Prima dare de seamă de 146 de pagini şi 29 anexe a fost ordonată[13] de general Mărdărescu (fost ministru atunci) şi executată de loc. col. P. Teodorecu, fost şef de stat major.

În această dare de seamă se arată dezvoltarea aviaţiei în anii 1923-1926, precum şi aprecierea directorului aeronauticei de atunci, colonelul Rujinschi, care la predarea direcţiei ce o conduce, arată şi înfăptuirile aduse de principele Carol şi termina cu: -„s-a realizat un real progres", iar ministrul de război Mărdărăscu pune pe darea de seamă ce o ordonase, rezoluţia următoare:

„Lucrare pe cât de concentrată, pe atât de completă şi exactă. Nu aş avea nici o recomandaţie de făcut."

Ministru de război,
General Mărdărăscu.

Îmi place să cred, pentru cei care au cunoscut caracterul extrem de exigent al generalului Mărdărăscu, că acesta, prin rezoluţia dată, a vrut să arate că era de acord cu fraza dată de mine: „O datorie de onoare şi de conştiinţă, m-a determinat să spun adevărul", adică despre activitatea fostului principe Carol, cu care terminasem darea de seamă, ordonată de dânsul.

A doua dare de seamă

Ordonată de generalul I. Antonescu, conducătorul ţării, pe baza decretului emis, cerea ca toţi foştii miniştri din perioada 1921-1940 să arată, printr-o dare de seamă, detaliat şi documentat, cum au folosit fondurile ce li s-au pus la dispoziţie.

Cum în această categorie am intrat şi eu, ca fost ministru al aerului şi Marinei, în anii 1938-1940, am întocmit o dare de seamă de 361 pagini, relativ la cele 1008 de

13 Sursa de documentare se află la Biblioteca Instritutului Istoric-Social-Politic, str. Ministrului nr. 4, la lucrarea „O dare de seamă despre aeronautică", 1938-1939, după placarea fostului principe Carol, din ţară.

avioane realizate în anul 1940 în loc de 1941, cum fusese programate de Marele Stat Major. Contractul acestei dări de seamă a fost asigurat de o comisie de la Înalta Curte de Casaţie, preşedinte Luciliu Ştefănescu şi mai mulţi membrii de Curte şi generalul Ion Ionescu, reprezentant al armatei pentru cazurile militare. Comisia la controlul efectuat nu s-a găsit nici o defecţiune apreciind lucrarea valoroasă, completă şi interesantă.

GENERALUL PAUL (PAVEL) TEODORESCU (1888-1981) - TEZA DE DOCTORAT

Prof. univ. dr. Valentin CIORBEA
Maica Stareţă Stavroforă Emanuela OPREA

Între manuscrisele inedite rămase de la generalul Paul (Pavel) Teodorescu, păstrate în camera memorială pe care maicile i-au amenajat-o în Palatul Brâncovenesc din complexul monahal Mănăstirea Dintr-un Lemn, se află, sub numărul de inventar 3350/1981, teza sa de doctorat dactilografiată, redactată în limba franceză cu titlul: Colonel Aide de Camp P. Teodorescu, membre corespondant de l'Academie Roumaine de Bucarest, membre de l'Academie Roumaine des Sciences de Bucarest, *L'opinion publique en Europe sur la guerre roumaine de 1877-1878 pour l'independence*, Paris, 1936, 136p.[1] (Colonel aghiotant P. Teodorescu, membru corespondent al Academiei Române de la Bucureşti, membru al Academiei Române de Ştiinţe Bucureşti, *Opinia publică în Europa despre războiul român din 1877-1878 pentru independenţă*, Paris, 1936).

Ideea abordării unui asemenea subiect o explica autorul lucrării în Prefaţa: "Marele nostru istoric de renume mondial Nicolae Iorga, dornic de a vedea îmbogăţită bibliografia războiului nostru de independenţă şi-a exprimat dorinţa ca ataşaţii militari, să facă cercetări în ţările în care sunt acreditaţi, referitoare la războiul turco-român. Această idee m-a incitat să abordez calea spinoasă a cercetării, referitoare la războiul nostru pentru libertate"[2]. Dacă N. Iorga, care i-a fost profesor şi coleg la Şcoala Superioară de Război, l-a stimulat şi susţinut să facă cercetări referitoare la Războiul pentru Independenţă, se impune să precizăm că interesul şi admiraţia pentru faptele de vitejie ale militarilor români în campania de la sud de Dunăre din anii 1877-1878 le-a primit de la tatăl său, căpitanul de cavalerie Gheorghe Teodorescu, participant la război. În *Memorii*, scrise spre sfârşitul vieţii, generalul Paul (Pavel) Teodorescu aminteşte de momentele în care asculta, împreună cu fraţii şi surorile sale, „lecţii înfocate de patriotism cu exemple din istoria ţării noastre şi în special din Războiul de Independenţă"[3].

După o prodigioasă şi prolifică activitate în care s-a remarcat ca autor al unor lucrări de specialitate cu valoare recunoscută[4], de profesor la Şcoala Superioară de Război,

1 Colonel Aid de Camp P. Teodoresco, membre corespondant de l'Academie Roumaine de Bucarest, membre de l'Academie Roumaine des Sciences de Bucarest, *L'opinion publique en Europe sur la guerre roumaine de 1877-1878 pour l' independence*, Paris, 1936, 136 p. (Mănăstirea Dintr-un Lemn, nr. inv. 3350/1981).

2 *Ibidem*, p. 1.

3 *Memoriile generalului colonel Paul Teodorescu (1888-1981)*, (manuscris păstrat de la Mănăstirea Dintr-un Lemn), p. 16.

4 Lt. col. Ţupa Romulus din Artilerie, lt. col. Teodorescu P. din Infanterie, brevetaţi ai Şcolii Superioare de Războ- Paris, *Divizia. Războiul de mişcare*. *Teme şi soluţiuni*, vol. I şi II. Hărţi şi crochiuri, Tiparul Cultura Naţională, p. l. f.a; Lt. colonel Teodorescu Paul , *Ce trebuie să ştie orice ofiţer din Tactica gene-*

precum şi pe linie de comandă, îndeosebi la Regimentul de Gardă „Mihai Viteazul", pe care l-a modernizat şi transformat într-o unitate de elită a Armatei Române, colonel Paul (Pavel) Teodorescu a fost numit, începând cu 1 noiembrie 1932, ataşat militar în Franţa, fiind acreditat şi în Belgia şi Spania[56].

Revenirea la Paris, unde urmase în anii 1919-1920 cursurile Şcolii de Război, promoţia 40, a constituit un moment important, cu consecinţe în cariera sa. În *Memorii* avea să scrie: „Recunosc că Parisul intelectual şi spiritual m-a lansat, el mi-a servit ca trambulină la succesul meu de mai târziu. Aici am cunoscut o serie de oameni de seamă de la care am prins multe învăţături pentru mine. Pentru toată învăţătura primită de la generoasa Franţă, eu îi port întreaga mea gratitudine şi o consider a doua mea patrie"[6]

În capitala Franţei a depus o activitate susţinută şi extrem de eficientă, remarcându-se ca unul din cei mai străluciţi ataşaţi militari pe care i-a avut România. În paralel cu îndatoririle de ataşat militar a început documentarea pentru teză, evident după ce s-a înscris pentru pregătirea doctoratului la Universitatea Sorbona, în biblioteci din capitala Franţei, la Viena, Berlin, Londra, Madrid, Roma, Budapesta şi Bruxelles. A consultat cărţi din bogata bibliotecă a unui colecţionar, căruia i-a menţionat numele în *Prefaţa* lucrării, Baidaff, fără alte detalii[7].

După patru ani de muncă susţinută, teza a fost finalizată. În *Prefaţa,* autorul precizează: „Lucrarea exprimă, într-o manieră obiectivă tot ceea ce am găsit interesant referitor la subiect şi care n-ar fi putut fi adus la lumină fără concursul tuturor persoanelor conştiincioase şi erudite care m-au sprijinit în munca de cercetare"[8]. Odată finalizată, teza a fost depusă pentru susţinere publică. Comisia a fost constituită din profesori şi oameni de ştiinţă de reputaţie internaţională. Preşedinte al comisiei a fost Pierre Renouvain (1893- 1955), profesor de Relaţii Internaţionale la Sorbona. Emmanuel de Martonne (1893-1975), geograf şi pedagog, cunoscător şi susţinător al intereselor României şi Louis Eisenmann (1896-1937), istoric şi profesor de studii slave la Universităţile din Sorbona şi Dijon, membrii. În *Memorii*, generalul Paul (Pavel) Teodorescu nu ne dă detali referitoare la susţinerea tezei. Cercetând documentele păstrate în Camera memorială de la Mănăstirea Dintr-un Lemn am găsit răspunsul. În cuvântul intitulat „La moartea generalului adj. Paul Teodorescu fost Ministru al Aerului şi Marinei", rostit de contraamiral (r) Horia Măcellariu, colaborator şi apropiat al ilustrului dispărut, venerabilul marinar, atunci în vârstă de 87 ani, a spus: „Comisiunea instituită atunci din profesori, apreciase elogios lucrarea. Înaintea datei stabilite pentru susţinerea tezei a fost promovat general, chemat în ţară şi însărcinat cu funcţia de subsecretar de stat al Ministerului Apărării Naţionale şi apoi numit ministrul Aerului şi Marinei, apoi războiul şi alte evenimente l-au împiedicat să mai ajungă a se prezenta la Sorbona. Iar acum, când se

rală, (cu 5 crochiuri şi 20 figuri anexă), Luceafărul S.A., Institutul de Arte Grafice, Bucureşti f.a.; Colonel Paul Teodorescu, comandantul Regimentului de Gardă, *Instrucţia într-un regiment de infanterie*, Tipografia „Lupta", 1931; Idem, *Întrebuinţarea Jandarmeriei teritoriale şi operative în război (8 aplicaţiuni, 2 hărţi, una schiţă)*, f.e.f.l., 1932.

5 *Diplomaţi militari 1854-2009. In memoriam*, Editura Medro, 2009, pp. 115-119.

6 *Memoriile*, p. 95.

7 *L' opinion publique en Europe*, p. 1.

8 *Ibidem.*

reuşise să se reia formalităţile, boala l-a împiedicat să mai meargă la Paris, spre marea sa părere de rău, ca şi a noastră”[9].

Capitolul I, intitulat, *Politica europeană şi poziţia României,* (pp. 1-8) se deschide cu prevederile Tratatului de la Paris, semnat la 30 mai 1856, privind introducerea de reforme şi acordarea libertăţii de către Sublima Poartă supuşilor, cu revolta locuitorilor din Bosnia şi Herţegovina, criză ce a provocat preparative de război din partea Serbiei şi Muntenegrului iar în Bulgaria se semnalau tentative de război de care ruşii nu erau străini. Teza prezintă succint poziţia Angliei, Franţei, Italiei, Rusiei, Austriei şi Germaniei faţă de criza balcanică şi demersurile diplomatice premergătoare declanşării războiului.

Următorul capitol, al II-lea, *Atitudinea României de la Criza Orientală până la războiul turco-sârb (iunie 1875 - iunie 1876)*, (pp. 9-16), surprinde poziţia factorilor de decizie din Herţegovina faţă de criza orientală. Autorul trece în revistă demersurile guvernanţilor şi ale domnitorului Carol în intervalul precizat. Paul (Pavel) Teodorescu include în finalul capitolului un pasaj din scrisoarea domnitorului Carol, datată 12/14 iunie 1876, către tatăl său, pe care îl redăm şi noi în traducere în continuare: „Războiul nu poate fi evitat şi urările mele călduroase se îndreaptă către sârbi. Încercăm să ne păstrăm neutralitatea atât timp cât va fi posibil dar vom fi obligaţi să avem un mic corp de observaţie în faţa frontierei turco-sârbe”[10]. Autorul lucrării conchide că prin apelul la rezervişti pentru constituirea acestui corp, Marile Puteri au interpretat decizia Bucureştiului „ca o mobilizare deghizată”[11]. Dezminţirile guvernului pe această chestiune, precum şi respingerea zvonurilor referitoare la tranzitul de arme şi voluntari pentru Serbia au „displăcut opiniei publice de la Belgrad, extrem de iritată împotriva noastră. Presa europeană foloseşte şi ea pretextul convocării acestor rezervişti şi reproşează României încălcarea neutralităţii”[12].

Al treilea capitol, ceva mai amplu - *Poziţia neutră a României de la războiul turco-sârb la războiul ruso-turc (iunie 1876 - aprilie 1877)*, (pp. 16-51) – a fost împărţit de autor în trei subcapitole: 1. *România în timpul războiului sârbo-turc* (pp. 16-23); 2. *Întrevederea de la Livadia* (pp. 23-32); 3. *Convenţia ruso-română* (pp. 32-46); *Declaraţia mobilizării române 1/13 aprilie 1877* (pp. 47-50); *Concluzii* (pp. 50-51).

Vom prezenta distinsului cititor concluziile la care a ajuns Paul (Pavel) Teodorescu, după studierea şi prezentarea evenimentelor precum şi a acţiunilor României în intervalul precizat: „Din toată perioada care a precedat războiul ruso-turc, se reţin pentru România următoarele: Respectarea tratatelor prin raportarea la garanţia Marilor Puteri cărora aceasta se adresează fără încetare pentru a solicita protecţie şi sfat. Neimplicarea în conflictul balcanic, din dorinţa de a nu se poziţiona de partea rebelilor. Dorinţa de a obţine o neutralitate specială, în locul celei belgiene şi elveţiene, de-a rămâne neutră şi de a evita posibilitatea ca ţara să devină teatrul unui război. Imposibilitatea, având în vedere indiferenţa Marilor Puteri la adresa sa, de a rămâne impasibilă în faţa conflictului

9 Contraamiral (r) Horia Macellariu, *La moartea Generalului Adj. Paul Teodorescu, fost Ministru al Aerului şi Marinei (Mănăstirea Dintr-un Lemn)*, p. 3.

10 *Ibidem*, p. 15.

11 *Ibidem*.

12 *Ibidem*, p. 16.

iminent ruso-turc. Grija de a menţine integritatea teritoriului, de unde reiese concluzia convenţiei ruso-române. Recunoaşterea individualităţii sale ca stat prin: încheierea de tratate de la stat la stat, scrisori de acreditare pentru agenţii dimplomatici, admiterea reprezentantului român în corpul diplomatic, reglementarea poziţiei subiecţilor români stabiliţi în Turcia, inviolabilitatea teritoriului românesc şi delimitarea insulelelor Dunării, încheierea convenţiilor comerciale, recunoaşterea paşaportului românesc, fixarea frontierei între România şi Turcia, apelul la respectarea tratatelor trimişilor, ale adjuncţilor şi plenipotenţiarilor extraordinari pe lângă Marile Puteri pentru cunoaşterea intenţiilor acestora vis-a-vis de România.

Afirmarea demnităţii în toate ocaziile şi sub forme diferite: monedă proprie, instituirea Ordinului Steaua României, respingerea dispoziţiilor Turciei de a garanta neutralitatea Dunării, proteste împotriva expresiilor jignitoare ale Constituţiei Midhat contra desconsiderărilor şi a tratamentului ca provincie supusă, nemulţumirea faţă de trecerea forţelor ruse înainte de ratificarea Convenţiei de către camere şi faţă de proclamaţia Marelui Duce Nicolae adresată locuitorilor români, refuzarea trupelor ruseşti de a intra în capitală etc.

Această perioadă a fost pentru România plină de consecinţe. Aceasta a fost pusă în valoare de pregătirea politică, diplomatică şi militară, care i-a servit la echilibru şi i-a permis să prindă ocazia favorabilă de a-şi valorifica, în timp, drepturile prin forţă. Orice altă politică de solidaritate de la început cu popoarele creştine sau de opoziţie cu ruşii sau de alianţă cu turcii, erau periculoase şi existenţa statului român compromisă pe veci. Prinţul Carol şi colaboratorii săi au ştiut să plaseze România, în contextul tututror dificultăţilor, în cadrul politic cel mai convenabil la momentul declaraţiei războiului ruso-turc".

Partea a doua a tezei - *România după Declaraţia războiului ruso-turc* - a fost structurată de autor pe trei capitole. În Capitolul I - *Situaţia delicată a României de la războiul ruso-turc până la intrarea sa în război (9/ 21 aprilie 1877-16/ 28 iulie 1877)*, (pp. 52-81) Paul (Pavel) Teodorescu analizează trei probleme esenţiale ale politicii României în intervalul precizat:

- *Ruperea relaţiilor turco- române 9/21 mai 1877*, (pp. 52-55);

- *Proclamarea independentei 10/ 22 mai 1877* (pp. 55-63);

- *Tratativele şi refuzul Rusiei de a accepta o colaborare militară română; apelul Marelui Duce Nicolae ca România să participe la război* (pp. 63-81).

Următorul capitol – *România în război* (pp. 82-106), ia în discuţie două aspecte: 1. *Operaţiuni comune ruso-române la Plevna* (pp. 82-101); 2. *Operaţiuni pur româneşti 7/19 noiembrie 1877-22 noiembrie/ 3 februarie 1878 (Rahova-Belogradcic-Vidin)*, (pp. 101-106).

Ultimul capitol al tezei intitulat *România după război* (pp. 107-133), analizează problemele diplomatice imediate încheierii ostilităţilor: 1. *Armistiţiul de la Adrianopole*, *Pacea de la San Stefano*, *Tensiunea ruso-română* (pp. 107-122), *Congresul de la Berlin* (pp. 122-133).

Doctorandul Paul (Pavel) Teodorescu şi-a finalizat teza cu *Concluz*ii (pp. 133-134) şi *Consecinţele* (pp. 134-136).

Redăm în continuare traducerea concluziilor generale la care a ajuns generalul Paul (Pavel) Teodorescu: „România i-a adus un sprijin serios Rusiei, şi prin aceasta a servit cauza creştină. Dacă românii nu i-ar fi sprijinit pe ruşi la momentul oportun, turcii ar fi câştigat şi popoarele creştine s-ar fi aflat într-o situaţie dificilă. Armata română, tânără şi fără experienţă, s-a dovedit a fi disciplinată şi curajoasă, atrăgând atenţia, simpatia şi admiraţia tuturor ţărilor. Şeful statului şi conducătorii ţării au dat dovadă de o voinţă şi de o putere de decizie deosebită. Au ştiut să conducă de o manieră demnă acţiunea diplomatică, ca şi pe cea militară, asumându-şi într-o luptă inegală, o responsabilitate enormă şi nu au cedat. Datorită muncii inteligente, a tenacităţii, a patriotismului şi simţului lor politic şi-au câştigat recunoştinţa patriei. Bunăvoinţa europeană faţă de crearea României noi şi faţă de popor le-au câştigat recunoştinţa naţiunii”[13].

„Consecinţele: Războiul de la 1877-1878 a avut multe consecinţe:

a) Din punct de vedere intern: a dat România Liberă, România modernă, organizarea statului monarhic constituţional, proclamarea regatului, cu organizarea unei armate solide, cu un stat financiar înfloritor, cu o magistratură serioasă, cu o administraţie, cu instituţii de cultură, cu dezvoltarea economiei naţionale, a agriculturii şi industriei, cu o autoritate a statului puternic şi moral, care au stat la baza viitorului salt istoric, dând posibilitatea României de a recupera teritoriile Daciei lui Traian;

b) Din punct de vedere extern: a plasat România în rândul ţărilor europene. Proasta impresie lăsată de ruşi în ţară precum şi răpirea Basarabiei au determinat o nouă orientare politică, o alianţă cu puterile centrale. Această politică, contrar sentimentelor profund latine şi creştine, a fost abandonată în momentul în care instinctul de rasă a dictat României să se alăture acestor popoare care apărau drepturile civilizaţiei;

c) Din punct de vedere naţional: a inflamat naţionalismul român în toate provinciile consultate şi a pregătit terenul pentru toate revendicările care trebuiau realizate în întregime;

d) Din punct de vedere al opiniei publice: a atras atenţia lumii asupra originii, a drepturilor istorice şi a calităţilor poporului, asupra valorii conducătorilor, a bogăţiilor patriei etc. care şi-au adus aportul la realizarea idealului naţional. Războiul s-a ridicat în ochii opiniei publice europene şi a fost susţinut de toate naţiunile;

e) Din punct de vedere istoric: formarea unui nou stat latin, capabil să îndeplinească la gurile Dunării rolul de stat tampon, un rol istoric pentru întărirea echilibrului oriental şi limitarea influenţei slove şi austrice în Balcani;

f) Din punct de vedere internaţional: un stat pacifist, muncitor şi civilizator, necesar pentru organizarea păcii şi echilibrului european.

Pe scurt, războiul a fost punctul de plecare care a permis României să realizeze:

- În 1913, pacea din Balcani, mandat primit din partea Europei, care îi dovedeşte ascendentul printre popoarele din Orient.

- În 1918, unirea tuturor românilor într-un stat de 18 milioane locuitori, care începe să conteze printre naţiunile mijlocii.

13 *Ibidem*, p. 50-51.

- În 1922, participarea la crearea Micii Antante, un organism important pentru consolidarea păcii şi echilibrului european.

- În 1933, participarea la formarea Antantei Balcanice, instrument de pace în Orient.

Această prezentare dovedeşte cursul vieţii unui popor şi procesul de dezvoltare istorică a naţiunii române care i-a dat în decursul a 100 de ani: libertatea, Unirea Principatelor, statul constituţional, independenţa regatului, unitatea naţională a tuturor românilor în frontierele etnografice, stare necesară pentru consolidarea şi menţinerea păcii europene”[14].

Deşi lucrarea nu are bibliografia inclusă la final, din aparatul critic deducem că autorul a consultat surse istorice variate, de la documente oficiale, la izvoare diplomatice, discursuri şi memorii. Paul (Pavel) Teodorescu a studiat lucrări semnate de H. Hausser, Ch. Seignobos, R. W. Seton-Watson , precum şi volume datorate lui N. Iorga, generalului Radu Rosetti ş.a.[15]

Cu toate că teza nu a fost susţinută public, cum am precizat mai sus, şi a rămas nepublicată datorită evenimentelor în care autorul a fost implicat, al hărţuirii la care a fost supus de regimul antonescian, al schimbării situaţiei politice dupa 23 august 1944, arestării şi detenţiei, confiscării manuscriselor, eforturilor de supravieţuiere materială şi financiară, cercetarea realizată de Paul (Pavel) Teodorescu, membru de elită al corpului ofiţerilor şi generalilor români, va trebui inclusă în bibliografia Războiului pentru Independenţă, ea relevând capacităţile de cercetător ale autorului şi interesul pentru analiza şi consecinţele acestui eveniment major din istoria României. Cititorul de astăzi mai poate aprecia parcurgând teza de doctorat a generalului Paul (Pavel) Teodorescu concepţia de abordare a subiectului, structura, analiza surselor şi evenimentelor, capacitatea de sinteză, concluziile pertinente şi desigur, discursul istoric, clar şi concis.

14 *Ibidem*, p. 51.

15 Materialul documentar constând din 3067 de fişe a fost depus de către generalul Paul (Pavel) Teodorescu la Academia Română. Investigațiile noastre pentru a găsi dosarele nu s-a soldat până în prezent cu succes.

MEMORIILE GENERALULUI-COLONEL PAUL (PAVEL) TEODORESCU (1888- 1981)

Prof. univ. dr. Valentin CIORBEA
Maica Stareţă Stavroforă Emanuela OPREA

Personalitate plurivalentă de excepţie a Armatei Române, cu realizări unice în plan militar şi în importante sectoare economice în deceniile patru şi cinci ale secolului XX, între care enumerăm: cofondator al doctrinei militare a României după Primul Război Mondial, comandant de unitate şi mari unităţi, extrem de creativ şi inventiv, valoros diplomat militar, autor de lucrări ştiinţifice pe diverse teme militare ce i-au adus recunoaşterea Academiei Române, care l-a premiat şi ales membru corespondent, constructor al Campusului Universităţii Naţionale de Apărare Carol I, al cartierului de locuinţe pentru salariaţii Fabricii I.A.R. Braşov şi al salbei de silozuri pentru Ministerul Agriculturii, ctitor şi restaurator de biserici, ministru, generalul Paul (Pavel) Teodorescu a lăsat posterităţii **Memorii** pe care n-a apucat să le vadă publicate.

Păstrate alături de alte manuscrise şi obiecte personale în Camera memorială din Palatul Brâncovenesc, pe care maicile i-au amenajat-o generalului cu recunoştinţă şi pioşenie, manuscrisul este adus în faţa cititorilor prin redarea celor mai semnificative pagini, cu susţinerea generoasă a preacuvioasei maică stareţă, Emanuela Oprea a Mănăstirii Dintr-un Lemn. Ne exprimăm convingerea că şi prin această recuperare, personalitatea generalului Paul (Pavel) Teodorescu şi vremurile pe care le-a trăit, înfăptuirile, gândurile şi concepţia sa despre drumul în profesia militară şi în viaţă, vor fi mai bine cunoscute de generaţiile de astăzi.

Memoriile au fost dactilografiate şi cuprind 101 pagini[1], împărţite de generalul Paul (Pavel) Teodorescu după cum urmează: **VIAŢA MEA** I- Introducere (p. 1- 3); II- Obârşia (p. 4- 20); III- Copilăria (p. 21- 31); IV- Adolescenţa (p. 32- 35); V- Activitatea mea (p. 36- 82); VI- Sfaturi şi principii de comportare în viaţă (p. 83- 91); VII- Mărturii şi concluzii la sfârşit de viaţă (p. 92); VII- Încheiere.

Pe prima pagină a textului, generalul Paul (Pavel) Teodorescu a aşezat două motto-uri pe care le-a denumit **„Crugul vieţii mele**":

Sunt fericit că am putut să văd adeverindu-se viziunea marelui patriot Bolintineanu: viitor de aur ţara noastră are - şi prevăd prin secole a ei înălţare".

*Nu mă pot despărţi, înainte de a-mi cere iertare de la rude, prieteni sau cunoscuţi, dacă cu gândul sau cu fapta le-am greşit, **căci nu este om care să nu greşească**.*

* * *

1 Paginile selectate sunt redate conform manuscrisului.

VIAŢA MEA

I. INTRODUCERE

Sfătuit de rude şi prieteni ca să fac o incursiune în cutia mea de amintiri, am promis, contrar voinţei mele.

Sarcină, evident grea şi hazardată, ţinând seama de răspunderea asumată faţă de cele 91 de primăveri ale mele, precum şi de implicaţiile istorice ale celor mai dificile probleme politice şi diplomatice.

Pentru cei care n-au avut prilejul să mă cunoască, nevoit sunt să mă folosesc de iscusitul „Curriculum Vitae", mare ştiutor a toate, să-l ascultăm deci!

El ne povesteşte următoarele:

Generalul colonel (r) de astăzi Paul Teodorescu, a făcut Liceul Militar la Iaşi, a absolvit Şcoala pregătitoare de ofiţeri de infanterie la Bucureşti, a înaintat la gradul de sublocotenent al regimentului 16 de infanterie Fălticeni; mult mai târziu, cu gradul de maior, a fost trimis la Şcoala Superioară de Război din Franţa (Paris), de unde s-a întors în ţară cu brevetul de ofiţer de Stat Major; realizează un regiment model de gardă „Mihai Viteazu" nr. 6, dat ca exemplu pe toată armata, ales adjutant regal al regimentului Ferdinand, pe lângă principele Nicolaie, numit profesor de tactică generală şi tactica aviaţiei la Şcoala superioară de război din Bucureşti. Trimis ataşat militar în Spania, Franţa şi Belgia, cu sediul la Paris, ales membru corespondent al Academiei Române din Bucureşti şi membru activ al Academiei de Ştiinţe Bucureşti.

Numit ministru subsecretar de stat la Ministerul Apărării Naţionale şi, în continuare, ca ministru al aviaţiei şi marinei, în care timp se construiesc: fabrici, şcoli de toate specialităţile, militare şi civile, cazărmi, terenuri de aterizare, unităţi mari organice de luptă, se tipăresc cărţi, legi, hărţi, regulamente; cel mai interesant - o restructurare a tuturor fondurilor -, realizându-se astfel o economie neaşteptată în sumă de peste două miliarde de lei, întrebuinţându-se numai în folosul dezvoltării aviaţiei.

S-a creat fondul marinei cu care s-a construit în ţară importantul vas, puitor de mine „Amiral Murgescu", pentru apărarea acesteia; s-a plătit vasul - şcoală, bricul „Mircea II", comandat în străinătate la Hamburg pentru formarea tinerilor marinari. Construirea în ţară a două submarine şi construirea unui foarte mare număr de vase comerciale.

Apoi, foarte important pentru valoarea aviaţiei române, realizarea unei aviaţii cu caracter independent cu aproape toate avionele de pură fabricaţiei românească şi de o calitate excepţională, care a trecut un examen unic pe câmpul de luptă, reuşind să distrugă formidabila armată aeriană americană de peste 500 de avioane, angajată în lupta pentru distrugerea zonei petroliere Ploieşti în anul 1944.

.....

De semnalat, de asemenea, este construcţia 76 de silozuri cu utilaje germane, prevăzute cu maşini speciale pentru urmărirea cerealelor şi obţinerea de preţuri convenabile. Restaurarea mănăstirii „Dintr-un Lemn", denumită mănăstirea aviatorilor şi a marinarilor de către Ministerul Cultelor, drept recunoştinţă armatei care a făcut

această restaurare gratuită, cu meseriaşi militari de aviaţie, marină şi infanterie (regimentul de gardă Mihai Viteazu). În acelaşi timp, Mitropolitul Criveanu al Olteniei a oferit mănăstirea ca loc de odihnă pentru bolnavi şi convalescenţi.

Pentru activitatea sa fără preget, în toamna anului 1916 el a fost decorat cu Ordinul Steaua României în gradul de ofiţer, pentru apărarea retragerii trupelor - Grupul apărării Dunării - pe direcţia Zimnicea – Buzău - Focşani şi cu citaţia „à la Suite" pentru modul cum s-a comportat, retrăgându-se spre Moldova câţi mai mulţi refugiaţi, soldaţi, căruţe cu merinde, armament, muniţii şi cu tot ce se mai putea.

Această introducere este considerată arhisuficientă pentru o primă iniţiere a lucrării promise şi, în consecinţă, voi descrie în ordine cronologic şi pe capitole, cu dorinţa ca să fie pe placul şi gustul fiecăruia.

.....

II. OBÂRŞIA

Obârşia mea este română, după ambii părinţi: mama din „glorioasa Moldovă" era din comuna Valea Tazlăului - Bacău, tata din „robusta Oltenie", origine sănătoasă de care sunt foarte mândru.

Mama, după tată este o Sturdza, fiica lui Aga Săndulache Sturdza (bunicul meu), proprietar rural din cumuna Săndueşti, de pe Valea Tazlăului, judeţul Bacău, nepotul lui Sandu Ioniţă Sturdza, domnitorul Moldovei 1822- 1828, iar după mamă o Rossetti, fiica Ruxandrei Rossetti (bunica mea), strănepoata lui Antonie Rossetti, domnitorul Moldovei 1675- 1678.

Mama mea, Antonia, a fost al treisprezecelea şi ultimul copil al lui Săndulache Sturdza şi a Ruxandrei Rossetti (bunicii mei).

Aceste două familii Sturdza şi Rossetti, atestate de pisanii şi de documente istorice foarte vechi, au dat ţării mari figuri reprezentative: oameni politici de stat şi intelectuali D. Sturdza - prim-ministru şi academician, C. A. Rossetti - revoluţionarul de la 1848 şi ministru, doi mitropoliţi: Calinic Miclescu şi Veniamin Costache, mai mulţi generali, printre care R. Rossetti (academician), istorici (Al. Sturdza şi R. Rossetti), doctori, ingineri, profesori etc.

Mama mea împreună cu cele două surori Profira şi Raluca au urmat cursurile liceului francez „Ginkowska" din Lemberg (Polonia), cu scopul de a învăţa limba franceză şi pianul ca să devină profesoare, putând astfel să se căsătorească mai repede şi mai bine.

.....

Tatăl meu era tot fiu de proprietar rural (din comuna Şirineasa, de pe valea Luncăvăţului, judeţul Vâlcea), dintr-o familie energică de moşneni olteni, care a dat ţării: învăţători, preoţi, profesori, doctori, avocaţi şi mai mulţi militari, dintre care chiar tatăl meu, căpitan de cavalerie, care a participat la războiul de independenţă (1877-1878), trei dintre fiii săi care au participat la războiul de întregire al neamului românesc (1916- 1918, mai târziu doi au devenit generali şi unul colonel, iar un nepot Oprescu Constantin, cu studii în Germania, a devenit general în primul război mondial şi a fost decorat cu ordinul Mihai Viteazu.

Rămânând orfan de mic, tata a fost crescut de unchiul său Demetrian, profesor de limbă greacă şi latină la Seminarul din R. Vâlcea, care l-a înscris, contrar voinţei lui, la această şcoală cu scopul de a-l face preot.

.....

Într-o bună zi, un prilej foarte favorabil şi pe neaşteptate se iveşte: un toboşar de la primărie - care îi anunţa recrutarea tinerilor pentru serviciul militar. În faţa regulilor strict militare de importanţă, şi mai ales datoria către ţară, unchiul - director nu s-a mai opus, dând chiar un ajutor eficient tânărului recalcitrant ca să fie înrolat la un regiment de cavalerie, precum îi era placul şi dorinţa. Acolo se comportă foarte bine şi repede este înaintat la gradul de sergent şi reuşeşte să intre cu acest grad în şcoala de subofiţeri de la Bistriţa (Vâlcea). Apoi urmează cursurile acestei şcoli, după care a fost promovat sublocotenent de cavalerie la Regimentul 6 Călăraşi (Bacău), fiind clasificat al cincilea din promoţia sa.

Şcoala de la Bistriţa a promovat aproape toţi comandanţii de mari unităţi participante la primul război mondial: Averescu (ministru de război, comandant de armată, prim-ministru şi mareşal), Iancovescu (comandant de corp de armată şi ministru de război), Popescu Sanitaru (comandant de corp de armată şi ministru), Rujinschi (inspector al infanteriei, comandant de corp de armată) etc.

.....

Dintre toţi aceştia, recordul l-a bătut Averescu, care a făcut o carieră uluitoare, brevetat ofiţer de stat major la şcoala superioară de război de la Torino (Italia), şef de stat major al armatei române, ataşat militar la Berlin. Toate gradele au fost luate „la alegere". A fost general comandantul armatei a doua în primul război mondial cu o strălucită ofensivă în regiunea Vrancea. Om politic, şeful partidului popular, ministru de război, prim-ministru, şef de guvern, ales în cea mai înaltă demnitate, aceea de mareşal, mândria ţării şi faima poporului român.

Fără nicio exagerare a fost singurul militar român care a atins cele mai înalte trepte de cultură profesională, cultură generală şi cunoaşterea mai multor limbi străine.

Ofiţerii citaţi mai sus au fost profesorii mei, de la aceştia am învăţat perceptele militare care mi-au servit în toată cariera mea, pentru care le aduc aici prinos de recunoştinţă. Cu acest prilej simt ca o datorie de onoare să pomenesc elogios pe toţi cei înscrişi pe tabelul alăturat[2], care au condus cu măiestrie, energie, abnegaţie şi curaj exemplar realizarea în veci a Marii Uniri române.

În anul 1876, tata se găsea cu gradul de sublocotenent, comandant de pluton la escadronul 4 din Regimentul 6 Călăraşi - Bacău. Tânăr şi energic, îi mai rămânea un timp disponibil după executarea programului de instrucţie cu soldaţii săi.

În orăşelul Bacău, cu circa 12 000 de locuitori, nu era nicio construcţie pentru tineret, ci numai pentru o categorie de tineri şi bătrâni care jucau zi şi noapte cărţi pe monede de aur, clădire care nu era considerată la vremea aceea decât loc pentru joc de cărţi.

Această atmosferă mohorâtă şi lipsită de interes fizic şi intelectual îl indispunea pe tatăl meu. Cu spiritul său organizatoric, dinamic şi cu plus de energie se gândi să schimbe viaţa palidă şi statică de la oraş printr-una activă, sportivă.

2 Tabelul lipseşte din manuscris.

Analizând ideea sa, a constatat că ţurca şi oina, jocuri tradiţionale, nu sunt destul de eficiente şi sub influenţa pasiunii sale, calul, a dat frâu gândului către acest sport plăcut şi atractiv, uşor de realizat al hipismului cu caii regimentului şi cu un teren de manej care a fost oferit gratuit de un băcăuan binevoitor. „Zis şi făcut". Pentru a obţine caii, s-a prezentat comandantului său de regiment, locotenent colonel Şoinoglu care, cu mare bucurie, i-a dat aprobarea. Aşa-zisa şcoală de călărie civilă a fost publicată în ziarele locale şi amatorii, atât bărbaţi cât şi femei, au apărut, prezentându-se candidaţi la şcoala de călărie la Bacău (a nu se confunda, vă rog, cu cântecul „la Bacău, la Bacău într-o mahala...).

Astfel, pentru a schimba atmosfera întunecată, tata se gândi să realizeze un mijloc mai atractiv şi mai normal pentru un călăreţ - sportul călăreţilor -, şi deci, cu sprijinul dat, pomenit mai sus, adică terenul oferit, tata, cu spiritul său organizatoric, a realizat într-un timp record manejul dorit.

Când manejul a fost anunţat cu tobe, tinerii (băieţi şi fete) s-au prezentat în masă, mulţumind instructorului pentru frumoasa sa idee. Primele lecţii au început, cum era şi normal, cu sfială şi cu figuri comice. Dar încetul cu încetul aceste neîndemânări au dispărut, înlocuite fiind cu siguranţa şi încrederea. Nimeni nu lipsea de la lecţii, mai ales mamele care, după toate regulile, supravegheau îndeaproape sfânta pudicitate.

.....

Ruşii se îndreptară către Dunăre, o trecură şi ocupară centrul şi sudul Bulgariei cu numeroasele lor unităţi.

Ai noştri, conduşi de Principele Carol I, stăteau de-a lungul Dunării, dar n-o treceau, fiind opriţi de comandantul rusesc care nu avea nevoie de români. Această măsură însă a nemulţumit armata română şi în special pe tineri, totdeauna mai arzători, mai înfocaţi pentru o acţiune. Tata şi alţi tineri se gândeau şi la cei lăsaţi în urma lor la Bacău, printre care, sau mai bine-zis, în special la mama care făcea parte din grupa angajatelor cu promisiuni sigure de viitor!...

În Bulgaria trupele beligerante se ciocniră sângeros. Ruşii suferiseră pierderi grele şi aveau nevoie de ajutoare care, bineînţeles, că nu erau altele decât trupele române şi care, de altfel, aşteptau de mult acest moment favorabil independenţei.

Marele Duce Nicolaie, în faţa unei situaţii critice în care se găsea, a fost nevoit să trimită Principelui Carol I, domnitorul României şi comandantul oştirilor române, o telegramă disperată: „Vino! Cauza creştinătăţii este pierdută!".

Trupele române au intrat imediat în luptă şi aprinse de focul viu al luptei pentru independenţă, se acoperă de glorie la Griviţa, Rahova, Plevna, Smârdan şi Vidin.

.....

O parte din trupele româneşti, în special din cavalerie, primise misiunea de a urmări armata turcească în retragere. În acest grup se găsea şi tatăl meu, la Opanez, punctul cel mai interesant de rezistenţă turcească. Tata cade rănit în prima încăierare, însă nu-şi părăseşte soldaţii şi rămâne în continuare să se lupte cu turcii. Pentru fapta sa eroică el a fost decorat cu decoraţia Steaua României, în gradul de cavaler, considerată atunci cea mai mare decoraţie pentru un sublocotenent (egalată cu Mihai Viteazu din primul război mondial). Totodată, este avansat la gradul de locotenent şi

numit comandant de escadron în locul căpitanului Şeptilici care, îmbolnăvindu-se fusese evacuat.

Osman Paşa, nemaiavând nicio posibilitate de a mai rezista, se predă românilor cu toată armata sa şi cu Steagul său personal.

Ruşii au luat, pe lângă o mare pradă de război şi, pe nedrept, acel steag al lui Osman. A trebuit mult timp şi multe insistenţe pe lângă marii comandanţi, fără succes, până când Marele Duce Nicolaie, comandantul suprem al armatei ruseşti, să dea ordin ca Steagul să fie redat românilor care-l cuceriseră de drept.

Steagul se găseşte astăzi la Muzeul Militar Central din Bucureşti unde serveşte ca pildă de educaţie şi vitejie românească.

Începutul promiţător al carierei sale care-l îndreptăţea pe tata să aspire la o carieră frumoasă este oprit pe neaşteptate de o măsură drastică luată de regele Carol I, măsură necorespunzătoare firii sale sincere şi spiritului său de cavalerist convins şi care măsură s-a soldat pentru tata cu pierderea carierei.

Iată cum s-au petrecut lucrurile:

Pe vremea aceea, cavaleria, armă de elită, era încadrată cu mulţi ofiţeri (fii de proprietari bogaţi) care-şi făcuseră studiile în Franţa, nedisciplinaţi şi fără prea mult interes pentru cariera lor, pe care o îmbrăţişaseră numai ca platformă pentru a ajunge repede la o poziţie socială cât mai importantă.

Regele Carol I, doritor să organizeze o armată corespunzătoare situaţiei politice a tânărului regat român de curând independent, profund nemulţumit de spiritul uşuratic al cavaleriei care avea o mare importanţă în concepţia războiului din acea vreme, a fost nevoit să ia măsuri decisive.

După ce a schimbat fără rezultatul practic dorit mai mulţi generali de cavalerie, ca inspectori ai acestei arme, a numit ca inspector al cavaleriei pe generalul de infanterie Cantili, recunoscut ca bun organizator şi foarte sever, cu scopul de a realiza o cavalerie serioasă, bine pregătită şi conştientă de menirea ei pe câmpul de luptă.

Numirea unui infanterist ca inspector al cavaleriei, cu totul neobişnuită până atunci, a supărat pe cavalerişti şi mai mult; noul inspector a adus la comanda regimentelor de cavalerie colonei din alte arme, tot aşa de aspri ca şi el. Numirea acestora fiind considerată de ofiţerii serioşi şi demni ai cavaleriei, printre care şi tatăl meu, ca jignitoare şi nemeritată, i-a îndemnat la o demonstraţie, un fel de răscoală, arătând printr-un memoriu adresat regelui, şeful suprem al armatei, nemulţumirea lor de a fi comandaţi de ofiţeri străini de arma lor, cerându-i să revină asupra hotărârii luate. Regele, format fiind la dura educaţie prusacă, a apreciat gestul revoltaţilor ca o flagrantă indisciplină, dispunând ca ofiţerii superiori să părăsească imediat armata, iar ceilalţi (printre care şi tatăl meu) să nu mai fie înaintaţi, rămânând la gradul lor până la ieşirea lor la pensie. Măsură drastică dar necesară pentru disciplină, fără de care o armată nu poate exista. Cei loviţi au aşteptat mai mulţi ani, sperând că „neamţul se va înmuia", va reveni, dar neamţul, conştient de principiul de bază al unei armate, nu şi-a schimbat hotărârea. O parte din cei loviţi, printre care şi tatăl meu, cum am mai spus, a trebuit să părăsească armata cu gradul de căpitan. Şi astfel, cu mare regret, s-a terminat cariera tatălui meu, căzut victima demnităţii şi pasiunii sale pentru iubita sa armă.

.....

La sfârşitul războiului tata revine cu acelaşi regiment la Bacău unde a cunoscut şi se căsătoreşte cu Antonia Sturdza.

Pe când tata era la Călăraşi, mama se găsea la Bacău în aşteptarea berzei atotştiutoare. Evenimentul având loc, mama şi cu ai săi, după cum le fusese înţelegerea cu tata, expediază o telegramă cu următorul conţinut: „sosit fată - băiat"! La această redactare, tata emoţionat şi-a pierdut cumpătul, înţelegând că poate este vorba de un monstru. Dar, odată ajuns acasă, a cunoscut realitatea, s-a bucurat că fusese doar o singură durere în loc de două pentru mama şi că barza cea discretă avusese dreptate când a prezis ferm că „sosesc doi", nu unul şi aceştia erau o fată şi un băiat, Virginia şi cu mine, gemeni.

Mama mea (fiica lui Săndulache Sturdza şi a Ruxandrei Rossetti) a avut şase copii: Gheorghe (general), Dumitru (agronom), Paul (general, ministru şi academician), Virginia (profesoară şi directoare de liceu), Maria (licenţiată a Academiei Comerciale şi a Facultăţii de Drept), Eugen (colonel).

Tata şi cu mama şi-au adunat toţi puii la Bacău, într-o casă bătrânească, cu gândul la o viaţă nouă, liberă şi independentă.

Desigur, dezamăgit dar nu descurajat, nici învins, neavând posibilitatea să ocupe nicio funcţie politică, pe care o detesta şi nici nu putea să nu facă nimic, fiind energic şi muncitor din fire, şi-a ales o ocupaţie inteligentă, modestă şi frumoasă, liberă şi independentă - aceea de apicultor.

.....

Eu am moştenit trăsături din ambele lor caractere, pe care le-am simţit manifestându-se în mine puternic ca şi cum n-ar fi fost două fiinţe deosebite: una veselă în societatea mamei mele şi alta serioasă, în serviciu, a tatălui meu. Firile lor deosebite au avut însă şi părţi comune, aceleaşi ţeluri, aceleaşi idealuri: educaţia copiilor lor cu scopul de a-i face cetăţeni folositori societăţii cu sentimente umane şi, mai presus de toate, cu sentimentul iubirii de ţară.

Îmi reamintesc după atâta amar de ani, ca şi acum, de parcă ar fi fost ieri, de lecţiile lor de educaţie pe care ni le dădeau, îndeosebi în timpul mesei referitor la comportamentul nostru la şcoală faţă de profesori, pe stradă, la biserică, în familii, referitor la educaţia prietenilor pe care-i aveam, dându-ni-se sfaturi de bună comportare faţă de bătrâni, de invalizi, de copii, indiferent de originea şi de situaţia lor materială, numai buni şi cuminţi trebuia să fim.

Îmi mai reamintesc, de asemenea, cu mândrie şi recunoştinţă de lecţiile înflăcărate de patriotism cu exemple din istoria ţării noastre şi, în special, din războiul de independenţă, pe care le-a pus în practică, trimiţându-ne pe toţi cei patru în primul război mondial, nefăcând uz de legea vremii care scutea de mobilizare pe unul dintr-o familie cu patru băieţi mobilizaţi, cum era cazul nostru. Iar într-o zi, cu puţin înainte de a-mi pune tresa de sublocotenent, când am avut invitaţi pe câţiva camarazi, prieteni (Avramescu, Bijutescu, Murărescu) la dejun acasă la noi, îl aud spunându-ne câteva percepte relativ la conduita noastră ca viitori ofiţeri, terminând sobrul lui „speech" astfel: „am o vârstă înaintată, nu ştiu dacă am să mai trăiesc ca să văd îndeplinindu-se,

*după cele două mari idealuri - **Unirea Principatelor** şi **Independenţa României** - şi pe cel de al treilea ideal, cel mai important, visul de veacuri al strămbunilor noştri, **Întregirea Neamului Românesc** - de la Nistru până la Tisa, dar voi, cu siguranţă îl veţi vedea". A închinat emoţionat paharul pentru reuşita acestui eveniment istoric, iar mama, şi ea adânc mişcată, lăsă sa-i curgaă lacrimile. Amândoi au trăit fericiţi de a fi văzut marele ideal al ţării „România Mare" îndeplinindu-se, mândri că cei patru băieţi ai lor luaseră parte la această glorioasă înfăptuire. Iubirea lui de patrie n-a fost uitată nici în ultimul moment al vieţii, când pe patul de moarte a rostit cu glasul stins: „mor fericit fiindcă am văzut cele trei idealuri".*

.....

III. COPILĂRIA

Copilăria am petrecut-o în două oraşe: prima în perioada pubertăţii în oraşul Râmnicu- Sărat, a doua la Bacău, Iaşi şi Bucureşti.

Îmi aduc aminte de faptele acestei perioade ca şi cum ar fi fost trăite ieri.

Nu eram încă dat la şcoală, nu erau micile grădiniţe. Mama ne învăţa poezii, cântece şi rugăciuni, tata ne învăţa jocuri şi gimnastica, fiindcă trebuia de pe acum să avem muşchi, pentru ca copiii să se dezvolte cât mai bine, să fie sănătoşi.

Jocurile erau următoarele:

*• **Ţurca** (o bucată de lemn tare, de circa 20 cm lungime şi de circa 5-6 cm grosime, ascuţit la ambele capete, cu care trebuia să loveşti la alegere unul din cele două capete ale lemnului aşa de puternic, încât să-l trimită cât mai departe şi mai sus. Partenerul, pe baza notărilor arbitrului ?!!, care avea puncte mai bune, era câştigătorul).*

Acest început de sport care a fost cunoscut de mai multe generaţii, astăzi nici nu se mai ştie de existenţa lui.

*• **Oina** (joc naţional cu mingea, în două partide care constă în prinderea mingii, svârlită cât mai sus).*

Această oină a plăcut foarte mult, s-a încercat să se menţină, dar nu a reuşit şi după o scurtă durată de timp nu s-a mai vorbit de ea.

*• **La colţ** era un fel de joc, fiindcă era ca o pedeapsă neînsemnată care se termina cu veselie. Astfel, într-o zi nu am ascultat pe mama să fac ceea ce vroia dânsa şi mi-a spus: „Pentru această încăpăţânare vei primi pedeapsa „la colţ", imediat. Bineînţeles că am executat ceea ce-mi ordonase, dar am început să plâng, ceea ce ambiţios din fire cum eram, nu făcusem niciodată. Mama, bună şi milostivă, m-a întrebat: „de ce plângi, îţi este rău?!" Îmbufnat cum eram, am răspuns: „Nu mă doare nimic, dar nu m-ai pus la colţul meu!" Mă greşise de colţ! Am mai încercat figura aceasta şi în alte cazuri, dar nu mi-a mai mers.*

*• **De-a birjarul şi de-a calul**, cu care mă jucam cu sora mea geamănă care când era birjarul sau calul, când eram eu. Sora mea era mult mai îndemânatică şi mă gonea de nu mai puteam, ameninţat fiind de biciul ei care pocnea foarte tare.*

Când ea făcea pe birjăriţa, eu nu mai puteam de oboseală, ceea ce m-a făcut să cad pe jos şi să plâng cât mă ţinea gura. Toţi ai casei s-au strâns, neştiind cum să ajungă mai repede la locul accidentului - faptul se petrecea într-o mică pădurice.

Ajunşi la mine, mama care ajunsese cea dintâi, a început să mă pipăie şi să mă întrebe: „Ce ai, ce te doare?”, la care gângăvind, am răspuns categoric: „Nu vreau să mai fiu cal, vreau să fiu vacă!” Tata încântat de acest răspuns, a strigat: „Ăsta are spirit de observaţie”, calitate care s-a dovedit mai târziu în cariera mea.

• ***Lupta cu zmeul****, consta dintr-un zmeu de hârtie cu schelet de scândură suplă de lemn uşor de brad şi cu un ghem mare de sfori pentru înălţarea zmeului.*

.....

Am fost şase copii, patru băieţi şi două fete, aduşi de barză în ordinea cronologică pe care o amintesc: Gheorghe, Dumitru, Paul şi Virginia (gemeni), iar după opt ani vrednica barză mai aduse doi - Clemansa şi Eugen.

La naşterea gemenilor a fost o situaţie comică, petrecută la starea civilă care nu a vrut să admită în actele de botez numele de botez dorite de părinţi, adică Paul şi Virginia, după romanul francez cunoscut de toată Moldova, pe motiv că nu sunt nume româneşti şi, mai ales, că noii născuţi erau în ajunul marilor sfinţi Pavel şi Petre. Pentru fiecare fată, spunea el, nu se face opoziţie, dar pentru băiat este de ales, fără discuţie Pavel sau Petre. Părinţii au adoptat numele de Pavel (aşa cum sunt trecut în toate actele oficiale), dar ei au continuat să ne cheme cum au vrut- adică Paul şi Virgi.

.....

IV. ADOLESCENŢA

M-am înscris la Liceul Militar de la Iaşi şi am plecat îndurerat din mai multe puncte de vedere.

Plecarea mea de acasă a fost fără asentimentul tatălui meu care nu vroia în ruptul capului ca vreunul din copiii lui să se facă militar.

La rigoare, să îmbrăţişeze cariera militară, vroia el, cu condiţia ca niciunul să nu devină ofiţer de cavalerie.

Ambele clauze au fost respectate, dar contrar dorinţei şi aplicaţiilor sale, pentru arma cavaleriei, pe care de mic copil o inspirase chiar tata, un iscusit călăreţ.

După ultimul an de liceu şi cu bacalaureatul luat la Iaşi, m-am înscris la şcoala pregătitoare de ofiţeri de infanterie de la Bucureşti (Dealul Spirii).

Pe atunci şcoala de infanterie era cazată împreună cu secţia de cavalerie în cazarma Cuza Vodă, aveau acelaşi program, însă cu mai puţine ore de cavalerie. Cum eram foarte bine pregătit la călărie de tata şi eram bine apreciat de comandantul secţiei de cavalerie şi, mai ales, iubeam mult calul de când eram copil, aş fi putut trece foarte uşor la secţia de cavalerie, dacă tata ar fi vrut să plătească taxa de cumpărat un cal. El nu a vrut acest lucru, rămânând în continuare la infanterie şi nu am regretat.

Ambele secţii (infanterie şi cavalerie) cuprindeau două părţi esenţiale:

• *una teoretică, având cursul dimineaţă, patru ore;*

• *a doua practică, având cursuri după amiază, tot patru ore.*

Prima cuprindea o sumă de cursuri importante şi necesare ca: istoria ţării, istoria militară, geografia României şi a ţărilor vecine, topografia şi ridicări topografice (hărţi), morala creştină şi educaţia militară, armamentul infanteriei, regulamente, limbi străine. Toate acestea erau predate de profesori distinşi, aleşi de la liceele din capitală

şi de alţii, eruditi, profesori universitari, ca: Iorga, Pârvan şi alţi profesori învăţaţi.

A doua parte cuprindea exerciţii militare, de tactica infanteriei, trageri cu puşca şi revolverul, cu grenade şi mitraliera, marşuri lungi, pe orice fel de vreme, fără manta sau trenci de ploaie, cu raniţa în spate plină cu: trusa de medicamente, cu o cutie cu hârtie de scris pentru luat notiţe, cu hrană rece, total circa 20 de kg.

Plecarea în teren, în jurul capitalei, în fiecare sâmbătă avea loc la ora şase dimineaţa şi întoarcerea la aceeaşi oră seara. Imediat după sosirea la şcoală, avea loc curăţenia hainelor de noroi şi praf, apoi baia şi vizita medicală pentru tratarea, mai ales a celor pe care îi rodeau bocancii. Toate acestea în cea mai mare viteză. O viaţă sănătoasă, dar dură, adevărat spartană care mi-a folosit eficient în toată activitatea mea civilă şi militară, nefiind niciodată la infirmerie sau spital.

Toată partea practică era predată de ofiţeri instructori calificaţi, aproape toţi cu studii şi educaţiei germană, foarte conştiincioşi şi severi, care foloseau pedepse inovate de ei, devenite cu timpul tradiţionale, şi anume:

- *pedeapsa - **la nuc** - (un nuc bătrân) aflat la circa 150 de paşi, trebuia să alergăm, în pas alergător, pe platoul şcolii o singură dată sau de mai multe ori, după greşeala făcută;*
- *pedeapsa - **culcat** - consta din mai multe culcări rapide la pământ, indiferent dacă se murdăreau, se rupeau efectele (care trebuiau apoi curăţate sau reparate de cei în cauză);*
- *în fine - consemnarea - care consta din suprimarea ieşirii în oraş, în zilele de sărbătoare. Aceasta era pedeapsa cea mai greu de suportat de noi, fiindcă nu puteam vedea părinţii, rudele, care de obicei ne duceau la un teatru sau altă distracţie. În afară de aceasta, erau considerate de noi şi ca şicane, răutăţi, chiar persecuţii, dar ele în realitate constituiau mijloace de stimulare, cu elemente valoroase, oţelite, necesare progresului cu care armata noastră a făcut fapte eroice pe timpul ambelor războaie mondiale.*

De altminteri, toate armatele străine foloseau asemenea pedepse, unele chiar mai dure decât ale noastre, în special în Austria, despre care distinsul lt. colonel român Iacobici, venit din armata austriacă (ajuns în armata română general de armată şi ministru de război), mi-a povestit despre pedepsele trăite de dânsul, ca elev, după cum urmează:

- *alergarea după mingea de tenis, de pe terenul interzis „out" şi aducerea ei la locul normal, pedeapsă obositoare şi de atenţie;*
- *alergarea după mingea de fotbal, mult mai obositoare în poziţia de „out", în cea normală;*
- *consemnarea în şcoală, în locul ieşirii legale în oraş, pentru ţinută nereglementară sau murdară;*
- *consemnarea în şcoală pentru dinţii prost spălaţi (de râsul domnişoarelor şi camarazilor);*
- *arest, pentru întârziere o oră în oraş peste ora reglementară;*
- *în fine, eliminarea din şcoală pentru o zi lipsă nejustificată medical.*

Aplicarea strictă a tuturor regulilor stabilite constituiau puterea, forţa „cheia de boltă a României" când era chemată să apere ţara, în orice moment, deci să fie bine pregătită de război, educaţie de un înalt spirit patriotic şi de o inegalabilă abnegaţie, toţi fiind gata de a-şi jertfi viaţa pentru patrie.

V. ACTIVITATEA MEA

Firea mea a fost sobră şi cumpătată, cu totul contra luxului şi desfrânării pe care le-am detestat. Mi-au plăcut binele, frumosul şi cultura sub toate aspectele lor. Aproape tot timpul disponibil l-am folosit pentru a citi, a cunoaşte, a învăţa cât mai mult. Am fost împins de curiozitatea de a şti şi ferm convins că o profesie, ori care ar fi ea, pentru a se exercita eficient, are nevoie şi de o cultură generală. M-am axat în deosebi pe istorie, geografie şi psihologie care erau în legătură mai strânsă cu profesia mea. N-am neglijat nici alte discipline, nici călătoriile, nici artele, nici natura care toate împreună au contribuit la un orizont cultural mai larg, departe însă de cel pe care mi l-am dorit, munca conştiincioasă depusă în cariera mea mi-a cerut prea mult timp ca să-mi pot îndeplini absolut ceea ce doream. Mi-am însuşit o restrânsă cultură generală care m-a făcut să înţeleg mai bine diferite fenomene ale vieţii, să-mi dau seama de importanţa cunoaşterii şi prin aceasta să pot deveni OM.

Cu tot regretul de a nu-mi fi putut însuşi o cultură generală aşa precum mi-am dorit, viaţa mea a fost închinată carierei militare pe care am servit-o timp de 35 de ani cu credinţă, abnegaţie, devotament şi pasiune.

Complexă şi complicată prin însăşi esenţa sa cariera mea a avut ridicări şi coborâri, succese şi eşecuri, satisfacţii şi neplăceri şi prin aceasta a fost activă, vibrantă şi deosebit de interesantă.

Voi încerca să redau mai jos o imagine reală a unor oameni de seamă ai ţării de la care am primit confirmarea că în activitatea fructuoasă a unui om, caracterul joacă un rol primordial.

Voi începe deci cu Regele Carol I care, după cum se ştie era de origine germană şi cu educaţie prusacă.

De la începutul venirii sale în ţară ca domnitor şi-a dat seama de importanţa României în Balcani, precum şi în Europa şi, ca atare, de făurirea unei armate puternice ca să poată realiza visul de secole al românilor: ***Independenţa ţării****.*

Din acest moment până la sfârşitul prelungitei sale vieţi, s-a preocupat până în cele mai mici detalii de administraţie, armată, justiţie şi politică. Fără pierdere de timp a trecut la măsuri energice şi de primă urgenţă, după cum urmează: din punct de vedere administrativ Domnitorul principele Carol a numit ca prim-ministru pe distinsul om politic, conservatorul Lascăr Catargi, arhicunoscut ca om drept, cinstit şi curajos, care spunea Domnitorului, în limbajul său moldovenesc, blând şi respectuos, când era vreo chestiune nelămurită, pentru ca domnitorul să ia o hotărâre potrivită şi dreaptă. Catargi şi-a permis chiar să-i spună: „Aiasta, Majestate, nu se poate", iar domnitorul nu s-a supărat niciodată, avea o încredere oarbă în spusele lui. Aşa se explică că l-a ţinut timp de 12 ani pe postul de prim-ministru, spre mulţumirea tuturor primarilor şi prefecţilor din acea perioadă de a mulţumi clasele sociale. De zicala

sa „Aiasta, majestate, nu se poate" care simbolizează adevărul, cinstea, dreptatea se mai vorbeşte şi astăzi ca o amintire a aceluia care a fost marele patriot Lascăr Catargi de la Goloşei (o moşioară moştenită).

Din punct de vedere al armatei, aceasta este inutil de spus că toată atenţia Domnitorului era pentru realizarea unei armate puternice, punând accent pe formarea caracterelor, începând cu inspectarea şcolilor, până la manevrele mari de toamnă cu toată armata, ajungând cu această metodă să cunoască toate cadrele şi valoarea diferitelor arme. Anual le inspecta pe toate. Le voi descrie pe cele la care am participat sau le-am trăit ca elev sau ofiţer în grade mici. Voi aminti astfel o inspecţie la Şcoala pregătitoare de ofiţeri de infanterie Bucureşti.

Eram locotenent instructor de elevi când, într-o zi, s-a anunţat inspecţia regelui. După primirea cu toate onorurile cuvenite, bineînţeles a cerut să i se prezinte o secţie de cavalerie în manej. Dintr-o emoţie - inadvertenţă emotivă desigur - s-a prezentat în loc de o secţie de cavalerie, o secţie de infanterie care, bineînţeles, nu a fost la înălţimea unei secţii de cavalerişti. Regele, nefiind la curent cu greşeala comisă, dar cunoscător, indispus de proştii călăreţi (în realitate infanterişti), a repetat de două ori „prost secţia de cavalerie" şi a ieşit din manej. Consternare! - dar ministrul de război (cum i se spunea pe atunci), generalul Manu, care însoţea întotdeauna pe rege, i-a explicat supărătoarea întâmplare şi i-a cerut aprobarea unei construcţii, unei şcoli independente pentru cavalerişti. Aceasta a avut loc la Târgovişte unde s-au format eminenţi săritori de obstacole ca: Iacob Filip - asul aşilor - care a câştigat aproape toate premiile de sărituri europene, devenit idolul întregului public. Apoi Rang, Zahei, Constantinescu, Epure Ion, Felix Ţopescu etc., toţi celebri câştigători de sărituri europene, contra celor mai buni călăreţi din apusul Europei şi a celor mai iluştri pur sânge. A fost cea mai uluitoare epopee a cavalerişti lor români. Ce păcat însă că a dispărut complet! Am fi avut azi pe lângă faima răsunătoare a tenisului şi pe aceea a călăriei, imbatabilă pe atunci.

Altă dată regele a cerut să vadă exerciţiile de gimnastică şi i s-au arătat două: una de curaj şi alta artistică. Aceea de curaj a constat din săritura unui elev din şcoala de ofiţeri de infanterie de la înălţimea de 4 m, cu tot echipamentul greu de circa 20 kg, venind la aterizare pe nisip, în poziţie de drepţi, salutând; mişcarea artistică a constat dintr-o săritură, executată tot de un elev de infanterie, peste un cal-machetă de lemn, la înălţimea de 1,50 m, neatingând calul decât o singură dată. Elevul a executat de trei ori această mişcare cu atâta eleganţă şi precizie, încât tot publicul aflat acolo, a început să aplaude. Regele încântat de această rară execuţie, l-a chemat la dânsul pe elev şi punând mâna pe musculatura impecabilă, a exclamat: „La tumneata tare, la mine mole". Publicul a început să râdă. Când a întrebat din ce cauză se râde, i s-a explicat şi atunci a început să râdă şi el, un lucru foarte rar pentru el.

Câteodată cerea să meargă într-o clasă să pună întrebări, mai ales despre Carol al Suediei, la care elevii au răspuns foarte bine totdeauna, deoarece erau aproape aceleaşi întrebări cunoscute.

A doua zi la fotograful de pe Calea Victorie (pe lângă restaurantul Capşa) a apărut fotografia mare în vitrină, cu următorul conţinut: figura regelui, spusele sale şi elevul cu fizicul impecabil, această fotografie a stârnit discuţii şi admiraţia sexului frumos.

Asaltul dat acestei fotografii a durat mai multe zile, împiedicând toată circulaţia. În tot acest timp, organele de siguranţă erau prezente, fără să ia atitudine supărătoare.

Asemenea atitudine demnă s-a păstrat de către autorităţi şi în alte ocazii, deplasate, ca: lipirea pe zidul palatului regal din Bucureşti a unui afiş „de închiriat" şi chiar când ziariştii foloseau expresii nepoliticoase la adresa familiei regale şi nici când apăreau în ziare fotografii - caricaturi cu urechile mai exagerate ale regelui Ferdinand.

Astfel era înţeleasă libertatea de către poporul lipsit de educaţie, totuşi niciodată acest popor n-a trecut la fapte violente, dăunătoare statului român, fiindcă el prin naştere este, a fost şi va fi apărătorul gliei strămoşeşti, aşa cum a dovedit-o de multe ori. El nu vrea decât propăşirea ţării sale, nevăzându-i altfel înălţarea decât prin secole, cum zice marele poet Bolintineanu. Acest popor nu este egoist, el este altruist, pentru egalitate, libertate şi respectarea dreptului tuturor popoarelor.

Din punct de vedere al justiţiei, domnitorul a procedat la fel de energic. Magistratura toată mergea pe atunci foarte prost, pe lângă nepricepere şi incorectitudine, nu era nicio autoritate, deci era mai rău. După mai multe încercări, fără succes, cu elemente din justiţie, domnitorul a ales ca ministru pe medicul Nicolae Creţulescu (cel dintâi medic cu diplomă din Franţa, cum am mai menţionat), foarte serios, drept şi energic şi cu autoritate, el a pus repede ordine în magistratură. Pentru calităţile sale neegalate a fost ales de trei ori ministru şi numit ministru la toate departamentele, afară de ministru de război, nefiind competent, după însăşi spusele lui. N-a făcut niciodată niciun fel de politică ca să fie independent şi să judece drept. Pe baza rarelor sale calităţi a fost considerat cea mai reprezentativă figură de atunci, a neamului românesc.

Din punct de vedere al politicii de stat a fost cazul regelui Carol I care, după cum se ştie, făcuse un act secret cu împăratul Wilhelm al II-lea prin care se angaja „pe cuvânt de onoare" ca România să intre în „războiul eventual" alături de Germania, dacă aceasta va fi atacată.

România se afla în perioada de neutralitate în ajunul primului război mondial. Acest act trebuia deci să fie adus oficial la cunoştinţă forurilor de conducere române. În acest scop a avut loc un consiliu de coroană la care au participat pe lângă regele Carol I şi reprezentanţii politici şi diferitelor partide, între care şi marele avocat, ilustrul jurist şi distinsul patriot, Tache Ionescu. Despre acest consiliu de coroană, când s-a aflat conţinutul exact, s-a scris la timp în ziare şi reviste, s-a protestat vehement public contra textului cu caracter ascuns „tratându-l pe rege ca trădător care se opune idealului românilor, acela aşteptat de secole - Unirea tuturor românilor!

Într-adevăr o reuşită în favoarea germanilor ar fi însemnat pentru noi două pierderi capitale:

1. *Pierderea cauzei „UNIRII" şi*

2. *Pierderea pentru totdeauna a legăturilor fireşti şi tradiţionale cu Franţa aşteptate şi dorite de toţi românii.*

În aceste momente supraîncărcate de „leit motivul" regelui, că „un german îşi respectă cuvântul de onoare dat" şi că îi este imposibil să-l încalce, Tache Ionescu cere regelui permisiunea de a citi textul actului secret şi, într-o patetică pledoarie, el dovedeşte că regele este absolvit de jurământul dat, deoarece clauza textului este valabilă

numai pentru cazul când Germania va fi atacată ori, nimeni nu a atacat Germania. Astfel, regele este dezlegat de jurământul actului secret de onoare dat împăratului. Pe baza acestei precizări din text, regele îşi dă seama că unicul său argument nu mai are nicio şansă de reuşită. Reflectează puţin şi apoi spune: „Dacă dumneata credeţi că este bine pentru România ca să meargă alături de Aliaţi, atunci să fie".

.....

După câtva timp regele decedează de o boală pe care o avea de mult, atestată de doctorul palatului Mamulea, care-l tratase de mai multă vreme - un cancer rebel - iar după publicul atotştiutor, el s-ar fi sinucis de amărăciune. Ori care ar fi cauza morţii sale, regele Carol I a murit ca un român la aproape 40 de ani de domnie, înfăptuind fără preget cele mai importante realizări istorice, culturale şi financiare.

Din punct de vedere istoric: a lăsat o ţară consolidată, o armată solidă care a câştigat războiul de la 1877-1878, Independenţa ţării şi a pus bazele utile pentru dezvoltarea României de mai târziu, respectată de toată lumea.

S-a mai vorbit de faptele sale înţelepte şi după moartea sa, dar din ce în ce mai puţin, conform principiilor de viaţă, adică: când eşti la putere în funcţii mari (cu „pile" cum se zice curent acum), eşti atât de adulat şi de lăudat, atât de schimbat fizic şi spiritual încât te întrebi - sunt eu însumi sau o mare celebritate?! Când nu mai eşti la putere, adoratorii de ieri încep să te atace, fără nicio vină, doar aşa după zicala franceză: ca să calomnieze şi calomniază ca să rămână ceva, o urmă măcar (se înţelege defavorabilă, plictisitoare, ameninţătoare chiar), ca să nu se dezmintă clasica bârfeală!

În şcoala militară de ofiţeri de infanterie era de tradiţie o mare încercare fizică la sfârşitul anului 2, ca o încoronare a gradului de sublocotenent. Această încercare consta dintr-o manevră de două săptămâni într-o regiune deluroasă, pe traiectul Târgovişte-Turnu Roşu-Râmnicu Vâlcea, cu tot echipamentul de război, în greutate de 25 kg, executând zilnic exerciţii tactice, atât ziua cât şi noaptea, afară de duminici şi sărbători în care se făcea un program redus. Toate exerciţiile erau urmărite de arbitri ale căror constatări tactice făceau obiectul unei critici foarte utile. La Turnu Roşu începea încercarea de bază care consta în analiza rezultatelor obţinute pe teren de către arbitrii. Pentru distanţa Turnu Roşu-Râmnicu Vâlcea 74 km, am plecat la ora 2 noaptea pentru a fi la 2 după amiaza la Râmnic, fără exerciţii, numai marş. La această oră s-a ajuns la marginea oraşului, când ni se dădeau 30 de minute repaus pentru relaxare şi punerea în ordine a echipamentului. Comandantul regimentului local cu ofiţerii săi şi autorităţile civile aşteptau cu nerăbdare sosirea. O surpriză neplăcută a avut loc odată. Doi elevi care stăteau pe iarba plină de rouă nu s-au mai putut scula de jos, fiind necesară transportarea lor cu o trăsură militară. Un alt elev avea picioarele pline de sânge, provenite de la rosătura bocancilor prost ajustaţi, acesta foarte ambiţios din fire, n-a vrut să fie evacuat şi a luat parte la defilare cum a dorit.

Aceste mici accidente faţă de reuşita excepţională a marşului în prezenţa autorităţilor militare şi civile, faţă de primirea atentă, cu muzică militară, în faţa unui numeros tineret, n-a constat şi nici n-a oprit bârfa cârcotaşilor care puneau în dubiu aceste reale performanţe. După defilare urma o masă copioasă şi un prelung somn, bine meritat.

Vestea s-a dus ca fulgerul în toată ţara şi, pe drept, pentru recordul obţinut fără egal. Iar laudele au fost adresate „Reginei bătăliei" de încă multe generaţii, ca recunoştinţă pentru ceea ce a însemnat infanteria pentru arta militară.

La o săptămână după decorarea noastră de către rege, căpitanul Dragu C., comandantul companiei de elevi ne-a sedus pe toţi cu gestul său de neegalat pe care l-a făcut la adresa noastră, adunându-ne pe toţi ofiţerii şi instructorii noştri pe platoul şcolii, îmbrăcaţi în haine de paradă. Noi, cu medalia comemorativă de 40 de ani de domnie a regelui, iar căpitanul Dragu Ctin cu decoraţia „Coroana României". Fanfara noastră a dat „onorul" şi imediat după aceasta „pe loc repaus", apoi a rostit următoarea cuvântare:

„Iubiţii mei elevi,

Bătrânul de la dreapta mea, îmbrăcat în haine naţionale, este tatăl meu care a ţinut să asiste la sărbătoarea mea şi a voastră pentru atenţiile primite de la M. S. Regele. Această regală distincţie este datorită vouă care m-aţi ascultat şi v-aţi însuşit toate cunoştinţele necesare frumosului gest pe care-l veţi purta în curând."

„Iubiţii mei copii,

Să trăiţi şi să aplicaţi toate sfaturile ce v-am dat pentru binele vostru şi al carierei ce v-aţi ales".

Astfel s-a încheiat cea mai frumoasă zi din viaţa noastră militară, iar mai târziu cea mai dureroasă, când împreună cu întreaga lume neconsolată l-am condus la locul său de veci - Bellu - plâns de toţi cei care l-au venerat şi nu l-au uitat niciodată.

* * *

În anul 1908 iunie 28, la vârsta de 20 de ani, după doi ani de muncă asiduă, la şcoala militară din Bucureşti am fost înaintat la gradul de sublocotenent, în arma infanteriei, zisă „regina bătăliei", la Regimentul 16 Infanterie din oraşul Fălticeni.

O viaţă nouă, plină de răspunderi şi peripeţii se ridică în mintea mea crudă şi lipsită de experienţă, de exemplu: „Pentru ce ai cerut nesilit repartizarea la Fălticeni, unde nu aveai nici părinţi, nici cunoştinţe, într-un oraş de periferie, îndepărtat de centru şi nu în oraşul tău natal Bacău?! oraş mult mai înaintat şi plin de perspective?!" eram întrebat şi sâcâit.

Eu am răspuns cu următoarele motive plauzibile, şi anume:

• Cei mai buni prieteni ai mei din şcoala militară şi mai apropiaţi sufleteşte erau: sublocotenenţi Avramescu, Murărescu şi Bijutescu care se repartizaseră deja, tot la cererea lor, în acelaşi regiment 16 infanterie, pentru a fi împreună şi a locui chiar în aceeaşi casă.

• Informaţiile în prealabil despre ofiţerii regimentului, mai ales a comandantului, colonelul Burghele, ofiţer distins, cult, brevetat de stat major, blând, bun şi atent, cum se cerea pentru noi învăţăceii.

• Firea mea ambiţioasă şi mândră care a contat foarte mult. Dacă aş fi fost repartizat la Bacău, n-aş fi putut suporta să aud „te-ai învârtit" sau că sunt bine văzut de ofiţerii superiori „datorită părinţilor tăi", care s-au pus bine cu ei ca să mă noteze bine.

Părinţii mei nu s-au amestecat deloc şi bine au făcut, pentru că izolarea mea nativă era spre binele meu, spre formarea mea prin însuşirile mele personale şi nu prin ale altora, care formare mi-a servit în toată cariera mea. Viitorul meu a fost izolarea şi independenţa mea.

Un alt argument al reuşitei mele a fost viaţa mea chibzuită, foarte ieftină - de la Fălticeni, astfel: aveam o cameră de locuit spaţioasă, frumos mobilată, liniştită, înconjurată de cinci fălci de pomi fructiferi, toate acestea, cu condiţia să o apărăm de hoţi pe proprietăreasă, era văduva Vidrighin, fără copii. Dorinţă îndeplinită, deoarece aveam cele patru ordonanţe ale noastre, preţul chiriei camerei era 15 lei pe lună. Masa la popotă, cu trei feluri de mâncare la dejun şi cină, toate cu carne şi o prăjitură ..... 45 lei pe lună.

Rufele la spălat şi călcat ..... 3 lei pe lună.

Ceai cu lapte cu o prăjitură ..... 3 lei pe lună.

O pâine albă de 1 kg ..... 10 bani pe zi.

Sau cea neagră ..... 5 bani.

Un pui mare de găină ..... 90 bani.

O sută de harbuji (pepeni) ..... 5 lei.

O pereche de pantaloni din „piele de drac" (bumbac foarte rezistent), buni la instrucţie, care dura doi ani ..... 5 lei.

Total general maximum 100 lei, faţă de solda de 308 lei lunar, reprezenta o economie de circa 200 de lei lunar, cu care se puteau face călători în străinătate. O călătorie circuit pe ruta: Bucureşti-Paris-Elveţia-Italia-Bucureşti costa 230 lei biletul clasa a doua şi circa 300 = 530 lei, adică două călătorii pe an.

Schimbul de bani la paritate, cu excepţia Elveţiei care dădea un franc şi o centime pentru un leu românesc.

Trecerea frontierei pe la punctul indicat de atunci, dus şi întors pentru o zi, chiar în uniformă militară, se făcea fără nicio aprobare. Plecarea în străinătate nu întâmpina nicio dificultate. O simplă cerere cu suma respectivă pentru deplasare şi cu circuitul indicat de executat, necesar biletului de tren, erau prea suficiente pentru a avea toate formalităţile de plecare, indiferent de ruta de parcurs, care durau circa 3-4 zile. Aceste formalităţi nu cereau implicit prezenţa călătorului. De la domiciliu, transportul se făcea prin poştă, recomandat, pentru siguranţa primiri. Toate înlesnirile erau admise.

Prezentări

După luna iunie de concediu legal, zisă şi luna de miere, pe ziua de 1 iulie ne-am prezentat toţi patru sublocotenenţii la comanda regimentului colonelului Burghele şi tuturor ofiţerilor din regiment. Cu acest prilej, ni s-a dat câte un pluton de instrucţie, eu la compania a treia comandată de căpitanul Frunzeti. Comandantul regimentului ne-a rostit câteva cuvinte de bun sosit, după care a urmat o masă comună, cu toţi ofiţerii, şi o scurtă cuvântare. Primirea a fost călduroasă.

A doua zi, fiecare la unitatea lui: primul program de instrucţie a avut loc şi a constat din convorbiri cu soldaţii referitor la viaţa de cazarmă şi la cunoaşterea lor cu păsuri şi dorinţe de la casele lor.

Neînţelegeri

Neînţelegerile erau de aşteptat din cauza noilor regulamente care de abia apăruseră şi nu conveneau ofiţerilor vechi, din principiu, care le atacau cât mai vehement. Printre aceştia era chiar căpitanul meu Frunzeti, cu un temperament refractar, încrezut şi aprig, fără măcar să le citească şi fără să le înţeleagă, insulta pe faţă, şi anume: „Noile regulamente sunt nişte tâmpenii, iscodite de ofiţerii de stat major şi teoreticieni care habar n-au de militărie. Sunt ofiţeri de intendenţă, specializaţi în pâine proastă, amară şi necoaptă, să mai ia aminte de la cei bătrâni care au cucerit Plevna cu regulamentele vechi şi nu cu cele noi, care trebuie mai bine să fie arse". Urma apoi o serie de înjurături ca la uşa cortului!

Noi, tinerii, apăram regulamentele noi puse în vigoare, care le învăţasem la şcoală. De aici o adevărată luptă care ne-a îndreptăţit să ne adresăm comandantului nostru, colonelul Burghele. Acesta calm, liniştit şi cu mare tact, venind pe teren zilnic, a reuşit să împace ambele tabere şi să ajungă încetul cu încetul la folosirea noilor regulamente. Astfel că la inspecţiile superiorilor soldaţii şi ofiţerii lor să fie lăudaţi, punându-se capăt neînţelegerilor, înlocuind aceste neînţelegeri cu frăţia întotdeauna.

Vizite

În provincie, în special la Fălticeni, vizita la toţi militarii şi principalele autorităţi era ca un „Rit". Ofiţerii noi sosiţi, îmbrăcaţi cu hainele cele mai bune, cu decoraţii şi mănuşi, în trăsură, în curs de o lună de la sosire trebuiau să facă vizite obligatorii; în lipsă, depuneau o carte de vizită tipărită. O greşeală de la aceste reguli şi durata strictă de 30' erau socotite ca o lipsă de educaţie şi gravă abatere de la bună-cuviinţă. Se cerea deci o mare atenţie, astfel „Ritul" era considerat lezat, cu mare greutate repus la locul de onoare. Criticile provinciale contau foarte mult.

* * *

În anul 1909, ca urmare a revoluţiei din 1907, generalul Averescu, numit ministru de război, a mărit efectivul armatei noastre, creând mai multe unităţi şi şcoli care erau necesare, dar nu existau. Cea mai importantă era şcoala pentru ofiţerii de rezervă (bacalaureaţii), denumită prescurtat T.T.R. (adică tineri cu termen redus), care făceau numai un an de armată şi nu doi ca cei fără carte. Această şcoală cuprindea tinerii în termen pentru toate armele: infanterie, cavalerie şi artilerie, dar în afară de aceştia şi ofiţerii de rezervă din cei ce vroiau să se activeze. Organizarea consta pentru infanterie dintr-o companie, celelalte arme aveau mai multe secţii. Toate acestea erau comandate de căpitanul de infanterie Abeg, doi locotenenţi şi un sublocotenent, detaşat din regimentul 16 infanterie.

Despărţirea de iubiţii mei camarazi a fost grea şi dură.

Elevii noii şcoli de ofiţeri erau cazaţi în localul fostului tribunal, suficient de încăpător, din Ploieşti. Noua unitate, mai mult improvizată, depindea administrativ de regimentul 9 vânători din Ploieşti, exemplu de organizare a comandantului colonel Cocorăscu.

Examenul de terminare a şcolii a fost lăudabil pentru toţi elevii. Detaşarea mea a încetat. Regăsirea cu prietenii mei a fost emoţionantă. Neînţelegerile dispăruseră total.

În anul 1910, după un an de serviciu la front în regimentul de infanterie la Fălticeni şi un alt an ca detaşat la şcoala nou înfiinţată de la Ploieşti, se creează şcoala specială de infanterie, datorită înainte de toate faptului că infanteria era foarte necesară din punct de vedere moral şi tehnic. Era singura armă care pentru instruirea ei nu avea şcoală specială, pe când celelalte arme aveau deja de mai mult timp, cu o durată de doi ani, iar infanteria numai cu un an. Totuşi şi aşa era binevenită fiindcă umplea un mare gol. Se justifica diferenţa ei de durată prin faptul că infanteria nu era o armă tehnică pentru a avea nevoie de doi ani de studii speciale, ceea ce nu era riguros exact, fiindcă începuse să aibă şi ea tehnică cu: arma nouă Manlichor, cu tunul de 53 mm, mitraliere, grenade, aparate de transmisie (telefon, telegraf) cu care era dotată infanteria. Cu acest prilej, s-a dovedit că infanteria are şi ea tehnică proprie care, cu timpul a luat amploare, dacă nu ar fi decât apărarea pasivă a populaţiei şi a teritoriului. Aplicaţia infanteriştilor pentru tehnică s-a constatat şi când o parte din infanteriştii trecuţi la aviaţie, au devenit constructori de onoare şi emeriţi piloţi, arătând prin aceasta talentul tehnicităţii fine.

.....

În anul 1911, terminând şcoala specială de la Ploieşti, clasificat al doilea, am fost înaintat la gradul de locotenent şi mutat de la regimentul 16 infanterie Fălticeni la şcoala pregătitoare de ofiţeri de infanterie de la Bucureşti.

Prietenii mei au fost şi ei înaintaţi la gradul de locotenent şi mutaţi în diferite garnizoane, aşa că dorinţa noastră de a lucra cât mai mult împreună a fost spulberată, întâlnindu-ne rar, dar cu aceeaşi plăcere.

La şcoala pregătitoare de ofiţeri am fost numit ofiţer instructor la plutonul 2 de elevi din compania a patra, de altfel singura companie. Programul de instrucţie practică fiind de 4 ore (2-6), iar cel de cursuri teoretice de la 8-12, rămânând 4 ore libere dimineaţa şi alte 4 ore după programul 2-6, arhisuficient pentru a mă ocupa de mine. În afară de acest rezultat, cel mai important, timpul meu liber a fost întrebuinţat şi pentru studierea elevilor mei din punct de vedere: temperamental, caracter, educaţie, tendinţe de viitor, precum şi pentru cultura mea generală şi cărţi militare, în special istoria militară, războaiele napoleoniene, teatru, călătorii în ţară şi străinătate care au mărit câmpul meu de cunoştinţe, baza carierei mele.

După trei ani de ofiţer instructor, am fost numit aghiotantul generalului Aslan, jumătate francez, de o inteligenţă rară, cu o vastă cultură şi un caracter exemplar, dar fără noroc. În primul război mondial a fost comandantul armatei a treia, numit în ajunul începerii războiului, când n-a mai putut modifica nimic din planul de luptă găsit, care avea multe defecte, dintre care cel mai important lipsa unui pod peste Dunăre care să poată face legătură între trupele române de la sudul Dunării - Turtucaia - cu cele de la nordul Dunării. A dat ideea solitară ca divizia din sudul Dobrogei să se pună imediat în marş şi să atace forţele bulgaro-germane, angajate la trecerea Dunării. Din cauza planului greşit, divizia română n-a putut să ajungă să lovească forţele bulgaro-germane care ar fi fost un dezastru pentru acestea. Ideea a fost lăudată ca unica pentru salvarea trupelor române, a spus şeful de stat major bulgar într-o

comunicare oficială în Bulgaria. Lipsa podului, care era vina planului inițial, a luat aspectul unei catastrofe. Făcându-se mare panică, toți românii cereau o pedepsire exemplară, vina a căzut pe generalul Aslan căruia i s-a luat comanda şi a fost trimis în surghiun în nordul Moldovei, comuna Podul Iloaiei. Am fost de mai multe ori să-l văd. L-am găsit amărât, dar nu descurajat. Ultima dată fiind prezent şi doctorul general Vicol, ne-a spus: „războiul se va termina în favoarea noastră, vom avea şi Ardealul şi Basarabia". Aceasta era perspicacitatea omului inteligent şi a cărturarului. I s-a ridicat pedeapsa, întorcându-se în Bucureşti, satisfăcut de succesul României şi de prevederile sale înțelepte. Nu mult după aceasta a decedat. La înmormântare, la cimitirul Bellu, i-am ținut o cuvântare, reamintind elogiile care i s-au adus de către şeful de stat major bulgar, după ocuparea Dunării, el spusese atunci: „trimiterea diviziei române de către generalul Aslan contra flancului drept al armatei noastre (bulgare), a fost singura operație valabilă. Dacă divizia română din Dobrogea ar fi sosit la timp, armata noastră ar fi suferit cel mai mare dezastru".

Regele Carol al II-lea care-i cunoştea valoarea şi vina cui era, că nu se făcuse podul la timp, el fusese folosit numai ca „țap ispăşitor" pentru salvarea vinovaților, l-a înaintat „post mortem" la gradul de general de corp de armată (general colonel de astăzi). Onorabilă şi dreaptă recunoştință.

Astfel s-a stins din viață un om demn, de spiță domnească a Ciaurilor, care n-a cerut nimic, nu s-a plâns nimănui, care şi-a iubit țara şi pentru ea a purtat crucea bărbăției. Eu l-am iubit pentru distincția calităților sale şi nu-l voi uita niciodată, păstrându-i toată recunoştința.

Am fost uşurat sufleteşte că după 54 de ani a sosit prilejul favorabil să amintesc adevărul istoric, calvarul pe care l-a suferit timp de doi ani, hulit pe nedrept în toate felurile, tratat chiar trădător de acei vinovați care-şi căutau salvarea prin acest mijloc odios.

După plecarea sa a fost înlocuit cu generalul Iancovescu, la aceeaşi comandă dar cu unele schimbări, adică schimbat în grupul apărării Dunării, cu misiunea de a opri trupele bulgaro-germane pentru ca acestea să nu poată trece Dunărea. Am avut pierderi mari, mai ales la Turtucaia, rezistența pe Dunăre a durat circa o lună, când generalul Iancovescu a primit ordin să se retragă în Moldova pe direcția Buzău-Bania-Focşani-Iaşi.

Eu fiind la biroul de operații, generalul Iancovescu mi-a dat ordin de a forma o unitate din soldații care se retrăgeau fără ordin pentru a salva ce mai era de salvat. În grabă mare de a forma o asemenea unitate, am fost luat prizonier, cu ordonanța, de o unitate rusă înaintată care la ora două dimineața beau ceai şi lucrau de zor la trimiterea de ordine scrise. Insistând prin prezența mea paşnică şi ajutat de un interpret „de sâmbătă", am fost pus în libertate după cinci ore, după ce tot comandamentul rus local a aprobat eliberarea mea. Ajungând la apa Buzăului am găsit un pod militar, ridicat de eminentul căpitan de geniu Vasile Dumitru, ajutat de un alt căpitan de geniu.

Până aici am putut forma o unitate compusă mai mult din cavalerie şi ceva infanterie, adunată cu greu, cu ajutorul cărora am trecut mocirla omorâtoare de la

Baniţa-Găvăneşti, apoi târâş-grăbiş am ajuns la Iaşi. Pe drum, la Focşani, m-am întâlnit întâmplător cu generalul Iancovescu care, mirat că mă vede deoarece pierdusem legătura, îmi spune: „Ai scăpat: Eram sigur că nu mai vii."

La Iaşi, grupul Apărării Dunării se desfiinţase.

Aspectul acestei retrageri a fost de nedescris. Infanteria, în panică, imposibil de oprit pentru a apăra artileria şi miile de căruţe cu alimente şi muniţii. Infanteria care în atac băgase groaza în germani, nu mai poate rezista în retragere, intră imediat în panică, luând-o fiecare pe unde apuca. Cavaleria era liniştită, poate din cauza calului care în caz de pericol se poate salva mai repede.

.....

Mocirla ucigătoare Barniţa-Găvăneşti, în urma ploilor nesfârşite, devenise un infern înfiorător. Spectacolul nu se poate descrie. Oameni şi animale pe care îi văzusem de patru zile trecând peste pod, deveniseră fantome.

Am fost mutat la regimentul 10 de vânători şi afectat la Statul Major al diviziei 10. După câtva timp generalul Iancovescu a fost decorat cu ordinul Mihai Viteazu şi numit ministru de război, iar eu decorat cu Steaua României, ofiţer şi numit director de cabinet al noului ministru de război.

În anul acela fusese o recoltă excepţional de bogată care a rămas pe teren din cauza războiului, cedată apoi ruşilor cu clauza ca să ne fie înapoiată. În Moldova, cu refugiaţi şi bolnavi, era o sărăcie lucie care ne ameninţa cu foametea. Atunci generalul Iancovescu, răspunzător de hrana armatei, a arătat guvernului situaţia cu totul critică, cerând să se trimită o comisie în Rusia să expună situaţia precară a Moldovei şi să ceară, ca primă urgenţă, înapoierea celor opt mii de vagoane cu grâne împrumutate armatei ruse.

S-a constituit imediat o misiune, compusă din ministrul de război generalul Iancovescu, ca preşedinte, Dinu Brătianu, ministru, Tankred Constantinescu de la noul departament al cooperaţiei, un colonel de intendenţă, un translator de limbă rusă şi subsemnatul, ca director de cabinet.

La acea dată fusese prima revoluţie rusă, cu omorârea ţarului şi a familiei sale, precum şi a unui mare număr de proprietari. Marea Rusie era condusă de micul avocat de la Kiev - Kerenski - care ne-a primit în audienţă în palatul ţarului şi ne-a asigurat că „Rusul este corect şi în curând cele opt mii de vagoane vor fi înapoiate în Moldova. (Nu s-a înapoiat niciunul; Kerenski fusese licenţiat de popor şi plecat în marele Orient). Apoi am fost invitaţi de generalul şef al marelui stat major la un dejun copios cu circa 80 de persoane, militari din mai multe ţări. După trei zile de la acest dejun călduros, ziarele anunţau asasinarea generalului şef al marelui stat major rus, chiar pe peronul gării unde ne salutase la plecare.

La întoarcere, prin toate gările pe unde treceam, se stătea cu ceasurile, trenurile nu mai mergeau regulat. Soldaţii care nu participaseră la revoluţie, stăteau prin gări şi mâncau seminţe de floarea soarelui, ale căror coji acopereau de o palmă toate pardoselile, iar şefii de gară bine îmbrăcaţi, cu mâna la piept, ne rugau prieteneşte să plecăm cât mai repede acasă, dar generalul Iancovescu, preşedinte, n-a vrut şi am continuat până la Odessa, unde era un spital plin cu soldaţi şi ofiţeri români răniţi,

foarte bine trataţi de medici buni şi hrană îndestulătoare, ceea ce te făcea să uiţi că revoluţia era în floare.

.....

Ne-am întors acasă în sărăcia Moldovei unde oamenii mâncau fasole, omizile mugurii copacilor, iar bolnavii de febră recurentă şi tifos exantematic mureau cu miile.

Dar românul „are şapte vieţi în pieptu-i de aramă" pentru a înfrânge toate greutăţile, pentru realizarea Marii României.

***Perioada de ascensiune** se prezintă astfel:*

Avansat sublocotenent în 1908 şi clasificat al doilea la şcoala specială de infanterie, am fost numit în acest grad instructor în 1911 la şcoala pregătitoare de ofiţeri din Dealul Spirii (Bucureşti).

Avansat locotenent în anul 1911, am fost detaşat în 1913 la regimentul 5 infanterie din Giurgiu, trei luni, pentru a participa la campania din Bulgaria în calitate de comandant de companie.

Imediat după trecerea Dunării, ivindu-se holera, am avut marea satisfacţie sufletească atunci când regimentul a fost decimat de îngrozitoarea boală, de a nu avea niciun bolnav, niciun mort de această ucigătoare boală datorită respectării cu stricteţe a măsurilor prescrise de organele sanitare şi de energicul comandant al regimentului, colonelul Mihăiescu Ilie.

Numit în 1914 adjutantul generalului Aslan, comandantul corpului 3 armată la Galaţi. Acesta era un om foarte cultivat, cu o inteligenţă sclipitoare, cu o educaţie distinsă, cu o bună pregătire militară din toate punctele de vedere. Am fost în anturajul lui timp de doi ani.

*Înaintat apoi căpitan, am participat la războiul din 1916-1918 pentru **Întregirea Neamului Românesc** ca ofiţer de front şi în statul major al diviziei 10.*

Ca ofiţer de front am avut, în retragerea trupelor din Grupul apărării Dunării, de la generalul Iancovescu, comandantul acestui grup, delicata misiune de a apăra cu un detaşament de ariergardă (infanteria, cavaleria şi artileria formate din trupele care se retrăgeau) scurgerea trupelor urmărite de germani până la nord de apa Buzăului. Misiunea mea a fost îndeplinită cu succes şi răsplătită cu decoraţia Steaua României şi mai târziu cu distincţia „à la suite".

Înaintat maior în 1917, şef al biroului de informaţie în statul major al diviziei 10 Negreşti (Vaslui).

Am fost detaşat pentru o lună la Corpul 3 armată Botoşani, comandant al corpului 3 armată fiind generalul Iancovescu, în scopul de a reconstitui operaţia de ariergardă, condusă de mine în timpul retragerii trupelor grupului Dunării şi a operaţiilor de pe Argeş a acestui grup. Lucrare cerută de marele cartier general al armatei.

Numit director de cabinet la începutul anului 1917 al generalului Iancovescu, devenit ministru de război. Cu acest prilej am avut norocul să cunosc marea personalitate a acestui distins general. Pe lângă talentul său de comandant de front am constat subtile calităţi administrative în funcţia ce-i revenea ca ministru, în momentele de mare răspundere şi de grea cumpănă din Moldova, lipsită de strictul necesar - hrana zilnică şi îmbrăcămintea de iarnă, nevoi de care s-a achitat prin măsurile energice şi înţelepte

luate în condiţiunea optimă faţă de situaţia jalnică de atunci, la care s-au mai adăugat şi nemiloasele boli (friguri recurente, gripa spaniolă, tifosul exantematic, tuberculoza), şi îngrijirea răniţilor de pe front, a invalizilor etc.

În contact zilnic am mai remarcat Omul cu aspect rece şi reţinut, dar cu o inimă caldă, gata de a da ajutor celui nevoit şi merituos.

După câtva timp de la întoarcerea în ţară din Rusia m-am separat cu regret de distinsul meu şef, cu satisfacţia de a fi învăţat norma de conducere de care m-am servit mai târziu.

În toamna anului 1919 fiind maior şi aflându-mă la Regimentul 1 vânători de munte, s-au redeschis cursurile Şcolii superioare de război de la Bucureşti, unde reuşisem în anul 1914.

La terminarea primului an în 1920, clasificat al doilea, am fost trimis la Paris cu bunul meu camarad şi prieten lt. colonel Ţupa (clasificat primul), pentru a urma cursurile Şcolii superioare de război.

Din cauza multiplelor formalităţi române şi a căilor ferate deteriorate de război în toată Europa, am ajuns la Paris cu o întârziere de două săptămâni spre mirarea noastră şi a elevilor francezi, precum şi a direcţiei şcolii.

La această întârziere jenantă s-a mai adăugat o supărare cu totul neaşteptată. La sosire am constatat lipsa valizei mele cu haine. Noroc de bunul meu prieten Ţupa care mi-a împrumutat hainele cele mai necesare. Astfel, am devenit artilerist - malgrè moi - şi cu o mare pierdere de timp până când croitorul francez a reuşit să-mi facă o uniformă franceză. În concluzie, „totul este bine, când se sfârşeşte cu bine”.

Profesorii şi elevii erau din cei cu mai mulţi ani de război; lucrările tactice se făceau pe teren sau acasă; aproape toate soluţiile erau primite dacă erau bine justificate, discuţiile erau libere, chiar prea libere, contra părerilor profesorilor, dar respectuoase; soluţiile argumentate cu exemple trăite pe front şi reuşite aveau câştig de cauză. Lucrările noastre acasă, unde aveam mai mult timp de reflectat, au fost cotate cu Bine şi F. Bine, unele chiar citate în clasă. Am regretat pierderea lor cu prilejul naţionalizării.

După terminarea acestor cursuri în condiţiuni bune, ambii am fost opriţi în statul major francez (singurii din cei 30 ofiţeri străini din promoţia noastră) şi trimişi la un stagiu de un an: lt. colonel Ţupa în stat majorul corpului 7 de armată la Bessançon şi eu în stat majorul corpului 14 de armată la Lyon. În situaţia de stagiari, am participat la patru călătorii de studii în Alpi, organizate de acest corp de armată, cu numeroşi ofiţeri francezi de toate armele şi specialităţile. Cu acest prilej, în ultima călătorie, am încercat să fac şi să reuşesc ascensiunea vârfului Mont-Blanc 4 808 m, atestată de Clubul alpin francez, singurul, din cei patru ofiţeri (trei francezi: lt. col. De Bricogne, cdt. Gautier, cpt. Poireau şi cu mine), care am cutezat să întreprind această aventuroasă expediţie, drept care generalul Marjoulet, comandantul corpului 14 de armată şi guvernatorul regiunii Lyon, pe lângă aprecierile sale asupra modului cum am corespuns ca stagiar, a ţinut să mai menţioneze şi reuşita de pe Mont Blanc, întreprinsă de mine, terminând cu fraza: „Maiorul Paul Teodorescu a dovedit rezistenţa românească.”

Generalul Marjoulet, ca toţi cei din Marsilia de unde era şi el, era expansiv. Aveam impresia când vorbea de faptele lui de armă, că exagerează, mă înşelam,

fiindcă citind cartea franceză „Generalii Franţei în primul război mondial", generalul Marjoulet fusese rănit grav de trei ori. El iubea România şi la plecarea mea mi-a dat o fotografie cu câteva cuvinte de simpatie la adresa mea şi a ţării.

Noţiunile despre statul major francez au fost foarte interesante pentru noi şi asemănătoare, în parte, cu ale noastre.

Cu prilejul acestui stagiu la Lyon în 1921, am făcut ascensiunea sus-amintită, atestată după cum am mai spus de Clubul alpin francez, atestare care se găseşte în muzeul sportiv de la Bucureşti. Despre această ascensiune s-a vorbit în reviste şi ziare diferite, dar mai dezvoltat în cartea distinsului nostru scriitor Vasile Firoiu. A se vedea detalii în articolul publicat de V. Firoiu.

La masa ce mi s-a oferit după ascensiune, un inginer care lucrase mai mulţi ani în România, în regiunea petrolieră de la Ploieşti, mi-a spus: „am cunoscut foarte bine pe maiorul Antonescu, ţineţi minte, el va juca un mare rol în România", previzie făcută cu zece ani înainte de a fi ales conducătorul ţării.

* * *

M-am întors în ţară cu prietenul Ţupa în luna noiembrie 1921, când ambii am fost numiţi profesori adjuncţi de tactică generală la Şcoala superioară de război. Sub supravegherea profesorilor titulari am introdus în armata noastră doctrina franceză care s-a acoperit de glorie în al doilea război mondial.

Mai târziu, în aviaţie, mi-am însuşit din cunoştinţele ei, fiind numit profesor titular la tactica aviaţiei, care pe atunci nu exista, se afla în faşă în toate ţările. Am constatat această situaţie când am devenit şeful de stat major al aviaţiei şi mai ales când principele Carol, inspector general al aviaţiei, mi-a propus să-l însoţesc în străinătate pentru a ne orienta asupra viitorului aviaţiei, tehnic şi tactic.

Am făcut o călătorie scolastică pe circuitul Italia-Franţa-Belgia şi Cehoslovacia.

Înaintat lt. colonel în anul 1922, după ce m-am întors în ţară de la Lyon, am fost numit şef de stat major la aeronautică (post nou înfiinţat) şi în acelaşi timp, profesor stagiar de tactică generală şi profesor titular de aeronautică la Şcoala superioară de război, unde am profesat 12 ani.

În 1926 am fost numit comandant de batalion în Regimentul 9 vânători pentru stagiu în arma mea de origine, continuând a fi profesor şi la Şcoala de război.

Tot în acest an am fost detaşat la Făgăraş ca director al cursului de pregătire de căpitani de toate armele pentru gradul de maior.

Înaintat colonel în 1929, mi s-a încredinţat comanda Regimentului de gardă 6 Mihai Viteazu, pe care l-am comandat 4 ani.

În 1932 am fost numit ataşat militar la Paris, Bruxelles şi Madrid până în toamna anului 1936.

Întors în ţară din acest post şi înaintat general în 1937, am fost numit directorul Şcolii superioare de război.

La sfârşitul acestui an am fost numit subsecretar de stat la Ministerul Apărării Naţionale.

Iar în martie 1938 mi s-a încredinţat Ministerul Aviaţiei şi Marinei, unde am stat până în mai 1940, când am trecut la comanda Diviziei 1 gardă de la Bucureşti.

În cursul anului 1938 am fost numit membru corespondent al Academiei Române şi membru titular la Academia de Ştiinţe.

În anii 1932-1940 am fost delegat ca reprezentant al armatei şi al guvernului la funeraliile Regelui Albert al Belgiei, Mareşalului Joffre, Mareşalului Lyautay şi preşedintelui turc Kemal Atatürk.

Pentru activitatea mea culturală ca scriitor militar, am fost distins cu alegerea mea la Academia Română şi Academia de Ştiinţe pentru lucrarea „Tactica Generală" (adică ce trebuia să ştie orice ofiţer). Academia Română mi-a acordat premiul „Gh. Lazăr", iar regele m-a decorat cu ordinul „Meritul cultural clasa I".

Am fost înaintat, în rezervă, la gradul de general de corp de armată odată cu promoţia mea, ca o reparare şi atenţie referitor la procesul meu de conştiinţă, când am demisionat din armată pentru a nu servi sub ordinele guvernului legionar.

Iar pentru relaţiile mele în perioada 1923-1940, întreţinute cu Franţa în scop cultural, pentru strădania mea de a cimenta legăturile de înaltă tradiţie etică dintre Franţa şi România, precum şi pentru a fi servit ambelor ţări în mod corect, am fost distins de guvernul francez cu marele ordin „Legiunea de Onoare" în trei grade: ofiţer, comandor şi mare ofiţer cu placă.

O ascensiune mai mare şi mai rapidă nici că se putea.

* * *

Activitatea mea în perioada de vârf a ascensiunii mele 1930-1940 (când am demisionat de bună voie din armată, cum am mai spus) a fost axată pe trei instituţii: biserica, armata şi şcoala, considerate de mine pilonii uriaşi pe care s-a fundamentat România.

*a) **Biserica** este cea mai veche din aceste trei instituţii, atât în ţara noastră cât şi pe întreg globul. Ea a fost creată de femei în perioada paleolitică când bărbaţii vânau cu pietre puternicii pachidermi pentru hrana lor şi a familiei. Cum o parte din ei erau ucişi de aceste fiare, femeile îngrijorate că nu vor mai avea hrană cu ce să-şi crească copiii, au început în legea lor să invoce o putere care să le apere bărbaţii expuşi pericolului. Din această necesitate vitală s-au născut începuturile religiei.*

Ea a îndeplinit în ţara noastră un rol primordial din următoarele puncte de vedere:

*• **Spiritual**, prin credinţa „crede şi te vei mântui", atât de necesar sufletului omenesc.*

*• **Educativ**, prin omenoasa şi nobila morală creştină de apropiere şi iubire între oameni: „nu fă altuia ce nu-ţi place ţie", „iubeşte pe aproapele tău ca pe tine însuţi" şi mai ales imperativul atât de necesar omenirii „pace vouă şi bună voire între oameni!" pentru trecerea de la sălbăticie la omenie. Un glas salvator, valabil şi astăzi pentru binele universal.*

*• **Cultural**, prin crearea de şcoli (seminarii), cele mai vechi din ţară, crearea primelor tiparniţe (tipografii), unde s-au tipărit lucrări valoroase istorice şi artistice executate, prin păstrarea documentelor şi odoarelor cele mai preţioase - mândria muzeelor - prin arhitectura şi pictura murală a bisericilor, apreciate de iluştrii bizantologi francezi Focion şi Charles Diel, ca cele mai autentice exemplare de artă bizantină care atrag astăzi numeroşi turişti români şi străini.*

• ***Economic**, prin administrarea bogăţiilor ţării (păduri, heleştee, sate, vii, stupării etc.), din a căror venituri s-a alimentat în trecut visteria ţării timp de secole. Iar astăzi continuă să aducă venituri de la turiştii străini care vin să viziteze în special bisericile.*

• ***Politic**, când capii bisericii - mitripoliţii - se găseau alături de domnitori în toate actele politice ale ţării.*

• ***Militar**, prin preoţii afectaţi unităţilor militare, propovăduind morala creştină şi îmbărbătând soldaţii pe front cu crucea în mână şi acte de eroism pentru care au fost decoraţi cu ordinul românesc cel mai mare, decoraţia „Mihai Viteazu”. Cazul preotului Şerbănescu Justin, (înmormântat la Mănăstirea Cernica) din regimentul 21 infanterie care în luptele de la Predeal în anul 1916 a contraatacat pe inamic şi a mers în fruntea batalionului cu crucea în mână.*

• ***Istoric**, istoria ţării împletindu-se cu istoria bisericii, când domnitorii ridicau câte o biserică drept recunoştinţă după fiecare victorie câştigată pentru apărarea gliei strămoşeşti contra numeroşilor duşmani.*

Ferm convins şi profund recunoscător bisericii pentru importantul rol în dezvoltarea ţării, mi-am propus, în măsura modestelor mele posibilităţi, s-o ajut efectiv, contribuind la repararea mai multor biserici din comunele Fundeni-Foamna (Ilfov), Joiţa (Ilfov), Sfinţii împăraţi (oraşul Bacău) şi la restaurarea din temelie a Mănăstirii Dintr-un Lemn (com. Frânceşti, jud. Vâlcea), ctitoria marelui domnitor şi creştin Matei Basarab, care a reparat şi zidit din nou cele mai multe biserici din ţară.

După restaurarea acestei mănăstiri care a durat doi ani (1938-1940), realizată cu soldaţii meseriaşi din aviaţie şi marină şi mijloace băneşti personale, ea a fost declarată oficial Mănăstirea aviatorilor şi marinarilor, loc de închinăciune şi odihnă, în semn de atenţie pilduitoare şi pioasă recunoştinţă ce li se cuvine lor, ca fiind cei mai în pericol din toate armele, nu numai în timp de război, dar şi în timp de pace, mai ales aviaţia, unde se produc multe accidente.

Un statut al actului oficial prevedea un serviciu religios cu pomenirea aviatorilor şi marinarilor morţi la datorie, acest serviciu se oficia în zilele de Sfântul Ilie şi Sfânta Maria, patronii celor două arme, la care trebuia să asiste câte un reprezentant din fiecare grad, de la soldat la general şi amiral (pentru marină). Serviciul religios era ţinut de Mitropolitul Olteniei, pe teritoriul căreia se găseşte mănăstirea, care citea numele tuturor jertfiţilor pentru patrie prevăzuţi în pomelnic. Acest act pios de amintire a celor care şi-au jertfit viaţa pentru salvarea ţării a durat zece ani, până în 1944.

În concluzie, analizând obiectiv activitatea rodnică a bisericii, cum s-a arătat mai înainte, se constată că ea a adus o contribuţie concretă şi eficientă spre binele poporului şi al ţării. În niciun caz ea n-a făcut niciun rău în trecut şi nici chiar astăzi, cu toate descoperirile ştiinţifice.

Căci religia şi ştiinţa se completează, nu se exclud. Cu spiritualitatea religiei şi morala ei nobilă, absolut necesare întregii omeniri, religia rămâne în continuare speranţa viitorului, fără să intre în conflict cu ideologiile de astăzi, fiindcă ea se adresează sufletului şi nu materiei, care are un compartiment de activitate aparte.

*b) **Armata**, scutul ţării şi al fiinţei naţionale, a fost din toate timpurile în atenţia poporului şi conducătorilor săi. Cu acest scop, ea a devenit instituţia cea mai importantă, mai ales în momentele istorice de vârf, achitându-se cu succes eroic timp de 20 de secole, la început contra hoardelor barbare şi mai târziu contra armatelor bine organizate: romane, slave, maghiaro-austriece, turce şi germane. Bravura ei a înscris pagini nemuritoare atât în istoria naţională cât şi europeană.*

Convins de importanţa ei şi, în acelaşi timp fiind şi cariera mea, i-am afectat, în toate calităţile care le-am avut, toată activitatea mea, efectuând realizări concrete pe plan profesional, cultural, social şi organizatoric, astfel:

*1. **În calitate de şef de stat major al aeronauticei 1923-1926** am creat şcoli proprii, de pregătire a personalului necesar aviaţiei, acrobaţiei, artileriei antiaeriene. Înainte personalul aviaţiei era recrutat din armele terestre, fără nicio pregătire şi fără spiritul avântat al aviatorului. Crearea şcolilor noastre proprii de aeronautică sunt cele mai vechi faţă de alte armate europene care au continuat formula veche de recrutare, din armatele terestre. Calităţile de apărători ai ţinuturilor strămoşeşti sunt moştenite în special de la Daci despre care Strabon, marele geograf grec, are cuvinte de laudă, care se completează cu ceea ce s-a scris şi de eminentul istoric grec Polybe. Pe columna lui Traian pe Dacii îi arată mereu în atac, deşi ei nu aveau scuturi şi echipamentul lor era inferior celui roman.*

*De asemenea, în marele Dicţionar francez Larousse sunt înscrise cuvinte de laudă asupra virtuţilor morale, politice şi militare ale poporului român cu aprecieri lăudabile la adresa conducătorilor pe care i-a avut, începând cu epoca feudală: Alexandru cel Bun, Mircea cel Bătrân, Mihai Viteazu şi Ştefan cel Mare care, ca urmare a bătăliilor duse în cei 47 ani de domnie pentru independenţa Moldovei şi apărarea creştinismului contra otomanilor, atrage atenţia papei Sixtus IV, conferindu-i pentru vitejia sa şi a armatei sale titlul de **Atlet al lui Christos** (N. Iorga, Vol. XI, p. 396).*

Istoria modernă remarcă comportarea eroică a armatei române în războiul de Independenţă 1877-1878; figuri proeminente politice şi militare contemporane, români şi străini vorbesc de asemenea foarte elogios de vitejia armatei române, deşi mai întotdeauna inferioară ca număr şi pregătire faţă de armatele cu care se bătea; primul război mondial face dovada acestor afirmaţiuni.

Armata română în toată existenţa ei n-a cunoscut predare sau revolta. Cu încredere în conducătorii săi, ea a executat întotdeauna ordinele pe care le primea. În războiul al doilea mondial, întoarcerea armelor contra germanilor, la ordinul regelui Mihai, este dovada peremptorie a disciplinei ei liber consimţite, de înţelepciune şi probitatea poporului.

Apoi:

1. În calitate de profesor la şcoala superioară de război 1921-1938.

2. În calitate de comandant de regiment 1928-1932.

3. În calitate de ataşat militar 1932-1936.

4. În calitate de director al Şcolii superioare 1936-1937.

5. În calitate de ministru al aviaţiei şi marinei, ca administrator şi organizator 1938-1940.

6. În calitate de simplu cetăţean, funcţie socială şi economică 1940-1948.

.....

*c) **Şcoala** este a treia instituţie care a asigurat progresul ţării din timpurile cele mai vechi, românul dorind să înveţe şi să cunoască. Armata a contribuit în mare măsură la culturalizarea poporului, fiecare cetăţean fiind obligat să facă serviciul militar, obligativitate care nu era pentru învăţământ.*

Armata a avut şcoli de alfabetizare şi şcoli de pregătire militară care au ridicat mult nivelul cunoştinţelor cetăţenilor. Ea a pus accentul în special pe pregătirea serioasă a cadrelor ofiţereşti în şcoli cu profesori competenţi şi pasionaţi. Printre aceştia am fost şi eu, întrebuinţat atât la şcolile pregătitoare de ofiţeri, cât şi la Şcoala superioară de război timp de 14 ani.

Concomitent şi cu acelaşi scop am scris şase lucrări, după cum urmează:

1. Divizia în războiul de mişcare, ofensivă;

2. Divizia în războiul de mişcare, defensivă; ambele lucrări în colaborare cu distinsul camarad lt. colonel Ţupa.

3. Tactica generală (ce trebuie să ştie orice ofiţer, indiferent de armă şi specialitate). Premiat de Academia Română.

4. Instrucţia şi educaţia într-un regiment.

5. Întrebuinţarea corpului de jandarmi pe câmpul de luptă.

6. Opinia publică europeană despre războiul Independenţei 1877-1878, subiect pregătit pentru o teză de doctorat în limba franceză, care lucrare, din cauza evenimentelor, n-a putut fi publicată. Preşedintele comisiei: Renouvin, membrii: de Martone şi Eisenmann.

Lucrările 1-5 au fost aprobate de marele stat major, apreciate ca utile şi bine primite de întreg corpul ofiţeresc.

Perioade întunecate

Prima zi de arest a fost ca ofiţer-instructor la Şcoala pregătitoare de ofiţeri Bucureşti, arestare provocată de mine la Teatrul Naţional.

Găsisem cu greutate un bilet clasa I (aşa era prescris pentru ofiţeri şi cu mânuşi în mână) la spectacolul „O scrisoare pierdută" de Caragiale. Între acte, o doamnă din dreapta mea, pe care n-o cunoşteam, foarte amabilă mi-a oferit o bomboană cam lipicioasă. Am fost nevoit să scot o mănuşă. Un agent militar de la comenduirea pieţei mi-a făcut semn să vin la el, m-a întrebat cum mă numesc şi din ce unitate fac parte. A doua zi, şcoala mea primise de la Garda pieţei (organul superior de infracţiuni) o notă care specifica patru zile de arest ca pedeapsă pentru ţinută nereglementară la teatru, de executat la comenduire. Comandantul şcolii mele era foarte nemulţumit ca un ofiţer de la şcoala de ofiţeri de sub comanda sa să calce regulile stabilite de el, în loc de a le respecta ca exemplu. Dar această abatere s-a complicat şi mai mult prin aceea că trebuia să lipsesc de la şcoală, lipsă care atrăgea atenţia elevilor mei şi, totodată de neconceput acest fapt de comandantul şcolii pentru prestigiul unui ofiţer-instructor de la o şcoală militară, cunoscută ca un exemplu de conduită. Discuţii în contradictoriu au avut loc între comandantul şcolii şi reprezentantul de la comenduirea pieţei, până la un

moment dat când acesta a dezlegat nodul gordian astfel: „ofiţerul se absolvă de această pedeapsă, cu condiţia ca la prima greşeală să se dubleze pedeapsa de patru zile.” Comandantul şcolii însă nu a fost mulţumit, considerând că pedeapsa a fost iluzorie şi, pe viitor, să se dea mai multă atenţie.

Astfel s-a terminat „procesul de stat a doamnei cu bomboana lipicioasă”, nici nu se putea ceva mai comic, mă integrasem complet în burlescul caragialesc.

Arestările însă nu s-au oprit aici, ele au devenit din ce în ce mai tragice. Eram tot la şcoala pregătitoare de ofiţeri, ca instructor la un pluton de elevi (circa 40 de elevi). Într-o zi eram cu unitatea mea la locul de pe platoul şcolii, afectat mie pentru exerciţii, când vine maiorul comandant de batalion ca să observe cum se desfăşura practic, pe teren, un exerciţiu. Maiorul, pe nume Manolescu Ion, ardelean, originar din Breaza-Prahova, era uşor închipuit de când elevii îl porecliseră filosoful, fiindcă ciripea câteva cuvinte filosofice necesare la cursul pe care-l preda - educaţie şi morala militară. Se lăsase adulat de un locotenent fără şcoală militară, fusese soldat în colonia franceză din Maroc şi avea tot interesul să se evidenţieze. Personal cu mine avusese ceva discuţii cam tari, de lipsă de educaţie şi de caracter, ceea ce l-a făcut să se răzbune pe mine, criticându-mă la acel maior. Şi iată că dintre toţi instructorii eu eram vizitat de maiorul meu cel mai des, aducându-mi observaţii jicnitoare, bineînţeles între patru ochi, până într-o zi, când de faţă fiind toţi elevii, mă apostrofează: „elevii dumitale sunt cei mai înapoiaţi, fiindcă nu şti să le explici”. Un vag murmur se aude de la elevi. Această lipsă de tact a domnului maior era vizibilă, dar ca să nu dau naştere la o indisciplină, am adunat toţi elevii, am lăsat comanda subalternului meu, majorului elev, am comandat „drepţi”, am dat onorul respectuos maiorului, am pus sabia în teacă şi am plecat direct la raportul comandantului şcolii. Acesta m-a ascultat cu atenţie, apoi m-a întrebat, cum aş crede eu că se poate aranja acest incident; i-am răspuns că există o singură soluţie, ca dl. maior să-şi ceară scuze în faţa elevilor. Maiorul a acceptat şi scuzele s-au făcut civilizat, astfel am reluat comanda.

.....

Referitor la incidentul meu cu maiorul Manolescu, nu aş fi corect dacă nu aş spune că maiorul avea calităţi militare şi civice. La ieşirea la pensie el a creat instituţia - Casele Naţionale - care au fost de mare importanţă pentru cultura şi educaţia poporului, de la care a avut sinceră recunoştinţă.

* * *

În toamna anului 1910 am plecat la Şcoala specială pe timp de un an în localul de sport al şcolii militare de infanterie, comandată de colonelul Dragalina, ofiţer foarte distins, de origine bănăţeană, venit în armata română ca locotenent. În gradul de colonel şi director de şcoală preda şi cursurile de tactica infanteriei şi de educaţie militară. La aceste cursuri, înflăcărat cum era întotdeauna nu băga de seamă trecerea orei de curs, dar noi, în loc de a-i atrage atenţia politicos, mai ales că-l simpatizam pentru osteneala care şi-o dădea şi accentul bănăţean pronunţat, am început să facem semne de atragerea atenţiei, nepermise, începând să închidem zgomotos pupitrele, să trântim cărţile, să frecăm încălţămintea pe podele, semne huliganice, contrar disciplinei militare care i-au atras atenţia, dându-şi seama atunci că trecuse mult peste oră.

Intrigat de această purtare, a întrebat de mai multe ori: „cine face această dezordine?!". Nici un răspuns din partea noastră, tăcere de mormânt, ceea ce l-a determinat să spună: „Laşilor, nu aveţi curajul cel mai elementar. Ce fel de ofiţeri sunteţi voi? Să vă fie ruşine, neruşinaţilor!". Eu care nu făcusem niciun zgomot, pentru a salva penibila situaţie a tuturor, m-am sculat de bună voie de pe bancă şi am spus: „Domnule colonel, eu am făcut acest zgomot". Cu toate că nu se putea ca un singur elev să facă un aşa de mare zgomot. Atunci el fără să-şi dea seama şi nici să cerceteze, mi-a replicat: „Să-ţi fie ruşine, de ce nu mi-ai spus de la început, neruşinatule!". La care i-am răspuns respectuos: „Domnule colonel, vă rog să nu mă insultaţi. Dacă am greşit cu ceva dovedit, să mă pedepsiţi, dar nu să mă insultaţi, fiindcă eu insulte gratuite nu primesc". La acest răspuns tare, sala în surdină protestase. Comandantul îşi dădu seama de expresiile folosite de ambele părţi, îşi reveni şi replică liniştit: „Ai noroc că eşti băiat bun, altminteri te-aş pedepsi după cum meriţi". (Pedeapsa, în realitate, am primit-o la conduită, care mi-a scăzut clasificaţia de la locul întâi al doilea).

Pe viitor, în ce mă priveşte, eu voi proceda la fel pentru reabilitarea camarazilor, cu speranţa că vor deveni mai curajoşi, aşa cum cere onoarea militarului.

Pentru a rămâne în continuare corect şi drept şi a nu lăsa o impresie proastă despre comandantul nostru, pe care nu l-am auzit niciodată folosind cuvinte injurioase, trebuie să afirm că a fost un comandant de valoare. De la gradul de locotenent cu care a venit în armata română şi până la gradul de general, a luat toate gradele - la alegere -, iar în timpul războiului s-a comportat ca un erou în apărarea Jiului; a fost grav rănit fără să se evacueze şi a murit vitejeşte în mijlocul soldaţilor lui. A fost pildă de devotament şi abnegaţie pentru toată armata română care l-a iubit şi onorat.

Am fost trimis în judecata Curţii de Casaţie (secţiile unite) pe motivul că aş fi întreţinut din fondul marinei vasul „Luceafărul", proprietatea fostului rege Carol II, fără nicio bază legală. Or, s-a dovedit în instanţă de imparţialul şi înaltul for de justiţie că întreţinerea acestui vas se făcuse pa baza unei legi în vigoare la cea dată. Acest proces pornit din patimă personală contra regelui, a fost considerat injust faţă de mine care procedasem legal şi, în consecinţă, a fost scos de pe rol ca neavând obiect, fără nicio sancţiune penală, cum vroia generalul răzbunător.

Însă neexplicabil, măsurile contra mea au continuat şi după arestarea Mareşalului Antonescu 1944.

Cerând în scris imediat după demiterea lui Antonescu să mi se încredinţeze o comandă pe frontul de vest, nu mi s-a aprobat să-mi fac datoria faţă de patria mea. Colonelul Ştefan Niculescu, directorul de cabinet al preşedintelui de consiliu, generalul Sănătescu, era prezent când i-am prezentat cererea.

Am prezentat dorinţa mea şi preşedintelui de consiliu general Rădescu, care a urmat după generalul Sănătescu. Ambii mi-au promis o comandă, dar niciunul nu s-a ţinut de cuvânt.

După plecarea acestora persecuţia a continuat, astfel:

Mi s-a luat casa din Bucureşti, o casă modestă cu 4 camere, numai pentru mine, sora mea bolnavă şi îngrijitoarea ei, nicio cameră de speculă, pe motiv că am fost „absenteist" şi casa ca ceva lăsat în părăsire. În realitate sora mea şi îngrijitoarea ei erau

în casă, iar eu eram închis la Aiud, fapt cunoscut de ministrul de interne care mi-a luat casa în mod samavolnic.

Am fost arestat şi condamnat la 5 ani închisoare, după executarea pedepsei fiind găsit nevinovat şi amnistiat, am fost eliberat din închisoare şi am fost cazat la un subsol, într-o cameră de 7 mp, igrasioasă, întunecoasă şi fără sobă, în str. Aviator Drossu nr. 27.

Mi s-a luat pensia în mai multe rânduri, timp de mai mulţi ani.

Am câştigat prin proces toată mobila din casă, dar practic nu mi s-a dat absolut nimic, nicio pernă.

Nu am mai fost primit în Academia Română, unde activasem zece ani prin lucrări tipărite şi comunicări publice, pe motiv că situaţia ce avusesem fusese desfiinţată.

Mi s-a expropiat cultura de orez cu tot ce se afla pe ea, pentru bun obştesc, fără să se fi făcut ceva în scopul luat şi fără să fi fost despăgubit conform art. 10 din prima constituţie democratică.

S-au luat proprietatea părinţilor (o casă) şi a surorilor mele (un loc de casă) din Bacău, ca fiind proprietatea mea.

Prezentând actele legale ale proprietarilor reali, mi s-a răspuns că actele nu sunt concludente - fără nicio motivare -, deşi erau făcute în bună ordine.

Toate reclamaţiile făcute de mine contra măsurilor cu totul nelegale, n-au fost luate în consideraţie.

O singură persoană, generalul Sălăjan, ministrul forţelor armate, aflând indirect de starea neumană ce mi s-a aplicat, pe baza cercetărilor făcute de organele sale de informaţie, m-a scos din mizeria în care trăiam, dându-mi un apartament în Drumul Taberei.

Comparând realizările mele, descrise pe larg în acest manuscris, cu tratamentul neomenesc ce mi s-a aplicat, uşor se poate constata nedreptatea comisă.

Nu mă plâng, dar o ideologie care se bazează pe dreptate, egalitate, omenie, muncă răsplătită etc., trebuie să practice anumite principii, altminteri ele n-au nicio valoare.

În cazul meu, realitatea este de partea mea. Eu am dat totul: muncă, energie, pricepere, realizări importante ca: Academia Militară, silozuri, cartier muncitoresc etc. spre binele poporului, economii de peste 4 miliarde de lei, în timp ce statul, nu numai că nu mi-a dat nimic, dar mi-a luat toate agonisirile cinstite.

Eu nu am rămas dator nimic statului, pe când el îmi datorează, dacă nu tot, măcar o pensie pentru care mi s-au oprit bani aur în toată cariera mea de 35 de ani. Eu, afară de drepturile mele legale, nu am cerut nimic regimului şi când ele au fost solicitate, au fost călcate. Le-am reclamat, dar el nu mi-a dat absolut nimic.

Indiferent de modul cum am fost tratat, eu nu am fost cel învins, am fost un învingător prin realizările înfăptuite pentru popor, prin contribuţia adusă de aviaţie şi marină, înzestrate şi pregătite de mine, după cum atestă lucrarea oficială „România în războiul antihitlerist" prin respectul şi aprecierea pe care mi-o arată toţi cei care cunosc activitatea mea.

Cu toate loviturile primite, nu am fost doborât, din contră, am ieşit mai întărit, mai oţelit, înţelegând acum şi mai bine spusele lui Confucius „Tot ce nu mă omoară mă face şi mai tare".

Asta a fost viaţa mea, descrisă cu toată sinceritatea, lipsă de ură şi răzbunare. Şi, dacă ar fi s-o mai trăiesc încă o dată, aş repeta-o tot aşa, fiindcă am conştiinţa împăcată şi datoria împlinită faţă de un scop înalt, singurul care lasă o urmă, singurul care durează şi confirmă trecerea omului pe pământ, corespunzătoare misiunii sale. Omul este o fiinţă trecătoare, numai urmele lui rămân.

Am satisfacţia netă că am lăsat şi eu, prin realizările mele, folosite şi astăzi, o mică dâră de progres pentru ţara mea şi că, în decursul vicisitudinilor lungii mele vieţi, am păstrat intact caracterul meu: demn, corect şi integru care nu s-a plecat decât în faţa conştiinţei şi niciodată în faţa oamenilor cât de puternici ar fi fost ei.

VI. SFATURI ŞI PRINCIPII DE COMPORTARE ÎN VIAŢĂ

Un proverb vechi spune „Un om avertizat (prevenit, informat. înştiinţat) valorează cât doi", în sensul că cel înştiinţat din timp despre ceva neplăcut, poate sesiza mai prompt şi lua măsuri adecvate ca şi când ar fi doi care caută să găsească soluţia cea mai convenabilă, cu condiţia ca avertizarea să fie corectă şi de la un om cu experienţă.

***Experienţa** este chintesenţa, sinteza din observarea atentă a întâmplărilor survenite în viaţă. Ea este o şcoală pe care o face omul în toată viaţa lui. Ea implică tradiţie şi comportă o bogată sursă de învăţăminte verificate, precum şi principii concrete de practică, nescrise, ci numai transmise oral din generaţie în generaţie. Nesocotirea, nerespectarea sau nefolosirea lor la momentul oportun pot duce la mari neplăceri. Reiese, deci de la sine că pentru a reuşi, trebuie să ţi seamă de ele. Dobândirea experienţei cere timp, este „ipso-facto" apanajul bătrânilor, iată de ce filosofii greci spuneau, dacă ai nevoie de un sfat, caută un bătrân şi dacă nu-l găseşti, cumpără-l. Experienţa fiind deci rezultatul practic al unei vieţi îndelungate - ţine de tradiţie.*

***Tradiţia** este legătura trecutului cu prezentul, prin doctrine, legende, datini şi învăţăminte. Ea este o forţă dinamică care ţâşneşte ca dintr-un crater, din adâncul veacurilor, indispensabilă atât consolidării prezentului, cât şi pregătirii viitorului. Astfel zis, tradiţia este materia primă de care se foloseşte prezentul pentru făurirea viitorului. Ea trebuie respectată şi utilizată ca mijloc de îndrumare, comparaţie, inspiraţie şi control.*

***Disciplina** este o altă forţă indispensabilă fără de care nu este nici armonie, nici echilibru şi nici posibilitatea de a îndeplini scopul urmărit. Ea începe cu ascultarea şi respectul faţă de părinţi, profesori, autorităţi etc. şi devine pentru militari o ascultare dură, denumită disciplină militară, principiu de bază „sine qua non" pentru nevoile şi succesul unei armate. Este suficient să afirm (ca unul ce am trăit drama primului război mondial) că, datorită disciplinei dure, consimţită de toţi, de la soldat la general, uniţi „în cuget şi simţiri", am învins deficienţa armamentului nostru, am înfruntat foametea, bolile, pericolul şi am triumfat în faţa unui inamic mult mai puternic decât noi. Pentru binele ţării şi al poporului ea trebuie să fie folosită fără ezitare şi cu energie, fiind practic dovada că este singura forţă salvatoare în momentele cele mai critice.*

***Conştiinţa** este simţământul intim de gândire şi control al omului, este stimulentul acţiunilor sale fizice şi morale. Ea generează datoria de a întreprinde o acţiune, dusă până la capăt în condiţiuni optime de execuţie. O astfel de conştiinţă trebuie să fie şi a voastră în tot ce vreţi să înfăptuiţi pentru binele vostru personal şi al familiei*

şi al ţării. Indiferenţa, nepăsarea, lenea, sustragerea de la serviciu, chiulul, exprimate uşuratic prin „nu-i treaba mea", „să mai facă şi altul", „nu mă interesează" sunt atribute negative care dezonorează pe om şi dovedesc în sinteză lipsa lui de patriotism şi a datoriei faţă de ţară.

***Datoria împlinită** până la capăt constituie principiul fundamental şi universal necesar progresului. Ea se bazează pe **ideea forţă** care declanşează şi însufleţeşte o acţiune până la desăvârşita ei execuţie.*

***Ideea forţă** este natura dinamică, creatoare, entuziastă, pozitivă - singura în măsură de a pune în mişcare şi a orchestra mijloacele de care se dispune - pentru a efectua o concretă realizare, spre deosebire de **ideea teoretică** care este prin definiţie **statică**, pasivă, neproductivă şi de-a dreptul negativă. Pentru ca ideea forţă să reuşească integral, ea trebuie să fie susţinută de o voinţă fermă, de o energie inepuizabilă, de o pasiune mereu animatoare, de un curaj fără frică, de răspunderi şi de un ideal călăuzitor spre obiectivul de atins. Aceste competenţe caracteristici ideii forţă sunt uşor de înţeles, deoarece ea este productivă, pe când ideea teoretică este vorbărie goală care încălzeşte doar aerul.*

*Exemple de vigoare a ideii forţă avem în trecutul nostru, îndeplinirea a numeroase şi răsunătoare idealuri istorice: Apărarea gliei strămoşeşti şi a fiinţei naţionale, Unirea Principatelor, Independenţa ţării, Întregirea neamului românesc, iar astăzi spectaculosul progres ştiinţifico-tehnic al întregii ţări. În lumina acestor vădite exemple, folosiţi în toată activitatea voastră - **ideea forţă** - care asigură actul creator, reuşita şi dă farmec vieţii.*

***Viaţa** înseamnă trăirea omului în mod civilizat. Ea implică lupta continuă de curaj şi de voinţă. Deci, nu trebuie s-o lăsaţi să se scurgă la întâmpla re, fără cap şi scop, după capriciile voastre sau idei fataliste „aşa trebuia să fie", „o viaţă are omul" sau după mentalitatea încăpăţânatului recalcitrant „aşa vreau şi aşa fac", ci, această viaţă, trebuie condusă conştient şi raţional pentru a o trăi frumos după cum merită. Ea este scurtă, dar poate deveni lungă şi interesantă dacă este tratată cu **arta frumosului**, adică de a lăsa urme cât mai durabile şi utile pentru ţară, pentru popor şi familie. Să fiţi animaţi în toată activitatea voastră de sentimente umane, de cultură, prin citit, excursii şi călătorii instructive în ţară şi în străinătate. Să iubiţi natura, artele, oamenii şi pacea, în fine, să trăiţi o viaţă echilibrată şi atotcuprinzătoare, într-un cuvânt, să fii OM, posedat şi obsedat de ideea nobilului ideal de astăzi „Progresul fără încetare a ţării şi a poporului"!*

***Idealul** este în viaţă punctul de miră către care se tinde, farul care luminează obiectivul de atins. El este absolut necesar atât pentru indivizi cât şi pentru popoare cu condiţia ca să fie clar şi precis definit. Fără ideal, un individ ca şi un popor merg în viaţă, în voia sorţii, din derivă în derivă, ca un vas fără cârmă.*

Idealul individual este mai limitat, mai egoist şi se referă numai la nivelele individului şi ale familiei sale, pe când idealul colectiv este atotcuprinzător şi se referă la progresul general al întregii colectivităţi: poporul. Prin aceasta nu trebuie să se înţeleagă că idealul individual n-are importanţă, că trebuie neglijat, din contră, el contribuie eficient la îndeplinirea idealului colectivităţii şi, implicit, dacă merge bine colectivităţii, îi va merge bine şi individului. Astfel zis, aceste două idealuri se completează, se ajută

reciproc, se înmănunchează într-un tot organizat şi armonios şi puternic, în niciun caz ele nu se exclud.

.....

***Patriotism**: La început, acoperind mai multe veacuri, idealul poporului român a fost mereu acelaşi „apărarea gliei strămoşeşti", împlinit de luminaţii lui voievozi: Mircea cel Bătrân, Alexandru cel Bun, Ştefan cel Mare, Ion Vodă cel Cumplit, Mihai Viteazu, Vasile Lupu etc. Iar mai târziu, el a variat în funcţie de factorul politico-naţional, astfel: Întregirea vremelnică a neamului românesc sub voievodul Mihai Viteazu; Unirea Principatelor Române sub curajosul domnitor Alexandru Ioan Cuza; Independenţa ţării sub marele domnitor Carol I; Întregirea de-a pururi a Neamului românesc sub loialul rege Ferdinand I.*

Toate aceste realizări cruciale, în pofida tuturor greutăţilor, vorbesc de la sine. Ele dovedesc ideea forţă, optimism, vitejie, înţelepciune, iubire de ţară, înaltele virtuţi morale ale poporului şi, în acelaşi timp, curajul marilor conducători, instinctul lor politic şi luminata lor intuiţie istorică.

Realizarea idealurilor poporului ţin de miracol, după cum se exprimă marele istoric francez Jules Michelet în lucrarea sa „Istoria poporului român": „România înseamnă 20 de secole de miracol".

În prezent, idealul poporului este: „Progresul ştiinţific şi tehnic la cel mai înalt grad care trebuie să devină o realitate sub denumirea de „Dezvoltarea calitativă a poporului şi a ţării în linişte şi pace". Se înţelege prin această definiţie precisă că acesta trebuie să fie idealul de viitor al poporului, adecvat cerinţelor vremurilor de astăzi. El cere şi impune ca toţi cetăţenii să lucreze sincer şi conştiincios la dezvoltarea poporului pentru a putea astfel intra în rândul popoarelor civilizate, cu aportul ei specific, intelectual, economic şi social, potrivit misiunii înalte ce-i revine la promovarea progresului mondial. Tot accentul deci trebuie pus pe acest suprem deziderat, toată educaţia să fie bazată pe cinste, conştiinţă, adevăr, muncă devotată pe ideea forţă, pe îndeplinirea datoriei, pe dăruire. Generaţiei voastre şi celor viitoare vă revine ambiţia, mândria şi onoarea dobândirii acestui ideal. „La trecutu-ţi mare, mare viitor", imperativa viziune a genialului Eminescu este sarcina ce o primiţi din mâinile lui. Ea trebuie să răsune în inimile voastre ca o chemare divină, ca un imbold mirific la atingerea idealului propus. Sarcină grea desigur, dar natura a creat posibilitatea imposibilului - zborul interstelar - cu atât mai mult posibilitatea realizării unui ideal pe pământ.

Deci, tot înainte! Cu încredere absolută, cu tot avântul şi curajul pentru triumful viitorului ideal, cum au triumfat glorios şi generaţiile trecute. Exemplele lor sunt chezăşia neîndoielnică a succesului vostru şi a generaţiilor viitoare. Ele au cerut şi vor cere în continuare un comportament înalt sufletesc şi o filosofie optimistă, în lupta grea (investită), atribuite omului fără de care reuşita este compromisă. Un comportament sufletesc cu atributele sale: exemplu personal, dreptate, legalitate, cinste, răsplata muncii depuse, sentimente umane care, în esenţă, alcătuiesc indispensabila, trainica şi puternica legătură sufletească, exprimată axiomatic de ilustrul Goethe „Suflet de alt suflet nu se leagă dacă de la suflet nu porneşte chemarea". Odată sufletul câştigat, totul merge bine şi de la sine.

În consecinţă vă sfătuiesc din practică ca în toate raporturile voastre de serviciu, de familie, de societate să puneţi tot accentul pe blândeţe, bunătate, răbdare, perseverenţă, stăpânire de sine şi controlul personal al propriei voastre conduite, ca să câştigaţi sufletul tuturor celor cu care veniţi în contact, pentru izbânda acţiunii propuse. Pentru aceasta mai este nevoie şi de o filosofie optimistă, cum spune biblia: „Crede şi te vei mântui"..., astfel vei reuşi. O spun din practică, căci ea a fost cheia tuturor realizărilor mele, privite şi considerate cu atâta încredere şi convingere de parcă le vedeam imaginea lor, gata înainte de a fi fost terminate.

*Lupta omului pe pământ nu trebuie privită ca o povară, o pedeapsă, o încătuşare a libertăţii, adică prim prisma unei filosofii pesimiste, lipsită de creaţii şi satisfacţii, ci prin prisma filosofiei optimiste, ca o misiune nobilă şi de onoare, atribuită, dăruită numai omului, cu misiunea de generator de realizări cu urme nepieritoare şi chiar de transformare a materiei prime native a lui într-o operă de artă „**Omul**" , precum sculptorul face operă de artă dintr-o piatră necioplită.*

Toate aceste sfaturi şi principii de comportare şi reuşită care m-au condus la realizările obţinute în cariera mea, expuse la Cap. III, m-au îndreptăţit, cu titlul de experienţă pozitivă, să vi le aduc la cunoştinţă ca un aport esenţial la realizările ce veţi avea de efectuat în viaţa voastră. Încercaţi-le, aplicaţi-le şi vă veţi convinge-veţi avea mari satisfacţii!

VII. MĂRTURISIRI ŞI CONCLUZII LA SFÂRŞIT DE VIAŢĂ

Un test social din iniţiativă proprie

Eram la Aiud, trimis contra voinţei mele la laboratorul de experienţe al închisorii, dotat cu instrumente umane, reprezentanţi din toate straturile sociale, din toate profesiile, din toate organizaţiile politice, din toate originile, toate rasele, educaţiile şi felurite caractere, pentru a face un test necesar menţinerii moralului meu, armă indestructibilă în momente de grea cumpănă. M-am considerat, din proprie iniţiativă, un laborant şi zilnic am observat, am învăţat şi am tras concluzii personale referitor la mijloacele celebrei instituţii de „ridicare" şi „reabilitare", referitor la jalnica stare fizică şi psihică la care ajunseseră toţi împricinaţii, despre care am rămas, pentru unii, cu o impresie admirativă, pentru alţii cu o decepţie completă.

ÎNCHEIERE

Sunt aproape de venerabila vârstă de 91 de ani şi, făcând o privire retrospectivă asupra drumului ce l-am străbătut în viaţă şi ale cărei amintiri obiective le-am înscris aici, le socotesc ca pline de învăţăminte pentru cei ce ne urmează.

Prin aceste amintiri m-am silit să creez imagini reale şi absolut veridice despre: activitatea mea, oameni, locuri şi diverse evenimente situate în timp şi spaţiu, brodând evolutiv prezentul cu trecutul spre a ne da seama că poporul nostru urcă pe treptele civilizaţiei în record evolutiv.

În ceea ce mă priveşte, în legătură cu activitatea mea pe care o socotesc fructuoasă pentru o viaţă de om şi apreciată la superlativ de toţi cei care m-au cunoscut, îşi are geneza:

• în calităţile native, moştenite de la iubiţii mei părinţi, cărora le port o profundă recunoştinţă;

• distinşilor mei profesori civili şi mai ales militari care m-au format pentru aspra luptă avută ca să devin „self made man" (un om făcut de el însuşi), adică prin mijloace proprii şi nu prin protecţie.

• natura a fost foarte generoasă cu mine, dăruindu-mi calităţi neaşteptate: sănătate, putere de muncă, energie, conştiinţă, voinţă, iniţiativă, curajul acţiunii şi al răspunderii, încredere în mine şi în colaboratorii mei, simţul dreptăţii, spirit de organizare, într-un cuvânt, însuşiri de reuşită. Totodată, am fost înzestrat cu un caracter tenace, integru şi dinamic, care m-a susţinut în permanenţă în realizarea programului ce-mi propuneam, fără să abdic vreodată în faţa celor mai dificile împrejurări, ceea ce mă îndrituieşte să afirm că voi rămâne acelaşi până la sfârşitul vieţii.

Începutul unor frumoase realizări mi-a creat o faimă în instituţia pe care am servit-o cu tot devotamentul, motiv care a stat la baza încrederii ce mi s-a acordat de către înaltele foruri ale statului, începând cu regele ţării.

Aprecierile superlative şi încrederea ce mi s-au acordat, m-au stimulat tot mereu în frumoasele şi numeroasele realizări, ale căror ctitor sunt şi pentru unele din ele am calitatea că îmi aparţin ca - activităţi în premieră pe ţară.

Corect este să recunosc, de asemenea, că natura mi-a dat esenţialul în viaţă - foarte mult noroc -, datorită căruia am reuşit în tot ce am realizat. Alţi camarazi, incomparabil mai bine înzestraţi ca mine, n-au reuşit, fiindcă au fost lipsiţi total de acel compartiment esenţial: ***norocul****.*

Aceasta mi s-a arătat de multe ori în viaţă, dar mai favorabil în anul 1919, când am fost trimis să urmez cursurile Şcolii Superioare de Război la Paris. Să mă explic: dacă şcoala noastră de război n-ar fi fost închisă între anii 1914- 1918, cum eram reuşit din anul 1914, aş fi terminat-o în 1916 în ţară şi, de asemenea, dacă nu reuşeam al doilea la clasificaţie, după primul an al şcolii noastre în 1919, nu puteam să intru în cele două locuri puse la dispoziţia României de către statul francez şi deci n-aş mai fi urmat cursurile de mare reputaţie ale Şcolii Superioare de la Paris; deci n-aş fi purtat marca valoroasă a acestei distinse şcoli. Reuşita carierei mele este datorită acestei mari şanse, deoarece, pe lângă cunoştinţele militare ce am dobândit, am trăit şi într-un mediu de civilizaţie şi cultură foarte avansat care mi-a dat idei sociale noi despre: dreptul omului la libertate şi egalitate, privilegiul gândirii de a se manifesta sincer şi independent, curajul opiniei şi al răspunderii, sensul iniţiativei, aportul democratic cu ascultarea deliberat consimţită, respectul pentru om etc.

Recunosc că Parisul intelectual şi spiritual m-a lansat, el mi-a servit de trambulină la succesul meu de mai târziu. Aici am cunoscut o serie de oameni de seamă de la care am prins multe învăţături pentru mine, cât şi pentru ţară.

Pentru toată învăţătura primită de la generoasa Franţă, eu îi port întreaga mea gratitudine şi o consider ca o a doua mea patrie.

Sunt profund recunoscător luminaţilor conducători şi marilor patrioţi ai ţării care m-au făcut să văd ***Întregirea Neamului Românesc****, împlinirea visului naţional de veacuri, precum* ***şi Progresul spectaculos al ţării****, de astăzi, de care sunt extrem de*

fericit, pentru că generaţia mea a contribuit pregnant la această dezvoltare. Într-adevăr ea a adus o contribuţie considerabilă materială şi intelectuală:

***Naţional**: cu substanţiale sume de bani, devize, aur, proprietăţi rurale şi urbane naţionalizate, luate de la milioane de cetăţeni, cu pensiile lor pe mai mulţi ani, cu impozite noi, salarii mici etc., apoi*

***Aportul intelectual**: cu valorile intelectuale de frunte (doctori, profesori, ingineri, arhitecţi, constructori, agronomi, tehnicieni de toate specialităţile) care au format tot tineretul ce se încadrează astăzi: instituţii, spitale, fabrici, şcoli etc.*

Sunt foarte fericit că am putut să văd mai repede decât am crezut, adeverindu-se viziunea marelui patriot Bolintineanu: „Viitor de aur ţara noastră are şi prevăd prin secole a ei înălţare!”.

De asemenea, sunt foarte fericit de concisa, dar atât de cuprinzătoare, năzuinţă a genialului Eminescu: „la trecutu-ţi mare, mare viitor!”.

La lumina măreţelor înfăptuiri din trecut şi de astăzi, chezăşia viitorului de mâine:

- cred cu toată puterea şi convingerea în forţa creatoare a poporului român;

- cred în continuare în înălţarea ţării;

- cred într-al ei mare viitor;

- cred că România va deveni o ţară cultă şi civilizată aşa cum merită inteligentul şi ambiţiosul popor român, avid de progres;

- cred în misiunea nobilă ce-i revine de a contribui cu specificul lui caracteristic, intelectual, economic şi social la dezvoltarea progresului mondial.

Acesta este crezul meu pe care-l întrevăd realizat, fiindcă un popor ca cel român, trecut prin foc şi sabie de barbari şi duşmani timp de 20 de secole, reuşeşte să-şi păstreze glia strămoşească, să-şi salveze fiinţa lui naţională, integrală, cu limba, religia, folclorul şi obiceiurile lui, este un popor de resurse care-şi va duce misiunea până la împlinirea ei totală şi definitivă.

Am toată încrederea şi sunt mândru de el!

Vârsta mea înaintată nu-mi va mai permite să văd culmile pe care le va atinge poporul nostru de acum înainte. Iată de ce mă voi despărţi de viaţa pământească cu profundă părere de rău; în faţa implacabilei legi, singura egală pentru toţi muritorii: moartea, trebuie să mă plec cu smerenie, nu însă înainte:

- de a-mi arăta cumplita durere de a fi văzut după 23 august 1944, micşorarea teritoriului naţional, dobândit cu jertfa a 800 000 de vajnici luptători în primul război mondial şi de a fi văzut la închisori factura omului - animalizat;

- nu mă pot despărţi, înainte de a-mi cere iertare de la rude, prieteni sau cunoscuţi, dacă cu gândul sau cu fapta le-am greşit: „căci nu este om care să nu greşească”;

- de a nu-mi exprima toată recunoştinţa tuturor colaboratorilor mei pentru munca lor dezinteresată, pusă în realizarea planului ce am săvârşit împreună, în special la Şcoala Superioară de Război, la Regimentul de Gardă „Mihai Viteazu”, a cărui faimă s-a dus peste hotare, la aviaţia devenită prin figurile proeminente de inventatori şi piloţi de o autentică autoritate internaţională, precum şi faţă de marină, ale cărei cadre au apărat cu eroism în al doilea război mondial coastele noastre maritime şi au salvat de la o capturare masivă trupele noastre ce luptau în Crimeea;

- de a nu ura iubitei mele ţări, ca să ajungă cât mai repede în rândul ţărilor înaintate;

- de a nu mulţumi fierbinte creatorului pentru toate darurile ce mi-a hărăzit, înainte ca să fiu în stare de a lăsa şi eu o urmă modestă, dar folositoare vigurosului neam din care mă trag;

- de a nu păşi cu seninătate în călătoria Cea Mare în Eternitate, „unde nu este nici durere, nici suspin, ci viaţă fără sfârşit!"; că mi-am făcut datoria.

Plec mulţumit din lumea asta şi prin faptul că, de câţiva ani, am avut prilejul să fiu sărbătorit în diferite împrejurări şi mai ales la 28 iunie, când adaug câte un an la venerabila mea vârstă.

Sunt extrem de încântat când citesc pe feţele tuturor participanţilor la asemenea sărbătoriri stima, respectul şi afecţiunea ce-mi poartă, pentru care le adresez profunda mea recunoştinţă.

Apreciez cum se cuvine dragostea şi respectul ce mi se arată în asemenea împrejurări care, pentru mine, constituie o preţioasă răsplată şi recunoaştere a unei activităţi prodigioase ce am dezvoltat în trecut.

Socotesc, de asemenea, de datoria mea să mă număr printre cei mai vârstnici supravieţuitori ai generaţiei care a avut fericirea de a fi participat efectiv la realizarea idealului naţional: ***România Mare****!*

Pentru generaţiile viitoare le dau sfatul ca să păstreze în sufletele lor sentimentul de recunoştinţă pentru cei căzuţi pe câmpurile de luptă. Dacă în cele două războaie am semănat cu trupurile eroilor noştri de la Caucaz şi până în podişul Boemiei, a fost numai pentru a ni se recunoaşte integritatea teritoriului, pe care îl câştigasem prin pacea din 1919.

Generaţiile care ne urmează să păstreze în sufletul lor recunoştinţa pentru aceşti fii ai ţării care şi-au sacrificat viaţa pentru ţară.

Din sublima lor jertfă să facem dovadă că preţuim pe cei ce au murit eroic şi să ne continuăm năzuinţa legitimă de a ne ocupa locul nostru alături de marile state ale Europei, că ne meritătm Patria, pentru a cărei dârză continuitate să stea chezăşie tot ce înseamnă simţire şi suflet românesc.

Poporul nostru, prin atavism, are cultul eroilor şi slăvirea acestor morţi rămaşi pe diferite câmpuri de bătălie; aceasta să constituie o datorie sfântă şi de care nu ne leagă decât iubirea cea pură şi admiraţia cea mai curată.

Să-şi dea seama lumea noastră că, fără eroi, omenirea nu ar fi reuşit să iasă din hoardă şi că popoarele fără eroi au fost condamnate la dispariţie.

.....

Să se ştie că eroii noştri au înfruntat împărăţia morţii şi au ucis moartea cu dispreţul de moarte.

Amintirea despre eroi să rămână neclintită în memoria noastră şi a celor de după noi şi din cinstirea jertfei lor să pregătim temeinic orânduirile noi şi să insuflăm tuturor aceeaşi iubire de neam şi aceeaşi dârzenie în apărarea drepturilor naţionale, izvoarele sigure ale consolidării ideii care trebuie să fie permanentă pentru toţi.

Veşnicia neamului depinde de o neîntreruptă vrednicie a generaţiilor care îşi trec

una alteia flacăra nestinsă a dragostei pentru ţară.

Revenind la persoana mea, gândul meu zboară la toţi subalternii, colaboratorii şi prietenii mei care nu mai sunt printre cei vii, cărora le aduc aici prinosul meu de recunoştinţă.

Pentru cei în viaţă le trimit gândurile mele frumoase cu urări de sănătate şi pentru fiecare o caldă îmbrăţişare din partea mea, căci ştiu că fructuoasa lor colaborare a fost pornită din suflet şi din dorinţa vie de a fi folositori scumpei noastre Patrii!

Încheind această scurtă biografie, spun:

Ajută şi apără Doamne de aici înainte iubita noastră ţară şi al ei înţelept popor.

Iar pentru mine, ca „ADIO" versul cel mai potrivit:

„De-i rupi codrului o rămurea
Ce-i pasă lumii-ntregi de moartea mea."
AMIN!

CASETĂ

„Sunt aproape de venerabila vârstă de 91 de ani şi, făcând o privire retrospectivă asupra drumului ce l-am străbătut în viaţă şi ale cărei amintiri obiective le-am înscris aici, le socotesc ca pline de învăţăminte pentru cei ce ne urmează. Prin aceste amintiri m-am silit să creez imagini reale şi absolut veridice despre: activitatea mea, oameni, locuri şi diverse evenimente situate în timp şi spaţiu, brodând evolutiv prezentul cu trecutul spre a ne da seama că poporul nostru urcă pe treptele civilizaţiei în record evolutiv".

CAROL AL II-LEA (1883 – 1953) VERSUS GENERALUL PAUL TEODORESCU (1888 – 1981)[1]

Prof. univ. dr. Valentin CIORBEA

Regele Carol *„**a fost un om ca toţi oamenii, cu calităţi dar şi cu mari defecte de caracter, temperament,* **(şi)** *voinţă”. (Generalul Paul Teodorescu).*
*„**Pe Paul*** **(Teodorescu n.n.)** ***nu-l iubesc ca pe ceilalţi aghiotanţi, pe el îl respect”. (Carol al II-lea).***

Între puţinii ofiţeri superiori căruia, pe merit, prinţul/ regele Carol al II-lea i-a apreciat şi pus în evidenţă personalitatea de excepţie exprimată prin pregătirea şi ţinuta militară impecabilă, cultura, creativitatea şi eficienţa în actul de comandă, în efortul şi perseverenţa realizării unor ample construcţii, pe un loc special s-a aflat generalul Paul Teodorescu, pe care l-a acceptat şi respectat ca nepreţuit colaborator.

Relaţiile şi colaborarea dintre Carol al II-lea şi Paul Teodorescu s-au derulat, cu întreruperi între anii 1918 şi 1940, după cum mărturiseşte generalul în scris în paginile intitulate *Fapte istorice. Un sfârşit dureros*, pe care le-a ataşat la finalul manuscrisului său *Istoria Aeronauticei*, încă inedit, lucrare donată în anul 1980, împreună cu alte documente şi diverse cărţi Mănăstirii Dintr-un Lemn, pentru a fi păstrate în camera memorială pe care maicile i-o amenajau în Palatul Brâncovenesc, cu pioasă recunoştinţă pentru amplele lucrări de reînnoire, modernizare şi înfrumuseţare a Sfântului Lăcaş, desfăşurate între anii 1938 – 1940 din iniţiativa şi cu susţinerea directă a generalului.

Paul Teodorescu ne mărturiseşte că l-a văzut pe prinţul moştenitor de aproape în anul 1912, în satul Militari, de lângă Bucureşti, la o aplicaţie executată în teren de Regimentul 6 Vânători, în al cărui efectiv era încadrat şi căpitanul Carol de Hohenzollern. Modul în care acesta a executat ordinele primite de la comandantul său i-a atras, narează Paul Teodorescu, „admiraţia tuturor” şi din acel moment „am început să-i cunoaştem calităţile”.

Întâlnirea şi începutul colaborării s-au realizat cu certitudine, cum reiese din dosarul personal al generalului Paul Teodorescu, la 1 aprilie 1918, când având gradul de maior a fost mutat în Regimentul Vânătorii de Munte pe funcţia de comandant de batalion şi ajutor al locotenentului – colonel Carol, aflat la comanda unităţii.

Impresionat de activitatea desfăşurată în regiment de subordonatul său, Carol avea să noteze în foaia calificativă pe anul 1918 din *Memoriul* (dosarul personal) acestuia: „*Ofiţer foarte distins şi de care n-am avut decât să mă laud în tot timpul cât a servit*

1 Studiul de faţă are ca principale surse de documentare: *Memoriul* (Dosarul personal) al generalului Paul Teodorescu, manuscrisul său inedit *Istoria Aeronauticei* şi Însemnările zilnice. 1937 – 1951 ale regelui Carol al II-lea.

în regiment. Are o cultură militară foarte dezvoltată şi prin intrarea sa în Şcoala Superioară de Război va deveni un ofiţer eminent. Educaţiunea şi pregătirea profesională o are foarte bună. Este ajutat de o creaţie foarte bună şi de o cultură dezvoltată. Serviciul şi l-a îndeplinit cât se poate de bine. A comandat cu mult tact şi energie Batalionul II în tot timpul cât a fost în serviciul de pază al Bucureştilor. Foarte conştiincios şi cinstit mi-a fost de cel mai mare ajutor cât timp a înlocuit pe titularul ca ajutor de corp. E un ofiţer dintre cei mai distinşi. Cu ocazia unui consiliu de onoare şi-a arătat spiritul de echitate şi camaraderie".

După studii strălucite la Şcoala Superioară de Război din Bucureşti şi Paris, unde a făcut o impresie deosebită colegilor şi comandanţilor săi francezi, maiorul Paul Teodorescu avea să lucreze din nou sub comanda prinţului moştenitor. La 1 iulie 1923 a fost înaintat la excepţional la gradul de locotenent – colonel şi mutat cu acordul lui Carol, care a preluat comanda Inspectoratului General al Aeronauticei, structură creată la 1 aprilie 1923 (din 1932, Secretariat de Stat), pe funcţia de şef de stat major. Astfel Paul Teodorescu a redevenit principalul subordonat al lui Carol în activitatea de organizare a Inspectoratului General al Aerului. Întâlnirile pentru discuţii şi analize cu şefii de birouri aveau loc la reşedinţa prinţului din şoseaua Kiseleff sau la cabinetul pe care îl avea în clădirea fostei Şcoli de Artilerie şi Geniu din Calea Griviţei. Rememorând atmosfera acestor reuniuni, Paul Teodorescu avea să scrie peste ani: *„Ne plăceau chestiunile discutate liber, fiecare din noi acceptând toate întrebările puse şi modul cum erau soluţionate. Vederile lui (Carol n.n.) largi ne atrăgeau, era o adevărată şcoală şi doream să-i cunoaştem calităţile, temperamentul, firea, toţi tinerii îl imitam*".

Când documentele pentru organizarea Inspectoratului General al Aviaţiei şi activitatea pe care urma s-o desfăşoare noua structură i-au fost prezentat pentru aprobare lui Carol, acesta a propus să fie definitivate după ce o delegaţie a Inspectoratului va efectua o vizită de documentare în Italia, Franţa, Marea Britanie, Belgia şi Cehoslovacia, cu scopul de a cunoaşte tehnica de aviaţie, fabrici producătoare de avioane şi doctrina militară în sectorul aeronautic din respectivele ţări. Delegaţia formată din prinţul Carol, general Nicolae Condiescu şi locotenent – colonel Paul Teodorescu a vizitat fabrici, au avut loc întâlniri cu personalităţi din sectorul aviaţiei, discuţii la centrele de instrucţie de la Versailles şi Chalot din Franţa, au primit materiale documentare, reviste, prospecte, „cele mai utile nouă", puse la întoarcerea în ţară la îndemâna uzinelor româneşti, după cum subliniază Paul Teodorescu. Cu rezultate deosebite s-a încheiat vizita la Şcoala de Ingineri în Aeronautică din Franţa, generalul Duval, conducătorul instituţiei, oferind două locuri pentru tineri ofiţeri români doritori să devină ingineri de aviaţie. Ulterior în această instituţie s-au format 80 de ingineri români.

Călătoria de documentare s-a încheiat cu participarea la Congresul Federaţiei Internaţionale de Aeronautică ţinut la Paris sub patronajul primului ministru, respectatul savant Paul Painlevé. Invitat să ia cuvântul la dineul oferit de gazde, Carol a susţinut liber un discurs privind rolul aviaţiei în dezvoltarea relaţiilor dintre popoare şi al României în special ca ţară plasată la intersecţia unor importante căi de transport de la nord la sud, de la est la vest (a trasat imaginar cu mâinile larg deschise spre cer traseele), producând în sală exclamaţii de apreciere, freamăt şi aplauze ritmice. Premierul

Painlevé, în cuvântul de răspuns, a evidenţiat în faţa asistenţei aportul României la dezvoltarea aviaţiei.

Rezultatele deosebite obţinute de locotenent – colonelul Paul Teodorescu i-au fost apreciate de prinţul Carol în foaia calificativă pe anul 1924: „*Din prima zi am putut să constat că nota pe care i-am dat-o pe când comanda un batalion în R.M.V.* (Regimentul de Vânători de Munte n.n.) *s-a adeverit. A devenit un ofiţer eminent. Ofiţer de Stat Major de o mare valoare, muncitor exemplar, bun camarad, educaţie militară şi civică perfectă, a fost ajutătorul meu cel mai nepreţuit şi cel mai ideal ce a-şi fi putut visa. Graţie puterii sale de muncă şi adâncii sale priceperi, a putut ca în scurt timp ca şef de Stat Major să-mi organizeze tot serviciul la perfecţie. La orice moment pot să* ***mă razim*** *complet pe el. Într-un cuvânt este un ofiţer desăvârşit din toate punctele de vedere. Împreună cu maiorul Ţupa a scris o lucrare de mare valoare* ***Lupta Diviziei*** *(*titlul corect*:* ***Divizia. Războiul de mişcare. Teme şi soluţiuni în două volume*** *n.n.), carte care ar trebui să fie nu în bibliotecă, ci pe masa de lucru al cărui ofiţer care doreşte a se instrui. Prin excelenţă îndeplineşte toate condiţiunile cerute de lege pentru înaintarea excepţională”.*

Aceleaşi aprecieri elogioase au fost găsite și într-un carnet de însemnări personale ale prinţului unde Carol a notat câteva consideraţii despre colaboratorul său care au fost incluse în foaia calificativă a locotenent-colonelului Paul (Pavel) Teodorescu pe anul 1925: „*A fost foarte bine apreciat de fostul principe moştenitor A.S.R. Principele Carol. Iată nota extrasă din carnetul A.S.R. Principele Carol. «Şef de Stat Major ideal, colaborator fără pereche, n-am avut decât să mă laud de concursul nepreţuit pe care mi l-a dat la orice clipă. Timp de 3 ani de când colaborăm împreună la aceeaşi operă am învăţat să cunosc calităţile acestui eminent ofiţer. Am putut cunoaşte şi aprecia înalta valoare, cu multă judecată, putere de muncă». Fie la pregătire sau la concentrare, organizare, fie la pregătirea instrucţiei, a tinerilor, pe la discuţia cu şefii de corpuri, peste tot aceeaşi râvnă, acelaşi devotament fără preget. Muncitor neobosit a condus la perfecţie serviciul de Stat Major. Merită cu prisosinţă înaintarea excepţională”. Inspect. gl. al Aer, gl. Rudeanu“.*

După ce Carol a părăsit România renunţând la statutul de prinţ moştenitor, legăturile sale cu Paul Teodorescu probabil s-au întrerupt până în iunie 1930. Revenit intempestiv în ţară cu intenţia de a fi proclamat rege, Carol a fost aşteptat pe 7 iunie 1930 la Băneasa de către colonelul Paul Teodorescu, comandant al Regimentului de Gardă „Mihai Viteazul” cu un detaşament şi colonelul Gabriel Marinescu cu o subunitate care l-au protejat şi însoţit la Cotroceni.

Până în 1932, când colonelul Paul Teodorescu a fost numit ataşat militar în Franţa, fiind acreditat şi în Belgia şi Spania (1932 – 1936), a participat activ în Statul Major al regelui la „manevrele” (aplicaţiile) anuale organizate toamna.

Reîntors în ţară colonelul Paul Teodorescu este numit la 1 decembrie 1936 la comanda Şcolii Superioare de Război, instituţia unde predase cursuri şi pe care dorea să o reformeze, prioritare fiind construcţia unui nou campus şi reorganizarea procesului didactic.

În caietul de însemnări, regele Carol avea să consemneze întâlnirile sale cu Paul Teodorescu, cât şi problematica abordată. Astfel, la 6 aprilie 1937 regele notase că i-a primit pe Paul Teodorescu şi arhitectul Duiliu Marcu pentru a-i prezenta planurile noilor

construcţii ce urmau să fie ridicate pe Dealul Ţăcăliei din Cotroceni, loc ales tot de general. „*Proiectul e frumos şi locul ales pentru clădire va dezvolta toată această parte a oraşului*”, scria Carol.

Inaugurarea campusului Şcolii Superioare de Război, la acea dată cel mai modern din România, a avut loc pe 6 decembrie 1939, în prezenţa lui Carol şi al altor personalităţi: „*Localul, - consemna Carol – într-adevăr o minune corespunde nevoilor şi unei concepţii moderne, civilizate a ceea ce trebui să fie o astfel de instituţie. Efortul ce l-a făcut Paul Teodorescu este absolut spre toată lauda şi merită mulţumirile cele mai calde din partea tuturor”*.

Nemulţumit de supradimensionarea corpului ofiţerilor superiori din Armată, Carol a decis că se impunea o reformă. A mizat pe generalii Constantin Ilasievici şi Paul Teodorescu, promovaţi la 4 septembrie 1937 în guvern, la Ministerul Apărării Naţionale, primul titular, iar cel de-al doilea subsecretar de Stat, numiri ce au „avut ca scop a îndrepta această stare de lucruri”, a reţinut monarhul în însemnările sale. La 22 septembrie 1937, generalul Paul Teodorescu i-a prezentat regelui starea Armatei. În aceeaşi zi Carol scrie în jurnal „*cu Teodorescu discutam situaţia Armatei, a cărei stare morală e şi mai proastă decât credeam, lăbărţirea şi necinstea au devenit extreme. Studiem în linii generale, marea mişcare care trebuie făcută după manevre, scăderea limitei de vârstă cu 2, 3 ani şi scoaterea la pensie a celor cari au fost menţionaţi de 3 ori bun în grad”*. (Sic).

Interese politice, presiuni din interiorul Armatei, atacuri la adresa generalului Paul Teodorescu, întrucât, precizează Carol era cunoscut „*ca omul meu de încredere*”, au dus la retragerea proiectului de lege propus de Ministerul Apărării Naţionale.

Între 1 noiembrie 1937 – 2 iunie 1940 generalul Paul Teodorescu a fost ministru titular la Ministerul Aerului şi Marinei, perioadă prolifică în dezvoltarea Aviației şi Marinei, pe parcursul căreia au avut loc multe întâlniri şi discuţii între Carol şi apropiatul său ultimele dovezi ale încrederii absolute a monarhului în generalul Paul (Pavel) Teodorescu au avut loc la începutul lunii septembrie 1940, când în țară s-a declanșat criza politică pe fondul prăbușirii frontierelor României Mari, ca urmare a cedării Basarabiei, Nordului Bucovinei, unei părți importante a Transilvaniei și județelor Dorostor și Caliacra.

Carol a dorit să-l promoveze pe generalul Paul Teodorescu ca ministru al Apărării Naţionale după ce Ion Antonescu a depus jurământul ca preşedinte al Consiliului de Miniştrii, dar a fost refuzat pe motiv că „*unităţile nu-l vor urma*”. Ultima întâlnire dintre Carol al II-lea şi generalul Paul Teodorescu s-a produs în fatidica noapte de 5 spre 6 septembrie 1940, când regele a trebuit să răspundă scrisorii generalului Ion Antonescu prin care i-a cerut abdicarea. Carol i-a chemat pentru consultări pe generalii Eduard Ballif, Gheorghe Mihail şi Paul Teodorescu, apreciaţi de rege ca cei mai loiali colaboratori ai săi. Chestionaţi asupra poziţiei pe care ar trebui s-o ia toţi, „sunt de părere că se poate rezista”, după cum a consemnat lapidar regele în fila jurnalului din 5 septembrie 1940.

Din perspectiva trecerii timpului, generalul Paul Teodorescu s-a simţit obligat moral să-şi exprime opiniile despre relațiile avute cu regele Carol al II-lea şi personalitatea monarhului, să-l apere de acuze pe care le-a considerat nemeritate. A realizat acest

lucru în anii ’70 ai secolului XX, în capitolul *Fapte istorice trăite. Un sfârşit dureros*, menţionat mai sus.

Cu rigoarea care l-a caracterizat, Paul Teodorescu şi-a structurat evaluarea personalităţii lui Carol pe două paliere: **calităţi** şi **defecte.** La capitolul **calităţi**, Paul Teodorescu apreciază la Carol comportamentul „*blând, stăpânit şi calm*” cu soldaţii şi atenţia specială faţă de „*cei care pricepeau mai greu*”. Era „*conştiincios şi ambiţios*”, lucra la instrucţie cu gradaţii ore suplimentare. Cu prilejul diverselor discuţii făcea „*o foarte bună figură*”, dovedindu-se „*inteligent*”, interesat şi „*aplicat în tehnică, istorie şi filatelie la care lucra zilnic, îmbogăţindu-şi valoarea colecţiei, preocupat şi iubitor de sport în care vedea mijlocul de formare a unui tineret activ, echilibrat şi sănătos*”. Pentru educaţia copiilor şi tinerilor a creat „Asociaţia Cercetaşilor Români” şi „Straja Ţării”. S-a preocupat de dezvoltarea Liceului Militar de la Mănăstirea Dealu. Încadrat cu „*directori (şi) profesori emeriţi*” liceul a devenit o „şcoală medie” de pregătire intelectuală pentru tineri selecţionaţi din toate straturile sociale, dintre absolvenţi afirmându-se „figuri excepţionale în toate disciplinele”. Carol a fost animat de „*spirit de dreptate şi echitate*”, calitate demonstrată, după cum scrie Paul Teodorescu, prin acceptarea includerii în legislaţia referitoare la Aviaţie a unor drepturi pentru fiecare categorie de specialişti, neglijate până atunci.

Referindu-se la unele discuţii pe care le-a avut cu regele Carol al II-lea, „*mai delicate, în contradictoriu*”, privitoare la viaţa privată a monarhului, Teodorescu afirmă că faţă de el s-a manifestat în „*spirit obiectiv, loial*”, neîndepărtându-l cum a făcut, spre exemplu, cu profesorul Nae Ionescu. Între alte calităţi remarcate la Carol al II-lea, Paul Teodorescu mai enumeră „*spiritul artistic*” pe care monarhul şi-l manifesta prin ascultarea cu plăcere a pieselor muzicale. Poseda, de asemenea, „*talentul de a vorbi spontan, curgător, selectiv, captivant şi înflăcărat*”. Regele a fost animat de „*spirit economic*”, dovedit în aprobarea modificării de contracte pe care le avea statul ce a dus la o economie de peste 2,5 milioane lei la buget. Legat de „*Timbrul aviaţiei*” introdus pentru a spori fondurile destinate Aviaţiei, care a dat naştere în epocă la bănuieli de corupţie din partea Casei Regale, a regelui Carol al II-lea, Paul Teodorescu precizează că fondul „*era administrat de Ministerul de Finanţe*”. Acuzaţie oficială n-a existat împotriva monarhului, „*mişeleasca calomnie*” (sic) fusese, probabil, lansată de un nemulţumit ce fuse îndepărtat din comitetul de administraţie a fondului şi astfel pierduse salariu lunar de 200.000 lei.

„*Spirit militar*” a avut şi l-a manifestat în organizarea Armatei, în măsurile luate pentru pregătirea comandamentelor superioare. Legat de această calitate, Paul Teodorescu susţine că regele Carol al II-lea a probat şi „*spirit organizatoric*” prin înfiinţarea unei „şcoli” teoretice de pregătire a „înaltului comandament” pentru generali şi colonei şi o „şcoală practică” prin manevrele regale ce se desfăşurau anual, toamna, unde participau trupe din toate categoriile de forţe ale Armatei. Aplicaţiile se încheiau cu „*critica generală*” pe care Carol „*o ţinea personal, scoţând în evidenţă învăţămintele de reamintit în anul viitor*”.

Generalul Paul Teodorescu concluzionează că victoriile obţinute de Armata română în Campania din Vest în al Doilea Război Mondial „*se datoreşte şi fostului rege Carol al II-lea care în anii 1936 – 1940 a pregătit serios Armata de război*”.

Vocaţia pentru „*cariera armelor*” şi-a dezvoltat-o urmând cursurile Şcolii Militare de la Postdam. A studiat istoria cu N. Iorga şi geografia cu S. Mehedinţi iar prin studiu individual a parcurs lucrări de istorie militară, tactică şi strategie. Deşi de sorginte germană a manifestat „*spirit latin*”, s-a interesat de Franţa care, între altele, a sprijinit România şi dezvoltarea Fabricii I.A.R. Braşov şi a onorat diferite comenzi de armament, „*strecurându-le cu mari greutăţi şi mari sacrificii*” şi a trimis la studii tineri români. A manifestat „*spirit românesc*”, şi-a iubit ţara şi nu a vorbit niciodată contra României.

Analizând **defectele** lui Carol, „*un om ca toţi oamenii cu calităţi, dar şi cu mari defecte de caracter, temperament, voinţă*”, Paul Teodorescu subliniază din capul locului că era „*influenţabil*” şi din acest motiv cădea „*victima aşa-zişilor prieteni devotaţi, în realitate interesaţi sau nepregătiţi care i-au deformat realitatea, influenţându-l greşit*”. „*Slab psiholog*” şi-a apropiat sfetnici „*neexperimentaţi, găsindu-se adesea izolat*”. A fost „*prost inspirat de aşa-zişii bine informaţi, indivizi, în realitate preocupaţi de interese personale*”. „*Suspicios ca toţi influenţabilii*”, lua adesea hotărâri pripite.

Paul Teodorescu accentuează că „*unul din multele defecte*” a lui Carol, de fapt cel mai grav, cu consecinţe pentru rege, „**era *patima aprinsă de femei*** *de proastă calitate, care odată căzut în mrejele lor era lipsit de voinţă, devenit hipnotizat, stăpânit de o poftă diabolică, suferind de PRIAPISM – boală erotică cu simptome diferite era o pradă uşoară capricioasei femei* (Elena Lupescu, metresa sa n.n.) *pe care el o iubea până la inconştienţă. Această viaţă pătimaşă, cauza greşelilor sale comise, a suprimat, a dezgustat şi nemulţumit poporul care până atunci îl apreciase. Şi astfel, de unde la sosirea sa în ţară, în 1930 a fost primit cu ovaţii, bucurie şi încredere, la plecare în 1940 decorul s-a schimbat fiind înlocuit cu huiduieli şurăietoare şi ameninţări de moarte*”.

Comparându-l cu personalităţi româneşti, Paul Teodorescu îi găseşte similitudini cu Al. I. Cuza, Vlad Ţepeş, Mihai Viteazul şi Ştefan cel Mare. Dintre străini a avut unele asemănări cu Talleyrand care „*a dus o viaţă particulară detestabilă*”, cu Eduard al VII-lea al Marii Britanii, dominat de Wallis Simpson, de două ori divorţată, de origine socială modestă, legătură concretizată printr-o căsătorie morganatică, şi Frederic al Prusiei care a părăsit ţara de două ori, devenind ulterior Frederic cel Mare.

Ultima întrevedere pe care Carol al II-lea a avut-o cu Paul Teodorescu s-a consumat în noaptea de 5 spre 6 septembrie 1940, când a fost invitat împreună cu generalii E. Ballif şi Gheorghe Mihail pentru consultări. Regele i-a primit în biroul său de lucru în ordinea vechimii în grad: Ballif, Mihail şi Teodorescu. Iată cum descrie peste ani Teodorescu întrevederea cu Carol: „*Nu-l mai văzusem de o lună. L-am găsit obosit, nu dormise deloc, era emoţionat. Când m-am apropiat să-mi dea mâna mi-a spus: «văd că ţi-a încărunţit părul, e mai bine aşa la un grad mai mare». Apoi mi-a apucat umerii cu mâinile, m-a scuturat puternic şi-am avut impresia c-ar vrea să-mi spună ceva, m-a privit lung fără să-mi spună vreun cuvânt, renunţând parcă la ceea ce a avut să-mi spună. Apoi mi s-a adresat din nou: «eşti la curent cu situaţia, ai auzit ce vrea Antonescu. El e ambiţios ca întotdeauna vrea să ajungă cu orice preţ, acum împins fiind de Hitler. Ce părere ai? Să-mi răspunzi direct, aşa cum te ştiu! – Da, Majestate, răspunsul meu este*

categoric, nici abdicare, nici părăsirea ţării. Ambele sunt opera legionarilor, pornită de la Hitler prin Antonescu». Acesta a fost conţinutul şi atmosfera istoricei discuţii”.

La ieşirea din biroul lui Carol i-a găsit pe ceilalţi doi generali, prieteni, care îl aşteptau. Evident s-a produs un schimb de impresii, ce au dus la concluzia, afirmă Paul Teodorescu, că “*fără a se consulta în prealabil*”, toţi trei au avut aceeaşi poziţie.

Generalul Ballif a relatat că i-a spus revoltat regelui: *“«cum, Majestate, ieri arivistul ăsta (aluzie la Antonescu) v-a depus jurământul cu mâna pe cruce şi astăzi va cere abdicarea şi mâine mişelul ce are să vă mai ceară»”. Ballif, “o personalitate cu morală unitară”, şi-a manifestat indignarea pe Carol subliniind că abdicarea este “un act de laşitate, mai ales când ţara era în impas periculos. El nu admitea sub nicio formă lipsa de voinţă, pe care o punea pe seama acelei femei nefaste, un spirit demonic.”* (Elena Lupescu n.n.)

Paul Teodorescu îşi exprimă în încheierea aprecierilor sale din manuscris convingerea că în străinătate, regele Carol a regretat greşelile comise.

Paginile memorialistice lăsate de generalul Paul Teodorescu referitoare la personalitatea lui Carol al II-lea se adaugă bogatelor consideraţii scrise de diverse personalităţi la adresa regelui. Valoarea lor constă în rigoarea şi francheţea cu care l-a caracterizat pe Carol al II-lea din perspectiva portretului psihologic şi al personalităţii sale contradictorii.

GENERALUL PAUL (PAVEL) TEODORESCU – TESTAMENTUL. OMAGIUL COLABORATORILOR ŞI SUBORDONAŢILOR LA CEREMONIALUL DE ÎNHUMARE

Prof. univ. dr. Valentin CIORBEA
Maica Stareţă Stravofora Emanuela OPREA

Militar desăvârşit, cum puţini a avut Armata României între cele două Războaie Mondiale, cu o carieră cu totul remarcabilă şi un destin cu urcuşuri şi coborâşuri, pe care şi le-a asumat cu demnitate, generalul Paul (Pavel) Teodorescu, s-a pregătit din timp pentru trecerea în nefiinţă, regizându-şi cu minuţiozitate impresionantă ceremonia înmormântării.

În vara anului 1967, în vârstă de 79 de ani s-a adresat Episcopiei Râmnicului şi Argeşului solicitând aprobarea unui loc de veci în cimitirul Mănăstirii Dintr-un Lemn, pe care a restaurat-o, cu sprijinul ostaşilor şi ofiţerilor din Aviaţie şi Marină, între anii 1938-1940. Episcopia a aprobat la 1 august 1967 cererea venerabilului general. Împreună cu Maica Stareţă Epiharia Diaconeasa, generalul Paul (Pavel) Teodorescu a ales locul de veci în cimitirul Bisericuţei Dintr-un Lemn, pe partea stângă, cum se urcă spre intrarea în sfântul lăcaş.

La 28 iunie 1979, generalul Paul (Pavel) Teodorescu ce intrase în cel de-al 91-lea an de viaţă, şi-a întocmit testamentul desemnând pe unul dintre cei mai apropiaţi colaboratori, generalul-maior (r) aviator Ion Di Cezare, legatar. Documentul poartă titlul „Ultimele Dorinţi ale gen. R. Paul Gh. Teodorescu”[1]. Cum cititorul va putea constanta parcurgând textul, suntem în faţa unui Testament impresionant, ce dezvăluie personalitatea şi caracterul generalului, riguros, extrem de precis şi eficient în tot cea planifica şi realiza, atent la detalii şi mai ales în îndeplinirea lor întocmai.

Testamentul olograf, pe care îl redăm, în continuare, în integritatea sa se compune din trei părţi şi o anexă:

* * *

Bucureşti, 28 Iunie 1979

CUVÂNT ÎNAINTE

Omul se naşte cu două certificate: unul de <u>naştere</u>, cu dată certă: şi altul de <u>moarte</u> cu dată necunoscută.

Cum nu se poate şti niciodată, când va fi momentul fatal, cum „mâine este întotdeauna nesigur”, şi în acelaşi timp, ca măsură de prevedere, m-am hotărât astăzi 28 iunie 1979, la vârsta de 91 de ani, când mai sunt stăpân pe facultăţile mele

1 *Ultimele Dorinţi ale gen. Paul Gh. Teodorescu* (Testamentul olograf păstrat în camera memorială a Gen Paul (Pavel) Teodorescu din Palatul Brâncovenesc al Mănăstirii Dintr-un Lemn.

intelectuale să scriu şi să semnez cu mâna mea ultimele mele dorinţe şi testamentul meu (aici alăturat), cu rugămintea de a fi ambele integral îndeplinite, de rudele şi prietenii mei –mai jos notaţi – în care am deplină încredere...

Aceştia sunt:

Nepoţii mei:

1. Teodorescu Paul Dan – Bucureşti, telefon 45.94.29.

2. Teodorescu Paul Nicolae – Bucureşti, telefon 51.38.02.

Prietenii mei:

3. General Ionescu T. Ion, din Bucureşti, strada Aviator Petre Creţu, nr. 47, telefon 65.18.29.

4. Colonel Mastacan Grigore, strada Dr. Marinescu, nr. 20, telefon 71.14.52.

5. Colonel (r) Ionescu Gheorghe din Filiaşi-Dolj, telefon 6.12.23 sau în Bucureşti, strada Moldoviţa, nr. 8, telefon 84.65.33.

6. Arhitect Gheorghe Ţurcanu, strada Lucreţiu Pătrăşcanu, nr. 9, bl. Y-2, apartament 62, telefon 43.90.85.

7. Comandor aviator (r) Popescu Ion Oiţă, strada Alexandrina, nr. 10, telefon 17.53.98.

8. Comandor aviator (r) Pavlovschi G. Mihail, strada Dezrobirii, nr. 16, Bl. 25/26, telefon 27.71.73.

9. Comandor aviator (r) Ion Di Cezare, strada Elev Ştefănescu Ştefan, nr. 67, telefon .35.08.94.

10. Colonel (r) Stănculescu Nicolae, bulevardul Macaralei, nr. 53, apartament 50, telefon 30.18.75.

11. Comandor aviator (r) Circa Ştefan, strada Fetiţelor, nr. 10, telefon 20.91.25.

12. Comandor aviator (r) Capbătut Boris, strada Oltarului, nr. 8, telefon 11.37.60.

13. Aviator inginer Ilie V. Stan, strada Dorobanţi, nr. 82, telefon 11.50.12.

14. Aviator Marinescu Nicolae, strada Dealul Ţugulea, bl. 12, apartament 105, telefon 18.91.64.

15. Aviator Cândea G. Nicolae, bulevardul Dimitrie Cantemir, nr. 45, etaj 5, apartament 34, telefon 23.29.23.

16. Aviator Holca Ion, intrarea Colonel Stoenescu, nr. 6, telefon 49.99.50.

17. Locotenent-colonel (r) Zlate Ion, strada Câmpina, nr. 13, telefon 65.16.88.

18. Locotenent-colonel (r) Condurache Paul, strada Luterană, nr. 5, scara E, apartament 52, telefon 16.36.93.

19. Comandor marină (r) Gheorghe Mocanu, bulevardul Ana Ipătescu, nr. 24-26, scara A, etaj I, apartament 20, telefon 50.60.08.

Distinsul meu camarad şi prieten, generalul (r) Ionescu T. Ion, este rugat să primească conducerea şi organizarea înmormântării mele la Mănăstirea Dintr-un Lemn, judeţul Vâlcea, unde a fost aprobat de Sfânta Episcopie de Râmnic, cu adresa nr. 8748 din 1 august 1967 (anexat în copie), un loc pentru mine, ales împreună cu Maica Stareţă Epiharia Diaconeasa, în cimitirul Mănăstirii, pe care s-a realizat o criptă funerară concepută de mine şi construită de arhitectul Gheorghe Ţurcanu.

De asemenea, rog pe Prea Cuvioasa Maică Stareţă, să dea tot binevoitorul său concurs, rudelor şi prietenilor mei, ca să îndeplinească regulile şi obiceiurile creştine, pe care le cunoaşte Prea Cuvioşia Sa.

Numărul de persoane citate mai sus este mult prea mare pentru o înmormântare sobră, aşa cum sincer o doresc, totuşi am socotit că este util ca măsură de prevedere, pentru a înlocui pe cei care vor fi indisponibili, bolnavi, ocupaţi sau lipsă din Bucureşti.

Cunoscând foarte bine comportamentul fiecăruia şi zelul ce vă caracterizează, sunt pe deplin încredinţat că va fi între Dvs. o perfectă înţelegere şi desăvârşită colaborare, pentru ca ultimele mele dorinţe să fie realizate întocmai.

Exprimându-vă scuze, pentru indiscreţia comisă de a vă deranja în momente aşa de dureroase, vă mulţumesc tuturor (sic).

General-colonel (r) Paul Teodorescu

* * *

ULTIMELE MELE DORINŢE

Rog cu totul stăruitor, ca cei aleşi de mine, citaţi de mine la capitolul „Cuvânt înainte" să-mi facă o înmormântare aşa cum am dorit, adică să fie cât mai sobră, cât mai modestă, îndeplinindu-mi ultimele dorinţe ori unde ar fi locul sfârşitului meu, la Bucureşti, Mănăstirea Dintr-un Lemn, într-o altă localitate din ţară sau în străinătate, ţinându-se seama cu orice preţ ca rămăşiţele mele pământeşti să zacă în veci vecilor în străbunul pământ românesc.

Distinsul meu prieten generalul (r) Ionescu T. Ion, este rugat să conducă şi să organizeze realizarea fidelă a tuturor dorinţelor în una din cele patru variante posibile expuse mai sus, astfel:

Varianta – decesul la Bucureşti:

1. În prealabil să fiu împărtăşit de preotul Grigorescu parohul bisericii Boteanu, sau în lipsă de preotul Manta de la biserica Caşin, preotul Munteanu de la biserica Sfântul Ion şi la nevoie de orice alt preot.

2. Să fiu îmbălsămat de organele sanitare locale şi înmormântat creştineşte, după cum scrie la Cartea Cea Mare „Din pământ eşti şi în pământ te vei întoarce". Nicicum incinerat, afară de forţă majoră – decesul în străinătate.

3. În prima zi, să fiu îmbrăcat în cele mai modeste haine, care cu atributele respective, se află în dulapul din dormitor. Mi se va pune cravata tricolor din dulap. Să fiu lăsat pe pat până a doua zi şi să nu fiu pus nici în sicriu, nici pe masă.

4. În acelaşi timp, să se obţină tot ce este necesar adică:

- Actul de constatare a morţii de către medicul de la policlinica teritorială.

- Actul de deces de la Consiliul Popular al sectorului, unde se va preda buletinul de identitate.

- Apoi, se va încasa de către nepotul meu Dan Paul Teodorescu, telefon 45.94.29, sumele legale cuvenite ca ajutor de înmormântare calculate după dispoziţiile în vigoare, de la Centrul Militar al Municipiului Bucureşti şi de la Casa de Ajutor Reciproc,

cotizaţiile depuse la această casă a pensionarilor pe baza carnetului de membru nr. 21304/1969.

- Se va publica în ziarul „România Liberă" ferparul obişnuit cu următorul conţinut: „Familia îndurerată aduce la cunoştinţă încetarea din viaţă a generalului-colonel (r) Paul G. Teodorescu. Serviciul religios va avea loc la biserica Boteanu (data...), iar înhumarea la Mănăstirea Dintr-un Lemn – Vâlcea (data...)".

- Vor fi anunţaţi telefonic rudele şi prietenii.

5. Se va anunţa, numai cu titlul de informaţie, fără a se formula vreo cerere: Patriarhia, Episcopia de Râmnic, Ministerul Apărării Naţionale, Aviaţia, Marina, Academia Militară (ca unul care am lucrat în aceste instituţii), în acelaşi timp Ambasada Franceză (ca unul care am posedat trei grade ale Ordinului francez – „Legiunea de Onoare" – în cel mai important grad de „Mare Ofiţer cu placă").

Aş dori să participe câţiva din foştii copii de trupă şi câţiva din rezervişti, ostaşi subofiţeri şi ofiţeri, cari au făcut serviciul militar în fostul Regiment de Gardă „Mihai Viteazul" din Bucureşti în semn de recunoştinţă pentru devotamentul inegalat şi munca cu care au contribuit la faima acestui Regiment.

6. Se va aduce sicriul cu garnitura respectivă.

7. Ziua a doua: să fiu aşezat în sicriu, acoperit peste corp şi faţă cu o pânză. Pe această pânză, se va prinde – în dreptul inimii – panglica tricoloră a scumpei mele Patrii şi panglica tricoloră franceză a doua mea patrie. Pe această pânză, la locul obişnuit se aşeza icoana de argint, din dormitor, primită de la devotata mea mamă.

8. Astfel fiind pregătit coşciugul, să fie transportat la biserica Boteanu pentru serviciul religios, care va fi oficiat de către distinsul preot Grigorescu – cu care am vorbit în prealabil – însoţit de cei doi cântăreţi ai săi.

Dacă credeţi că o strajă ar fi adecvată, s-ar putea rândui una din reprezentanţi ai Aviaţiei, Marinei şi ai fostului Regiment de Gardă „Mihai Viteazul". Tot dintre aceştia – cei care doresc – ar putea purta, pe braţe sicriul din biserică până la carul funerar.

9. Dacă se vor aduce flori se vor aşeza în ordine pe treptele catafalcului sau în vase şi nu pe sicriu. Acestea vor fi transportate cu carul funerar la mănăstire şi aşezate corect pe mormintele din cimitir, până la uscarea lor. Pe mormântul meu, nu se va pune nici o floare.

10. Dacă cineva va dori să vorbească, rog să fie scurt şi moderat, fără expresii de laudă, nepotrivite cu realitatea, dorinţa şi firea mea, fiindcă în definitiv eu nu mi-am făcut decât datoria faţa de ţară şi ostaşii mei.

11. După aceia, va avea loc transportul sicriului, de la biserica Boteanu la Mănăstirea Dintr-un Lemn – Vâlcea, deplasarea persoanelor care au maşini proprii şi doresc să asiste la ceremonie.

Pentru transportul persoanelor fără maşini, se va angaja un autobuz.

Serviciul religios se va oficia de personalul mănăstirii, după tipicul călugăresc, în una din cele două biserici sau afară, în raport cu vremea bună sau rea, folosindu-se corul maicilor.

Se va trage numai clopotul dăruit de mine.

Pregătirea mormântului se va face sub îndrumarea arhitectului Gheorghe Ţurcanu, ca unul care a construit cripta funerară şi colonelului (r) Ionescu Gheorghe din Filiaşi, devotatul meu adjutant care locuieşte cel mai aproape de Mănăstire. Aceştia trebuie să plece la Mănăstire din ziua întâia, fiindcă, acolo va fi mult de lucru, adică: ridicarea cu atenţie a celor trei plăci de marmură; săpatul gropii cu grijă ca groparii să nu spargă bordura, cu obiceiul lor de a scutura uneltele de părţile tari; pentru a evita orice stricăciuni, recomand un jug de scânduri, scoborârea coşciugului în groapă în mod normal, să nu se răstoarne, cum s-a întâmplat la înmormântarea fratelui meu, la Arad; repunerea definitivă a celor trei plăci de marmoră exact la locul iniţial, apropiate perfect una de alta şi bine fixate între ele cu ciment.

Apoi se va aşeza pe crucea mormântului tricolorul românesc, care va sta acolo trei zile, după aceia va fi ridicat şi aşezat în Pronausul bisericuţei de lemn, prin grija administraţiei Mănăstirii.

Icoana de argint, care a servit pentru serviciul religios va fi aşezată în camera memorială.

Se va îndepărta din cimitir, pământul de prisos scos din groapă, precum şi alte resturi.

Să fie câţiva ghizi, care la sosire să orienteze asistenţa informând-o despre desfăşurarea programului înmormântării, iar la terminare să se ocupe de plecarea lor.

Dacă se vor ivi unele chestiuni neprevăzute sau altele care ar merita ceva schimbări, generalul Ionescu T. Ion, împreună cu colaboratorii săi, va analiza şi va aduce completările sau modificările impuse de situaţia ivită, cu condiţia de a păstra caracterul modest.

12. Înmormântarea terminându-se către ora 15, li se va aduce Maicilor şi asistenţei multe mulţumiri de către generalul (r) Ionescu T. Ion, după care li se va servi o gustare în trapeza Mănăstirii şi în alte locuri improvizate.

13. La preţurile de astăzi, am estimat că cheltuielile necesare pentru această ceremonie de înmormântare s-ar ridica la suma de lei 20 000 (douăzeci mii lei) în care scop încredinţez prietenului meu, generalul (r) Ionescu T. Ion, libretul nr. 60-1-164336 cu specificaţia „la purtător cu parolă" – emiţătoare fiind Filiala C.E.C. sector 7.

Dacă va mai rămâne vreo sumă nefolosită se va preda cu forme Maicii Stareţe a Mănăstirii pentru nevoile Mănăstirii.

În cazul când, suma de mai sus nu va fi suficientă se va cere nepotului meu Paul Dan Teodorescu să acopere diferenţa.

14. În cazul celorlalte trei ipostaze, cei aleşi de mine sunt rugaţi a cumpăni cum vor crede cuviinţă asupra tuturor problemelor ce s-ar ivi în aceste situaţii, dar în orice caz să fiu înmormântat la Mănăstirea Dintr-un Lemn.

PRIVITOR LA CAMERA MEMORIALĂ

Ca urmare adresei Sfintei Mănăstiri Dintr-un Lemn nr. 100 din 15 martie 1979 (anexată în copie) prin care mi se face cunoscut că organele superioare a Mănăstirii, au stabilit şi destinat o încăpere în Palatul Stăreţiei în vederea amenajării acesteia în

memoria mea, rog pe Maica Stareţă şi pe prietenii mei arătaţi mai sus, ca după încetarea mea din viaţă, să monteze pe uşă o plăcuţă de alamă cu numele meu.

De asemenea, mai rog conducerea Mănăstirii, ca mobilierul şi toate obiectele donate de mine şi aşezate în această „Cameră Memorială" să nu le fie schimbată destinaţia deoarece consider, că legătura mea spirituală cu acest Sfânt Lăcaş începând cu anul 1938, precum şi activitatea din toată viaţa mea pe acest pământ, se văd în aceste lucruri şi documente aşezate după dorinţa mea.

Vă aduc anticipat calde mulţumiri pentru osteneala prilejuită de realizarea frumoasă a ULTIMELOR MELE DORINŢE, care desigur, dat fiind atenţia ce întotdeauna mi-aţi arătat rezultatul va fi aşa cum l-am dorit.

La revedere şi cât mai târziu! căci nu de moarte mă cutremur ci de veşnicia ei.

General-colonel (r) Paul Teodorescu

ANEXĂ LA ULTIMELE MELE DORINŢI

Care cuprinde numele foştilor mei colaboratori, care să mă urmeze şi să ducă mai departe tradiţia bunei colaborări cu administraţia Mănăstirii Dintr-un Lemn, denumită de către Ministerul Cultelor „Lăcaş de odihnă şi închinăciune pentru aviatori şi marinari".

AVIATORI
Ion Popescu Oiţă
Ştefan Circa
Ion Di Cezare
Ilie V. Stan
Mihail Pavlovschi
Boris Capbătut
Nicolae Marinescu
Nicolae G. Cândea
MARINARI
Horia Măcellariu
Gheorghe Mocanu
Ion Bănică
Ion Rădescu
Mişu Petrovici
DE LA REGIMENTUL „MIHAI VITEAZUL"
Gheorghe Ionescu Filiaşi
Grigore Mastan
Nicolae Stănculescu
Gheorghe Oprişescu
Ion F. Zlate

General-colonel (r) Paul Teodorescu

* * *

Sfânta Mănăstire Dintr-un Lemn
Comuna Frânceşti, Jud. Vâlcea
Nr. 100
Din 15 martie 1979

Stimate Domnule General,

Ca urmare a vizitei – din ziua de 15 februarie a.c. a domnului arhitect Gh. Ţurcanu – la această Sfântă Mănăstire şi ca urmare a discuţiilor purtate cu Domnia Sa, Vă facem cunoscut următoarele:

Organele noastre superioare au recomandat ca vitrina cu obiectele dăruite de Dvstră şi aşezate în muzeu, unde sunt în majoritate obiecte de cult, să fie mutată în camera din Palatul voievodal, care este destinată în vederea amenajării în memoria Dvstră.

Camera este aceea în care Dvstră sunteţi găzduit, când veniţi la Sfânta Mănăstire. Dealtfel, aşa cum s-a mai discutat, aceasta a fost şi dorinţa Dvstră.

În acest sens considerăm că, este necesar ca Dvstră ajutat de colaboratorii cei mai apropiaţi, împreună cu noi, să luăm măsurile cele mai potrivite în vederea înfăptuirii sarcinii arătate.

Aşa cum aţi făgăduit şi aţi stabilit urmează să mobilaţi această viitoare cameră memorială şi să aşezaţi în ea, după părerea şi plăcerea Dvstră, obiectele mai de preţ legate de viaţa Dvstră.

Cu această ocazie, vă mai relatăm că, în conformitate cu Legea Nr. 63/1974, toate obiectele donate de Dvstră şi prietenii Dvstră, în cei peste 40 de ani de când sunteţi ctitor al acestei Sfinte Mănăstiri – aşezare voievodală – au fost inventariate de o comisie de specialişti şi declarate Patrimoniului Cultural Naţional.

Ca întotdeauna, noi împreună cu întreg soborul de Maici, ne rugăm pentru sănătatea Dvstr, urându-vă în continuare viaţă cât mai lungă şi plină de mulţumiri.

DOAMNE AJUTĂ!

* * *

Cuvântările ţinute la Mănăstirea Dintr-un Lemn în cadrul ceremonialului ce a precedat înhumarea **generalului Paul (Pavel) Teodorescu – 17-21 ianuarie 1981**

Mănăstirea Dintr-un Lemn, 17-21 Ianuarie 1981.
„Viaţa celor morţi se află
În amintirea celor vii”.
Cicero
„Philippica 9,35”

Prea Cucernice Părinte Vicar,
Prea Cuvioasă Stareţa Epiharia,

Prea Cuvioase, blânde şi bune Maici şi surori ale Mănăstirii,
Prea Cuvioase Părinte Duhovnic Nicodem,
Prea Cuvioase Părinte Arhimandrit Chesarie,
Prea Cuvioşi Părinţi Arhimandriţi şi Părinţi,
Prea Cuvioşi Monahi şi Fraţi, şi Prea Cuvioase Monahii şi Surori,
Onoraţi Reprezentanţi ai Armatei şi Aviaţiei Civile,
Domnilor Generali,
Bravi camarazi ai Armatei, Aviaţiei şi Marinei,
Prieteni, Fraţi şi Surori creştini,
Onorată Familie a generalului adjutant Paul Teodorescu,

Se duc miniştrii Marinei romaneşti în formaţia: „linei de şir". După comandorul inginer Radu Mihai Irimescu (care a ajutat acest Sfânt Locaş) au urmat: contraamiralul Gheorghe Koslinski, viceamiralul Nicolae Păiş, generalul Iacobici, comandorul aviator Gheorghe Jienescu, generalul Nicolae Şova, viceamiralul Georgescu, amiralul Petre Bărbuneanu şi inginerul Nicolae Caranfil; astăzi a sosit ziua de 17 ianuarie când la ora 09:30, s-a stins lumina FARULUI şi generalul adjutant Paul Teodorescu, al treilea ministru al Aerului şi Marinei şi ctitor al Sfântei Mănastiri Dintr-un Lemn, a pornit pe drumul CUNOAŞTEREI. Această cifră 17 este între cifra 15 a Marinei şi cifra 20 a Aviaţiei zugrăvite în imaginile de pe frontalul primei porţi de intrare în curtea mănăstirei, părând să ne înfrăţească şi mai mult, Aviaţia şi Marina, în urma sa. Era şi timpul, căci timpul este mai lung de cât noi şi o viaţă nu pare să ajungă ca să desăvârşească un destin. O poezie chinezească spune: „Toate florile cad şi nimeni nu poate opri căderea lor". În această clipă, toate navele româneşti ar trebui să coboare pavilioanele lor în bernă, în semn de onor funebru pentru fostul ministru al Aerului şi Marinei, generalul adjutant Paul Teodorescu.

Este o îndrăsneală, din partea mea să aduc ultimul elogiu, în ultima clipă a despărţirii de generalul adjutant Paul Teodorescu, în numele marinarilor, însuşirile mele nu mă ajută, iar emoţiile omeneşti copleşesc, dar respectul ce i-am purtat acestui mai mare camarad, şi mai mult decât amic, frate, admiraţia ce i-am păstrat-o totdeauna şi sinceritatea vorbelor mele mă vor ajuta a o face.

Când, în luna mai 1980, l-am însoţit de la Bucureşti până aici, cu domnii comandor aviator Popescu-Oiţă, inginerul Stamatescu şi arhitectul Gheorghe Ţurcan, nu ne-am gândit că acel drum este retragerea definitivă din lumea activă şi obositoare, în acest loc de linişte şi reculegere, de spiritualitate, şi meditaţie, de absolut. Generalul adjutant Paul Teodorescu, ctitorul Paul, a simţit nevoia să se tragă, în acest loc, pe care l-a ctitorit din toate puterile şi din tot sufletul său. Deopotrivă moldovean şi oltean din strămoşi, dar având în cele din urmă aşezări familiale în Moldova, moldoveanul, os din os domnesc, după mamă, a ţinut să adoarmă de veci în pământ oltenesc, de care s-a legat, şi prin viaţa sa şi prin opera sa, cea mai de preţ, cu toată dorinţa mamei sale de a-l păstra în pământ moldovenesc, subliniind astfel: că Moldova şi Muntenia sunt una şi înseamnă ROMÂNIA.

Generalul adjutant Paul Teodorescu a făcut parte din generaţia fericită, care a participat şi a luptat pentru înfăptuirea IDEALULUI NOSTRU NAŢIONAL, şi, în

care noi, bătrânii, am fost crescuţi şi învăţaţi de bunicii şi părinţii noştri, precum şi de învăţătorii şi profesorii noştri. Noi speram în acel IDEAL NAŢIONAL, Al UNITĂŢII ROMÂNILOR, DE LA NISTRU PÂNĂ LA TISA.

Acest vis milenar al strămbunilor noştri s-a înfăptuit şi transformat în realitate cu eforturile şi sacrificiile generaţiei generalului adjutant Paul Teodorescu şi cu participarea sa.

Format în şcoala militară română, şi-a desăvârşit instrucţia în şcolile militare superioare ale Armatei franceze şi a aplicat-o în Primul Război Mondial, care ne-a adus „Întregirea Neamului". În acel război, Misiunea franceză de pe lângă Armata română a fost condusă de generalul francez Berthelot.

Ţara şi Neamul, în semn de recunoaştere, după câştigarea războiului şi a Transilvaniei, a dăruit generalului francez Berthelot o sabie de onoare şi o proprietate în Transilvania. Sabia aparţinea familiei Macellariu, pe care tribunul poporului Ilie Macellariu o luase de la unguri, în revoluţia de la 1848 şi pe care aceştia o cuceriseră de la turci, din bătălia de la Mohaci. Când generalul Berthelot a revenit în România pentru a-şi primi onorurile, a fost ataşat pe lângă persoana sa, domnul profesor universitar Marinescu, de la Cluj, care studiase în Franţa şi care, acum, în vârstă, trăieşte la Paris. Generalul Berthelot l-a întrebat: „Cunoaşteţi pe colonelul Paul Teodorescu?". „Da!". „Vă rog să-i spuneţi, din partea mea, că s-a prezentat, la examenul de ieşire din Şcoala Superioară de Război de la Paris, cel mai bine, dar noi nu puteam să-l clasificăm primul, acesta trebuind să fie un francez şi de aceea i s-a acordat locul doi".

În afara studiilor militare în Franţa, generalul adjutant Paul Teodorescu a urmat cursuri de istorie la Sorbona şi, în 1936, urma să-şi susţină teza de doctorat cu titlul „Opinia publică în Europa despre războiul român din 1877-1878 pentru independenţă". Comisia instituită atunci din profesori apreciase elogios lucrarea sa. Înaintea datei susţinerei, a fost promovat general, chemat în ţară şi însărcinat cu funcţia de subsecretar de Stat în Ministerul Apărării Naţionale şi apoi numit ministrul Aerului şi Marinei. Apoi războiul şi alte evenimente l-au împiedecat să mai ajungă a se prezenta la Sorbona. Iar acum, când se reuşise să se reia formalităţile, boala l-a împiedecat să mai meargă la Paris, spre marea sa părere de rău, ca şi a noastră a tuturor.

Desăvârşit militar, apreciat de subalterni, camarazi şi şefi, patriot intransigent, credincios în DUMNEZEU şi-a servit Ţara şi Neamul cu eroism şi dezinteresare, dăruindu-se fără preget onoarei şi demnităţei naţionale. Destinul îl aşează în puncte de mare răspundere, cărora le-a făcut faţă cu un excepţional curaj şi cu o experienţă puţin comună. Comportarea sa în armată a fost, în ansamblu, o epopee, ştiind să se ridice cu spiritul la nivelul gravelor evenimente, pe care le-a cunoscut şi le-a înfruntat.

În carierele noastre ne-am întâlnit în serviciu şi am colaborat. Primul nostru contact oficial a fost în 1920, când eu, căpitan fiind, comandam Şcoala Copiilor de Marină de Pilotaj şi Hidrografie pe Dunăre. A fost înfiinţată acum o sută de ani, în 1881, suspendată în timpul Primului Război Mondial al Întregirii Neamului şi reînfiinţată în 1920 – eu fiind primul comandant al ei. Şcoala funcţiona cu copii orfani din război, la vârsta de 11 ani. Li se dădea o instrucţiune de specialitate şi un program de 3 clase de gimnaziu pentru a deveni maiştri militari. Unul dintre elevii şcolii a fost, actualul

scriitor, domnul Geo Bogza. Atunci, generalul adjutant Paul Teodorescu avea gradul de maior [şi] era instructorul Principelui Nicolae, cu care a venit la Şcoala Copiilor de Marină s-o viziteze şi a participat la audierea cursurilor. Prinţul Nicolae fiind atunci, el însuşi un copil.

În vara aceasta, plimbându-ne între Mănăstirea de Piatră şi Palatul Voievodal generalul adjutant Paul Teodorescu mi-a spus: „Eu nu voiam să fiu om figurant şi un reprezentativ, ci voiam să fac carieră şi am cerut să plec de la Palat. Aceasta a nemulţumit pe Regele Ferdinand", căci pe vremea aceea Suveranul îşi alegea aghiotanţii şi nu încetai serviciul decât când hotăra Regele. Când s-a prezentat în mare ţinută, după formula prezentării de plecare, Regele Ferdinand, vădit nemulţumit, s-a apropiat de aghiotantul Paul Teodorescu, l-a apucat cu ambele mâini de umeri şi împingându-l în spate i-a răspuns: „Şi acum du-te unde vrei!"

Comandant al Şcolii de Război (pe care a şi realizat-o) a pregătit şi format pe toţi comandanţii de mari unităţi şi şefii de stat major, care au condus armata ţării, în cel de-Al Doilea Război Mondial, acel al graniţelor sfărâmate ale Ţării, insuflându-le doctrina de război franceză, pentru gloria armelor române.

A fost primul ministru al Aerului şi Marinei care a alcătuit un program de construcţii navale bazat pe o idee de luptă şi le-a contractat şi pe care, noi, cei ce am luptat în Marea Neagră le-am întrebuinţat în război, precum puitorul de mine „Amiral Murgescu", submarinele „Marsuinul" şi „Rechinul" şi altele.

În aceeaşi calitate, de ministru al Aerului şi Marinei, a asistat, reprezentând guvernul, la Sulina, ambarcat la bordul distrugătorului N.M.S. „Regina Maria" (al cărui comandant eram) la coborârea pavilionului Comisiei Europene a Dunării şi la ridicarea pavilionului României, marcă a suzeranităţii noastre naţionale teritorială. Şi tot în calitate de ministru al Marinei, reprezentând pe suzeranul şi guvernul român, a asistat de la bordul aceluiaşi distrugător N.M.S. „Regina Maria", comandat tot de mine, la funeraliile înmormântării preşedintelui Turciei Atatürk, nava noastră făcând parte din flota internaţională de onoare.

Generalul adjutant Paul Teodorescu, în calitatea sa de ministru al Marinei a împânzit porturile şi gările cu silozuri pentru depozitarea grânelor, realizare efectuată de tehnicienii Marinei, de mare importanţa pentru economia Ţării.

Drept, integru şi onest în conştiinţa sa şi-a avut preţul său. S-a privit în oglinda vieţii, fără a întoarce capul. Deviza sa a fost „Munca! Realizarea! Armata! Credinţa şi Patria!". Ca ofiţer de carieră şi şef a susţinut tradiţiile forte ale şcolii militare, toate având un sens, cărora le-a rămas fidel.

Generalul adjutant Paul Teodorescu a pus înaintea vieţii, onoarea şi a acceptat pericolul. A fost un conducător de oameni, un comandant cu imaginaţie, cu simţul răspunderii, un şef, un exemplu, un realizator. A dat totul Patriei!

Marina română se poate mândri că avea, în trecutul ei un asemenea şef, iar noi marinarii avem credinţa şi speranţa că în viitor o navă va purta numele de „Generalul adjutant Paul Teodorescu" – fost ministru al Marinei.

Dar, generalul adjutant Paul Teodorescu, os din os domnesc, după mamă, nu putea să lipsească de la tradiţiile domneşti, româneşti şi creştineşti. Din fondurile

ministerului său şi ale altor instituţii şi oameni de bine şi ajutat de Prea Cuvioasele Maici Stareţe Arhimandrite Paisia Vasilescu, Epiharia Diaconeasa şi de întregul sobor de maici şi surori a hotărât şi s-a străduit să refacă Mănăstirea. O mare operă morală şi de credinţă, pe care au dus-o până la capăt din răsputeri, pentru care biserica noastră i-a decernat ctitoria, numindu-l „PAUL CTITORUL".

În 1940, generalul Paul Teodorescu a fost schimbat de la conducerea Ministerului Aerului şi Marinei şi cum eu m-am aflat, în acel an, secretar general în Ministerul Aerului şi Marinei, DUMNEZEU m-a învrednicit să pot să aloc şi să aprob fondurile de refacere şi întreţinerea Mănăstirii.

Am rămas puţini din generaţia fericită şi foarte curând nu vom mai fi nici noi. Opera generalului adjutant Paul Teodorescu, a bunelor maici şi surori de la Mănăstirea Dintr-un Lemn trebuie continuată. Fac apel la actualii aviatori şi marinari să se alăture, în acest scop, Prea Cuvioasei Maicii Stareţe şi soborului care se roagă, în mod special pentru aviatorii şi marinarii români.

Generalul adjutant Paul Teodorescu a plecat, pe drumul CUNOAŞTEREI, dar ne-a lăsat un Testament pe care l-a săpat pe lespedea cei acoperă trupul. Iată-l:

„Trăiască în veci în graniţele străbune ROMÂNIA
Făurită eroic de bravul şi înţeleptul ei popor
Călăuziţi de flacăra vie a conştiinţei naţionale
Apăraţi şi ridicaţi mereu mai sus frumoasa ţară strămoşească.
Aici odihneşte fratele vostru
PAUL
1888-1981
Care cu pioasa recunoştinţă a cinstit amintirea voastră
Cei adormiţi întru Domnul, ctitori şi veghetori
Ai acestui sfânt locaş, precum şi smerita osârdie
Acelor de acum închinata izbăvirii lui de la
Pieire spre a-l încredinţa pilduitor viitoarelor
Generaţii ca nestemată din scumpa zestre a Neamului românesc.
Rămâi cu bine
Veghind veşnic iubita mea ţară"

Suntem creştini şi ştim că viaţa nu sfârşeşte prin moarte şi mai ştim că adevăratul mormânt al morţilor este inima viilor. Noi l-am aşezat şi-l păstrăm pe generalul adjutant Paul Teodorescu în inima noastră cât vom trăi, dar PAUL CTITORUL, din acest moment nu ne mai aparţine, el este al Mănăstirii. Prea Cuvioasă Maica Stareţă Epiharia Diaconeasa vi-l predăm şi mai ţinem de a noastră datorie să vă exprimăm admiraţia şi recunoştinţa pentru mila, grija şi alinarea cu care, l-aţi înconjurat şi l-aţi iubit tot soborul, în tot timpul bolii sale, iertându-i în special Maica Anastasia toate greşalele! AMIN!"

Contraamiral (r) *Horia Macellariu*, 87 ani,
În numele marinarilor foşti subalterni

* * *

Prea Sfinţite Părinte Arhimandrit delegat Patriarhal,
Prea Sfinţite Părinte delegat Episcopal,
Îndurerată Familie,
Prea Cucernici Părinţi,
Prea Cuvioasă Maica Stareţă, cu credinciosul Sobor al acestui Sfânt Locaş,
Mult întristată asistenţă,

A plecat dintre noi, pe calea cea fără întoarcere, prea iubitul şi mult veneratul nostru general colonel (r) Paul Teodorescu, cel neîntrecut în marile realizări, în folosul ţării şi al instituţiei Armatei, pe care le-a iubit deopotrivă cu pasiune şi le-a servit cu devotament, pentru a le ridica prestigiul şi a fi la înălţimea cerinţelor moderne, din vremea cât a fost în cadrele active ale armatei.

Nici un general din vechiul anuar al Armatei nu l-a egalat în realizări pe ilustrul nostru decedat, care a servit în chip deosebit instituţia noastră, pentru ridicarea prestigiului ţării noastre, atât în interior, cât şi peste hotare.

Personalitatea iubitului nostru decedat a strălucit prin inteligenţă, caracter, înţelepciune, muncă armonios organizată, capacitate economică, vederi democratice, valoare morală, cu prestigiu deosebit şi aptitudini de adevărat şef. A muncit stăruitor cu modestie şi a fost adversar al reclamei efemere.

Ca fruntaş al promoţiei şi-a menţinut acest apanaj şi, încă de la gradul de sublocotenent, s-a ilustrat prin calităţi ieşite din comun, cu inovaţii şi realizări, care au sporit tot mai mult cu cât a urcat pe scara ierarhiei militare, fără să fie depăşit de vreun alt contemporan al său.

La toate gradele şi în funcţiile pe care le-a îndeplinit s-a gândit să creeze tot mereu ceva nou pentru folosul armatei şi al neamului românesc. A fost omul care a strălucit prin opere de pionierat, la care alţi semeni nu se gândise. Ca fruntaş absolvent al Şcolii Superioare de Războiu din Paris, a scos, în 1923, prima lucrare de tactică generală, după care s-a instruit toată ierarhia comandanţilor de mari unităţi, după Primul Război Mondial. În luna august 1921, pe când se găsea ca stagiar în Statul Major al Corpului 14 Armată francez la Lyon, cu învoirea generalului comandant, a plecat cu trei ofiţeri francezi, să urce pe vârful Mont Blanc la 4 307 m altitudine, cel mai înalt munte din Europa. Din cauza dificultăţilor acestei ascensiuni, cei trei ofiţeri francezi, au abandonat acţiunea şi a rămas numai maiorul Paul Teodorescu cu ghidul, care, prin mersul pe gheţari şi depăşirea crăpăturilor de ghiaţă, a ajuns pe vârful cel mai înalt al Europei. Despre această acţiune temerară se vorbeşte în cartea de aur a Clubului Alpin „Claude Maillard". Iar comandantul Corpului 14 Armată – generalul Margoulet – a scris în memoriul personal: „Maiorul Paul Teodorescu a reuşit ascensiunea pe Mont Blanc, singurul din cei trei ofiţeri francezi care l-au însoţit parţial, dovedind prin această performanţă rezistenţa românească". La 80 ani, genearlul Paul Teodorescu, a urcat şi pe vârful OMUL cu altitudine de 2 504 m.

Începând din 1923, când avea gradul de locotenent-colonel şi era şeful de stat major al Inspectoratului Aviaţiei, a fost primul profesor la Şcoala Superioară de Război de tactica aviaţiei, adaptată la mijloacele de aviaţie de atunci. Tot în

calitate de şef de stat major, a iniţiat şi a înfruntat multe greutăţi, până a reuşit să realizeze Fabrica de Avioane Braşov şi cartierul muncitoresc al acestei fabrici. Eram printre primele ţări din Europa, care aveam fabrică de avioane. Tot ca şef de stat major al acestei arme noi, a stăruit şi a înfiinţat toate şcolile de aeronautică pentru ofiţeri, subofiţeri şi mecanici, precum şi trimiterea de tineri ingineri în Franţa pentru specializare în construcţii de avioane.

La gradul de colonel a comandat Regimentul de Gardă „Mihai Viteazul" care a fost o unitate model nu numai ca instrucţie, cât şi ca educaţie, făcând din ostaşi cetăţeni valoroşi ai ţării şi nici un analfabet nu s-a eliberat fără un certificat de ştiutor de carte. Iluştrii vizitatori ai acestui regiment, ca generalul MacArthur – şeful stat major al Armatei americane şi generalul francez Gouraud – guvernatorul Parisului, au scris în cartea de aur a regimentului că: „Regimentul de Gardă «Mihai Viteazul» este unul din regimentele cele mai frumoase din Europa".

În anii 1932-1936, a fost ataşat militar la Paris, Bruxelles şi Madrid desfăşurând o activitate prodigioasă, sporind legăturile de amiciţie şi reprezentând cu cinste ţara noastră.

După sugestia marelui nostru istoric Nicolae Iorga, a întocmit o lucrare de doctorat în istorie cu subiectul: „Opinia publică în Europa despre războiul român din 1877-1878 pentru independenţă". Lucrarea a fost depusă la Sorbona în luna februarie 1936. Pentru această lucrare s-a servit de 3 067 fişe, care azi sunt depuse la Biblioteca Academiei Române. Aceste fişe, sunt produsul cercetărilor făcute în bibliotecile şi arhivele din cele peste 15 ţări ale Europei. Este cea mai veridică lucrare despre acest război.

La gradul de colonel, ca director al Şcolii Superioare de Război, a iniţiat şi realizat frumosul local al Academiei Militare, cu cele trei blocuri, pe 10 000 mp construcţii, situat pe dealul unde, în 1821, a poposit Tudor Vladimirescu cu pandurii lui. Prin ingeniozitate financiară şi metode ieşite din comun, această măreaţă clădire a fost realizată, prin regie proprie, numai cu 162 milioane în loc de 450-500 milioane lei cât cereau antreprenori civili. Localul a fost inaugurat în decembrie 1939. În calitate de comandant al acestei instituţii a dat o nouă concepţie pentru o mai bună pregătire a ofiţerilor de stat major.

În toamna anului 1936 avansat general şi numit ministru adjunct la Ministerul Apărării Naţionale a intensificat dotarea armatei cu armament şi echipament, dând atenţie sporirii aviaţiei şi carelor de luptă.

Din toamna 1937 şi până la 6 septembrie 1940 a fost ministrul Aerului şi Marinei, unde a pus accentul pe crearea de noi unităţi corespunzătoare progresului şi pe lansarea fabricaţiei de avioane în serie. A dotat marina cu noi şi moderne vase pentru apărarea coastelor. A sporit numărul de muncitori la Fabrica de Avioane Braşov, de la 2 000 la 4 000 oameni. Cu grija din totdeauna de a nu împovăra bugetul ministerului, a redus preţul la unele contracte încheiate de miniştri predecesori ai lui şi a realizat o economie în favoarea ministerului de peste 380 milioane lei. A sporit timbrul aviaţiei la 1 800 000 000 lei. A achiziţionat terenuri de aterizaj pentru avioane fără plată.

Pentru valoroasa contribuţie adusă în sporirea şi întărirea relaţiilor cu Franţa, această ţară l-a recompensat pe ilustrul dispărut,â acordându-i Ordinul „Legiunii de Onoare" în gradele de ofiţer, comandor şi mare ofiţer cu placă.

Fiindcă ilustrul nostru decedat avea renumele de bun organizator a fost delegat de Consiliul de Coroană din acea vreme să construiască 76 silozuri, pentru îmbunătăţirea calităţii cerealelor pentru export. Lucrarea a fost executată la termen, datorită măsurilor organizatorice luate de regretatul nostru dispărut şi cu preţuri mult reduse faţă de alte proiecte.

Printr-o restructurare financiară, el a creat un fond de aproape 5 miliarde lei pe care l-a folosit integral pentru aviaţie, marină şi artileria antiaeriană. Tot în calitate de ministru al Aerului şi Marinei şi prin impulsul ancestral şi credinţa strămoşească s-a gândit, încă din anul 1938, să se facă reparaţii capitale ale acestui sfânt locaş, ctitorie a lui Matei Basarab. După cuvenitele formalităţi oficiale de acum 42 ani s-a reuşit a se da aspectul de azi al acestei mănăstiri, dedicând acest sfânt locaş aviatorilor şi marinarilor, conform deciziei de atunci dată de veneratul domn profesor universitar pensionar Constantin Tomescu, care în anii 1938-1939 era ministrul Cultelor.

Încă de la gradul de colonel, pe baza activităţii intelectuale şi ca autor de lucrări de mare valoare pentru armată, renumitul savant profesor Emil Racoviţă, în calitatea sa de academician, l-a propus şi a fost ales membru corespondent al Academiei Române, unde a ţinut mai multe comunicări valoroase. În această postură a propus o nouă organizare a Academiei, adică dintr-o instituţie teoretică să devină o instituţie practică. Propunerea a fost aprobată de plen şi, în această formă, ea funcţionează şi azi.

Pe baza aceloraşi considerente ale activităţii de ordin intelectual, veneratul nostru decedat a fost ales şi membru activ al Academiei de Ştiinţe din România, unde a funcţionat, până la începerea războiului din 1941.

La 6 septembrie 1940 veneratul nostru dispărut a demisionat din armată pentru că nu a voit să conlucreze cu regimul Antonescu, care se apropiase de ideile legionare, infiltrate de hitlerism. A solicitat generalilor Sănătescu şi Rădescu, ca după 23 august 1944, să i se acorde comanda unei mari unităţi pe front contra hitlerismului, însă a cules numai promisiuni fără a i se da comanda solicitată.

În situaţia lui de pensionar, mulţi dintre cei apropiaţi lui se întrebau ce va face el acum, ştiindu-l ca un neobosit om de acţiune, rămas fără ocupaţie la 52 ani. După o temeinică chibzuială şi pregătire intelectuală, în iarna 1940-1941, s-a hotărât să creeze o orezărie în comuna Joiţa, jud. Ilfov, pe malul drept al Dâmboviţei. Dintr-o mocirlă care nu producea decât ţânţari, broaşte şi malarie a reuşit ca în primul an să recolteze 7 000 kg orez la hectar. A lucrat la această orezărie, cot la cot cu sătenii angajaţi şi care timp de 8 ani, a dat recolte record nemaiîntâlnite în România, motiv pentru care a fost ales preşedintele onorific al sindicatului cultivatorilor de orez pe întreaga ţară.

Pe lângă preocupările orezăriei şi din veniturile recoltelor a donat comunei Joiţa, 3 milioane lei, cu care s-a adus lumină electrică în sat. Tot din banii lui a reparat şcoala, biserica şi cimitirul din sat. A întreţinut în spitale sătenii bolnavi. A distribuit

gratuit medicamente oamenilor. În anii 1941-1945, împreună cu alţi proprietari din regiune a întreţinut o cantină pentru copiii săraci. A introdus cultura de orez dând gratuit sămânţă şi răsaduri sătenilor. Şi multe alte binefaceri, fără să aştepte vreo compensaţie de la săteni. Pentru tot ajutorul dezinteresat dat, neprimind absolut nimic din partea lor, a fost răsplătit cu denumirea ce i s-a dat de: „Tăticul nostru".

În treimea ultimă a vieţii, regretatul nostru dispărut a îndurat multe suferinţe, însă nu şi-a pierdut speranţa că binele va fi biruitor şi a păstrat totdeauna în suflet încrederea şi mulţumirea sufletească că şi-a făcut pe deplin datoria către Ţară cu instituţiile ei, precum şi către semenii lui. A fost un mare iubitor al OMULUI în adevăratul sens al cuvântului.

Noi cei de faţă, precum şi toţi foştii tăi elevi, colaboratori şi prieteni îţi spunem cu durere ADIO! prin plecarea de lângă noi şi te asigurăm mult iubitul nostru general-colonel Paul Teodorescu că îţi vom păstra în suflete icoana vie a personalităţii deosebite pe care ai manifestat-o în viaţă, servind Ţara cu demnitate, cinste, abnegaţie şi multă pasiune. Vei rămâne un exemplu deosebit pentru generaţiile viitoare. Ne plecăm cu smerenie în faţa rămăşiţelor tale pământeşti, iar sufletul tău să fie aşezat în lumea drepţilor, aşa cum a fost dreaptă calea pe care ai străbătut-o în viaţă.

Îndureratei familii, prezentăm sincerele noastre condoleanţe şi să fie sigură că luăm parte cu tot sufletul la durerea ce încercaţi, cu dispariţia acestui gigant pionier din trecutul apropriat al ţării.

Adio iubitul nostru dispărut!

General-maior (r) *Ion T. Ionescu*

* * *

Îndoliată familie şi îndurerată asistenţă,

În numele veteranilor aviatori – foşti subalterni – sunt delegat să exprim familiei, rudelor şi celor de faţă, toată compasiunea noastră şi un ultim cuvânt la despărţirea de distinsul ostaş general-colonel în retragere Paul Teodorescu.

Ofiţer de infanterie la origine a fost atras de tânăra şi nobila armă a aviaţiei, fiind primul şef de Stat Major din Inspectoratul Aviaţiei, apoi şef de catedră la Tactica Aeronauticii din Şcoala de Război.

A fost numit membru în comisia pentru proiectarea şi ridicarea „Monumentului Aviatorilor", drept recunoştinţă a patriei pentru sacrificiul suprem al tinerei generaţii de aviatori.

A fost însărcinat să aleagă terenul şi aerodromul pentru construirea primei Fabrici de Avioane din Braşov, etc.

Noi, muritorii de rând, vom dispărea fără urme, dar numele generalului Paul Teodorescu va rămâne la nesfârşit pentru tot ce a făcut şi în special pentru construirea Academiei Militare, pentru instruirea şi pregătirea cadrelor armatei noastre.

Graţie capacităţii sale militare şi organizatorice, precum şi atracţiei sufleteşti faţă de zburători, între anii 1938 şi 1939, a deţinut cea mai înaltă funcţie de ministru al Aerului şi Marinei.

Pentru a ilustra ataşamentul marelui dispărut faţă de aviatori, reamintesc o frază de pe o placă memorială pentru aviatorii căzuţi la datorie „Voi cei care dintr-un început şi fără şovăire, aţi acceptat jertfa supremă, pentru izbânda aripilor româneşti, pentru apărarea gliei strămoşeşti şi a gloriei străbune".

Absolvent al Şcolii Superioare de Război de la Paris, apoi ataşat militar în Franţa şi Anglia, a fost distins cu cele mai înalte ordine şi decoraţii româneşti şi străine, dintre care menţionez Ordinul francez „Legiunea de Onoare" în grad de mare ofiţer cu placă.

Militar convins, cu aleasă educaţie, caracter statornic şi demn, muncitor neobosit cu spiritul datoriei prezent în toate situaţiile, drept şi bun cu subalternii, în special cu cei mici, a fost iubit şi unanim apreciat.

Din anul 1938 s-a ocupat, cu dăruire, de restaurarea acestei Sfintei Mănăstiri, de care a rămas ataşat definitiv. Aici, departe de viaţa cotidiană a Capitalei, a găsit liniştea şi îngrijirea necesară, unde a petrecut ultimele luni ale vieţii şi locul unde se va odihni pe veci, la umbra acestor stejari seculari.

Pentru îngrijirea deosebită de care s-a bucurat în ultimul timp, sub directa îndrumare a Stareţei Epiharia Diaconeasa, aducem, pe această cale, sincerele noastre mulţumiri.

Aviaţia Română de astăzi, personalul Comandamentului Aviaţiei Militare şi al Departamentului Aviaţiei Civile, veteranii aviatori sunt recunoscători pentru tot ce a făcut. Cuvintele sunt prea sărace pentru a glorifica personalitatea şi măreţia faptelor sale.

Şi după cum i-a fost ultima dorinţă, să fiu scurt, închei aici aducând ultimul nostru salut, distinsului dispărut, care a fost generalul-colonel Paul Teodorescu.

Îţi vom păstra pioasă amintire!

Comandor aviator (r) *Mihail Pavlovschi*

* * *

Îndurerată familie, întristată adunare,

Vestea plecării dintre noi a unuia dintre fiii de seamă ai ţării ne-a umplut inimile de durere. Soldat cu merite deosebite în ierarhia militară, om de cultură şi mare iubitor al aviaţiei, generalul Paul Teodorescu rămâne pentru noi şi generaţiile viitoare exemplu de dăruire totală pentru cauza naţiunii.

Reprezentând cu cinste armata ca ataşat militar în străinătate, organizând şi conducând cu înţelepciune şi competenţă aviaţia şi marina română, aplecându-se cu grijă şi migală asupra unor nenumărate izvoare documente române şi străine pentru dovedirea adevărurilor istorice despre Războiul de Independenţă, ne-a dat o strălucită pildă de muncă şi pasiune în slujba patriei pe care a iubit-o din adâncul sufletului.

Departamentul Aviaţiei Civile, care l-a avut oaspete de seamă în trecutul foarte apropiat, a avut şi cu această ocazie privilegiul de a aprecia încă odată omul, scânteia gândirii sale înaripate, optimismul, generozitatea şi dorinţa fierbinte de a fi odată în plus folositor semenilor săi.

Făcându-mă, ecoul şefului Departamentului Aviaţiei Civile, generalul-maior aviator Aurel Răican, a întregului personal al aviaţiei civile, aduc aici un ultim omagiu aceluia care ne părăseşte, care lasă în urma sa regrete adânci, înalte sentimente de preţuire precum şi un covor de purpură. Exemplu său luminos de viaţă pe care ne invită să călcăm mai departe în existenţa noastră, a tuturor, spre fi urmaşi demni, de folos patriei şi poporului român.

Locotenent-colonel aviator comandant de aeronavă *Ercan*
Delegatul Departamentului Aviaţiei Civile

PENTRU A SUPRAVIEŢUI, GENERALUL PAUL TEODORESCU A FĂCUT PUNGI DE HÂRTIE[1]

Interviu realizat de colonel (r)
Victor NEGHINĂ

Anul trecut s-au împlinit 30 de ani de la trecerea în nefiinţă a generalului de corp de armată Paul Teodorescu, al cărui loc de veci se află la Mănăstirea Dintr-un Lemn, din judeţul Vâlcea, la a cărei refacere fostul ministru al Aerului şi Marinei din guvernul patriarhului Miron Cristea va fi contribuit semnificativ. Prof. univ. dr. Valentin Ciorbea, de la Universitatea „Ovidius" din Constanţa, cu sprijinul stareţei mănăstirii, maica stavroforă Emanuela Oprea, s-a angajat într-un amplu proces de restituire a operei generalului, rămasă inedită până astăzi: mărturii, scrisori, chiar şi un testament. Am discutat cu prof. univ. dr. Valentin Ciorbea, colonel în rezervă şi profesor de istorie la Academia Navală „Mircea cel Bătrân" din Constanţa mai bine de 25 de ani, despre personalitatea generalului Paul Teodorescu şi posteritatea acestuia.

– Ce v-a determinat, domnule profesor, să alegeţi ca temă de cercetare viaţa şi activitatea generalului Paul Teodorescu?

– La începutul lunii august 2010, la invitaţia Preasfinţitului Emilian Lovişteanul, episcop vicar al Arhiepiscopiei Râmnicului, fostul meu student de la Facultatea de Istorie şi Ştiinţe Politice din cadrul Universităţii „Ovidius" din Constanţa, am făcut un pelerinaj la Mănăstirea Dintr-un Lemn. Cu acest prilej, maica stareţă stavroforă Emanuela Oprea mi-a prezentat Palatul Brâncovenesc, unde am aflat cu interes că maicile i-au amenajat generalului Teodorescu o cameră memorială. În biroul personal se aflau două manuscrise inedite: *Memoriile* generalului şi teza sa de doctorat. Pe loc am decis să valorificăm opera generalului. Am intrat în posesia unei copii a dosarului personal al generalului Paul Teodorescu, principalul izvor istoric ce reflectă activitatea sa militară plurivalentă. Au urmat cercetări în Arhiva CNSAS, unde am studiat dosarul de urmărire şi anchetă, în arhivele militare şi biblioteci.

Paul Teodorescu, de fapt Pavel Teodorescu, aşa cum este înscris în actul de naştere, Paul fiind preferat de familie şi utilizat ulterior de general în semnarea lucrărilor sale, a văzut lumina zilei la 28 iunie 1888, la Bacău, în familia unui ofiţer de carieră, participant la Războiul pentru Independenţa României. Mama sa era descendentă din familiile Sturdza şi Rosetti, care au dat ţării domnitori şi ilustre personalităţi. Au avut şase copii, două fete şi patru băieţi, din care trei au urmat cariera militară. În familie a primit o educaţie aleasă, bazată pe cultivarea sentimentului datoriei, cunoaşterii istoriei

1 Observator militar Nr. 29 (25-31 iulie 2012).

naţionale, respectului faţă de eroii neamului şi încrederea în valorile şi perenitatea poporului român.

Tânărul Paul Teodorescu a urmat cursurile Liceului Militar din Iaşi. Din septembrie 1906 până în iulie 1908 a fost elev la Şcoala de Infanterie. Concomitent, a fost un riguros autodidact, completându-şi cultura generală şi de specialitate prin lecturi sistematice şi constante. În anul 1910, a absolvit cursul de perfecţionare la Şcoala Specială de Infanterie, iar în anul 1914 este admis la Şcoala Superioară de Război. Evenimentele nu au mai permis continuarea studiilor, maiorul Paul Teodorescu începând cursurile în 1919, cu cea de-a 26-a promoţie. Clasificându-se al doilea după absolvirea primului an, a fost trimis în Franţa, unde a obţinut rezultate excepţionale, terminând primul din promoţia sa. Cu toate acestea, a fost clasificat al doilea, întrucât, în mod tradiţional, şeful de promoţie trebuia să fie francez. În anul 1936 a urmat cursul de comandant pe care, de asemenea, l-a absolvit în condiţii foarte bune. De menţionat că a escaladat Mont-Blancul (4.180 m) împreună cu doi ofiţeri francezi, fiind singurul care a ajuns în vârf, primind o diplomă ce atestă extraordinara sa ascensiune.

– Era un început de bun augur pentru cel care avea să devină comandantul Şcolii Superioare de Război şi ministru al Aerului şi Marinei.

– Cariera militară a generalului Paul Teodorescu a început la 1 iulie 1908, ca sublocotenent, comandant de pluton, la Regimentul 16 „Suceava”, dislocat la Fălticeni. A ocupat, pe rând, funcţiile de comandant de campanie, şef de Stat Major la Regimentul de Vânători de Munte, ofiţer în Marele Stat Major, profesor la Şcoala Superioară de Război, şef de Stat Major la Inspectoratul General al Aeronauticii, comandant al Regimentului de Gardă „Mihai Viteazu” şi, cum spuneţi, a fost comandant al Şcolii Superioare de Război, apoi titular la Ministerul Aerului şi Marinei şi comandant al Diviziei 1 Gardă. Este de precizat că aproape în fiecare an a fost propus la avansare excepţională.

Şefii ierarhici l-au apreciat şi se vede acest lucru din aprecierile de serviciu găsite în memorial său personal. Prinţul Carol, comandantul său de la Regimentul de Vânători de Munte, scrie într-una din notările de serviciu: „Ofiţer foarte distins şi de care nu am avut decât să mă laud în tot timpul cât a servit în regiment”. În Franţa, după primul an de studii, generalul Debeney îl descrie: „Excelent ofiţer, foarte cult, spirit precis şi foarte ordonat”; „mintea, sufletul şi braţul lucrează fără preget pentru perfecţionarea vieţii ostăşeşti din regimentul său”. Toate notările îl prezintă ca un ofiţer excepţional, dovedind calităţi de comandant cu totul deosebite.

– Generalul Paul Teodorescu a fost membru al Academiei Române.

– Membru corespondent al Academiei Române, dar membru plin al Academiei Oamenilor de Ştiinţă. Alegerea în aceste prestigioase foruri se datorează operei sale ştiinţifice. Împreună cu colegul şi prietenul său, Romulus Ţupa, este fondatorul *Doctrinei militare a României*, inspirată de modelul francez, după Primul Război Mondial. Generalul Teodorescu a primit premiul „Gheorghe Lazăr” al Academiei Române. Academicianul Emil Racoviţă, în discursul de prezentare a personalităţii generalului Paul Teodorescu şi a operei sale, l-a caracterizat, în cadrul şedinţei Academiei din 27 mai 1938, ca fiind „unul dintre cei mai tineri şi mai destoinici ofiţeri generali”. A avut înclinaţii de cercetător. La sugestia istoricului N. Iorga, a pregătit, la Sorbona, teza de

doctorat cu tema: *Opinia publică din Europa asupra războiului român din 1877-1878 pentru Independenţă*, pe care nu a mai apucat să o susţină, deşi comisia era aprobată.

– Cum a fost apreciat ca ataşat militar la Paris?

– La 1 noiembrie 1932, colonelul (pe atunci) Paul Teodorescu a fost numit ataşat militar în Franţa, fiind acreditat şi în Belgia şi Spania. S-a dovedit extrem de eficient, remarcându-se ca unul din cei mai buni ataşaţi militari, rapoartele sale fiind, aşa cum arăta generalul Ion Antonescu, şef al Marelui Stat Major în acea perioadă, „pline de interes". Şi-a încheiat misiunea diplomatic la Paris, la 1 decembrie 1936.

– A luat parte la Primul Război Mondial. Cum se explică faptul că nu a participat la cel de-al Doilea Război Mondial?

– A participat şi la Al Doilea Război Balcanic. În campania din 1913, este comandant de companie, comandantul Brigăzii 7 de Infanterie apreciind că „a fost de o activitate şi energie cu totul superioare". În timpul Primului Război Mondial a fost aghiotant al generalului Aslan, comandantul Armatei a 3-a. Acesta avea să scrie despre subordonatul său: „Rar mi s-a întâmplat să cunosc la un tânăr ofiţer o mai multă constanţă în îndeplinirea tuturor datoriilor sale".

Considerat un apropiat al regelui Carol al II-lea, generalul a fost arestat la domiciliu, după înlăturarea monarhului, din ordinul generalului Ion Antonescu, devenit conducător al Statului. Paul Teodorescu şi-a dat demisia din armată. După 23 august 1944, a insistat să i se încredinţeze comanda unei unităţi. Deşi i s-au făcut promisiuni, acestea nu s-au concretizat din aceleaşi motive.

– Prin ce s-a remarcat la conducerea Şcolii Superioare de Război?

– După ce a revenit în ţară, ca urmare a finalizării studiilor în Franţa, a început să predea cursul de „Tactică generală" la Şcoala Superioară de Război, începând cu promoţia a 29-a. La 1 decembrie 1936, a fost numit comandant al prestigioasei instituţii. I se datorează în totalitate ridicarea campusului universitar, atât de impunător şi astăzi, şi aplicarea *Directivei* prin care a reorganizat învăţământul militar superior.

– Este ministru al Aerului şi Marinei în guvernul patriarhului Miron Cristea, în împrejurări dificile, în preajma izbucnirii celui de Al Doilea Război Mondial.

– Se poate scrie o amplă lucrare despre această perioadă. Ca ministru, între 1 noiembrie 1937 şi 2 iunie 1940, în Marină s-au construit nave importante. La şantierul de la Galaţi, puitorul

de mine „Amiral Murgescu", iar în Germania, Nava-Şcoală „Mircea". O atenţie specială a acordat fabricilor ce produceau necesarul de materiale pentru armată. A ridicat cartierul de locuinţe pentru salariaţii de la IAR Braşov. A preluat de la Ministerul Agriculturii ridicarea reţelei de silozuri, proiectate la 78. La plecarea din minister erau date în exploatare 38. Acestea funcţionează şi în prezent.

– A avut mult de suferit în timpul regimului comunist.

– Fiind considerat periculos de regim, calificat de Securitate ca „reacţionar", admirator al regimului monarhist, a fost supravegheat continuu, iar în urma unor percheziţii i s-au confiscate bunurile pe care le deţinea în comuna Joiţa şi în Bucureşti. A fost anchetat, în 1949, apoi condamnat, fiind eliberat în martie 1954. Nu mai avea

locuinţă, iar pensia i-a fost suspendată. Pentru a supravieţui a făcut pungi de hârtie la Patriarhie şi Arhiepiscopia Râmnicului.

După multe insistenţe şi rapoarte, a primit o locuinţă în Drumul Taberei, în Bucureşti, şi, în 1963, la vârsta de 76 de ani, i s-a redat pensia.

– Cum a conceput renovarea Mănăstirii Dintr-un Lemn, unde îşi are locul de veci, şi cum îl omagiază, în prezent, aviatorii şi marinarii, dar şi măicuţele şi locuitorii comunei Frânceşti?

– Generalul Paul Teodorescu a considerat Biserica o instituţie fundamentală a statului, cu rol multiplu: spiritual, cultural, economic, politic, militar şi istoric. A contribuit la repararea multor biserici din comunele Fundeni, Toamna, Joiţa (Ilfov), Sfinţii Împăraţi (Bacău) şi la restaurarea şi modernizarea Mănăstirii Dintr-un Lemn.

Între 1938-1940, cu militari din aviaţie şi marină, cu mijloace proprii, s-au realizat ample lucrări la sfântul lăcaş. Cu totul îndreptăţit este considerat al treilea ctitor, după Matei Basarab şi Constantin Brâncoveanu. La solicitarea sa, mănăstirea a devenit, conform unui act oficial, locaşul de pomenire al eroilor aviatori şi marinari.

Generalul şi-a dorit să fie înmormântat în cimitirul mănăstirii. După trecerea sa în nefiinţă, la 17 ianuarie 1981, la procesiunea de înhumare au participat colaboratori şi prieteni, soborul de maici şi locuitorii comunei.

Maicile i-au amenajat în Palatul Brâncovenesc o cameră memorială. După 1990, cu prilejul sărbătorii Sfinţilor Petru şi Pavel, se ţine la mănăstire o slujbă de pomenire, unde participă şi reprezentanţi din Forţele Aeriene şi Navale.

– Aveţi şi alte proiecte în derulare privind personalitatea generalului Paul Teodorescu?

– Au fost publicate pasaje relevante din *Memoriile* sale şi urmează să apară *Testamentul* său. Anul viitor se împlinesc 125 de ani de la naşterea generalului. Este un bun prilej să pregătim o lucrare mai amplă, probabil un volum colectiv şi o manifestare ştiinţifică. Rămâne să discutăm cu participanţii şi instituţiile ce ar putea fi implicate în acest demers.

GENERALUL PAUL TEODORESCU – MĂRTURISITOR ŞI CTITOR DE BISERICI[1]

*Maica Stareţă Stavroforă Emanuela OPREA**

Mănăstirea Dintr-un Lemn a luat fiinţă prin minunea Maicii Domnului – prin descoperirea Icoanei Ei – şi apoi, de-a lungul secolelor, Ea a rânduit şi alte nenumărate minuni pentru păstrarea şi înnoirea Sfântului ei locaş. Astfel, prin pronia dumnezeiască, şi Generalul Paul Teodorescu s-a înscris în rândul ctitorilor mănăstirii noastre, motiv pentru care mănăstirea este închinată aviatorilor şi marinarilor.

Nu putem crede decât că Generalul Paul Teodorescu a fost investit în mod tainic de Dumnezeu şi de Maica Domnului spre realizarea planului proniator care a fost restaurarea în întregime a Mănăstirii Dintr-un Lemn între anii 1938 – 1940. Prin această restaurare Generalul Paul Teodorescu a plămădit o conlucrare între mănăstirea noastră şi aviatori şi marinari, pecetluind pomenirea lor în eternitate.

Paul Teodorescu s-a născut la 28 iunie 1888 în Bacău. Mama din „glorioasa Moldovă" era din comuna Valea Tazlăului, judeţul Bacău, tata din „robusta Oltenie", origine sănătoasă de care era foarte mândru. Mama, după tată era o Sturdza, fiica lui Aga Săndulache Sturdza (bunicul Generalului), proprietar rural din comuna Sănduleşti, de pe Valea Tazlăului, judeţul Bacău, nepotul lui Sandu Ioniţă Sturdza, domnitorul Moldovei (1822 – 1828) iar după mamă o Rossetti, fiica Ruxandrei Rossetti (bunica Generalului), strănepoata lui Antonie Rossetti, domnitorul Moldovei (1675 – 1678). Mama Antonia şi tatăl Gheorghe au avut 6 copii şi anume 4 băieţi şi 2 fete: Gheorghe (General), Dumitru (Agronom), Paul (General, Ministru şi Academician), Virginia (Sora geamănă a lui Paul, şi a Facultăţii de Drept), Eugen (Colonel). Viaţa părinţilor a fost un exemplu de muncă, de corectitudine, de fidelitate, de armonie şi de înţelegere perfectă. Sentimentele lor de amplă dăruire erau nu numai pentru copiii lor, ci şi pentru cei de toate categoriile, fie ei bătrâni, tineri, săraci sau bogaţi. Deşi între tată şi mamă erau mari deosebiri de temperament, totuşi se crea un echilibru perfect. Mama era veselă, exuberantă, comunicativă, sociabilă, foarte primitoare, demnă şi modestă. Tata era sobru, serios, precis, ponderat, reţinut, energic şi impunător. Vorba lui era chibzuită, era milostiv faţă de cei săraci, pe care-i ajuta cu discreţie. Generalul Paul Teodorescu a moştenit părinţii după cum ne mărturiseşte în „Memoriile sale": „Eu am moştenit trăsături din ambele caractere, pe care le-am simţit manifestându-se în mine puternic ca şi cum ar fi fost două fiinţe deosebite: una veselă în societatea mamei mele şi alta serioasă, în serviciul tatălui meu". De la mama moştenise sigur şi milostenia care îl caracteriza. Era atât de milostiv cu săracii încât toţi îl numeau „Tăticul nostru". Era un om blând, manierat, bun şi mereu senin şi deschis tuturor.

1 Alocuţiune rostită de maica stareţă stavroforă Emanuela Oprea în cadrul Simpozionului *Istorie, Spiritualitate şi Eroism*, desfăşurat pe 4 octombrie 2011 la Arhiepiscopia Râmnicului.

* Mănăstirea Dintr-un Lemn.

Cuvintele mele sunt neputincioase pentru a vorbi despre ceea ce a făcut el în această mănăstire; de aceea consider că este mai potrivit să redau chiar o parte dintr-un „Memoriu" al lui:

„În vara anului 1938, subsemnatul General Teodorescu Paul, pe atunci Ministrul Aerului şi Marinei, aflat în trecere, împreună cu mai mulţi ofiţeri, prin regiunea Râmnicu Vâlcea – Băbeni, am vizitat printre altele şi Sf. Mănăstire Dintr-un Lemn.

Am găsit această aşezare, monument istoric, într-o jalnică ruină, începând de la grajduri şi până la Casa Domnească, cu acoperişurile distruse, adăpostind doar sute de ciori.

Profund impresionaţi de imaginea deprimantă care ne înconjura şi la rugămintea fierbinte a maicilor de a le ajuta ca să nu piardă istoricul locaş, am stabilit:

- Restaurarea, reconstrucţiile exterioare şi interioare, precum şi amenajarea din trei camere, a unei săli corespunzătoare pentru muzeul mănăstirii;

- Construirea din temelie a trei clădiri cu mai multe camere şi a trei băi destinate drumeţiei, folosind pentru toate aceastea mai ales mâna de lucru gratuită a ostaşilor şi ofiţerilor din aeronautică şi marină, între care aproape jumătate erau meseriaşi.

Lucrările au durat circa 2 ani.

După terminare, Î.P.S. Mitropolitul Olteniei, mi-a adresat laude şi mulţumiri printr-o scrisoare, care se găseşte în muzeul Sfintei Mănăstiri.

Ministerul Cultelor – Direcţia Monumentelor Istorice – care de asemenea intenţiona să-mi aducă mulţumiri, mie personal, a probat propunerea ce i-am făcut şi a hotărât ca mulţumirile să fie date în general şi în plus ca Sfânta Mănăstire să fie dedicată tuturor aviatorilor şi marinarilor, consfinţind aceasta prin:

- Aplicarea pe zidurile clopotniţei principale, a două plăci de piatră:

a) Una cu textul „...înnoitu-s-au această ctitorire voievodală...de către Ministerul Aerului şi Marinei, în anii 1938 – 1939...";

b) Alta cu textul „Loc de rugăciune pentru aviatori şi marinari".

- Aşezarea – drept simbol – pe pereţii bolţii interioare ale aceleiaşi clopotniţe, a două tablouri de carton, înrămate, cuprinzând numele a o parte dintre aviatorii şi marinarii distinşi, căzuţi la datorie sau în viaţă, urmând ca într-un mare registru – pomelnic să fie înscrişi toţi aviatorii şi marinarii;

- Montarea la partea exterioară a primei incinte a unor inscripţii şi simboluri ale aviaţiei şi marinei.

Hotărârea de a înscrie pe aceste tabele şi o parte dintre aviatorii şi marinarii în viată, a fost luată atunci, deoarece s-a apreciat că merită să fie pomeniţi şi acei care îşi riscă zilnic viaţa, reuşind să învingă moartea, iar pe de altă parte – cunoscând fiind – că toţi cei căzuţi la datorie până la acea dată figurau şi pe Monumentul Eroilor Aviatori de la Bucureşti.

A urmat în fiecare an, la anumite date, slujbe religioase, oficiate de către I.P.S. Mitropolitul Olteniei, pentru pomenirea aviatorilor şi marinarilor.

În timpul războiului, au dispărut prin deteriorare atât registrul – pomelnic cât şi cele două tablouri de carton.

Cu prilejul unor vizite făcute la Sfânta Mănăstire de către savantul Henry Coandă şi Ing. Av. Veteran Radu Irimescu, a fost Ministru al aerului şi marinei şi în urma discuţiilor purtate, aceştia au găsit fericită ideea pomenirii eroilor şi a celor ce au contribuit, sub diferite forme la progresul armelor lor, opiniind totodată ca înscrierea acestora, în speţă, refacerea şi reaşezarea vechilor tabere, să se execute pe plăci rezistente şi nu pe carton, aşa cum a fost iniţial.

Consultându-mă ulterior şi cu Generalul Av. Ing. Gh. Negrescu, contemporan cu Aurel Vlaicu, cu General Av. Veteran din războiul antifascist Traian Burduloiu şi cu alţi aviatori şi marinari, am îmbrăţişat cu toţii sugestiile primite şi am trecut la execuţie. În unanimitate s-a hotărât să se menţină integral listele afişate iniţial – în 1940 iar plăcile să fie din marmură.

Menţionez că subsemnatul am fost în permanenţă preocupat de tot ceea ce se lega de întreţinerea şi îmbunătăţirile necesare aşezămintelor Sf. Mănăstiri ca: diferite reparaţii, apă, canal, electricitate, garduri, alei, plantaţii de arbori şi arbuşti, flori, etc. între altele personal şi un clopot mare pentru înlocuirea altuia deteriorat.

Toate aceste acţiuni au putut fi realizate, însă datorită mai ales ajutorului substanţial pe care l-a acordat Sfânta Episcopie de Râmnic.

În ceea ce priveşte realizarea plăcilor de marmură, deoarece am considerat că aceasta este o problemă numai a aviatorilor şi marinarilor m-am străduit s-o definitivez pe cont propriu, fără a apela la nimeni, motiv pentru care plăcile au putut fi gata de-abia în anul 1973.

În dorinţa ca reaşezarea lor pe locurile iniţiale să fie adusă la cunoştinţa forurilor superioare şi în măsura posibilităţilor să se facă în prezenta unor reprezentanţi ai acestor foruri, m-am adresat pe cale ierarhică – începând cu autorităţile locale din regiune şi până la Departamentul Cultelor, Direcţia Monumentelor Istorice.

Cu toată înţelegerea şi bunăvoinţa ce mi s-au arătat peste tot, un răspuns scriss la cele solicitate nu am primit. Considerând aceasta nu ca o lipsă de atenţie ci mai degrabă o întârziere datorită multiplelor importantelor preocupări a acestor foruri şi totodată în dorinţa de a nu deranja cu insistenţele mele, mai ales că Direcţia Monumentelor Istorice prin recomandarea pe care mi-a făcut-o a specificat că o simplă reaşezare a unor plăci nu implică un ceremonial deosebit, am procedat la montarea plăcilor către sfârşitul anului 1974.

Ţin să subliniez că în ultimii 39 de ani, Sfânta Mănăstire Dintr-un Lemn a constituit preocuparea mea de căpetenie, sunt obligat să nu fac uz de falsă modestie şi să amintesc că toată viaţa mea am luptat să realizez diferite obiective cu caracter cultural, educativ, înălţător şi patriotic. Dovezi grăitoare, printre altele sunt:

- Proiectarea şi construirea pe locul unor maidane şi râpe a impunătoarelor clădiri ale Academiei Militare din Bucureşti;
- Proiectarea şi construirea silozurilor din Portul Constanţa şi a primelor silozuri de pe tot cuprinsul ţării;
- Participarea la înfiinţarea primei fabrici de avioane I.A.R. de la Braşov;
- Iniţierea şi realizarea Monumentului Eroilor Aviatori din Bucureşti, recunoscut ca unul din cele mai reuşite din Europa şi din întreaga lume.

Oprindu-mă numai aici subliniez că pentru toate acestea mi s-a acordat o totală încredere şi nimeni până acum nu s-a ridicat împotrivă cu vreo obiecţie".

După cum reiese din cele relatate mai sus, plăcile de marmură pot fi văzute şi astăzi sub Clopotniţa mănăstirii, clădire ce a fost consolidată ca şi Palatul Brâncovenesc şi cele două biserici în aceeaşi perioadă de Generalul Paul Teodorescu. Tot atunci a fost pavată incinta mănăstirii cu piatră de râu, s-au amenajat parcurile cu trandafiri şi arbori exotici ornamentali, s-au restaurat cele două fântâni. De asemenea condiţiile de caazare, hrănire şi altele au fost radical îmbunătăţite. Aleea de la intrare s-a pietruit şi delimitat cu dale de beton iar moara a fost refăcută şi i s-a montat un diman „care producea curent electric asigurând iluminarea mănăstirii".

La 1 octombrie 1942 lucrările de reînoire şi înfrumuseţare ale ansamblului monahal au fost sfinţite de către Prea Sfinţitul Nifon, Mitropolit al Olteniei. Un act oficial întocmit a prevăzut organizarea în cadrul mănăstirii a serviciilor religioase de pomenire ale eroilor aviatori de Sfântul Ilie (20 iulie) şi ale eroilor marinari de Sfânta Maria (15 august), patronii celor două categorii de forţe.

Această amplă restaurare avea să lege pentru totdeauna sufletul Generalului de mănăstirea noastră unde se retrăgea şi se ruga ori de câte ori dorea. Încă din viaţă avea amenajată o cameră care a căpătat denumirea de camera Generalului, devenită după moarte camera memorială. Aici se păstrează o parte din obiectele de valoare ale lui cum ar fi: biblioteca în limba franceză, biroul, documente inedite, vitrine, dulaapuri, icoanele argintate moştenite de la mama lui, bocancii, umbrela, bastonul, tablouri, albume, importante decoraţii şi altele.

Ultimii ani din viaţă i-a dedicat scrierii Memoriilor şi vizitelor la Mănăstirea Dintr-un Lemn unde a continuat să le aducă măicuţelor mici cadouri şi să se implice în diverse munci,, spre exemplu actualele sălcii de pe aleea de la intrare (drumul morii) sunt plantate din anul 1975 de către Generalul Paul Teodorescu împreună cu câteva maici, printre care mă număram şi eu. Afară burniţa şi i-am spus: „Domnule General, îmi pare rău că nu este un timp mai frumos" la care el mi-a răspuns: „Ce spui măicuţă? Este cel mai minunat timp pentru lucrarea noastră".

Simţindu-şi parcă sfârşitul, în ultimele 6 luni din viaţă s-a retras în mănăstire, Bunul Dumnezeu îndeplinindu-i astfel dorinţa de a trece la cele veşnice în locaşul Maicii Domnului atât de mult iubit. Moartea era privită de către General cu multă demnitate spunând: „La revedere şi cât mai târziu! Căci nu de moarte mă cutremur ci de veşnicia ei. În faţa morţii trebuie să mă plec cu smerenie, nu însă înainte de:

- A mulţumi fierbinte Creatorului pentru toate darurile ce mi-a hărăzit, înainte ca să fiu şi eu în stare de a lăsa şi eu o urmă modestă, dar folositoare vigurosului neam din care mă trag;
- De a nu ura iubitei mele ţări, ca să ajungă cât mai repede în rândul ţărilor înaintate;
- Nu mă pot despărţi înainte de a-mi cere iertare de la rude, prieteni sau cunoascuţi, dacă cu gândul sau cu fapta le-am greşit: „căci nu este om care să nu greşească";
- De a nu păşi cu seninătate în călătoria cea mare în Eternitate, „unde nu este nici durere nici suspin, ci viaţă fără de sfârşit", că mi-am făcut datoria".

Trebuie să menţionez că în momentul în care şi-a dat sufletul a zâmbit, luminându-i-se întreaga faţă. Acest lucru ne-a bucurat întrucât ştim că se întâmplă numai celor care au dus o viaţă plăcută Lui Dumnezeu.

Un om distins, care a contopit desăvârşit idealul Bisericii cu cel al neamului, de o vastă cultură şi de o modestie rară, ne-a lăsat bucuria de a-l cunoaşte şi de a-l simţi mereu viu prin tot ceea ce a făcut pentru noi.

Aveam încredinţarea că şi sufletul lui se bucură să stea de-a pururi de veghe pe colina mănăstirii noastre, la umbra bisericuţei Dintr-un Lemn şi să simtă flacăra aprinsă a rugăciunilor pentru toţi eroii aviatori şi marinari, deoarece el ne spunea mereu: „nu au putut câştiga dreptul la viaţă decât numai popoarele care au contopit sufletul lor cu sufletul eroilor. Să se ştie că eroii noştri au înfruntat împărăţia morţii. Amintirea despre eroi să rămână neclintită în memoria noastră şi a celor de după noi şi din cinstirea jertfei lor să insuflăm tuturor aceeaşi iubire de neam şi aceeaşi dârzenie în apărarea drepturilor naţionale. Veşnica neamului depinde de o neîntreruptă vrednicie a generaţiilor care îşi trec una alteia flacăra nestinsă a dragostei pentru ţară”.

Generalul Paul Teodorescu a plecat la Domnul dar ne-a lăsat un testament memorabil pe care l-a săpat pe lespedea de piatră de deasupra mormântului:

„Trăiască în veci în graniţele străbune România
Făurită eroic de bravul şi înţeleptul ei popor
Călăuziţi de flacăra vie a conştiinţei naţionale
Apăraţi şi ridicaţi mereu mai sus frumoaasa ţară strămoşească
+
Aici odihneşte fratele vostru
Paul 1888 – 1981
Care cu pioasă recunoştinţă a cinstit amintirea voastră
Cei adormiţi întru Domnul, ctitori şi veghetori
ai acestui sfânt locaş, precum şi smerita osârdie
a celor de acum închinată izbăvirei lui de la
pieire spre a-l încredinţa pilduitor viitoarelor
generaţii ca nestemată din scumpa zestre a Neamului românesc.
Rămâi cu bine
Veghind veşnic iubita mea ţară.”

La pomenirea ce i-o facem an de an în ziua Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel ne sunt alături aviatorii şi marinarii ce vin în semn de dragoste şi de adâncă recunoştinţă. Nu întâmplător a purtat numele Sfântului Apostol Pavel întrucât s-a dovedit a-i urma cu vrednicie în râvna aprinsă de a câştiga sufletele tuturor, îndeplinându-şi cu desăvârşire misiunea încredinţată lui de către Dumnezeu şi jertfindu-se cu întreaga fiinţă pentru Biserică şi neam.

Anul acesta slujba de pomenire a Generalului Paul Teodorescu a fost săvârşită de către Prea Sfinţitul Părinte Emilian Lovişteanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Râmnicului, împreună cu soborul de maici al mănăstirii noastre, de faţă fiind Generalul actual al Aviaţiei Române Cârnu Fănică, Amiralul actual al Marinei Române şi un grup de aviatori şi marinari.

Personalitatea complexă a lui s-a călăuzit după idealul său care s-a contopit desăvârşit cu idealul Bisericii şi al poporului român, după cum însuşi ne mărturiseşte: „Viaţa este scurtă dar poate deveni lungă şi interesantă dacă este tratată cu arta frumosului, adică de a lăsa urme cât mai durabile şi utile pentru ţară, pentru popor şi familie.

În consecinţă vă sfătuiesc din practică ca în toate raporturile voastre de serviciu, de familie, de societate să puneţi tot accentul pe blândeţe, bunătate, răbdare, perseverenţă, stăpânire de sine şi controlul personal al propriei voastre conduite ca să câştigaţi sufletul tuturor celor cu care veniţi în contact, pentru izbânda aacţiunii propuse. Lupta omului pe pământ nu trebuie privită ca o povară, o pedeapsă, o încătuşare a libertăţii, lipsită de creaţie şi satisfacţii, ci ca o misiune nobilă şi de onoare, atribuită, dăruită numai omului de către Dumnezeu”.

Viaţa Generalului Paul Teodorescu a rămas pildă de urmat pentru noi toţi, învăţându-ne să ne facem datoria cu desăvârşire în orice domeniu ar fi. Inegalabil prin întreaga-i existenţă, el rămâne de-a pururi prezent în sufletul şi în conştiinţa noastră.

GENERALUL PAUL TEODORESCU[1]

Emanuel Bădescu[*]

A fost o zi în care Armata RSR şi-a demonstrat sieşi că nu este decât aparent urmaşa Diviziei Tudor Vladimirescu. În ziua de 20 ianuarie 1981 ofiţeri ai Armatei, mulţumind lui Dumnezeu pentru glorioasele fapte de arme ce au făcut posibilă reîntregirea Ţării, amintind cu pioşenie numele interzise ale Regilor, slăvind Biserica străbună şi legătura trainică dintre ea şi Armată, au adus un ultim omagiu generalului-colonel Paul Teodorescu, înhumat în acea zi în cimitirul Mânăstirii Dintr-un Lemn. Au mai fost prezenţi reprezentanţi ai Aviaţiei Civile, ai Patriarhiei şi Episcopiei Râmnicului, cuviosul Nicodim, stareţa şi maicile sfântului locaş. Omul care i-a adunat, atât de cunoscut lor, este, ca multe alte valori umane româneşti, necunoscut celor mulţi.

Mărturiile despre generalul-colonel Paul Teodorescu, atât ale altora cât şi cele cuprinse într-un voluminos curriculum vitae, sunt repere călăuzitoare către o existenţă de cel mai înalt nivel moral, creativ şi patriotic. Înainte de toate se cuvine subliniată obârşia sa simbolică: mama provenită din glorioasa Moldovă, tatăl vlăstar al tumultoasei Oltenii. „Mama mea, Antonia – scria generalul în curriculum – a fost al 13-lea şi ultimul copil al lui Săndulache Sturdza şi al Ruxandrei Rosetti. Aceste două familii, Sturdza şi Rosetti, atestate de pisanii şi documente istorice foarte vechi, au dat Ţării mari figuri reprezentative, domnitori, oameni politici şi intelectuali, precum Dimitrie A. Sturdza – prim ministru şi academician, C.A.Rosetti – revoluţionarul de la 1848 şi ministru în numeroase dăţi, doi mitropoliţi, precum Calinic Miclescu şi Veniamin Costache, mai mulţi generali, printre care şi Radu Rosetti, istorici, doctori, ingineri, profesori… Tatăl meu era fiu de proprietar rural din Vâlcea, dintr-o familie energică de moşneni olteni, care a dat Ţării preoţi, profesori, doctori şi mai mulţi militari, între care chiar tatăl meu, căpitan de cavalerie, participant la războiul de Independenţă, trei dintre fiii săi - care au participat la războiul de întregire a neamului - doi devenind generali şi unul colonel şi un nepot, Constantin Oprescu, care a devenit general în primul război mondial şi a fost decorat cu Ordinul Mihai Viteazul".

Generalul s-a născut la Bacău în anul 1888, în ziua de 28 iunie, având o soră geamănă, Virginia şi încă patru fraţi: Gheorghe, Dumitru, Clemansa şi Eugen. Copilăria şi-a petrecut-o în oraşul natal, în casa bătrânească de pe strada Gării. A urmat cursurile şcolii primare la Râmnicul Sărat, dar s-a reîntors la Bacău, unde a făcut gimnaziul şi primele clase de liceu. Apoi, împreună cu fratele său mai mare, Gheorghe, a fost trimis la Liceul Militar din Iaşi. După luarea examenului de bacalaureat, s-a înscris la Şcoala pregătitoare de ofiţeri de infanterie din Bucureşti, găzduită de Cazarma Cuza Vodă din

1 Comentariu la filmul de televiziune realizat de doamna Florica Fulgeanu pentru emisiunea *Oamenii care au fost* de la TVR.

* Biblioteca Academiei Române. Cabinetul de stampe.

Dealul Spirii. Cursurile importante fiind predate de profesori universitari, viitorul general a avut şansa de a fi studentul unor eruditi de talia lui Nicolae Iorga şi Vasile Pârvan. Referitor la ceilalţi profesori, numiţi de el instructori, nota: „Toată partea practică era predată de ofiţeri instructori calificaţi, aproape toţi cu studii şi educaţie germană, foarte conştiincioşi şi severi… Aplicarea strictă a tuturor regulilor stabilite constituia puterea, forţa, cheia de boltă a României, la care se adăuga educaţia de un înalt spirit patriotic şi de o inegalabilă abnegaţie, toţi, elevi şi instructori, fiind gata de a-şi jertfi viaţa pentru patrie". Împins de curiozitatea de a şti, convins că orice profesie pentru a fi exercitată eficient pretinde şi cultură generală, şi-a îndreptat atenţia asupra istoriei, geografiei şi psihologiei, discipline apropiate, însă, de cariera aleasă. După doi ani de muncă asiduă, în iunie 1908 a fost înaintat la gradul de sublocotenent şi repartizat la Regimentul 16 infanterie din Fălticeni. Evaluând exact situaţia, apreciază pozitiv faptul că părinţii nu s-au amestecat în problema repartiţiei: „Viitorul meu a fost izolarea şi independenţa". În anul 1910 este detaşat la Şcoala Specială de Infanterie din Ploieşti, la absolvire, un an mai târziu, fiind înaintat la gradul de locotenent şi numit instructor – vreme de trei ani – la Şcoala de Infanterie din Bucureşti. Timpul liber şi-l dedică exclusiv studiului, fără a neglija spectacolele de la Teatrul Naţional, iar în perioadele de concediu călătoreşte în ţară şi străinătate. Se face relativ uşor remarcat. Superiorii îl numesc aghiotant al generalului Aslan, pe care, peste decenii, l-a caracterizat astfel: „om de o inteligenţă rară, o cultură vastă şi un caracter exemplar, dar fără noroc". Generalul Aslan, „pe jumătate francez", a fost victima planului de luptă greşit de la începutul angajării militare a Armatei Române în Primul Război Mondial. Poate şi datorită generalului Paul Teodorescu, acest „om fără noroc" a fost reabilitat de Carol al II-lea, care l-a înaintat post-mortem la gradul de general de Corp de armată. Sub comanda generalului Iancovescu, înlocuitorul generalului Aslan, Paul Teodorescu se distinge în câteva misiuni de importanţă excepţională. Astfel, având ordin să formeze o unitate din soldaţii care se împrăştiaseră după bătălia de la Turtucaia şi să se retragă pe direcţia Buzău-Focşani-Iaşi, a fost făcut prizonier de o unitate rusească. Eliberat după cinci ore de tratative, locotenentul Teodorescu – într-un timp record şi în condiţii inimaginabil de grele – reuşeşte să alcătuiască o unitate de fugari pe care o trece prin vadul Buzăilui. La Focşani se întâlneşte cu generalul Iancovescu, foarte mirat că-l vede teafăr: „Ai scăpat? Eram sigur că nu mai vi". La Iaşi a fost transferat la Regimentul 10 Vânători şi numit la Statul Major al Diviziei 10. Valoarea şi norocul îşi dau mâna: „După un timp, generalul Iancovescu a fost decorat cu Ordinul Mihai Viteazul şi numit ministru de război, iar eu decorat cu Steaua României şi numit directorul de cabinet al noului ministru de război". În această calitate va face parte din comisia trimisă de guvern în Rusia pentru a recupera 8000 de vagoane cu grâne împrumutate armatei ţariste „În afară de promisiuni, românii nu au obţinut nimic. Pe lângă Tezaur au pierdut şi recolta anului 1917". În anul 1919, când, în urma războiului victorios purtat împotriva bandelor de terorişti comunişti conduse de Bella Kuhn, Armata Română a înfăptuit dorinţa de unire a Transivaniei, Maramureşului, Crişanei şi Banatului cu Vechiul Regat, ofiţerul Paul Teodorescu urmează cursurile Şcolii Superioare de Război din Bucureşti, unde reuşise la examenul de admitere încă din 1914. Avea

gradul de maior şi experienţa frontului. La terminarea primului an, este trimis - împreună cu locotenent-colonelul Romulus Ţupa – la Paris, pentru a urma acolo cursurile Şcolii Superioare de Război. Nota bene: numai primii doi clasaţi la şcoala omonimă din Bucureşti aveau acest drept. La sfârşitul acestor cursuri, cei doi ofiţeri români, singurii din cei 30 de ofiţeri străini ai promoţiei, au fost opriţi la Statul Major francez şi trimişi la un stagiu de un an: locotenent-colonelul Ţupa la Statul Major al Corpului 7 de Armată din Besancon, maiorul Teodorescu la Statul Major al Corpului 14 de Armată din Lyon. Cu ofiţerii acestui corp de armată, Paul Teodorescu a participat la patru călătorii de studii în Munţii Alpi. În ultima călătorie a reuşit ascensiunea vârfului Mont Blanc, atestată de Clubul Alpin Francez. Generalul Marjoulet, comandantul Corpului 14 de Armată şi guvernatorul Regiunii Lyon, pe lângă aprecierile dedicate ofiţerului, a ţinut să menţioneze şi reuşita lui pe Mont Blanc, terminând cu propoziţia „Paul Teodorescu a dovedit rezistenţa românească”.

Cei doi ofiţeri de elită români s-au reîntors în ţară în luna noiembrie 1921, fiind imediat numiţi profesori adjuncţi de tactică generală la Şcoala Superioară de Război. Împreună au întocmit lucrarea în două volume intitulată „Divizia în războiul de mişcare”, care a servit ca temelie în pregătirea întregului corp ofiţeresc şi, îndeosebi, a comandanţilor de unităţi mari. Înaintat locotenent-colonel, Paul Teodorescu are satisfacţia numirii ca Şef de Stat Major la Aeronautică. În această calitate a iniţiat construirea „Fabricii de avioane” de la Braşov, ajunsă celebră prin avionul de vânătoare IAR 80. A mai creat „Şcoala pregătitoare de ofiţeri de aviaţie” în 1924, „Şcoala pregătitoare de rezervişti aviatori”, „Şcoala pregătitoare de ofiţeri mecanici” şi „Secţia de Aeronautică” la Şcoala Superioară de Război pentru ofiţeri de stat major de aviaţie. Menţionarea tuturor acestor şcoli a fost făcută pentru a sublinia rolul covârşitor jucat de Paul Teodorescu în dezvoltarea industriei aeronautice şi a învăţământului aeronautic în România şi asta într-un răstimp de numai patru ani!

Înaintat colonel în 1929, lui Paul Teodorescu i s-a încredinţat comanda Regimentului de Gardă 6 Mihai Viteazul. În cei patru ani cât a comandat acest regiment, a iniţiat cursuri de alfabetizare pentru soldaţi cu învăţători care îşi satisfăceau stagiul militar în Bucureşti şi a fondat Casa de Cultură, cunoscută apoi sub denumirea de Teatrul Armatei. Cu tot efectivul regimentului a reconstituit în anul 1932, pe Stadionul ANEF, Bătălia de la Şelimbăr. Reconstituirea istorică l-a impresionat pe generalul Mac Arthur, Şeful Statului Major American, aflat în vizită în România.

Paul Teodorescu se distinge în această perioadă şi ca autor în specialitatea sa, lucrarea „Tactica Generală” fiind premiată de Academia Română cu premiul „Gheorghe Lazăr”. Totodată primeşte Ordinul „Meritul Cultural clasa I” din partea regelui Carol al II-lea. Aprecierea unanimă îl determină pe Rege să-l numească ataşat militar la Paris. A cântărit în această numire şi faptul că foştii camarazi francezi ai lui Paul Teodorescu ocupau acum posturi importante. Acolo, cu aprobarea Marelui Stat Major francez, urmează cursurile centrelor de instrucţie de la Versailles şi Metz, precum şi unele cursuri la Şcoala Superioară de Război. În paralel, audiază la Sorbona conferinţele locotenent-colonelului De Gaulle, care se străduia să convingă şefii Armatei Franceze să pună accent pe calităţile de luptă superioare ale aviaţiei şi ale motorizatelor. Ironizată de

colegii francezi, ideea lui De Gaulle va fi aplicată de germani cu succes răsunător în al doilea război mondial ce bătea atunci la uşă.

La sugestia profesorului Nicolae Iorga, fostul lui student Paul Teodorescu caută material străin privitor la Războiul din 1877 prin biblioteci din Germania, Franţa, Italia, Anglia, Belgia, Danemarca, Norvegia şi Suedia, întocmind trei dosare cu 3067 fişe. „Pentru a da o valoare istorică dorinţei lui Nicolae Iorga, m-am înscris la Sorbona la un doctorat în istorie, alegând ca titlu de teză ”L'opinion publique en Europe sur la guerre Roumain de 1877-1878 pour l'independence”. Comisia hotărâtă pentru această teză a fost compusă din renumiţi savanţi francezi, între care şi Martonne, mare geograf care a studiat timp de 20 de ani în ţara noastră”[2].

Întors în ţară în toamna anului 1936, Paul Teodorescu a fost înaintat la gradul de general[3] şi numit de Rege director al Şcolii Superioare de Război. Dorind să ridice nivelul învăţământului superior militar, iniţiază proiectarea şi construirea actualului local al Academiei Militare[4]: „Am dat o nouă concepţie pentru o mai bună pregătire ştiinţifică a ofiţerilor de stat major adăugând o secţie tehnică şi una economică cu programe adecvate timpului nostru”. Preocuparea lui pentru desăvârşirea acestei construcţii şi a importanţei ei nu s-a diminuat nici mai târziu, în anii socialismului. În 1967 face demersuri pe lângă conducătorii de atunci ai armatei pentru instalarea pe corpurile laterale ale clădirii a celor două cvadrigi din proiectul iniţial, ce nu fuseseră realizate din cauza izbucnirii războiului. Rezultatul a fost doar pe jumătate din cel scontat. S-au aprobat fonduri din care s-au realizat statuia şi basoreliefurile din faţa clădirii, nu şi cvadrigile.

Anul consacrării definitive a lui Paul Teodorescu a fost, însă, 1938. În luna martie, Regele i-a încredinţat Ministerul Aviaţiei şi Marinei, pe care l-a slujit până în 1940, când a trecut la comanda Diviziei I de Gardă din Bucureşti. În acelaşi an[5], la propunerea lui Emil Racoviţă, acceptată de Dimitrie Gusti, preşedintele Academiei, generalul Paul Teodorescu a fost ales - cu 23 de voturi din 26 – membru corespondent al Academiei. Trebuie arătat că la sugestia sa Academia s-a reorganizat pe comisii de lucru specifice ştiinţelor reprezentate, observând că „deşi românii şi-au iubit întotdeauna ofiţerii de carieră, nu au acordat niciodată importanţa cuvenită aspectului ştiinţific al pregătirii acestora”. Ca ministru al Aerului şi Marinei, Paul Teodorescu a pus accentul pe crearea de noi unităţi şi pe lansarea fabricării avioanelor în serie. A înfiinţat „Geniul Aeronautic” şi „Infanteria de marină”. A dispus construirea primului vas de război românesc, botezat „Amiral Murgescu”, şi a unui nou vas-şcoală „Mircea II”, dotat cu mijloace tehnice din cele mai moderne. A construit 76 de silozuri pentru optimizarea exportului de cereale. A facilitat instruirea gratuită a piloţilor pentru aviaţia civilă, creând un corp de aviatori foarte bine pregătit a cărui utilitate s-a remarcat cu prisosinţă în timpul războiului[6].

2 Împrejurările au aranjat astfel ca Paul Teodorescu să nu-şi poată susţine teza înainte de război. Nu a abandonat, însă, niciodată ideea. În anii 70, octogenar fiind, purta o corespondenţă asiduă cu rectoratul Sorbonei, care îi acceptase teza şi făcea demersuri pentru alcătuirea unei comisii specializate în domeniu, în faţa căreia să poată fi susţinută.

3 În 1937

4 Inaugurat în 1939. Arhitect Duiliu Marcu

5 1940.

6 Şi Aliaţii şi nemţii au putut să constate acest fapt pe pielea lor.

Realizările generalului Teodorescu, seriozitatea,caracterul şi cultura sa au primit şi o recunoaştere internaţională, numele său figurând în „Marea Enciclopedie Biografică a Lumii”, el personal fiind distins de guvernul francez cu „Legiunea de onoare” în cele trei grade: ofiţer, comandor şi mare ofiţer cu placă.

Între anii 1938-1940 generalul dispune restaurarea din temelie a Mânăstirii Dintr-un Lemn, ctitorie a lui Matei Basarab. După restaurarea realizată cu mijloace băneşti proprii şi cu ajutorul soldaţilor din aviaţie şi marină, a declarat oficial sfântul locaş drept mânăstirea aviatorilor şi marinarilor, „în semn de atenţie pilduitoare şi pioasă recunoştinţă ce li se cuvine lor, ca fiind cel mai în pericol din toate armele”. Până în anul 1848 Mitropolitul Olteniei a dat citire de Sfântul Ilie şi de Sfânta Maria, patronii celor două arme, numele tuturor jertfiţilor pentru Rege, Neam şi Patrie scrişi în pomelnic. Tot în anii marilor realizări, generalul Paul Teodorescu a fost ales membru al Academiei de Ştiinţe, în cadrul căreia a activat până în iunie 1941. Trecut în rezervă la cerere, căci nu dorea să servească regimul introdus de Ion Antonescu, s-a retras în comuna ilfoveană Joiţa, unde cultivă orez „fiind atras de noutatea acestei culturi”. Din câştigul obţinut în cei opt ani cât a stat şi lucrat acolo, a făcut numeroase acte filantropice, sătenii privindu-l cu admiraţie şi respect.

Venirea comuniştilor la putere a însemnat şi pentru generalul Teodorescu un şir lung de suferinţe. Începând cu orezăria din Joiţa, confiscată pentru a face loc bălăriilor, continuând cu darea afară din Academie, ajunsă pe mâna celor care susţineau că românii sunt de origine slavă, şi cu izgonirea din propria casă – pe când se afla în Penitenciarul din Aiud – pe motiv că a lăsat-o în părăsire, generalul a văzut şi partea întunecată a Lumii. Condamnat la cinci ani de închisoare, după executarea pedepsei a fost declarat nevinovat! O parte din aceşti cinci ani i-a făcut la Poarta Albă, cum bine spune, la „Canalul Hecatombă”, unde, alături de alţi fii ai neamului, a fost la discreţia brutelor. De-acolo a fost trimis disciplinar la Aiud şi ţinut la izolare vreme de şase luni. În acest răstimp a desenat un cadran solar şi a îmblânzit un porumbel alb, „semn ceresc”. Gândindu-se la trecutul sinistru confecţionat de comunişti şi cum va fi el perceput de viitorime, notează: „Nu se va şti niciodată tehnica de reeducare, ea fiind respectată şi tainic păstrată. Cu timpul, frunţile s-au mai descreţit dar amintirea n-a dispărut, cum n-au dispărut nici rănile de pe corp, care, la control, trebuiau să fie activate obligatoriu de cel maltratat cu cuvintele de ordine ale administraţiei, adică „din cădere”, asemănător motivului de moarte dat de doctori, adică „criză cardiacă”. Ambele motivări date fără nicio răspundere faţă de nimeni, totul fiind armonios şi consimţit organizat”. Acest adevărat părinte al Armatei Române interbelice a fost eliberat în anul 1954, mai exact aruncat pe drumuri, căci nu mai avea nici casă, nici pensie: deşi declarat nevinovat, a perceput eliberarea ca pe o continuare feroce a recluziunii. Era „mai rău ca la închisoare, unde, de bine, de rău, aveam o locuinţă de 34 cm spaţiu locativ şi o gamelă cu arpacaş”.

După interminabile demersuri şi procese, obţine o cameră de 7 mp fără sobă, în subsolul imobilului din strada Aviator Drossu nr.27. Calvarul locativ ia sfârşit în 1968, când vechiul său camarad Charles de Gaulle a vizitat România în calitate de Preşedinte al Franţei. Atunci s-au întâlnit şi au putut stabili deosebirea dintre „un patriot francez şi

un patriot român aflat în tratament de sovietizare". În urma acestei vizite providenţiale, generalul Paul Teodorescu a obţinut un modest apartament în cartierul Drumul Taberei. Ajuns la vârsta de 92 ani, s-a retras în luna mai 1980 la Mânăstirea Dintr-un Lemn. A părăsit această lume la 17 ianuarie 1981, nu înainte de a ura ţării sale reîntregirea şi fericirea veşnică. Acolo, de Sfinţii Petru şi Pavel, se adună an de an, în jurul mormântului său, cei care nu l-au uitat, aviatorii şi marinarii, puţinii camarazi care i-au supravieţuit, cele câteva rude şi măicuţele mânăstirii. Se adună pentru a-l pomeni. Generalul Mac Arthur, admiratorul lui, era convins că „Un soldat nu moare, el se mulţumeşte să dispară".

GENERALUL PAUL (PAVEL) TEODORESCU ÎN ARHIVELE C.N.S.A.S.*

Prof. univ. dr.Valentin CIORBEA
Flavia Alexandra PETROV
*Sibel JINDI - ALEXANDRU**

Generalului Paul (Pavel) Teodorescu i s-a deschis dosar de supraveghere informativă în anul 1937, după ce a fost promovat în guvernul Tătărescu ca subsecretar de stat la Ministerul Apărării Naţionale. Ulterior, fiind membru titular la Ministerul Aerului şi Marinei, supravegherea sa a continuat, prelungindu-se, datorită personalităţii şi influenţei sale şi după 23 august 1947, fiind perceput de noul regim un pericol. Numărul notelor informative, a rapoartelor, diverselor informaţii, documentelor de anchetă ş.a., s-a mărit, materialul documentar a fost arhivat în două dosare păstrate astăzi în arhivele C.N.S.A.S. sub cotele I259348 şi P14933.

Promovările de la Ministerul Apărării Naţionale, prin voinţa regelui Carol al II-lea, a generalilor Paul (Pavel) Teodorescu şi Constantin Ilasievici, ultimul ca titular, nu au trecut neobservate de presă. Un articol semnat de Em. Serghie în ziarul „Adevărul", ce analiza semnificaţia acelori numiri, a atras atenţia Serviciului de Informaţii care l-a copiat şi pus în dosarul de urmărire al generalului Paul (Pavel) Teodorescu. Autorul articolului scria că cei doi generali, descendenţi „*din origini modeste*", erau consideraţi „*valori ale oştirii noastre*", avansarea în Minister constituind parte a „*revoluţiei epocale, îndeplinită pe cale paşnică*" de regim pentru îmbunătăţirea managementului în diferite sectoare prin promovarea de oameni noi, de origine socială modestă, dar capabili.[1]

Noua conducere a Ministerului Apărării Naţionale a avut ca sarcină din partea regelui Carol al II-lea de a reforma statul cadrelor militare prin reducerea vârstei de serviciu şi efectuarea de pensionări.[2]

Măsurile pregătite de generalul Paul (Pavel) Teodorescu i-au atras lui şi regelui puternice resentimente, după cum se arată într-o notă din 22 februarie 1937: „*Generalul Paul Teodorescu îşi strânge din ce în ce mai mult cercul de ură şi de adversităţi ale ofiţerilor care îl acuză nu numai de operaţia nefastă a „deblocării", dar şi de celelalte lovituri pe care se încăpăţânează să le dea într-una ofiţerilor. Aşa deci a anunţat că se vor revizui tablourile de înaintare în curs, dându-le publicităţii în cel mai scurt timp, pentru ca toţi coloneii mai ales reuşiţi la examenul de general, împlinind vârsta până la 1 aprilie 1938 (adică 53 de ani) să poată fi scoşi la pensie – deschizându-se locuri*

* Consiliul Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii.
* Studentă în cadrul Facultăţii de Istorie și Științe Politice, Universitatea Ovidius.

1 Arhiva C.N.S.A.S., dosar I 259348, p. 4-5.

2 Carol al II-lea, Însemnări zilnice. 1937 – 1951. Volumul I, 11 martie 1937 – 4 septembrie 1948. (Caietele 1 – 6), Editura Scripta, Bucureşti, 2001, p. 110.

celor ce nu vor atinge această vârstă, mulţi din ei un mult mai slabă fireşte, decât cei pe care Paul Teodorescu ori Camarila Palatului îi furnizează – de care ar fi făcând parte din lojile masonice şi c-ar fi depus cărţile de vizită la D-na Lupescu. Şi aceeaşi soartă li se pregăteşte şi tuturor căpitanilor reuşiţi la examenul de maior şi aflaţi pe tabloul de înaintări în curs, scoţându-se astfel din armată pană la 1 aprilie 1938 şi un număr de căpitani ce ar fi trebuit să fie avansaţi maiori. Ofiţerii sunt dezamăgiţi fiind siguri că până la 1 aprilie nu se face avansări din cauzele sus arătate. Dar ceea ce este şi mai grav este faptul că cei mai mulţi, că toate nemulţumirile se îndreaptă spre Guvern, care este acuzat acum în urmă, că dacă nu ar fi chiar inspiratorul reformelor în introduse de Paul Teodorescu, factotumul de la Ministerul Apărării Naţionale – are totuşi mare vină că le tolerează."[3]

Numirea la 1 noiembrie 1937 a generalului Paul (Pavel) Teodorescu ca ministru al Aerului şi Marinei „*a produs o vie impresie în toate cercurile aviatice din Capitală. Astfel în rândurile aviatorilor această numire înseamnă salvarea Aviaţiei din făgaşul în care alunecase în cursul ultimilor ani de guvernare. Pentru aviatorii de carieră, domnul general Teodorescu reprezintă îndreptarea morală a acestei arme. Se crede că tăria de caracter şi onestitatea noului ministru vor fi imprimate în toate documentele, făcând să înceteze odată pentru totdeauna dezordinea şi lipsa de moralitate ce domneşte atât în Ministerul Aeronauticei cât şi în Comandamentul Forţelor Aeriene.*"[4]

Alte note informative fac referire la întâlniri pe care le-a avut generalul Paul (Pavel) Teodorescu cu persoane din afara Ministerului. La 24 martie 1939 „*Ministrul Aerului şi Marinei a fost vizitat în ultimul timp, în mai multe rânduri de o doamnă blondă, de o rară frumuseţe, care poartă la picior un lanţ de aur.*"[5]

Într-o altă notă, dată 24 august 1939, se face referire la întâlnirea pe care generalul a avut-o la Govora cu o veche cunoştinţă a sa, colonelul în rezervă Boureanu pe timpul căruia s-a plâns „*că are de întâmpinat mari dificultăţi cu dotarea Aviaţiei. Colonelul Boureanu i-a replicat că e păcat ca un om de cinstea şi integritatea lui să fie înconjurat de oameni complet complotişti.*"[6]

O altă notă din 4 noiembrie 1939 informa că ministrul Paul (Pavel) Teodorescu a împărţit la 31 noiembrie recompense de 4-5000 lei câtorva maiştri militari şi personal civil din Arsenalul Aeronauticei Cotroceni participanţi la lucrările de amenajare şi modernizare a Mănăstirii Dintr-un Lemn. Documentul precizează că „*Ridicarea mănăstirii şi locuinţelor anexe acesteia s-au accentuat şi prin contribuţia Ministerului Aerului şi Marinei care a luat din fondurile extraordinare sume necesare plăţii materialelor. Pentru mâna de lucru s-a pus la dispoziţie personal, maiştrii şi soldaţi de la Arsenalul Aeronauticei şi alte unităţi. Cercurile ofiţerilor aviatori, apreciind gestul generalului Paul Teodorescu pentru desăvârşirea unei ctitorii, cred că totuşi în situaţia critică prin care trece aeronautica din lipsă în special de personal tehnic, întrebuinţarea maeştrilor militari nu poate fi justificată în această împrejurare.*"[7]

3 Arhiva C.N.S.A.S., dosar I259348, p. 176.
4 *Ibidem*, p. 102.
5 *Ibidem*, p. 24.
6 *Ibidem*, p. 80.
7 *Ibidem*, p. 88.

După demisia din rândul cadrelor active ale Armatei la 8 septembrie 1940, generalul Paul (Pavel) Teodorescu a rămas arestat la domiciliu până în data de 4 februarie 1941, fiind păzit de jandarmi.

În dosarul de urmărire până la 23 august 1941 s-au mai reţinut că generalul Paul (Pavel) Teodorescu a ţinut la 18 februarie 1940 la Şcoala Superioară de Război „a doua conferinţă" pe tema „Marina Militară în actualul război" în care a evidenţiat misiunile principale şi progresele realizate în domeniul înzestrării acestei categorii de forţe. Dintr-un alt document aflăm că la diverse munci în comuna Joiţa din judeţul Ilfov, unde generalul avea o casă şi ferma de orez folosea prizonieri ruşi faţă de care „*depune o atenţie deosebită... luând chiar masa cu ei odată pe săptămână.*"[8]

O notă din 6 februarie 1944 sintetizează date despre procesul în care generalul Paul (Pavel) Teodorescu a fost implicat pentru restituirea sumei de 26.140.037 lei care au fost cheltuiţi pentru reparaţii şi modernizări la yachtul regal „Luceafărul". Deschis în 23 noiembrie 1942, procesul s-a prelungit până în 1944, generalul fiind absolvit de vinele aduse. După 23 august 1944 generalul Paul (Pavel) Teodorescu a cerut generalilor Rădescu şi Sănătescu să primească comanda unei mari unităţi pentru a lupta în Campania din Vest. A primit numai promisiuni. Dezamăgit şi marcat de ce se întâmpla în ţară a aderat la Partidul Naţional Ţărănesc. În dosarul său de urmărire un raport ne informează:

„*Cunoscut ca membru activ în P.N.Ţ. Maniu - numitul are în jurul său majoritatea ofiţerilor ieşiţi din armată şi se bucură de popularitate, în plus menţine legăturile în afara graniţei cu ex Regele Carol II pe care el îl situează pe primul plan. Este cunoscut ca un om cu o valoare personală foarte ridicată şi fiind dotat cu concepţii şi ingenuozităţii organizatorice. Este în bune legături cu generalul Constantinescu Klaps. A activat în M.M.R.*

Este foarte bun prieten cu generalul Rădescu. Pentru atitudinile şi legăturile sale devenite notorii a trecut în C.D.

Cunoscut reacţionar.

A fost în bune raporturi de prietenie cu generalul Aldea....

De asemeni este cunoscut pentru activitatea sa subversivă ca având legături cu elemente ce au activat în fostele grupări subversive.

Este membru în secţia Geniu Militar a Academiei de Ştiinţe..."[9]

În cursul anului 1947 este atent supravegheat. În dosarul de urmărire apare o notă, data 27 mai 1947, în care se precizează „în cercurile corespondenţilor presei anglo – americane de la noi s-au făcut ample comentarii în legătură cu fuga la Istanbul a unui avion militar românesc pilotat de Abeles şi având pe bord pe fostul general Paul Teodorescu şi alte persoane intime acestuia."[10] Erau desigur fabulaţii, dar suficiente pentru a alerta serviciile secrete. S-a decis să se facă descinderi la domiciliul generalului din Bucureşti.

La 7 august 1947 în procesul verbal s-a consemnat după percheziţie că a fost găsită o scrisoare datată 7 august 1946 de la locotenent – comandorul M. Corică care i-a fost ridicată.

8 *Ibidem*, p. 142.
9 *Ibidem*, p. 186.
10 *Ibidem*, p. 321.

O notă datată 14 octombrie 1947 se arăta între altele referitor la activitatea generalului Paul (Pavel) Teodorescu: „*Deşi sprijinit de Carol al II-lea, totuşi n-a agreat-o pe Elena Lupescu. Pe timpul cât a fost ministrul Aerului şi Marinei, general Paul Teodorescu nu ţinea seamă de directivele ministerului de finanţe şi nici de cele ale ministerului înzestrării armatei, executând planul înarmărilor după prevederile sale, ceea ce a făcut ca M. Constantinescu, pe atunci ministrul finanţelor, să-i închidă toate fondurile*".

A fost criticat de adversarii săi pe considerentul că a lăsat aviaţia cu diferite tipuri de avioane, comandate pe la diverse case, în scopul de a da posibilitate de mari fraude, în loc să fi făcut comenzile la o singură casă.

„*A cumpărat avioane din Franţa, Anglia, Germania şi Italia, făcând un adevărat mozaic de avioane. Generalul Paul Teodorescu a dotat aviaţia cu I.A.R. – 80 şi cu avioane Junkers germane.*

După demisia sa (din armată n. n.) se zvonea că va fi trimis ambasador la Ankara.

Pe considerentul că a fost omul lui Carol II, după venirea sa la cârma ţării, Ion Antonescu l-a trecut în rezervă.

La scurt timp după aceea a fost luat în supraveghere de DEP şi SSI îndeaproape.

Pe timpul cât era ministrul Aerului, gral Paul Teodorescu a iniţiat ridicarea unui palat al aviaţiei în Piaţa Palatului Regal, care urma să adăpostească toate instituţiile cu caracter aviatic.

A avut colaborator apropiat pe comandorul Coşduţeanu, acuzat în mai multe afaceri şi deturnări din fondul aviaţiei. În timpul regimului antonescean, gral Paul Teodorescu n-a mai activat, menţinându-se în rezervă.

După 23 august 1944 a trecut din nou la acţiune, înscriindu-se în P.N.Ţ. – Maniu. Graţie personalităţii sale, maestrul a grupat în jurul său majoritatea ofiţerilor ieşiţi din armată, bucurându-se de o popularitate crescândă şi menţinând în plus legătura în afara graniţelor cu ex – regele Carol II, pe care-l situează pe primul plan.

Este cunoscut ca om cu valoare personală foarte ridicată, fiind dotat cu concepţii şi ingieniozitate organizatorică.

Este în legături cu gral C. Constantinescu Klaps. A activat în M. N. R. Foarte bun prieten cu gral Rădescu. Fost bun prieten cu gral Rădescu. Este cunoscut reacţionar.

A fost în raporturi de prietenie cu gral Aldea Aurel. Deasemeni numitul este cunoscut pentru activitatea sa subversivă, ca având legături cu elemente ce au activat în fostele grupuri subversive.

Este membru în secţia Geniu Militar a Academiei de Ştiinţe de la amfiteatrul Negreanu.

Domiciliază în Aleea B. Nr. 8 Parcul Delavrancea în imobilul proprietatea sa".

„*General Teodorescu Paul. 6 octombrie 1947.*
(Fost ministru Aerului şi Marinei)

Este unul din cei mai reacţionari ofiţeri de marină, fiind în acelaşi timp şi periculos prin valoarea, concepţiile şi ingeniozitatea organizatorică de care este capabil şi pentru faptul că are popularitate şi legătură cu ex-regele Carol II.

A fost în bune relaţiuni de prietenie cu Horia Măcelariu. Se crede că a mai păstrat legătura cu el şi după dipariţia acestuia.

După venirea la cârma ţării a guvernului Dr. Groza a cultivat şi mai mult legăturile cu vârfurile reacţionare luând contact cu GL. ALDEA pentru a da sprijinul său M.M.R.-ului. Astfel că în februarie 1947 este semnalat că desfăşoară o activitate categoric subversivă, alături de toate elementele subversive de atunci stând în special în legătură cu BIRT RAVEL, col. GHERASIM, col. DUMITRESCU N. şi general G. CONSTANTINESCU KLAPS. Cu acesta din urmă era prieten apropiat sau chiar rudă. S-a împrietenit la Bacău unde GL. TEODORESCU este originar.

A mai avut legături de activitate subversivă cu c-dor ABELES care a fost implicat în fuga lui RĂDESCU, făcând prin acesta legătura între Aviaţie şi M.M.R. A avut contact şi cu ILIE LAZĂR cu care a colaborat.

Fiind foarte abil nu s-a avântat prea departe în activitatea pentru a nu fi expus, afirmând că este dorinţa regelui de a se păstra în rezervă până la momentul oportun.

Cu ocazia anului nou 1948 a primit o felicitare de la ANGELA DOMALDOM din Londra".[11]

Îngrijorat de cele trei percheziţii, de zvonurile pe care i le-au transmis unele persoane de exproprierea proprietăţilor din comuna Joiţa, judeţul Ilfov, tăierea pensiei „şi mai presus de toate ameninţarea libertăţii"; fapte care „*ne-au zdrobit sufleteşte*" după cum va preciza într-o declaraţie în faţa anchetatorilor, generalul Paul (Pavel) Teodorescu se consultă cu familia şi decide să părăsească ilegal România pentru a se stabili în străinătate. Întâlnirea cu un domn îmbrăcat în haină de piele care i-a precizat că îi fusese subordonat în Regimentul de Gardă şi ulterior l-a revăzut la Paris, care i-a precizat că intenţionează să plece în străinătate şi i-a propus să-l însoţească l-a determinat pe general să-l refuze categoric. O nouă întâlnire cu respectiva persoană care i-a relatat că „*tot cartierul vorbeşte că aţi fost arestat*" şi-i subliniază că nu mai este cazul să aştepte „*că mai devreme sau mai târziu aveţi să vedeţi ce are să se întâmple*". Sub impusa percheziţie din 27 octombrie l-a întrebat unele detalii referitoare la posibilitatea trecerii frontierei vestice spre Ungaria. Detalii pe care i le-a dat, asigurare că îi poate procura documente noi şi ghid. Generalul l-a suspectat şi la ultima întâlnire respectivul nu s-a prezentat.

O nouă întâlnire cu Flondor Neagoe pe care îl cunoştea şi i-a relatat că „tot oraşul" vorbeşte că generalul este urmărit şi-l întreabă „De ce nu pleci", şi-a spus că-l pune în legătură cu inginerul TARANGUL care dorea să treacă în Ungaria prin Timişoara. Cunoscându-l pe TARANGUL generalul acceptă să plece cu acesta.[12] Au fost prinşi şi arestaţi. La anchetă va da mai multe declaraţii cu diverse detalii privind motivele plecării, date personale şi pregătirile făcute pentru trecerea frontierei.

11 *Ibidem*, 266 – 267.

12 *Ibidem*, p. 271 – 273.

CNSAS
Direcţia Cercetare,
Expoziţii, Publicaţii[13]

DECLARAŢIE

Subsemnatul general de C.A. în rezervă TEODORESCU PAUL, născut în anul 1888 luna Iunie ziua 28, în Bacău, din părinţii Gheorghe + şi Antoneta + cu ultimul domiciliu în Bucureşti Parcul Delavrancea Aleia B. Nr. 8, declar următoarele:

Am luat hotărârea de a pleca din ţară din cauza următorilor factori cari m'au zdrobit sufleteşte şi anume: exproprierea a 13 ha pământ din comuna Joiţa jud. Ilfov, cu toate locuinţele şi acareturile depe el, tăierea pensiei pe baza art. 4 şi mai presus de toate ameninţarea libertăţii, domiciliul meu fiind percheziţionat în trei rânduri, ultima dată în noaptea de 27 Oct. 1948. Scopul plecării mele era să ajung în Franţa şi de acolo să mă dirijez în coloniile din Nordul Franţei sau în Brazilia, după cum voi putea găsi cunoştinţele mele din trecut, care să-mi dea recomandări.

Pentru atingerea acestui scop îmi trebuiau anumite preparative: bani şi persoana care în mod sigur să mă poată trece frontierea până la Viena. Bani aveam din vinderea unei case la Bacău, fabricei de metalurgie locale cu suma de 675.000 lei şi din plata orezului care l-am livrat la Centrul de Colectare în sumă de circa 1.400.000. Pentru găsirea persoanei era mult mai greu ştiind din procesele relativ la frontieră atâţia care au încercat să treacă şi au fost prinşi, unii cu avionul, alţii în alte chipuri. Întâmplarea face ca la sfârşitul lunei Septembrie să mă întâlnesc în cartierul Pieţei Filantropia cu un domn care m'a salutat şi m'a întâmpinat cu vorbele ce mai faceţi d-le general, nu v'am văzut de mult. La mirarea mea că nu-mi mai aduc aminte de dânsul, îmi spune că a făcut armata în Regimentul 6 M. Viteazul ca T. R., că m'a întâlnit apoi la Paris pe când eram ataşat militar şi el îşi făcea dreptul acolo, reamintindu-mi un detaliu relativ la un ceai care l-am servit unei echipe de evrei scoasă la munca obligatorie pe o zi foarte friguroasă. Toate acestea m'au făcut să cred că cele ce spunea erau adevărate. L-am întrebat atunci să-mi spuie numele şi mi-a răspuns că se numeşte SANDY GEORGESCU (sau FLORIN). El este un om de talie peste mijlocie, mai mult grăsuţ, ras pe mustăţi şi foarte brun, de circa 40 ani. Cu această ocazie mi-a vorbit că este pe punctul de a pleca din ţară, deoarece a avut o situaţie financiară bună şi acum nu mai poate câştiga nimic şi mi-a propus să merg şi eu cu el la care l-am refuzat net. Pela începutul lui Noembrie l-am întâlnit din nou întâmpinându-mă cu vorbele „Este adevărat"?. Ce să fie, i-am răspuns. „Tot cartierul vorbeşte că aţi fost arestat. Ce mai aşteptaţi, D-le General, mai devreme sau mai târziu aveţi să vedeţi că aşa are să se întâmple".

De data aceasta sub impresia percheziţiei din 27 Octombrie, am fost tentat şi l-am întrebat cum se poate face trecerea. Mi-a răspuns că el între timp a luat legătura cu un ghid din Satul Mare care cunoaşte drumul sigur. La întrebarea mea care este dovada mi-a răspuns: „pot să vă aduc dovezi peste două zile tot în locul unde ne-am întâlnit astăzi". Şi într'adevăr peste două zile a fost la randez-vous cu trei telegrame,

13 *Ibidem*, dosar P14933, p. 23.

date dela Paris prin care sub diferite forme se arată că cei trecuţi au ajuns cu bine la Paris. Aceste telegrame mi-au dat evident o asigurare. L-am întrebat atunci dar după trecere cum se procedează ca să trec şi prin Ungaria, Austria şi Elveţia. Mi-a răspuns: pentru Ungaria şi parte din Austria, vă este necesar un buletin de populaţie pe nume evreiesc iar mai departe dela Viena spre Elveţia vă trebuieşte adresele birourilor de cruce roşie, care sunt instalate în diferite localităţi şi se ocupă cu dirijarea străinilor refugiaţi acolo unde doresc, sau mai simplu la Cartierul American dela Viena. Cum am refuzat categoric să iau contactul cu Cartierul American care mi-ar fi impus poate oarecari obligaţiuni am rămas pentru adresele birourilor de cruce roşie care nu mă puteau angaja la absolut nimic. Am rămas mirat când mi-a propus că le poate procura tot el atât buletinul cât şi adresele contra sumei de 20 mii lei, şi într'adevăr în ziua de 14 Decembrie mi le-a adus. O nouă asigurare că era de bună credinţă. Dar în privinţa ghidului amâna mereu spunând că n'a sosit, dar trebuie să sosească şi nu ştie ce să creadă despre el „să fie prins oare sau să fi întârziat din alte motive". Mi-a dat o întâlnire în ziua de 15 Decembrie, spunându-mi că dacă eu nu vin la randez-vous şi ghidul vrea să plece imediat el nu mai poate aştepta, fiind grăbit de măsurile de pază care s'ar putea lua în Ungaria, contra refugiaţilor. În ziua de 15 Decembrie nu l-am mai întâlnit la randez-vous. Nu ştiu nici azi dacă a plecat sau nu, sau dacă la mijloc este vre'o escrocherie. Ceace mi s'a părut suspect în tot cursul tratativelor, că nu mi-a dat niciodată adresa lui.

După întâlnirea ce am avut cu el în ziua de 12 Decembrie pe stradă am fost văzut de dl. FLONDOR NEAGOE, care m'a întâmpinat cu vorbele: ce este cu D-ta generale, este adevărat că eşti urmărit, tot oraşul vorbeşte". „Da ce nu pleci?". I-am răspuns: este uşor spus, dar cum. Dacă ai încredere în mine îţi pot recomanda pe un bun prieten al meu inginer TARANGUL, care este bucovinean ca şi mine şi care vrea să plece şi el, prin Timişoara, de unde vin chiar zilele acestea, după ce a studiat la faţa locului toate preparativele cu un ghid foarte bun. Dacă ai timp treci deseară pela el: Str. Romană Nr. 23 et. 3. L-am văzut pe acest domn, în aceiaşi seară pela ora 10. Mi-a explicat în amănunt posibilitatea trecerii şi că dacă mă hotărăsc să plec cu el, să-i spun ziua în mod precis pentru ca el să se ducă mai înainte pentru a aranja ultimele detalii cu ghidul un anume GHIURIE BASH. Cum dl. inginer TARANGUL îmi inspira mai multă confienţă i-am promis că merg cu el şi că voi fi la Timişoara în ziua de 17 Decembrie. În dimineaţa acestei zile dl. TARANGUL mă aştepta în gara Timişoara, asigurându-mă că preparativele sunt luate, dar că trecerea poate nu va avea loc în noaptea de Vineri spre Sâmbătă ci în noaptea de Sâmbătă spre Duminică. Acest lucru m'a contrariat, mai ales că în tren, pe când eram în pană de lumină, se vorbea de greutatea trecerilor peste frontieră şi de frecventa prindere mai ales de câteva săptămâni încoace. La gară m'am despărţit de fratele meu TEODORESCU EUGEN, care venise la Bucureşti, în urma chemării mele telefonice şi care s'a dus să-şi găsească o cameră la hotel. La despărţire i-am spus fratelui meu să vină cu restul sumei convenită pentru trecere, în strada Timotei Cipariu 10, unde dl. TARANGUL oprise o cameră cu două paturi. Suma convenită a fost de 480.000 lei: 130 mii lei a fost dată de mine d-lui ing. TARANGUL în apartamentul d-sale din str. Romană 23, iar restul

de 350.000 a fost numărată de fratele meu d-lui GHIURI BOASCH, care mă aştepta în str. Timotei Cipariu. După numărarea banilor fratele meu a plecat să mănânce în oraş, iar eu am mâncat în camera din T. Cipariu, masa fiind servită de proprietară. Spre seară fratele meu a venit să mă ia la plimbare în oraş. Cu această ocazie şi-a exprimat proasta impresie ce i-a făcut GHIURI, tratându-l după aparenţa de gangster şi rugându-mă să nu trec la punerea în execuţie a preparativelor deoarece instructiv şi din cele ce ştia el dela Arad riscul este foarte mare iar ghidul GHIURIE neinspirându-mi nici o încredere. I-am răspuns că şi în sufletul meu este o mare îndoială, dar să mai aşteptăm până a doua zi Sâmbătă. M'am despărţit de el, eu întorcându-mă acasă iar el plecând la hotel. Sosit acasă am avut o convorbire cu dl. ing. TARANGUL, arătându-mi deschis părerea fratelui meu şi bănuiala care a încolţit în sufletul meu. A încercat să mă convingă că nu este aşa, dar am continuat să rămân în îndoiala mea. După ce am luat cina ne-am culcat. A doua zi pela orele nouă dimineaţa, fratele meu a venit să mă ia din nou în oraş şi pe stradă cu această ocazie mi-a repetat din nou grija lui şi sfatul frăţesc de a renunţa la plecare. M'a condus până acasă, după aceia el a plecat. I-am împărtăşit din nou d-lui ing. TARANGUL sfatul fratelui meu şi insistenţa sa de a nu mai pleca. La câtva timp după aceasta a venit dl. GHIURIE cu care dl. TARANGUL s'a întreţinut puţin timp, după care GHIURIE a plecat. După aceasta dl. ing. TARANGUL îmi comunică că dl. GHIURIE a comandat o maşină cu care să plecăm la 4 fără 10 ca să-l întâlnim pe el şi un alt ghid într'un punct mai departe tot în oraş. Am întrebat cui este acea maşină şi mi-a răspuns că a cpt. aviator NESTOR, comprimat, un bun cunoscut al lui GHIURIE. Pela orele 15,30 dl. ing. TARANGUL a ieşit în oraş şi imediat după aceea a sosit fratele meu, care m'a rugat din nou să nu plec; i-am spus atunci în mod hotărât că nu voi pleca. M'a părăsit fiind grăbit să plece la Arad. La 15 şi 45, a venit din oraş dl. ing. TARANGUL, căruia i-am spus că nu mai plec. Dar a căutat să mă mai convingă dar în zadar. Atunci cam supărat a spus proprietăresei să facă focul spre seară că ne întoarcem şi mai păstrează camera şi Duminică. Am plecat spre punctul de randez–vous, care se găsea la circa 100 m. de strada Timotei Cipariu la colţul unei mici grădini publice (Piaţa Plevnei). Acolo am găsit o maşină frumoasă cu un şofer foarte bine îmbrăcat, cu haine de piele, fumând dintr'o pipă tutun englezesc. De acolo am plecat să întâlnim pe Ghiurie, să-l luăm înapoi şi să ne întoarcem banii cu o diferenţă de minus spunea dl. ing. TARANGUL, fără să-mi spună de câtă valoare era acea diferenţă. De când mă pregăteam să-l întreb, depe o stradă paralelă cu acea a maşinei aviatorului, a eşit într'u întâmpinarea noastră un jep care era cât pe aci să lovească eleganta maşină a aviatorului. Din această maşină s'a dat jos un sublocotenent dela Securitate cu un pistol într'o mână, îndreptat spre noi, iar cu cealalaltă mână deschise uşa de lângă şofer, instalându-se lângă el, tot timpul cu revolverul spre noi strigând sus mâinile. A dat ordin să conducă la Securitate şi după câteva sute de metri am intrat în localul Securităţii.

Ceace a contribuit la luarea hotărârei mele a fost pe lângă starea mea sufletească anterioară, faptul că am aflat că ultima mea urmărire s'ar datora unei implicări într'un proces al Palatului. Acest lucru îl deţin dela dl. col. în rezervă CAZACU CON-

STANTIN Str. P. Maior (?) din Bucureşti, care a auzit într-o familie că profesoara de engleză a unui director dela Preşedinţie a spus că: generalul TEODORESCU P. urmează să fie arestat, figurând în capul unei liste de mai multe persoane implicate în procesul Palatului.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau, o susţin şi o semnez.

10 Ianuarie 1949 /ss/ P. Teodorescu

CNSAS
Direcţia Cercetare,
Expoziţii, Publicaţii[14]

DECLARAŢIE

Mă numesc TEODORESCU PAUL şi sunt născut în anul 1888 luna Iunie ziua 28, în Bacău, din părinţii: tatăl Gheorghe decedat şi mama Antoaneta decedată.

Sunt general de Corp de Armată în rezervă. Am făcut şcoala primară din R. Sărat între anii 1895 – 1899, o clasă de gimnasiu la R. Sărat, apoi din clasa a 2-a până în clasa a 6-a inclusiv la liceul din Bacău. În anul 1905 am trecut la Liceul Militar din Iaşi, unde am făcut clasa a 7-a. în anul 1906 am început şcoala militară de Infanterie din Bucureşti, pe care am terminat-o în 1908, când am fost înaintat sublocotenent în Regimentul 16 Infanterie Fălticeni. Am fost mutat de aici la şcoala militară de ofiţeri rezervă dela Ploieşti în 1909, apoi la şcoala specială de Infanterie din Bucureşti, pe care am terminat-o în 1911, după care am fost mutat la şcoala militară de Infanterie, ca instructor la elevi şi înaintat locotenent. În anul 1913 am fost mutat la Direcţia Infanteriei ca adjutant al Generalului ASLAN, până în 1914, când l-am urmat tot ca adjutant la C.3 Arm. la Galaţi, până în toamna anului 1916, începând războiul mondial ca ofiţer adjunct cu gradul de căpitan la Armata a 3-a. După plecarea generalului ASLAN dela comanda Armatei 3-a, am rămas în Statul Major al Grupului Apărării Dunărei sub comanda generalului IANCOVESCU, cu care am luat parte la bătălia depe Argeş, în toamna anului 1916. După pierderea acestei bătălii, m'am retras cu întreg grupul în Moldova, iar acolo am fost repartizat în Statul Major al Diviziei 10 de sub comanda generalului CHIOSKI, pe zona de refacere Negreşti, jud. Vaslui. Depe această zonă, la începutul anului 1917, am fost numit director de cabinet al generalului LANCOVESCU, numit atunci ministru de război. În acest an am fost avansat la gradul de maior şi repartizat la Reg. Vt. de Munte. În anul 1919 am început cursurile anului I al şcoalei superioare de război din Bucureşti. La sfârşitul acestui an am fost trimis la Paris unde am urmat şi terminat şcoala superioară de război în anul 1921.

În anul 1921 – 1922 am fost repartizat de Statul Major Francez, în Statul Major al Corpului 14 Armată dela Lyon. În anul 1923 m'am întors în ţară, am fost avansat lt.

14 *Ibidem*, dosar I259348, p. 265 – 267.

colonel repartizat la Marele Stat Major şi profesor la şcoala superioară de război. Tot în acest an am fost numit adjutant al Prinţului Nicolae, iar la sfârşitul anului Prinţul Nicolae plecând la studii în Anglia, am fost numit şef de Stat Major al Inspectoratului Aeronauticei, până în 1926, când am intrat la trupă pentru stagiu în Regimentul 9 Vânători Bucureşti. În 1927 am fost mutat la Călăraşi (Ialomiţa) în Regimentul 23 Infanterie, iar la sfârşitul acestui an mutat în Reg. 6 M. Viteazul. Aci în 1928 am fost înaintat colonel şi numit la comanda regimentului, unde am stat până în 1932. Între 1932 şi 1936 am fost ataşat militar la Paris. În 1936 am fost rechemat în ţară şi mutat la comanda şcoalei superioare de război, unde am stat până în toamna anului 1937, în care timp am fost înaintat la gradul de general de brigadă. În Septembrie 1937 am fost numit subsecretar de Stat la Ministerul Apărării Naţionale în guvernul TĂTĂRESCU. În Aprilie 1938, am fost numit Ministrul Aerului şi Marinei până la 11 Mai 1940. În tot acest timp am fost în zece guverne şi anume: TĂTĂRESCU, Patriarhul Miron, GOGA, ARGENTOIANU, CĂLINESCU, general ARGEŞEANU şi iar TĂTĂRESCU. După plecarea de la Minister mi s'a încredinţat comanda Diviziei de Gardă, iar în August am fost înaintat general de Divizie. În ziua de 7 Septembrie 1940, am demisionat din Armată. Iar în anul 1942 am fost înaintat în rezervă general de corp de armată şi tot în acest an numit comandant „a la suite", în Regimentul 6 M. Viteazul.

În afară de limba română cunosc mai bine limba franceză şi puţin limba engleză.

Tatăl meu GHEORGHE, care a declarat în anul 1941, a fost căpitan de cavalerie, nu ştiu să fi făcut vre'o politică, iar ca avere a lăsat o casă în oraşul Bacău.

Mama mea Antoaneta, născută Sturdza, care a decedat în 1940, a avut ca avere cota parte din moşia Certineni Sănduleni, jud. Bacău, circa 800 file.

Am doi fraţi şi două surori şi anume:

1). GHEORGHE (cel mai mare dintre fraţi), are vârsta de 63 ani, este căsătorit, a doua oară cu o doamnă de origine polonesă, şi nu are nici un copil. Este general de brigadă de infanterie în rezervă. Nu a făcut şi nu face nici un fel de politică. Nu are nici un fel de avere mobilă. Locuieşte în Bucureşti, Cartierul Lacul Tei str. Ban .....

2). VIRGINIA, necăsătorită, în vârstă de 60 de ani, a fost profesoară şi directoare de liceu la Bacău, până în Septembrie 1948, când a fost pensionată. Cred că este înscrisă în partidul muncitoresc romîn. Are împreună cu sora cealaltă MARIA, un loc viran în oraşul Bacău. Domiciliază în Bacău str. Griviţa Roşie Nr. 15.

3). MARIA, necăsătorită, în vârstă de 52 ani. Fără nici o ocupaţie, fiind infirmă. N'a făcut şi nu face nici o politică. Locuieşte la mine, în Bucureşti Parcul Delavrancea Aleia B, Nr. 8. Este proprietara în indurgie la casa părintească din Griviţa Roşie la Bacău cu toţi fraţii.

4). EUGEN, are vârsta de 51 de ani. A fost militar şi demisionat în gradul de lt. colonel de artilerie. Este căsătorit cu ELISABETA din Ardeal, care împreună cu o soră a ei are o cofetărie în Arad iar împreună cu fratele meu are o vie de circa 2 ha. la ieşirea de Vest a oraşului Arad. Nici unul din ei nu au făcut şi nu fac nici o politică. Are doi copii, unul de 20 ani în anul 3 al Facultăţii de Medicină din Cluj, iar celălalt este de 12 ani elev la un liceu din Arad: domiciliază în str. (Piaţa) Amsei Nr. 5.

Averea mea personală:
- O casă în Bucureşti Parcul Delavrancea Aleia B. Nr. 8.
- Un loc viran de 300 m. p. în parcelarea M. Blank, în Bucureşti.
- Un teren orezărie de circa 10 h. aflate în jud. Ilfov, comuna Joiţa.
- N'am fost niciodată anchetat sau condamnat.

Locuiesc în Bucureşti, Parcul Delavrancea Aleia B, Nr. 8.
Nu am făcut parte şi nici nu fac parte din vre'un partid politic.
Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau, o susţin şi o semnez.

/ss/ P. Teodorescu

10 Ianuarie 1949

DECLARAŢIE

Subsemnatul general rezervă TEODORESCU PAUL, declar următoarele:

Dela începutul lunei August 1947, 27 Octombrie 1948, când am fost percheziţionat acasă la mine la Bucureşti, Parcul Delavrancea Aleea B, Nr. 8, am stat la d-na RENE STRATT, din str. Arcului Nr. 6, cu excepţia a unor zile când am stat la ţară şi acasă la mine, când mi-am dat seama că nu este nici o urmărire contra mea, prin aceia că Inspectoratul de Jandarmi a contramandat ordinul dat la Postul de Jandarmi din comuna Joiţa. Dela 27 Octombrie, până în ziua plecării mele 16 Decembrie 1948, spre Timişoara acasă şi la dl. ALERVA din strada Lahovari 60.

Înainte de plecare din gara Titu, până la sosirea trenului în ziua de 16 Decembrie, am discutat lung cu fratele meu general TEODORESCU GH., asupra diferitelor chestiuni de gospodărie, relativ la următoarele subiecte: la lichidarea personalului din cauza exproprierii, la desfacerea animalelor, la predarea gospodăriei către U.C.B. cu procese verbale în regulă, la predarea bisericii cu toate odoarele ei către Patriarhie, la cultura viitoare, în cazul când nu voi putea trece şi la diferite plăţi pe care trebuie să le facă şi pentru care i-am lăsat o listă. Pentru ultima oară m'am despărţit de el în gara Titu, după care el a luat maşina cu care venisem dela Bucureşti şi s'a întors la Bucureşti. 215 dolari găsiţi asupra mea, mi i-a dat fratele meu şi înainte de plecare din dolari circa o mie.

Înainte de plecarea din Timişoara, care îi aveam la el diferenţa rămânând asupra lui, pela orele 15,35 m'am separat de fratele meu col. TEODORESCU EUGEN, în camera din str. Timotei Cipariu Nr. 10, care a plecat pe jos spre primul punct de randez–vous Grădina Plevnei (?) spre a vedea momentul plecării. În dimineaţa de 18 Decembrie dl. TARANGUL i-a dat un număr de telefon, la care să telefoneze a doua zi 19 Decembrie pela ora 12, ca să ştie dacă trecerea s'a efectuat. Nu am cunoscut acest număr telefonic. Nu i-am dat nici o instrucţiune la despărţire.

Etapele de urmat pe tot parcursul dela Bucureşti – Viena, au fost următoarele: Dela Bucureşti la Titu cu automobilul însoţit de fratele meu g-ral 2. TEODORESCU GH. Dela Titu – Timişoara Fabrică însoţit de fratele meu col. TEODORESCU EUGEN, cu trenul cl. III pe care-l chemasem telefonic dela Arad din zilele de 8-9-10 Decembrie.

Acest parcurs a fost făcut de dl. ing. TARANGUL în ziua de 14 – 15 Decembrie cu rapidul. Dela Timişoara Fabrică unde am ajuns în dimineaţa de 17 Decembrie, am mers în strada Timotei Cipariu nr. 10, unde am stat până în ziua de 18 Decembrie ora 14,45, când am plecat cu dl. ing. TARANGUL. De aci, din Timişoara, în preparativele de trecere erau prevăzute următoarele etape: cu automobilul până la Grădina Plevnei, unde aştepta automobilul cpt. NIHTOR, de aci spre un alt punct de randez-vous, unde trebuia să întâlnim pe dl. GHIURIE şi călăuza (punct pe care nu l-am ştiut decât vag, că era mai spre periferia oraşului). Acolo luând pe dl. GHIURIE şi călăuza să continuăm spre satul Variaş unde trebuia să fie o căruţă cu care să fi mers la localitatea Satu Mare jud. Arad. Acolo părăseam căruţa şi rămânem la cineva (?) pentru odihnă şi cină. Pela orele 12 trebuia să părăsesc acest sat pe jos, să-l ocolim şi să ne îndreptăm spre frontieră a cărei trecere să aibă loc pela ora 2 în dimineaţa de 19 Decembrie, spre o fermă la câteva sute de metri dincolo de frontieră în Ungaria. Din acest punct călăuza se întorcea, iar noi trei cu căruţa am fi continuat până la localitatea Mako, de acolo cu taxiul până la Buda-Pesta, unde ne vom opri 2-3 ore maximum, pentru a angaja un taxi care să ne ducă la Viena, unde trebuia să sosim în dimineaţa de 20 Decembrie. La Viena trebuie să mă separ de d-nii ing. TARANGUL şi GHIURIE, care trebuiau să plece în Italia cu direcţia Finală Argentina, iar eu în direcţia Franţa, trecând succesiv prin Salzburg, Zurick, Genoveva şi apoi Paris.

De aici după caz, ori înspre Nordul Africei, în coloniile franceze, ori în Brazilia, unde prin cunoscuţi şi prieteni să-mi fac o nouă situaţie.

Casa mea a vorbit la telefon cu familia fratelui meu col. TEODORESCU EUGEN de la Arad de mai multe ori, din partea mea ca să vină la Bucureşti, având nevoie de el pentru preparativele de treceri: Oraşul Bacău, dl. ing. RUH dela Fabrica Metalurgică Bacău, m'a anunţat să viu la Bacău, ca să tranşez vânzarea casei. Am fost la Bacău, pela începutul lui Octombrie, când am tranşat vânzarea şi am încasat suma de 675.000 lei. În aceiaşi zi, de încasarea banilor am plecat cu automotorul pela ora 16 – 17 spre Bucureşti. Înainte de plecare, pela orele 15 m-am dus cu sora mea VIRGINIA TEODORESCU la poştă ca să expediem suma de 500.000 lei pe adresa casei mele, pentru a nu avea o sumă aşa de mare asupra mea. Această sumă fiind în bilete de 100 lei se numărau de către o domnişoară dela poştă, foarte încet, încât dacă stăteam până la urmă aşi fi pierdut trenul. Am lăsat pe sora mea să expedieze banii, iar eu am plecat cu o trăsură direct la gară, cam îngrijorat fiindcă la poştă era o mulţime de oameni, de aceea la Bucureşti mi-am propus să chem pe sora mea la telefon a doua zi şi să o întreb dacă a trimis banii. Într'adevăr a doua zi, am chemat-o şi întrebând-o despre bani, a fost cam surprinsă de ce o întreb şi i-am răspuns că am vrut numai să ştiu dacă expedierea s'a făcut în total. Mi'a răspuns că expedierea s'a făcut în total în trei grupe de câte 200 mii lei, maximum unui mandat poştal. Cu această ocazie i-am spus să se ducă la Asia şi să ia hârtie ce a făcut-o pentru mine şi să o trimită la Bucureşti. Asia este o doamnă Asia Rosetti, o rudă de a mea, în str. Justiţiei (?), o persoană foarte inteligentă, cultă şi interesantă. După câteva chestiuni familiare, mi-a spus că dă lecţii de limba franceză şi engleză în oraş şi că se ocupă de metafizică, oroscop, care o pasionează. M'a întrebat în ce lună sunt născut, i'am spus că

în luna Iunie. Ah! spune dânsa, este zodia racului, o zodie foarte bună. Mi'a mai cerut ziua şi ora naşterii ca să-mi facă oroscopul şi să mi-l dea, dacă mai rămân la Bacău, sau să-l dea sorei mele VIRGINIA să mi-l trimită la Bucureşti. Cum nu puteam să mai stau în Bacău i-am spus sorei mele că Asia vrea să-mi facă oroscopul, la care sora mea a replicat: Aşa spune dânsa dar nu este tocmai exactă. De aceia am profitat de telefonul ce i-am dat relativ la bani ca să-i reamintesc de hârtia dela Asia. Dânsa mi-a spus că are să o ia şi să o trimită la Bucureşti. Într'adevăr acest horoscop a sosit, dar nu l-am văzut, fiindcă cu ocazia percheziţiei a fost luat. Altă conversaţie cu provincie nu reamintesc să fi avut. La Viena trebuia să iau legătura cu profesorul DEUK, pentru a putea trece la Salsburg de acolo la Zuric (pentru aceste trei localităţi aveam adresele persoanelor care se ocupa cu îndreptarea refugiaţilor în direcţiile voite) ce le aveam dela SANDU GEORGESCU. Dela Zuric la mătuşa mea d-na ANGELICA CATARGI MARTIIS, 4 Bd. Heletiques, pentru a-mi facilita şederea în Elveţia şi trecerea în Franţa. La Paris îmi propusesem să iau contactul cu generalul GERMAINS, un proprietar al meu de la Şcoala Superioară de Război, pe care l-am întâlnit des între anii 1932 – 1936, cât am fost ataşat militar, el fiind atunci la Ministerul de Război, vechi colonel al Africei de Nord, ca să-mi dea îndrumările respective să pot lucra în special în regiunea viticolă din Alger. Tot la Paris vroiam să iau legătura cu familia MANY RUA dr. JAYNEMAIN CLEMENCEAU, care a stat mulţi ani în Brazilia şi cu care eram în corespondenţă pentru căutarea unor doctori la Paris, mai eficace în tratamentul boalei de care suferă sora mea MARIA, care locuieşte cu mine.

Declar, susţin şi semnez.

14. I. 1949. /ss/ G-ral rez. Paul Teodorescu

La 1 octombrie 1949 generalul Paul (Pavel) Teodorescu şi Victor Tarangul au fost trimişi în judecată la *Tribunalul Militar Timişoara*. Sentinţa a fost pronunţată pe 28 octombrie 1949[15].

Împotriva sentinţei nr. 1649 din 1949, generalul Paul (Pavel) Teodorescu a introdus recurs care a fost judecat la 21 aprilie 1950. Procurorul locotenent colonel magistrat Aurel Casandea a condus în şedinţa de judecată că inculpaţilor general Paul (Pavel) Teodorescu li s-a acordat o pedeapsă prea blândă cei doi fiind „*elemente periculoase de origine burgheză*"[16].

Instanţa a respins la 4 mai 1951 recursul generalului Paul (Pavel) Teodorescu ca „*neîntemeiat*"[17].

Din documentele existente la dosarul PN933 al generalului Paul (Pavel) Teodorescu a introdus o cerere de contestare la o sentinţă dată în 22 februarie 1951. Generalul a solicitat ulterior contopirea pedepselor admisă de instanţa în şedinţa publică din 7 mai 1953.

15 Arh. C.N.S.A.S., Dosar P 14933, p. 81-89.

16 Ibidem, p.135.

17 *Ibidem*, p. 167.

Republica Populară Română
TRIBUNALUL MILITAR TIMIŞOARA

SENTINŢA Nr. 311/ 1952
Şedinţa din 25 Aprilie anul 1952
Tribunalul Militar Timişoara compus conf. art. 9 – 14 C.A.M., din:

Maior Magistrat Breştin Ion	Preşedinte
Locot. Major Iordache Nicolae	Membru
Locotenent Panait Nicolae	,,
Lt. Maj. Mag. Prosan Vasile	Procuror Militar
Grefier şef Andtonic Ilie	Grefier de şedinţă

S'au întrunit în şedinţă publică, cu respectarea disp. art. 19 – 22 ţinut la D.J.M. şi având jurământul în forma prevăzută de lege, în scopul de a judeca cererea de contestaţie făcută de condamnatul Teodorescu Paul împotriva sentinţei Nr. 330 din 22 Februarie 1951.

La apelul nominal a lipsit contestatorul.

Procedura fiind îndeplinită, s'a dat citire actelor, lucrărilor din dosar, după care:

Apărarea din oficiu având cuvântul, avocatul Krauss Gheorghe arată că în speţă este vorba de două infracţiuni distincte şi petiţionarul ar putea face o cerere de contopire a pedepselor aplicate. Lasă la aprecierea instanţei soluţionarea cererei de contestaţie.

Procurorul Militar pune concluziuni pentru respingerea cererei de contestaţie.

TRIBUNALUL

Deliberând în Camera de Consiliu, asupra cererei de contestaţie declarată de TEODORESCU PAUL deţinut în Penitenciarul Aiud împotriva Sentinţei Nr. 330 din 22 Februarie 1951 prin care a fost condamnat la 3 ani închisoare corecţională şi la 161.250 lei amendă cor. pentru delictul de necedare către Banca de Stat a valutelor străine p. p. art. 2 lit. b şi 14 D.L. 284/950.

Având în vedere actele, lucrările din dosar şi concluziunile puse de părţi, din cari se constată următoarele:

Prin sentinţa Nr. 1649 din 28 Octombrie 1949, acest Tribunal Militar a condamnat pe Teodorescu Paul la 2 ani închisoare corecţională şi 2 ani interdicţie cor., pentru delictul de acte preparatorii la trecerea frauduloasă a frontierei p.p.art.267 C.P. şi la 3 ani închisoare cor. 3 ani interdicţie cor. Şi 50.000 lei amendă cor. pentru delictul de deţinere de mijloace de plată străine p.p.art.5 p.l. şi 2 şi art. 14 Legea 285/947, cu aplicaţia art.101 C.P., iar prin sentinţa Nr. 330 din 22 Febr. 1951 pronunţată de acest tribunal a fost condamnat la 3 ani închisoare cor. şi 161, 250 lei amendă cor. pentru delictul de necedare către Banca de Stat a valutelor străine p.p.art.2.lit.b şi 14 D.L.284/950.

În urma decursului făcut de Parchetul Militar, C.M.C.J. prin decizia cu Nr. 2204 din 3 Iunie 1950, a majorat pedeapsa de 3 ani închisoare cor. aplicată prin sentinţa Nr. 1649/949 la 5 ani închisoare cor.

Prin contestaţia declarată, condamnatul Teodorescu Paul susţine că în cauză este vorba de una şi aceiaşi infracţiune, anume aceia de deţinere de mijloace de plată străine ca aceia de necedare către Banca de Stat a valutelor străine, astfel că fiind condamnat pentru una din ele, există autoritate de lucru judecat în a doua infracţiune la care a fost condamnat prin sentinţa Nr. 330/951.

Considerând că autoritatea lucrului judecat poate opera atunci când faţă de o persoană s'a pronunţat o hotărâre definitivă de condamnare, de achitare sau de încetarea urmărirei penale pentru o infracţiune, şi pentru care ea nu mai poate fi urmărită nici sub o calificare diferită.

Având în vedere că infracţiunile pentru care a fost trimis în judecată contestatorul şi apoi condamnat la pedepse deosebite, sunt două infracţiuni cu totul distincte, neexistând identitate la cauză, având fiecare elementele constitutive proprii prevăzute de legi oficiale, legiuitorul înţelegând să pedepsească atât pe cel care deţine mijloace de plată străină, nu le cedează Băncii de Stat şi că aşa este, rezultă din aceia că prima infracţiune este prevăzută de legea 285/947, iar a doua infracţiune de legea 284/947, ambele în vigoare şi azi.

Că aşa fiind, motivul invocat de condamnat nu este întemeiat, şi instanţa urmează a respinge contestaţia, în speţă nefiind autoritate de lucru judecat.

Pentru aceste motive

În unire cu concluziunile Procurorului Militar şi cu unanimitate de voturi;

În numele legii
HOTĂRĂŞTE:

Respinge ca neîntemeiată contestaţia introdusă de TEODORESCU PAUL deţinut în Penitenciarul Aiud, împotriva sentinţei Nr. 330 din 22 Februarie 1951.

Cu recurs.
Dată şi citită în sentinţă publică azi 25 Aprilie 1952.

PREŞEDINTE		Locot. Major
Maior Magistrat	Membrii:	Iordache Nicolae
Breştin Ion		Locotenent
		Panait Nicolae
	Grefier,	
		Andronic Ilie

Şedinţa publică din 7 Maiu 1953

Tribunalul Militar Timişoara compus din:

Căpitan de Justiţie Catană Alexandru	- Preşedinte
Locot. Ioan Dumitru	- Membrii
Serg. Maj. term. Seceleanu Emanuil	
Lt. Maj. Juct. Vucec Emilian	- Procuror militar
Grefier şef Gălan Ican	- Grefier de şedinţă

S'au întrunit în scopul de a soluţiona cererea de contopire a pedepselor, introdusă de condamnatul Teodorescu Paul, deţinut în Penitenciarul Aiud.

La apelul nominal petiţionarul nu s'a prezentat.

Procedura fiind complectă, s'a dat citirea actelor şi lucrărilor din dosar, după care s'a dat cuvântul părţilor.

Procurorul Militar a pus concluzii pentru admiterea cererei de contopire.

Apărătorul din oficiu avocat Netedu Dumitru a pus aceleaşi concluzii.

TRIBUNALUL

Asupra cererei de contopire a pedepselor de faţă,

Având în vedere actele şi lucrările din dosar, precum şi susţinerile părţilor.

Având în vedere că petiţionarul Teodorescu Paul prin sentinţa Nr. 1649 din 28 Octombrie 1949 a acestui Tribunal Militar, dosar Nr. 1126/949, a fost condamnat la 3 ani închisoare cor. şi 50.000 lei amendă pentru acte prep. la del. de trecere frauduloasă a frontierei şi pentru del. de deţinere de mijloace de plată străine, sentinţă care a rămas definitivă prin respingerea recursului inculpatului şi admiterea recursului Parchetului şi majorarea pedepsei la 5 ani închisoare cor., prin Decizia Nr. 2204 din 2 Iunie 1950 a Curţii Militare de Casare şi Justiţie.

Având în vedere că acelaş inculpat a mai fost condamnat tot de acest Tribunal Militar la 3 ani închisoare cor. şi 161.250 lei amendă prin sentinţa Nr. 330 din 22 Februarie 1951 dosar Nr. 1495/949, pentru del. de necedare către Banca de Stat a valutelor străine, sentinţă rămasă definitivă prin respingerea recursului inculpatului prin Decizia aceleiaşi Curţi Nr. 1963 din 4 Maiu 1951.

Având în vedere că inculpatul prin cererea sa din 27 Aprilie 1953 cere contopirea pedepsei de 3 ani în cea de 5 ani închisoare cor.

Având în vedere că cea de a doua infracţiune, adică cea de necedare a valutelor străine, a fost comisă de inculpat înainte de a fi fost condamnat definitiv pentru prima infracţiune, adică acea de deţinere de mijloace de plată străine, fiind vorba în speţă de aceiaşi sumă de bani.

Că infracţiunile fiind deci concurente, potrivit dispoz. art. 101, 105 c. p. şi 445 pr. pan., cererea inculpatului este întemeiată şi ca stare urmează să fie admisă.

Pentru aceste motive

DISPUNE

Admite cererea de contopire introdusă de inculpatul Teodorescu Paul şi în consecinţă contopeşte pedeapsa de 3 ani închisoare cor. şi 161.250 lei amendă – bani vechi, către Banca de Stat R.P.R., dată prin sentinţa Nr. 330 din 22.02.1951, în pedeapsa de 5 ani închisoare cor. şi 50.000 lei amendă – bani vechi şi 3 ani interdicţie, dată prin sentinţa Nr. 1649 din 28.10.1949 şi Decizia C.M.C.J. Nr. 2204 din 3.06.1950.

Biroul executării va face mutaţiile şi comunicările respective.

Dată şi citită în şedinţa publică astăzi 7 Maiu 1953.

PREŞEDINTE
Cpt. de Just. MEMBRII

Grefier

CNSAS
Direcţia Cercetare
Expoziţii, Publicaţii
Dos.Nr.1126/1949 conexat cu Dos.Nr.1495/1949.

SENTINŢA Nr.1649/1949.

Astăzi 28/ douăzeci şi opt/ Octombrie 1949.

Tribunalul Militar Timişoara, compus conform art.9-10 C.J.M. din:

- Lt.Col.Mag. Ştefănescu Mihail ……. Preşedinte
- Maior Comb. Patriciu Ştefan …… Membru judecător
- Cpt. Combat. Darie Silviu ……. Membru judecător
- Cpt.Mag. Argeşeanu Gheorghe …….. Procuror Militar
- Grefier Epuraru Ion …… Grefier de şedinţă

S-au întrunit în şedinţă publică, cu respectarea dispoziţiunilor prevăzute de art.

19 – 22 C.J.M. şi având jurământul în forma prevăzută de lege, în scopul de a judeca pe:

1/ General rezervă TEODORESCU PAUL, de 61 ani, pensionar militar, domiciliat în Bucureşti Str.Aleia B, Nr.8, parcul Delavrancea, necondamnat.

2/ TARANGUL VICTOR, de 42 ani, de profesiune inginer, domiciliat în Bucureşti Str.Romană, nr.23, necondamnat.

Ambii învinuiţi pentru:

- "ACTE PREPARATORII LA DELICTUL DE TRECERE FRAUDULOASĂ A FRONTIEREI" p.p.art.267 C.P.comb.cu art. 99 lit.b.C.J.M., art.18 D.239/1948 şi D.212/1948 şi

- " DELICTUL DE DEŢINERE DE MIJLOACE DE PLATĂ STRĂINE" p.p.art.5 pct.1 şi 2, art.14 din Legea 285/1947.

Prin procesele verbale 236 C.J.M. aflate la fila 53 şi 54, Preşedintele a fixat termen de judecată pe ziua de 14 Octombrie 1949.

La această dezbatere s-au prezentat inculpaţii în instanţă, fiind în stare de arest şi fiind asistaţi; General Rez.TEODORESCU PAUL de către avocat ales HAGIU GHEORGHE în Timişoara, iar TARANGUL VICTOR de către avocat ales Dr. BURGHER VASILE în Timişoara.

Cu ocazia acestei dezbateri, Preşedintele a stabilit identitatea inculpaţilor conform art.265 C.J.M. potrivit interogatoriilor aflate la dosar.

Grefierul a făcut apelul martorilor după cum urmează:

- Acuzarea nu a propus martori.

- Apărarea şi anume inculpatul Tarangul Victor a propus cu lista separată /f.57/, ca martori pe: Andrei Friederich, Viorica Bădarf şi Oswald Propat, toţi din Timişoara care au fost prezenţi şi audiaţi toţi în şedinţa din 14 Octombrie 1949.

Instanţa având în vedere că în proces inculpaţii sunt trimişi în judecată şi pentru deţinere de mijloace de plată străină, potrivit Legii 285/1947 şi că delegatul Băncii de Stat a cărei prezenţă necesară în instanţă lipseşte, hotărăşte prin încheerea din 14 Octombrie 1949 amânarea procesului pentru ziua de 18 Octombrie 1949 pentru a fi chemat în instanţă reprezentantul Băncii de Stat Timişoara, pentru a reprezenta Statul ca parte în proces privitor la deţinerea de valută străină.

În ziua de 18 Octombrie 1949 la apelul nominal, s-au prezentat ambii inculpaţi asistaţi de către apărătorii lor aleşi şi anume: Teodorescu Paul de către avocatul Gheorghe Hagiu, iar Tarangul Victor a fost asistat de către avocatul Burgher Vasile. A fost prezent în instanţă şi reprezentantul Băncii de Stat Sucursala Timişoara, Avocat br. Chiţa Teodor.

Procurorul Militar având cuvântul, înainte de a intra în fondul procesului ridică următorul incident: cere conexarea dosarului Nr.1495/1949 cu dosarul Nr.1126/1949. Deoarece de la formarea primului dosar respectiv al dosarului Nr.1126/1949, şi-a format un al doilea dosar privitor pe general Teodorescu Paul pentru delictul de deţinere de mijloace de plată străină p.p. art.5, pct.1 şi 2, art.14 din Legea 285/1947, fapta constând în aceia că, cu ocazia percheziţiei corporale făcută asupra inculpatului Teodorescu Paul în ziua de 18 Decembrie 1948, cu ocazia arestării s-a găsit asupra sa suma

de 215 dolari, că fapta aceasta este în legătură atât faptică, cât şi juridică cu prima faptă de acte preparatorii la trecerea frauduloasă a frontierei şi în consecinţă pentru o mai bună administrare a justiţiei, cere conexarea celor două dosare.

Apărarea având cuvântul cu privire la conexarea celor două dosare nu se opune la această conexare.

Tribunalul având în vedere susţinerile părţilor, hotărăşte conexarea Dosarului Nr.1495/1949 privitor pe general rez.Teodorescu Paul pentru delictul de deţinere de mijloace de plată străină p.p.de art.5 pct.1 şi 2 şi art.14 Legea 285/1947, cu Dosarul Nr.1126/1949, privitor pe acelaş inculpat pentru delictul de acte preparatorii la trecerea frauduloasă a frontierei p.p.art.267 C.P. şi pe Tarangul Victor pentru aceleaşi fapte.

Deasemenea instanţa dă un nou termen de judecată la 28 Octombrie 1949, pentru ca inculpatul să-şi poată pregăti apărarea în raport de noua situaţie şi pentru a se face procedura cu inculpatul în situaţia nouă creiată.

În ziua de 28 Octombrie 1949 la apelul nominal s-au prezentat inculpaţii asistaţi de apărătorii lor aleşi, avocat Hagiu Gheorghe pentru general rez.Teodorescu Paul şi Burgher Vasile pentru Tarangul Victor. Procedura faţă de inculpaţi a fost completă.

Inculpaţii nu au mai propus martori.

A fost prezent şi reprezentantul Băncii de Stat, avocat Dr. Chiţă Teodor.

Preşedintele a stabilit identitatea inculpaţilor, iar apoi s-a citit actul de acuzare, după care Preşedintele a luat un supliment de interogatoriu inculpaţilor, deoarece primul interogatoriu s-a luat în ziua de 14 Octombrie 1949.

Preşedintele a făcut cunoscut învinuirile ce li se aduc, cerându-le să spună tot ce ştiu în legătură cu faptele imputate şi ceeace ar fi util apărării lor.

Răspunsurile lor au fost consemnate în rezumat de către grefier şi după ce au fost semnate şi vizate s-au anexat la dosarul cauzei.

Audierea martorilor s-a făcut în şedinţa din 14 Octombrie 1949, când au fost introduşi, audiaţi pe rând şi separat, după ce în prealabil au depus jurământul prevăzut de lege, respectându-se în privinţa lor toate dispoziţiile legale.

S-a dat cuvântul reprezentantului Băncii de Stat, avocat Dr.Chiţu Traian, care a susţinut oral concluziunile scrise aflate la dosar fila 77, prin care cere: 1 leu despăgubiri civile, confiscarea valorilor, corp delict în sumă totală de 442 dolari, pedepsirea inculpaţilor Tarangul Victor şi Teodorescu Paul, prin aplicarea Legii 285/1947 şi extinderea rechizitoriului împotriva ambilor inculpaţi pentru infracţiunea p.p. de art.2 lit.b şi art.14 Legea 284/1947, comisă prin aceia că inculpaţii au deţinut dolari pe care nu i-au predat Băncii de Stat în termen legal.

S-a dat cuvântul Procurorului Militar, care în concluziunile sale a cerut condamnarea ambilor inculpaţi pentru infracţiunile ce li se impută, aşa cum rezultă din actul de acuzare şi trimiterea dosarului la Parchet pentru a studia faptul de deţinere de mijloace de plată străină şi sub aspectul Legii 284/1947.

S-a dat cuvântul apărării şi anume avocatului Hagiu Gheorghe pentru inculpatul Teodorescu Paul, care în pledoaria sa a cerut o pedeapsă minimă, cu acordare de circumstanţe atenuante, dat fiind că inculpatul a fost sincer şi a mărturisit fapta.

A urmat la cuvânt avocatul Burgher Vasile pentru inculpatul Tarangul Victor, care în apărarea sa a susţinut că inculpatul are antecedente favorabile să i se acorde largi circumstanţe atenuante.

După ce apărarea a avut ultimul cuvânt Preşedintele a întrebat pe inculpaţi dacă mai au ceva de adăugat în apărarea lor şi după răspunsurile lor negative, a declarat dezbaterile închise, iar Tribunalul s-a retras în Camera de Consiliu fără public şi fără grefier şi a deliberat în secret asupra culpabilităţii şi aplicarea pedepsei în cauza aceasta.

Opiniunea judecatorilor s-a luat conform art. 291-295 CJM, iar rezultatul deliberării s-a consemnat în procesul verbal minută, după care

TRIBUNALUL

Deliberând în conformitate cu art.291-295 CJM asupra acţiunii penale Nr.7059 din 1 Octombrie 1948, contra inculpatului TEODORESCU PAUL pentru "DELICTUL DE ACTE PREPARATORII LA TRECEREA FRAUDULOASĂ A FRONTIEREI" p.p.art. 267CD comb.cu art. 18 D.239/948 şi 212/948 şi inculpatul TARANGUL VICTOR pentru "DELICTUL DE ACTE PREPARATORII LA TRECEREA FRAUDULOASĂ A FRONTIEREI" p.p.art. 267 CP comb. cu art.18 D.239/1948 şi D.212/1948 şi pentru " Delictul de mijloace de plată străină" p.p.art.5 pct.1 şi 2 şi art.14 din Legea 285/1947, şi asupra acţiunii penale Nr.9095 din 17 Octombrie 1949 contra inculpatului TEODORESCU PAUL pentru "DELICTUL DE DEŢINERE DE MIJLOACE DE PLATĂ STRĂINE " p.p.art.5 pct.1 şi 2, art.14 din Legea 285/1947.

Ţinând seamă de concluziile părţilor, de susţinerile inculpaţilor în şedinţa publică, precum şi actele dosarului, ce au fost puse în discuţia părţilor în şedinţa publică, conform art.131 pa.pen. se constată următoarele:

ÎN FAPT :

Inculpatul TEODORESCU PAUL, pe la sfârşitul lunii Octombrie 1948, s-a hotărât să plece din ţară fraudulos, determinat de faptul că i-a fost expropiată ferma ce o avea, i s-a ridicat pensia şi a fost comprimat din serviciu. Iniţial se hotărâse să treacă frontier prin Ungaria, în care scop şi-a făcut un buletin fals pe numele de Poldi Schwartzenberg /f.32/, pentru ca sub numele acesta să poată mai uşor să se ataşeze la vreun grup de emigranţi evrei şi astfel să poată ajunge în Franţa unde intenţiona să meargă.

Ulterior s-a răzgândit de a trece frontiera prin Ungaria.

Pe la începutul lunii Decembrie 1948 s-a întâlnit pe stradă cu numitul Neagoe Flondor, căruia i-a mărturisit hotărârea sa de a pleca din ţară. Neagoe Flondor l-a sfătuit să ia legătura cu inculpatul TARANGUL VICTOR, om serios şi de încredere şi care deasemenea doreşte să plece din ţară.

Inculpatul Teodorescu Paul la sfatul lui Neagoe Flondor, se duce într-adevăr şi face o vizită inculpatului Tarangul Victor, căruia îi mărturiseşte intenţiunea şi cad de acord să plece împreună.

Inculpatul Tarangul Victor afirmă că nu are bani pentru a putea finanţa trecerea. Inculpatul Teodorescu Paul îi spune că suma necesară pentru trecerea frontierei va fi

suportată de dânsul, iar inculpatul Tarangul Victor să se ocupe de pregătirea trecerii, să angajeze călăuză şi să studieze toate modalităţile în vederea reuşitei acestei treceri.

Inculpaţii au căzut de acord, ca Tarangul Victor să vină mai devreme la Timişoara şi aici să facă toate pregătirile necesare în vederea trecerii.

Inculpaţii s-au despărţit în Bucureşti la data de 12 Decembrie 1948, cu înţelegerea de a se întâlni în Timişoara în ziua de 17 Decembrie 1948, dată până la care inculpatul Tarangul Victor urma să facă toate pregătirile necesare pentru trecerea frontierei.

Într-adevăr inculpatul Tarangul Victor în ziua de 12 Decembrie1948 a venit la Timişoara, unde a luat legătura cu Ghuri Basch, pe care-l angajase pentru a le servi călăuză, stabilind cu acesta modalităţile trecerii de frontieră, şi dându-i un aconto de 130.000 lei.

Călăuza Ghuri Basch ceruse de la inculpaţi pentru serviciul ce urma să-l facă de a-i conduce peste frontieră, suma de 480.000 lei.

Tarangul Victor a afirmat că a vrut să plece din ţară pentru motivul că nu avea serviciu, voind a merge la Roma unde avea un frate.

În ziua de 17 Decembrie 1948, potrivit înţelegerii dintre cei doi inculpaţi, a venit la Timişoara şi inculpatul Teodorescu Paul.

Teodorescu Paul aci la Timişoara s-a întâlnit cu inculpatul Tarangul Victor, precum şi cu călăuza Ghuri Basch. Cu această ocazie inculpatul Teodorescu Paul i-a dat călăuzei suma de 350.000 lei, restul de bani.

Stabiliseră ca data trecerii frontierei, noaptea de 18/19 Decembrie 1948.

În ziua de 18 Decembrie 1948, ora 16, cei doi inculpaţi s-au urcat în maşina angajată de către călăuza lor Basch Ghuri, şi au plecat de acasă spre punctul stabilit între ei şi călăuză, punct unde erau aşteptaţi de către Basch Ghuri, conform înţelegerii stabilite chiar în aceeaşi zi.

După ce inculpaţii s-au urcat în maşină, în drum spre punctul de întâlnire cu Ghuri Basch, au fost arestaţi de către organele de Securitate din Timişoara.

Ambii inculpaţi recunosc că s-au hotărât să treacă frontiera din R.P.R. în Jugoslavia pentru a merge Teodorescu Paul la Paris, iar Tarangul Victor la Roma. Recunosc că în acest scop s-au pregătit în vederea acestei treceri, venind la Timişoara, unde au angajat o călăuză în persoana lui Ghuri Basch şi căruia i-au dat suma de 480.000 lei.

Cu ocazia judecăţii inculpaţii afirmă că au renunţat de a mai trece frontiera, deoarece şi-au dat seama că trecerea întâmpină prea multe greutăţi. Inculpaţii voind a demonstra prin această afirmaţie că s-au desistat, pentru a beneficia de scuza absolutorie a desistării.

Faptele însă nu sunt concludente în sensul acestei justificări, deoarece inculpatul Teodorescu Paul, chiar în ziua de 17 Decembrie 1948, a dat călăuzei restul de bani, suma de 350.000 lei, deci numai cu o zi înainte de data când era fixată pentru trecere. Pe de altă parte în ziua de 18 Decembrie 1948, la ora 16, maşina a venit cu scopul ca să-i ducă la frontieră, conform înţelegerii avute între cei doi inculpaţi şi călăuză şi nici de cum pentru a merge cu maşina în comuna Variaş pentru a cere bani de la o pretinsă persoană rămasă necunoscută şi care ar fi servit ca înlesnitor pentru trecerea frontierei. Deci justificarea inculpaţilor în sensul renunţării este necondiţionată, nesprijinindu-se pe niciun element sau indiciu de fapt care să poată forma convingerea că această afirmaţie ar corespunde adevărului.

Prin urmare instanţa reţine sarcina inculpaţilor actele preparatorii de trecere a frontierei care rezultă din declaraţiunile lor de la primele cercetări /f.4,19,23-36/, din declaraţiunile lor din faţa instanţei /f.61-64/, iar recunoaşterea inculpaţilor se completează cu adresele corp delict găsite asupra inculpatului Teodorescu Paul /f.42/, care urmau a-i servi după ce ar fi trecut frontiera pentru a lua legături în străinătate; cu buletinul fals pe numele de Poldi Schwartzenberg / f.32/ şi cu procesul verbal al Securităţii /f.2/.

Martorii propuşi în apărare de către inculpaţi, declară astfel:

Andrei Friederich /f.65/, afirmă că inculpaţii la plecare au lăsat un geamantan, spunând că pleacă la Bucureşti.

Kornprobst Oswald /f.65/, afirmă că la plecare inculpaţii au spus să facă focul că se întorc.

Viorica Hădău /f.67/, deasemenea afirmă că la plecare inculpaţii au spus să facă focul că se întorc înapoi.

Cu martorii aceştia, inculpaţii încearcă să demonstreze că ei au renunţat de a trece frontiera, şi că au voit să meargă numai până în comuna Variaş pentru a cere banii de la călăuză şi a se înapoia pe urmă la Timişoara.

Instanţa nu contestă sinceritatea declaraţiilor martorilor apărării, dar apreciază că inculpaţii pentru a preveni eventualitatea unui eşec, au recurs la un truc, spunând acestor persoane că ei se vor întoarce înapoi, pregătindu-şi prin aceasta din timp martori în apărarea lor. Desigur inculpaţii sunt oameni cu multă experienţă şi au luat toate măsurile de prevedere pentru a putea face faţă situaţiei că ar fi fost prinşi. Deci depoziţia martorilor este neconcludentă pentru că ei înşişi au fost duşi în eroare intenţionat de către inculpaţi, în scopul de a-i folosi în ipoteza prinderii.

În ce priveşte desistarea pe care o invocă inculpaţii în apărarea lor, în materie de acte preparatorii la trecerea frauduloasă de frontieră, desistarea este inoperantă, pentru considerentele ce se vor arăta la motivarea în drept.

2/ Cu prilejul arestării inculpaţilor, la percheziţia corporală ce li s-a făcut, s-a găsit asupra lor valută străină.

Astfel la inculpatul Teodorescu Paul s-a găsit asupra lui suma de 215 dolari U.S.A., făcuţi sul şi cusuţi într-o pânză şi apoi cusuţi în spatele buzunarului în partea de sus a paltonului, după cum rezultă din adresa Direcţiei Regionale a Securităţii Timişoara /f.100/.

În declaraţia pe care a dat-o inculpatul la primele cercetări /f.88/, deoarece recunoaşte că în momentul arestării 18 Decembrie 1948 - s-a găsit asupra sa 215 dolari, pe care afirmă că i-a cumpărat din anul 1944, înainte de stabilizare pentru a-i folosi în străinătate.

Din adresa Băncii de Stat Sucursala Timişoara /f.919/, deasemenea se constată că, inculpatul Paul Teodorescu a avut 215 dolari U.S.A.

La judecată inculpatul Paul Teodorescu /f.79verso/ contestă că s-ar fi găsit la el 215 dolari U.S.A., şi retractează declaraţiunea ce a dat-o la primele cercetări în sensul acesta.

Nerecunoaşterea inculpatului de la instanţă este inoperantă faţă de dovezile categorice existente şi anume: adresa Securităţii /f.100/, adresa Băncii de Stat Sucursala Timişoara /f.91/ şi chiar recunoaşterea sa de la cercetări /f.88/, unde afirmă că a declarat şi semnat neforţat de nimeni.

Asupra inculpatului Tarangul Victor s-a găsit în momentul arestării, în ziua de 18 Decembrie 1948, suma de 227 dolari U.S.A., afirmând că îi are din Aprilie 1944, pentru a-i folosi în străinătate.

Inculpatul acesta recunoaşte şi la instanţă /f.78 verso/, unde spune că dolarii i-a avut în două pachete, într-un pachet, a avut 227 dolari, iar în altul 215 dolari.

Instanţa apreciază că inculpatul a voit să-şi ia asupra sa întreaga răspundere pentru deţinerea de valută străină, în scopul de a-l scăpa de răspundere pe inculpatul Paul Teodorescu.

Din probele analizate rezultă în mod clar că afirmaţia acestuia este nesinceră, în sensul că el ar fi posedat întreaga sumă de dolari.

Inculpatul a mai afirmat că aceşti dolari îi are din Noiembrie 1948.

Tribunalul apreciază ca mai sinceră declaraţia inculpatului dată la primele cercetări /f.89/, unde spune că banii îi are din Aprilie 1944 şi că asupra sa s-au mai găsit numai 227 dolari. Mărturiseşte că declaraţia a scris-o şi semnat-o nefiind constrâns de nimeni.

Recunoaşterea sa în sensul că a posedat 227 dolari U.S.S., se coroborează cu adresa Băncii de Stat Sucursala Timişoara /f/91/ şi cu procesul verbal al Securităţii /f.86/, din care rezultă că la percheziţia sa s-a găsit suma amintită.

În concluzie, din probele analizate, faptele imputate şi reţinute în sarcina inculpaţilor, sunt pe deplin dovedite.

ÎN DREPT:

1/ Înculpaţii TEODORESCU PAUL şi TARANGUL VICTOR, au fost trimişi în judecată fiecare pentru următoarele fapte:

- "DELICTUL DE ACTE PREPARATORII LA TRECEREA FRAUDULOASĂ A FRONTIEREI" p.p. art.267 C.P.

Fapta lor constă în aceia că în Decembrie 1948 au săvârşit acte preparatorii pentru a trece frontiera în mod fraudulos din R.P.R. în Jugoslavia şi în scopul acesta inculpaţii s-au deplasat din Bucureşti la Timişoara, iar aici au angajat o călăuză în persoana lui Ghuri Basch, căruia i-au plătit 480.000 lei, iar călăuza aceasta la rândul ei a angajat o maşină, pentru a-i transporta până la frontieră şi tot călăuza a stabilit toate amănuntele trecerii frontierii.

În timp ce se găseau în maşină, cu care voiau să se deplaseze spre frontieră, au fost arestaţi în oraşul Timişoara la 18 Decembrie 1948.

Starea aceasta de fapt stabilită în sarcina inculpaţilor, se încadrează în noţiunea juridică sub calificarea de acte preparatorii la trecerea frauduloasă de frontieră, infracţiune a cărei elemente constitutive sunt întrunite, deoarece:

- Există o activitate materială din partea inculpaţilor de pregătire în vederea trecerii frontierei ca element constitutiv al infracţiunii şi care constă în aceea că inculpaţii s-au deplasat din Bucureşti la Timişoara, la Timişoara au angajat o călăuză. Deasemenea inculpaţii şi-au pregătit valută străină pentru a avea mijloace de plată după ce vor trece frontiera, iar inculpatul Teodorescu Paul şi-a procurat şi un buletin fals pe numele de Poldi. Toate aceste activităţi formează laolaltă materialitatea " Delictului de acte preparatorii la trecerea frauduloasă a frontierei"

- Există şi elementul fraudulos al infracţiunii care constă în faptul că inculpaţii nu au avut acte legale pentru a pleca din ţară, voind a trece frontiera pe ascuns şi prin alte puncte decât cele destinate trecerilor călătorilor.

- Există şi intenţiunea culpabilă, care rezultă din buna ştiinţă a inculpaţilor că activitatea lor este ilicită, cunoscând prea bine că nu pot să plece din ţară fără acte legale. Deşi au cunoscut acest lucru, cu voinţă liberă au desfăşurat activitatea lor, neconstrânşi şi neinfluenţaţi de nimeni au luat hotărârea delictuoasă şi au făcut pregătirile de trecerea frontierei, neexistând în favoarea lor nici o cauză justificativă.

În ce priveşte desistarea pe care o invoacă inculpaţii, în faţa instanţei, această scuză absolutorie nu poate fi operantă în materie de acte preparatorii la trecerea frauduloasă de frontieră, deoarece legiuitorul când a incriminat actele preparatorii ca infracţiune sui generis, a înţeles să pedepsească simpla pregătire de trecere de frontieră, deci prin însăşi natura ei infracţiunea constituie o derogare de la principiile generale de drept penal, care stabilesc impunitatea actelor preparatorii. Dacă legiuitorul a încriminat actele preparatorii ca infracţiuni sui generis, a făcut acest lucru determinat de motive politico-juridice ale situaţiei actuale, pentru că o seamă de elemente duşmănoase regimului, încearcă să treacă fraudulos frontiera, iar dacă legiuitorul ar fi acordat imunitatea, care este consacrată în general, pentru actele preparatorii şi pentru infracţiunea aceasta, în practică ar fi dus la rezultate nefavorabile, pentru că nu s-ar fi putut preîntâmpina numărul mare de treceri de frontieră care s-au comis şi s-ar fi putut comite cu mai multă uşurinţă, infractorii ştiind că se găsesc la scutul legal al principiului desistării consacrat în art.100 C.P. în materie de tentativă.

Prin urmare desistarea în materie de acte preparatorii la trecerea de frontieră nu poate fi considerată ca o scuză legală absolutorie, pentru motivul că legiuitorul a înţeles să deroge de la principiile generale penale, chiar prin însuşi faptul încriminării acestor acte preparatorii, ca infracţiuni sui generis. Pentru că dacă n-ar fi făcut aşa, în realitate, sub raport practic rezultatele ar fi fost negative, neputându-se stabili niciodată când e vorba de un act preparatoriu, la care infractorul n-a desistat, sau când eşti în faţa unui act preparatoriu, la care infractorul a desistat, deoarece infractorul totdeauna va uza de acest subterfugiu care l-ar absolvi de consecinţele penale ale faptei.

De altfel în cazul de faţă, desistarea nici nu este reală pentru că nu rezultă din niciun element de fapt că inculpaţii ar fi voit să renunţe la trecerea frontierei.

Pentru aceste considerente şi fiind întrunite toate elementele constitutive, ţinând seamă şi de D.L.134/1948, prin care s-au încriminat actele preparatorii la trecerea frauduloasă a frontierei, inculpaţii urmează a fi declaraţi culpabili pentru fapta aceasta.

Fapta a fost săvârşită pe un teritoriu sub stare de asediu fiind în vigoare D.L.856/938.

2/ "DELICTUL DE DEŢINERE DE MIJLOACE DE PLATĂ STRĂINE" p.p.art.3 pct.1 şi 2 şi art.14 din Legea 285/1947.

S-a stabilit că asupra inculpatului Teodorescu Paul, cu ocazia arestării în ziua de 18 Decembrie 1948, s-a găsit suma de 215 dolari U.S.A., iar asupra inculpatului Tarangul Victor s-a găsit suma de 227 dolari.

Ambii inculpaţi au deţinut aceşti dolari fără niciun act legal. Inculpaţii au deţinut

mijloace de plată străine, în scopul de a face operaţiuni de plată după ce vor fi reuşit să treacă frontiera. Prin urmare deţinerea din partea inculpaţilor a sumelor de dolari amintite se încadrează în textele legale amintite şi sub calificarea de mai sus, fiind întrunite toate elementele constitutive, deoarece:

- Există o deţinere materială de mijloace de plată străine, prin aceia că Teodorescu Paul a deţinut 215 dolari, iar Tarangul Victor 227 dolari.

Dolarii găsiţi asupra inculpaţilor, constituie monedă străină, iar inculpaţii nu aveau nici o autorizaţie pentru a-i deţine.

Inculpaţii au deţinut aceşti bani, în scopul de a-i folosi în străinătate, după ce vor trece frontiera.

- Există şi intenţiunea culpabilă, care rezultă din însăşi faptul material al deţinerii acestor mijloace de plată străină – a dolarilor U.S.A - , inculpaţii dându-şi seama că deţinerea aceasta este ilicită şi că prin fapta lor contravin legilor în vigoare şi totuşi liber voit, neconstrânşi de nimeni şi fără nici o justificare, au deţinut aceşti dolari, acceptând consecinţele acestei deţineri.

În concluzie, fiind întrunite toate elementele constitutive ale acestei infracţiuni, urmează a fi declaraţi culpabili şi pentru această faptă.

Ţinând seamă că infracţiunea aceasta este în strânsă conexiune cu "Delictul de acte preparatorii la trecerea frauduloasă de frontieră", competent de a judeca fapta este Tribunalul Militar, în baza Legii Nr.116 din 15 Martie 1949.

Pentru aceste motive şi în unire cu concluziile Procurorului Militar,

TRIBUNALUL MILITAR ÎN NUMELE LEGII
H O T Ă R Ă Ş T E :

Cu unanimitate de voturi declară culpabili pe: General Rez. TEODORESCU PAUL şi TARANGUL VICTOR pentru „DELICTUL DE ACTE PREPARATORII LA TRECEREA FRAUDULOASĂ A FRONTIEREI" p.p.de art.267 C.P. comb. cu D.L.134/1948 şi pentru „DELICTUL DE DEŢINERE DE MIJLOACE DE PLATĂ STRĂINĂ" p.p.de art.5 pct.1 şi 2 şi art.14 din Legea 285/1947.

Asemenea cu unanimitate de voturi nu sunt circumstanţe atenuante în favoarea lor.

x x x

1/ Făcând aplicaţiunea art.267 C.P., comb. cu D.L.134/1948, art.59, 58 pct.1-4 C.P.

Cu unanimitate de voturi condamnă pe General Rez. TEODORESCU PAUL şi TARANGUL VICTOR, pe fiecare la câte 2 /doi/ ani închisoare corecţională şi 2 /doi/ ani interdicţie corecţională cu suspendarea drepturilor civile prevăzute de art. 58 pct.1-4 C.P. ambii pentru „DELICTUL DE ACTE PREPARATORII LA TRECEREA FRAUDULOASĂ A FRONTIEREI"

2/ Făcând aplicaţiunea art.5 pct.1 şi 2 şi art.14 din Legea 285/1947 şi art.25 C.P., art.59, 58 pct.1-4 C.P.

Cu unanimitate de voturi mai condamnă pe aceiaşi inculpaţi pe fiecare la câte 3 /trei/ ani închisoare corecţională, cu suspendarea drepturilor civile prevăzute de art.58 pct.1-4 C.P. şi câte 50.000 /cincizeci mii/ lei amendă corecţională.

Conform art.101 C.P. va executa fiecare: 3 /trei/ ani închisoare corecţională, 3 / trei/ ani interdicţie corecţională şi 50.000 /cincizeci mii/ lei amendă corecţională.

Conform art.304 al.I C.J.M. îi obligă pe fiecare la plata sumei de 10.000 /zece mii/ lei cheltuieli de judecată.

Conform art.304 al.II C.J.M.se confiscă corpurile delicate în favoarea Băncii de Stat.

Conform art.463 C.J.M. li se compută detenţia preventivă de la 19 Decembrie 1948 – 28 Octombrie 1949.

Se acordă Băncii de Stat 1 /un/ leu despăgubiri civile.

La cererea Procurorului se trimite dosarul la Parchet pentru a studia faptul de deţinere de mijloace de plată străină şi sub aspectul Legii 284/1947.

Tribunalul revenind în şedinţă publică, Preşedintele a dat citire dispozitivului de mai sus. Cu drept de recurs la Curtea Militară de Casare şi Justiţie în termen de 48 ore.

Dată şi citită în şedinţă publică, astăzi 28 /douăzeci şi opt/ Octombrie 1949.

Prezenta sentinţă s-a semnat de noi.

PREŞEDINTE,
Lt.Col.Mag.
Ştefănescu Mihail

MEMBRII JUDECĂTORI:
Maior Comb. Patriciu Ştefan
Cpt.Combat. Darie Silviu

GREFIER,
Epuraru Ioan

PROCES VERBAL

Astăzi 28 /douăzeci şi opt/ Octombrie 1949.

Sentinţa de faţă s-a citit de noi, Grefierul Tribunalului, susnumiţilor condamnaţi, în prezenţa Procurorului Militar, care i-a încunoştiinţat că au drept de recurs la Curtea Militară de Casare şi Justiţie, în termen de 48 ore.

Citirea s-a făcut în prezenţa gărzii sub arme.

PROCUROR MILITAR,
Cpt.Mag. Argeşeanu Gheorghe

GREFIER,
Epuraru Ioan

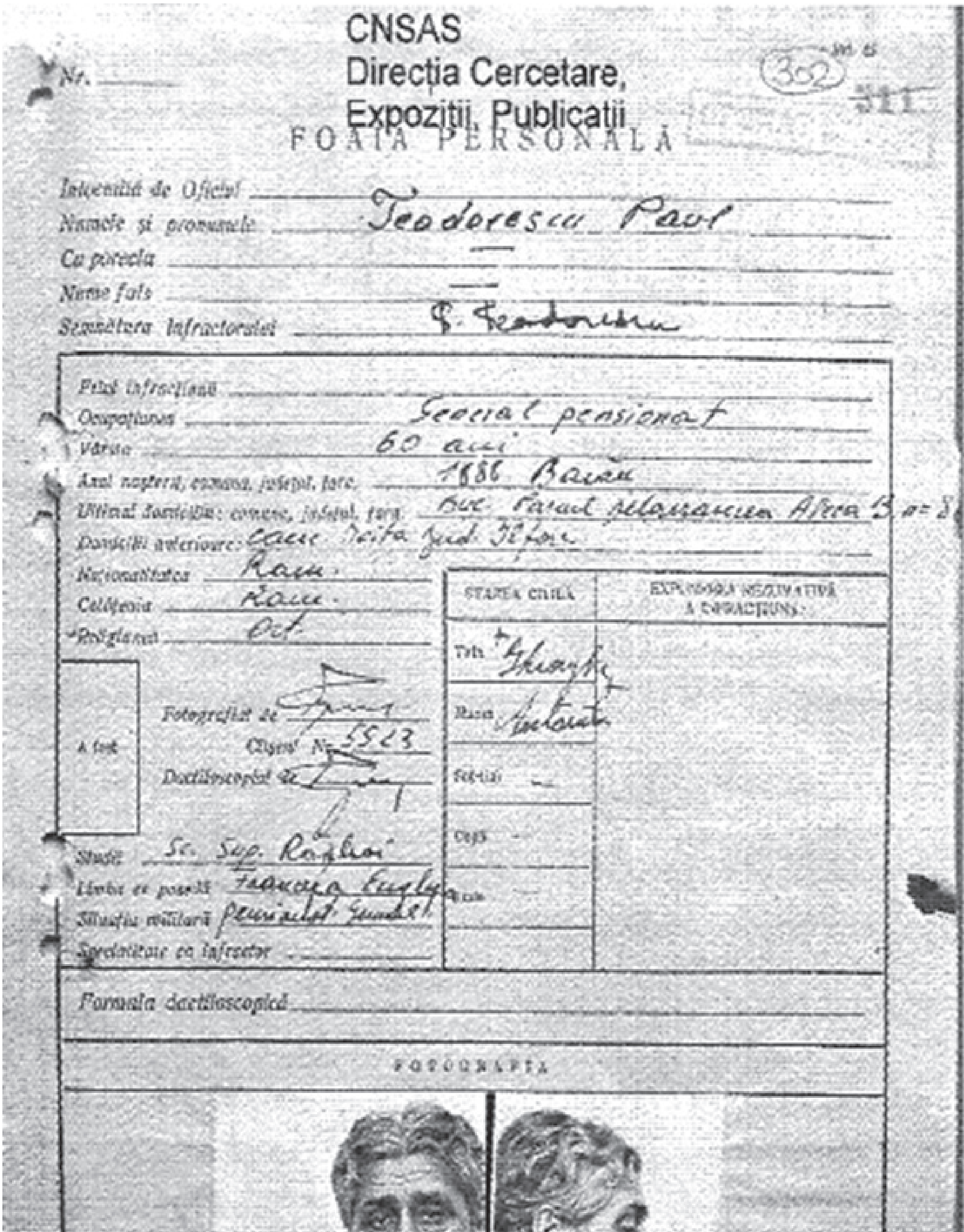

CNSAS
Direcția Cercetare,
Expoziții, Publicații

Nr. ______ (302) 311

FOAIA PERSONALĂ

Intocmită de Oficiul ______
Numele și pronumele: Teodorescu Paul
Cu porecla: —
Nume fals: —
Semnătura infractorului: P. Teodorescu

Fapta infracțiunii ______
Ocupațiunea: General pensionat
Vârsta: 60 ani
Anul nașterii, comuna, județul, țara: 1886 Bacău
Ultimul domiciliu: comuna, județul, țara: Buc. Parcul Jianu [illegible] Nr. 8
Domicilii anterioare: [illegible] Județ Ilfov
Naționalitatea: Rom.
Calitatea: Rom.
Religiunea: Ort.

A fost fotografiat de [illegible]
Clișeul Nr. 5523
Dactiloscopiat de [illegible]

Studii: Sc. Sup. Război
Limbi ce posedă: Franceza Engleza
Situația militară: pensionat General
Specialitatea ca infractor ______

STAREA CIVILĂ	EXPUNEREA REZUMATIVĂ A INFRACȚIUNII
Tata: + Gheorghe	
Mama: Antoaneta	
Frații: —	
Copii: —	
[illegible]	

Formula dactiloscopică ______

FOTOGRAFIA

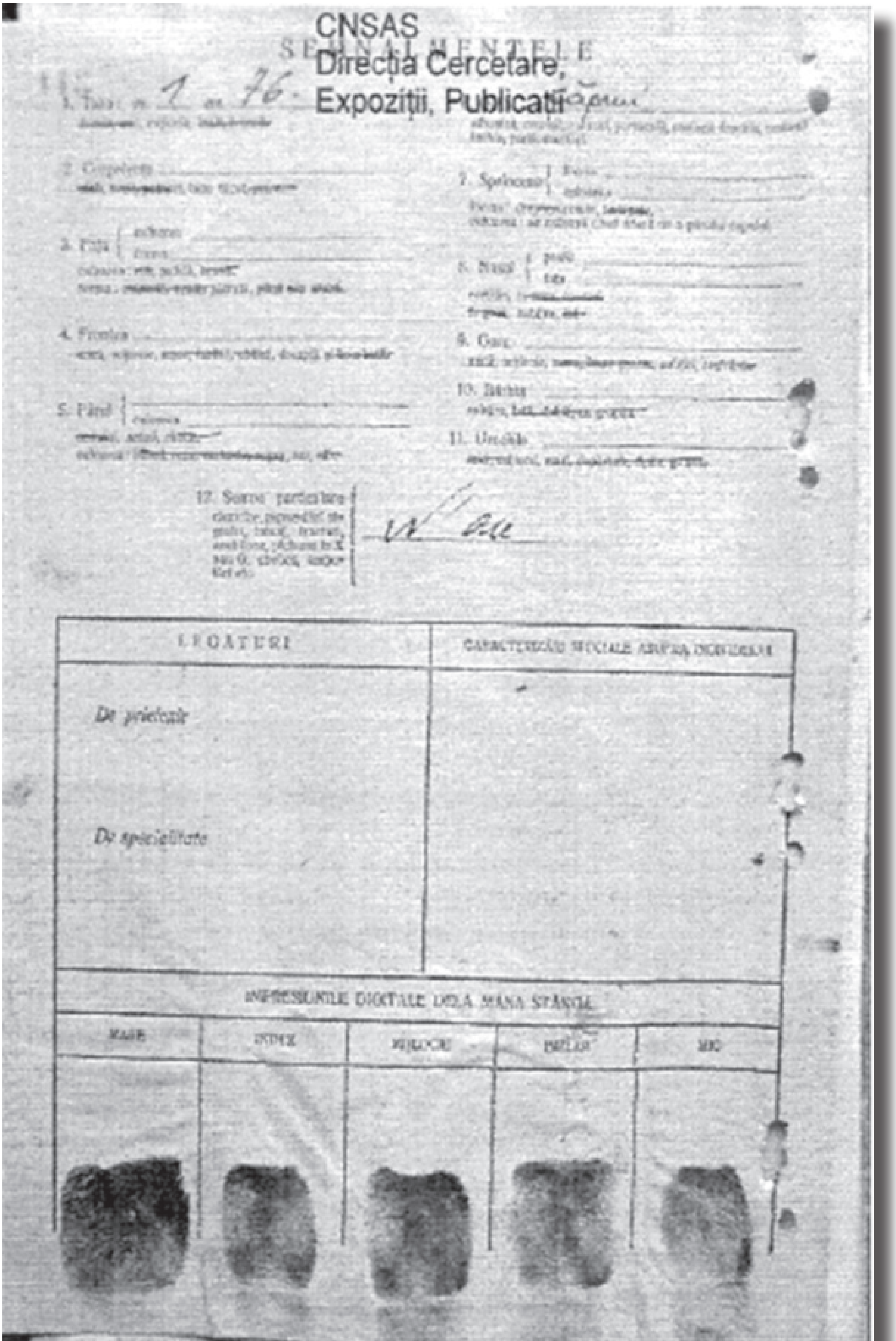

CNSAS
Direcţia Cercetare,
Expoziţii, Publicaţii

SEMNALMENTELE

1. Talia: m 1 cm 76

2. Corpolenta

3. Faţa

4. Fruntea

5. Părul

7. Sprâncene

8. Nasul

9. Gura

10. Bărbia

11. Urechile

12. Semne particulare

LEGĂTURI	CARACTERISTICI SPECIALE ASUPRA INDIVIDULUI
De prietenie De specialitate	

IMPRESIUNILE DIGITALE DELA MÂNA STÂNGA				
MARE	INDEX	MIJLOCIU	INELAR	MIC

Generalul Paul (Pavel) Teodorescu a fost eliberat din închisoare la 28 martie 1954. A deschis proces pentru recuperarea bunurilor. Deşi instanţa i-a dat câştig de cauză, n-a reuşit să mai recupereze absolut nimic.

Prin decretul nr. 44/1955 condamnarea generalului Paul (Pavel) Teodorescu i-a fost amnistiată, dar lupta sa cu sistemul pentru a reintra în drepturile de pensie n-a încetat până la 1 ianuarie 1967 când i s-a acordat suma lunară de 1814 lei.

GENERALUL PAUL (PAVEL) TEODORESCU – OMAGIU COLABORATORILOR ŞI PRIETENILOR

Prof. univ. dr.Valentin CIORBEA
Sibel JINDI-ALEXANDRU

Personalitatea creativă, plurivalentă, a generalului Paul (Pavel) Teodorescu s-a manifestat nu numai în capacitatea sa de a avansa idei şi proiecte, pe care le-a materializat cu perseverenţă şi tenacitate, ci şi prin talentul organizatoric unic de a atrage şi valorifica potenţialul colaboratorilor, ceea ce i-a atras din partea acestora, mulţi devenindu-i prieteni, recunoaştere şi binemeritatul respect public.

Fondul de documente şi diverse piese pe care generalul Paul (Pavel) Teodorescu le-a donat Mănăstirii Dintr-un Lemn cuprinde mărturiile impresionante ale omagierii şi preţuirii pe care foşti subordonaţi, colaboratori şi prieteni i le-au organizat, dovadă că trecerea anilor n-a dus la uitare perioadele prolifice când au lucrat sub comanda generalului.

Cu prilejul împlinirii vârstei de 87 de ani şi a sărbătoririi numelui (Paul Teodorescu s-a născut la 28 iunie 1988 la Bacău, cu o zi înaintea prăznuirii Sfinţilor Petru şi Pavel, el fiind înscris cu numele de Pavel şi nu de Paul cum doreau părinţii), la 29 iunie 1975 în sala Rotondă a Cercului Militar Naţional, 98 de colaboratori, în majoritate aviatori şi marinari, l-au omagiat pe venerabilul general.

În cadrul festivităţii Paul (Pavel) Teodorescu a primit Pergamentul şi documentul însoţitor, ce explica detaliile desenelor şi înscrisului, precum şi numele celor care l-au omagiat. Pergamentul are dispuse imagini cu cele mai importante ctitorii ale sale: campusul Universităţii Naţionale de Apărare "Carol I", biserica de lemn a Mănăstirii Dintr-un lemn ca simbol al amplelor lucrări iniţiate şi desfăşurate sub coordonarea generalului Paul (Pavel) Teodorescu între anii 1938 – 1940; şi Statuia Aviatorilor ridicată din iniţiativa sa.

Foşti subordonaţi din Regimentul de Gardă "Mihai Viteazul" i-au pregătit sărbătorirea vârstei de 88 de ani şi a numelui, în anul următor, festivitatea la care au participat ca invitaţi şi prieteni ai generalului, a avut loc în Salonul Voevodal al restaurantului Hanul lui Manuc, s-a oferit un nou Pergament şi un document explicativ. Pergamentul redă faţada cazarmei "Cuza", unde a fost încartiruit Regimentul de Gardă "Mihai Viteazul", monumental din faţa clădirii principale a unităţii ridicat în anul 1930 în amintirea eroilor acestei unităţi de elită căzuţi în Primul Război Mondial, decoraţia "Legiunea de onoare" în grad de "Mare ofiţer" cu placă acordat de statul francez în anul 1939 generalului Paul (Pavel) Teodorescu, insigna de brevetat al Şcolii Superioare de Război de la Paris al cărui absolvent strălucit a fost, portretul Domnitorului Mihai Viteazul încadrat de imagini ce reprezintă bătălia de la Şelimbăr, care a precedat intrarea triumfală în Alba Iulia,

textul omagial dispus între două coloane ale infinitului,simboluri ale recunoştinţei. La festivităţi i-au fost alături 54 de colaboratori, invitaţi şi rude.

În anul 1978 prietenii apropiaţi ai generalului au organizat simpozion omagial, i-au înmânat o plachetă din lemn ornată prin incizie cu însemne ale Aviaţiei şi Marinei şi textul "Omagiu la a 90-a aniversare, general colonel Paul Teodorescu, aviatorii - marinarii şi foştii ofiţeri din Reg. 6 Mihai Viteazul". De asemenea, organizatorii au deschis un caiet pe care în deschidere au scris "Popas sărbătoresc la împlinirea vârstei de 90 de ani a generalului Paul Teodorescu, 28 iunie 1978" în care au început să se consemneze păstrat în Camera memorială a generalului din Palatul Brâncovenesc sub numărul de inventor 334/1981.

Din selecţia ce o propunem, distinsului cititor se va cunoaşte personalitatea, portretul psihologic şi moral al generalului Paul (Pavel) Teodorescu, aşa cum s-a conturat în timp în mentalul semnatarilor.

Comandant născut şi nu făcut! – Scrie aviatorul Neculici Teodor

A crescut instituţii şi oameni, caractere şi suflete!

Mai înainte de toate, om adevărat! A ştiut să risipească umbrele egoismului, negându-le prin generozitate; a spulberat ceaţa neadevărului, sub iradierea nestemată a sincerităţii şi comprehensiunii; a făcut ca întunericul violenţei să îngenuncheze în faţa delicateţii şi bunătăţii!

Aviaţia l-a avut şef suprem, din nefericire puţină vreme. Suficientă totuşi, ca ea – Aviaţia Română - să fie legată de numele generalului Paul Teodorescu.

"Les vieilles tiges aerienne", alăturându-se camarazilor marinari şi infanterişti, aduc astăzi "Nonagenarului iubit, preţuit şi respectat, prinosul afecţiunii, devotamentului şi recunoştiinţei lor –.

Să ne trăiască mulţi ani!

POPAS SĂRBĂTORESC LA ÎMPLINIREA VÂRSTEI DE 90 DE ANI A GENERALULUI PAUL TEODORESCU – 28 IUNIE 1978 –

Circă Ştefan - ofiţer aviator

Omagiu – plin de admiraţie - la împlinirea a nouă decenii de viaţă - plină de înfăptuiri demne de admiraţia celor ce l-au cunoscut pe generalul colonel Paul Teodorescu.

Va rămâne în memoria generaţiilor - în primul rând, MONUMENTUL AVIATORILOR - pe care nimeni – în afară de gen. Paul Teodorescu nu se gândise să-i ţină prezenţi pentru supremul sacrificiu pe care-l făcuseră „PRO PATRIA", aceşti eroi ai aerului. O înfăptuire care-l onorează în mod deosebit!

Tot prin totala lui dăruire, s-a restaurat MÎNĂSTIREA DINTR-UN LEMN" din judeţul Vâlcea, închinată cinstirei aviaţiei şi marinei militare din România.

Trebuiau create cadre - bine pregătite - pentru aducerea la îndeplinire a unei îndatoriri sfinte, „apărarea patriei”, şi pentru înalta lor pregătire generalul Paul Teodorescu a înălţat un for superior, o instituţie care cinsteşte şi împodobeşte dealul Cotrocenilor - ACADEMIA MILITARĂ.

Trebuiau păstrate - cu grijă - bogăţiile ţării şi – la iniţiativa sa - s-au construit numeroase SILOZURI, pe întinsul patriei.

Constituie – astfel - în sufletul celor cu care a colaborat şi a celor pe care i-a condus - un exemplu de urmat.

Un călduros „LA MULŢI ANI!”

Lt. cdor. av. Circă Ştefan

Aviatorii de la Şcoala de Zbor fără Motor de pe aeroportul Clinceni (Ilfov) din 3/1944 a Asociaţiei Aviatice P.T.T. vă urăm deplină sănătate şi mulţi ani fericiţi.

Totodată, vă mulţumim pentru tot ce aţi făcut pentru aviaţia română, inclusiv pentru zborul fără motor, începând cu repartizarea oficială a terenului pentru Şcoala de zbor fără motor - din Sînpetru-Braşov, înfiinţată în anul 1937 pe lângă Aeroclubul Braşov din Federaţia Aeronautică Regală a României (F.A.R.R.). Totdeauna alături de D-voastră pentru înfăptuiri măreţe ca şi în luna mai 1977 - când cu aviatorii Teodor Negulici şi Nicu Marinescu am făcut reparaţiile de la Mănăstirea Dintr-un Lemn, (instalaţia de apă) Din inimă vă zicem „Să trăiţi!”

Ing. aviator, şef pilotaj Ilie V. Stan (ş.a.)

Eram elev la Şcoala ofiţeri aviaţie în 1940 cînd am auzit prima dată de Ministrul Aerului şi Marinei Generalul Colonel Paul Teodorescu, de strădania sa de a ridica aviaţia noatră militară şi civilă la un nivel tehnic superior. Apoi pe parcursul anilor, am cunoscut mai bine activitatea acestui deosebit Comandant şi om pentru care am toată stima, respectul şi admiraţia. La mulţi ani cu multă sănătate pentru Generalul Paul Teodorescu pe care-l sărbătorim azi 28. VI 1978 la 90 de ani.

Gen. mr(r) aviaţie Si (indescifrabil)

Cu ocazia aniversării onomasticii Dumneavoastră, a celui mai mare Comandant, inflăcărat patriot şi conducător iubit vă rog să primiţi urări de sănătate viaţă lungă şi realizarea tuturor dorinţelor.

Veţi rămâne în inima mea pentru totdeauna acelaşi om mare, iubitor de subalternii Dvs.pe care i-aţi condus şi educat pentru care vă mulţumim fierbinte.

Lt.Col. Voinescu Gheorghe

Cel mai distins omagiu şi respect faţă de omul cel mai integru pe care l-am întâlnit în viaţă şi faţă de care oricând îmi scot pălăria până în pământ.

La mulţi şi fericiţi ani!

Radu M. Boldescu

Ca supus subaltern sunt fericit să iau parte la aniversarea a 90 ani D-lui Gral. Paul Teodorescu Ministrul nostru al Aerului si Marinei până în 1940. Toată stima, respect şi dragostea pentru un ostaş al ţării cu activitatea unică şi realizări unice ca „Academia Militară" şi membru în Comitetul de organizare a Monumentului Aviatorilor prin care rămâne nemuritor. Îl respect în special pentru evlavia şi credinţa.

Să trăiţi!

Ss Indescifrabil

Lt. Stănescu Eugeniu consilier juridic respectuoase şi deosebită consideraţie pentru Dl. General Paul Teodorescu, fostul meu Comandant din Gardă.

Fost magistrat şi Consilier juridic.

Rămâne sarcina istoriei să stabilească oficial locul de frunte în aviaţia română ce l-a ocupat Generalul Paul Teodorescu şi acela de bun roman şi cetăţean de caracter de care a dat dovadă tot timpul în preocupările sale voluntare pe tărâm social. Colaborarea mea cu dânsul în problemele relaţiilor internaţionale ale aviaţiei civile mi-a dat prilejul de a-i admira înaltele calităţi de ministru şi deosebita sa perspicacitate şi înţelegere a acestor probleme pe care le-am rezolvat amândoi la un moment dat. Cu nemărginită admiraţie şi consideraţie, urându-I viaţă lungă cu sănătate şi fericire!

Ss indescifrabil

Cu admiraţie şi respect pentru personalitatea Dvs. vă rog să primiţi din partea fostului subaltern aviator lt.col cele mai bune urări de sănătate şi fericire!

Noi făurim aci, cuvinte elogioase.

Generalul a făurit fapte.

Răscoliţi – fiecare dintre noi – de amintiri din felurite faze ale vieţii Lui publice, laolaltă îl aşezăm în rândul fruntaşilor îndrumători de vieţi omeneşti, îl socotim pildă vie de comportare în servirea Patriei.

Oricât am spune şi oricât am scrie, oglindim doar imagini evocatoare despre El, cel care a atins înalte culmi etice.

Cei 90 de ani de viaţă sunt şi ei o dovadă vădită de felul cum El a cinstit de-adevărat numele de OM.

Cu frunţile plecate ca omagiu, cu frunţile sus, mândri că l-am cunoscut.

Prof. Valeriu Măgureanu, Pensionar, Lt.de rezervă

Iunie 1978

D-lui General Colonel Paul Teodorescu, omagiu, stimă şi ataşament. Pentru deosebitele merite pe tărâmul educaţiei, îndrumării şi organizării tineretului din România, între anii 1914 – 1948. Făcând parte din Comitetul central al cercetăşiei din România, participând la toate manifestările cercetăşiei, a fost alături şi a ajutat cu sfaturile şi cu faptele, pe comandanţii şi instructorii cercetăşiei, ori de câte ori a fost solicitat. Cu

ocazia împlinirii a 90 de ani, vă doresc şi vă rog să primiţi stimate Dle General, multă sănătate, viaţă lungă şi fericire şi asigurarea deosebitei stime, ce nu încetez a vă păstra.

Grigore Grigorescu

La aniversarea generalului Paul Teodorescu

Mă aflam în pelerinaj pe locurile de luptă de la Mărăşti, Mărăşeşti şi Soveja, conducând un grup de 50 de foşti cercetaşi din războiul de întregire a României (1916 -1918), care se închinau eroilor Patriei.

În ziua de Sf.Petru şi Pavel, la Mănăstirea din Soveja, ne-am rugat pentru odihna celor căzuţi în luptă, dar şi pentru sănătatea celor rămaşi în viaţă. Nu am uitat nici pe dl.general Paul Teodorescu, sărbătoritul din acea zi, căruia i-am trimis o urare pe aripile gândului.

Elev al Scolii de ofiţeri – ingineri de rezervă din aeronautică, în 1923 – 1924, am avut onoarea să-l cunosc pe dl.locot.-colonel Paul Teodorescu, şef de stat major al Aeronauticii: Ofiţer distins, minte ageră şi bogată, pregătire temeinică, ostaş desăvârşit, character integru, iubitor de ţară şi de neam – pe care căutăm să-l luăm de model; era un adevarat gentlemen, un om superior, un om care de la înălţimea situaţiilor pe care le-a avut a ştiut să rămână întotdeauna acelaşi: un om de omenie.

Pentru omul care a fost şi a rămas, pentru ostaşul care a întrunit toate calităţile, îi urez sănătate şi vigoare deplină, până la sfârşitul veacului.

Lt.col..rez.aeronautică, -profesor,

ziarist, publicist, cercetaş 25 IX 1978

Părintelui meu sufletesc,

Omului cu o viaţă clară ca un loc de piscuri.

Bărbatului ziditor de bunuri obşteşti.

Ostaşului pildă de modestie în ierarhiile pe care le-a străbătut

Tehnicianului prevăzător până la detaliu în desăvârşirea operelor pentru posteritate.

La cei 90 de ani de trăire pilduitoare,

Îi aduc modestul meu omagiu, cu bucuria cât pot pune o frunză de laur pe fruntea din care au izvorât atâtea gânduri înţelepte.

Dragă frate Paul,

Mata mi-ai spus, când m-ai cunoscut – acum un an – că, în amintirea lui Iorgu, fratele matale, te vei adresa mie cu cuvintele „frate Iorgu " şi mi-ai cerut să mă adresez şi eu matale cu aceleaşi cuvinte „frate Paul". Eu am preţuit această îngăduinţă ca pe un dar aproape nemeritat pe care mi l-ai făcut mata. Iar acum, când am luat cunoştinţă – din acest album omagial – de sentimentele pe care ţi le poartă atâţia oameni demni de multă stimă, îngăduinţa matale – a marelui Paul Teodorescu – îmi apare ca un act de generozitate care mă obligă nespus de mult.

Am cunoscut marile dimensiuni ale personalităţii matale într-un timp prea scurt – câteva ore – în parte la casa de odihnă din Breaza şi în parte într-o scurtă călătorie împreună, de la Breaza la Bucureşti, apoi în cursul unei vizite acasă la

matale- infinit de puţin timp. Dar destul totuşi, ca să se transforme cunoaşterea mea în stimă, stima în iubire şi acum, când îţi scriu cuvintele acestea, iubirea mea în urări călduroase de sănătate întreagă şi îndelungată, ca să duci cu bine la capăt tot ce mai năzuieşti să realizezi.

„Fratele Iorgu“

După acte: Inginer Gheorghe Harnagea
Bucureşti Str.Naum Romniceanu 17 Sector 1
Cod Z1229 Tel. 799522

Contraamiralul (r) Horia Măcellariu, colaborator şi prieten apropiat, şi el arestat de regimul communist a notat:

Domnul General PAUL TEODORESCU (fost Ministru al Aerului şi Marinei) face parte din generaţia fericită care a luptat şi a participat la înfăptuirea idealului nostru naţional, în care noi cei bătrâni am fost crescuţi şi învăţaţi de părinţii şi bunicii noştri precum şi de învăţătorii şi profesorii noştrii. Speram în acel ideal naţional – al unirii tuturor Românilor – de la Nistru până la Tisa. Acest vis milenar al strămbunilor noştrii s-a înfăptuit cu eforturile şi sacrificiile generaţiei Dlui Gral Paul Teodorescu şi cu participarea sa.

Format în Şcoala militară română, îşi desăvârşeşte instrucţia sa în Şcolile superioare ale Armatei franceze şi o aplică în primul război mondial, care a „Întregit Neamul românesc”.

Desăvârşit militar, apreciat de subalterni, camarazi şi şefi, patriot intransigent, şi-a servit Ţara şi Neamul cu eroism şi dezinteresare, dăruindu-se fără preget onoarei şi demnităţii naţionale. Destinul îl aşează în puncte de mare răspundere, cărora le-a făcut faţă cu un excepţional curaj şi cu experienţă puţin comună. Comportarea sa în armată a fost în ansamblu o epopee, să se ridice cu spiritul la nivelul gravelor evenimente pe care le-a cunoscut şi le-a înfruntat.

Comandant al Şcoalei Superioare de Război (pe care a şi ridicat-o) a pregătit şi format pe toţi comandanţii de Mari Unităţi şi Şefii de Stat major, care au condus Armata Ţării în cel de-al doilea război mondial, („al graniţelor sfărâmate ale Ţării”) insuflându-le doctrina de război franceză, pentru gloria armatelor române.

Ministru al Aerului şi Marinei, a fost primul ministru, care a alcătuit un program de construcţii navale, bazat pe o idee de luptă în Marea Neagră, l-a contractat, iar noi am întrebuinţat, în războiul nostru din Marea Neagră navele prevăzute în acel program naval, precum: Puitorul de mine „Amiral Murgescu“ submarinelu „Marsuinul“ şi „Rechinul“ etc.

În aceeaşi calitate, de Ministru al Marinei, a azistat, reprezentând guvernul Român, de la bordul distrugătorului „N.M.S.REGINA MARIA“ (comandat de mine H.M.), la Sulina, la coborârea pavilionului C.E.D. (Comisiunea Europeană Dunăreană) şi ridicarea pavilionului ROMANIEI – marcă a suveranităţii noastre naţionale teritorială. Şi tot în calitate de Ministru al Marinei, reprezentând pe Suveranul şi guvernul roman a azistat tot la bordul distrugătorului “N.M.S. REGINA MARIA“ (comandat de mine H.M.) şi (care făcea parte din Escadra Internaţională de onoare) la funeraliile înmormântării Preşedintelui Turciei ATATURK.

Ministru al Marinei fiind, a împânzit porturile şi gările cu silozuri pentru depozitarea grânelor, realizare de mare importanţă pentru economia naţională.

Drept, integru şi onest, în conştiinţa sa şi-a avut preţul său. S-a privit în oglinda vieţii, fără a întoarce capul. Deviza sa a fost: Munca, Realizarea, Armata, Patria. Ca ofiţer de carieră şi şef a susţinut tradiţii ca forţe ale Şcoalei Militare, toate având un sens şi cărora le-a rămas fidel.

Domnul General Paul Teodorescu a pus înaintea vieţii, onoarea şi a acceptat pericolul. A fost un conducător de oameni, un comandant cu imaginaţie, cu simţul răspunderii, un Şef - un exemplu, un realizator. A dat totul PATRIEI.

Marina română se mândreşte a fi avut, în trecut, un asemenea şef şi are credinţa că în viitor o navă a sa va purta numele „GENERAL PAUL TEODORESCU" – fost Ministru al Marinei. Să trăiască!

Respectuos omagiu Domnului General Paul Teodorescu, cu ocazia împlinirii vârstei de 90 de ani.

Eu v-am cunoscut acum 42 de ani la Balcic, când am avut cinstea să vă primesc la bordul canonierei „Ghiculescu" comandată de mine. In anul următor, eraţi Ministrul nostru – al marinarilor. Şi astfel, cunoscându-vă şi trecutul, am putut ştii că Ministrul nou al Marinei este comandantul, profesorul şi şeful care pentru toţi ofiţerii Armatei înseamnă un ideal.

Să trăiţi mulţi ani Domnule General!

Cpt. Cdor (Ss Indescifrabil)

Locotenent colonelul (r) Grigore G.Mastacan, absolvent al Şcolii Superioare de război realizează cel mai amplu portret al generalului:

Omagiu

Cu ocazia Sărbătorescului Popas, la împlinirea vârstei de 91 de ani a Domnului General Paul Teodorescu – 28 iunie 1979- Bucureşti, rest. Doina fost Bufet. Datorită chibzuinţei şi înţelepciunii Omului şi graţie lui Dumnezeu, suntem fericiţi să sărbătorim astăzi – foştii colaboratori din Rgt. Mihai Viteazu, marinari şi aviatori, momentul păşirii cu incredere şi curaj în cel de-al 92-lea an de viaţă a Dlui General Paul Teodorescu.

O viaţă nu numai îndelungată, dar plină de impresionante realizări: a zidit, reconstruit şi ridicat din temelii: case, cazărmi, biserici, silozuri, şcoli, fabrici de avioane, construcţii navale etc. A sădit pomi şi plantat flori. A scris cărţi care la vremea lor au fost de mare folos intregului corp ofiţeresc şi armatei. Dar mai presus de toate şi de orice, prin îndemnul său, prin cuvântul său, prin faptele sale, prin exemplul său personal a trezit conştiinţe şi a format în jurul său atât în momentele luminoase ale vieţii sale, cât şi în acele clipe de grea cumpănă, când fiinţa şi sufletul său au fost puse la nedrepte încercări, zic, a format în jurul său discipoli- oameni. Nimic nu a precupeţit şi niciodată nu a renunţat la dorinţa şi voinţa de a insufla celor din jurul său dragostea de viaţă, încrederea în forţa şi capacitatea fiecăruia, dorinţa ca fiecare să acţioneze în viaţă numai în armonie cu demnitatea,cinstea,adevărul,frumosul şi dragostea faţă de om şi faţă de ţară şi neamul nostru românesc.

O viaţă plină de neegalate realizări; o viaţă prodigioasă, o viaţă de om adevărat cu care se poate mândri şi pentru care poate avea în pragul celor 92 de ani, mângâierea că în urma sa lasă un nume: „Generalul Teodorescu Paul", cu care nu numai cei prezenţi aici, dar Armata Română şi Neamul Românesc, pe drept cuvânt se pot mândri.

Ca să reuşească integral în toate acţiunile întreprinse de dânsul, a avut ca support moral acea înmănunchere de însuşiri şi calităţi care se numeşte – Caracterul. Generalul Paul Teodorescu în adevăr a fost un om de Caracter.

Portretul său îl arată că în orice împrejurare a fost, este şi va rămâne în sufletele celor care l-au cunoscut: serios, corect, drept. cinstit, solemn, modest, ordonat, ponderat, demn, integru, intransigent, mândru dar nu închipuit, ambiţios dar nu vanitos, nu s-a aplecat dar nici nu a umilit, nu s-a comportat mic faţă de cei mari dar nici mare faţă de cei mici; recunoscător atât celor mari cât şi celor mici; disciplinat şi politicos dar nu servil; pasionat şi entuziast, dar nu impulsiv; idealist, visător, contemplativ, dar activ şi realist, prieten discret, devotat, statornic dar numai cu cei care meritau; măririle nu l-au ameţit; greutăţile nu l-au descurajat; închisorile nu l-au doborât; binevoitor, indulgent, uman dar şi sever când trebuia pentru a îndrepta şi ca exemplu- nu pentru a distruge; atent faţă de subaltern de la care primea sugestii şi îi considera colaboratorii săi; energic, dinamic, optimist, robust şi sigur de reuşită; fericit de îndeplinirea datoriei considerate de dânsul ca cea mai mare răsplată; temerar şi cutezător dar ponderat şi conştient de pericol; curajul răspunderii cu risc şi consecinte; democrat sincer şi faptin nu teoretic; chibzuit, econom prob. apărător fanatic al bunului public; atent faţă de săraci şi neajutoraţi; patriot loial şi zelos; efectiv nu simbolic; admirativ a tot ce este util şi frumos; un dezvoltat spirit de organizare şi un cult al măreţelor realizări; autoritar dar nu absurd, nobil, generos, altruist, n-a invidiat, n-a gelozit, n-a persecutat, n-a fost răzbunător, n-a făcut rău nimănui, n-a făcut politică; n-a fost contra ţării; n-a avut organizaţii şi nici bisericuţe; n-a fost colportor; n-a bârfit; n-a calomniat.

A dispreţuit profund lenea, necinstea, minciuna, obrăznicia, înfumurarea, lauda de sine, reclama şi lipsa de caracter pe care le-a considerat dăunătoare progresului.

A cultivat întotdeauna binele şi a respins cu putere răul ca element sinistru şi negativ. Nu a avut nici un singur defect care la un moment dat să fi putut să-i umbrească calităţile şi însuşirile arătate mai sus.

Aceasta a fost, este şi va rămâne figura prestigioasă a Generalului Teodorescu Paul, pe care noi îl sărbătorim astăzi, prototipul pionierului şi al progresului, prin ale cărui pilde vii şi flacără luminoasă a trăit, trăieşte şi astăzi şi va continua să trăiască cât şi măreţele sale înfăptuiri. Şi desigur nu va lipsi nici momentul şi nici oamenii care pătrunşi de o luminozitate interioară şi care dotaţi cu o scară infinită de posibilităţi să eternizeze figura şi personalitatea Generalului Teodorescu Paul, pentru ca şi generaţiile următoare să se bucure, să se mândrească şi să ia exemplu din viaţa şi faptele unuia dintre cei mai de laudă dintre înaintaşii acestora.

L-am cunoscut, am colaborat aproape 40 de ani împreună, l-am apreciat, l-am stimat şi l-am iubit. Pentru aceasta: „Dixit et animam salvavi".

Lt.Col.(r)

Generalul Maior (r) Ion T.Ionescu – Buzău, veteran al celor două războaie mondiale, apropiat al sărbătoritului scrie:

Dintre toţi generalii vechiului anuar al Armatei, nici unul nu a depăşit realizările d-lui General Col.(r) Paul Teodorescu, care în totalitatea lor sunt lucrări de pionierat, contribuind astfel la formarea cadrelor şi organizarea armatei noastre între cele două războaie mondiale.

Munca prodigioasă a acestui titan creator al Armatei române, a făcut ca azi la vârsta de 91 de ani depăşiţi, să se bucure de profundă veneraţie şi deosebit respect, de către toţi cei ce l-au cunoscut, i-au fost elevi, colaboratori sau prieteni.

A fost fruntaş la Şcoala Superioară de Război din Paris, când după absolvire, i s-a făcut favoarea de a fi reţinut încă un an ca stagiar în Comandamentul Corpului 14 armată la Lyon. Aici a participat la o ascensiune pe Mont Blanc 4807 m, organizată de C.14 Armata franceză. Din grupul de ofiţeri francezi participanţi la această ascensiune, nici un francez nu a atins vârful acestui uriaş munte al Europei, singur Maiorul Paul Teodorescu, împreună cu un ghid, au ajuns pe cota 4807 m, ceea ce i-a atras maxima admiraţie şi cu aprecieri elogioase ale Comandantului Corpului 14 Armată.

Împreună cu regretatul şi bunul său prieten Lt.Col. Ţupa Romulus, cu care a făcut Şcoala Superioară de Război Paris, au întocmit prima lucrare de tactică generală din ţară, după care s-au instruit toţi comandanţii armatei române.

În perioada 1922 – 1932 a fost primul profesor de tactică aeronautică la Şcoala Superioară de Război şi în cele din urmă a predat şi Tactica generală la aceeaşi şcoală.

Ca Şef de Stat major al Aeronauticii, a stăruit şi a realizat: fabrica de avioane I.A.R.Braşov, a construit cartierul muncitoresc I.A.R.Braşov. A stăruit şi a înfiinţat toate şcolile de ofiţeri activi şi rezervă aero, precum şi şcolile de ofiţeri şi subofiţeri mecanici pentru aviaţie. A creat o secţie aeronautică Superioară de Război. A trimis tineri ingineri pentru specializarea lor, ca ingineri aero Paris. Aceleaşi realizări şi pentru marină, plus construcţia a 76 silozuri pentru cereale.

Comandant al Regimentului 6 Mihai Viteazul, a reuşit să facă aici, o unitate model, ceea ce a determinat pe unii vizitatori de seamă ca generalul Mac Arthur şeful de Stat Major al Armatei Americane, precum şi generalul erou Gourand guvernatorul Parisului să scrie în cartea de aur: "Rgtul 6 Mihai Viteazu este una din cele mai frumoase unităţi din Europa".

Ca ataşat militar la Paris, a reuşit să întărească şi să sporească legăturile cu Franţa. Rapoartele judicioase ale D-lui General Paul Teodorescu, au dat impuls autorităţilor române, să doteze armata cu mijloace moderne. Prin legăturile temeinice, cu diferite personalităţi militare şi civile, a ridicat prestigiul ţării şi a contribuit la creearea diferitelor relaţii favorabile patriei noastre, precum şi multe acţiuni de mare prestigiu.

Ca director al Şcolii Superioară de Război: a îmbunătăţit învăţământul superior. A dat impuls şi a realizat clădirea monumentală a Academiei Militare, cu preţ redus şi inovaţii avantajoase de organizarea construcţiei, într-un timp record, ceea ce a stârnit admiraţia unanimă din acea vreme.

Ca Ministru Subsecretar de Stat al Ministerului Apărării Naţionale, a dat impuls dotării şi organizării armatei. A dat la iveală câteva lucrări de instruirea cadrelor, ceea

ce a dus la recunoaşterea D-sale ca Membru Corespondent al Academiei Române şi a fost premiat pentru o lucrare de tactică generală, care a contribuit la ridicarea pregătirii profesionale a tuturor ofiţerilor armatei noastre.

Ca ministru al Aerului şi Marinei: a pus accentul pe crearea de noi unităţi corespunzătoare progresului şi a unor avioane în serie cum a fost avionul de vânătoare I.A.R.80 care a adus mari servicii în al 2-lea război mondial. A înfiinţat geniul aeronautic şi infanteria de marină pentru apărarea coastelor. A comandat în R.F.G. (Hamburg) un vas modern de şcoală bricul „Mircea". S-a construit primul vas de război: puitorul de mine „Amiral Murgescu". A sporit numărul muncitorilor la I.A.R. de la 2000 la 4000. A achiziţionat terenuri de aterisaj fără plată. Prin o nouă organizare a sporit fondul aviaţiei la 1.800.000.000 lei. A construit cele 76 silozuri pentru îmbunătăţirea calităţilor seminţelor pentru export etc.etc.

Ca membru Corespondent al Academiei Române: a propus şi s-a aprobat proiectul de organizare şi funcţionare a Academiei, care este în vigoare şi astăzi, determinând astfel ca dintr-o instituţie teoretică să devină o instituţie practică.

A fost membru al Academiei de Ştiinţe, unde a activat în probleme militare, până în iunie 1941.

Ca ofiţer de rezervă: a ţinut la Academia Română (24.01.1946) o conferinţă despre acţiunea armatei române în cel de al 2-lea război mondial, care a fost cel dintâi document istoric, care a înregistrat în mod veridic, toate operaţiunile armatei române.

Prin constituţia nativă a D-sale, fiind un om activ, a creeat în comuna Joiţa - Ilfov, pe malul Dîmboviţei, o minunată orezărie, unde a muncit la cot cu sătenii şi chiar din primul an a produs o recoltă record, ceea ce a făcut ca autorităţile de resort să îl aleagă Preşedintele cultivatorilor de orez din ţară.

Pentru marile îmbunătăţiri făcute Comunei Joiţa, din banii proprii, fără să pretindă ceva de la săteni, precum şi ajutoarele preţioase date locuitorilor Comunei Joiţa, d-l General Paul Teodorescu a fost supranumit „TĂTICUL NOSTRU".

În 1948 orezăria i-a fost expropiată, fără nici un sens, de către autorităţile comuniste şi astfel o unitate economică, ce ar fi putut servi drept model pentru asemenea cultură.

Pe nedrept şi fără nici o vină a fost apoi închis şi trimis la Canal, unde din cauza unei atitudini plină de demnitate, a fost expediat la Aiud, unde a fost supus câtva timp la un regim sever.

La Aiud am stat o vreme cu D-sul în aceeaşi celulă. Acest interval a fost pentru mine şi pentru ceilalţi din celulă, o mare recreaţie şi reconfortare, pentru că D-l General Paul Teodorescu ne organizase zilnic un program agreabil şi ne pusese la o frumoasă contribuţie de gândire, spre a mai uita sau ameliora din rigorile regimului în care trăiam.

Urez Domnului General Paul Teodorescu ca această ambianţă de iubire sinceră şi respectul cu care este înconjurat, să fie un stimulent, pentru ca viaţa să-i fie prelungită dincolo de cei 2000 ani, ţel spre care dorim şi noi să îl atingem.

General mr.(r) Ionescu T. Ion – Buzău
Brevetat de Stat Major şi veteran din cele 2 războaie mondiale
Str. Aviator Petre Creţu nr.47 Sector 1 Bucureşti

Pentru,
Generalul Colonel Paul Teodorescu
Cu prilejul Aniversării a 91 ani – 1888 – 1979 iunie 28
Prim Ostaş al Ţării Româneşti!

Nu s-a mulţumit nici odată numai cu rezolvarea problemelor de serviciu sau personale.

Forţele sale fizice, intelectuale şi morale se revărsau clocotitor peste învelişul preocupărilor colective, neobosit , iscoditor, cutezător a trasat urme adânci pe lunga potecă a vieţii sale.

Şcoli şi tipărituri, aşezăminte şi construcţii durabile, organizare, pedagogie şi conducere energică şi bine gândită.

Constituindu-se el însuşi în exemplu de ţinută morală, caracter şi spirit de precursor, voinţă şi perseverenţă în rezolvarea unor probleme adînc studiate, a cultivat atât arta şi ştiinţele militare, cât şi pe cele civile.

Dar, nu a neglijat nici strămoşescul percept: „Mens Sana in corpore Sano" – pe care l-a tradus în practică prin o viaţă sobră, corectă, sănătoasă, cu Soare, cu Aer şi cu Mişcare fapt care împreună cu o preafrumoasă moştenire, explică forma nonagenarului de astăzi, care ţine pasul în rând cu Tinereţea.

Octogenar şi acum nonagenar fiind, el simte nevoia să fie Stegarul care trage după Sine, sus, cât mai sus, pe cei din preajma sa.

Lăsând deoparte marile sale fapte, să ne reamintim doar câteva dintre cele mai recente:

Clopotul cel mare, de la Sf.Mânăstire dintr-un lemn, era spart atunci când generalul abia se înapoiase dintr-o lungă călătorie forţată, prin staţiunile de tristă amintire – Jilava – Canal - Aiud. Nimeni nu se mai ocupa pe atunci de cele sfinte.

Dar Paul Teodorescu, deşi el însuşi în lipsă de strictul necesar şi locuind într-o boxă de subsol, totuşi se străduie, persevereză, urcă de nenumărate ori - Dealul Patriarhiei – şi reuşeşte să obţină un clopot rămas de la o - ctitorie- de curând demolată din Centrul Capitalei, pe care apoi, pe proprie cheltuială îl transportă şi îl montează la mânăstirea pe care el, încă din anii 1938 -1940, aproape din temelie o refăcuse. Şi astfel…, uitând de lipsuri şi de boxa cea insalubră, a mai gustat o dată din fericirea unei fapte împlinite.

„Pentru mine nimic, totul pentru colectivitate, pentru aproapele nostru" a fost deviza care i-a luminat întotdeauna bucuriile interioare, i-a îndulcit urmele necazurilor.

Două plăci mari de marmură, pe care a pus să se sape sute de nume, din elita eroică a Aviaţiei şi Marinei; şi încă două plăci mai mici, pe care a dăltuit emblemele celor două nobile arme – pe care el le-a condus în cadrul M.A.M. (Vulturul aviaţiei şi ancora marinei), constituiesc o altă deosebită realizare a generalului Paul Teodorescu, fostul Ministru al Aerului şi Marinei, realizare prin care el a dorit să fie pomeniţi în incinta Mânăstirii dintr-un lemn, acei cutezători, care înfruntând cu riscul vieţii lor, căile neospitaliere ale văzduhului şi ale apelor, au învins sau au fost răpuşi.

Multă voinţă şi multe privaţiuni va fi implicat o asemenea realizare pentru un octogenar cu modeste resurse materiale… !

Dar pentru Paul Teodorescu nimic nu e prea scump, nimic nu e prea greu, atunci când un înalt ideal îi călăuzeşte paşii.

Mereu în mişcare, mereu în activitate, bătrânul… dar tânărul general, luptă, înfăptuieşte sau este pe cale de a înfăptui:

O valoroasă lucrare memorialistică, frumos legată cu un şnur tricolor, stă la loc de cinste chiar pe biroul de lucru al generalului şef al Departamentului Aviaţiei Civile, fiind mult preţuită şi admirată;

O lucrare de doctorat în istorie, de sute de pagini, documentată prin 3067 fişe de studio, începută încă din 1936, stă gata acum pentru a fi prezentată, atât la Academia R.S.R., cât şi la vestita Universitate de la Sorbona, pentru obţinerea marelui Titlu de doctor şi de Academician, toate demersurile preliminare fiind întreprinse.

Prin nenumărate sesizări şi intervenţii pe la Ministerul Apărării şi pe la alte foruri superioare, Generalul nostru caută să convingă pe cei în cauză, ca să ia măsuri de definitivare a Marii Opere a Clădirii Şcolii Superioare de Război, astăzi - Academia Militară – prin instalarea deasupra celor două platforme laterale de la nivelul acoperişului, de pe colţurile faţadei dinspre Nord, a două mari care alegorice din bronz, reprezentând – Victoria – aşa după cum se arată în proiectul original al clădirii, construită de Paul Teodorescu înainte de 1940; şi in adevăr, ce minunat complex monumental ar constitui: Statuia eroilor armatei Române, împreună cu bazoreliefurile din spate care înfăţişează Istoria Patriei noastre, dacă pe planul doi, pe fundalul reprezentat de clădirea Academiei Militare, ar apărea la înălţime, avântul celor două care alegorice reprezentând - Victoria!

Dar, pe lângă toate acestea, preocuparea permanentă a generalului, toate gândurile, tot sufletul, marea bucurie şi dorul de odihnă activă, toate converg către Mânăstire.

Acolo pleacă el ori de câte ori are posibilitatea.

Acolo meditează şi se delectează muncind: repară garduri, plantează flori şi arbori, repară poteci, canalizări, apa,lumină ş.a. Şi tot acolo doreşte şi întrevede realizarea supremei mulţumiri a vieţii… de apoi, a odihnei veşnice.

Acolo şi-a ales el un retras loc pentru ultimul popas, a ridicat o mică cruce de marmură, purtând o baretă tricolor, iar o placă tot de marmură, pe care stă scris cu litere mari „Fratele Paul"- acoperă mormântul. Este tot ceea ce trebuie să rămână pentru trecătorul grăbit, despre cel care a fost – Marele Paul Teodorescu -.

Recunoştinţa este o floare rară, care răsare uneori din suflete şi caractere deosebite.

Sf. Patriarhie, Episcopia de Rîmnic şi Soborul ctitoriei lui Matei Basarab, au apreciat, că pentru cel care de peste patru zeci de ani este un neobosit susţinător al acestor aşezăminte, se cade a se arăta o dovadă de preţuire şi de mulţumire şi drept urmare au organizat acolo O camera Memorială - pentru Generalul Colonel Paul Teodorescu – fostul Ministru al Aerului şi Marinei.

Aici, vizitatorul înclinat către o cunoaştere a unor taine ale trecutelor vremi, va

putea afla că Fratele Paul a fost de fapt – Primul Ostaş – şi cel mai de frunte Om al Ţării Româneşti!

În calitatea de pilot aviator ce o aveam, în perioada 1938 – 40, mi s-a acordat mie cinstea şi încrederea de a transporta cu avionul pe Ministrul Aerului şi Marinei,… să fiu aproape de el.

În drumurile pe care atunci le-am făcut, pe vreme bună sau prin intemperii, prin nori, prin ceaţă sau prin furtună, am putut să constat că şi acolo sus, în zbor, Paul Teodorescu nu se mulţumea să rămână un pasager paşnic şi pasiv. El se transforma într-un veritabil navigator, care lua parte activă la Conducerea zborului. Ministrul aerului ştia să fie şi un bun executant, să înfrunte greul şi riscul alături de echipaj.

Acest fel de a fi, a atras Stima, dragostea şi recunoştinţa subalternilor săi.

Aşa se explică de ce acum, după atâţia ani, cu prilejul aniversărilor sale, sute de veterani şi alături de ei: Vârfuri dintre cele mai înalte ale aviaţiei active militare şi Civile, au venit să omagieze pe Generalul lor.

În răspunsul de mulţumire pe care sărbătoritul de nouăzeci de ani l-a pronunţat, a subliniat astfel evenimentul:

„Bucuria mea este cu atât mai mare cu cât văd atâţia valoroşi participanţi care au venit să mă sărbătorească. Şi eu cred în sinceritatea dragostei lor, căci nimeni nu a venit aici obligat sau urmărind vreun interes sau vreun avantaj, acum când eu nu mai sunt nimic”.

Noi cei de faţă, am intuit că Omagiul şi Urările ce i le aduceam atunci, şi-au atins din plin ţinta, dând un nou impuls de vigoare şi de sănătate scumpului nostru sărbătorit, Generalul Colonel Paul Teodorescu, fostul Ministru al Aerului şi Marinei.

Mulţi, mulţi Ani – Trăiască!

Iar numele şi renumele său să rămână adânc şi pentru totdeauna în Hronicul acestei Ţări pe care el cu mare dăruire a servit-o!

Comandor av.r. I. Popescu Oiţă Brevetat ofiţer de Stat Major,
Instructor de zbor fără vizibilitate, Navigator şi pilot de linie.

În familia noastră numele şi făptura sa s-a bucurat de multă stimă şi deosebită consideraţie. Aţi fost pentru mine şi fratele meu un viu exemplu de muncă şi caracter. Am căutat să fim la înălţimea aşteptărilor D-vs., după ce unchiul Lică (Romulus Ţupa) ne părăsise.

În anul 1938 Dvs.eraţi Ministrul Aerului şi Marinei, iar eu terminam Şcoala Of. Cavaleriei, fiind Şeful Promoţiei 1938 „Şelimber” din Cavalerie.

Repartizat din oficiu într-o mică garnizoană, în timp ce alţi camarazi au fost repartizaţi în Bucureşti şi alte centre, negăsind înţelegere la cei în drept, am apelat la Domniavoastră.

Aţi reparat ceea ce alţii au greşit, iar mie mi-aţi dat elanul şi puterea de muncă, care am manifestat-o în tot timpul carierei militare.

Pentru toate acestea, vă aduc prinos de recunoştinţă şi urarea de a vă revedea la centenarul Domniei voastre.

Ţupa Ştefan

Cu deosebit respect aduc un sentiment de dragoste şi apreciere pentru Dl. General Paul Teodorescu precursor strălucit al aviaţiei noastre. Deşi sunt o serie mult mai târzie, încă de pe când eram sublocotenent, îmi reamintesc despre realizările deosebite pe care Gral Paul Teodorescu în contradicţie cu stăpânirea le-a realizat. Deosebite înfăptuiri pentru aviaţia română. Acum când d-l General Paul Teodorescu împlineşte venerabila vârstă de 90 de ani, cu atât mai mult îl consider un spirit clarvăzător, un precursor, un realizator, al aviaţiei noastre; nu trebuie să ignorăm nici pasiunea sa pentru marina sau construcţii şi să-l respectăm pentru înţelepciunea sa, pentru pasiunea sa, pentru clarviziunea sa, pentru meritele sale, pe care istoria le va aprecia cu respect.

General mr. (r) aviaţie pilot Calomfirescu

Stimate tovarăşe general – colonel (r) Paul Teodorescu

Mi-aţi făcut promisiunea, la care ţin foarte mult, de a ne revedea cât mai des şi de a sărbători Impreună anul 2000; vă rog să n-o uitaţi!

Vă asigur de admiraţia şi respectul meu şi al aviatorilor,

Şeful Departamentului Aviaţiei Civile
General maior aviator Aurel Răican

Astăzi, măreaţă aniversare!

... 92 de ani de viaţă rodnică şi demnă, a generalului colonel Paul Teodorescu, fostul Ministru al Aerului şi Marinei, în perioada 1938 – 1940.

Noi, foştii subalterni, acum devotaţi prieteni şi admiratori, ne bucurăm din toată inima, ne mândrim cu un asemenea înaintaş, făuritor şi exemplu fără de asemănare şi urăm scumpului nostru sărbătorit, încă mulţi ani, mulţi ani încărcaţi de sănătate şi de mulţumirea unor noi şi deosebite înfăptuiri, pe care gândul său clocotitor şi acum, fără încetare, le frământă!

C-dor aviator (r) I. Popescu O.

28-29 iunie 1980 Locul: „Mânăstirea Dintr-un lemn”

Am fericita ocazie să particip la Aniversarea a 92 de ani de viaţă rodnică a Dlui General Colonel (r) Paul Teodorescu, un Om adevărat, un Ostaş desăvârşit şi un Creştin adevărat. „Credinţa fără fapta noastră este!”. Ca orice muritor vom dispărea fără urme Dl General Paul sau mai clar „Frate Paul” numele căruia nu va dispare în veci prin operele sale. Faimoasa Academie Militară îi va păstra Numele în veci, contribuţia la construirea „Monumentului Aviatorilor eroi” (fiind membru în Comisia) apoi Silozurile pentru Marina Comercială etc.etc. sînt fapte mari.

Îi port toată dragostea şi recunoştinţa în special pentru restaurarea Sf locaş al Mânăstirii, locaş de închinăciune pentru aviatori şi marinari.

Să trăiţi La mulţi ani!
Cpt. Comandor av. Pavlovschi M.

29 Iunie 1980

Cu prilejul sărbătoririi a 92 ani de viaţă a mult veneratului nostru,

Domnul General Colonel (r) Paul Teodorescu, care în anii 1937 – 1940, pe când era Ministru al Aerului şi Marinei cu osârdie creştinească şi sentimente naţional – patriotice, a înţeles şi s-a străduit să repare acest sfânt locaş, ctitorie a marelui Domnitor al Munteniei Matei Basarab – Mânăstirea Dintr-un lemn – şi care apoi să fie dedicate ca mânăstire a eroilor aerului şi ai mării, precum şi pentru eroii acestor arme, căzuţi pe câmpurile de luptă, în cele două războiaie mondiale.

Noi, cei mai jos subscrişi, urăm sărbătoritului ca pronia cerească să-l răsplătească cu multă sănătate şi viaţă lungă, pentru multiplele binefaceri pe care le-a săvârşit în această viaţă pământească.

Pentru generaţiile viitoare Domnul General Paul Teodorescu rămâne cel mai autentic exemplu, sub toate aspectele şi întruchipează chintesenţa virtuţilor strămoşeşti.

Domnia – Sa împărtăşeşte părerea multor intelectuali români că, la adăpostul modestelor locaşuri de închinăciune s-a păstrat fiinţa neamului românesc în decursul sbuciumatului său ciclu istoric.

Claudina şi general mr.(r) Ionescu T.Ion
Prof.univ.dr.Const.N.Tomescu Iliana C. Tomescu
Maior r. Paul Condurachi – Bacău
Comandor av.r Pavlovschi
Barbu Marin
Peliman Anton
Mihail Badescu
Cdor aviator r. Gogu Ştefănescu
C. Petrache
Vioreanu Lucreţiu
Ing.Ilie V.Stan

Cele cinci festivităţi organizate la sfârşitul lunii iunie a anilor 1975,1976,1978,1979 şi 1980 pentru a-l omagia pe generalul Paul (Pavel) Teodorescu, ca personalitate de excepţie a Armatei României, indubitabil i-au adus bucurie în suflet, atitudinea sa rămânând în limitele modestiei.

Festivităţile ce i-au fost organizate şi dedicate îl aşează pe respectatul general în poziţia unică după ştiinţa noastră, când în timpul regimului deşi Paul (Pavel) Teodorescu se afirmase înanite de 23 august 1944, ulterior a fost arestat, urmărit şi marginalizat, lipsit o perioadă lungă de pensie şi o locuinţă adecvată, autorităţile au îngăduit să fie sărbătorit, preţuit şi respectat în mod public. Timpul a fost de partea venerabilului general.

SECȚIUNEA III
ADDENDA

III. 1 DOCUMENTE

2 noiembrie 1939*
ROMÂNIA

MINISTERUL REGAL AL AFACERILOR STRĂINE
DIRECŢIUNEA POLITICĂ
Nr. 68 552
Confidenţial

Domnule Ministru,

Am onoare a vă trimite, aici alăturat în copie, adresa No. 1 585 din 2 noiembrie 1939, a Ministerului Aerului şi Marinei, prin care mi se aduce la cunoştinţă înfiinţarea, la Paris, a unui Birou Central de Transporturi, sub conducerea D-lui Colonel rez. Douglas Căpităneanu.

Dat fiind importanţa misiunii încredinţate D-lui Colonel Căpităneanu, vă rog să binevoiţi a-i da sprijinul Domniei Voastre şi a-i face toate înlesnirile necesare în vederea executării sarcinii ce are de îndeplinit în Anglia.

Primiţi, vă rog, Domnule Ministru, încredinţarea înaltei mele consideraţiuni.

ss. Ministru
ss. Director

Domniei Sale
Domnului V.V. Tilea
Trimis Extraordinar şi Ministru Plenipotenţiar al României la Londra

No. 1 585, 2 noiembrie 1939
MINISTERUL AERULUI ŞI MARINEI

CABINETUL MINISTRULUI
SECRET

Domnule Ministru,

Atât Departamentele noastre militare cât şi alte diferite autorităţi de Stat, au astăzi de transportat din Occident către ţară, materiale de tot felul necesare înzestrării.

Situaţia actuală din Apus, impune studiul îndrumării acestor transporturi şi pentru aceasta, am hotărât a înfiinţa de îndată un Birou Central de Transporturi cu sediul principal la Paris, având ca misiune organizarea tuturor transporturilor din ţările apusene către ţară, astfel ca să se realizeze:

- un ritm cât mai accelerat;
- o siguranţă cât mai desăvârşită;
- o economie cât mai mare de cost şi mai ales de devize străine.

* Document semnat pus la dispoziția noastră de doamna conf.univ.dr. Marusia Cîrstea. Îi exprimăm pe această cale întreaga noastră gratitudine.

Pentru executarea acestei misiuni, Biroul Central de Transporturi va trebui:

1. Să cunoască toate materialele ce urmează a fi transportate către ţară, cu cantităţile respective, locurile şi datele lor de livrare.

2. Să studieze şi să stabilească:

- fie posibilitatea expediţiilor pe orice cale, în optime condiţiuni faţă de cererea autorităţii căreia materialele respective aparţin;

- fie să grupeze materiale care putând aştepta, să fie depozitate până la formarea unei cantităţi mai importante, care să fie ambarcate pe navele S.M.R. în cursă periodică;

- fie chiar dacă cantitatea justifică să se ceară trimiterea unei nave S.M.R. speciale, care să transporte materialul în ţară.

O deosebită organizare reclamă executarea transportului materialelor ce-i revin ţării noastre, pe baza Acordului Anglo-Român, care sosesc azi într-un ritm mai lent.

Pentru aceasta, trebuie să se studieze oportunitatea şi posibilitatea ca mărfurile respective să fie eventual transportate sub pavilion englez şi sub escortă, numai până la un port din Mediterana, de unde apoi să fie aduse cu navele S.M.R., astfel ca ajungerea în ţară să fie grăbită, obţinând în acelaşi timp o deplină siguranţă.

La Paris, Biroul Central de Transporturi va funcţiona în birourile ataşatului militar aeronautic, în 89 Avenue de Villiers, iar conducerea lui a fost încredinţată D-lui Colonel rez. Douglas Căpităneanu, ajutat de un funcţionar al S.M.R.-ului.

Între Biroul Central de Transport şi ataşaţii militari aeronautic şi naval, precum şi între acelaşi Birou şi diferitele comisiuni române de recepţie şi procurarea de materiale, în special celor aparţinând autorităţilor de Stat, trebuie să existe continuu şi strânse legături pentru a cunoaşte din timp toate nevoile şi a asigura îndrumarea şi executarea transporturilor în optime condiţiuni.

Având în vedere cele de mai sus şi pentru a se putea executa sarcina ce o are de îndeplinit în Franţa, Anglia, Belgia, Olanda şi America, îmi permit a vă ruga să binevoiţi a dispune să se aducă la cunoştinţa Ambasadelor şi Legaţiunilor din ţările sus menţionate, înfiinţarea Biroului Central de Transporturi, precum şi dispoziţia de a i se face toate înlesnirile necesare.

Primiţi, vă rog, Domnule Ministru, asigurarea înaltei mele consideraţiuni.

Ministrul Aerului şi Marinei
ss. P. Teodorescu

Domniei Sale
Domnului Ministru al Afacerilor Străine

A.M.A.E., fond Londra, vol. 172, nepaginat.

[R]EGATUL ROMÂNIEI

[MINISTERU]L AERULUI ŞI MARINEI

[SECRETA]RIATUL GENERAL

11666.

MANASTIREA " DINTR'UN LEMN"

JUD. VALCEA

Am onoare a vă face cunoscut că în urma intervenţiei D-lui Ministru al Aerului şi Marinei General Adjut. Paul Teodorescu, pe lângă Ministerul Cultelor şi Artelor - Comisiunea Monumentelor Istorice - s'a aprobat ca Mânăstirea "Dintr'un Lemn", să fie mânăstirea aviatorilor şi marinarilor.-

Comunicându-ni-se această aprobare prin adresa No. 2880/939, pe care o anexăm în copie, vă rugăm să binevoiţi a dispune ca la slujbele religioase ce se oficiază la mânăstire, să se facă şi rugăciuni pentru aviatori şi marinari.-

Anexăm lista morţilor din Aviaţie şi Marină.-

p. MINISTRUL AERULUI SI MARINEI
Secretar General
Contr'Amiral

(AL. GHEORGHIU)

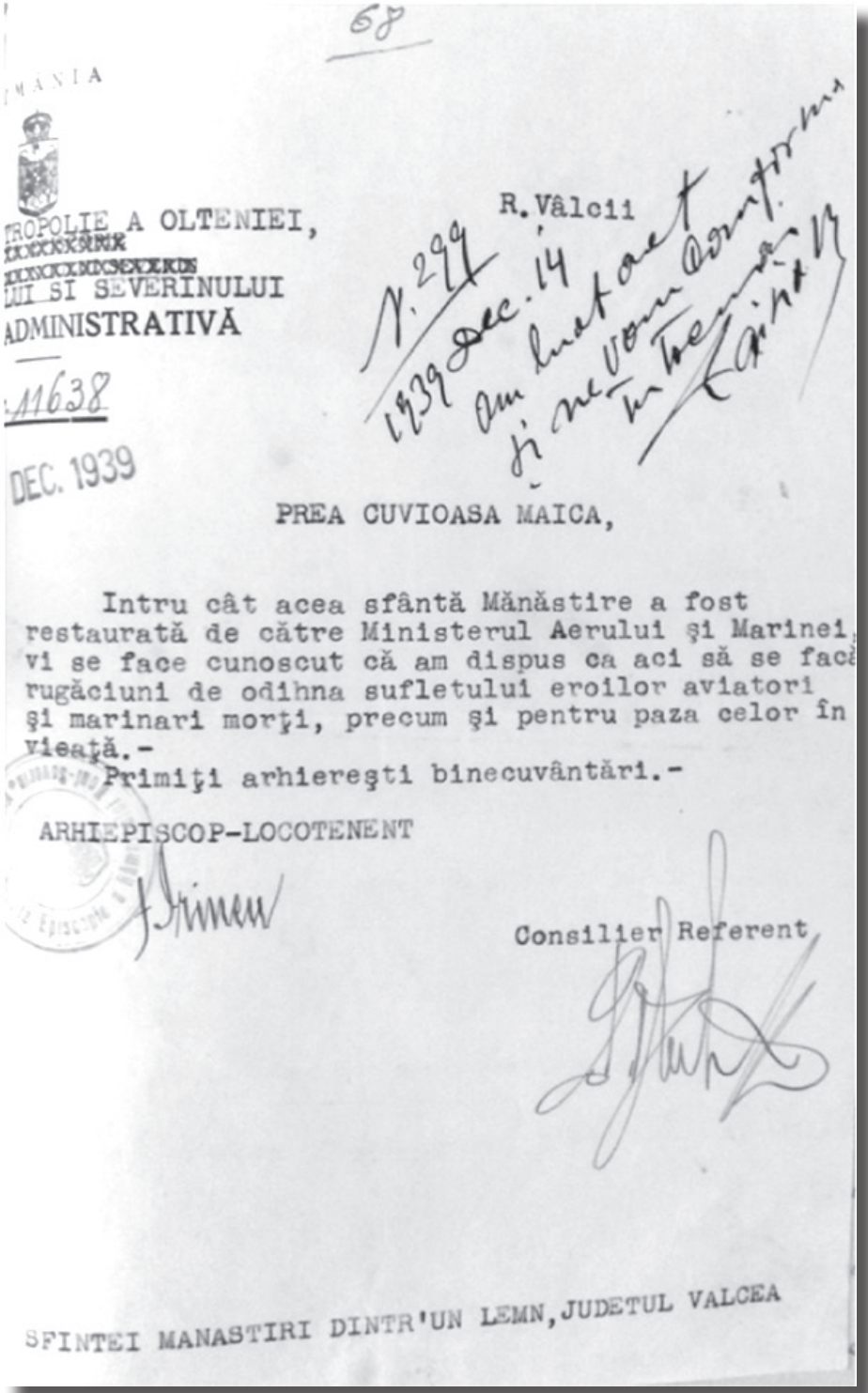

68

MÂNIA

TROPOLIE A OLTENIEI,
LUI SI SEVERINULUI
ADMINISTRATIVĂ

11638

DEC. 1939

R. Vâlcii

N. 299
1939 Dec. 14
Am luat act
şi ne vom conform
în toemai
[illegible]

PREA CUVIOASA MAICA,

Intru cât acea sfântă Mănăstire a fost restaurată de către Ministerul Aerului şi Marinei, vi se face cunoscut că am dispus ca aci să se facă rugăciuni de odihna sufletului eroilor aviatori şi marinari morţi, precum şi pentru paza celor în vieaţă.-

Primiţi arhiereşti binecuvântări.-

ARHIEPISCOP-LOCOTENENT

Consilier Referent

SFINTEI MANASTIRI DINTR'UN LEMN, JUDETUL VALCEA

SCRISOARE DE DONAȚIE CĂTRE ACADEMIA ROMÂNIEI*

Domnule Secretar General,

Am onoarea a vă comunica următoarele:

1) Suma de 300 000 lei oferită de Ministerul Aerului și Marinei Academiei Române va fi trecută pe viitor în bugetul acestui departament, la capitolul „Subvenții și premii".

2) Scopul urmărit de Ministerul Aerului și Marinei prin această subvenție este de a face o apropiere spirituală cât mai mare între aviație și marină și cel mai înalt așezământ intelectual al țării, pentru a ajuta pe de o parte Academia în publicațiile sale, iar pe de alta pentru a acorda, prin Academie, premii scriitorilor cari vor prezenta lucrări referitoare la aviație, marină și apărarea antiaeriană.

3) Suma de 300 000 lei va fi repartizată astfel: 200 000 lei pentru publicațiile de natură științifică ale Academiei; 100 000 lei pentru trei premii anuale: unul pentru aviație, unul pentru marină și unul pentru antiaeriană.

Valoarea fiecărui premiu va fi în raport cu importanța lucrării.

Dacă într-un an nu se pot acorda trei premii din lipsă de lucrări interesante, suma va fi afectată pentru unul sau două premii.

Dacă în cursul unui an nu se va putea acorda nici un premiu, suma va fi rezervată pentru anul următor, când premiile vor fi mărite ca valoare.

Academia este rugată să binevoiască a întocmi forma respectivă pe aceste baze și anunța din timp pentru ca cei interesați să poată prezenta lucrările lor.

Primiți va rog, Domnule Secretar General, asigurarea distinsei mele considerațiuni.

Ministrul Aerului și Marinei,
Generalul Adjutant P. Teodorescu

Academia a acceptat donația. În 1940, Premiul Ministerului Aerului și Marinei s-a acordat lucrării în manuscris a maiorului I. Bungescu, *Memoriu asupra aparatului central de preparație și conducerii a tragerii antiaeriene Sistem maior Bungescu md. 1935*, în care se descrie aparatul construit de autor în 1926 și îmbunătățirile aduse în 1935.

* Document pus la dispoziția noastră de doamna Dorina N. Rusu de la Academia Românei. Îi exprimăm pe această cale gratitudinea noastră.

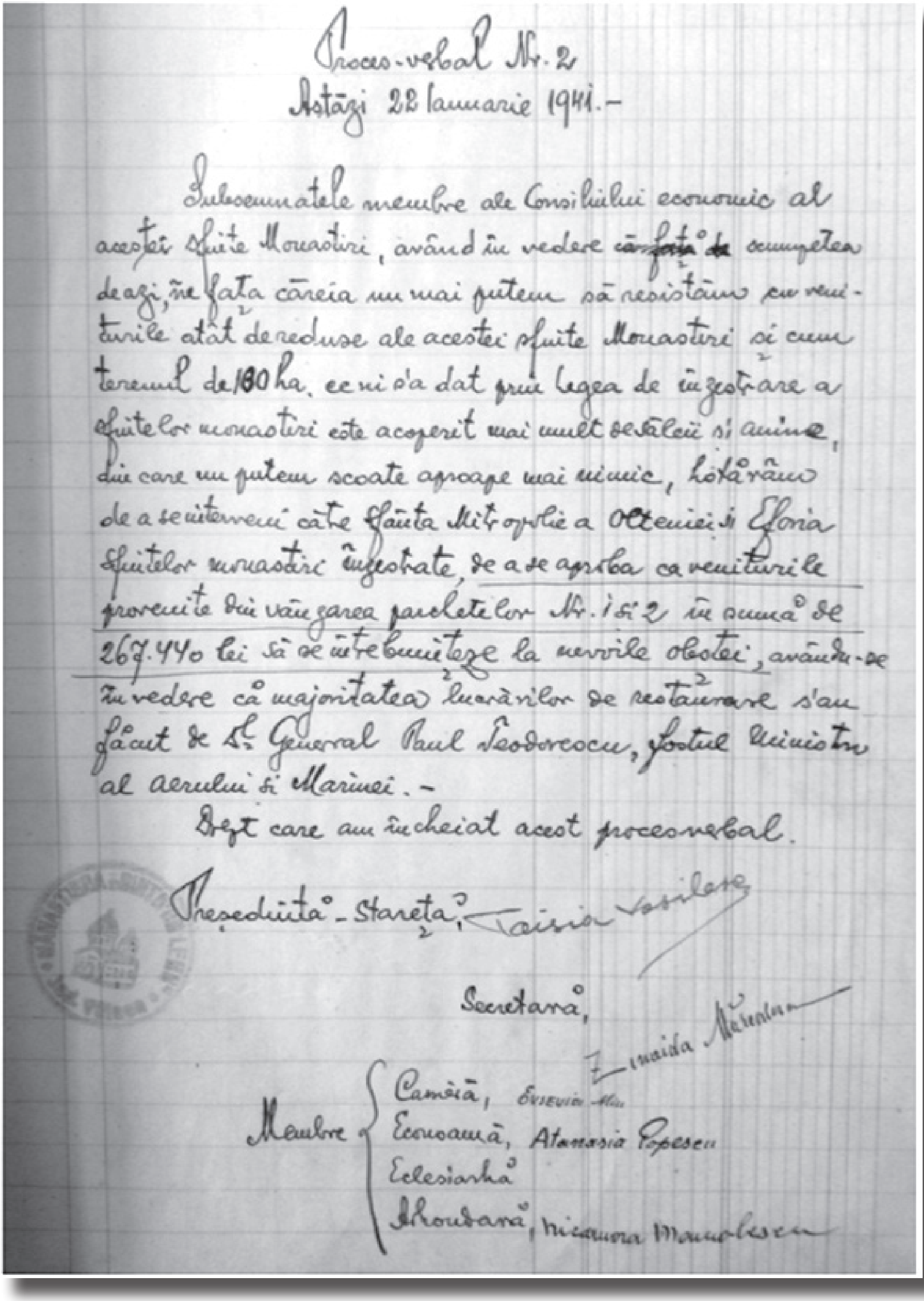

Proces-verbal Nr. 2
Astăzi 22 Ianuarie 1941.-

Subsemnatele membre ale Consiliului economic al acestei sfinte Mânăstiri, având în vedere ~~cumfața~~ de scumpetea deazi, în fața căreia nu mai putem să rezistăm cu veniturile atât de reduse ale acestei sfinte Mânăstiri și cum terenul de 100 ha. ce ni s'a dat prin legea de înzestrare a sfintelor mânăstiri este acoperit mai mult de sălcii și anine, din care nu putem scoate aproape mai nimic, hotărâm de a se interveni către Sfânta Mitropolie a Olteniei și Eforia Sfintelor mânăstiri înzestrate, de a se aproba ca veniturile provenite din vânzarea parchetelor Nr. 1 și 2 în sumă de 267.440 lei să se întrebuințeze la nevoile obștei, având-se în vedere că majoritatea lucrărilor de restaurare s'au făcut de D-l General Paul Teodorescu, fostul Ministru al Aerului și Marinei.-

Drept care am încheiat acest procesverbal.

Președintă - Stareță, Taisia Vasilescu

Secretară, Zenaida [illegible]

Membre:
Cămără, Evsevia [illegible]
Econoamă, Atanasia Popescu
Eclesiarhă
Arhondară, Nicanora Manolescu

R. P. R..
PATRIARHIA ROMÂNĂ

IUSTINIAN
DIN MILA LUI DUMNEZEU ARHIEPISCOP AL BUCUREŞTILOR, MITROPOLIT AL UNGRO-VLAHIEI, PATRIARH AL ROMÂNIEI
LOCŢIITOR AL CEZAREEI CAPADOCHIA,
PREŞEDINTELE SFÂNTULUI SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

VOUĂ TUTUROR CREDINCIOŞILOR DIN PAROHIE, HAR ŞI PACE DELA DUMNEZEU, PĂRINTELE DIN CERURI,
IAR DELA NOI BINECUVÂNTARE ARHIEREASCĂ ŞI DORINŢA A TOT BINELE!

Domnul Nostru Iisus Hristos, prin evangheliceşti cuvinte, binevesteşte; „Fericiţi cei milostivi, că aceia se vor milui". Apostolesc glas încă ne spune că: „pe dătătorul de bună voe, iubeşte Dumnezeu", iar în Sfânta Biserică, ori de câte ori se săvârşeşte Sfânta Liturghie, auzim: „Doamne binecuvântează pe cei ce iubesc podoaba casei tale".

Lând aminte de acestea şi având cunoştinţă de dragostea, bunăvoinţa şi râvna creştinească, arătate faţă de casa Domnului şi dovedite prin fapte de către Dl. General de armată Paul Teodorescu din comuna Joiţa judeţul Ilfov îi împărtăşim binecuvântarea noastră arhierească şi îi aducem mulţumiri pentru zidirea bisericii cu Hramul „Sf. Teodosia" Com. Joiţa Jud. Ilfov.

Primind Dumnezeu fapta cea bună ca jertfă bine plăcută, Binecuvântarea Domnului să fie asupra Voastră şi alor Voştri.

Datu-s'a din reşedinţa Sfintei Noastre Patriarhii a României în ziua 15 a lunei August anul Domnului 1948.

Nr. 8973/1948 PATRIARH † Iustinian Consilier Referent

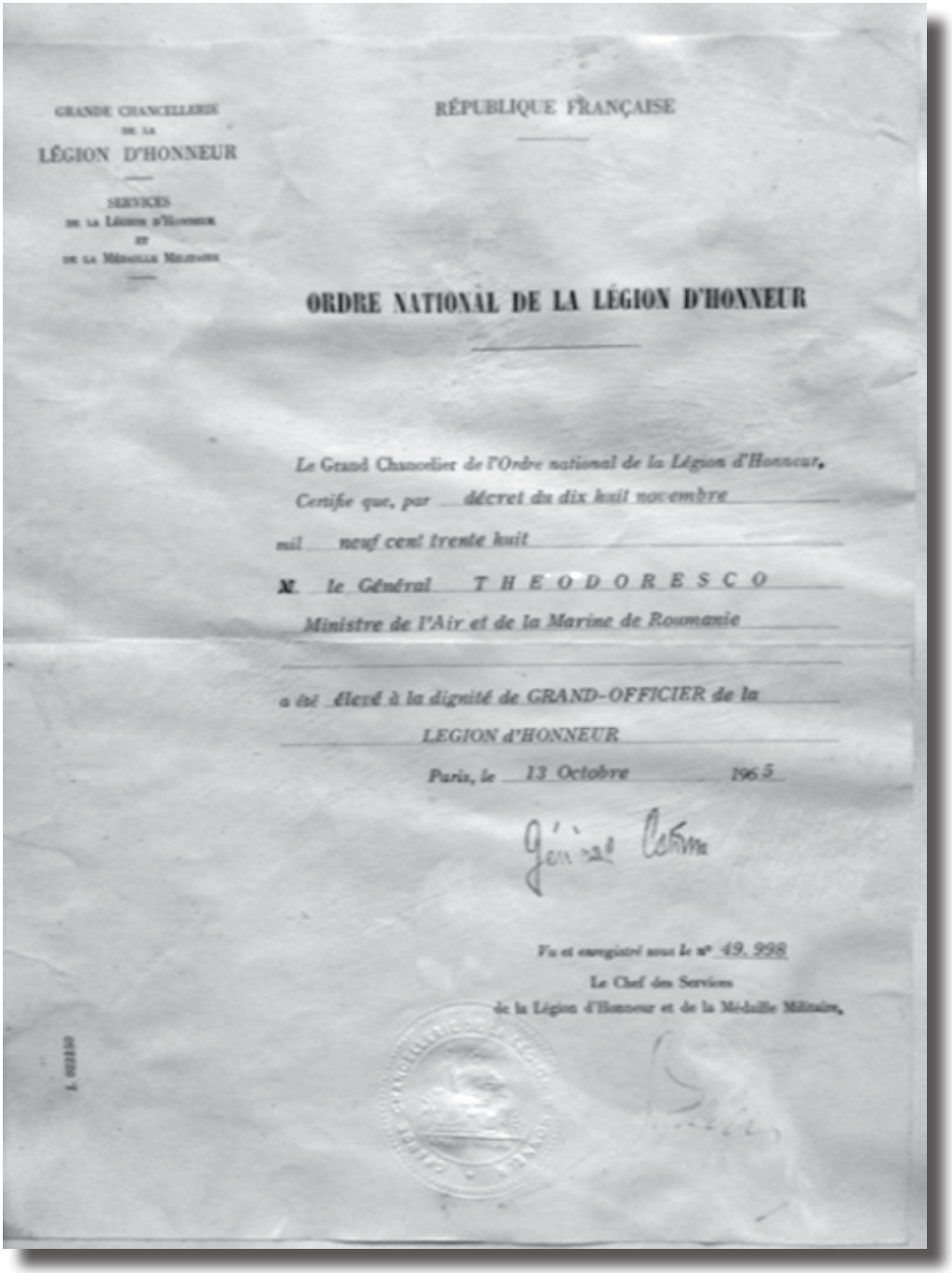

GRANDE CHANCELLERIE
DE LA
LÉGION D'HONNEUR

SERVICES
DE LA LÉGION D'HONNEUR
ET
DE LA MÉDAILLE MILITAIRE

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

ORDRE NATIONAL DE LA LÉGION D'HONNEUR

Le Grand Chancelier de l'Ordre national de la Légion d'Honneur,

Certifie que, par décret du dix huit novembre

mil neuf cent trente huit

M. le Général THEODORESCO

Ministre de l'Air et de la Marine de Roumanie

a été élevé à la dignité de GRAND-OFFICIER de la

LEGION d'HONNEUR

Paris, le 13 Octobre 1965

Vu et enregistré sous le n° 49.998

Le Chef des Services
de la Légion d'Honneur et de la Médaille Militaire,

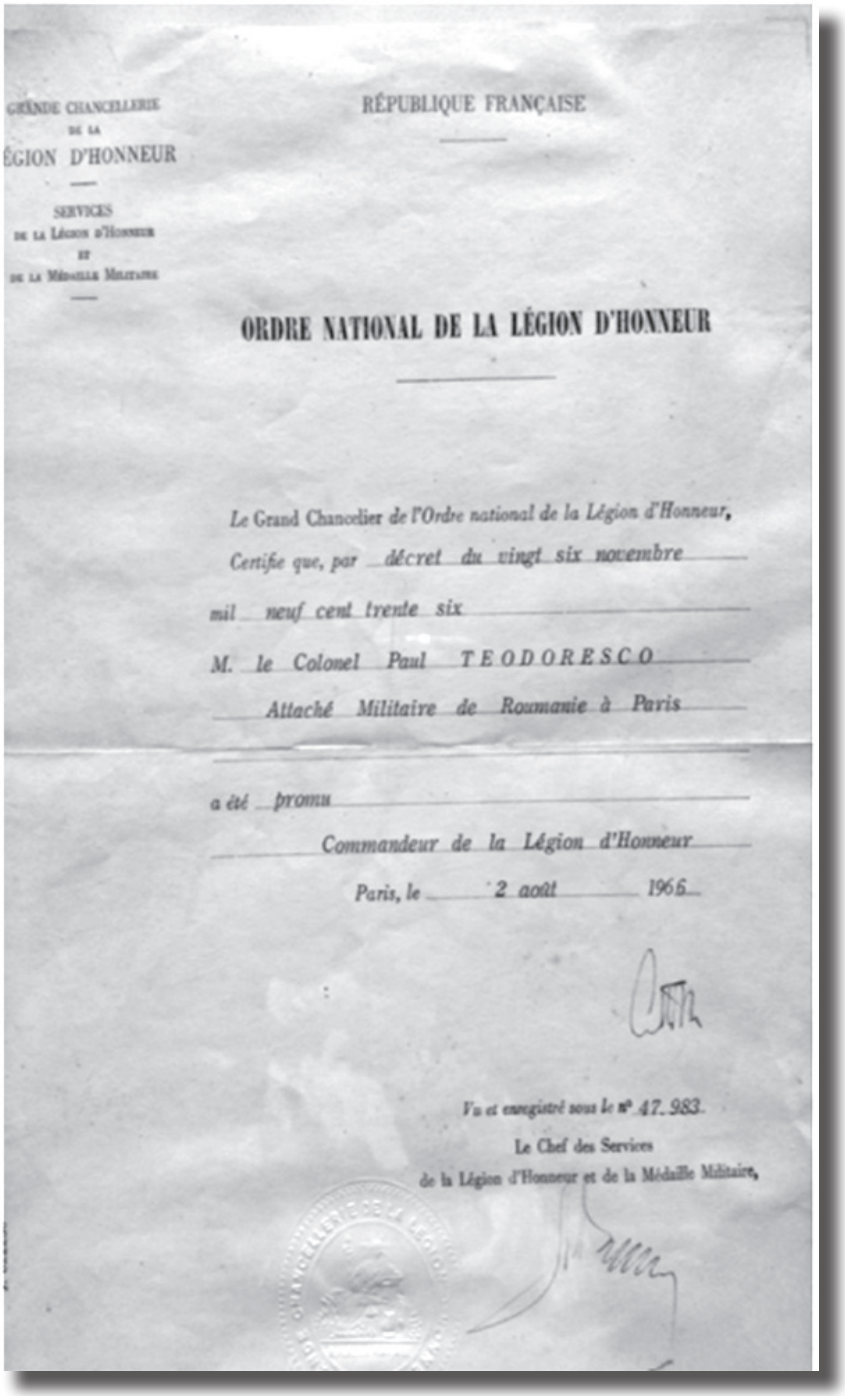

GRANDE CHANCELLERIE
DE LA
LÉGION D'HONNEUR

SERVICES
DE LA LÉGION D'HONNEUR
ET
DE LA MÉDAILLE MILITAIRE

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

ORDRE NATIONAL DE LA LÉGION D'HONNEUR

Le Grand Chancelier de l'Ordre national de la Légion d'Honneur,

Certifie que, par décret du vingt six novembre

mil neuf cent trente six

M. le Colonel Paul TEODORESCO

Attaché Militaire de Roumanie à Paris

a été promu

Commandeur de la Légion d'Honneur

Paris, le 2 août 1966

Vu et enregistré sous le n° 47.983.

Le Chef des Services
de la Légion d'Honneur et de la Médaille Militaire,

Cuvântarea de răspuns a Generalului r. Paul Teodorescu, cu ocazia aniversării sale de 87 de ani, de către aviatori şi marinari, în ziua de 20 iunie 1975 la Casa Centrală a Armatei – Bucureşti

Respectate Doamne,
Domnilor Generali,
Distinşi camarazi,

Sărbătorirea de astăzi, cu prilejul împlinirii vârstei de 87 de ani, m-a mişcat profund, fiind venită de la d-tră, colaboratorii mei, pentru ridicarea cât mai sus, a aripilor aviaţiei româneşti.

Nobilei dv. atenţiune este cu atât mai preţuită de mine, cu cât este expresia sinceră, curată, fidelă a sentimentelor dv. devotate şi absolut dezinteresate, neexistând din partea dv. nici o umbră de interes, fapt pentru care vă mulţumesc cu recunoştinţă.

În cuvântările ţinute s-a pus prea mult accentul pe activitatea mea. Realitatea este alta, căci eu, fără lipsă de modestie, n-am fost, în opera întreprinsă de dv. decât un simplu cârmaci, vâslaşii credincioşi şi pricepuţi aţi fost dv. – colectivul de colaboratori – (ingineri, constructori, tehnicieni, specialişti, profesori, piloţi şi tot personalul navigant, care aşi depus o muncă uriaşă, titanică, cu tot sufletul, zelul şi avântul, pentru propăşirea aviaţiei naţionale.

În consecinţă, nu trebuie să se uite niciodată că dv. sunteţi demnii urmaşi ai iluştrilor înaintaşi Vuia, Vlaicu, Coandă; să nu se uite nicicum că dv. aţi fost fervenţii continuatori ai acestor iluminaţi pionieri ai aviaţiei internaţionale, şi că pe drept, aviaţia română poate purta cu mândrie (emblema), blazonul de întâietate al aviaţiei mondiale.

Vă rog să credeţi că spusele mele nu sunt măguliri uşuratice sau laude searbăde, ci purul adevăr al convingerii mele. Afirmaţia mea este dovedită categoric fără echivoc în mod practic de faptele eroice de război ale dv., înregistrate de lucrarea oficială „România în Războiul Antihitleriştilor“ şi în acelaşi timp aduse la cunoştinţă de puternica armată sovietică, prin slave de focuri, de artilerie, după fiecare victorie câştigată.

Aceasta fiind realitatea, mi-aşi permite libertatea de a face o scurtă incursiune în istoricul aviaţiei, cunoscând foarte bine activitatea dv. ca unul care am servit această armă timp de 18 ani, în posturile de şef de stat major al aeronauticii, de profesor de tactica aviaţiei la Şcoala Superioară de Război şi de ministru al Aviaţiei şi Marinei.

Zborul nostru începe în Franţa cu Vuia în 1906. Este primul om … (indescifrabil) …. În 1908, un avocat bogat, dinamic şi înflăcărat de aviaţie, pe nume Cerchez creează un nucleu de aviaţie, la Chitila, pe un teren dat de el. acest nucleu cuprindea, în mic, tot ce trebuia pentru început: un avion francez dat de el, doi instructori de zbor străini, teren de aterisaj, patru hangare, un atelier, o casă-birouri, o şcoală de pilotaj, o direcţie condusă de însuşi avocatul Cerchez şi chiar o mică tribună de privit zborurile începătorilor, pentru curioşi şi admiratori. În 1911 sunt brevetaţi primii 6 ofiţeri de geniu, printre care şi sublo-

cotenentul Gh. Negrescu, venerabilul general de 88 de ani, preşedintele aviatorilor veterani, care povesteşte cu patos de prima lui iubire – Aviaţia -. O altă şcoală similară se mai creează şi la Cotroceni sub conducerea lui Valentin Bibescu, cu brevet de pilot din Franţa.

Eforturile celor doi directori atraseră atenţia marelui patriot Nicolae Filipescu, Ministru de Război, care le subvenţionează patru avioane franceze. Intuind importanţa aviaţiei în viitor, pentru armată, acest ministru ia ambele şcoli sub aripa lui protectoare, creând totodată aviaţia militară.

Din acest moment tot personalul primeşte instrucţie militară şi ia parte la campania din 1913 în Bulgaria. Numărul de 10 avioane cu personalul respectiv primeşte zilnic misiuni de recunoaştere în folosul trupelor terestre de care se achită foarte bine.

Aviaţia română, deşi mică, avea totuşi importanţă fiind prima aviaţie din Europa care participă pe un câmp pe luptă, prevestind prin aceasta că dezvoltându-se, va deveni o armă de război puternică.

Ca urmare, atenţia pentru ea se măreşte, fonduri mai mari i se alocă, avioanele se ridică la numărul de 30 organizate în escadrile şi grupe, pregătirea militară se perfecţionează, misiunile de recunoaştere şi reglaj sunt bine studiate. Totul este pus la punct în aşa măsură încât la primul război mondial, cu toată asprimea lui, aviaţia noastră face faţă cu cinste, în special în bătălia de la Mărăşeşti. La sfârşitul războiului, personalul zburător formează o pepinieră de aşi (prezenţi aici) care realizează o nouă elită de piloţi şi pun bazele unei aviaţii de structură occidentală, cu moral robust şi avântat, executând raiduri reuşite în ţări depărtate, pentru gloria tricolorului român.

Cu aureola ieşită din primul război mondial şi importanţa sa i se atribuie de principala armă de luptă, aviaţia noastră ia o alură prestigioasă, făcând în continuare salturi impresionante. Plecată, cum se ştie de la rangul minor de subarmă, cu denumirea de aeronautică, ea sare în 1923, la rangul de Inspectorat general al Aeronauticii, apoi la rangul de armă şi subsecretariat de aviaţie, pentru a culmina în 1938 cu rangul de minister, bine alcătuit, cu mari unităţi organice, cu o tehnică dezvoltată, cu mai multe fabrici de avioane şi atributele sale, cu un personal tehnic valoros şi cu un personal navigant eroic (prezenţi în sală) de a căror fapte răsunătoare se vorbeşte încă şi se va mai vorbi.

Primii mei paşi în aviaţie au fost în 1923, când am început să servesc aeronautica, ca şef de Stat Major al Inspectoratului General al Aeronauticii, creaţie nouă, care a fost salutară pentru progresul de mai târziu al aviaţiei.

Inspectoratul avea ca ajutoare: statul major nou creat ca şi el, pentru partea de instrucţie şi cea operativă, şi direcţia tehnică existentă pentru tehnică şi administraţie.

Statul major a fost încadrat cu elemente excepţionale, ofiţeri de stat major de la uscat, aviaţia neavând încă ofiţeri de stat major. Nici unul din aceştia şu cu mine nu avem decât cunoştinţe vagi şi limitate despre aviaţie. Dar după cum la începutul tuturor începuturilor şi în condiţii mult mai grele s-au realizat lucruri de seamă de către oameni fără carte şi total nepricepuţi, cu atât mai mult noi, care aveam şi şansa de a fi îndrumaţi de cadrele cu experienţă ale direcţiei tehnice … (indescifrabil).

După ce am învăţat bine lecţia am purces la întocmirea următorului plan de lucru, cu următoarele puncte:

1. Obținerea unui buget separat de cel al Ministerului Armatei, care dădea libertate deplină și independența necesară de lucru.

2. Redactarea unei legi a aviației, care să reglementeze drepturile și obligațiile personalului navigant, recrutat în aviație din toate armele.

3. Construirea unei fabrici de avioane, pentru a nu mai fi tributari străinătății.

4. Crearea de școli proprii de aviație, pentru pregătirea personalului activ și de rezervă.

5. Formarea în străinătate de ingineri de aviație.

6. Tipărirea de regulamente pentru toate specialitățile de aeronautică.

7. Dezvoltarea aviației civile.

8. Mărirea orelor de zbor.

9. Crearea secției de femei aviatoare.

10. Crearea secției de viitori ofițeri de stat major pentru unitățile aeronautice.

11. Crearea școlii pregătitoare de ofițeri pentru artileria antiaeriană.

12. Crearea școlii de ofițeri mecanici.

13. Crearea regimentului de geniu aeronautic.

14. Crearea de cămine de convalescență și odihnă pentru aviatori.

15. Crearea cartierului muncitoresc pentru cazarea lucrătorilor calificați la fabrica de avioane Brașov.

16. Ridicarea unui monument pentru eroii aviației.

17. Schimbarea denumirii de aeronautică, în aviație, și de subarmă în armă de sine stătătoare.

18. Participarea aviației la manevrele mari de toamnă.

19. Organizarea de raiduri în țară și străinătate, cu acordare de premii.

Program complex și variat, pe care aviația îl execută, totuși cu toate greutățile întâmpinate.

În martie 1938, când aviația este ridicată la rangul de minister, mi se încredințează conducerea acestui departament. Situația este mult mai grea decât în perioada dintre cele două războaie mondiale, din cauza atmosferei amenințătoare a unui nou război. Într-adevăr,viața se scumpește, prețurile se ridică, valoarea monedei scade, specula domnește. Bugetul aviației, în alte fonduri în afară de cel ordinar, este deja angajat, cerințele Marelui Stat Major sunt mereu crescânde. Situația este foarte critică. Totuși, aviația își păstrează încercatul ei moral.

Ghidată de idei îndrăznețe, dinamice, care au salvat-o în mai multe împrejurări, găsește o formă financiară, într-o restructurare economică a mijloacelor existente. Fără pierderi de timp s-a trecut la următoarele operații:

1. Micșorarea prețurilor la cele 240 de contracte deja încheiate de predecesori, care a adus o economie de 385.600.000.

2. Obținerea, printr-o organizare economică a fondului - timbrul aviației, a sumei de 885.000.000.

3. Obținerea, prin aceeași măsură a unui beneficiu, la Fabrica I.S.R. Brașov, a sumei de 124.000.000.

4. Realizarea unei economii la construcția Școlii de Război, întrebuințând mâna

de lucru militară, gratuit, în valoare de 335.000.000.

5. Realizarea unei economii de la gratuitatea terenurilor de aterisaj în valoare de 50.000.000.

6. Anularea unui contract cu fabrica Laromat, pentru materiale feroase care n-aveau nici o contingență cu aviația, în valoare de 500.000.000.

Totalul acestor uluitoare economii în valoare de 2.329.600.000 au fost întrebuințate integral pentru investiții în folosul aviației, care au contribuit la încurajarea aviației și comportarea ei remarcabilă în cel de-al doilea război mondial.

Mai este foarte interesant de adăugat pentru lauda aviației încă o sumă foarte importantă de circa 500.000.000, în folosul economiei naționale realizată de aviație, prin construirea a 76 de silozuri în țară. Guvernul a dat această sarcină grea Ministrului Aerului și Marinei să construiască aceste silozuri, cerute de Ministerele Agriculturii și Economiei, în scopul valorificării cerealelor, plasate în străinătate. Contribuția aviației a constat în folosirea personalului tehnic, de la Casa Autonomă P.C.A (poduri, comunicații, apă), care făcea parte din organizarea Ministerului Aer și Marină.

Prin acestea, aviația a avut un rol decisiv la propășirea economiei naționale, prin invențiile sale care stau la baza aviației internaționale și modul remarcabil cum s-a comportat în cele două războaie mondiale.

A fost pentru mine un punct de onoare și de conștiință să va mulțumesc mai demult, dar prilejul nu s-a ivit decât astăzi ca să vă exprim toată gratitudinea mea, pentru faptele dv., scrise cu sânge în Cartea de Aur a neamului.

D-lor generali, reprezentanți ai aviației de astăzi,

Sărbătorirea mea, din acest an, are o importanță capitală pentru mine. Ea înseamnă îndeplinirea unei arzătoare dorințe, pe care o purtăm în suflet de multă vreme și anume: apropierea între aviatorii veterani și cei tineri.

Mi se părea un anacronism ca în aceeași țară, între frați, să existe, după 30 de ani, două stări sufletești deosebite. Dorim cu toții ca apropierea care s-a făcut la Monumentul Aviatorilor jertfiți pentru patrie să fie de bun augur și pentru totdeauna.

Fiind în asentimentul tuturor camarazilor aici prezenți v-aș ruga să binevoiți a aduce la cunoștință forurilor superioare bucuria reunirii noastre, care s-a pecetlui în ziua aviației, pentru binele neamului.

General Paul Teodorescu

OBSERVAȚII:
Mobilierul este în situația de a fi restaurat.
Covoarele şi covertura sunt mult degradate.

ÎNTOCMIT
Din partea Sf. Mânăstiri
Maica STAREȚĂ
Monahia Epiharia Diaconeasa
Din partea donatorului
s.s. (Paul Teodorescu)

28 VI 1888 – 28 VI 1975
DOMNULUI GENERAL COLONEL IR. PAUL TEODORESCU
CU OCAZIA FRUMOASEI ANIVERSĂRI
OMAGIU ȘI DEOSEBITĂ PREȚUIRE
DIN PARTEA AVIATORILOR ȘI MARINARILOR R.
Ostaș și Creator,
Ați fost al țării-ntregi!
...Furat de zări albastre
Acum, simțiți al nostru!
Zburați cu noi alături
Urcînd cu bogăția
Spre anul: Două mii!

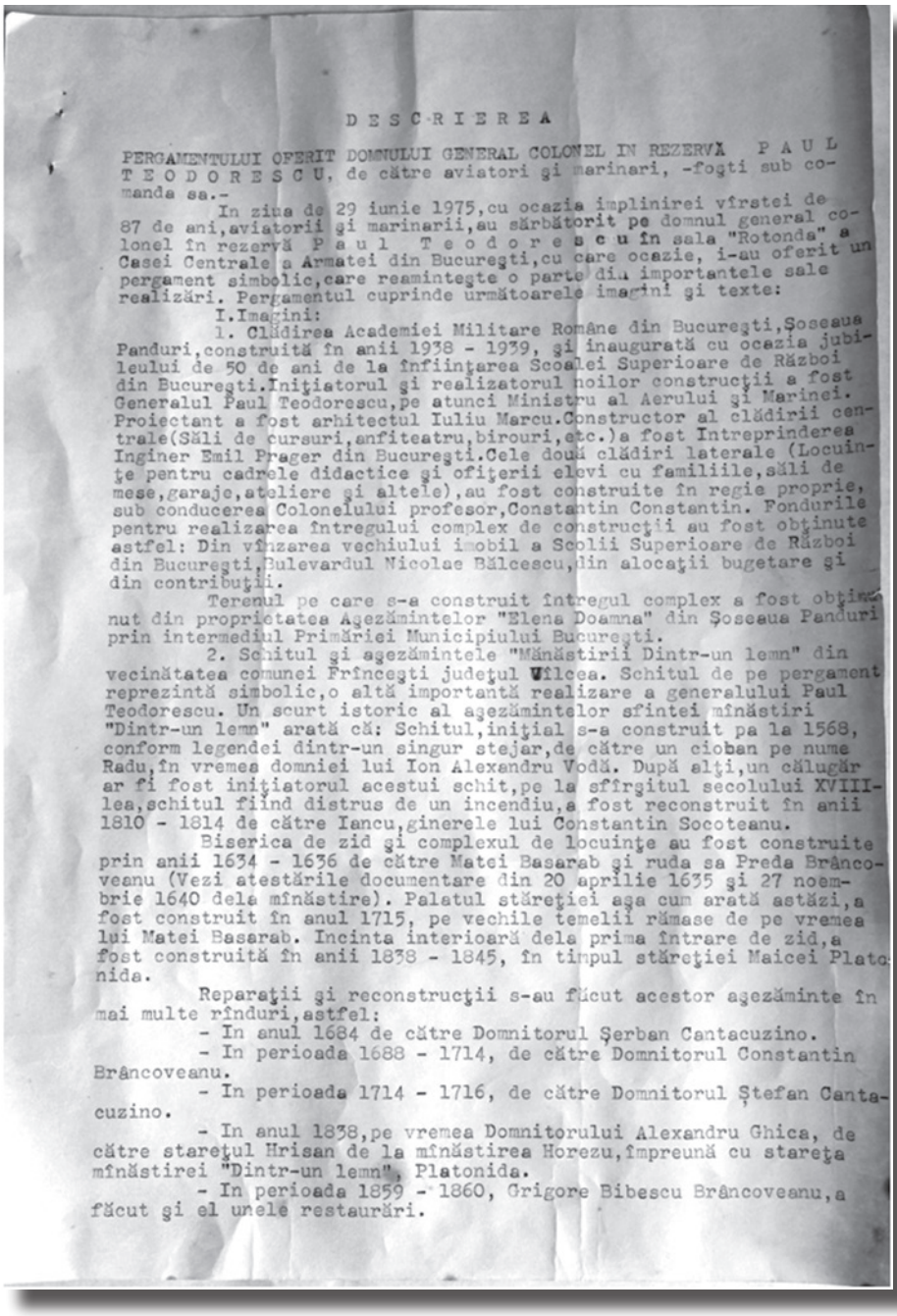

D E S C R I E R E A

PERGAMENTULUI OFERIT DOMNULUI GENERAL COLONEL IN REZERVĂ P A U L T E O D O R E S C U, de către aviatori şi marinari, -foşti sub comanda sa.-

In ziua de 29 iunie 1975,cu ocazia împlinirei vîrstei de 87 de ani,aviatorii şi marinarii,au sărbătorit pe domnul general colonel în rezervă P a u l T e o d o r e s c u în sala "Rotonda" a Casei Centrale a Armatei din Bucureşti,cu care ocazie, i-au oferit un pergament simbolic,care reaminteşte o parte din importantele sale realizări. Pergamentul cuprinde următoarele imagini şi texte:

I.Imagini:

1. Clădirea Academiei Militare Române din Bucureşti,Şoseaua Panduri,construită în anii 1938 - 1939, şi inaugurată cu ocazia jubileului de 50 de ani de la înfiinţarea Scoalei Superioare de Război din Bucureşti.Iniţiatorul şi realizatorul noilor construcţii a fost Generalul Paul Teodorescu,pe atunci Ministru al Aerului şi Marinei. Proiectant a fost arhitectul Iuliu Marcu.Constructor al clădirii centrale(Săli de cursuri,anfiteatru,birouri,etc.)a fost Intreprinderea Inginer Emil Prager din Bucureşti.Cele două clădiri laterale (Locuinţe pentru cadrele didactice şi ofiţerii elevi cu familiile,săli de mese,garaje,ateliere şi altele),au fost construite în regie proprie, sub conducerea Colonelului profesor,Constantin Constantin. Fondurile pentru realizarea întregului complex de construcţii au fost obţinute astfel: Din vînzarea vechiului imobil a Scolii Superioare de Război din Bucureşti,Bulevardul Nicolae Bălcescu,din alocaţii bugetare şi din contribuţii.

Terenul pe care s-a construit întregul complex a fost obţinut din proprietatea Aşezămintelor "Elena Doamna" din Şoseaua Panduri prin intermediul Primăriei Municipiului Bucureşti.

2. Schitul şi aşezămintele "Mănăstirii Dintr-un lemn" din vecinătatea comunei Frînceşti judeţul Vîlcea. Schitul de pe pergament reprezintă simbolic,o altă importantă realizare a generalului Paul Teodorescu. Un scurt istoric al aşezămintelor sfintei mînăstiri "Dintr-un lemn" arată că: Schitul,iniţial s-a construit pa la 1568, conform legendei dintr-un singur stejar,de către un cioban pe nume Radu,în vremea domniei lui Ion Alexandru Vodă. După alţi,un călugăr ar fi fost iniţiatorul acestui schit,pe la sfîrşitul secolului XVIII-lea,schitul fiind distrus de un incendiu,a fost reconstruit în anii 1810 - 1814 de către Iancu,ginerele lui Constantin Socoteanu.

Biserica de zid şi complexul de locuinţe au fost construite prin anii 1634 - 1636 de către Matei Basarab şi ruda sa Preda Brâncoveanu (Vezi atestările documentare din 20 aprilie 1635 şi 27 noembrie 1640 dela mînăstire). Palatul stăreţiei aşa cum arată astăzi,a fost construit în anul 1715, pe vechile temelii rămase de pe vremea lui Matei Basarab. Incinta interioară dela prima întrare de zid,a fost construită în anii 1838 - 1845, în timpul stăreţiei Maicei Platonida.

Reparaţii şi reconstrucţii s-au făcut acestor aşezăminte în mai multe rînduri,astfel:

- In anul 1684 de către Domnitorul Şerban Cantacuzino.
- In perioada 1688 - 1714, de către Domnitorul Constantin Brâncoveanu.
- In perioada 1714 - 1716, de către Domnitorul Ştefan Cantacuzino.
- In anul 1838,pe vremea Domnitorului Alexandru Ghica, de către stareţul Hrisan de la mînăstirea Horezu,împreună cu stareţa mînăstirei "Dintr-un lemn", Platonida.
- In perioada 1859 - 1860, Grigore Bibescu Brâncoveanu,a făcut şi el unele restaurări.

- In anul 1938, stareţă fiind Maica Paisia Vasilescu,aşezămintele mînăstireşti care se găseau într-o stare avansată de deteriorare,prin strădania Generalului Paul Teodorescu,li-s-au făcut reînoviri substanţiale,reparaţii şi complectări. In anul 1939, lucrările fiind terminate,Ministerul Cultelor şi Sfînta Patriarhie,la sugestia Domnului Paul Teodorescu,au acordat privilegiul ca,Mînăstirea "Dintr-un lemn" să fie loc de pomenire a eroilor aviatori şi marinari,precum şi loc de reculegere şi închinăciune pentru cei în viaţă.

3. Monumentul aviatorilor din Bucureşti,Bulevardul Aviatorilor Sectorul I.,constituie încă o contribuţie de mare valoare a Locotenent colonelului Paul Teodorescu,care în anul 1923,în cadrul unui Comitet de iniţiativă şi organizare,a pus bazele construirii şi înălţării uneia dintre cele mai semnificative opere naţionale,ce reprezintă "Sacrificiul aviatorilor şi victoria aviaţiei". Comitetul,compus din:Preşedinte,Alteţe Sa Regală,Principele Carol şi membrii: C.Olănescu, M.Oromolu,Prof.Dr.I.Cantacuzino,Lt.Colonel Paul Teodorescu şi Medin Locotenent Colonel aviator Dr.Victor Anastasiu,au luat o serie de măsuri pentru procurarea de fonduri,de teren şi deschiderea unui concurs de machete cu premii,pentru realizarea celui mai semnificativ monument. După aproape doisprezece ani de strădanii,s-a reuşi ca la 20 iulie 1935 -ziua aviaţiei- să se inaugureze mult aşteptatul monument simbol al curajului şi al eroismului românesc,operă a Lidiei Kotzebue (născută Cantacuzino) sculptor. Monumentul este apreciat ca unul dintre cele mai reuşite din lume,de acest gen.

4. Insigna de observator aerian,schiţată pe pergament arată că Paul Teodorescu nu a fost numai Ministru al Aeronauticei şi Marinei ci şi un executant de bază din cadrele personalului navigant.

5. Sigiliul,cu care în gen strămoşesc,se încheie pergamentul conţine imprimat în ceară roşie,pe o faţă "Vulturul,insigna de pilot aviator" iar pe ceilaltă faţă "Ancora şi parîma",simboluri ale celor două erice armate.

II. Texte:

28.VI.1888 - 28.VI.1975.

Domnului General Colonel r.Paul Teodorescu,cu ocazia frumoasei aniversări. Omagiu şi deosebită preţuire din partea aviatorilor şi marinarilor r.

Ostaş şi creator,
Aţi fost al ţării întrgi !
Furat de zări albastre
Acum,sînteţi al nostru !
Zburaţi cu noi alături
Urcînd cu bogăţia
De fapte noi şi de idei
Spre anul două mii !

Urmează:

Semnăturile aviatorilor şi marinarilor de pe pergament:

1.Gen.ing.av.Negrescu Gheorghe
2.Gen.av.Niculescu Aurel
3.Amiral Măcelaru Horia
4.Comodor av.ing.Nicolau Const.
5.Gen.ing.Gudju Ion
6.Cdor av.Stefănescu Gheorghe.
7.Cdor av.Botez A.Gheorghe
8.Ing.av.Timogenco Vladimir
9.Ing.Stănculescu Felix
10.Cdor meteo Bibescu Alexandru
11.Ing.av.Ilie V.Stan
12.Ing.av.Gheorghiu C.Constantin
13.Ing.Mozeş Ion
14.Cdor av.Negrescu Cornel

\- 3 -

15.Cdor av.Pavlovschi Mihail
16.Pictor Damian C.
17.Cdor av.Vizante Dan
18.Cdor av.Iliescu Nic.Mitral.
19.Cdor av.Petrescu Ulise.
20.Lt.Cdor av.Ursănescu Gh.
21.Av.Cândea Nicolae
22.Av.Negulici Teodor
23.Av.Par.Dumitrescu Traian Popa
24.Lt.Cdor av.Scurtu Dan
25.Maria Jienescu
26.Av.Mariana Drăgescu
27.Of.Ech.av.Marin Nicolae
28.Maior av.Focşeneanu Mihai
29.Of.Ech.Holca Ioan
30.Ing.av.Colceag Constantin
31.Lt.Col.Smeu Ion
32.Ing.Wagner Constantin
33.Cdor av.Voiculescu
34.Cpt.Cdor av.Lăzărescu Lazăr
35.Maior av.Cioabă Valeriu
36.Radio G. Diaconescu Gheorghe
37.Av.Ciobanu Vasile
38.Adj.av.Nedelcu Constantin
39.Av.Crăiniceanu Petre
40.Av.Bunduc Vasile
41.Cpt.av.Chirvăsuţă Cristea
42.Av.Giosanu Milan
43.Cdor ing.Mihăilescu Gheorghe
44.Mstr.Mec.av.Tulin Vasile
45.Lt.av.Penescu Petre
46.Rad.tel.bord Popescu Sebastian
47.Av.Popescu Valentin
48.Ing.av.Tulea Sorin
49.Av.Hulea Gheorghe
50.Lucia Vizante
51.Gen.av.Sahini Alexandru
52.Gen.av.Zărnescu Gheorghe
53.Col.av.Baltagi Paul
54.Col.Ucrain Vasile
55.Ctra-Amiral Iacomi D.
56.Comodor av.ing.Marin Anton
57.Gen.av.Ionescu-Rîmnic Ion
58.Cdor Păunescu Aurelian.
59.Cpt.av.Tănase Nicolae
60.Col.Mastacan Grigore
61.Arhitect Turcanu Gheorghe
62.Ing.av.Frim Alexandru
63.Ing.av.Dîmboiu Emil
64.Ionescu Ovidiu
65.Cdor av.Popescu A.Ion Oiţă
66.Cdor av.ing.Balotescu Nicolae
67.Cpt.av.Florescu Constantin Dacus
68.Maior Par.Soverth Dtefan
69.Cdor av.Rădulescu Nicolae Nae
70.Lt.Cdor av.Circa Stefan
71.Cpt.av.Di-Cezare Ioan
72.Av.Marinescu Nicolae
73.Lt.Cdor Droc Emil
74.Lt.Cdor av.Gavriloiu Nicolae
75.Av.Nadia Ruso
76.Av.Elena Corovanu
77.Av.Dănălache Stan
78.Maior av.Maga Ioan
79.Av.Cuba Ioan
80.Cpt.Cdor av.Ceauşu Titus
81.Lt.Col.Austriacu Ion
82.Av.Grant Eduard
83.Cpt.Cdor av.Pretorian Mihai
84.Cpt.Cdor av.Boldur Voinescu C-tin
85.Rad.tel.Ioniţă Ion
86.Av.Stamatescu Petre
87.Lt.Col.av.Tatus Grigore
88.Av.Ticuşan Petre
89.Av.Dunaigi Gheorghe
90.Av.Mănică Dumitru
91.Cdor av.Gheorghiu Patriciu
92.Av.Mailat Nicolae
93.Col.mec.Boacă Tănase
94.Av.Negrescu Alexandru
95.Paraş. Pangică Nicolae
96.Col.av.Stîngaciu Vladimir
97.Av.Tudose Stelian
98.Gen.av.Celăreanu Constantin

Intocmit de:Cdor av.Popescu A.Ion Oiţă,Arhitect Ţurcanu Gheorghe,Inginer Ilie.V.Stan şi Nicolae G.Cândea.

Lt Col. av. Popescu A. — Ţurcanu
Ing Ilie V. Stan — Cândea

O VIAȚĂ ÎNCHINATĂ
ARMATEI ROMÂNE
FOSTULUI NOSTRU COMANDANT AL
REGIMENTULUI DE GARDĂ MIHAI VITEAZU
GENERAL PAUL TEODORESCU
LA A
LXXXVIII-a ANIVERSARE
1888-1976
PREZENTĂM URĂRILE NOASTRE DE SĂNĂTATE
ȘI RESPECTUOASĂ RECUNOȘTINȚĂ PENTRU ÎNȚELEAPTA
ȘI PĂRINTEASCA CONDUCERE A REGIMENTULUI
CARE S-A DISTINS ÎN TIMP DE PACE ȘI GLORIOS
PE CÎMPUL DE LUPTĂ ÎN AL DOILEA RĂZBOI
MONDIAL 1941-1944
DIN PARTEA COLABORATORILOR
28 IUNIE - 1976

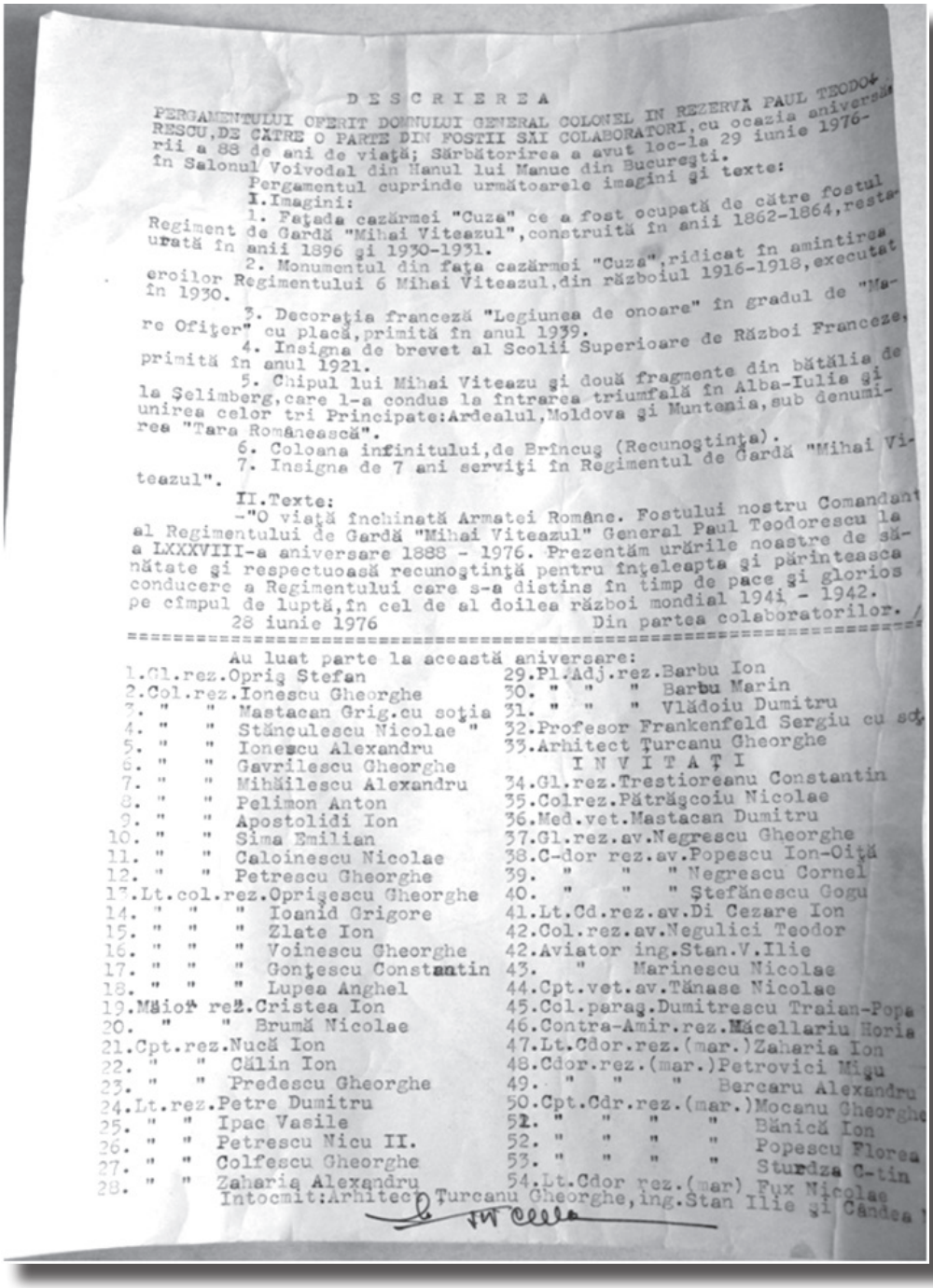

DESCRIEREA

PERGAMENTULUI OFERIT DOMNULUI GENERAL COLONEL IN REZERVA PAUL TEODORESCU,DE CĂTRE O PARTE DIN FOSTII SAI COLABORATORI,cu ocazia aniversării a 88 de ani de viaţă; Sărbătorirea a avut loc-la 29 iunie 1976-în Salonul Voivodal din Hanul lui Manuc din Bucureşti.

Pergamentul cuprinde următoarele imagini şi texte:

I.Imagini:

1. Faţada cazărmei "Cuza" ce a fost ocupată de către fostul Regiment de Gardă "Mihai Viteazul",construită în anii 1862-1864,restaurată în anii 1896 şi 1930-1931.

2. Monumentul din faţa cazărmei "Cuza",ridicat în amintirea eroilor Regimentului 6 Mihai Viteazul,din războiul 1916-1918,executat în 1930.

3. Decoraţia franceză "Legiunea de onoare" în gradul de "Mare Ofiţer" cu placă,primită în anul 1939.

4. Insigna de brevet al Scolii Superioare de Război Franceze, primită în anul 1921.

5. Chipul lui Mihai Viteazu şi două fragmente din bătălia de la Şelimberg,care l-a condus la întrarea triumfală în Alba-Iulia şi unirea celor trei Principate:Ardealul,Moldova şi Muntenia,sub denumirea "Tara Românească".

6. Coloana infinitului,de Brîncuş (Recunoştinţa).

7. Insigna de 7 ani serviţi în Regimentul de Gardă "Mihai Viteazul".

II.Texte:

-"O viaţă închinată Armatei Române. Fostului nostru Comandant al Regimentului de Gardă "Mihai Viteazul" General Paul Teodorescu la a LXXXVIII-a aniversare 1888 - 1976. Prezentăm urările noastre de sănătate şi respectuoasă recunoştinţă pentru înţeleapta şi părinteasca conducere a Regimentului care s-a distins în timp de pace şi glorios pe cîmpul de luptă,în cel de al doilea război mondial 194i - 1942.

28 iunie 1976 Din partea colaboratorilor.

==========

Au luat parte la această aniversare:

1.Gl.rez.Oprig Stefan
2.Col.rez.Ionescu Gheorghe
3. " " Mastacan Grig.cu soţia
4. " " Stănculescu Nicolae "
5. " " Ionescu Alexandru
6. " " Gavrilescu Gheorghe
7. " " Mihăilescu Alexandru
8. " " Pelimon Anton
9. " " Apostolidi Ion
10. " " Sima Emilian
11. " " Caloinescu Nicolae
12. " " Petrescu Gheorghe
13.Lt.col.rez.Oprişescu Gheorghe
14. " " " Ioanid Grigore
15. " " " Zlate Ion
16. " " " Voinescu Gheorghe
17. " " " Gonţescu Constantin
18. " " " Lupea Anghel
19.Maior rez.Cristea Ion
20. " " Brumă Nicolae
21.Cpt.rez.Nucă Ion
22. " " Călin Ion
23. " " Predescu Gheorghe
24.Lt.rez.Petre Dumitru
25. " " Ipac Vasile
26. " " Petrescu Nicu II.
27. " " Colfescu Gheorghe
28. " " Zaharia Alexandru
29.Pl.Adj.rez.Barbu Ion
30. " " " Barbu Marin
31. " " " Vlădoiu Dumitru
32.Profesor Frankenfeld Sergiu cu soţ
33.Arhitect Ţurcanu Gheorghe

I N V I T A Ţ I

34.Gl.rez.Trestioreanu Constantin
35.Colrez.Pătrăşcoiu Nicolae
36.Med.vet.Mastacan Dumitru
37.Gl.rez.av.Negrescu Gheorghe
38.C-dor rez.av.Popescu Ion-Oiţă
39. " " " Negrescu Cornel
40. " " " Ştefănescu Gogu
41.Lt.Cd.rez.av.Di Cezare Ion
42.Col.rez.av.Negulici Teodor
42.Aviator ing.Stan.V.Ilie
43. " Marinescu Nicolae
44.Cpt.vet.av.Tănase Nicolae
45.Col.parag.Dumitrescu Traian-Popa
46.Contra-Amir.rez.Măcellariu Horia
47.Lt.Cdor.rez.(mar.)Zaharia Ion
48.Cdor.rez.(mar.)Petrovici Migu
49. " " " Bercaru Alexandru
50.Cpt.Cdr.rez.(mar.)Mocanu Gheorghe
51. " " " " Bănică Ion
52. " " " " Popescu Florea
53. " " " " Sturdza C-tin
54.Lt.Cdor rez.(mar) Fux Nicolae

Intocmit:Arhitect Ţurcanu Gheorghe,ing.Stan Ilie şi Cândea

Către,

EPISCOPIA RÎMNICULUI ŞI ARGEŞULUI
Direcţia Administrativă – Exarhat

În atenţia Prea Cuviosului Vicar Preot I. Dumitrescu R.Vîlcea

Ca urmare la adresa D-voastră nr. 384 din 8 ian.1977, către Sf. Mănăstire „Dintr-un lemn", de conţinutul căreia am luat la cunoştinţă abia în ziua de 26 ian. 1977;

Vă înaintez alăturatul memoriu, din care D-voastră veţi putea trage concluzii asupra stabilirii adevărului şi a îndepărta încercările rău intenţionate, care tind să întunece şi să distrugă o acţiune pornită cu gînduri bune şi numai cu scop patriotic, înălţător şi educative.

General (r) Paul TEODORESCU

Bucureşti 8 februarie 1977.

M E M O R I U

În vara anului 1938, subsemnatul General Teodorescu Paul, pe atunci Ministrul Aerului şi Marinei, aflat în trecere, împreună cu mai mulţi ofiţeri, prin regiunea R.Vîlcea-Băbeni am vizitat printre altele şi Sf.Mănăstire Dintr-un lemn.

Am găsit această aşezare, monument istoric, într-o jalnică ruină, începând de la grajduri şi până la Casa Domnească, cu acoperişurile distruse, adăpostind doar sute de ciori.

Profund impresionaţi de imaginea deprimantă care ne înconjura şi la rugămintea fierbinte a maicilor de a le ajuta ca să nu piară istoricul lăcaş, am stabilit :

Restaurarea, reconstrucţiile exterioare şi interioare, precum şi amenajarea din 3 camere, a unei săli corespunzătoare pentru muzeul mănăstirii;

Construirea din temelie a 3 clădiri cu mai multe camere şi 3 băi destinate drumeţiei, folosind pentru toate acestea mai ales mâna de lucru gratuită a ostaşilor şi ofiţerilor din aeronautică şi marina, între care aproape jumătate erau meseriaşi.

Lucrările au durat circa 2 ani.

După terminare, I.P.S.Mitropolitul Olteniei, mi-a adresat laude şi mulţumiri printr-o scrisoare, care se găseşte în muzeul Sf.Mănăstiri.

Ministerul Cultelor – Direcţia Monumentelor Istorice – care de asemenea intenţiona să-mi aducă mulţumiri, mie personal, a aprobat propunerea ce i-am făcut şi a hotărât ca mulţumirile să fie date în general şi în plus, ca Sf.Mănăstire, să fie dedicate tuturor

aviatorilor şi marinarilor, consfinţind aceasta prin:

- aplicarea pe zidurile clopotniţei principale, a 2 plăci de piatră:

a) una cu textul „…înoitu-s-au această ctitorie voivodală... de către Ministerul Aerului şi Marinei, în anii 1938 – 1939 …";

b) alta cu textul „Loc de rugăciune pentru aviatori şi marinari"

- aşezarea – drept simbol – pe pereţii bolţii interioare ale aceleiaşi clopotniţe, a 2 tablouri de carton, înrămate, cuprinzând numele a o parte dintre aviatorii şi marinarii distinşi, căzuţi la datorie sau în viaţă, urmînd ca într-un mare registru – pomelnic să fie înscrişi toţi aviatorii şi marinarii;

- montarea la partea exterioară a primei incinte a unor inscripţii şi simboluri ale aviaţiei şi marinei.

Hotărârea de a înscrie pe aceste tabele şi o parte dintre aviatorii şi marinarii în viaţă, a fost luată atunci, deoarece s-a apreciat că merită să fie pomeniţi şi acei care îşi riscă zilnic viaţa, reuşind să învingă moartea, iar pe de altă parte – cunoscut fiind – că toţi cei căzuţi la datorie până la acea dat figurau şi pe Monumentul Eroilor Aviatori de la Bucureşti.

A urmat în fiecare an, la anumite date, slujbe religioase, oficiate de către I.P.S. Mitropolitul Olteniei, pentru pomenirea aviatorilor şi marinarilor.

În timpul războiului, au dispărut prin deteriorare atât registrul-pomelnic cât şi cele 2 tablouri de carton.

Cu prilejul unor vizite făcute la Sf. Mănăstire de către savantul Henri Coandă şi Ing. Av. veteran Radu Irimescu, fost ministru al aerului şi marinei şi în urma discuţiilor purtate, aceştia au găsit fericită ideea pomenirii eroilor şi a celor ce au contribuit, sub diferite forme la progresul armelor lor, opiniind totodată că înscrierea acestora, în speţă, refacerea şi reaşezarea vechilor tabele, să se execute pe plăci rezistente şi nu pe carton, aşa cum au fost iniţial.

Consultându-mă ulterior şi cu General Av. Ing. Gh.Negrescu, contemporan cu Aurel Vlaicu, cu General Av. Veteran din războiul antifascist Traian Burduloiu şi cu alţi aviatori şi marinari, am îmbrăţişat cu toţii sugestiile primite şi am trecut la execuţie. În unanimitate s-a hotărât să se menţină integral listele afişate iniţial – în 1940 – iar plăcile să fie din marmură.

Mentionez că subsemnatul am fost în permanenţă preocupat de tot ceea ce se lega de întreţinerea şi îmbunătăţirile necesare aşezămintelor Sf. Mănăstiri, ca: diferite reparaţii, apă, canal, electricitate, garduri, alei, plantaţii de arbori şi arbuşti, flori etc., între altele procurînd personal şi un clopot mare pentru înlocuirea altuia deteriorat. Toate aceste acţiuni au putut fi realizate, însă, datorită mai ales ajutorului substanţial pe care l-a acordat Sf. Episcopie de Rîmnic.

În ceea ce priveşte realizarea plăcilor de marmură, deoarece am considerat că aceasta este o problemă numai a aviatorilor şi marinarilor, m-am străduit s-o definitivez pe cont propriu, fără a apela la nimeni, motiv pentru care plăcile au putut fi gata de-abia în anul 1973.

În dorinţa ca reaşezarea lor pe locurile iniţiale să fie adusă la cunoştinţa forurilor

superioare şi în măsura posibilităţilor să se facă în prezenţa unor reprezentanţi ai acestor foruri, m-am adresat pe cale ierarhică - începând cu autorităţile locale din regiune – şi până la Departamentul Cultelor, Direcţia Monumentelor Istorice.

Cu toată înţelegerea şi bună voinţa ce mi s-au arătat, peste tot, un răspuns scris la cele solicitate nu am primit. Considerând aceasta, nu ca o lipsă de atenţie, ci mai degrabă o întârziere, datorită multiplelor şi importantelor preocupări a acestor foruri şi totodată în dorinţa de a nu deranja cu insistenţele mele, mai ales că Direcţia Monumentelor Istorice prin recomandarea pe care mi-a făcut-o a specificat că o simplă reaşezare a unor plăci nu implică un ceremonial deosebit, am procedat la montarea plăcilor către sfîrşitul anului 1974.

Ţin să subliniez că în ultimii 39 de ani „Sf.Mănăstire Dintr-un lemn" a constituit preocuparea mea de căpetenie. Sunt obligat să fac uz de falsă modestie şi să amintesc că toată viaţa mea am luptat să realizez diferite obiective cu character cultural, educative, înălţător şi patriotic. Dovezi grăitoare, printre altele sunt:

- proiectarea şi construirea pe locul unor maidane şi râpe a impunătoarelor clădiri ale Academiei Militare din Bucureşti;

- proiectarea şi construirea silozurilor din portul Constanţa şi a primelor silozuri de pe tot cuprinsul ţării;

- participarea la înfiinţarea primei fabrici de avioane I.A.R., de la Braşov;

- iniţierea şi realizarea Monumentului Eroilor Aviatori din Bucureşti, recunoscut ca unul din cele mai reuşite din Europa şi din întreaga lume.

Oprindu-mă numai aici, subliniez că pentru toate acestea mi s-a acordat o totală încredere şi nimeni pînă acum nu s-a ridicat împotrivă cu vre-o obiecţiune; este surprinzător că tocmai acum - în pragul vârstei de 90 de ani - mi se arată neîncredere, starea mea morală fiind supusă unei grele încercări.

Este cazul ca în faţa unei reclamaţii, care rămâne de văzut dacă este întemeiată, să fie zdruncinat un întreg edificiu moral clădit cu gînd bun într-o muncă de o viaţă întreagă??

Pentru ca să se ia o hotărâre ca aceea cuprinsă în adresa nr.384 din 8 ianuarie 1977, poate că ar fi fost necesar să fiu şi eu întrebat şi totodată să se verifice substratul reclamaţiei, moralitatea reclamantului şi veridicitatea afirmaţiilor lui, care se arată pătimaşe.

Nu este cazul să ne gîndim dacă invidia şi răutatea nu orbesc pe unii indivizi cu înclinaţii negative?? Ce suflet şi ce caracter poate avea un om care este în stare să arunce atîta venin asupra foştilor săi comandanţi, profesori sau colegi, majoritatea morţi, cu care s-ar fi cuvenit să se simtă înfrăţit, strîns legat prin acea minunată îndeletnicire „zborul", ale cărei frumuseţi şi satisfacţii sunt tot atât de mari ca şi primejdiile care le însoţesc.

Oare, sub egida de „vajnic apărător al moralei" nu urmăreşte să camufleze anumite activităţi dubioase ale trecutului său?? Însăşi schimbarea numelui din Raţă în Racoveanu, survenită după 23 august 1944 şi deci şi renegarea părinţilor săi, nu poate da de gândit??

Faptul că nu figurează pe placa aviatorilor îl determină, probabil, pe reclamant să inventeze şi afirmaţia tendenţioasă că plăcile ar fi fost montate în grabă şi noaptea;

afirmaţia, care nefiind adevărată, poate fi uşor dovedită cu martori, cu meşterii care au lucrat timp de 2 zile precum şi cu o fotografie luată în timpul lucrului şi pe care o ţinem la dispoziţie.

Referindu-mă la afirmaţiile reclamantului, în legătură cu unele nume înscrise pe plăci, pe care le califică drept cele mai necorespunzătoare, voi arăta în cele ce urmează – deşi aceste nume sunt prea bine cunoscute în lumea aviatorilor şi marinarilor - cât de monstruoase sunt aceste afirmaţii, cu speranţa că măcar acum – fostul elev Raţă – din coada promoţiei din 1932, va afla cine au fost înaintaşii şi colegii lui pe care îi blamează şi singur să se întrebe dacă merită să mai stea alături de ei.

Astfel :

1.- Maior Aviator (r) Inginer Radu IRIMESCU, a fost iniţial ofiţer de marină. Trecut în aviaţie obţine brevetul de ofiţer-aviator la 28 iulie 1916. Erou din războiul 1916/1919, a activat în tot acest timp, atât ca pilot pe avioane în grele misiuni, pe frontul din zona Siret-Nămoloasa-Mărăşeşti şi altele, cât şi în calitate de commandant al Escadrilei F-40 şi ca instructor de zbor. A fost distins cu cele mai înalte ordine militare de război şi de pace, citări prin ordine de zi etc.

Ca o recunoaştere a deosebitelor sale merite, în dubla sa calitate de marinar şi aviator, cât şi datorită calităţilor sale intelectuale şi organizatorice, în anul 1932 – când a luat fiinţă la noi Departamentul Aviaţiei şi Marinei - a fost numit ministru al acestuia, pe care l-a organizat, dotat şi condus cu multă competenţă şi simţ patriotic, timp de 3 ani.

În perioada 1937/1938, din nou i se încredinţează conducerea aceluiaşi minister, după care este învestit cu misiunea de ambasador al României în S.U.A.

În anul 1940, fiind destituit din acest post de către guvernul de atunci legionaro-antonescian, nu s-a mai înapoiat în ţară, deoarece ştia că nu este agreat de conducerea dictatorială pe care nici el nu o aproba.

A revenit de mai multe ori în Republica Socialistă România, în perioada 1950-1973, menţinîndu-se în tot timpul în cele mai bune raporturi în patria sa.

A decedat la data de 18 mai 1975.

2.- Pilotul Maximilian Manolescu a intrat în aviaţie în anul 1922 cu gradul de soldat. A fost brevetat pilot la 7 august 1923 şi a avansat între timp până la gradul de căpitan-aviator.

A fost cel mai bun pilot al ţării noastre - fără egal – înaintea tuturor aşilor aviaţiei române, atât ca instructor de zbor la nenumărate serii de piloţi timp de aproape 25 de ani, cît şi ca pilot de linie şi mai ales ca pilot acrobat, el fiind sufletul şi reclama celebrei escadrile „Dracii Roşii", care a uimit ţara întreagă, la mitingurile de propagandă aviatică în perioada dintre cele două războaie mondiale.

La data de 19 oct.1932 a câştigat „Cupa Bibescu" pe distanţa Roma-Bucureşti în competiţie cu aviatorii italieni, bătînd recordul de viteză al cursei.

Max Manolescu a fost singurul pilot român, pe care compania franco-română pentru transporturi aeriene l-a acceptat ca pilot pe linia Paris-Bucureşti-Istambul în perioada 1934-1938.

A deservit aviaţia română pînă către sfîrşitul anului 1947, îndeplinind tot timpul

misiuni de cea mai mare importanţă, atât în timpul războiului cât şi după aceea. Printre altele citǎm transportul comisiilor ministeriale pentru încheierea armistiţiului la Paris în anii 1944-1945 precum şi alte transporturi de demnitari şi înalte personalităţi de stat sau de valori materiale etc.

Începând din anul 1948 a fost încadrat ca pilot-inspector şi instructor de navigaţie pe liniile aeriene franceze ale societăţii „Air-France". A participat la unele concursuri internaţionale de acrobaţie organizate în Franţa, câştigînd detaşat premiul I.

Cel mai bun pilot din Franţa era socotit, într-o anumită perioadă, aviatorul de origine română Max Manolescu!

Nu a fǎcut, niciodată, niciun fel de politică şi nici nu a activat, în niciun fel, împotriva statului nostru, ci dimpotrivă a fǎcut să strălucească de multe ori pe cerul lumii numele de român.

Cum se împacă cele de mai sus cu afirmaţia reclamantului că Manolescu şi-a sfârşit cariera ca un traficant de rând, când acesta ieşit, de curând, la pensie este onorat ca unul dintre cei mai străluciţi aviatori ai lumii, cu o activitate prodigioasă şi neîntreruptă de peste o jumătate de secol pe toate meridianele globului.

Şi după cum cu Vuia, Coandă, Oberth, Gogu Constantinescu, Botezatu, George Fernic, Papană şi alte figuri celebre, care au activat şi în străinătate în domenii ce au fǎcut cinste patriei noastre, la fel şi de Max Manolescu sîntem mândri că este al nostru.

3.Inginer Mihail MARINESCU, pilot brevetat la 16 oct.1925, pe cînd gradul de elev-sergent T.R., ulterior specializat pe avionul Potez XV, socotit ca unul dintre cele mai pretenţioase la pilotat, s-a afirmat ca unul dintre piloţii de nădejde ai aviaţiei române.

În dubla sa calitate de inginer specializat în aviaţie şi de pilot a dus o intensă activitate de întreţinere şi reparare a parcului de avioane ale unităţilor, de recepţionare la sol şi în aer a avioanelor noi construite sau ieşite din reparaţii. Între timp a organizat o asociaţie cu caracter etnic – Industria Tehnică Română – precum şi Secţia de aviaţie din cadrul Asociaţiei sportive de pe lângă Şcoala Politehnică din Bucureşti, din a cărei conducere a fǎcut parte. Această secţie a produs, cu material propriu de zbor, o serie de tineri piloţi-ingineri, care s-au dovedit foarte valoroşi în dubla lor calitate de ingineri şi piloţi, ca recepţioneri pe lângă tânăra noastră industrie aeronautică.

În perioada 1938-1944 i s-a incredinţat conducerea fabricii de avioane „ICAR" din Bucureşti, pe care a reorganizat-o pe baze tehnice moderne şi dându-i un impuls considerabil a reuşit să furnizeze aeronauticei române diferite tipuri de avioane originale ICAR sau construite în licenţă.

Cunoscut şi apreciat şi peste hotare, a reuşit să intre în legătură cu cele mai serioase industrii din Europa, contribuind în mod substanţial la dotarea aviaţiei noastre cu avioane, armament şi accesorii diverse (avioane tip Hawk, Fieseler-Storck, tunuri Oerlikon etc.).

Plecat în străinătate, după 1946 devine unul dintre apreciaţii tehnicieni şi conducători al unor industrii de maşini şi motoare, fiind gata oricând să aducă servicii ţării sale.

Nu a fǎcut politică şi nu a întreprins acţiuni dăunătoare Statului român.

Prin moartea sa, survenită în anul 1976, a rămas un gol în lumea tehnică internaţională, unde oricând Statul român ar fi putut găsi un ajutor sincer şi binevoitor.

4. Constantin ABELES, pilot brevetat la 28 sept.1924, când avea gradul de sergent. A fost avansat, treptat, până la gradul de maior-aviator.

Instructor de zbor timp de peste 22 de ani, atât în şcolile militare cât şi în cele ale aviaţiei civile, a instruit şi educat sute de elevi-piloţi, care între timp au devenit piloţii de bază şi eroi ai aviaţiei noastre.

A executat şi a participat la nenumărate raiduri interne şi internaţionale, la mitinguri aeriene de propagandă aviatică, fiind tot timpul, fără nici o întrerupere în cariera sa, sufletul şi promotorul aviaţiei civile şi militare.

A participat la războiul antifascist, în calitate de comandant şi pilot al unei escadrile de transport greu, aducând mari servicii frontului.

Nu a făcut politică. A decedat, în străinătate, în anul 1973.

5. Petre STAMATESCU, pensionar, fost tehnician în aviaţia civilă, şi pilot brevetat la data de 3 iulie 1935. Reprezentant al fabricii de avioane Klemm, a adus în ţară material de zbor necesar şcolilor de pilotaj civile, reuşind în mare parte să satisfacă nevoile urgente ale aeronauticii, în perioada 1935-1944.

Dacă ne referim la numele înscris pe placă, se constată că s-a strecurat o eroare. Conform tabelului iniţial, urma să se înscrie numele „Stamatescu G" al eroului sublocotenent-aviator căzut la datorie în anul 1933 şi nu „"Stamatescu P" tehnicianul pensionar mai sus arătat. Eroarea urmează a fi corectată.

6. Irina BURNAIA este a 2-a femeie din România, care a obţinut brevetul de pilot în anul 1934. Sacrificându-şi toate posibilităţile financiare, renunţînd la cariera în care era pregătită ca absolventă a unei facultăţi, se dedică zborului; procurându-şi un avion propriu de concepţie românească pe care se antrenează, executând raiduri, participînd la mitinguri aeriene şi la concursuri aviatice. Execută mai multe raiduri de răsunet internaţional, în perioada 1935-1940 printre care un raid Bucureşti-Istambul-Beyrouth-Cairo-Vad Halfa, până la ecuator, în Africa şi înapoi, împreună cu aviatorul Petre Ivanovici.

Singură la bord execută mai multe raiduri peste hotare printre care: Bucureşti – Bagdad şi înapoi; altul in Italia şi înapoi; altul în Anglia etc., dovedindu-se cea mai bună aviatoare a ţării la acea vreme şi făcând o frumoasă propagandă pentru aviaţia română.

A fost singura femeie, care în timpul războiului, a avut comanda unei escadrile de aviaţie de transport, pe care a condus-o cu competenţă şi energie.

Căsătorită şi având un copil, a plecat legal din ţară, în 1947.

Nu a făcut politică şi nici nu s-a manifestat ostilă patriei sale.

7. Marina STIRBEI, a făcut parte dintre pionierele aviaţiei române, fiind femeia care a obţinut brevetul de pilot nr.6 din anul 1935.

Pasionată după zbor şi-a dedicat acestei îndeletniciri cea mai mare parte din timpul său şi din posibilităţile sale financiare. Şi-a procurat un avion propriu, pe care s-a antrenat, întreprinzând numeroase zboruri în ţară şi în străinătate, participând la mitinguri aeriene, la competiţii şi concursuri, câştigând mai multe premii.

Urmează şi Şcoala de Perfecţionare pe avioane militare, fiind prima femeie care a obţinut un brevet de pilot pe avioane militare. S-a calificat de asemenea şi pe avioane bi-motoare sanitare.

A urmărit, a perseverat şi a determinat forurile superioare să înfiinţeze o escadrilă sanitară cu scopuri umanitare. Pentru a se documenta în această privinţă, între alte raiduri internaţionale, a întreprins şi un raid – singură la bord – pe un avion Icar-Universal în Suedia şi Norvegia în condiţii meteorologice cu totul nefavorabile, traversând golful Finic şi o parte din M. Nordului pe o vizibilitate aproape nulă.

Înapoiată în ţară a furnizat conducerii aviaţiei române toate datele necesare şi după repetate insistenţe a reuşit să vadă înfăptuită o escadrilă sanitară deservită numai de femei. Activează personal în această escadrilă, care a adus servicii considerabile ţării, atât în timp de pace, când s-au executat transporturi de bolnavi ce aveau nevoie de intervenţii urgente şi de medicamente sau zboruri la înălţime cu copii bolnavi de tuse convulsivă etc., cât şi mai ales în timp de război când, în condiţii grele, aterizând până în primele rânduri ale frontului şi prin terenuri necunoscute sau uneori minate sau atacate de aviaţia inamică, salvând răniţi grav şi vieţi scumpe.

Pentru astfel de servicii, în condiţii grele ale frontului, majoritatea acestor brave femei aviatoare - în frunte cu Marina Stirbei şi Irimia Burnaia – au fost răsplătite cu înalte ordine şi medalii militare de pace şi de război.

Plecată legal în străinătate, mamă a 2 copii – astăzi majori, care fac peste tot o propagandă ţării lor natale şi cinste numelui de român, Marina Stirbei caută, ori de câte ori este cazul, să fie folositoare Statului român.

8. Inginer Nicolae CARANFIL, fost ministru al Aerului şi Marinei în perioada 1 mai 1935 şi 31 decembrie 1936, unul dintre principalii organizatori ai aviaţiei moderne române şi un om de valoare excepţională, care peste tot pe unde a trecut a lăsat urme puternice: Societatea de Gaz si Electricitate, Uzinele Comunale Bucureşti ş.a. Este inginerul şi tehnicianul care a înfăptuit asanarea lacurilor Herăstrău, Băneasa, Florească, etc; de asemenea a asanat lacul Siutghiol (Mamaia), pe care funcţionează baza de hidroavioane a aeronauticei române.

Menţionăm că de fapt ing. N.Caranfil nici nu figurează pe placă (din lipsă de spaţiu, cu toate că ar fi meritat cu prisosinţă). Cât de superficial şi rău intenţionat este reclamantul se vede şi din faptul că atacă, nemotivat, pe acest om de mare valoare.

9. Gheorghe DUMITRESCU, amiral în retragere în vârstă de 90 ani. A fost ataşat militar la Londra, unde, în anii celui de al 2-lea război mondial a protestat contra alianţei României cu Germania hitleristă.

A avut o comportare excepţională în primul război mondial, luând parte la operaţiunile marinei militare de la Dunăre.

A fost comandant, într-o anumită perioadă, pe bricul „Mircea" când a instruit şi format generaţii de excelenţi navigatori. A comandat şi alte tipuri de nave militare, pe mare şi pe Dunăre, ultima comandă fiind a unei escadrile de distrugătoare.

10. Arpad GHERGHEL, comandor în marină, în retragere, în vîrstă de 77 de ani, brevetat al Şcolii Superioare de Război. A fost îmbarcat şi a comandat diferite tipuri de nave de război, ultima comandă fiind aceea a unui distrugător. Decorat cu ordinal „Mihai Viteazul".

A fost un ofiţer dintre cei mai bine pregătiţi din punct de vedere profesional, absolvind o şcoală de marină din Italia şi specializându-se în artileria navală.

Menţionez că motivul principal pe care îl invocă reclamantul, împotriva celor vizaţi în reclamaţie, este acela de părăsire a ţării.

- Faptul că tabelele, care au stat la baza înscrierilor actualelor plăci, au fost întocmite şi aprobate în anul 1940, cînd toţi cei care figurează acolo se aflau şi activau în slujba patriei noastre, acest cap de acuzaţie nu poate rămâne valabil.

- Pe de altă parte - chiar dacă ulterior aceştia au plecat din ţară - aceasta nu poate şterge activitatea lor deosebită din trecut în slujba aviaţiei şi marinei române.

- În plus, majoritatea, sunt plecaţi în mod legal şi niciunul nu a dus vreo activitate dăunătoare sau defăimătoare, ci dimpotrivă au purtat cu cinste numele de român şi au făcut o propagandă favorabilă patriei noastre.

- Şi dacă Decretul Consiliului de Stat al R.S.R. din 17 iunie 1976 prevede amnistiţii sau graţieri în care se încadrează absolut toţi cei vizaţi în reclamaţie – drept urmare a înţelegerii şi înţelepciunii Conducerii Superioare a Statului Român – care consideră că este cazul să-şi apropie copiii săi rătăciţi, poate din forţă majoră sau din diferitele stări confuse în care au fost târâţi fără voia şi vina lor în anumite perioade tulburi, atunci tocmai reclamaţia numitului Raţă-Racoveanu situată pe o altă poziţie decât cea legală, este în contradicţie cu legile ţării.

Faţă de cele arătate mai sus şi încrezători în înţelegerea şi aprecierea pe care Sf. Episcopie a arătat-o întotdeauna faţă de tot ce s-a realizat la Sf. Mănăstire „Dintr-un lemn".

Vă rugăm Înalt Prea Sfinte, să înlesniţi să se facă lumină în această problemă pornită, atât de înălţător şi cu stăruinţă încă din anul 1940, când Sf. Mitropolie a Olteniei, împreună cu Departamentul Cultelor – Direcţia Monumentelor Istorice -, au înţeles să acorde înalta lor apreciere, mulţumire şi binecuvântare pentru înfăptuirile noastre şi să nu permiteţi ca invidia şi răutatea să pîngărească memoria aviatorilor şi marinarilor înscrişi pe plăcile fixate la Sf.Mănăstire, aviator şi marinari, care – după cum Sfinţia Voastră veţi putea deduce cât sunt de merituoşi – dacă şi cei reclamaţi, socotiţi de reclamant ca necorespunzători, au biografiile pe care acum le cunoaşteţi.

Demolarea plăcilor fixate în beton armat, pe pereţii clopotniţei, ar periclita însăşi rezistenţa acestei construcţii.

Totodată, aş dori să vă aduc la cunoştinţă că Legea nr.32/1968 şi H.C.M. nr.2490 din 31 dec.1969, prevăd clar şi categoric – pentru asemenea cazuri, <u>dacă sunt justificate</u> – aplicarea numai a unor amenzi şi nimic mai mult. Nici demolări. Nici demontări de plăci.

Pe de altă parte dispariţia plăcilor de pe pereţii Sf. Mănăstiri, fatal va da naştere unor interpretări şi mai nefavorabile din partea marelui public român şi străin, care ani de-a rândul le-au văzut şi le-au admirat, iar familiile, prietenii şi cunoscuţii celor înscrişi pe plăci, vor încerca un sentiment de îndreptăţită durere.

Menţinerea plăcilor în cauză constituie un simbol şi un minumat mijloc de educaţie şi un stimulent pentru generaţiile viitoare.

Rugămintea noastră, Înalt Prea Sfinte, este ca Sf. Mănăstire „Dintr-un lemn", să rămână aşa cum a fost hărăzită, LĂCAŞ de rugăciune, de pomenire şi de reculegere pentru aviatori şi marinari, cu tot ceea ce s-a făcut până în prezent şi cu tot ceea ce aviatorii şi marinarii de bună credinţă, urmăresc şi doresc să mai înfăptuiască întru menţinerea tradiţiei şi întărirea legăturilor, atât cu Marea Ctitorie Voievodală cât şi cu Glia Strămoşească.

General (r) Paul Teodorescu,
Bucureşti

INVENTAR*

ce cuprinde obiectele donate de Generalul Colonel Paul Teodorescu pentru camera sa memorială ce se află în incinta stăreţiei de la Sfânta Mănăstire Dintr-un Lemn, în perioada iunie, iulie, august şi septembrie 1980

Nr. Crt.	Traducător	Autor	Titlul cărţii	Volume	Oraş	Data
1.	Dacier	Plutarque	Les vies des Hommes illustres	Vol. I.	Paris	1721 - 34
2.	..	..	..	Vol. II.	..	..
3.	..	..	..	Vol. III.	..	..
4.	..	..	..	Vol. IV.	..	..
5.	..	..	..	Vol. V.	..	..
6.	..	..	..	Vol. VI.	..	..
7.	..	..	..	Vol. VII.	..	..
8.	..	..	..	Vol. VIII.	..	..
9.	..	..	..	Vol. IX.	..	..
10.		D'Aristote La Politique D'Aristote		I.	..	1692
11.		Catrou – Rouillé	Histoire Romaine	I.	Paris	1725
12.		..	..	II.	..	1725
13.		..	..	III.	..	1725
14.		..	..	IV.	..	1726
15.		..	..	V.	..	1726
16.		..	..	VI.	..	1726
17.		..	..	VII.	..	1726
18.		..	..	VIII.	..	1726
19.		..	..	IX.	..	1727
20.		Catrou – Rouillé	Histoire Romaine	X.	Paris	1727
21.		..	..	XI.	..	1727
22.		..	..	XII.	..	1727
23.		..	..	XIII.	..	1730
24.		..	..	XIV.	..	1730
25.		..	..	XV.	..	1730
26.		..	..	XVI.	..	1730
27.		..	..	XVII.	..	1732
28.		..	..	XVIII.	..	1734
29.		..	..	XIX.	..	1735
30.		..	..	XX.	..	1737

31.	Bellanger		Les Antiquités Romaines	I.	Paris	1723
32.	..	..	..	II.	..	1723
33.		Folard	Histoire de Polybe	I.	..	1754
34.		..	..	II.	..	1754
35.		..	..	III.	..	1754
36.		Rollin	Histoire ancien-ne…….	I.	Paris	1740
37.		..	..	II.	..	1740
38.		..	..	III.	..	1740
39.		..	..	IV.	..	1740
40.		..	..	V.	..	1740
41.		..	..	VI.	..	1740
42.	N. Perrot		Lucien	I.	Paris	1654
43.	..		..	II.	..	1654
44.		Fléchier	Histoire de Théodose le grand	I.	..	1679
45.	Pillomiere	Platon	La République de Platon	I.	Londra	1526
46.	Sograis	Virgile	L'Énéide		Paris	1668
47.	..	..	..		..	1668
48.		Socrate	Oeuvres complettes		..	1781
49.		..	..		..	1781
50.		Socrate	Oeuvres complettes	III.	Paris	1781
51.	..	..		I.	..	1781
52.	..	..		II.	..	1781
53.	..	..		III.	..	1781
54.	Siry	D'Aristophane	Théâtre	I.	Paris	1784
55.	..	..	..	II.	..	1784
56.		..	..	III.	..	1784
57.		..	..	IV.	..	1784
58.		D' Apulée	L'Âne D'or	I.	Paris	1707
59.		..	..	II.	..	1707
60.	Dacier	Homère	L'Illiade	I.	..	1756
61.	..	..	..	II.	..	1756
62.	..	..	..	III.	..	1756
63.	..	..	..	IV.	..	1756
64.	..	..	L'Odyssée	I.	..	1756
65.	..	..	..	II.	..	1756
66.	..	..	..	III.	..	1756

67.	..	..	..	IV.	..	1756
68.	Gedoyn	Quintilien	L'Institution de L'Oratoire	I.	Paris	1803
69.	..	..	..	II.	..	..
70.	..	..	..	III.	..	..
71.	..	..	..	IV.	..	..
72.	Charpentier	Xenophon	Histoire De Cyrus	I.	..	1749
73.	..	..	..	II.	..	..
74.		Racine	Oeuvres de Racine	I.	..	1808
75.		..	..	II.	..	..
76.		..	..	III.	..	..
77.		..	..	IV.	..	..
78.		..	..	V.	..	..
79.		..	..	VI.	..	..
80.		Démosthène	Oeuvres complettes	I.	Paris	1777
81.		..	..	II.	..	..
82.		..	..	III.	..	..
83.		..	..	IV.	..	..
84.		..	..	V.	..	..
85.	Dacier	Térence	Comédies de Térence	I.	Amster-dam	1706
86.	..	..	..	II.	..	..
87.	..	..	..	III.	..	..
88.			Histoire de Cicéron	I.	Paris	1743
89.			..	II.	..	..
90.			..	III.	..	..
91.			..	IV.	..	..
92.			..	I.	..	1749
93.			..	II.	..	..
94.			..	III.	..	..
95.			..	IV.	..	..
96.	Bouhier	Cicéron	Tusculanes de Cicéron	I.	..	1737
97.	..	..	..	II.	..	..
98.			L'Exil de Cicéron	I.	..	1725
99.	du Bois		Offices de Cicéron	I.	..	1748
100.			Conjuration de Catilina	I.	..	1752
101.			L'Orateur de Cicéron	I.	..	1768

102.	Joly	Marc - Aurèle	Pensées	I.	..	1770
103.		Lysias	Oeuvres complètes de Lysias	I.	..	1783
104.		D'Pline	Histoire Diverses	I.	..	1772
105.	Auger		Oratores Athenians	I.	..	1792
106.	Auger		Harangues des Historiens Grecs	I.	..	1788
107.	..			II.	..	..
108.	Larcher		Histoire D'Hérodote	I.	..	1786
109.	Larcher		Histoire D'Hérodote	II.	Paris	1786
110.	..		..	III.	..	..
111.	..		..	IV.	..	..
112.	..		..	V.	..	..
113.	..		..	VI.	..	..
114.	..		..	VII.	..	..
115.	Longchamps		Elégies de Properce	I.	Amsterdam	1772
116.	Plutarque		Vies des Hommes Illustres	I.	Paris	1811
117.	..		..	II.	..	1811
118.	..		..	III.	..	..
119.	..		..	IV.	..	..
120.	..		..	V.	..	..
121.	..		..	VI.	..	..
122.	..		..	VII.	..	..
123.	..		..	VIII.	..	..
124.	..		..	IX.	..	..
125.	..		..	X.	..	..
126.	..		..	XI.	..	..
127.	..		..	XII.	..	..
128.	..		..	XIII.	..	1812
129.	..		..	XIV.	..	..
130.	..		..	XV.	..	..
131.	..		..	XVI.	..	..
132.	De la Pause	Suétone	Histoire des douze Césars	I.	Paris	1771
133.	..		..	II.	..	..
134.	..		..	III.	..	..
135.	..		..	IV.	..	..

136.	Marmontel		La Pharsale de Lucien	I.	Paris	1766
137.	..		..	II.	..	..
138.	Père Dom	Sf. Aug.	Les Confessions de Saint Augustin	I.	..	1741
139.	Père Dom	Sf. Augustin	Les Confessions de Saint Augustin	II.	Paris	1741
140.	Lévesque		Histoire de Thucy-dide	I.	..	1795
141.	..		..	II.	..	..
142.	..		..	III.	..	..
143.	..		..	IV.	..	..
144.		D'Eschyle	Tragédie	I.	..	1770
145.		Juvénal	Satires de Perse	I.	..	1772
146.			Les Livres de Cicéron	I.	..	1776
147.			Lettres de Cicéron	I.	..	1744
148.		Boccace	Contes et nouvelles	I.	Haye	1775
149.		..	..	II.	..	..
150.		Fénelon	Les aventures de Télémaque	I.	Paris	1768
151.		..	..	II.	..	..
152.	Dacier	Horace	Oeuvres D'Horace	I.	Amster-dam	1722
153.	..	..	..	II.	..	..
154.	..	..	..	III.	..	..
155.	..	..	..	IV.	..	..
156.	..	..	..	V.	..	..
157.	..	..	..	VI.	..	..
158.	..	..	..	VII.	..	..
159.	..	..	..	VIII.	..	..
160.	..	..	..	IX.	..	..
161.	..	..	..	X.	..	..
162.			Les Amours D'Horace	I.	Cologne	1738
163.			Traduction de Catulle	I.	Paris	1771
164.			..	II.	..	..
165.			Les Amours de Catulle	I.	..	1725
166.			..	II.	..	..

167.	Dupuy	Sophocle	Tragédies de Sophocle	I.	Paris	1762
168.	..	..	..	II.	..	..
169.		Platon	La République de Platon	I.	Amster-dam	1763
170.		..	..	II.	..	..
171.			Les spectacles de la nature	I.	Paris	1754
172.			..	II.	..	1752
173.			..	III.	..	..
174.			..	IV.	..	1755
175.			..	V.	..	..
176.			..	VI.	..	..
177.			..	VII.	..	..
178.			..	VIII.	..	..
179.			..	IX.	..	..
180.			Pétrone latin et français traduction	I.	Amster-dam	1756
181.			..	II.	..	1756
182.			Mémoires	I.	Haye	1756
183.			..	II.	..	..
184.			..	III.	..	..
185.	Dotteville	Tacite	Histoire de Tacite	I.	Paris	1772
186.	..	..	..	II.	..	..
187.	Bletterie	Tibère	Tibère, ou Les six premiers livres des Annales de Tacite	I.	Paris	1768
188.	..	..	..	II.	..	..
189.	..	..	..	III.	..	..
190.	Cantures	Lucrece		I.	Paris	1692
191.	..		..	II.	..	..
192.	Bruiere	Théophraste	Les caractères de Théophraste	I.	Amster-dam	1729
193.	..	..	..	II.	..	..
194.	Buoudeville	Plaute	Les comédies de Plaute	I.	Leide	1719
195.	Buoudeville	Plaute	Les comédies de Plaute	II.	Leide	1719
196.	..	..	..	III.	..	..
197.	..	..	..	IV.	..	..
198.	..	..	..	V.	..	..

199.	..	..	..	VI.	..	..
200.	..	..	..	VII.	..	..
201.	..	..	..	VIII.	..	..
202.	..	..	..	IX.	..	..
203.	..	..	..	X.	..	..
204.		D'Hippocrate	Les Oeuvres D'Hippocrate	I.	Paris	1697
205.		..	..	II.	..	..
206.	Duryer	Tite - Live	Les décades de Tite-Live	I.	Amster.	1700
207.	..	..	..	II.	..	..
208.	..	..	..	III.	..	..
209.	..	..	..	IV.	..	..
210.	..	..	..	V.	..	..
211.	..	..	..	VI.	..	..
212.		Ammien Marcellin	Ammien Marcellin	I.	Lyon	1778
213.		..	..	II.	..	..
214.		..	..	III.	..	..
215.	Perrot	Lucien	Lucien de la traduction	I.	Paris	1674
216.	..	..	..	II.	..	..
217.	..	..	..	III.	..	..
218.		Phocion	Entretiens de Phocion	I.	Amster-dam	1763
219.		Polignac	L'Anti – Lucrece Poëme	I.	Bruxel	1763
220.		Pindare	Les Olympiques de Pindare	I.	Paris	175?
221.		Ploutos	Le Ploutos et les nuées D' Aristophane	I.	Lyon	1696
222.		Orateurs	Dialogue sur les Orateurs	I.	Paris	176?
223.			Vies des grands capitaines de L'Antiquité	I.	Paris	1781
224.			Vie de Seneque	I.	Paris	1779
225.		Sillius Italicus	Seconde Guerre Punique	I.	Paris	1781
226.		..	..	II.	..	..
227.		..	..	III.	..	..

228.		Gordon	Discours Historique et Politique	I.		1759
229.		..	..	II.	..	..
230.			Oeuvres de Vavgela	I.	Paris	1709
231.		..	..	II.	..	..
232.		Wailly	Les commentaires de Cesar	I.	Lyon	1812
233.		..	..	II.	..	..
234.		Mongault	Histoire D'Hadrien	I.	Paris	1784
235.		D'Alenbert	Morceaux Choisis De Tacite	I.	Lyon	1763
236.			Traduction des satires de Perse	I.	Paris	1714
237.			Philosophie Patan	I.	Leiden	1759
238.			..	II.	..	..
239.			..	III.	..	..
240.			Discours de Lycurgue: D'Andocide	I.	Paris	1783
241.			Atlas universel Guillot		Paris	1925
242.			Atlas universel Guillot		..	1923
243.			Histoire universelle ilustrée	I.	Paris	1913
244.			..	II.	..	1913
245.			..	III.	..	..
246.			..	IV.	..	..
247.			..	V.	..	..
248.			..	VI.	..	..
249.			..	VII.	..	..
250.			..	VIII.	..	..
251.			Géographie Universelle Guillot	I.	Paris	1923
252.			..	II.	..	1923
253.			..	III.	..	..
254.			..	IV.	..	1926
255.			Encyclopédie pratique de mécanique et D'électricité	I.	..	1924
256.			..	II.	..	..
257.			(Indescifrabil)	I.	Paris	1966

258.			La Guerre en Sabots	I.	Paris	1917
259.			Napoléon pour tous le Français	I.	Paris	1912
260.		Dmitry Merejkovskij	Vie de Napoléon	I.	..	1930
261.		..	..	II.	..	..
262.			Les masques et visages	I.	Paris	1927
263.		Guignebert	Jésus	I.	Paris	1933
264.		Dmitry Merejko-vskij	Résurrection de Dieu	I.	Paris	1902
265.		George Oprescu	Peasant art in Romania	I.	Paris	1929
266.		Virgil Cîndea	An outline of Romanian History		Bucureşti	1977
267.		Antoine de Saint	Terre des Hommes	I.	Bucureşti	1968
267. bis		Georges Pellissier	Littérature française	I.	Paris	1917
268.			Génie du christia-nisme	I.	Paris	
269.		Charles Stienon	L' Histoire Roumai-ne et la défection russe	I.	Paris	1918
270.		Benier	Métamorphoses d'Ovide	I.	Paris	1768
271.		..	..	II.	..	1768
272.		Nifon Criveanu	Domnul este cu tine	I.	Craiova	1944
273.		G. Barbu	Nicolae Kretzulescu	I.	Bucureşti	1964
274.		Radu Theodoru	Cronică Eroică	I.	Bucureşti	1976
275.		Carmen D. Petrescu	Modelul turistic	I.	Buc.	1978
276.		Emilian Ionescu	Pe Neajlov, într-o toamnă rece	I.	Buc.	1976
277.		V. Costachel	Viaţa feudală în Ţara Românească şi Moldova (sec. XIV – XVII)	I.	Bucureşti	1957
278.			Autobiografia Bertrand Russell	I.	Bucureşti	1969
279.		Ion Roman	Eroica 1877	I.	Bucureşti	1956
280.		N. Iorga	Istoria lui Ştefan cel Mare	I.	..	1966

281.		Petre Sturdza	Amintiri 40 de ani de teatru	I.	..	1966
282.		Florea Nedelcu	Viaţa politică din România în preajma instaurării dictaturii regale	I.	Cluj	1973
283.			Charles de Gaulle	I.	Buc.	1969
284.		Mircea Radina	Sarja nemuritoare Voluntarul Gheorghe Doinici	I.	Ed. Militară	1978
285.			Himalaya Cucerirea giganţilor lumii	I.	Buc.	1966
286.		Marcel Sturdza	Heraldica	I.	Buc.	1974
287.		Dr. Samuil Izsak	Nicolae Kretzulescu	I.	Buc.	1957
288.			Muzeul de artă din Bacău	I.	Buc.	1969
289.		Paul Teodorescu	Istoricul şcoalei superioare de război 1889 - 1939	I.	Buc.	1939
290.		..	Buletinul Nr. 3 – 4 al Şcolii superioare de război	I.	Buc.	1937
291.		..	Instrucţia într-un regiment de infanterie	I.	Buc.	1931
292.		..	Rezumate istorice (manuscris)	I.	Buc.	1913 - 1914
293.		Duiliu Marcu	Arhitectura	I.	Buc.	1960
294.		Gr. Florescu	Capidava	I.	Buc.	1958
295.		C-tin Giurăscu	Istoria Românilor	I.	Buc.	1971
296.		V. Anescu etc.	România în războiul anti-hitlerist	I.	Buc.	1945
297.		C-tin Giurăscu	Istoria Românilor ediţia a doua prevăzută şi adăugită	I.	Buc.	1971
298.		..	Scurtă istorie a românilor	I.	Buc.	1977
299.			Istoria Literaturii române	I.	Buc.	1968
300.		D. Tudor	Oltenia Română	I.	Buc.	1958
301.			Buridava studii şi materiale	I.	Vâlcea Rm.	1972
302.			Carpies	I.	Bacău	1968

* Scrisoare olografă în limba franceză donată de generalul Paul (Pavel) Teodorescu Mănăstirii Dintr-un Lemn.

303.			Românii la 1977	I.	Buc.	1977
304.		I. N. Ştefan	De la podul Mogoşoaiei la Calea Victoriei	I.	Buc.	1977
305.		C-tin Giurăscu	Transilvania în istoria poporului român	I.	Buc.	1967
306.		Apostol Stan	Gheorghe Magheru	I.	Buc.	1969
307.		C-tin Graur	Cu privire la Franz Ferdinand	I.	Buc.	1935
308.		Octav Vorobchi-evici	Între Verdun şi luminişul Armistiţiului	I.	Sibiu	1931
309.		Pagini din gândirea militară românească		I.	Buc.	1967
310.		Ralph Lapp	Noua forţă despre atomi şi oameni	I.	Buc.	1956
311.		Olga Cantacuzino	Roata anului	I.	Buc.	1973
312.		L. Loizeau	Două manevre (traducere de Col. Teodorescu Paul)	I.	Buc.	1934
313.		V. Piroiu	Amazoanele cerului	I.	Buc.	1930
314.		Miron Costin	Opere	I.	Buc.	1958
315.		V. Piroiu	Povestiri despre cutezători	I.	Buc.	1975
316.			Aripi româneşti	I.	Buc.	1966
317.		V. Piroiu	Biografii în bronz şi marmură	I.	Piteşti	1972
318.		Ştefan Severin	Paraşutişti în luptî	I.	Buc.	1973
319.		V. Piroiu	Sportive sub cupola Academiei	I.	Buc.	1970
320.		V. Piroiu	Aviatorul Alex Papană	I.	Buc.	1972
321.		..	O dramă pe cerul Indiei	I.	Buc.	1972
322.		..	Din nou acasă	I.	..	1969
323.		..	Sub somnul Minervei	I.	..	1975
324.		..	Convorbiri cu Henri Coandă	I.	..	1971
325.		Alexandru Cor-neanu	Avioane româneşti străbat Africa	I.	..	1975
326.		Eftimie Ulescu	Scrisori din războ-iul independenţei	I.	..	1977

327.		George Lipovan	Traian Vuia	I.	..	1966
328.		Gheorghe Negrescu	Aurel Vlaicu văzut de un sburător contemporan	I.	..	1918
329.		General Paul Teodorescu	Contribuţie la Istoria Aeronauticei (2 exemp.)	I.	..	1978
330.		Col. Paul Teodorescu	L'Opinion publique de 1877 – 1878 pour L'independance	I.	Paris	1936
331.		Gr. Col. Paul Teodorescu	Ultimele dorinţe	I.	Buc.	1979
332.		..	Jurnal de călătorie (manuscris)	I.	Buc.	1974
333.		Album cuprinzând ofiţerii instructori de la şcoala de rezervă Ploieşti		I.	Ploieşti	1909
334.		Omagiu Generalului Paul Teodorescu la împlinirea vârstei de 90 de ani		I.	Buc.	1978
335.		Gr. Paul T.	Pomelnic de familie	I.	Buc.	1972
336.			Les cinquante-huit promotions de L'Ecole Superieure de Guerre de 1876 - 1937	I.	Paris	1937
337.			L'Ecole militaire et L'Ecole superieure de Guerre	I.	Paris	1937
- Din cărţile enumerate mai sus un număr de 260 sunt legate în piele						

Nr. Crt.	**Denumirea obiectului şi descrierea**	**Dimensiuni**
338.	Tablou cu ulei pe pânză – Madona cu pruncul nesemnat, nedatat.	80 x 63 cm
339.	Tablou ulei pe pânză – adoraţia magilor nesemnat, nedatat.	57 x 30 cm
340.	Tablou ulei pe pânză – Sf. Gheorghe în luptă cu balaurul, nesemnat, nedatat.	44 x 35 cm
341.	Tablou cu chipul logodnicii răposatului semnat şi datat 1910 (Catargii).	58 x 44 cm
342.	Pergamente (2 buc.), ulei pe pânză comemorări.	64 x 40 cm
343.	Icoana Maicii Domnului pe lemn îmbrăcată cu metal alb.	28 x 22 cm
344.	Icoana Sf. Gheorghe pe lemn îmbrăcat cu metal alb	21 x 16 cm
345.	Icoana Sf. Nicolae pe lemn îmbrăcată cu metal alb.	17 x 15 cm

346.	Icoana Maicii Domnului lucrată pe goblen înrămată.	22 x 18 cm
347.	Un potir cu linguriţă din metal argintat, sec. XVIII.	
348.	Două sfetnice cu câte 2 braţe din metal alb patinat înalt de 41 cm.	
349.	Una cruce argintată	8 x 5,5 cm
350.	Insigna Şcoalei superioare de război de la Paris, 1910 – 1920.	
351.	2 brevete cu decoraţiile legiuni de onoare franceze.	
352.	O medalie – virtutea ostăşească.	
353.	Una călimară argintată.	
354.	5 sculpturi diferite în lemn, omagiale.	
355.	Una fotografie a Domnitorului Ioniţă Sturdza, bunicul generalului Teodorescu Paul.	
356.	Una fotografie a generalului Paul Teodorescu.	
357.	2 platouri şi 12 farfurii faianţă cu desene.	
358.	4 ceşti de faianţă albastre, cu farfurioare.	
359.	6 ceşti cu farfurioare de ceramic.	
360.	12 pahare diferite din cristal.	
361.	Una ceaşcă de murano şi o cupă de murano.	
362.	Un sfeşnic de bronz masiv.	85 cm
363.	Un port bastoane din carton cu un baston şi o umbrelă.	
364.	Una bibliotecă Bidermayer.	L.= 2 m. h.= 1,46 m. l.= 35 cm.
365.	Una bibliotecă Bidermayer.	L.= 1,55 m. 62 x 40 cm.
366.	Una vitrină Bidermayer.	60/75/30 cm
367.	Un scrin.	75/1/60 cm
368.	Un scrin.	83/1,10/0,57 m
369.	Una masă birou furniruită.	1,60/0,75
370.	6 scaune de nuc cu şezut şi spătar de piele.	
371.	O măsuţă Bidermayer cu un picior.	57 x 40 cm.
372.	Un fotoliu pat.	
373.	O lampă de bronz cu 6 braţe.	
374.	Un covor românesc.	3,70 x 1,90 m.
375.	Un covor românesc.	2,80 x 2,00 m.
376.	Una covertură caşmir.	2,90 x 1,40 m.
377.	2 perechi de ochelari.	
378.	Una pereche de eghileţi	

Onorată Comisie,*

Prezenţa mea în faţa dumneavoastră îmi aminteşte de ilustra comisie a prestigioasei instituţii numită Sorbona, constituită acum mai bine de 43 ani din :

- Profesorul Renouvain – preşedinte
- De Martonne, marele geograf şi devotat filoromân
- Şi Eisenmann, membru.

În faţa acelei comisii ar fi trebuit să-mi susţin teza de doctorat, în istorie, cu tema: „Opinia publică europeană despre războiul de independenţă din România 1877 - 1878".

Din păcate, membrii acestei comisii, toţi savanţi iluştri, cărora le aduc recunoştinţa mea profundă, nu mai sunt printre noi.

Teza cu acest titlu a fost depusă la Universitatea din Paris în februarie 1936, în perioada în care mă aflam la Paris în calitate de ataşat militar al României şi ar fi trebuit susţinută în faţa comisiei constituite în acest scop.

După ce am fost avansat general, a trebuit să revin în ţară unde am fost numit, mai întâi, ministru adjunct la Ministerul Apărării Naţionale şi apoi ministru al Aerului şi Marinei, ceea ce m-a împiedicat să susţin teza în septembrie 1936, aşa cum se hotărâse în februarie 1936.

Evenimentele ulterioare şi numeroasele misiuni care mi-au fost încredinţate la acea vreme nu mi-au oferit ocazia de a veni la Paris pentru a îndeplini aceste formalităţi. La vârsta mea înaintată, de peste 92 ani, doresc să realizez ceea ce nu am putut la acel moment.

Sunt animat de un sentiment de profundă recunoştinţă faţă de măreaţa instituţie a pregătirii militare, eu însumi fiind diplomat al Şcolii Superioare de Război, după 2 ani de studii, şi apoi ofiţer stagiar al Statului Major al Corpului al 14-lea al Armatei de la Lyon vreme de un an.

După stagiul de Comandant de Regiment în ţara noastră, am revenit în Franţa în calitate de ataşat militar al României, vreme de 4 ani, timp în care mi-am completat bagajul cultural urmând cursuri la Sorbona şi participând la diferite cursuri ale Şcolii Superioare de Război la Paris, precum şi în alte centre de instrucţie. De asemenea, am luat parte şi la alte manifestări culturale. La sugestia marelui nostru istoric, profesorul Nicolae Iorga, care preda istoria la Şcoala Superioară de Război de la Bucureşti, mi-am propus să pregătesc un doctorat în istorie despre tema menţionată.

În afară de lucrările la care aveam acces atunci, antologiile de studii apărute în revistele de specialitate şi documentele pe care le-am găsit în bibliotecile franceze şi române, am solicitat şi ajutorul ataşaţilor români în diferite ţări, care mi-au trimis documente preţioase. Astfel, am fost în măsură să elaborez teza de doctorat pe care aveam intenţia să o susţin.

Am avut la dispoziţie lucrările franceze, engleze, daneze, norvegiene, germane, ruseşti, spaniole, italiene, bulgăreşti, suedeze, ungureşti şi turceşti care tratau tema mea.

Am redactat 3067 fişe pe care le-am utilizat la elaborarea tezei. Am constituit din aceste fişe 3 dosare pe care le-am depus la Biblioteca Academiei Române, cota A1818 (volumele a, b şi c), achiziţia 74/1966.

Atunci când am depus teza la Sorbona, în februarie 1936, mi s-a eliberat un certificat care s-a pierdut.

Acum, cu speranţa că mi-au mai rămas încă câţiva ani de trăit, înainte de a pleca în călătoria fără întoarcere, am ţinut să îndeplinesc această acţiune morală ca să fie un exemplu pentru generaţiile viitoare.

Voi părăsi această lume cu conştiinţa împăcată că mi-am îndeplinit misiunea de a crea, acum 40-50 ani, instituţii militare şi civile care există şi în prezent.

Subiectul pe care l-am abordat în teză nu şi-a pierdut actualitatea.

Toţi corespondenţii de război europeni care au luat parte la războiul din 1877-1878 au exaltat virtuţile armatei române şi toate lucrările care s-au scris ulterior despre această companie, susţin, în marea lor majoritate, politica şi guvernarea epocii.

Teza de doctorat pe care am scris-o acum 43 de ani rămâne actuală, ca un document veridic asupra evenimentelor din 1877- 1878 şi va contribui, poate, la crearea unui curent de opinii în favoarea României, sora din estul Europei.

Activitatea mea în calitate de ataşat militar şi funcţia mea de ministru au fost o ocazie favorabilă pentru dezvoltarea relaţiilor cu Franţa care m-a recompensat conferindu-mi ordinul Legiunii de Onoare în gradul de Ofiţer, de comandor şi Placa înaltului Ofiţer (r), decoraţii pe care le ţin la loc de cinste.

Prezenţa mea în faţa dumneavoastră astăzi reprezintă un eveniment de o mare importanţă morală şi vă adresez mulţumirile mele călduroase şi expresia profundului meu respect faţă de această instituţie înaltă de cultură, Sorbona.

Îmi exprim mândria legitimă de a deveni doctor în istorie la vârsta de 92 ani şi în acelaşi timp fiind decanul de vârstă al celor cărora, în ultimii ani, li s-a conferit titlul de doctor.

Mulţumindu-vă pentru atenţia acordată vă rog să agreaţi expresia profundei mele stime.

EVOCAREA
REALIZĂRII MONUMENTULUI EROILOR AERULUI

EPISTOLA de *Mihail Bădescu*

Bucureşti – 27 iunie 1981

Cuvioasă Maică Stareţă

Epiharia Diaconeasa,

Cu tristeţe îmi manifest regretul că starea sănătăţii soţiei mele – cât şi a mea personal - mă împiedică să iau parte la comemorarea mult regretatului nostru general Paul Teodorescu.

Sînt însă alături de dv. Toţi, cu sufletul şi cu inima, la parastasul ce se va sluji creştineşte.

Gândul meu se îndreaptă către Sfinţia Voastră Maică Stareţă şi către cuvioasele maici, către respectata conducere a Episcopiei dr Vîlcea, rugându-vă să primiţi omagiile mele de gratitudine, pentru că aţi ocrotit ultimul an de viaţă al ctitorului Paul, alinându-i venerabila-i bătrâneţe, aşa cum şi dânsul a miluit bătrâneţile altora la vremea sa.

Cel ce a făcut ochiul şi urechea şi mintea, vede tot, aude tot, ştie tot.

De Dumnezeu ca să primiţi toată viaţa dreaptă şi binemeritată răsplată!

Rog acum, cu respect, pe domnul general (r) Ionescu T.Ion, distinsul camarad şi prieten al neuitatului general Paul Teodorescu, să binevoiască a da citire – în memoria marelui suflet comemorat – a prezentării unei pagini importante din viaţa sa: realizarea monumentului închinat Eroilor Aerului.

Generalul Paul Teodorescu, ştim cu toţii, pe lângă că era un om de omenie în cea mai înaltă accepţie a cuvântului, avea vocaţia de ctitor. Îndrăgise aviaţia cu dăruire şi devotament, respectând deosebit pe eroii permanenţi, atât în timp de pace ca şi în timp de război, care sunt aviatorii.

A gândit să făurească un monument dedicat eroilor aerului, un monument simbol al jertfei permanente a aviatorilor şi în acelaşi timp al biruinţei aripilor româneşti înălţate spre Cer.

S-a zbătut să găsească fondurile necesare, pentru această operă valoroasă, şi a anunţat în presă un concurs deschis tuturor sculptorilor.

Au fost prezentate multe machete în concurs, create de maeştri ai sculpturii. Dar, spre regretul generalului Paul Teodorescu, nu izbutise nici un artist să redea ceea ce văzuse în visul său frumos cu ochii deschişi, cel ce iubea şi venera pe eroii aerului. Cu amărăciune, concursul a fost închis, fără nici un rezultat. Era decepţionat. După oarecare vreme, se prezintă într-o zi în audienţă o doamnă, cu un pachet mare pe care de abia îl ducea în braţe - era învelit în multe ziare.

„- Domnule Ministru, a glăsuit femeia cu modestie, iertaţi-mi vă rog întârzierea: am adus şi eu o machetă pentru monumentul Eroilor Aerului. Sunt basarabeancă. Mă numesc Lydia Kotzebue. Am aflat târziu despre concursul organizat de dv. Vreau să vă mărturisesc însă că ideea acestui monument mă frământă de mult şi am lucrat câţiva ani la perfectarea lui. V-am adus machete monumentului aviatorilor”

„– Doamnă nu mai spuneţi o vorbă în plus. Sunt nerăbdător, îmi spune inima ceva… Desfaceţi imediat pachetul, să văd ce ascund ziarele!”

Când sculptoriţa, emoţionată, gîfîind, cu mâinile tremurânde a scos dintre ziare macheta şi a aşezat-o pe birou, retrăgându-se apoi umilă, generalul Paul Teodorescu s-a ridicat în picioare şi cu ochii umeziţi de lacrimi a strigat entuziasmat:

„– Acesta este Monumentul Eroilor Aerului!”

Şi acesta a fost, devenind apoi celebru.

A fost înălţat în locul minunat ales, montat ca piatra preţioasă pe inel, pe bulevardul devenit al Aviatorilor.

Generalul Paul Teodorescu avea harul de ctitor, dar şi de a alege locul cel mai potrivit pentru edificii. Clădirea Şcoalei Superioare de Război (actuala Academie Militară) are de asemenea o aşezare impresionantă, poziţia ideală, ca şi monumentul aviatorilor care domină majestuos şoseaua străjuită de arbori.

De curând am aflat cu toţii din presă, că primul cosmonaut roman, Dumitru Prunariu, revenind din misiunea încheiată excelent în Cosmos, a oferit în dar, Preşedintelui Uniunii Sovietice, Leonid Brejnev, şi Preşedintelui Republicii Socialiste România, Nicolae Ceauşescu, macheta monumentului Eroilor Aerului din Bucureşti, purtată cu succes în Cosmos.

O cinste aleasă pentru poporul nostru, pentru sculptoriţa basarabeancă, autoare a celui mai frumos monument din lume dedicat eroilor aerului, o cinste implicit şi pentru iniţiatorul şi realizatorul acestui monument reprezentativ al Capitalei noastre, generalul Paul Teodorescu căruia i se cuvin omagii în *(indescifrabil)*.

Am fost de curând de am revăzut, pentru a nu ştiu câta oară, monumental Eroilor Aerului. L-am privit de jur împrejur, cu atenţie, de aproape, şi de la distanţă. Este o capodoperă!

O odă şi un imn în bronz şi marmură.

Din depărtare văzut, pare o cruce sublimă care îmbrăţişează Cerul.

Pe măsură ce te apropii, statuia începe să vorbească. Soclul, în triplă etajare, este foarte bine gândit.

La bază sunt tabelele în bronz cu numele eroilor aerului căzuţi între 1912 – 1938 inclusiv.

Pe soclul secund, trei aviatori căzuţi, în trei ipostaze, una mai elocventă ca cealaltă, de la o aripă încă plutind în sus, până la eroul cazut definitiv, de fapt, în nemurire.

În vîrful soclului principal, pe obelisc, eroul aerului învingător, biruitor, cuceritor al văzduhului, cu braţele înaripate întinse în zbor. Îi simţi măreţia impunătoare, înălţarea. Te înclini cu pioşenie şi recunoştinţă în faţa Eroilor Aerului.

Este exact ceea ce a dorit generalul Paul Teodorescu. Veşnică să-i fie amintirea!

Atunci când încă mai era pe faţa pământului, în ultima lună, am trimis generalului Paul Teodorescu, la Mânăstirea Dintr-un Lemn, câte un exemplar din două ilustrate editate în 1980, şi care reprezintă două din marile înfăptuiri ale generalului Paul Teodorescu:

Academia Militară şi Monumentul Eroilor Aerului – rugând pe maica Stareţă Epiharia Diaconeasa să aşeze în Camera Memorială aceste două imagini, unde rog să se păstreze şi epistola de faţă.

Mulţumesc respectuos pentru cinstea şi osteneala citirii şi pentru ascultarea cu trăire sufletească a acestei evocări.

Al Dv. doritor de tot binele,
Cu respect,
Mihail Bădescu

Ambasada Franţei în România
Ataşatul Forţelor Armate

Locotenent-colonelul Serge Lamblin, ataşatul Forţelor Armate de pe lângă Ambasada Franţei în România asigură familia generalului Paul Teodorescu de sentimente de întristare cu ocazia parastasului/ comemorării din 28 iulie 1981.

Brevetat de către Şcoala noastră Superioară de Război, ataşat militar la Paris din 1932 până în 1936, generalul Teodorescu a avut numeroase activităţi în Franţa. În calitate de şef al corpului regimentului de gardă „Mihai Viteazul", acesta a primit, în mai multe rânduri, delegaţii franceze, precum cea condusă de generalul Gourand în 1931. Cooperarea sa cu ţara noastră s-a continuat prin poziţiile militare înalte pe care le-a deţinut ulterior.

Odată cu el a dispărut un mare prieten al Franţei, care a personificat legăturile strânse dintre armatele română şi franceză, după cum se atestă prin numirea sa în grad de ofiţer al Legiunii de Onoare.

Semnat, Lamblin

Bucureşti 27 iulie 1981

III. 2 IMAGINI FOTOGRAFICE

Gemenii Virginia și Paul (Pavel) Teodorescu

Căpitanul Gheorghe Teodorescu, tatăl lui Paul (Pavel) Teodorescu

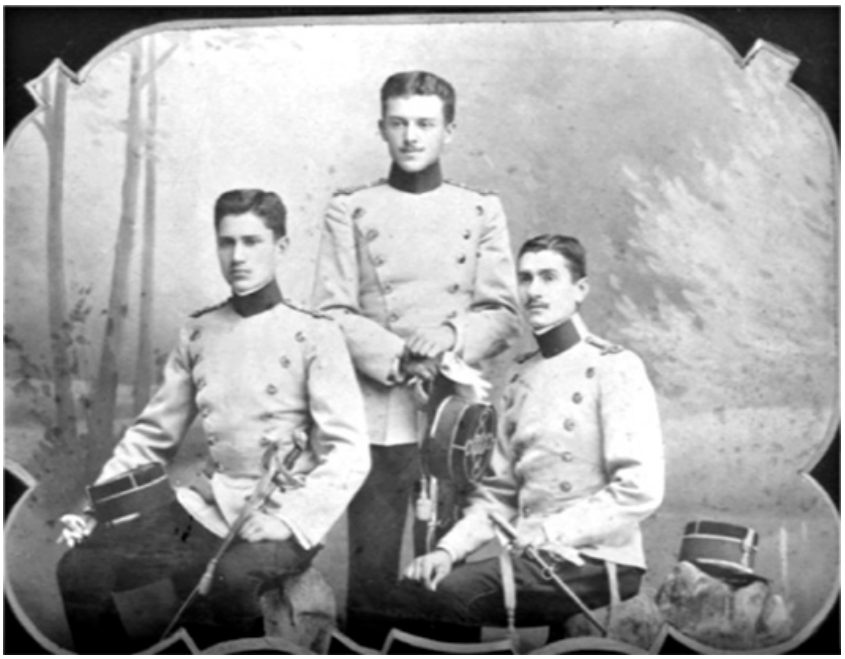

Sublocotenentul Paul Teodorescu (stânga) 1909

Regimentul de Gardă „Mihai Viteazul” comandat de colonelul Paul (Pavel) Teodorescu (în centru). Ofițerii ce încadrau Școala de instructori - 1930

Şcoala Militară de ofiţeri, Sibiu la o inspecţie a colonelului Paul (Pavel) Teodorescu, comandantul Şcolilor Militare care inspecta şcoala (comandantul şcolii era col. Cristea Vasilescu) 1929

Regimentul de gardă "Mihai Viteazul" comandat de colonelul Paul (Pavel) Teodorescu. Ofiţeri ce încadrează Şcoala de Instructori 1930

Constanţa 1938
În mijloc: generalul adjutant Paul Teodorescu (ministrul Aerului şi Marinei). La dreapta cu pălăria pe cap: comandor (r) St. Popescu. La stânga: viceamiralul Nicolae Păiş, amiralul Bărbuneanu Petre, contraamiralul Victor Schmidt şi inginer Cotovu

Ziua Marinei – 1938. Majestatea Sa Regele Carol al II-lea cu generalul adjutant Paul Teodorescu (al doilea din dreapta), ministrul Aerului şi Marinei şi suita pe şalupa „Albatros" în drum spre staţia „Salvamar"

Regele Carol al II-lea și generalul Paul (Pavel) Teodorescu la inaugurarea campusului Școlii Superioare de Război

General Paul (Pavel) Teodorescu

Generalul Paul Teodorescu la aerodromul Băneasa, 1937

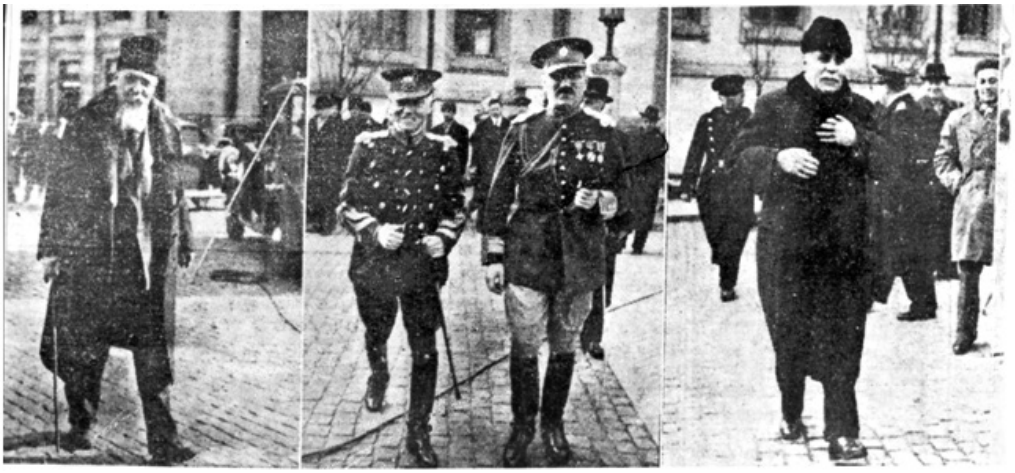

Nicolae Iorga, generalii Ion Antonescu, Paul (Pavel) Teodorescu și Dr. C. Angelescu

La Mănăstirea Dintr'un Lemn Jud. Vâlcea
28. VI. 1980

Cu ocazia sărbătoririi zilei onomastice a Generalului Teodorescu Paul.-
un grup de ofiteri-pensionari participanți împreună cu sărbătoritul: (dela stânga la dreapta)
1 Amiral Măcelariu Horia — 88 ani — marină
2 Sgeg Bădescu Mihai — — din RGMV
3 Condrache Paul — — Cavalerie
4 — — infanterie
5 Maior Pelimon Anton — 76 ani —
6 General Teodorescu Paul — la 92 ani
7 Comandor Ștefănescu Gogu - 86 ani — aviație
8 Comandor Pavlovschi Mihai — — aviație

Fotografie față-verso de la întâlnirea 28.06.1980 la Mănăstirea Dintr-un Lemn

Ultima fotografie făcută în fața bisericii de zid, al doilea obiectiv din ansamblul Mănăstirii Dintr-un Lemn

Colaboratori şi executori testamentari ai generalului colonel Paul Teodorescu

Mormântul generalului Paul (Pavel) Teodorescu († 17 ianuarie 1981)

Bisericuța de lemn și mormântul generalului Paul (Pavel) Teodorescu

Lucrările de reparaţie la Mănăstirea Dintr-un Lemn, judeţul Vâlcea

Grajdul şi fânarul în reparaţie, acoperiş nou

Starea casei Maicii Vicar Zenaida înainte de reparaţii

Plăci comemorative instalate
la demersurile generalului
Paul Teodorescu ce consfințesc
că mănăstirea este dedicată aviatorilor
și marinarilor

Așezatu-s-au aceste inscripții comemorative, ofrandă neînfricaților cutezători ai aviației române: inventatori, ingineri, tehnicieni, zburători, civili și militari, de la soldat până la general și ministru, din 1906, până în 1940 anul restaurării acestei voievodale mânăstiri de către Ministerul Aerului și Marinei, cu pioșul gând de a se cinsti numele acestora, aci, în chiforia marelui domnitor și creștin Matei Basarab, la Sfîntul Ilie ocrotitorul aviatorilor.

Slavă veșnică, fie pomenirea Voastră! Voi cei care dintr-un început și fără șovăire ați acceptat jertfa supremă, pentru izbînda aripilor românești pentru apărarea ființei strămoșești, a ființei naționale și a gloriei străbune! Fie ca nobila Voastră dăruire să servească de-a pururi, ca pildă eroism, generațiilor viitoare!

Pionierii Naționali și Mondiali 1906-1911

Vuia Traian	Vlaicu Aurel	Coandă Henry	Constantinescu Goșu
Bibescu Jorj	Negrescu Gh.	Prolopopescu St.	Brumărescu I.
Boiangiu St.	Costin St.	Ionescu Fota	Poly Vacas
Capșa Nicu	Drutu Nicu	Molla Jan	Sisu Andre.
Catargi R.	Guillmin P.	Macri Ion	Viallard Gh.
Cerchez M.	Ionescu V.	Nichita P.	Zorileanu N.

Creatorii Aviației Militare 1911-1916

Alexandrescu V.	Chiritescu I.	Filipescu N.	Penes Ion
Alexandrescu P.	Cholet Pan	Fotescu C.	Petrescu St.
Beroniade C.	Cicei Nae	Giosanu H.	Popovici Andrei
Boteanu M.	Cordonier S.	Macavei P.	Popa Constantin
Caranda Gh.	Diculescu A.	Magnani P.	Silișteanu C.
Caraiani Elena	Enescu Al.	Niculescu V.	Tănase Nae

Aviatorii din Războiul Marei Uniri 1916-1919

Anastasiu Vt.	Ceaușu Gh.	Hulubei H.	Popescu Romeo
Antonescu Vt.	Darian Dtru.	Iliescu N.	Rădulescu Sc.
Bădărău Dan	Dumitriu Adr.	Irimescu Radu	Romanescu I.
Burduloiu Tr.	Gonta Ctin.	Iacob Ion	Rotaru Al.
Beler Radu	Goulin J.	Ioanid Ion	Mincu Ctin.
Cheambe R.	Gheorghiu Erm.	Ionescu Em.	Muntenescu I.
Cochet Gab.	Grant Ed.	Pantazi Mihai	Naidinescu D.
Craiu Vasile	Gafencu Gr.	Pisamoza U.	Nasta Eugen
Creteanu Gh.	Garleanu Gh.	Păunescu Aurel	Niculescu Popa
Cutarida R.	Gond L.	Popa I. Gh.	Stefănescu Goșu

Realizatorii Aviației Moderne 1919-1940

Abeles Ctin.	Drăgescu Maria	Landman P.	Popa Ctin.
Bănciulescu Gh.	Dimitrescu Tr.	Lascu Ion	Popescu Ciocânel
Borcescu Gh.	Dumitru I.	Maga Ion	Popescu Oiță
Brăescu Smara	Dutescu Virginia	Manolescu Max	Popescu Pufi
Burnaia Irina	Enescu Ram.	Marcu Vasile	Popișteanu Al.
Cantacuzin Ioana	Etem Ahmet	Mardari Soc.	Radu Tedy
Cantacuzin Bizu	Fernic Ion	Marin Anton	Russo Nadia
Cantacuzin Miki	Frim Dudu	Marinescu M.	Sahini Al.
Carafoli Elie	Gherasim Gh.	Marinescu N.	Stamatescu P.
Carp Petre	Ghigort R.	Negulici Tr.	Stirbey Marina
Cociasu I.	Grozea Gh.	Oculeanu Oct.	Stoian St.
Crihană Gr.	Holban M.	Opriș Nic.	Stoicescu I.
Culuri I.	Iacobescu Gh.	Ostapov Gh.	Serbanescu A.
Davidescu Gh.	Ionescu Rim.	Papana Al.	Tănăsescu Titi
Dicizarie I.	Ionescu Valeria	Pavlovschi M.	Teodorescu Paul
Dincă Ion	Istrătescu I.	Perju Ctin.	Vizanti Dan
Dodani Gh.	Ivanovici I.	Persu Aurel	Zamfirescu Gr.

În Pomelnicul din Muzeu sînt trecuți toți Aviatorii 1906-40

Pentru cei care urmînd pilda lunîrașilor și corăbierilor Moldoveni și Munteni, pentru cei care călîți în aspra școală a mării au contribuit prin curajul și sacrificiul lor, sau sufletul și priceperea lor luminată la reputația și înălțarea marinei române

Așezatu-s-au aceste inscripții de evocare veșnică a amintirii acelora care de la începuturile marinei și pînă în 1940, anul restaurării acestei voievodale mînăstiri, de către Ministerul Aerului și Marinei, secularа chitorie a marelui domnitor și creștin Matei Basarab, pentru a fi pomeniți în ziua de Sfînta Maria ocrotitoarea celor ce plutesc pe ape.

Slavă și veșnică pomenire tuturor marinarilor noștri, a căror pildă va fi un puternic îndemn, pentru toți cei care urmează pe calea nesfîrșită a apelor, acceptînd sacrificiile și biruind primejdiile, spre eterna înălțare a neamului!

Întemeitorii Marinei și luptători pentru independență 1859-1878

Barbieri An.	Eustatiu Seb.	Koslinsky Em.	Murgulet Sc.
Barbieri N.	Georgescu C.	Maghiran Gh.	Petrescu C.
Căpitanovici I.	Hatzec E.	Mardari N.	Ponici Petre
Cuglivan An.	Ionescu D.	Mavrodi I.	Statie Al.
Drăghicescu M.	Irimescu Ilie	Mănescu C.	Steriade N.
Dumitrescu Maican	Isvoranu I.	Murgescu I.	Urseanu V.

Marinarii din perioada 1878-1913, din Campania 1913 și Războiul Marei Uniri 1916 - 1919

Alexandrescu N.	Dan Zaharia	Lepri Remus	Puricescu N.
Andonie C.	Demetriade P.	Măcelariu Horia	Rădulescu C.
Axente P.	Dragalina V.	Mihăilescu Gh.	Roman Aug.
Bardescu Al.	Dumitrescu C.	Negrescu N.	Rosca Eug.
Bratu Bucur	Dumitrescu Gh.	Negulescu A.	Schiffleers A.
Bălănescu I.	Fundăleanu P.	Negru N.	Scodrea Vasile
Bălan Iacob	Gavrilescu M.	Niculescu Gh.	Sion Alfons
Bălescu C.	Georgescu I.	Niculescu Rizea	Steriopol N.
Botez Eug.	Gheorghiu Al.	Pantazi Vasile	Stihi Eug.
Buchholtzer C.	Gheorghiu Gh.	Pantelli Gh.	Stoianovici Al.
Butaș Octav.	Graçosky N.	Păiș Niculae	Stoicescu N.
Căluneanu Al.	Iacomi Dor.	Păun Ctin.	Vasilescu Al.
Coandă Ion	Isbășescu I.	Pavlescu C.	Vasilescu Matei
Constantinescu Gh.	Isvoranu Al.	Pogonat C.	Virtosu C.
Constantinescu Al.	Kostinsky Gh.	Popovici I.	Vladescu C.

Marinari Contemporani 1919 – 1940

Bardescu N.	Costachescu C.	Ioan Tănase	Popescu Deveselu
Bădulescu Fl.	Costin Const.	Ionașec C.	Popescu Fl.
Bănică Ion	Cristescu N.	Isvoranu T.	Reteanu Eug.
Bărbuneanu P.	Deleanu Eug.	Levisky Boris	Ringhiopol H.
Belu Pompiliu	Diaconescu P.	Lungu Cornel	Rosescu Gh.
Bercea Al.	Dobrescu C.	Lupu Alex.	Samson Titus
Borcea Ion	Drăghicescu Ferd.	Malcoci I.	Stiubei Al.
Borș Const.	Drimbă Gh.	Mărgineanu Ovid	Stanciu D.
Botez Călin	Dumbravă Al.	Martac Al.	Tautu Marcel
Budescu R.	Dumitrescu Ad.	Mitescu D.	Toma Matei
Bujoreanu Fl.	Dumitriu Tr.	Mocanu Gh.	Tocineanu I.
Călărașu P.	Economu Ion	Negulescu Z.	Trandafirescu C.
Caramfil Niculae	Filip Niculae	Nicolaescu Dan	Ulic Ctin.
Chiriac Gh.	Foca Anton	Niculescu D.	Vasilache A.
Ciolac Grig.	Gealep Virgil	Niculescu C.	Vieru C.
Condeescu D.	Ghenădescu P.	Niculescu I. D.	Voinescu V.
Constantinescu M.	Gherghel A.	Pelimon A.	Zaharia Ion
Constantinide R.	Iftimescu I.	Petrovici M.	Zlatian Paul

În Somelnic sînt trecuți toți înfăptuitorii Marinei și Marinarii pînă în 1940

Camera memorială a generalului Paul (Pavel) Teodorescu, Mănăstirea Dintr-un Lemn

Simpozionul desfășurat la 21 octombrie 2011 – Așezământul Pastoral „Sfântul Ieromonah Calinic” – Arhiepiscopia Râmnicului.
De la stânga la dreapta general Alexandru Gălușcă, PS. Dr. Emilian Lovișteanu, ÎPS. Gherasim, Prof. univ. dr. Valentin Ciorbea, comandor dr. Corneliu Bocai

Maica stareță stavroforă Emanuela Oprea susținând comunicarea